ValidSigned door W. Kalkman RA
op 14-06-2024

Publieke Sector Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden
Behorende bij de
controleverklaring
d.d. 14 juni 2024 met
kenmerk 312021003.24.208

gemeente
Zoetermeer

Jaarstukken 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 3

Rekening in één oogopslag 9

Feiten en cijfers 16

Samenvattend resultaat 18

Jaarverslag 29

Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie 30

Programma 2 Samen leven en ondersteunen 49

Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen 66

Programma 4 Vrije tijd 81

Programma 5 Veiligheid 92

Programma 6 Dienstverlening en participatie 106

Programma 7 Inrichting van de stad 113

Overhead 130

Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien 134

VPB 137

Paragrafen 139

Lokale heffingen 140
Weerstandsvermogen en risicobeheersing 145
Onderhoud kapitaalgoederen 154
Financiering 162
Bedrijfsvoering 169
Wet open overheid 186
Verbonden Partijen 187
Grondbeleid 194
Jaarrekening 200
Het overzicht van baten en lasten 201
Toelichting op het overzicht van baten en lasten 204
Rechtmatigheid 204
Rechtmatigheidsverantwoording 212
Toelichting verschillen tussen de begroting na wijziging en de rekening per programma 214
Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie 214
Financieel overzicht Programma 1 214
Doelstelling 1.1 Bijdragen aan maatwerk in spelen en leren 217
Doelstelling 1.2 Beperken uitval in het onderwijs 218

Doelstelling 1.3 Bevorderen van een beter vestigings- en ondernemersklimaat 218
Doelstelling 1.4 Bevorderen groei werkgelegenheid 219
Doelstelling 1.5 Stimuleren duurzame arbeidsparticipatie 219
Doelstelling 1.6 Voorzien in noodzakelijke middelen van bestaan 221
Programma 2 Samen leven en ondersteunen 223
Financieel overzicht Programma 2 223
Doelstelling 2.1 Bevorderen vroegtijdige, toegankelijke, passende en effectieve jeugdhulp 225
Doelstelling 2.2 Bevorderen meedoen aan de samenleving en zelfstandig wonen 226
Doelstelling 2.3 Bevorderen gezondheid, veiligheid en welbevinden 228
Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen 229
Financieel overzicht Programma 3 229
Doelstelling 3.1 Bevorderen duurzame ontwikkeling 231
Doelstelling 3.2 Behouden aantrekkelijke & veilige openbare ruimte 232
Programma 4 Vrije tijd 234
Financieel overzicht Programma 4 234
Doelstelling 4.1 Bevorderen laagdrempelig toegankelijke culturele en sportvoorzieningen 235
Doelstelling 4.2 Bevorderen levendige stad 236
Programma 5 Veiligheid 237

Financieel overzicht Programma 5 237
Doelstelling 5.1 Bevorderen van de veiligheid in de woning 238
Doelstelling 5.2 Bevorderen /behouden veiligheid en leefbaarheid in de wijk 238
Doelstelling 5.3 Behouden veiligheid in de stad 239
Programma 6 Dienstverlening en participatie 240
Financieel overzicht Programma 6 240
Doelstelling 6.1 Continueren klanttevredenheid 241
Doelstelling 6.2 Bevorderen van de participatie 242
Programma 7 Inrichting van de stad 243
Financieel overzicht Programma 7 243
Doelstelling 7.1 Bevorderen passende woonruimte voor iedere Zoetermeerder 245
Doelstelling 7.2 Bevorderen vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio 246
Doelstelling 7.3 Bevorderen kwaliteit van gebouwde omgeving en publieke ruimte 248
Doelstelling 7.4 Behouden goede bereikbaarheid en bevorderen verkeersveiligheid 249
Doelstelling 7.5 Overige 249
Overhead 250
Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien 253
VPB 256

Overzicht van de aanwending van het begrotingsbedrag voor onvoorzien 257
Het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting 258
Overzicht van de incidentele baten en lasten 259
Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves 274
Overzicht van topinkomens 275
Balans 277
Toelichting op de balans 280
Activa 280
Vaste activa 280
Vlottende activa 286
Passiva 293
Vaste passiva 293
Vlottende passiva 314
Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen buiten de balanstelling 319
Toelichting niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen 323
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 324
Bijzondere gebeurtenissen na balansdatum 330
SiSa (Single information Single audit) 331

Overzicht taakvelden 360

Bijlagen 375

Bijlage 1 Afkortingen en begrippen 376

Bijlage 2 Staat van de gemeente 398

Bijlage 3 Verbonden partijen 399

Bijlage 4 Gewaarborgde geldleningen 432

Bijlage 5 Verplichte indicatoren 437

Rekening in één oogopslag

gemeente
Zoetermeer
Jaarrekening 2023 in één oogopslag
Wat staat er in de jaarrekening?
In de jaarrekening ziet u waar de gemeente in 2023 geld aan heeft uitgegeven. Met de jaarrekening legt het college van burgemeester en wethouders financiële verantwoording af over het vorige jaar.
Uitgaven
582 MILJOEN
Inkomensondersteuning € 105
Jeugd (onder andere Jeugdzorg) € 81
Zorg (onder andere Wmo) € 56
Bedrijfsvoering € 47
Onderhoud infrastructuur € 45
Verrekening tussen reserves € 87
Ontwikkelingen in de stad € 34
Onderwijs (huisvesting) € 28
Vrije tijd en cultuur € 21
Veiligheid en brandweer € 19
Dienstverlening en bestuur € 18
Inzameling van afval € 13
Sport(accommodaties) € 10
Riolering € 9
Economie € 2
Overig € 7
Inkomsten
592 MILJOEN
Rijk (bijdrage van de rijksoverheid) € 353
Grondopbrengsten € 27
OZB (onroerendezaakbelasting) € 44
Heffingen € 35
Verrekening tussen reserves € 87
Overig € 46
www.zoetermeer.nl

Verdeling inkomsten in miljoenen

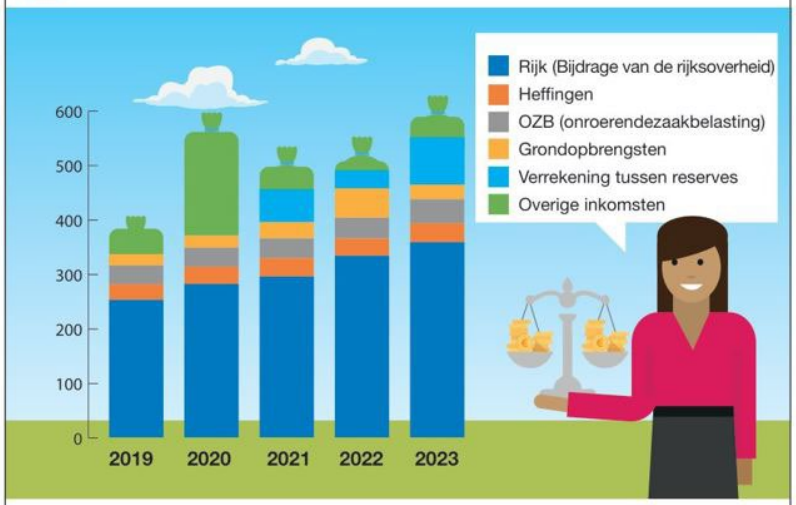

Toelichting
De gemeente ontvangt de meeste inkomsten vanuit het rijk. In 2020 waren de overige inkomsten hoog door de verkoop van de aandelen van Eneco. Een verrekening tussen reserves is geld dat is verschoven tussen budgetten uit reserves. Dit geld staat bij de inkomsten en uitgaven, omdat dat wettelijk verplicht is. In 2023 is de reserve investeringsfonds 2030 samengevoegd met de reserve fonds Zoetermeer 2040.

Woonlasten meerpersoonshuishouden

Toelichting
De woonlasten bestaan uit gemiddeld betaalde OZB (onroerendezaak-belasting), afvalstoffenheffing en rioolheffing. In Zoetermeer zijn de woonlasten gemiddeld lager vergeleken met gemeenten in de regio.

Weerstandscapaciteit

Toelichting
De weerstandscapaciteit bestaat uit de financiële middelen en mogelijkheden om onverwachte kosten te dekken.

Kosten zorg (waaronder Wmo) en jeugd

Toelichting
De kosten in zorg (waaronder Wmo) en jeugd zijn de afgelopen jaren toegenomen.

Solvabiliteitsratio

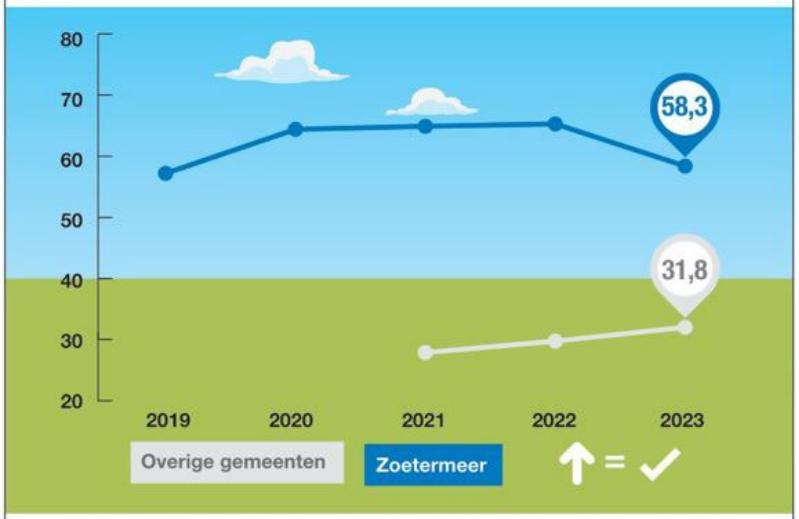

Toelichting
De verhouding tussen bezittingen en schulden bepaalt of de gemeente in staat is om schulden af te lossen. Bij een hoger getal hoeft de gemeente minder te lenen. Zoetermeer staat er beter voor dan andere gemeenten van vergelijkbare omvang.

Structurele exploitatieruimte

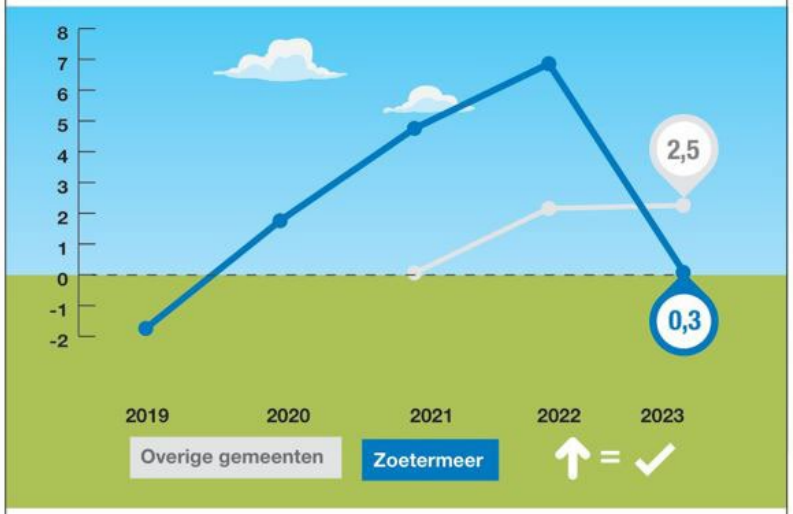

Toelichting
Het betreft de structurele ruimte in de begroting ten opzichte van de inkomsten.

Netto schuldquote

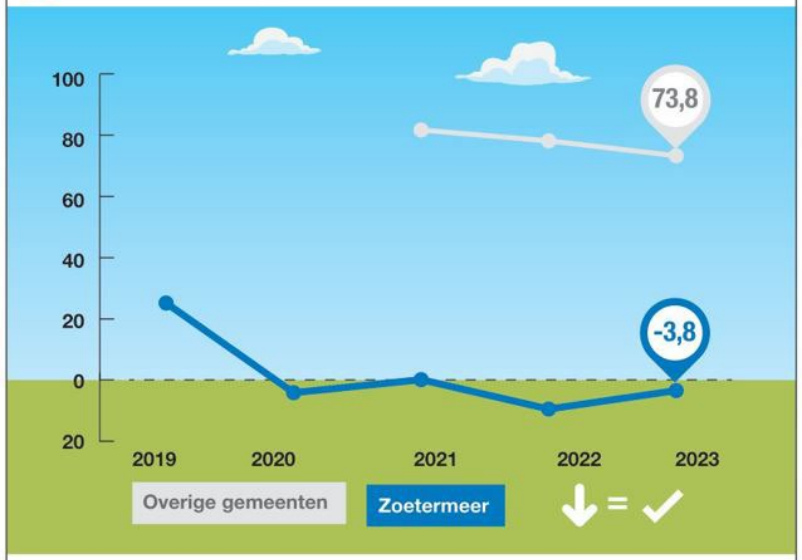

Toelichting
De netto schuldquote geeft aan of de gemeente de schulden en de rente kan betalen. Zoetermeer heeft vergeleken bij gemeenten van gelijke omvang weinig schuld.

Kengetal grondexploitatie

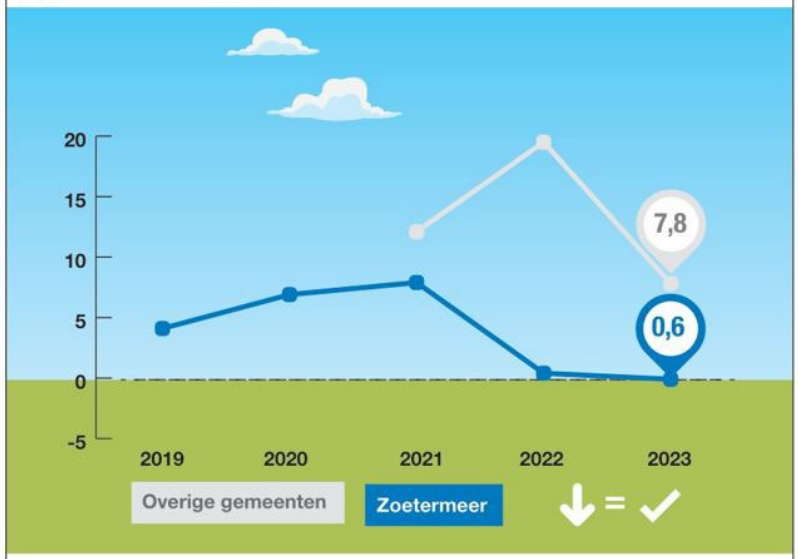

Toelichting
Dit kengetal geeft de verhouding aan van de inkomsten door de verkoop van grond vergeleken met de totale inkomsten. Een laag getal betekent dat de gemeente niet erg afhankelijk is van die inkomsten. In veel andere gemeenten is dit kengetal hoger. In Zoetermeer is het risico dus relatief laag.

Belastingcapaciteit

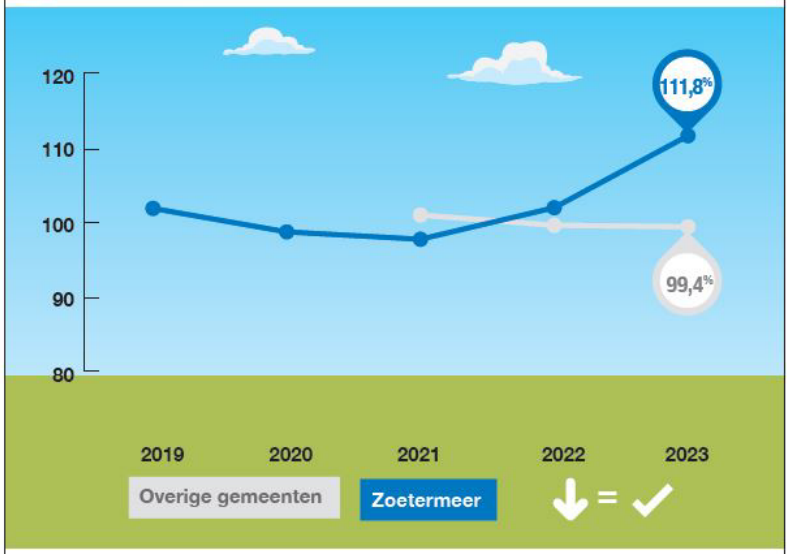

Toelichting
Dit gaat om de ruimte die de gemeente heeft om belastingen te verhogen op basis van landelijk gemiddelde tarieven. Zoetermeer verhoogt alleen belastingen, zoals OZB, om de inflatie op te vangen.

Feiten en cijfers

Cijfers voor de jaarrekening 2023

	Meest recent	*Vorig jaar*
Inwoners Zoetermeer (1)	**Per 1-1-2024**	**Per 1-1-2023**
• Aantal inwoners	128.451	127.031
• Aantal woningen (2)	57.654	56.995
• Gemiddeld aantal personen per woning	2,23	2,23
• Oppervlakte gemeente (in ha)	3.705	3.705

	Meest recent	*Vorig jaar*
Werkgelegenheid Zoetermeer (3)	**Per 1-1-2023**	**Per 1-1-2022**
• Aantal bedrijven	11.035	10.405
• Aantal arbeidsplaatsen	54.910	54.226
• Waarvan aantal banen ICT-sector (4)	2.372	2.499

	Meest recent	*Vorig jaar*
Beroepsbevolking Zoetermeer (5)	**Per 1-1-2024**	**Per 1-1-2023**
• Beroepsbevolking (aantal personen)	72.710 (5.1)	70.291

	Meest recent	*Vorig jaar*
Werkloosheid Zoetermeer	**Per 1-8-2023**	**Per 1-8-2022**
• Aantal geregistreerde werkzoekenden (6)	5.747	5.675
• Werkloosheidspercentage (7)		3,9%

1. Bron: BRP 1-1-2024.
2. Bron: BAG 31-12-2023.
3. Bron: Werkgelegenheidsregister Haaglanden 2000-2023. De peildatum van de meest recente gegevens in dit register is 1-1-2023. Het weergegeven aantal betreft het aantal *vestigingen*. De aantallen zijn voorlopig en onder voorbehoud van registratie-/ systeemfouten. Cijfers over voorgaande jaren kunnen met terugwerkende kracht zijn gewijzigd.
4. Bron: Werkgelegenheidsregister Haaglanden 2000-2023. Totaal aantal arbeidsplaatsen in SBI-bedrijfsklasse 62 (“Dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatietechnologie”). De aantallen van het voorgaande jaar kunnen met terugwerkende kracht zijn gecorrigeerd.
5. Bronnen: BRP en CBS Statline. De beroepsbevolking volgens de ILO-definitie bestaat uit de werkzame plus de werkloze 15- t/m 74-jarigen.
    1. Dit is een schatting, berekend als het aantal 15- tot 75-jarigen in Zoetermeer, vermenigvuldigd met 75,99%. 75,99% is het aandeel van de beroepsbevolking in heel Nederland t.o.v. alle 15- tot 75-jarigen in Nederland (in 2023Q3). Het CBS berekent zelf weliswaar ook de beroepsbevolking van Zoetermeer, maar die cijfers zijn minder recent (het meest recente cijfer gaat over 2022).
6. Het gaat om het aantal geregistreerde werkzoekenden *zonder dienstverband*. Bron: UWV.
7. Bron: CBS Statline. Het werkloosheidspercentage is het gemiddelde van een heel kalenderjaar. In 2022 was het werkloosheidspercentage in Zoetermeer 3,9%. Het werkloosheidspercentage over 2023 was begin februari 2024 nog niet bekend.

Samenvattend resultaat

2023: Samen doen wat nodig is

2023: doorpakken in roerige tijden
Zoetermeer heeft in 2023 mooie resultaten geboekt. Met als uitgangspunt ‘Samen doen wat nodig is’ en de visie Zoetermeer 2040 in de hand, is er hard gewerkt aan de stad. Dit ging niet zonder slag of stoot. Zo was er een gespannen arbeidsmarkt. Dat heeft energie gevergd om de capaciteit op peil te houden. Het duurder worden van bouwmaterialen werkte niet bevorderlijk voor bijvoorbeeld het bouwen van woningen. 2023 was daarmee een jaar waarin veel externe factoren sporen op onze gemeente hebben nagelaten. De tijdsgeest en ontwikkelingen vertalen zich ook in de uitslag van de parlementsverkiezingen. Een politieke koerswijzing is niet uit te sluiten. Een koerswijziging heeft ongetwijfeld effect op ons lokale beleid en financiële positie. Internationaal is er veel onrust door het conflict in Gaza. Nog steeds is er onrust door de oorlog in Oekraïne. Dat geeft druk op de opvang van vluchtelingen maar heeft ook stijgende benzine- en energieprijzen tot gevolg.
In deze jaarrekening vindt u een gedetailleerd overzicht van onze financiële prestaties en onze resultaten. Hieraan voorafgaand worden enkele belangrijke mijlpalen en het financieel perspectief verder toegelicht.

Stadsfestival 2040
Op 16 september vond het Stadsfestival Zoetermeer 2040 plaats, waar een kleine 600 mensen van verschillende Zoetermeerse organisaties bezoekers toonden op welke manieren er in de samenleving wordt gebouwd aan het Zoetermeer van 2040. Verspreid over de stad vonden de hele dag meer dan 75 activiteiten plaats. Van inhoudelijke activiteiten als een projectenmarkt, duurzaamheidsmarkt, vrijwilligersmarkt tot activiteiten in buurt- en wijktuinen, de Liefste Straatverkiezing, sport, spel, ambacht en dans. Dit unieke festival wist inwoners op een creatieve manier te betrekken bij de visie die als leidraad dient voor ons beleid, de visie Zoetermeer 2040.

Verbeteren huishoudboekje van inwoners
De bestaanszekerheid van inwoners staat onder druk. De gemeente heeft hierop niet veel invloed, maar wel een paar knoppen om aan te draaien. In 2023 heeft de gemeente hiertoe enkele stappen gezet. Twee van deze maatregelen zijn het verruimen van de kwijtscheldingsnormen bij de gemeentelijke belastingen en het verhogen van de giftendrempel. Zo worden de zwaarste lasten voor inwoners beter verdeeld.

Successen in lastige situaties
We kregen lastige situaties te verwerken die onze aandacht vroegen. Zo was daar de Nelson Mandelabrug, waar we actie op hebben moeten ondernemen. In januari 2023 is, na een intensief traject, de tijdelijke brug in gebruik genomen waardoor voetgangers en fietsers weer veilig gebruik konden maken van de verbinding. Daarnaast is er gewerkt aan extra ondersteuning van het brugdeel over de Zuidweg en het deel boven het treinspoor. Ook het NS-station Zoetermeer en de RandstadRail-halte Driemanspolder zijn begin dit jaar weer in gebruik genomen. Dan zijn er nog de ontwikkelingen rond het HagaZiekenhuis die een onzekere toekomst voorspellen voor het behoud van de geboortezorg in Zoetermeer. Om de maatschappelijke gevolgen van een mogelijke sluiting van geboortezorg in kaart te brengen heeft het college aan GGD Haaglanden een onderzoeksopdracht verstrekt om dit in kaart te brengen. De inzet blijft om duidelijk te maken dat Zoetermeer als derde stad van Zuid-Holland een compleet zorgaanbod in het ziekenhuis nodig heeft. Dit vergt ook veel energie en inzet van de gemeente.

Financiële gevolgen en blik vooruit
Verder treft u in deze jaarrekening het exploitatieoverzicht per programma. Over 2023 was het rekeningresultaat ca. € 10 mln. positief. Dat is ca. € 20 mln. minder dan in 2022, wat strookt met de doelstelling om praktijkgerichter te begroten. De begroting van Zoetermeer is daarmee nog steeds sluitend, ondanks de tegenvaller op het jeugdhulpbudget.
Onze verwachting is dat het sluitend houden van de begroting ook komende jaren nog zonder grote mutaties kan worden bewerkstelligd. Echter dient er nogmaals gezegd te worden dat er, net zoals de laatste jaren, met de handen op de rug begroot moet worden. Het financiële ravijn van 2026 weerhoudt ons ervan om een meerjarenbegroting op te stellen zonder lastige beperkingen. Wanneer het voornemen van de Rijksoverheid om het Gemeentefonds anders in te richten niet verandert zal dit al in 2024 tot lastige keuzes leiden.

Lastige keuzes
Ondanks de tegenslagen, heeft Zoetermeer alsnog veel weten te bereiken. Met die mentaliteit moeten ook in 2024 lastige keuzes worden gemaakt. Het garanderen van een sluiteinde meerjarenbegroting betekent offers brengen. Steeds met het continue streven om Zoetermeer nog mooier en aantrekkelijker te maken.

Leeswijzer

Het college legt elk jaar tijdens het Resultatendebat verantwoording af aan de raad over het gevoerde beleid. Dit gebeurt op basis van de jaarstukken. De jaarstukken bestaan uit twee onderdelen, het jaarverslag en de jaarrekening. Een groot deel van de opgenomen informatie is verplicht voorgeschreven vanuit wetgeving. De Gemeentewet schrijft voor dat elke gemeente jaarlijks begrotings- en verantwoordingsstukken moet opstellen. Het Besluit begroting en verantwoording (BBV) bevat de regelgeving daarvoor.

Het jaarverslag
Het jaarverslag begint met de programmaverantwoording. Hierin legt het college verantwoording af over de beleidsmatige resultaten in 2023. Voor de programmaverantwoording is het bij de Programmabegroting 2023-2026 vastgestelde beleid het uitgangspunt. De gemeente Zoetermeer heeft zeven programma's. In deze programma's wordt ingegaan of de beoogde maatschappelijke effecten en doelstellingen zijn bereikt in 2023. Vanuit het BBV worden daarnaast overzichten voorgeschreven: het overzicht van de kosten van de overhead, het overzicht algemene dekkingsmiddelen en Vennootschapsbelasting (VPB). Ook de paragrafen, zoals opgenomen in deze Jaarstukken, zijn verplicht.

De jaarrekening
De jaarrekening bestaat uit het overzicht van baten en lasten en de toelichting daarop, de rechtmatigheidsverantwoording, de balans en de toelichting daarop, de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, de bijzondere gebeurtenissen na balansdatum en een aantal bijlagen.
Over onderwerpen, waarbij gedurende het jaar is gebleken dat er een afwijking op de begroting is ontstaan, is de raad geïnformeerd via de Tussenberichten. Deze afwijkingen zijn verwerkt als 'begrotingswijziging'.
Tevens is de raad in december geïnformeerd over grote of bijzondere afwijkingen na het Tweede Tussenbericht in de memo 'Financiële afwijkingen na het Tweede Tussenbericht 2023' .

De accountantscontrole is met name gericht op het jaarrekeninggedeelte. De accountant controleert of de administratie van de gemeente aansluit bij de jaarrekening en of aan alle regelgeving over verslaggeving en rechtmatigheid is voldaan.

Als gevolg van rechtstreekse onttrekking van informatie uit het financiële systeem van de gemeente kunnen kleine afrondingsverschillen in de tabellen voorkomen.

Exploitatieresultaat
Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
Lasten	-441.718	-497.572	-483.644	13.928
Baten	433.478	487.709	479.867	-7.842
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-8.240**	**-9.863**	**-3.777**	**6.086**
Toevoegingen	-10.521	-49.485	-98.491	-49.006
Onttrekkingen	17.938	63.694	112.669	48.975
Mutaties reserves	**7.418**	**14.209**	**14.178**	**-31**
Gerealiseerd saldo	**-822**	**4.345**	**10.401**	**6.056**

Toelichting exploitatieresultaat

In bovenstaande tabel komt het rekeningresultaat (het verschil tussen werkelijke baten en lasten) naar voren van € 10,4 mln. positief. In de gewijzigde begroting 2023 was een begroot positief saldo (na wijziging) van € 4,4 mln. opgenomen. Het verschil tussen de verwachting en het in de jaarstukken gemelde resultaat bedraagt afgerond € 6,0 mln. positief.

De raad is in december in het memo 'Financiële afwijkingen na het Tweede Tussenbericht 2023' geïnformeerd over € 2,0 mln. aanvullende grote of bijzondere afwijkingen na het Tweede Tussenbericht. Per saldo geeft de jaarrekening - ten opzichte van de eerdere verwachting - een financieel beter uitkomst van € 4,0 mln. De hoofdlijn van deze verbetering is toegelicht in het eerste hoofdstuk van de jaarstukken. En in meer detail in het onderdeel jaarrekening.
In de Perspectiefnota wordt voorgesteld om totaal € 6,2 mln. te bestemmen richting 2024 en verder.

In onderstaande tabel duiden we op hoofdlijn het resultaat ten opzichte van de verwachting in 2023. Geplande activiteiten die niet uitgevoerd konden worden beïnvloeden het resultaat. In de duiding van het resultaat wordt vooruitgeblikt op het bestemmingsvoorstel.

Duiding rekeningresultaat op hoofdlijn	* 1.000
Rekeningresultaat	10.401.210
Begroot resultaat	4.345.354
Verschil ten opzichte van begroot en resultaat	6.055.856
Financiële afwijkingen na Tweede Tussenbericht	2.050.000
Verbetering verwacht resultaat uitvoering begroting	*4.005.856*
Beoogde budgetoverhevelingen a.g.v. niet uitgevoerde taken	6.179.794
Resultaat op basis van uitgevoerde taken	4.221.416

Bedragen x €1.000

Programma's	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	**30**
2. Samen leven en ondersteunen	**-1.522**
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	**-33**
4. Vrije tijd	**104**
5. Veiligheid	**-163**
6. Dienstverlening en participatie	**-387**
7. Inrichting van de stad	**241**
Overzicht overhead	**49**
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**7.545**
Heffingsbedrag Vennootschapsbelasting	**191**
Totaal	**6.056**

Samenvatting verschillenverklaringen op hoofdlijnen per programma

In de jaarrekening worden de verschillen in de “toelichting op het overzicht baten en lasten” groter dan € 100.000 verklaard. Onderstaande betreft per programma een samenvatting op hoofdlijnen (verschillen > € 0,5 mln.). De optelling tot het totaal per programma van het verschil tussen de gewijzigde begroting en rekening die in onderstaande samenvatting niet wordt verklaard, bestaat uit een optelling van kleinere posten.

Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie: € 30.000 voordeel

De gemeente Zoetermeer ontvangt en beheert als centrumgemeente van de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal de middelen voor de regio. De besteding van deze middelen wordt bepaald in overleg met de regionale partners en vastgelegd in het jaarlijks op te stellen Uitvoeringsplan ZHC. In het Tweede Tussenbericht is melding gedaan van een verwachte onderbesteding van de beschikbare middelen. Ten opzichte van dat bericht stellen wij het beeld voor 2023 als volgt bij:

De kosten van de afgesproken activiteiten vallen op 2 posten lager uit dan ingeschat:

- Regiogelden (€ 0,1 mln. voordeel): deze middelen ontvangt de regio met als doel om de regionale samenwerking te verstevigen.
- Perspectief op werk/Dichterbij dan je denkt (€ 0,5 mln. voordeel): In 2022 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld door het Rijk om in te zetten voor de krapte op de arbeidsmarkt. Besloten is om deze middelen in te zetten voor uitbreiding van dienstverlening van matchmakers, het Leerwerkloket en praktijkleren.

Omdat deze middelen van de regio zijn (en daarmee dus niet vrij besteedbaar) wordt met deze jaarrekening een voorstel gedaan tot een voorlopige bestemming van het resultaat. In het Tweede Tussenbericht is al een afwijking gemeld van 2,4 mln. voordelig. Dit brengt het totale over te hevelen bedrag van 2023 naar 2024 op € 3,0 mln. In de Perspectiefnota 2025 zal een voorstel worden gedaan voor een definitieve resultaatbestemming om het bedrag van € 3,0 mln. volledig over te hevelen naar 2024.

In 2023 heeft De Binnenbaan een verzoek ingediend om een eenmalige (indexerings-)compensatie van € 0,5 mln. vanwege uitzonderlijke kostenstijgingen in 2022 en 2023. Dit heeft geleid tot extra uitgaven. Deze kostenstijgingen werden veroorzaakt door de volgende factoren:

- De hoge inflatie die volgde na de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne
- De stijging van het minimumloon per 1 januari 2023
- De nieuwe CAO SGO per 1 januari 2023
- Oplopende kosten van semipermanente inhuurkrachten voor het kaderpersoneel van de Binnenbaan

Er zijn verder geen activiteiten die per saldo een voor- of nadeel geven van meer dan € 0,5 mln.

Programma 2 Samen leven en ondersteunen: € 1,5 mln. nadeel

In de Perspectiefnota 2024 is incidenteel een budget van € 0,3 mln. beschikbaar gesteld voor de projecten Jeugd, ter dekking van personele lasten. Vanwege capaciteitsproblemen en andere dekkingsbronnen is dit budget niet gebruikt.
Daarnaast is op de projecten Toekomstbestendig jeugdhulp € 0,2 mln. minder uitgegeven dan vooraf verwacht, omdat de kosten voor het grootste deel ten

laste zijn gebracht van de specifieke uitkering Integraal Zorgakkoord. Activiteiten zijn in 2023 opgestart en zullen in 2024 verder invulling krijgen. Het totaal zal door middel van budgetoverheveling in 2024 beschikbaar worden gesteld.

Gedurende 2023 bleek dat het beschikbare budget voor specialistische jeugdhulp niet voldoende was om de stijgende vraag te kunnen opvangen. In het Tweede Tussenbericht 2023 is een nadeel gemeld van € 9,0 mln. In de raadsmemo's Nieuwe prognose kosten specialistische jeugdhulp 2023 en de Financiële afwijkingen na het Tweede Tussenbericht 2023 is een aanvullend nadeel met een bandbreedte van € 2,0 tot € 3,7 mln. gemeld. De overschrijding van de Specialistische Jeugdhulp is € 2,9 mln..
Het nadeel wordt verklaard door de volgende oorzaken:

- Voortzettende stijging van het aantal jeugdigen met jeugdhulp. Dit doet zich met name voor binnen de jeugd-GGZ. Ook binnen de ambulante jeugdhulp was een lichte stijging te zien van het aantal jeugdigen.
- In het raadsmemo over de monitor kosten jeugdhulp (afdoening toezegging 632) is weergegeven hoe de kosten en het gebruik zich verdelen over de verschillende jeugdhulpcategorieën. Daarin is zichtbaar dat de grootste kostenstijging zich voordoet bij ambulante jeugdhulp, jeugdhulp met verblijf en jeugd-GGZ.
- Door de toename van het aantal jeugdigen die zeer specialistische landelijk ingekochte jeugdhulp ontvangt, stijgen ook de kosten voor deze vormen van jeugdhulp.
- Daarnaast neemt de zorgzwaarte toe; jeugdigen krijgen meer en of langer zorg. Dit leidt tot een hogere gemiddelde kostprijs per jeugdige.
- Er zijn meer kosten gemaakt voor maatwerk en PGB's;
- Indexatie van de tarieven.

Op de noodopvang van de ontheemde Oekraïners is een (aanvullend) voordeel behaald van € 1,4 mln. Het totale voordeel bedraagt hiermee € 6,3 mln. In het memo Financiële afwijkingen na Tweede Tussenbericht 2023 was een (aanvullend) voordeel gemeld van € 0,8 mln. De lagere kosten zijn ontstaan door de zelfredzaamheid van de Oekraïners, lagere organisatiekosten en lagere kosten levensonderhoud. Door extra opvang vanaf november is een hogere opbrengst ontstaan. Het Rijk heeft geanticipeerd op de kostenontwikkeling en heeft de normvergoeding 2024 voor de opvang en het levensonderhoud naar beneden bijgesteld. Daarnaast wordt door het Rijk nagedacht over een beëindiging van de specifieke regeling en het onderbrengen van opvang van ontheemden en asielzoekers in één regeling.

Het bureau HHM heeft, in gezamenlijke opdracht van inZet en gemeente, in 2023 onderzoek gedaan naar een passend budget voor inZet en daartoe ook een rekenmodel ontwikkeld. Eind 2023 hebben de gemeente en inZet onder begeleiding van HHM invulling gegeven aan het rekenmodel. Dat heeft geleid tot een aanpassing van het budget voor 2023, zoals gemeld in het raadsmemo Financiële afwijkingen na het Tweede Tussenbericht 2023. Op basis van onderzoek en rekenmodel zal het voorstel worden gedaan het budget ook voor 2024 en verder aan te passen. Dit voorstel zal worden betrokken bij Perspectiefnota 2025 / Eerste Tussenbericht 2024.

Er zijn verder geen activiteiten die per saldo een voor- of nadeel geven van meer dan € 0,5 mln.

Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen: € 33.000 nadeel
We hebben een nadeel van € 1,1 mln. op de lasten van riolering. Hiervan heeft € 0,3 mln. betrekking op prijsstijgingen welke worden gedekt uit de stelpost

prijsstijgingen in het overzicht algemene dekkingsmiddelen. Het resterende bedrag van € 0,8 mln. heeft betrekking op onvoorziene spoedreparaties naar aanleiding van inspecties en onvoorziene kosten bij projecten.

Er zijn verder geen activiteiten die per saldo een voor- of nadeel geven van meer dan € 0,5 mln.

Programma 4 Vrije tijd: € 0,1 mln. voordeel
Er zijn geen activiteiten die per saldo een voor- of nadeel geven van meer dan € 0,5 mln.

Programma 5 Veiligheid: € 0,2 mln. nadeel
Bij het coalitieakkoord zijn er tijdelijke middelen beschikbaar gesteld vanuit de Reserve fonds Zoetermeer 2040.
Er is op basis van het coalitieakkoord ingezet op intensivering van de gemeentelijk handhavingscapaciteit. De uitbreiding van team handhaving is nog niet op orde, doordat náást de uitbreiding, we ook te maken hebben gehad met natuurlijk verloop, waardoor de formatie nog niet op volle sterkte is. Daarom is de bijdrage vanuit de Reserve fonds Zoetermeer 2040 in 2023 niet nodig geweest.

Er zijn geen activiteiten die per saldo een voor- of nadeel geven van meer dan € 0,5 mln.

Programma 6 Dienstverlening: € 0,4 mln. nadeel
Voor het afhandelen van WABO-vergunningen worden leges ontvangen. Bij het memo 'financiële afwijkingen na tweede Tussenbericht 2023' is gemeld dat ten opzichte van het tweede Tussenbericht een nadeel verwacht werd van € 0,9 mln. in 2023. Dit is nagenoeg zo uitgekomen. De belangrijkste reden is dat er minder grote aanvragen zijn ingediend. De oorzaak is een combinatie van hogere bouwkosten en de hoge rentes.

Het was een uitdaging om goed personeel te vinden voor vergunningverlening waardoor inhuur noodzakelijk was. Daarnaast is ook ingehuurd voor langdurig ziekteverzuim. Hierdoor is er een nadeel ontstaan van € 0,8 mln.

Op grond van de Wet Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa) is een voorziening is getroffen voor de pensioenverplichtingen aan wethouders. Door het stijgen van de rente in 2023 is een voordeel op de baten van € 0,7 mln. Dit bedrag valt vrij uit de voorziening vanwege de rentestijging. Daarnaast is er een voordeel op de uitgaven van € 0,1 mln., door de rentestijging is de in 2023 geraamde toevoeging aan de voorziening niet nodig geweest.

Er zijn verder geen activiteiten die per saldo een voor- of nadeel geven van meer dan € 0,5 mln.

Programma 7 Inrichten van de stad: € 0,2 mln. voordeel
Er zijn geen activiteiten die per saldo een voor- of nadeel geven van meer dan € 0,5 mln.

Overzicht Overhead: € 49.000 voordeel
Bij uitbreiding van formatie hebben we rekening gehouden met een stijging van de overheadkosten. De werkelijke stijging is lager dan verwacht.

Er zijn verder geen activiteiten die per saldo een voor- of nadeel geven van meer dan € 0,5 mln.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien: € 7,5 mln. voordeel
In de tweede helft van het jaar hebben we actief leegstandsonderzoek uitgevoerd. Dat heeft geleid tot extra OZB-aanslagen waarmee de opbrengst OZB € 0,6 mln. hoger is uitgekomen. De opbrengsten hondenbelasting, toeristenbelasting en precario zijn per saldo € 0,1 mln. lager dan begroot.

De inkomsten uit de algemene uitkering uit het gemeentefonds zijn € 4,5 mln. hoger dan begroot. Dit komt door:

- de effecten van de septembercirculaire (€ 2 mln.);
- herverdeeleffecten € 1,5 mln.;
- extra taken € 1 mln. uit de decembercirculaire.

Het vrijvallen van de reservering voor loon- en prijsstijging van € 2,3 mln. is al gemeld bij het memo financiële afwijkingen na TB2. Hier tegenover staan tegenvallers op onder andere programma 1 voor de hogere kosten van de Binnenbaan en op programma 3 voor de hogere kosten voor de riolering.

Voor de eerder gereserveerde taken die de gemeente van het rijk heeft gekregen is € 0,8 mln. niet uitgegeven. Voor ruim € 0,5 mln. betreft het hier de middelen die we hebben gekregen voor de verbetering van de dienstverlening naar aanleiding van de toeslagenaffaire. Hiervan is bij de Perspectiefnota om de middelen te besteden aan andere zaken door het vrij te laten vallen in het begrotingssaldo. Dit is gedaan voor de jaren 2024-2027. Het bedrag van 2023 valt nu vrij in het jaarrekeningsaldo. Voor € 0,1 mln. gaat het om middelen voor het klimaatakkoord en voor € 0,2 mln. voor de aanpak van laaggeletterdheid. Aan de inkomstenkant is een nadeel grotendeels ontstaan doordat de extra middelen voor de noodopvang van asielzoekers nog niet is ontvangen. Hier was in de begroting wel rekening mee gehouden. De verwachting is dat dit in 2024 gecorrigeerd gaat worden.

Er zijn verder geen activiteiten die per saldo een voor- of nadeel geven van meer dan € 0,5 mln.

Heffingsbedrag vennootschapsbelasting: € 0,2 mln. voordeel
Er zijn geen activiteiten die per saldo een voor- of nadeel geven van meer dan € 0,5 mln.

Overzicht lasten per programma, baten per kostensoort

Uit de volgende grafiek ‘lasten per programma’ wordt duidelijk hoe de programma’s zich in omvang tot elkaar verhouden. De gemeente geeft het meeste budget uit in de programma’s 1 en 2, aan bijstandsuitkeringen en jeugdzorg. Veruit de meeste inkomsten van de gemeente komen terecht in ‘Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien (OAD)’. Voor deze grafiek ‘baten per kostensoort’ is daarom gekozen voor een andere weergave. Kostensoorten (of opbrengstsoorten) zijn een andere manier van indelen van de begroting dan naar programma. De inkomsten van de gemeente komen vanuit het Rijk, via het gemeentefonds en via andere uitkeringen vanuit het Rijk naar de gemeente. Vanuit belastingen en heffingen haalt de gemeente 11% van de inkomsten op.

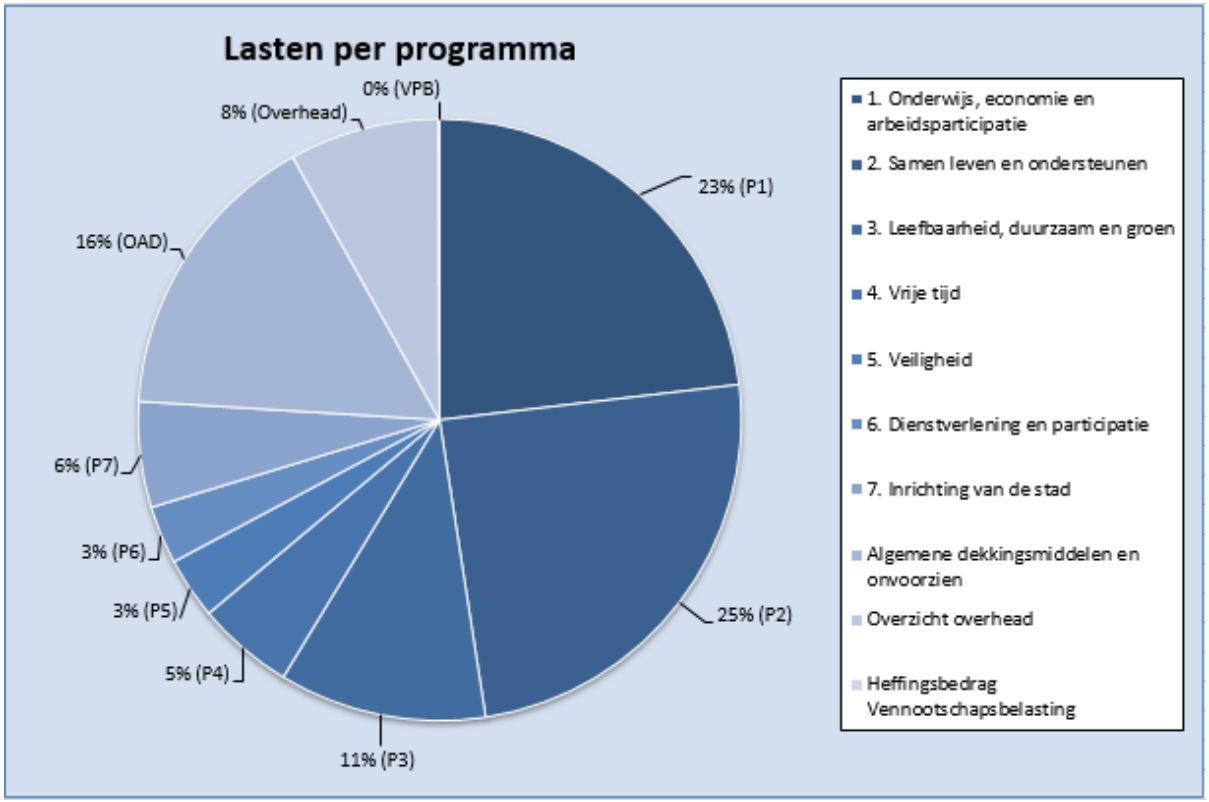

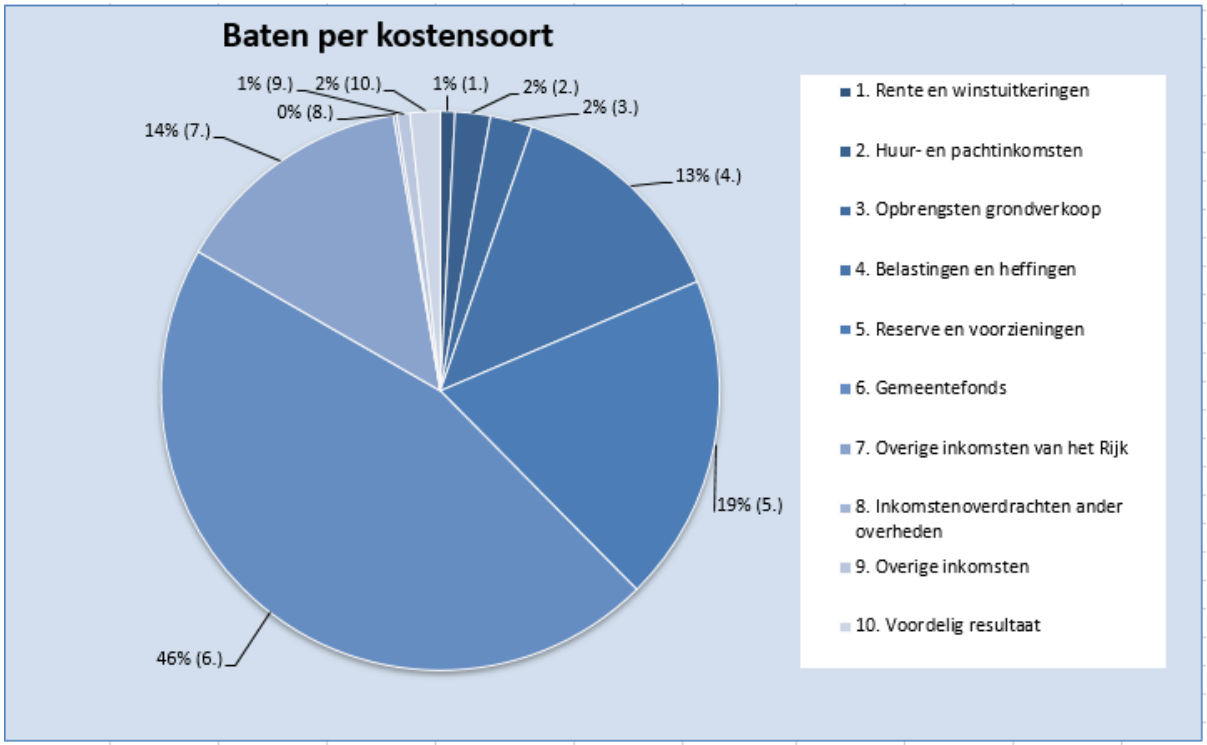
Baten per kostensoort
1% (1.)
2% (2.)
2% (3.)
13% (4.)
19% (5.)
46% (6.)
14% (7.)
0% (8.)
1% (9.)
2% (10.)
1. Rente en winstuitkeringen
2. Huur- en pachtinkomsten
3. Opbrengsten grondverkoop
4. Belastingen en heffingen
5. Reserve en voorzieningen
6. Gemeentefonds
7. Overige inkomsten van het Rijk
8. Inkomstenoverdrachten ander overheden
9. Overige inkomsten
10. Voordelig resultaat

Jaarverslag

Programmaverantwoording

Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie

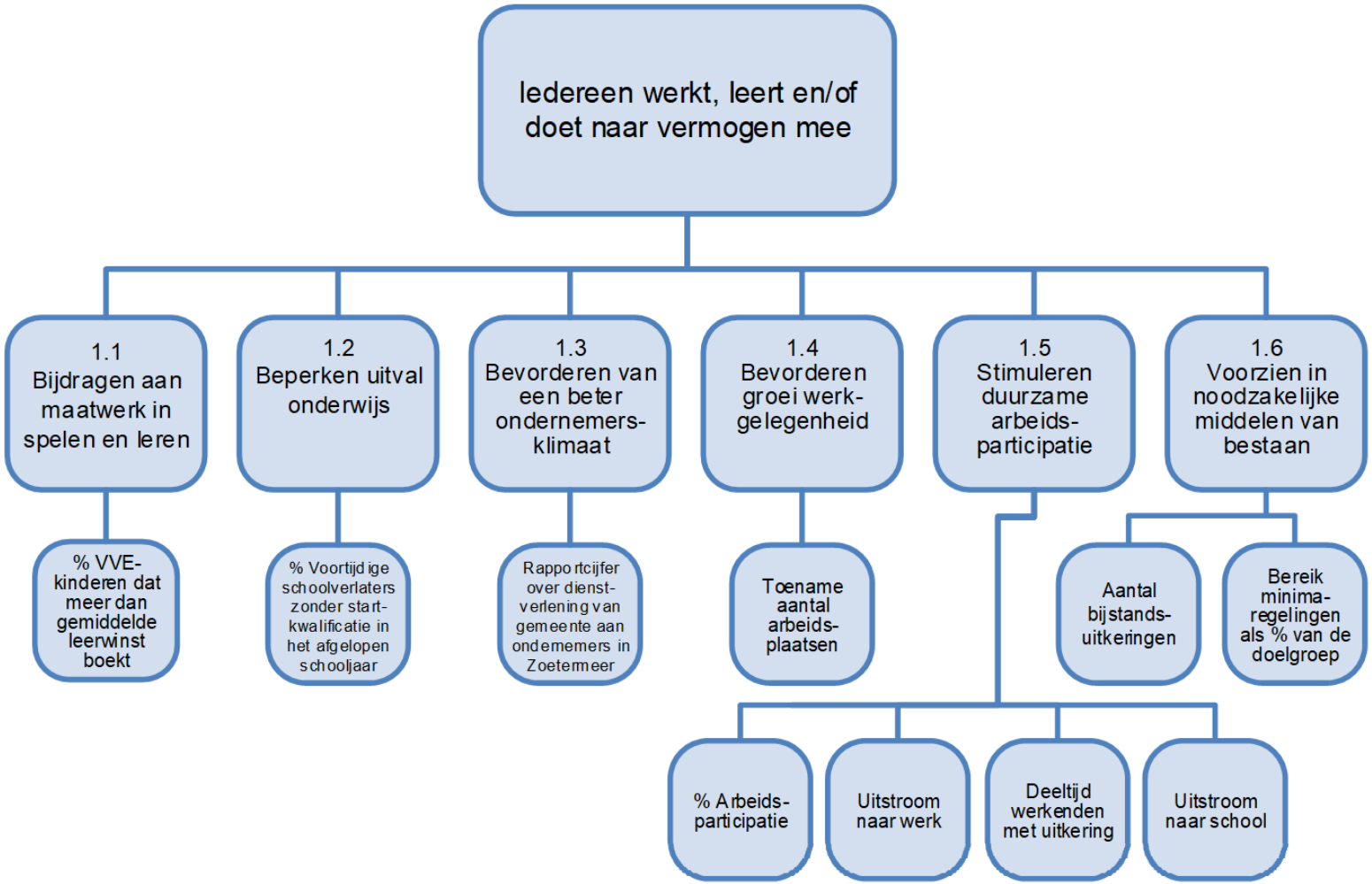

Algemene doelstelling: Iedereen werkt, leert en/of doet naar vermogen mee

Iedereen werkt, leert en/of doet naar vermogen mee

Dit programma gaat over onderwijs, economie en arbeidsparticipatie en laat zien wat we gedaan hebben zodat elke Zoetermeerder kan leren, werken of meedoen naar vermogen.

Onderwijs
In 2023 is samen met de kinderopvangorganisaties en het onderwijs gewerkt aan het vergroten van kansen voor alle kinderen, jeugdigen en volwassenen in Zoetermeer. Met de blik op Zoetermeer 2040 hebben we ons samen ingespannen om het gemakkelijker te maken om van jong tot oud te kunnen leren en ontwikkelen. Dit doen we voor iedereen, of je al vanaf je geboorte in Zoetermeer woont of daar net bent aangekomen.

Dat deden we het afgelopen jaar onder andere door organisaties in de stad subsidies te geven vanuit bijvoorbeeld het Nationaal Programma Onderwijs en het onderwijsachterstandenbeleid. De budgetten van dit programma zijn onder andere bedoeld voor het beperken van laaggeletterdheid, voor het vervoer van of naar school, het verbeteren van de onderlinge samenwerking of het zorgen voor schoolgebouwen.
Hieronder bij de doelstellingen worden de activiteiten van het afgelopen jaar toegelicht.

Economie
Voor een gezonde doorontwikkeling van de stad is een groei van de werkgelegenheid nodig. De inzet en acties met betrekking tot economie zijn geactualiseerd. Er is ingezet op het verbeteren van het vestigingsklimaat, het stimuleren van MKB -ondernemers in digitalisering en het geven van een impuls aan de kenniseconomie. Er vinden transities plaats op het gebied van energie, klimaat en digitalisering. Deze transities bieden kansen op werkgelegenheid en innovatie.

Arbeidsparticipatie en inkomensbeleid
In 2023 was nog steeds sprake van een krappe arbeidsmarkt. Dit bood veel kansen, maar ondersteuning bij het vinden van werk vanuit De Binnenbaan en de Arbeidsmarktregio bleef cruciaal voor veel mensen. Om deze dienstverlening te optimaliseren zijn in 2023 belangrijke stappen gezet. Een mijlpaal was de ondertekening van de intentieverklaring voor oprichting van het Regionaal Werkcentrum (RWC). Het RWC moet aan werkzoekenden, werkenden en werkgevers een centraal punt bieden voor vragen rondom werk(aanbod) en scholing.

In een tijd van hoge prijzen was 2023 ook een jaar waarin veel aandacht is gegeven aan het herstellen van bestaanszekerheid van mensen. Zo heeft de gemeente in 2023 de energietoeslag uitgekeerd aan huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum: in totaal € 1.300 per huishouden. Een succesvol project in 2023 was de ‘Vindplaats verborgen schulden’ waarin het belang van vroegsignalering van geldzorgen op de werkvloer helder is geworden. En naast vele andere activiteiten op het gebied van schuldhulpverlening heeft de gemeente in 2023 de intakefase voor schuldhulpverlening verkort en eenvoudiger gemaakt.

Doelstelling 1.1 Bijdragen aan maatwerk in spelen en leren

Wat hebben we gerealiseerd in 2023 in de vier pijlers van onze onderwijsvisie?

Pijler 1. Stimuleren dat er een (onderwijs)aanbod op maat is, zodat ieder kind, iedere jongere en volwassene zich zo optimaal mogelijk kan ontwikkelen in kwalitatief goede accommodaties.

- Begin 2023 zijn de integrale huisvestingsplannen voor het renoveren en vervangen van onderwijsgebouwen voor de komende jaren vastgesteld. Na het bedenken, schrijven en onderhandelen, is gestart met het voorbereiden van het echte werk. Het vinden van een gemeentelijke projectleider voor het begeleiden van nieuwbouw bleek alleen niet eenvoudig. Hierdoor is het werk minder snel gevorderd dan gehoopt. Eind 2023 is een projectleider aangesteld voor de nieuwbouw van de dubbelstroomsschool Touwladder/Hofvijver in Seghwaert. Het project kan daardoor starten. De beoogde projecten voor de nieuwbouw van het Integraal Kindcentrum Het Palet en de gezamenlijke huisvesting van De Keerkring en De Horizon (allebei speciaal onderwijs) worden naar verwachting rond de zomer van 2024 gestart.
- De werkzaamheden aan het binnenklimaatsysteem van de schoolgebouwen De Oranjerie, De Oostwijzer en de Florence Nightingale zijn met gebruik van de toegekende rijkssubsidieregeling Suvis uitgevoerd. De definitieve oplevering van deze werkzaamheden heeft eind 2023 nog niet plaatsgevonden. Dit komt door vertraging in de levering van materiaal.
- In 2023 zijn ook de gesprekken met de verschillende schoolbesturen over het overdragen van het onderhoud aan de schoolgebouwen van de gemeente naar de betreffende schoolbesturen afgerond. Het resultaat van deze gesprekken is dat vanaf 1 januari 2024 alle schoolbesturen binnen de gemeente nu zelf verantwoordelijk zijn voor het uitvoeren van het onderhoud aan hun schoolgebouwen.

Pijler 2. Het organiseren met partners van goed onderwijsaanbod.

- De Lokale Educatieve Agenda van kinderopvang, onderwijs en de gemeente richt zich op de drie ambities; Gelijke Kansen, Passende Plek en Zoetermeer 2024. In 2023 is gebouwd aan de website Rijkeleeromgevingzoetermeer.nl voor professionals in de kinderopvang en het onderwijs in Zoetermeer. Op deze website zijn educatief aanbod en praktijkervaringen met allerlei (maatschappelijke) onderwerpen te vinden, zodat dit met elkaar gedeeld kan worden. De website wordt op 9 februari 2024 gelanceerd en bevat ook een evenementenkalender en een overzicht aan rijksregelingen voor het onderwijs.
- Het aanbieden van taal- en schakelklassen zijn voorbeelden van het stimuleren van de brede ontwikkeling van kinderen die de Nederlandse taal nog niet goed beheersen. Het zorgen voor voldoende plaatsen heeft veel inspanningen gekost. In 2023 is gewerkt aan het vinden en geschikt maken van de nieuwe locatie voor de internationale schakelklas. In het eerste kwartaal van 2024 starten de leerlingen op deze nieuwe plek, die bekend staat als 2BHome’
- Veel kinderen gaan, voor ze naar school gaan, naar een kinderdagverblijf of gastouder. Door de deskundigheid van pedagogisch medewerkers en gastouders te vergroten door (online) lezingen te organiseren, of hen hulp vanuit het samenwerkingsverband of de jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau) te geven, vergroot je kansen van kinderen en help je hen op de plek waar de kinderen al komen.
- In 2023 is het geld van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) gebruikt om negatieve leer- en ontwikkelingsgevolgen van COVID-19 verder te beperken. Het geld is onder andere ingezet voor het vervoer naar en aanbieden van sportactiviteiten voor leerlingen van het speciaal onderwijs, een rondje langs culturele instellingen voor leerlingen van het voortgezet onderwijs, extra schoolmaatschappelijk werk en voor de inzet van projectleiders Integrale Kindcentra om de samenwerking tussen de kinderopvangorganisaties en het basisonderwijs verder te bevorderen.

- Eind 2023 is het nieuwe onderwijsachterstandenbeleid vastgesteld. Het aanbod is dit jaar uitgebreid met onder andere een Peuterplusgroep voor peuters die naast een taalachterstand aanvullende ondersteuning nodig hebben. Verder zijn een zomerschool in Meerzicht en een overbruggingsaanbod voor nieuwkomerskinderen voor het basisonderwijs gerealiseerd.

Pijler 3. Een goede start en actief kunnen blijven op de arbeidsmarkt.

- Voor Innovatief onderwijs is een subsidie van € 2,1 mln. en vanuit het groeifonds van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat beschikbaar gesteld voor het onderwijs in de Dutch Innovation Factory (DIF).
- Het aantal inschrijvingen van nieuwe studenten is ongeveer gelijk gebleven met voorgaande jaren. Er zijn 144 IT- studenten afgestudeerd in de DIF.
- Er zijn 200 VO leerlingen via 'challenges' in contact gebracht met de opleidingen in de DIF om zich te oriënteren op IT-opleidingen.
- Het Experimenteerhuis heeft een nieuw programma en heeft het zorgnetwerk van Zoetermeer 2025 verbonden aan de DIF. Er kwamen vele bezoekers uit het werkveld naar het huis en het bevorderde ook de studentsamenwerkingen tussen het mbo en het hbo.
- Er is door 200 havo-leerlingen van het ONC Parkdreef praktijkgericht onderzoek uitgevoerd naar maatschappelijke vraagstukken. Deze vraagstukken zijn afkomstig van collega's van de gemeente Zoetermeer en van twee Zoetermeerse bedrijven. De leerlingen hebben onder andere onderzocht hoe jongeren enthousiast kunnen worden voor het doen van vrijwilligerswerk of hoe ouderen in Zoetermeer gemotiveerd worden om meer te bewegen.
- In november heeft een bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen het onderwijs (vmbo, mbo) en de twee wethouders onderwijs en arbeidsmarkt over de aansluiting van het beroepsonderwijs op de opgaven uit Zoetermeer 2040. Het gesprek ging over de hoofdlijnen 4 'Stad van toegepaste innovatie' en 5 'Doorlopende ontplooiingskansen voor iedere inwoner van Zoetermeer'. Concreet werd gesproken over het versterken van de samenwerking tussen onderwijs en de arbeidsmarkt in de Zoetermeerse kernsectoren IT/ICT, Health, Logistiek & Handel en Bouw & Installatie. Het belang om de opgaven gezamenlijk op te pakken wordt breed gedragen. Daarom wordt er op korte termijn een vervolgoverleg op bestuurlijk niveau gepland.
- Op 15 december 2023 is een bijeenkomst georganiseerd door gemeente Zoetermeer voor het bedrijfsleven en het onderwijs om de wensen en belangen rondom een technische praktijklocatie in Zoetermeer te bespreken. Bestuurders vanuit onderwijs, bedrijfsleven en gemeente hebben hun handtekening gezet voor een startcoalitie, om de opgehaalde contourschets verder uit te werken. Hiernaast hebben een aantal bedrijven in de techniek hierop besloten samen verder te willen doorpraten en te onderzoeken hoe zij vanuit het bedrijfsleven dit proces kunnen vormgeven en versnellen.

Pijler 4. Iedere volwassen inwoner beschikt over voldoende basisvaardigheden.

- Om zelfstandig en actief te kunnen deelnemen in onze samenleving is het nodig om te beschikken over een goede beheersing van de Nederlandse taal, een basisrekenvaardigheid en digitale vaardigheden. Het vergroten van deze basisvaardigheden is ons doel.
  Na de aanbesteding van de Wet Educatie Beroepsonderwijs (WEB) in 2022 heeft in 2023 de nadruk gelegen op de uitvoering van de plannen.
- Er is een meerjarenplan Aanpak Laaggeletterdheid vastgesteld, waardoor er zowel lokaal als regionaal een goede basisstructuur staat waar we op verder bouwen. De extra rijksbijdrage geeft mogelijkheden om breed aandacht te vragen voor laaggeletterdheid en beperkte digitale vaardigheden. Zo heeft het Glazen Radiohuis, dat van 6 tot 9 september in de Dorpsstraat stond, gezorgd voor media-aandacht en enkele tientallen nieuwe taalvrijwilligers. Hiermee pakken we laaggeletterdheid aan en halen het uit de taboesfeer.

% VVE-kinderen dat een meer dan gemiddelde leerwinst boekt (Realisatie 2023)

Bron: Jaarlijkse monitor VVE Zoetermeer

Type	2022	2023
Begroting	46%	46%
Realisatie	37%	42%

Trendgrafiek % VVE-kinderen dat een meer dan gemiddelde leerwinst boekt

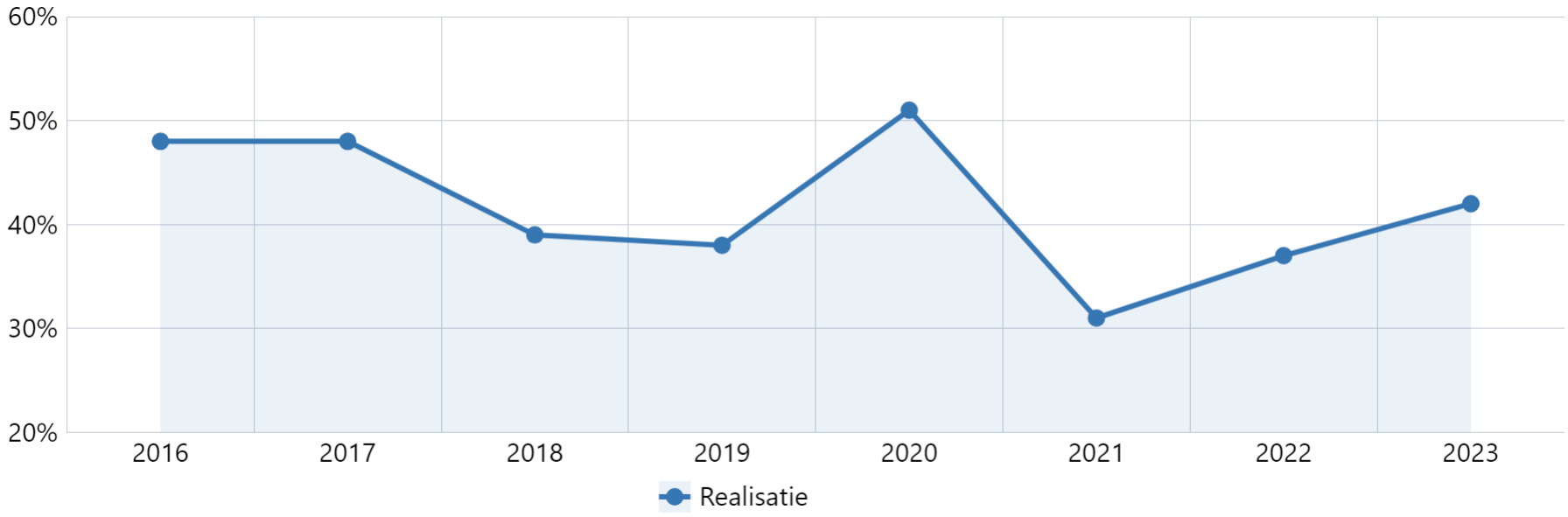

Bron: Jaarlijkse monitor VVE Zoetermeer

Toelichting
Doel gehaald: Nee
Toelichting: We zien een stijgende lijn in het percentage meer dan gemiddelde leerwinst. De belangrijkste oorzaak voor het niet behalen van het streefpercentage is de behaalde leerwinst van de peuters op het onderdeel taal. Het streefpercentage voor de peuters is nog gebaseerd op de behaalde resultaten op basis van Cito-toetsen. Het Rijk heeft een paar jaar geleden besloten dat de Cito-toetsen niet meer afgenomen mogen worden. De resultaten worden sinds die tijd bepaald op basis van het leerlingvolgsysteem KIJK!. We zien dat de behaalde percentages op basis van het KIJK! voor het onderdeel taal lager zijn dan op basis van Cito. De Cito-toetsen gaven alleen een beeld van de woordenschat, terwijl KIJK! een breder beeld van de taalontwikkeling laat zien, zoals het begrijpen van een verhaal en het spelen met letters. De behaalde resultaten zijn daarom niet goed met elkaar te vergelijken. We hebben het streefpercentage nog niet aangepast, omdat we (mede door de corona-periode) geen goed beeld hebben van een nieuw realistisch streefpercentage.

Doelstelling 1.2 Beperken uitval in het onderwijs

Jongeren met een afgeronde beroepsopleiding hebben meer kans om hun leven op eigen wijze vorm te geven. Via de aanpak van ongeoorloofd schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten dragen we er daarom aan bij dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie halen. Voor die jongeren waar terugkeer naar school echt geen optie is, realiseren we een vlotte doorstroom naar de arbeidsmarkt. Omdat elk kind recht heeft op een passende (onderwijs)plek, hebben ouders, scholen, leerplicht/RMC en zorgpartners zich samen ingespannen.
Wat hebben zij met elkaar in 2023 hiervoor gedaan?

- Om de thuiszittersaanpak te versterken zijn vanuit het Nationaal Programma Onderwijs twee aandachtsfunctionarissen onderwijs-jeugdhulp binnen het team Jeugd en Gezinshulp (JGH) aangesteld. Zij vervullen een ‘overstijgende rol’ door in een eerder stadium aan te sluiten bij overleggen en handelen proactief richting de hulpverleningsketen. Binnen het Consultatie- en Adviesteam is voorrang gegeven aan alle (dreigende) thuiszitters. De wachtlijst van het Plusteam werd ook hierdoor verkort (44% korter van 52 gezinnen naar 29). En de wachttijd werd verlaagd met twee maanden. Meer informatie over thuiszitters treft u aan in het jaarverslag Leerplicht/RMC. Het verslag wordt in het tweede kwartaal 2024 aan de raad aangeboden.
- Na de herfstvakantie is een behandel- en onderwijsgroep voor het jonge kind (4-8 jaar) gestart in Zoetermeer. Hiermee kunnen 16 kinderen die aangewezen zijn op behandeling vanwege ernstige gedragsproblematiek ook onderwijs volgen. Voorheen waren deze voorzieningen alleen in omliggende steden zoals Den Haag, Delft en Leiden aanwezig. Daardoor moesten Zoetermeerse leerlingen langer op een plek wachten en kregen soms dagbesteding als overbruggingshulp. Deze gecombineerde voorziening (De Schatkist) is tot stand gekomen door de samenwerking van de gemeente, het samenwerkingsverband passend onderwijs, Jeugdformaat en de Leo Kanner Onderwijsgroep. Het traject duurt gemiddeld 9 maanden en kinderen stromen daarna door naar regulier (speciaal) onderwijs.
- In 2023 is de schakelfunctionaris Jeugdhulp/Wmo opnieuw ingezet op het mbo voor de verbinding met het sociaal domein. In het laatste kwartaal zijn extra overleggen met de partners georganiseerd rond 4 thema’s: armoede, mentale gezondheid, veiligheid en vitaliteit. Tijdens deze goed bezochte bijeenkomsten zijn concrete afspraken gemaakt over het aanbod van begeleiding op deze gebieden. Die begeleiding wordt zoveel mogelijk op de onderwijslocatie georganiseerd. Dat geldt zowel voor de gemeentelijke uitvoering sociaal domein als voor de begeleiding vanuit het onderwijs en de zorgaanbieders. Hiermee sluiten we aan op het regionale beleid voortijdig schoolverlaten waarbij deze aanpak ‘Mbo als werkplaats’ als speerpunt voor 2024 is benoemd.

- De Leerwerkmakelaar heeft in 2023 voor de aanpak voorkomen voortijdig schoolverlaten en jeugdwerkloosheid, jongeren bemiddeld naar een leerbaan. Voor de leerroute Beroepsbegeleidende Leerweg (BBL) waren dat 13 jongeren, naar een beroepsopleiding BOL 9 jongeren en naar regulier werk 8 jongeren. Daarnaast zijn nog 7 jongeren in begeleiding en 7 jongeren waren onvoldoende gemotiveerd. Met de krappe arbeidsmarkt kunnen jongeren makkelijker werk vinden. De aangemelde jongeren hebben een grote afstand tot scholing en werk.
- Naast het stimuleren van werken en leren in de praktijk, is meer aandacht gekomen voor het voorbereiden op de arbeidsmarkt als jongeren nog op het mbo zitten, om ze daarmee als het ware meer werkfit te krijgen. Vanuit deze preventieve aanpak is in samenwerking met het WerkgeversServicepunt en het Leerwerkloket, het evenement 'Create your future' georganiseerd. Ruim 300 studenten van mboRijnland bezochten het evenement.
- In de tweede helft van 2023 is meegewerkt aan 'Acute acties jeugdhulp'. Voorbeelden hiervan die een relatie hebben met onderwijs zijn: het versterken van het team Leerplicht/RMC, het opstellen van de 'Routekaart voorkomen schooluitval en thuiszitten' en het bespreken en aanscherpen van de verzuimaanpak door in gesprek te gaan met alle schooldirecties of bestuurders van primair-, voortgezet (speciaal) onderwijs en het mbo.

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) in afgelopen schooljaar: % van alle deelnemers aan vo/mbo-onderwijs (Realisatie 2023)

Bron: VSV-Atlas (OCW) Jaarverslag leerplicht/ RMC

Type	2022	2023
Begroting	2,4%	2,3%
Realisatie	2,5%	2,8%

Trendgrafiek Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) in afgelopen schooljaar, % van alle deelnemers aan vo/mbo-onderwijs

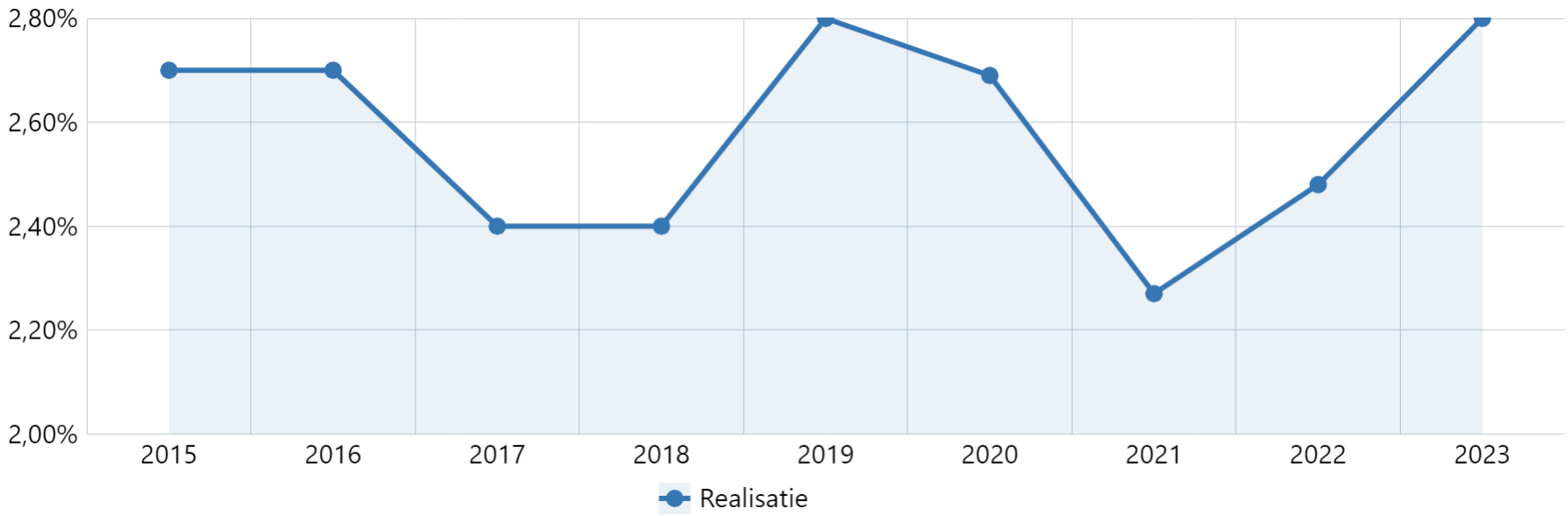

Bron: VSV-Atlas (OCW) Jaarverslag leerplicht/ RMC

Toelichting
Doel gehaald: Nee
Toelichting: Het aantal voortijdig schoolverlaters is gestegen ten opzichte van afgelopen jaar. Dit is een landelijke tendens. We zien door de aantrekkende arbeidsmarkt dat jongeren vaker aan het werk gaan en dan niet altijd hun opleiding afronden. We stimuleren om werken en leren te combineren, maar dit is niet verplicht. Als jongeren hun baan kwijtraken of zich bedenken, start begeleiding opnieuw.

Doelstelling 1.3 Bevorderen van een beter vestigings- en ondernemersklimaat

Om de voorwaarden voor een zo goed mogelijk ondernemersklimaat te scheppen hebben we in 2023 het MKB ondersteund door te participeren in verschillende projecten en samenwerkingsverbanden in de transitie naar een meer (veilige) digitale economie. Daarnaast hebben we aandacht gehad voor het op peil houden van de commerciële voorzieningen. Om stappen te kunnen zetten in het verduurzamen van de werklocaties (te weten: winkelcentra en bedrijventerreinen) hebben we de oprichting van ondernemerscollectieven voortgezet. Via het accountmanagement was de gemeente goed toegankelijk voor ondernemers. Wat hebben wij hiervoor gedaan in 2023?

- De uitkomsten van de horecamarktscan zijn vertaald in actiepunten. De raad is via een memo hierover geïnformeerd;
- Geïnvesteerd en geparticipeerd in de uitrol van MKB digitaal voor lokale ondernemers;
- Voortzetting van het faciliteren van MKB Digiwerkplaats op het Dutch Innovation Park;
- Ondersteunen, kennisdelen en inspireren van ondernemers bij hun groeiambitie;
- Op bedrijventerrein Rokkehage is een ondernemerscollectief opgericht. Voor Hoornerhage is een potentieel bestuur geïnventariseerd en voor Zoeterhage is een draagvlakmeting uitgevoerd ten behoeve van de oprichting van een ondernemerscollectief;
- In samenwerking met onze partners verschillende bijeenkomsten voor ondernemers georganiseerd, waaronder: Economic Board Zoetermeer, Dag van de ondernemer, Ondernemersfestival, WE-IT, Zoetermeerse Zakenvrouwen;
- De einddatum van de samenwerkingsovereenkomst logistieke hotspot A12 corridor is bereikt. We behouden het netwerk dat is opgebouwd door jaarlijks een contactmoment bij te wonen. Verder is er gestart met een verkenning naar draagvlak voor een community van logistieke bedrijven in de A12-corridor;
- Voor de organisatie van de Innovatieprijs in 2024 heeft een verkenning plaatsgevonden. Deze wordt nog verder uitgewerkt.

Rapportcijfer over de dienstverlening van de gemeente aan ondernemers in Zoetermeer (Realisatie 2023)
Bron: Ondernemerspeiling

Type	2022	2023
Begroting	6,5	6,9
Realisatie	6,2	-

Toelichting
Doel gehaald: N.v.t.
Toelichting: De gemeente voert om het jaar de ondernemerspeiling uit. De laatste keer was in 2022. Het gemiddelde rapportcijfer dat toen is gegeven was 6,2. In de begroting is voor 2022 was 6,5 opgenomen. Voor 2023 is een gemiddeld rapportcijfer van 6,9 opgenomen. Maar in 2023 heeft er geen peiling plaatsgevonden. Het is daarmee niet mogelijk om aan te geven of de doelstelling is behaald.

Doelstelling 1.4 Bevorderen groei werkgelegenheid

De IT-sector in Zoetermeer heeft een stevige uitgangspositie om op toekomstige kansen voor groei en ontwikkeling in te spelen. In 2023 hebben we zowel ingezet op het versterken van deze sector als op het verkennen van mogelijkheden voor de overige drie focussectoren (handel & logistiek, bouw & installatie en health). Vanwege de groeiambitie van de stad is het nodig om bestaande woon- en werklocaties te blijven ontwikkelen. Dat betekent onder andere ruimte faciliteren voor werkgelegenheid. Het is gebleken dat we de aanwezige werklocaties, zoals: bedrijventerreinen beter en efficiënter moeten benutten. Daarnaast vraagt het om het op peil houden en verbeteren van het voorzieningenniveau in de stad. Voor de start- en scale-ups zijn de vestigingscondities versterkt door het ondersteunen van groei, huisvestigingsmogelijkheden, coaching en netwerken. Tenslotte zijn diverse initiatieven ontwikkeld die hebben bijgedragen aan de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Wat hebben wij hiervoor gedaan in 2023?

- De gebiedsvisie voor de noordelijke bedrijventerreinen (onderdeel van gebiedsvisie Van Tuyllpark e.o.) is in concept opgesteld;
- Er is gestart met een onderzoek naar ruimte voor bedrijvigheid in Zoetermeer;
- Er is onderzoek gedaan naar de kantorenmarkt in Zoetermeer, wat geleid heeft tot aanpassing van de plancapaciteit in Entree;
- In regionaal verband is de 'regionale strategie bedrijventerreinen MRDH 2023-2030' opgesteld.
- Groeifondsaanvraag (€ 2 mln. met ondersteuning van € 0,3 mln. vanuit de MRDH) is toegekend voor de verdere ontwikkeling van het Dutch Innovation Park;
- Vanuit de MRDH is er een bureau ingehuurd om instrumenten te ontwikkelen om winkelgebieden vitaal te houden. Hiervoor zijn de winkelcentra De Leyens en Buytenwegh gekozen om mee te doen.
- Digitale relevante informatie op www.scalebooster.nl is geactualiseerd. Dit is de website waarop de gemeente het programma Scale booster presenteert. Dit is een programma waarin de gemeente samen met ondernemers en intermediairs innovaties en groei bij start- & scale ups in de vier focussectoren in Zoetermeer ondersteunt;
- (Regionale) kennis- & inspiratieagenda met ondernemersnetwerken en doelgroep startup- & scale-ups zijn geactualiseerd en gedeeld;
- De accountmanagers hebben diverse bedrijfsbezoeken afgelegd, met name bij ondernemingen uit de vier focussectoren als ook bij detailhandel en horeca;
- Er is een Ondernemersfestival in de Dutch Innovation Factory (maart) georganiseerd;
- De gemeente heeft deelgenomen aan regionale initiatieven en events voor start- & scale-ups;
- De gemeente heeft bijgedragen aan lokale events met kennis en inspiratie rond (innovatief) ondernemerschap, w.o. Zoetermeer On Stage, de Grote Expo van De Haagse Hogeschool en De Dag van de Ondernemer;
- De gemeente heeft een bijdrage geleverd aan de landelijke monitor voor start- & scale-ups;
- De informatie op de verschillende (digitale) communicatiekanalen is continue onderhouden en bijgewerkt;
- Er zijn bijeenkomsten en events georganiseerd die bijgedragen hebben aan het bevorderen van kennisintensieve samenwerking tussen bedrijven en diverse onderwijspartners;
- Actief deelgenomen aan en we hebben regionale initiatieven ondersteund, zoals: het WE-IT programma en MKB Digiwerkplaats. Vanuit de MKB Digiwerkplaats hebben 14 Zoetermeerse ondernemers mee kunnen doen aan uitgezette vraagstukken.
- Er is ingezet op het onderhouden van nauwere relaties met het Zoetermeerse MKB. Zij zijn geïnformeerd over het beschikbare reguliere en particuliere IT-onderwijsaanbod in Zoetermeer, zowel op HBO- als MBO-niveau, en mogelijkheden voor bijscholing.
- Het Zoetermeerse MKB is betrokken bij de andere drie focussectoren (health, bouw & installatie en handel & logistiek) door het faciliteren en ondersteunen van bijeenkomsten.
- De samenwerking tussen lokale en regionale bedrijven en IT-onderwijs is bevorderd door verdere ontwikkeling van het Dutch Innovation Park tot een innovatiecampus door projecten als de Autonomous Vehicle Last Mile.

Toename aantal arbeidsplaatsen (Realisatie 2023)

Bron: Regionale Arbeidsmarktprognose 2023-2024 Zuid-Holland Centraal (1 juni 2023)

Type	2022	2023
Begroting	372	372
Realisatie	712	684

Trendgrafiek Toename aantal arbeidsplaatsen

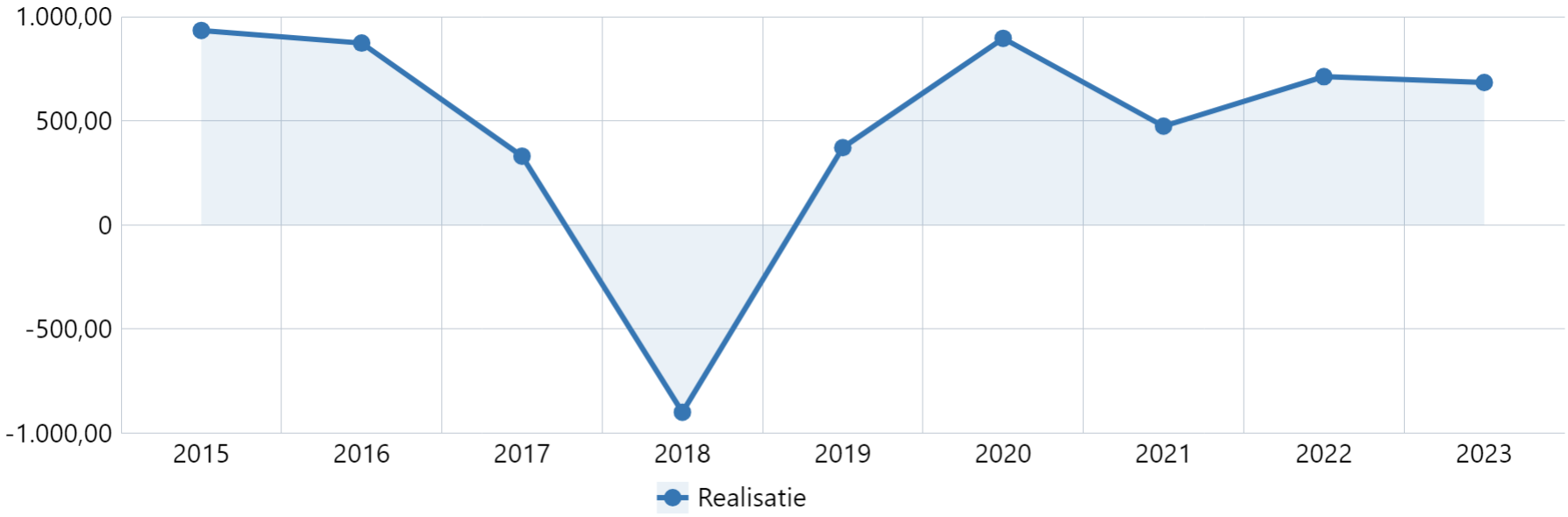

Bron: Regionale Arbeidsmarktprognose 2023-2024 Zuid-Holland Centraal (1 juni 2023)

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: Op het Dutch Innovation Park groeit het aantal arbeidsplaatsen meer dan gemiddeld in Zoetermeer. In 2023 zijn er ongeveer 160 nieuwe arbeidsplaatsen bijgekomen, (o.a. door vestiging van Lamboo Medical, inhuizing medewerkers TKH, uitbreiding/groei van het bedrijf VB Profs, groei door o.a. van Infinity). Er gingen alleen ook een paar bedrijven weg, o.a. Veneco, Loyals en groothandel Jomical Food, een verlies van ongeveer 10 arbeidsplaatsen. Alles bij elkaar leidt dit tot een toename van ongeveer 150 arbeidsplaatsen op het Park (dat is een groeipercentage van ongeveer 8,5%). De Dutch Innovation

Community is gegroeid met 10%. In Zoetermeer is in 2023 het aantal bedrijfsvestigingen toegenomen met 630 (van 10.405 naar 11.035). Het aantal faillissementen in 2023 is 10 (bron: https://www.kvkregiodata.nl). Dat is één faillissement minder dan in het jaar 2022 (11). Het aandeel leegstaande kantoren is in 2023 afgenomen naar 8,9% (voorraad 550.560m2 vvo). Dit was in 2022 nog 10,1% (voorraad 550.560 m2 vvo).

Doelstelling 1.5 Stimuleren duurzame arbeidsparticipatie

Stimuleren duurzame arbeidsparticipatie
Om duurzame arbeidsparticipatie te stimuleren zijn in 2023 diverse activiteiten verricht via werkbedrijf De Binnenbaan en met de partners binnen de Arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal.

- De Binnenbaan heeft zich ingezet om meer mensen aan het werk te krijgen met een loonkostensubsidie bij werkgevers. De loonkostensubsidie compenseert werkgevers voor een eventueel verminderde productiviteit als gevolg van een arbeidsbeperking. Eind 2023 zijn er 175 personen met een loonkostensubsidie aan de slag bij een externe werkgever. Dat is ruim boven het afgesproken doel met de gemeente en hiermee heeft De Binnenbaan een groei van 24 personen gerealiseerd.
- Het aantal plaatsingen op een beschutte werkplek was 67 plekken eind 2023 . Daarmee loopt Zoetermeer de achterstand op de landelijke ambities voor een groot deel in en hopen we in 2024 de landelijke taakstelling te kunnen halen. De Sociale Werkvoorziening is sinds 2015 gesloten voor nieuwe instroom en als gevolg hiervan loopt het aantal mensen in de Sw terug. Deze terugloop verloopt volgens verwachting.
- In 2023 is het projectplan Simpel Switchen vastgesteld. De bedoeling is om het voor mensen makkelijker te maken te ‘switchen’ tussen verschillende vormen van werk en dagbesteding.
- Om de dienstverlening te verbeteren heeft De Binnenbaan gewerkt aan de ontwikkeling van het vakmanschap van de professionals. Werkleiders hebben een LEAN-training gekregen en volgen een leergang waarbij ontwikkelgericht begeleiden centraal staat. Werkregisseurs hebben een Participatiewettraining, cursus gebarentaal of samen met accountmanagers de training interculturele communicatie en communicatiestijlen gevolgd, om met meer kennis van andere culturen kandidaten te begeleiden.
- Er is gewerkt aan een plan om het SEBO-keurmerk te versterken en meer onder de aandacht te brengen. Dit plan zal in 2024 bestuurlijk worden besproken en uitgevoerd. Eind 2023 was het aantal SEBO-leden 53.
- Om werkgevers in de zorg te helpen bij het in dienst nemen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt is De Binnenbaan de bedrijfsschool Zorg gestart. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het bestrijden van de personeelstekorten in de zorg. De mensen die deelnemen aan de bedrijfsschool krijgen meer kansen op een baan in deze sector.
- Om inclusief werkgeverschap te stimuleren werkt De Binnenbaan met Direct Werk waarbij mensen zonder uitgebreide sollicitatieprocedure geplaatst worden bij werkgevers. In 2023 zijn hiermee 54 plaatsingen gerealiseerd bij 14 werkgevers.
- Met ditzelfde doel zijn vanuit het regionale Werkgeversservicepunt, het Leerwerkloket en het Regionaal Mobiliteitsteam diverse events georganiseerd om werkzoekenden en werkgevers met elkaar in contact te brengen. Ook zijn werkzoekenden en werkgevers voorzien van advies op maat.
- Om kwetsbare jongeren te begeleiden naar school en werk is de dienstverlening van de Leerwerkmakelaar regionaal aanbesteed. Per 1 januari 2024 gaat het nieuwe contract in.
- Door VNG Realisatie is de landelijke instrumentengids ‘Eva’ ontwikkeld. Deze gids helpt professionals om het juiste instrument te kiezen om mensen in de bijstand te begeleiden naar werk of te ondersteunen richting maatschappelijke participatie. In de regio is besloten dat we met deze gids gaan werken. De Binnenbaan heeft als eerste partij haar instrumenten in Eva opgenomen.

- Er is regionale bekendheid gegeven aan de werkwijze Praktijkleren. En er zijn voorbereidingen getroffen om vanaf 2024 werkgevers en werknemers praktisch te ondersteunen bij het aanvragen van een Praktijkverklaring en het verkrijgen van financiering vanuit diverse landelijke, sectorale en regionale regelingen.
- In 2023 zijn belangrijke stappen gezet in het realiseren van een Regionaal Werkcentrum (RWC). Met de komst van een RWC moet de dienstverlening aan werkgevers en werkzoekenden toegankelijker worden. Op 7 september 2023 is de intentieverklaring RWC ondertekend door de zes deelnemende gemeenten, UWV, de vakbonden FNV en CNV, VNO-NCW, MBO-Rijnland en Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB). Op dit moment worden scenario's voor dienstverlening en huisvesting verkend. Parallel aan het regionale proces loopt het landelijke proces, waarin wetgeving wordt voorbereid om de noodzakelijke randvoorwaarden voor een nieuwe arbeidsmarktinfrastructuur te ontwikkelen.

Inburgering en noodopvang
In het jaar 2023 heeft de gemeente Zoetermeer de volgende stappen gezet op het gebied van inburgering:

- Met een totaal van 430 inburgeraars hebben we voldaan aan de ambitieuze taakstelling voor 2023 en daarmee op positieve wijze bijgedragen aan de integratie van nieuwkomers in onze gemeenschap.
- Bij de 430 inburgeraars ging het om 288 asielstatushouders en 142 gezinsmigranten. Bij 251 van de 288 asielstatushouders en 139 van de 142 gezinsmigranten hebben we de leerbaarheidstoets afgenomen en het persoonlijk inburgeringsplan vastgesteld. De leerbaarheidstoets bepaalt de inburgeringsroute die zij zullen volgen.
- In totaal zijn 69 statushouders overgeplaatst van de noodopvang naar een hotel, waarvan 39 onder de Wet Inburgering2021 vallen en de rest onder de oude inburgeringswet. Van deze groep zijn 19 reeds gestart met het inburgeringstraject en de overige 20 worden begeleid.
- In het afgelopen jaar hebben we 78 inburgeringsdossiers afgerond. Met deze resultaten heeft het college zich ingezet voor een inclusieve samenleving waarin nieuwkomers volwaardig kunnen participeren.

% Arbeidsparticipatie (Realisatie 2023)

Bron: CBS

Type	2022	2023
Begroting	68%	71%
Realisatie	73%	74%

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: De arbeidsparticipatie is gestegen als gevolg van een stijging van de werkzame beroepsbevolking. Deze is gestegen van 67.000 in 2022 naar 68.000 in 2023 (CBS rond af op duizendtallen).

Uitstroom naar werk (Realisatie 2023)
Bron: Suites4 SociaalDomein

Type	2022	2023
Begroting	225	200
Realisatie	157	209

Trendgrafiek Uitstroom naar werk

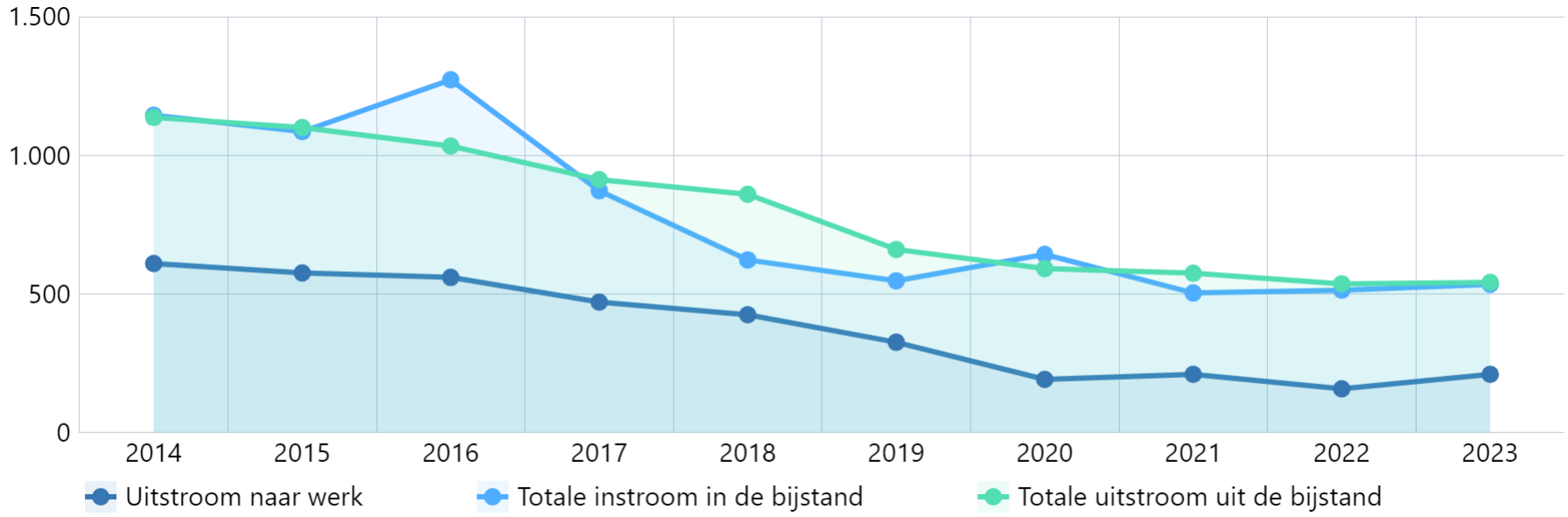

Bron: Suites4 SociaalDomein

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: De uitstroom naar werk is aangetrokken. Extra inzet op uitstroom naar werk heeft hieraan bijgedragen.

Deeltijd werkenden met uitkering (Realisatie 2023)
Bron: Suites4 SociaalDomein

Type	2022	2023
Begroting	700	400
Realisatie	511	522

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: Het aantal werkenden in deeltijd is iets gestegen. Bij de opstelling van de begroting was de verwachting dat in deze krappe arbeidsmarkt mensen makkelijker meer uren konden werken en daardoor volledig uit zouden stromen. Het is wel positief dat meer mensen in deeltijd werken en zo aansluiting houden of vinden bij de arbeidsmarkt. Doel is dat mensen uiteindelijk niet afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering, maar dat is niet voor iedereen haalbaar. Soms is werken in deeltijd voor mensen het hoogst haalbare.

Uitstroom naar school (Realisatie 2023)
Bron: Suites4 SociaalDomein

Type	2022	2023
Begroting	40	40
Realisatie	19	15

Toelichting
Doel gehaald: Nee
Toelichting: In de huidige krappe arbeidsmarkt zien we net als vorig jaar relatief weinig uitstroom uit de bijstand vanwege scholing. Dit is landelijk ook zo. Dat heeft mogelijk te maken met de grote vraag naar arbeidskrachten. Mensen gaan daardoor eerder aan het werk dan met een opleiding starten.

Doelstelling 1.6 Voorzien in noodzakelijke middelen van bestaan

Inkomensvoorzieningen en minimabeleid

- In 2023 is met het bedrijf BS&F een nieuwe leverancier gevonden die het technische systeem van de Zoetermeerpas zal beheren in 2024. De vorige leverancier gaf namelijk aan te stoppen per 1 januari 2024. In november 2023 is de Europese aanbesteding gestart voor de Zoetermeerpas voor de periode 2025-2032.
- Het is in 2023 vanwege onderbezetting nog niet gelukt om de bijzondere bijstand te herzien. Dit staat nu op de planning voor 2024. Doel van de herziening is om meer rekening te houden met de financiële draagkracht van huishoudens.
- De gemeente biedt een collectieve zorgverzekering aan voor inwoners met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum. Niet alle inwoners die in aanmerking komen maken gebruik van de gemeentepolis. Soms sluit de polis niet aan bij de behoeften van de inwoner. In 2023 is daarom een onderzoek gestart met de vraag in hoeverre de huidige zorgverzekering nog wel passend is. Q3 2024 verwachten we hiervan de uitkomsten. In de begroting 2024 is al gemeld dat voor het jaar 2024 inwoners de keuze hebben uit drie aanvullende zorgpakketten en drie tandartspakketten.
- In 2023 is € 1.300 energietoeslag uitgekeerd aan huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum. In de eerste helft van 2023 is een voorschot van € 500 uitbetaald en in december 2023 is de resterende € 800 automatisch uitgekeerd aan de huishoudens waarvan bekend was dat ze in de doelgroep vallen. Huishoudens die recht hadden op de resterende € 800, maar deze niet automatisch hebben ontvangen, konden nog van 8 januari tot 1 mei 2024 een aanvraag indienen op de website van de gemeente. In 2023 zijn de energieprijzen gestabiliseerd en daarom zal naar verwachting in 2024 geen nieuwe energietoeslag beschikbaar komen vanuit het Rijk.
- Bij het najaarsdebat 2023 is een motie aangenomen om de vrijlating van giften in de participatiewet te verhogen van € 1.200 naar € 1.800. Dit gaat op 1 januari 2024 in.
- In 2023 hebben we samen met de G40 themagroep Armoede en Schulden gewerkt aan een manifest, om de zorgwekkende ontwikkelingen in onze steden op het gebied van armoede aan te kaarten bij de landelijke politiek en de formerende partijen. Dit manifest is begin 2024 naar de Tweede Kamer gestuurd. Daarnaast hebben we dagelijks samengewerkt met onze maatschappelijke partners om Zoetermeerders mee te kunnen laten doen in Zoetermeer.

Preventie en schuldhulpverlening
In Zoetermeer bieden we ondersteuning aan inwoners die te maken hebben met geldzorgen of schulden. Ons doel is om financiële problemen te voorkomen, klein te houden en op te lossen. We werken nauw samen met diverse maatschappelijke partners en vrijwilligersorganisaties voor een zo uitgebreid en laagdrempelig aanbod voor inwoners met een hulpvraag.

- In 2023 zijn drie nieuwe preventiemedewerkers aangesteld. De medewerkers hebben gewerkt aan activiteiten om het taboe rondom geld te doorbreken en aan zichtbaarheidscampagnes over het hulpaanbod in Zoetermeer. In samenwerking met ervaringsdeskundigen is de 'Routekaart Geldzorgen' ontwikkeld, als wegwijzer voor wie zich zorgen maakt over geld of financiële problemen ervaart. De routekaart is gelanceerd tijdens het Stadsfestival en verspreid onder alle huishoudens in Zoetermeer.
- In het kader van financiële educatie is de samenwerking met het onderwijs uitgebreid (motie 2306-77A). Daarnaast is Team Schuldhulpverlening aangesloten bij het zorgoverleg op het mbo-Rijnland om schuldenpreventie onder jongeren te bevorderen.

- We hebben de ambitie om schuldsanering effectiever in te zetten. In samenwerking met Kredietbank Nederland hebben we een overeenkomst gesloten waarmee we toegang hebben tot het Landelijke Waarborgfonds. Bij schuldregelingen werken we dus bij voorkeur met een saneringskrediet. We merken in de praktijk dat deze aanpak niet voor iedereen geschikt is en blijven flexibel inspelen op individuele situaties.
- Het project Vindplaats verborgen schulden maakt onderdeel uit van het programma Sociale Innovatie en is in 2023 gestart. Dit project richt zich op de rol van de werkgever als plek waar financiële problemen en schulden van werknemers zichtbaar worden. Via het SEBO (sociaal economisch bewust ondernemen) -netwerk hebben we negen werkgevers voor dit project geworven. Bij die werkgevers zijn door de gemeente voorlichtingssessies verzorgd over bewustwording van geldzorgen op de werkvloer. De aanpak heeft niet alleen het begrip van financiële kwesties vergroot, maar heeft ook werkgevers en werknemers tools gegeven om openlijk te praten over geldzorgen. Het project draagt daarmee ook bij aan goed werkgeverschap. Inhoudelijke verantwoording vindt plaats via de projectenrapportage.
- Om uitval in de aanvraagfase bij schuldhulpverlening te verminderen, hebben we de aanvraagprocedure aangepast. Het doel is om het indienen van documenten bij de digitale aanvraag eenvoudiger te maken, wat resulteert in een kortere intakefase.
- We zijn in 2023 aangesloten bij het convenant ‘Lokale overheid’ van de brancheorganisatie voor schuldhulpverlening, NVVK. ‘Schuldenrust’ is een belangrijk onderdeel van ons beleid. Dankzij deze afspraken zorgt de gemeente Zoetermeer, als schuldhulpverlener en schuldeiser, ervoor dat we snel meewerken aan schuldregelingen. De gemeente gaat in principe altijd akkoord met een minnelijke regeling. Hierdoor krijgen Zoetermeerders snel schuldenrust, wat de schuldhulpverlening effectiever en toegankelijker maakt.
- Voor het beter meten van onze resultaten zijn twee indicatoren toegevoegd aan de programmabegroting 2024 (motie 2306-06). Het gaat om de indicator "aantal gestarte schuldhulptrajecten" en de indicator "schuldhulptrajecten dat slaagt".

Aantal bijstandsuitkeringen (Realisatie 2023)
Bron: Suites4 SociaalDomein

Type	2022	2023
Begroting	2.725	2.375
Realisatie	2.571	2.564

Toelichting
Doel gehaald: Nee
Toelichting: In de begroting werd nog rekening gehouden met een forse afname van het aantal bijstandsuitkeringen als gevolg van de krappe arbeidsmarkt. Het aantal uitkeringen in Zoetermeer is min of meer gelijk gebleven, maar heeft zich in 2023 wel relatief gunstig ontwikkeld in vergelijking met andere gemeenten. De instroom in de uitkering was hoger dan verwacht vanwege een hogere instroom van statushouders. Dit laatste is een landelijke trend en het beschikbare BUIG-budget is hierdoor ook naar boven bijgesteld.

Bereik minimaregelingen uitgedrukt in % doelgroep (Realisatie 2023)
Bron: Gemeentelijke administratie

Type	2022	2023
Begroting	85%	85%
Realisatie	65%	72%

Toelichting
Doel gehaald: Nee
Toelichting: In 2023 stijgt het bereik met 7%, van 65% in 2022 naar 72%. Deze toename komt met name door een verhoging van het aantal huishoudens dat kwijtschelding heeft ontvangen van gemeentelijke belastingen en heffingen. Dit is een mooie stap in de richting van de doelstelling.

Hierbij wordt opgemerkt dat bepalen van het bereik lastig is. De cijfers over de doelgroep van het CBS, op basis waarvan het bereik op berekend wordt, lopen een jaar achter en worden op duizendtallen afgerond. Het is daarmee een grove inschatting en de cijfers lopen achter bij het betreffende verslagjaar.

Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

Bedragen x €1.000

Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie	Lasten jaarrekening	Baten jaarrekening	Saldo jaarrekening
Bijdragen aan maatwerk in spelen en leren (1.1)	**-24.946**	**11.820**	**-13.126**
Beperken uitval in het onderwijs (1.2)	**-2.277**	**576**	**-1.701**
Bevorderen van een beter vestigings- en ondernemersklimaat (1.3)	**-2.076**	**662**	**-1.413**
Bevorderen groei werkgelegenheid (1.4)	**-385**	**0**	**-385**
Stimuleren duurzame arbeidsparticipatie (1.5)	**-24.588**	**5.021**	**-19.567**
Voorzien in noodzakelijke middelen van bestaan (1.6)	**-81.313**	**51.869**	**-29.444**
TOTAAL PROGRAMMA	**-135.585**	**69.949**	**-65.636**

Financiën op hoofdlijnen
Kijkend naar het resultaat van Programma 1 zijn de meest in het oog springende afwijkingen:

1. Onderwijshuisvesting – Versnelling in de oplevering van onderwijshuisvestingsprojecten zorgt voor een extra beslag op de reserve onderhuisvesting;
2. Eenmalige compensatie de Binnenbaan – Extra compensatie ten behoeve van prijs- en cao-ontwikkelingen zorgen voor extra bijdrage aan de Binnenbaan;
3. De hogere lasten ten opzichte van de begroting zijn te verklaren door het inzetten van externe krachten voor de openstaande vacatures en ziektevervanging zodat de bedrijfsvoering niet in het geding komt.

Doelstelling 1.1
Het budget is grotendeels bestemd voor onderwijshuisvesting. Daarnaast worden o.a. de kosten voor leerlingenvervoer, ontwikkeling kinderopvang, brede school, schoolbegeleiding en onderwijsachterstanden uit dit budget bekostigd.

Doelstelling 1.2
Het budget is grotendeels ingezet op uitvoering leerplicht, het terugdringen van voortijdig schoolverlaten en schoolmaatschappelijk werk.

Doelstelling 1.3
Het budget is o.a. ingezet voor (strategisch) beleid, maatregelen voor het versterken van het ondernemersklimaat, verhogen samenwerking en organisatiegraad werklocaties. Daarnaast voor verschillende onderzoeken voor de retail en kantorenmarkt in Zoetermeer. Tevens naar de verschillende samenwerkingen in de regio, zoals: de Logistieke hotspot A-12 corridor en Business Park Haaglanden.

Doelstelling 1.4
Het budget is ingezet voor accountmanagement en dienstverlening aan ondernemers. Daarnaast wordt het budget gebruikt voor stimuleringsmaatregelen en onderzoek.

Doelstelling 1.5
Het budget is ingezet om werkzoekenden te laten participeren op de (regionale) arbeidsmarkt en sociale activering door middel van o.a. bijdragen aan de verbonden partij De Binnenbaan BV.

Doelstelling 1.6
Het budget is ingezet voor uitkeringen levensonderhoud (bijstand), armoedebeleid (inkomensondersteunende voorzieningen zoals bijzondere bijstand of de ZoetermeerPas, maar ook bijvoorbeeld ondersteuning van partners) en voor zaken als handhaving.

Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Programma 2 Samen leven en ondersteunen

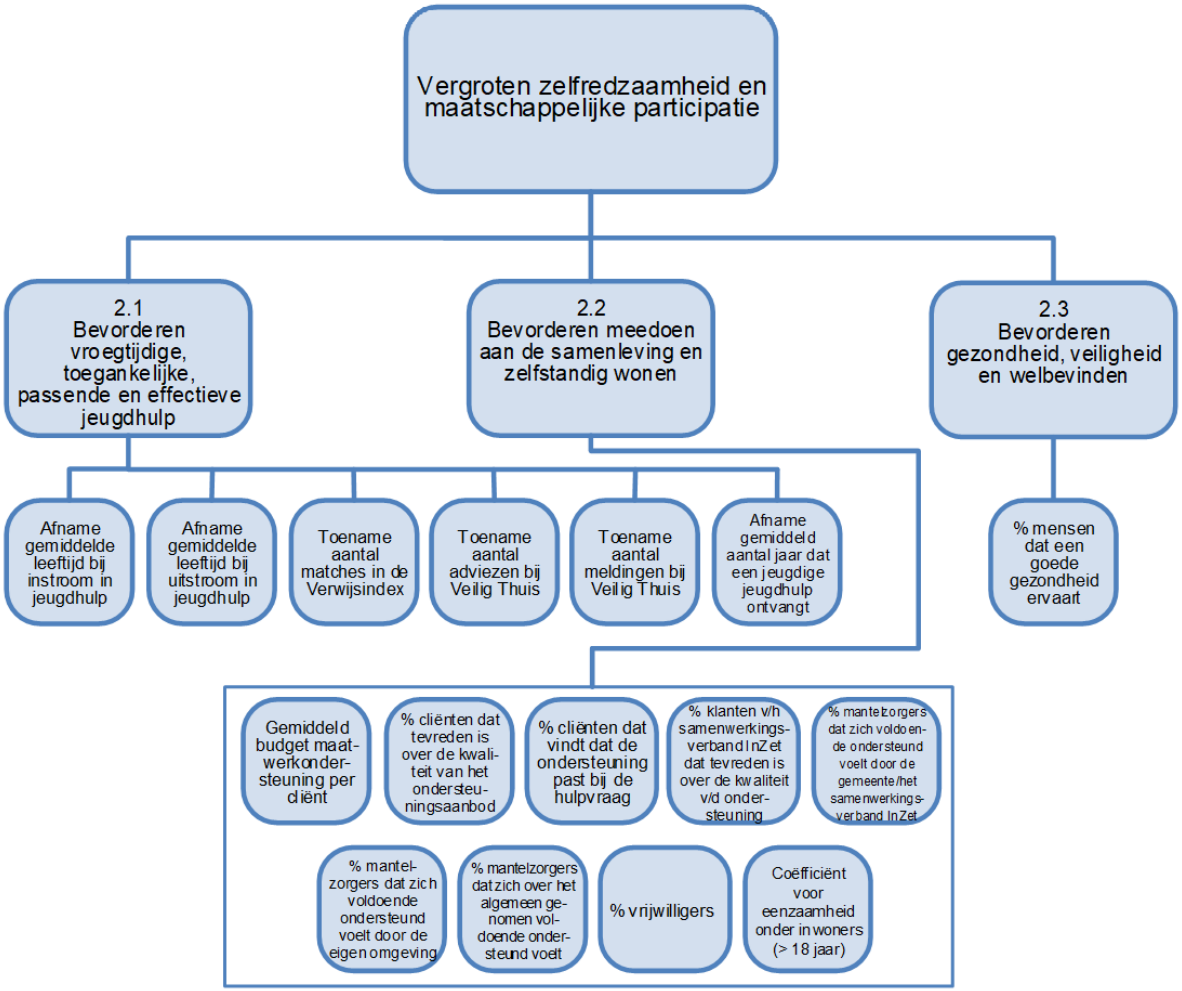

Algemene doelstelling: Vergroten zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie

Vergroten zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie
De ambitie van het college is dat inwoners van Zoetermeer gezond zijn en zo zelfstandig en zelfredzaam mogelijk deel kunnen nemen aan de maatschappij. Het afgelopen jaar zagen we dat het voor lang niet alle inwoners vanzelfsprekend is. Het beroep op voorzieningen van de gemeente was groot. Er is geïnvesteerd in het vergroten van de gemeentelijke capaciteit. Bij de Wmo is een grote inhaalslag geweest op het wegwerken van de meldingen. Om hulp en ondersteuning beschikbaar te houden voor inwoners die het nodig hebben, is meer nodig. Daarom heeft het college in 2023 ingezet op activiteiten die de kansengelijkheid van inwoners vergroten en bijdragen aan het gedachtegoed van positieve gezondheid. Er is ingezet op het versterken van de sociale basis, zodat inwoners elkaar kunnen ontmoeten en ondersteunen en minder afhankelijk worden van professionele ondersteuning. Ook is vanuit het gezondheidsbeleid gewerkt aan het verbeteren van de samenwerking tussen het sociale en medische domein, om zo op een integrale manier te werken aan preventie van gezondheidsproblemen en het promoten van een gezonde leefstijl.

Binnen het programma Toekomstbestendige jeugdhulp zijn in 2023 vijf projecten gestart die als doel hebben om de jeugdhulp op de middellange termijn te verbeteren. Naar aanleiding van de eerste prognose van de kosten voor specialistische jeugdhulp medio 2023, is een aantal acute acties voor de korte termijn uitgezet. Bij zowel de projecten als de acute acties staat de veiligheid van jeugdigen voorop.

Doelstelling 2.1 Bevorderen vroegtijdige, toegankelijke, passende en effectieve jeugdhulp

Normaliseren, preventie en vroegsignalering
De gemeente zet zich in om alle jeugdigen een goede start te geven. Er is een breed aanbod aan vrij-toegankelijke voorzieningen beschikbaar voor jeugdigen en ouders. Ook worden jeugdigen en ouders ondersteund bij het opgroeien en opvoeden. Het doel van dit aanbod is preventie: problemen bij het opgroeien en opvoeden worden voorkomen of verminderd, zodat er geen verwijzing naar specialistische jeugdhulp nodig is.

Naast het reguliere aanbod is in 2023 extra ingezet op:

- De informatie en advies- functie van het Meerpunt is uitgebreid met een herkenbare bakfiets. Hiermee gaat het Meerpunt naar evenementen, bijeenkomsten, ouderkamers op scholen etc. om informatie en advies naar de inwoners toe te brengen. Door laagdrempelig in gesprek te gaan over opvoeden, draagt het Meerpunt bij aan normaliseren en vroeg-signalering.
- Kansrijke Start is in 2023 onderdeel geworden van het landelijk Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). De insteek binnen Kansrijke start is verbreed naar Kansrijke generatie. Ook is er in 2023 een bijeenkomst georganiseerd rond postpartum depressies, met als hoofdspreker een Zoetermeerse ervaringsdeskundige die daar een boek over geschreven heeft.
- Binnen het jongerenwerk, veiligheid en het onderwijs werd gesignaleerd dat meer jeugdigen op jongere leeftijd in de problemen komen. Naar aanleiding van deze ontwikkeling is afgesproken dat het jongerenwerk de doelgroep voor begeleidingstrajecten uitbreidt en eerder met deze vorm van ondersteuning start.
- Jongerenwerk heeft in 2023 in samenwerking met politie en de gemeente Hunted! georganiseerd in Meerzicht. Ruim 70 jongeren hebben de uitdaging aangenomen om 2 uur lang de politie te ontlopen en 3 stempelposten te bereiken binnen de wijk. Zowel door de jongeren, maar ook voor de politie en

handhaving, is dit als zeer positief ervaren. In de weken na het evenement werden diverse agenten en handhavers positief aangesproken door jongeren die aan het evenement hadden deelgenomen.

Verbinding versterken in het sociaal domein, in het bijzonder tussen onderwijs en jeugdhulp
In oktober 2023 is de behandelonderwijsgroep de Schatkist voor kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 7 jaar in Zoetermeer gestart. De behandelonderwijsgroep is een samenwerking tussen Jeugdformaat, de Leo Kanner Onderwijs Groep, het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Zoetermeer en de Gemeente Zoetermeer. De behandelonderwijsgroep is voor kinderen waarvoor de stap naar het onderwijs te groot is. Op de behandelonderwijsgroep wordt behandeling in combinatie met onderwijs geboden. Het doel is om na een periode van ongeveer 9 maanden in te stromen binnen het (speciaal) basisonderwijs. Kinderen die anders buiten de gemeente Zoetermeer geplaatst moeten worden voor een dergelijk aanbod, kunnen hiermee dichtbij huis terecht.

Pilot Preventie+ door het Schoolmaatschappelijk Werk
Inzet van het schoolmaatschappelijk werk voor Zoetermeerse jeugdigen van 4-18 jaar op het Passend Onderwijs en het Voortgezet Onderwijs en hun gezin. De aanpak richt zich niet alleen op de jeugdige, maar op het hele systeem rondom het kind. De schoolmaatschappelijk werker komt bij de gezinnen thuis en waar nodig richt de ondersteuning zich ook op het gezin.
Doel van deze inzet is:

- Versterken van de basisvaardigheden binnen het gezin;
- Voorkomen of verkorten van zwaardere (geïndiceerde) jeugdhulp;
- Betere communicatie en afstemming over de hulpverlening met de school;

De inzet is laagdrempelig, er kan snel worden geschakeld naar deze vorm van hulp, de gesprekken thuis worden als zeer waardevol beschouwd.

Pilot Musketier & gro-up
Jeugdhulpexpertise voor 25 uur per week collectief ingezet op de cluster 4 (speciaal onderwijs) de Musketier.
Doelen die nagestreefd worden binnen deze pilot:

- Leerlingen van het speciaal onderwijs (SO, cluster 4) op school de juiste combinatie van onderwijs en jeugdhulp te bieden, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen;
- Passend onderwijs, voorkomen van voortijdig schoolverlaten;
- Gespecialiseerde Jeugdhulp dichterbij de leefomgeving van het kind;
- Voorkomen dat leerlingen (onnodig) worden doorverwezen naar gespecialiseerde jeugdhulp, waarmee een kostenbesparing gerealiseerd wordt.

Door het inzetten van vaste professionals op het onderwijs hebben de jeugdhulpverleners een vast gezicht en plek in het team. Is de zorg dichtbij en laagdrempelig. De pilot wordt als zeer positief ervaren en wordt waar nodig bijgestuurd.

Inventarisatie basisscholen Meerzicht vrij-toegankelijk aanbod
In gesprek met onderwijsprofessionals van alle basisscholen in Meerzicht is een inventarisatie gemaakt van de belangrijkste behoeften en kansen m.b.t. het vrij-toegankelijk aanbod voor volwassenen en jeugdigen in de wijk. Op basis van deze inventarisatie is een eerste plan van aanpak opgesteld waarbij het gezamenlijk en integraal verstevigen van de verbinding van het primair onderwijs met alle vrij-toegankelijk, basis voorzieningen (waaronder voorzieningen op gebied van opvoeden en opgroeien) in de wijk centraal staat.

MBO Schakelfunctionaris/MBO als werkplaats
Als voorloper op MBO als werkplaats is er in 2023 verder gewerkt met MBO als vindplaats door de inzet van de schakelfunctionaris zorg op het mboRijnland: in 2023 is de schakelfunctionaris (schoolformaat) bezig geweest met de samenwerking tussen (preventieve) partners en het ondersteuningscentrum van het mboRijland. Dit is gedaan door op basis van vier thema's (mentale gezondheid, armoede, vitaliteit en veiligheid), bijeenkomsten te organiseren op het mboRijnland met betrokken (preventieve) partners, medewerkers van de gemeente enz. De themabijeenkomsten laten zien dat er animo is bij mensen in de uitvoering om de begeleiding van studenten vanuit het onderwijs, de gemeente en de partijen in de stad, beter te bundelen en laagdrempeliger aan te bieden.

Het bestaande aanbod in de stad is in kaart gebracht en er zijn ideeën uitgewisseld en afspraken gemaakt om de dienstverlening voor en op het mbo te versterken.

Kwalitatief hoogwaardige, duurzame, kosteneffectieve en resultaatgerichte jeugdhulp

- De kosten en het gebruik van de specialistische jeugdhulp zijn toegenomen. In 2022 steeg het aantal jeugdigen met jeugdhulp en deze stijging heeft zich doorgezet in 2023. Daarnaast nam de zorgzwaarte toe en stegen de kosten voor bepaalde categorieën jeugdhulp, zoals jeugdhulp met verblijf. In het raadsmemo Nieuwe prognose kosten specialistische jeugdhulp 2023 is aangegeven dat een forse overschrijding ten opzichte van het beschikbare budget werd verwacht.
- Regionaal is Regiovisie Jeugdhulp Haaglanden het inhoudelijk kader voor de uitvoering van de jeugdzorg. In 2023 heeft de raad het Uitvoeringsplan voor de jaren 2023 en 2024 vastgesteld. Hierin staan de regionale prioriteiten voor de doorontwikkeling van de jeugdhulp beschreven:
    - De regionale aanpak wachttijden en het Expertiseteam Complexe Zorg worden voortgezet. Hiermee wordt ingezet op een integrale aanpak van de wachttijden voor jeugdigen met complexe problematiek;
    - De omvorming van de JeugdhulpPlus en het realiseren van alternatieve kleinschalige voorzieningen;
    - Duurzaam veilig opgroeien door het voortzetten van de maatregelen uit het Verbeterplan Gecertificeerde Instellingen. Daarnaast wordt gewerkt aan een aanpak om het toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming te realiseren;
    - Afspraken tussen gemeenten en lokale teams over grensverkeer van zorg in het onderwijs;
    - Verlichten van administratieve lasten in de jeugdhulp;
    - Doorontwikkeling van het richtinggevend kader voor het inzetten van jeugdhulp en meer sturen op de outcome.
- Op landelijk niveau werd in juni 2023 de Hervormingsagenda Jeugd door het Rijk en de VNG vastgesteld. In de Hervormingsagenda staan de plannen en maatregelen die worden genomen om de jeugdhulp de komende jaren te verbeteren en goedkoper te maken. Aan het uitvoeren van de Hervormingsagenda zijn dan ook forse besparingen gekoppeld die een oplopende tred kennen.
- Om de stijgende kosten te keren zijn er diverse acties opgezet. Deze richten zich met name op het aanscherpen van de instroom, het verlagen van de kosten en het bevorderen van de uitstroom.
- In het programma Toekomstbestendige Jeugdhulp zijn er drie projectopdrachten vastgesteld:

    - Hervorming specialistische jeugdhulp
    - Herijking toegang
    - Onderzoek naar de aanpak meervoudige problematiek.
- In het programma Toekomstbestendige Jeugdhulp zijn er ook twee projecten in de opstartfase:
    - Contractmanagement/toezicht jeugd
    - Aansluiting onderwijs en jeugdhulp.

Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling
Regionaal ingezette projecten, waar ook Zoetermeer aan deelneemt, zijn geïmplementeerd dan wel afgerond of worden voortgezet. Het gaat om projecten als MDA++ en intensief casemanagement (ICM). Dat zijn twee specialistische aanpakken van ernstig huiselijk geweld en kindermishandeling. Zowel regionaal als lokaal is ingezet op het voorkomen en stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Zoetermeer is in 2023 het project lokale aanpak huiselijk geweld gestart, hierin wordt de regionale visie vertaald naar een lokale aanpak. Daarnaast zijn en worden medewerkers getraind in de methodiek die regionaal wordt ingezet. Deze methodiek, Signs of Safety, beoogt een veilige (opvoed)situatie te creëren voor kinderen.

Vroegtijdig signaleren: Afname gemiddelde leeftijd bij instroom in jeugdhulp (Realisatie 2023)
Bron: DataWareHouse Zoetermeer

Type	2022	2023
Begroting	9,0	9,0
Realisatie	9,3	9,1

Toelichting
Doel gehaald: Nee
Toelichting: We zien dat de leeftijd waarop jeugdigen instromen in de jeugdhulp al een aantal jaar rond de leeftijd van 9 jaar ligt. Ten opzichte van 2022 is de leeftijd waarop jeugdigen instromen wel gedaald.

Vroegtijdig signaleren: Afname gemiddelde leeftijd bij uitstroom in jeugdhulp (Realisatie 2023)
Bron: DataWareHouse Zoetermeer

Type	2022	2023
Begroting	13,0	13,0
Realisatie	12,8	13,2

Toelichting
Doel gehaald: Nee
Toelichting: Ten opzichte van vorig jaar is de gemiddelde leeftijd waarop jeugdigen uitstromen weer iets toegenomen.

Vroegtijdig signaleren: Toename aantal matches in de Verwijsindex (Realisatie 2023)

Bron: Verwijsindex Haaglanden

Type	2022	2023
Begroting	1.300	950
Realisatie	915	758

Toelichting
Doel gehaald: Nee
Toelichting: De Verwijsindex is een digitaal systeem waarin professionals uit bijvoorbeeld de jeugdzorg of het onderwijs een signaal kunnen afgeven, dat zij betrokken zijn bij een jeugdige (0-23 jaar). Als twee of meer professionals een signaal afgeven over dezelfde jeugdige ontstaat een match. Vervolgens kunnen professionals met elkaar afstemmen om de jeugdige en het gezin zo goed mogelijk te ondersteunen.
Het aantal organisaties dat actief signaleert in de Verwijsindex is beperkt. Dit maakt dat er in 2023 opnieuw minder signalen over Zoetermeerse jeugdigen zijn afgegeven. Minder signalen leiden ook tot minder matches. Matches die ontstaan, hebben voor professionals vaak minder toegevoegde waarde, omdat deze 'verwacht' zijn; men is al op de hoogte dat de betreffende organisatie ook betrokken is bij de jeugdige. Dit leidt in zichzelf weer tot minder bereidheid tot signaleren.

Het plan is om de Verwijsindex als wettelijke verplichting uit de Jeugdwet te schrappen, omdat het draagvlak onvoldoende is. Zolang de wetswijziging nog niet van kracht is, moeten gemeenten de Verwijsindex in stand houden.

Toename aantal adviezen bij Veilig Thuis (Realisatie 2023)

Bron: Veilig Thuis Haaglanden

Type	2022	2023
Begroting	1.300	1.300
Realisatie	1.024	1.147

Toelichting
Doel gehaald: Nee
Toelichting: Het aantal adviezen aan professionals en inwoners ligt lager dan begroot. Veilig Thuis kampt met personeelskrapte waardoor de wachttijd oploopt.

Toename aantal meldingen bij Veilig Thuis (Realisatie 2022)

Bron: Veilig Thuis Haaglanden

Type	2022	2023
Begroting	1.250	1.100
Realisatie	1.128	909

Toelichting
Doel gehaald: Nee
Toelichting: Het aantal meldingen door professionals en inwoners is verder gedaald ten opzichte van 2021. De doelstelling uit de begroting wordt niet gehaald. Veilig Thuis kampt met personeelskrapte, waardoor de wachttijd voor het afhandelen van meldingen oploopt.

Efficiënte doorlooptijd: Afname gemiddeld aantal jaar dat een jeugdige jeugdhulp ontvangt (realisatie 2023)

Bron: DataWareHouse Zoetermeer

Type	2022	2023
Begroting	50,0%	46,0%
Realisatie	44,5%	46,1%

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: Het percentage jeugdigen dat minimaal drie jaar aaneengesloten jeugdhulp ontvangt, is zoals begroot. Wel ligt het percentage iets hoger dan vorig jaar. Het aandeel jeugdigen dat langdurig jeugdhulp ontvangt, neemt dus weer iets toe. Een van acute acties richt zich dan ook op het bevorderen van de uitstroom.

Doelstelling 2.2 Bevorderen meedoen aan de samenleving en zelfstandig wonen

Woonzorgvisie
In 2023 is gestart met het opstellen van de uitvoeringsagenda van de woonzorgvisie. De woonzorgvisie en bijbehorende uitvoeringsagenda zijn inmiddels onderdeel geworden van het programma Woningbouw als aanjager en verwerkt in de programma opdracht die eind 2023 is goedgekeurd voor de Raad. In 2023 is opdracht gegeven voor een woningmarktonderzoek waarin speciale aandacht is voor de doelgroep senioren. Ook is in 2023 de voorbereiding van meerdere plannen gestart om de doelen van de woonzorgvisie te bereiken. Onder andere een flexwonen-locatie aan de Ruimtebaan en 't Seghewaert, waar meerdere zorgdoelgroepen een woonplek krijgen, naast woningen voor niet-zorggerelateerde doelgroepen. De plannen komen tot stand in samenwerking met woningbouwcorporaties, zorgorganisaties en de gemeente.

Sterke Sociale Basis
De Sterke Sociale Basis omvat alle informele hulp en ondersteuning die inwoners en vrijwilligersorganisaties aan elkaar bieden. Het college heeft hierbij een aanjagende en faciliterende rol. De sociale basis wordt steeds belangrijker bij het verkleinen van de (toekomstige) druk die op de beschikbaarheid van (professionele) zorg en ondersteuning staat. De introductie van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) was in 2023 een stimulans om de samenwerking tussen de sociale basis met andere domeinen te versterken, zowel binnen als buiten de gemeente.

Het speerpunt in 2023 was (verdere) netwerkversterking binnen de sociale basis. Zo is het bestaande aanbod aan vrijwilligersondersteuning verankerd en nieuw aanbod toegevoegd. Belangrijke elementen hierbij zijn vraaggericht werken, communicatie, netwerkvorming, werving en ontwikkeling (van vrijwilligers en organisaties). De Community tegen Eenzaamheid heeft het afgelopen jaar drie netwerkbijeenkomsten georganiseerd, de communicatie over eenzaamheid versterkt en verschillende initiatieven uitgevoerd. In de week tegen eenzaamheid zijn we gestart met een jongerencampagne die breed is gedeeld en heeft de aanpak tegen eenzaamheid van Zoetermeer landelijke aandacht gekregen door bezoek van de staatssecretaris.

Op het gebied van inclusie en diversiteit hebben de netwerkpartners van de coalitie Inclusie en Diversiteit zich ingezet voor de thema's discriminatiebestrijding, vrouwenemancipatie, LHBTIQ+ acceptatie en het verbinden van inwoners met verschillende (geloof)achtergronden.

Gebiedsgerichte ondersteuning - inZet
Sinds mei 2021 is inZet gestart met het uitvoeren van de gebiedsgerichte ondersteuning. De dienstverlening die inZet aan inwoners biedt, bestaat uit Wmo begeleiding, welzijnsactiviteiten en preventieve jeugdhulp activiteiten. In 2023 is de overdracht van cliënten, die voorheen een maatwerkvoorziening begeleiding van de gemeente hadden, naar inZet afgerond en hebben alle cliënten een passend ondersteuningsaanbod gekregen. Er zijn geen wachtlijsten en het lukt inZet om nieuwe meldingen binnen één week op te pakken. Ook heeft inZet in 2023 de dienstverlening verder verbeterd door het toegangsproces anders in te richten en een nieuw elektronisch cliëntsysteem te ontwikkelen.

Ondanks dat het inZet goed lukt om tijdig, passende ondersteuning te bieden aan inwoners, zien ze de hulpvraag veranderen. Vooral de zwaarte van de ondersteuningsbehoefte neemt toe, wat druk geeft op het inzetten van capaciteit en het budget. Op basis van de Algemene maatregel van bestuur reële kostprijs is het college verplicht een reëel budget voor de opdracht van de gebiedsgerichte ondersteuning te betalen. Om hier invulling aan te geven heeft bureau HHM onderzoek gedaan en een rekenmodel ontwikkeld voor het bepalen van een reëel budget. Eind 2023 hebben de gemeente en inZet onder begeleiding van HHM invulling gegeven aan het rekenmodel. Dat heeft geleid tot een aanpassing van het budget voor 2023, zoals in december gemeld in het raadsmemo over de financiële afwijkingen na het tweede tussenbericht.

WMO Maatwerkvoorziening
Het uitgangspunt is dat inwoners met een ondersteuningsvraag op het gebied van begeleiding of dagbesteding krijgen hulp van inZet. Alleen voor inwoners die een hele specifieke ondersteuningsvraag hebben, kan de gemeente een maatwerkvoorziening begeleiding afgeven. In 2023 zijn deze maatwerkvoorzieningen opnieuw (regionaal) ingekocht. Het nieuwe contract is ingegaan op 1 januari 2024. De producten in het nieuwe contract bieden meer mogelijkheden om aan te sluiten bij de vraag van de cliënt. Ook zijn er minder aanbieders gecontracteerd waardoor het zorgveld overzichtelijker is geworden.

Het college heeft het afgelopen jaar ingezet op het toegankelijk houden van de ondersteuning en het beheersbaar houden van de werkvoorraad. Dat doen we door verdere ontwikkeling van de dienstverlening van het Wmo team. Zo is het toegangsproces aangepast en zijn er meerdere focusdagen georganiseerd, waarbij de focus ligt om op die dag zoveel mogelijk enkelvoudige meldingen af te handelen. Verder is er ingezet op goede samenwerking in de hele keten en innovaties via het programma sociale innovatie.

In dat kader is het project Positieve gezondheid in het huishouden gestart. De bedoeling van dit project is om een voorstel te maken voor toekomstbestendige huishoudelijke ondersteuning. In dit voorstel staat positieve gezondheid centraal. Het college focust daarin op de mogelijkheden van inwoners en minder op de beperkingen. Dit project is onderdeel van het programma Sociale Innovatie. De raad wordt inhoudelijk geïnformeerd over het project via de programmalijn.

Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang
Het rijk heeft besloten de doordecentralisatie van beschermd wonen niet per januari 2024 in te laten gaan, maar te streven naar een invoering per januari 2025. Vanaf de datum van de doordecentralisatie wordt iedere gemeente verantwoordelijk voor het uitvoeren en financieren van beschermd wonen voor inwoners uit de eigen gemeente. Hiervoor ontvangen de gemeenten zelf de financiële middelen. In 2023 is in regionaal verband volgens de uitgangspunten van de regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2022 - 2025 gewerkt aan de voorbereiding op de doordecentralisatie van beschermd wonen

De maatschappelijke opvang blijft een verantwoordelijkheid van centrumgemeente Den Haag. In 2020 is het Daklozenpunt als pilot gestart. In 2023 is het Daklozenpunt geëvalueerd en besloten om structureel voort te zetten.

Gemiddeld budget maatwerkondersteuning per cliënt (Realisatie 2023)
Bron: Gemeentelijke database Wmo/Begroting

Type	2022	2023
Begroting	2.814	2.850
Realisatie	3.056	3.396

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: De realisatie komt uit op € 3.396. Dit is meer dan de raming, maar in lijn met de bijgestelde verwachtingen in 2023. Tussentijd is het budget per cliënt naar boven bijgesteld. De toename van de kosten komt vooral door prijs- en loonkostenontwikkelingen in de zorg.

% Cliënten dat tevreden is over de kwaliteit van het ondersteuningsaanbod (Realisatie 2022)
Bron: Cliëntervaringsonderzoek Wmo

Type	2022	2023
Begroting	80%	80%
Realisatie	79%	74%

Toelichting
Doel gehaald: Nee
Toelichting: Het gestelde doel van 80% is niet gehaald en het percentage cliënten dat tevreden is over de kwaliteit van het ondersteuningsaanbod is gedaald ten opzichte van vorig jaar. De exacte redenen waarom de doelstelling niet gehaald is, zijn niet bekend. Het Cliëntervaringsonderzoek is anoniem, waardoor respondenten niet om een nadere toelichting gevraagd kan worden.

% Cliënten dat vindt dat de ondersteuning past bij de hulpvraag (Realisatie 2023)
Bron: Cliëntervaringsonderzoek Wmo

Type	2022	2023
Begroting	80%	80%
Realisatie	77%	78%

Trendgrafiek % Cliënten dat vindt dat de ondersteuning past bij de hulpvraag

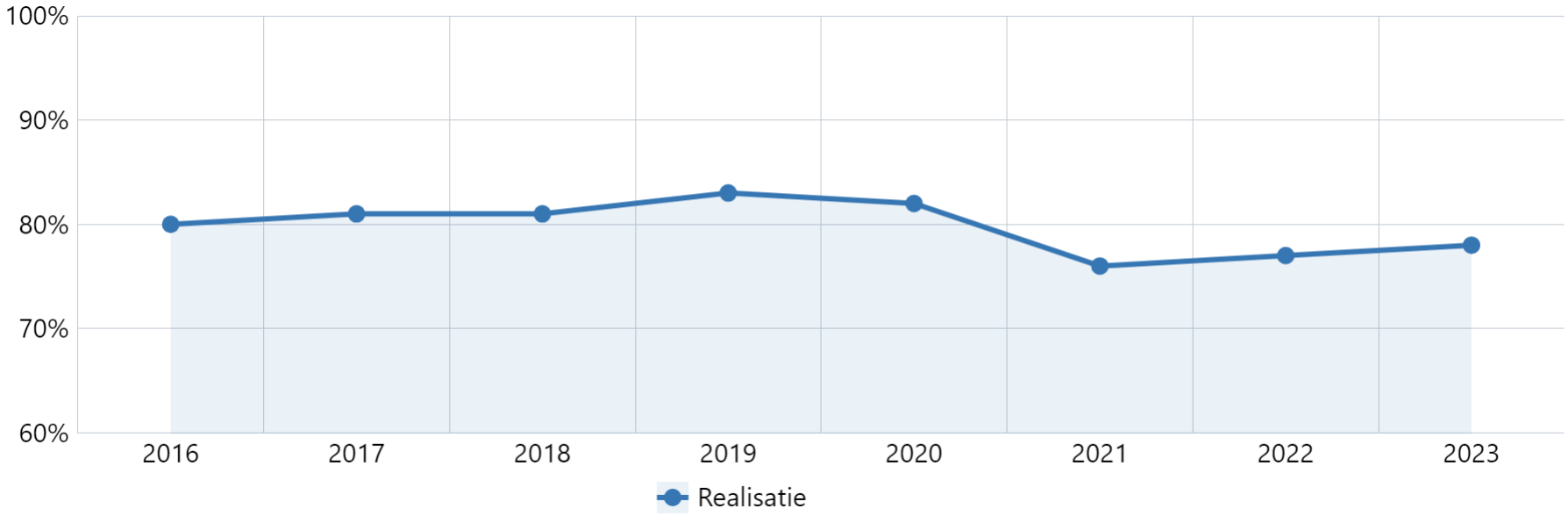

Bron: Cliëntervaringsonderzoek Wmo

Toelichting
Doel gehaald: Nee
Toelichting: Het percentage cliënten dat de ondersteuning vindt passen bij de hulpvraag is gestegen ten opzichte van vorig jaar. Met 78% is het gestelde doel bijna behaald. De exacte redenen waarom het percentage cliënten dat de ondersteuning vindt passen bij de hulpvraag lager is dan 80% zijn niet bekend. Het Cliëntervaringsonderzoek (CEO) is anoniem, waardoor respondenten niet om een nadere toelichting gevraagd kan worden.

% Cliënten v/h samenwerkingsverband dat tevreden is over de kwaliteit v/d ondersteuning (Realisatie 2023)
Bron: Cliënttevredenheidsonderzoek inZet

Type	2022	2023
Begroting	0,0%	80,0%
Realisatie	87,3%	81,0%

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: InZet voert jaarlijks een cliënttevredenheidsonderzoek (CTO) uit. De doelstelling dat minstens 80% van de cliënten tevreden is over de kwaliteit van de ondersteuning is behaald.

% Mantelzorgers dat zich voldoende ondersteund voelt door de gemeente/het samenwerkingsverband (Realisatie 2023)
Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	20,0%	20,0%
Realisatie	20,2%	22,0%

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: De doelstelling dat 20% van de mantelzorgers voldoende ondersteuning via de gemeente of het samenwerkingsverband inZet krijgt, is behaald. De indicator wordt gemeten aan de hand van een algemene vraag naar mantelzorgondersteuning in de stadspeiling. Uit deze vraag blijkt dat mantelzorgers voornamelijk ondersteuning uit de eigen omgeving krijgen en in mindere maten via de gemeente of inZet.

% Mantelzorgers dat zich voldoende ondersteund voelt vanuit de eigen omgeving (Realisatie 2023)
Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	70,0%	70,0%
Realisatie	75,2%	80,0%

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: De doelstelling dat 70% van de mantelzorgers zich voldoende ondersteund voelt door de eigen omgeving is behaald. De indicator wordt gemeten aan de hand van een algemene vraag naar mantelzorgondersteuning in de stadspeiling. Hieruit blijkt dat mantelzorgondersteuning vanuit de eigen omgeving méér aan de orde is dan ondersteuning vanuit de gemeente of inZet en dat mantelzorgers voornamelijk ondersteuning vinden binnen de eigen familie.

% Mantelzorgers dat zich over het algemeen genomen voldoende ondersteund voelt (Realisatie 2023)

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	70%	70%
Realisatie	67%	72%

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: Het percentage mantelzorgers dat zich voldoende ondersteund voelt, is toegenomen ten opzichte van vorig jaar. Mantelzorgers ontvangen vooral ondersteuning uit de eigen omgeven en dan voornamelijk binnen de eigen familie.

% Vrijwilligers (Realisatie 2023)

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	27%	28%
Realisatie	23%	23%

Trendgrafiek % Vrijwilligers

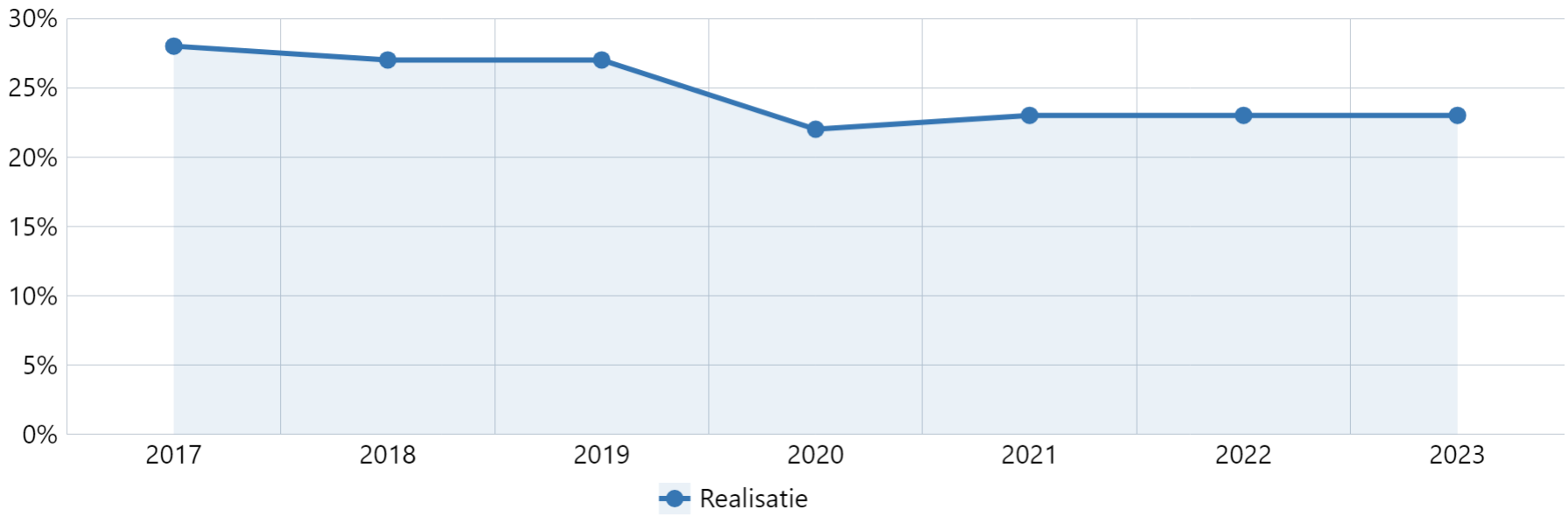

Bron: Stadspeiling

Toelichting
Doel gehaald: Nee
Toelichting: Het aantal vrijwilligers is geleidelijk hersteld na de COVID-19 periode. Het vinden en verbinden van vrijwilligers blijft sinds deze periode een uitdaging.

Coëfficiënt voor eenzaamheid onder inwoners (> 18 jaar) (Realisatie 2023)
Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	2,4	2,3
Realisatie	2,5	2,5

Toelichting
Doel gehaald: Nee
Toelichting: Sinds de COVID-19 periode is er een stijging te zien in de eenzaamheidsscore. De score is ten opzichte van vorig jaar gestabiliseerd.

Doelstelling 2.3 Bevorderen gezondheid, veiligheid en welbevinden

Gezonde stad
In 2023 heeft Zoetermeer vanuit het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) een flinke impuls van het Rijk gekregen om de gezondheid van inwoners te bevorderen. In het kader van GALA is de samenwerking tussen het sociaal domein, het fysieke domein en sport verstevigd en is een werkplan 'integraal werken aan een gezonde stad' tot stand gekomen. Dit werkplan geeft uitvoering aan de nota Gezondheidsbeleid. De nota en het werkplan zijn tevens het startpunt geweest voor een programma Gezonde Stad waar in 2023 de fundamenten voor gelegd zijn. De speerpunten met betrekking tot het gezondheidsbeleid zijn gezonde leefstijl, mentaal welbevinden en het stimuleren van een gezonde leefomgeving. Deze punten zijn zowel binnen het GALA als het IZA opgepakt en verder uitgewerkt. Daarnaast is vitaal ouder worden als belangrijk speerpunt toegevoegd aan de Zoetermeerse visie op gezondheid. Het programma Gezonde Stad wordt in 2024 verder vormgegeven en gelanceerd.

Het GALA heeft tevens de samenwerking tussen de gemeente en partners in de stad verder verstevigd, met Vereniging Gezondheidsregio Zoetermeer (Zoetermeer 2025) als belangrijke partner om de verbinding tussen zorg en welzijn te verstevigen. Dit heeft eind 2023 geleid tot de opzet van een brede campagne Positieve Gezondheid.

Regionaal heeft het IZA geleid tot een versteviging van de samenwerking tussen gemeenten behorende bij regio Haaglanden (Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Wassenaar en Zoetermeer) en tussen gemeenten en zorg- en welzijnsaanbieders. Afgelopen jaar is een Regiobeeld Haaglanden gemaakt, zijn prioritaire opgaven voor de regio benoemd en is op basis daarvan een regioplan Haaglanden gemaakt.

% Mensen dat een goede gezondheid ervaart (Realisatie 2023)
Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	70%	70%
Realisatie	71%	71%

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: De meeste mensen ervaren een goede gezondheid. Dit percentage is de afgelopen jaren stabiel gebleven.

Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)
Bedragen x €1.000

Programma 2 Samen leven en ondersteunen	Lasten jaarrekening	Baten jaarrekening	Saldo jaarrekening
Bevorderen vroegtijdige, toegankelijke, passende en effectieve jeugdhulp (2.1)	**-81.310**	**794**	**-80.516**
Bevorderen meedoen aan de samenleving en zelfstandig wonen (2.2)	**-51.361**	**12.050**	**-39.312**
Bevorderen gezondheid, veiligheid en welbevinden (2.3)	**-4.402**	**2.405**	**-1.997**
TOTAAL PROGRAMMA	**-137.073**	**15.249**	**-121.825**

Financiën op hoofdlijnen
Doelstelling 2.1
Het budget is grotendeels ingezet voor specialistische jeugdhulp. Daarnaast is het budget besteed aan subsidies voor de Stichting Jeugdgezondheidszorg (JGZ), Meerpunt (netwerkorganisatie en een samenwerkingsverband tussen partners in Zoetermeer die werken rondom jeugd en gezin), het jongerenwerk en de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden en Veilig Thuis Haaglanden. Ook de kinderopvang op basis van een sociaal medische indicatie is uit dit budget bekostigd.

Doelstelling 2.2
Het budget is grotendeels ingezet ten behoeve van de gebiedsgerichte ondersteuning door inZet, de individuele maatwerkvoorzieningen Wmo (huishoudelijke hulp, vervoers- en woonvoorzieningen e.d.) en voor specialistische ondersteuning onder regie van de gemeente. Daarnaast is een deel van het budget bestemd voor Algemene voorzieningen die worden gesubsidieerd door de gemeente

Doelstelling 2.3
Het budget is in 2023 besteed aan preventief gezondheidsbeleid en aangewend voor de gemeentelijke bijdrage aan de GGD Haaglanden.

Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen

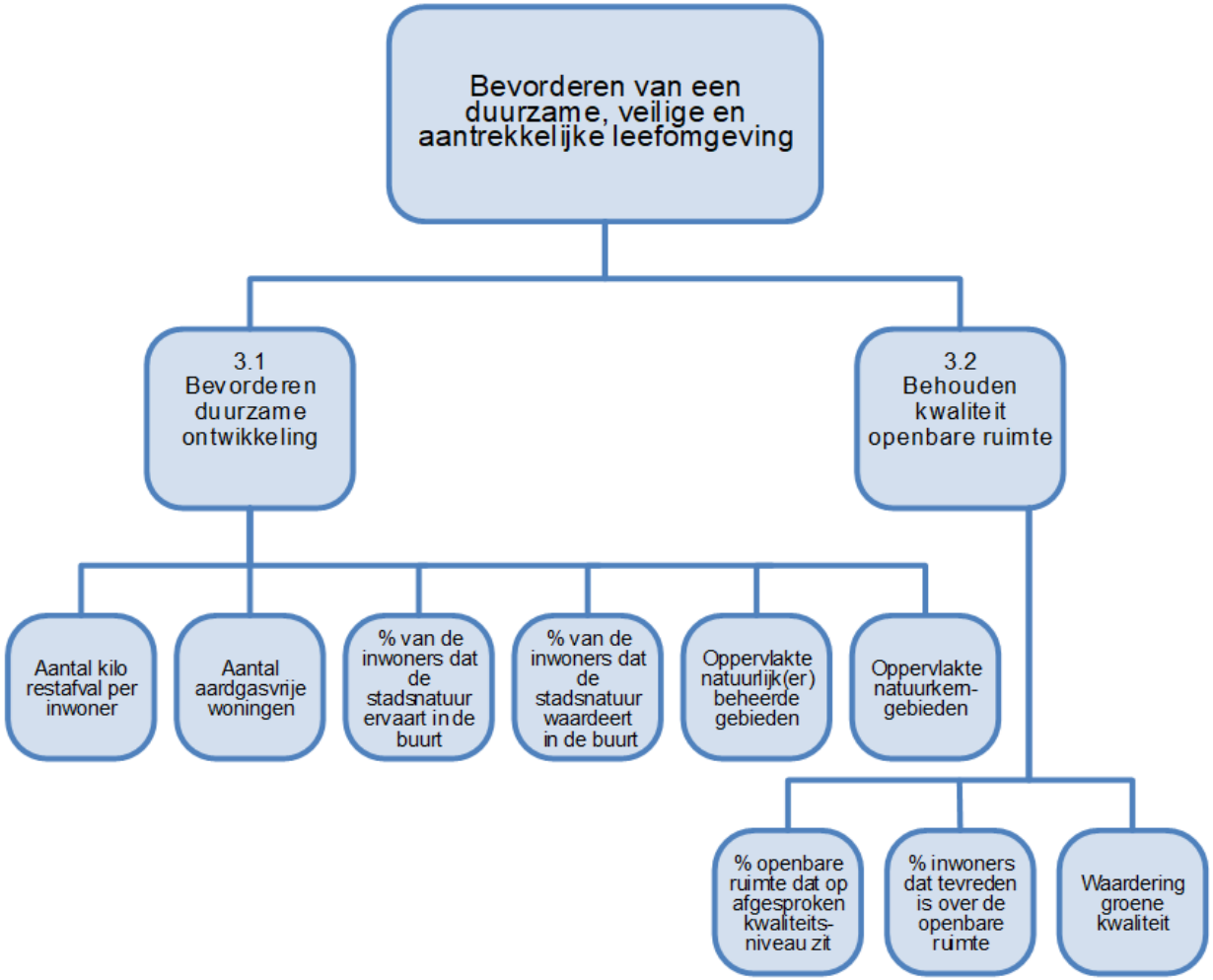

Algemene doelstelling: Bevorderen van een duurzaam, veilige en aantrekkelijke leefomgeving

Resultaten voor bevorderen duurzame ontwikkeling

- In 2023 is het aantal kilogram restafval ten opzichte van 2022 gedaald van 204 kg naar 199 kg per inwoner per jaar.
- In het kader van de aanpak energiearmoede hebben bespaarcoaches ('fixers') ruim tweeduizend huishoudens bezocht in wijken waar energiearmoede het meeste speelt. Naast advies over energiebesparing werden er gelijk energiebesparende producten geïnstalleerd.
- In juni stemde de raad in met de bestedingscriteria van het Duurzaamheidsfonds – bedoeld voor het oplossen van knelpunten bij de energietransitie - en besloot daarbij de eerder bestemde € 7,5 mln, met € 2,5 mln. te verhogen.
- In september werd het nieuwe programmaplan voor de Energietransitie (2023-2026) vastgesteld. De drie dragende pijlers van het programma zijn: de gebouwde omgeving, de energie-infrastructuur en mobiliteit.
- Om VvE's beter te kunnen ondersteunen is een VvE-loket opgericht. Deze is tijdens de eerste drukbezochte informatiebijeenkomst in december officieel geopend.
- Voor het ondersteunen van inwoners hebben we twee Specifieke Uitkeringen (SPUK's) ontvangen voor de aanvulling op de SPUK Energiearmoede en voor de SPUK Lokale aanpak Isolatie.

Resultaten voor behouden kwaliteit openbare ruimte

- De openbare ruimte is volgens de afgesproken kwaliteitsniveaus beheerd en onderhouden.
- De inwoners zijn tevreden over de openbare ruimte.
- *De waardering voor de groene kwaliteit van de gemeente heeft een kwaliteitsimpuls gekregen.*

Doelstelling 3.1 Bevorderen duurzame ontwikkeling

Afvalinzameling
In 2023 is het aantal kilogram restafval ten opzichte van 2022 gedaald van 204 kg naar 199 kg per inwoner per jaar. We hebben geïnvesteerd in een duurzamer en meer circulaire bedrijfsvoering. Zo zijn dit jaar vier nieuwe hybride voertuigen met elektrische belading in gebruik genomen. De inzamelvoertuigen die op diesel rijden zijn overgegaan naar biologische HVO diesel. Dit bespaart per voertuig 90% CO2 uitstoot. We hebben bij het zelfbrengdepot 10 grote inzamelcontainers gerenoveerd en daarmee bijgedragen aan hergebruik van materialen.

Groen & biodiversiteit
In 2023 is de klimaatadaptatiestrategie en de uitvoeringsagenda vastgesteld. Door de organisatie wordt de komende jaren gewerkt om de wateroverlast tegen te gaan, de gevolgen van hitte terug te dringen en maatregelen genomen om de gevolgen van droogte tegen te gaan. Maatregelen die we nemen zijn vooral het realiseren van meer schaduw en groen op locaties met te veel hitte. Om droogte tegen te gaan is aandacht voor infiltratie in de bodem en wordt, daar waar mogelijk, extra water toegevoegd.

We zijn gestart met het proces om te komen tot een lokaal hitteplan. Dit als onderdeel van de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie. Met name kwetsbare groepen in de samenleving, zoals ouderen, worden daarmee voorbereid op komende warme zomerperioden. Het hitteplan omschrijft de maatregelen die inwoners kunnen nemen bij periodes van hitte. De verwachting is dat in 2024 het plan operationeel is.

Energietransitie
Ruim 2.000 inwoners in wijken waar een grote kans op energiearmoede is, zijn bezocht door energiecoaches die aan huis bespaaradviezen gaven en tegelijk een aantal kleine energiebesparende maatregelen installeerden.

We werken langs diverse sporen aan het ondersteunen en stimuleren van particuliere huiseigenaren (VvE's en eengezinswoningen) bij energiebesparing en het aardgasvrij maken van de woningen of complexen. Nieuw dit jaar was de succesvolle Handen ineen subsidieregeling, gericht op vier categorieën: duurzame beginners, doeners, pioniers en VvE's. Het aantal bewonersinitiatieven dat gezamenlijk stappen wil zetten richting aardgasvrije woningen, met ondersteuning van de gemeente, is gegroeid van 9 naar 14. De energieambassadeurs van DEZo (Duurzame Energiecoöperatie Zoetermeer) hebben in 2023 in totaal 208 energiescans aan huis gedaan. Dit is het hoogste aantal tot nu toe.

Woningeigenaren in VvE-verband hebben hun eigen specifieke vragen over verduurzaming en behoefte aan onafhankelijk advies. Om hierin te voorzien is een VvE-loket opgericht. Na enkele maanden schaduwdraaien is dit in december 2023 officieel geopend tijdens de eerste informatiebijeenkomst, met een grote opkomst van VvE bestuurders.
Om een goed beeld te hebben van het aantal VvE's en welke woningen daar onderdeel van zijn, is een overzicht gemaakt van alle VvE's in Zoetermeer: het zijn er 363 met in totaal bijna 12.000 woningen.

Na een lang voorbereidings- en verkenningstraject is een aanvraag omgevingsvergunning ingediend voor het realiseren van 'Zonnepark Roeleveen' aan de Roeleveenseweg. Dit is voor een periode van 25 jaar. De gemeenteraad heeft een ontwerpverklaring van geen bedenkingen afgegeven. In 2024 zal meer duidelijkheid komen over het definitief rondkrijgen van de procedures.

In Palenstein werken we aan een gezamenlijke aardgasvrij verwarmingssysteem voor 1.100 woningen en twee gemeentelijke gebouwen. De aanbesteding van de WKO (warmte koude opslag) is in 2022 stilgezet vanwege de problematiek rondom het Acanthus-arrest. We hebben intensief gelobbyd bij het Rijk om deze problematiek aan te kaarten. We zijn nu in afwachting van een benodigde wetswijziging om het proces weer voort te kunnen zetten.

Van het Rijk ontvingen we € 2 mln. in het kader van de CDOKE-regeling, bedoeld voor de personele uitvoeringskosten van het klimaat- en energiebeleid. We zijn gestart met het uitbreiden van de uitvoeringscapaciteit. Deze uitkering is ook voor 2024 en 2025 toegezegd.

Aantal aardgasvrije woningen (Realisatie 2023)
Bron: CBS Statline

Type	2022	2023
Begroting	3.500	4.400
Realisatie	4.600	4.760

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: De CBS-data lopen door verzameling en controle van de gegevens 1,5 jaar achter. Dit betekent dat de jaarcijfers over 2023 in feite de gegevens van 2022 betreffen. In 2022 was 8,4% van het woningenbestand aardgasvrij.

Totale CO2-uitstoot in de gemeente voor alle sectoren (in ton) (Realisatie 2023)

Bron: Landelijke klimaatmonitor

Type	2022	2023
Begroting	410.000	397.000
Realisatie	403.000	374.000

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: Dit betreft de uitstoot van de sectoren gebouwde omgeving (woningen en dienstverlening), verkeer en vervoer (incl. auto(snel)wegen)) en industrie/ energie/ afval/ water. De uitstoot laat een dalende lijn zien, die zelfs iets voorloopt op de eigen prognose.
NB: omdat de data in de Klimaatmonitor op dit onderdeel gemiddeld 1,5 jaar achterlopen, worden hier de (geschatte) cijfers over het voorgaande jaar (2022) gepresenteerd.

Totale CO2-uitstoot in de gemeente voor woningen (in ton) (Realisatie 2023)

Bron: Landelijke klimaatmonitor

Type	2022	2023
Begroting	146.000	137.000
Realisatie	146.000	125.000

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: De CO2 uitstoot voor de gebouwde omgeving laat een dalende lijn zien. Deze is het grootst bij de gebouwde omgeving en kan verklaard worden door het feit dat er in 2022 o.a. fors minder gas is verbruikt. Door de hoge energieprijzen zijn inwoners bewuster omgegaan met energie, waarbij er met name bezuinigd is op de energie die gebruikt wordt voor het verwarmen van de woning.
NB: omdat de data in de Klimaatmonitor op dit onderdeel gemiddeld 1,5 jaar achterlopen, worden hier de cijfers over het voorgaande jaar (2022) gepresenteerd.

Totale CO2-uitstoot in de gemeente voor bedrijven (dienstverlening, geen industrie) (in ton) (Realisatie 2023)
Bron: Landelijke klimaatmonitor

Type	2022	2023
Begroting	97.100	80.500
Realisatie	97.100	85.400

Toelichting
Doel gehaald: Nee en ja
Toelichting: Omdat de data in de Klimaatmonitor op dit onderdeel gemiddeld 1,5 jaar achterlopen, worden hier de cijfers over het voorgaande jaar (2022) gepresenteerd. De CO2-uitstoot over 2022 ligt boven de prognoses voor 2023, maar de CO2-uitstoot laat al jaren een dalende lijn zien. Wordt de trendlijn doorgetrokken, dan is het zeer aannemelijk dat de prognose voor 2023 is gehaald.

Geïnstalleerd vermogen in zonne- en windenergie in Megawatt (MW) (Realisatie 2023)
Bron: Landelijke Klimaatmonitor

Type	2022	2023
Begroting	60,1	69,0
Realisatie	64,0	79,0

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: In 2022 was er als gevolg van de hoge energieprijzen een enorme toename van de vraag naar zonnepanelen. In 2023 was de vraag naar panelen beduidend minder groot, maar nog steeds lopen we met het geïnstalleerd vermogen voor op onze prognose.

% Van de inwoners dat de natuur ervaart in de buurt (Realisatie 2023)
Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	87%	87%
Realisatie	83%	86%

Toelichting
Doel gehaald: Nee
Toelichting: Het aandeel is licht gestegen en benadert nagenoeg het streefpercentage.

% Van de inwoners dat stadsnatuur waardeert in de buurt (Realisatie 2023)
Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	91%	87%
Realisatie	87%	92%

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: er is geen specifieke verklaring voor deze toename.

Oppervlakte natuurlijker beheerde gebieden (extra hectare) (Realisatie 2023)
Bron: Groenkaart

Type	2022	2023
Begroting	7	19
Realisatie	19	19

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting:

Oppervlakte natuurkerngebieden (cumulatief ha) (Realisatie 2023)
Bron: CBS Statline

Type	2022	2023
Begroting	298	161
Realisatie	134	134

Toelichting
Doel gehaald: Nee.
Toelichting: de formele begrenzing van twee nieuwe natuurkerngebieden moet nog plaatsvinden.

Aantal kilogram restafval per inwoner (Realisatie 2023)

Bron: Gemeentelijke database

Type	2022	2023
Begroting	220	206
Realisatie	204	199

Trendgrafiek Aantal kilogram restafval per inwoner

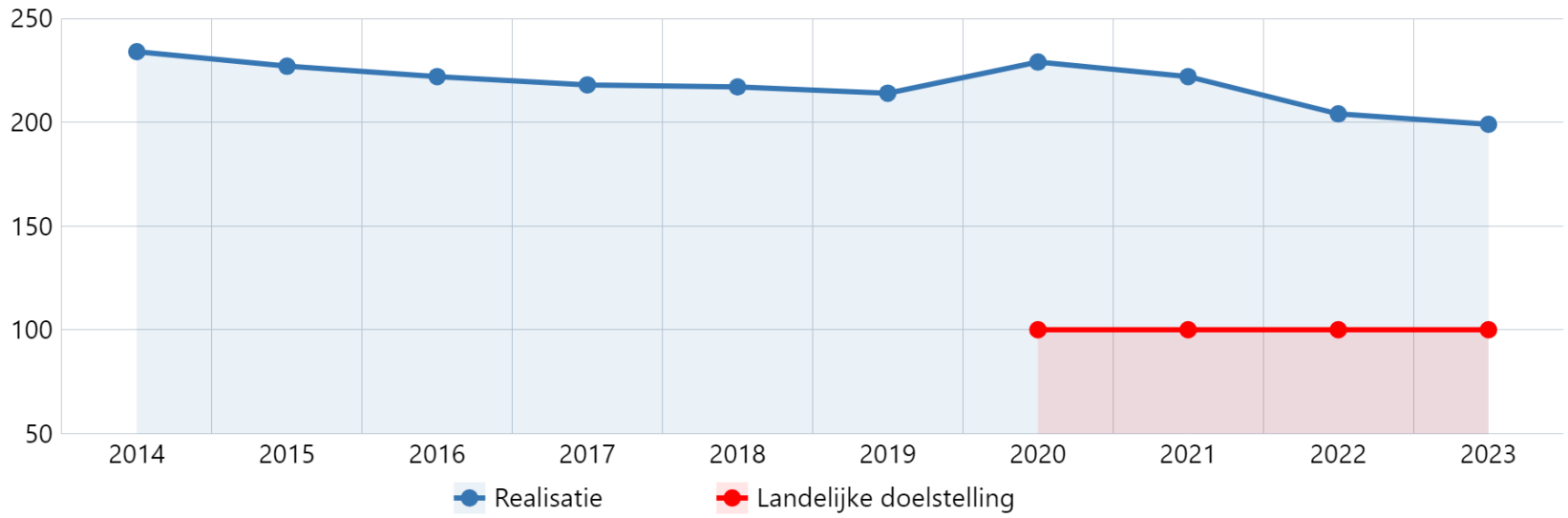

Bron: Gemeentelijke database

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: de hoeveelheid restafval per inwoner zit in een dalende trend. In de grafiek is zichtbaar dat tijdens de coronaperiode een incidentele stijging was. Ten opzichte van 2022 daalde de hoeveelheid kilogram restafval per inwoner van 204 naar 199 kg.

Doelstelling 3.2 Behouden kwaliteit openbare ruimte

Belangrijke resultaten voor het behouden van de kwaliteit openbare ruimte in 2023
De openbare ruimte is volgens de afgesproken kwaliteitsniveaus beheerd en onderhouden. Daarnaast zijn verschillende groot onderhoud- en vervangingsprojecten uitgevoerd.
De doelen zijn gehaald. Het percentage van de openbare ruimte dat op het afgesproken kwaliteitsniveau zit, is 93%. Het percentage inwoners dat tevreden is over de openbare ruimte is 85%.

Waardering voor de openbare ruimte

- Waardering voor de aantrekkelijkheid van de directe woonomgeving: 7,2;
- Waardering voor de kwaliteit van het onderhoud in de directe woonomgeving: 6,8;
- Waardering voor de kwaliteit van het onderhoud in de winkelcentra (inclusief Stadshart en Dorpsstraat): 7,0;
- Waardering voor de kwaliteit van het onderhoud van de hoofdwegen en naastliggende fiets- en voetpaden: 7,0.

Waardering voor het groen

- De groene kwaliteit in de stad (buurtgroen, wijkgroen, stadsgroen en regiogroen) wordt door bewoners gewaardeerd met een 7,5.
- Waardering voor het regiogroen: 7,9;
- Waardering voor het stadsgroen: 7,6;
- Waardering voor het wijkgroen: 7,3;
- Waardering voor het groen in de woonomgeving (buurtgroen): 7,3.

Betrokkenheid bij de openbare ruimte

- 50% is bereid mee te helpen bij het beheer en onderhoud van hun directe woonomgeving;
- 57% wil alleen geïnformeerd willen worden bij veranderingen in de openbare ruimte; 19% wil meepraten (consulteren) en 5% wil samen met de gemeente voorgestelde plannen en ontwikkelingen verder vormgeven (coproductie);
- 73% had wel eens te maken met iets dat vies, kapot of onveilig was in de openbare ruimte (zoals overhangend groen, losliggende stoeptegels, volle prullenbakken, zwerfafval);

- 42% meldt de ervaren overlast in de openbare ruimte bij de gemeente.

Meldingen Openbare Ruimte 2023

- In 2023 zijn 35.012 meldingen geregistreerd, dat is een toename van 7,5% ten opzichte voor 2022.

Top 10 subcategorieën aantal meldingen *(programma overstijgend)*

1. Voertuigen (5.547)
2. Onderhoud wegen, paden of parkeervakken (2.672)
3. Container ondergronds (2.043)
4. Zwerfvuil/Glas op straat (1.721)
5. Afvaldumping (1.578) *(Het onbeheerd of niet volgens de regels achterlaten van afval, bijvoorbeeld bijplaatsing van afval bij grofvuil of het dumpen van afval op (verlaten) bedrijfsterreinen).*
6. Brommers/Scooters/Fietsen (1.298)
7. Beplanting (1.266)
8. Lantaarnpaal uit (1.175)
9. Bomen (1.138)
10. Gebruik openbare ruimte (1.022) *(Het plaatsen van iets op- of aan de weg, zoals een uitstalling zonder melding of vergunning).*

Deze top 10 subcategorieën zijn samen meer dan 55% van het totaal aantal meldingen.

Groot onderhoud en vervanging

Hieronder een overzicht van de status van de projecten. We hebben te kampen met capaciteitsproblemen waardoor de uitvoering langer duurt dan gepland.

In voorbereiding:

- Herinrichtingsproject Hoekerkade;
- Herinrichtingsproject 1e Stationsstraat;
- Herinrichtingsproject Louis Couperushove.

Voorbereiding afgerond voor realisatie:

- Herinrichtingsproject van de Molenstraat en omgeving;
- Herinrichtingsproject van het parkeerterrein bij winkelcentrum De Leyens;

- Aanleg van de Urban Sportvoorziening in Oosterheem.

Gerealiseerd:

- Herinrichtingsproject Moerbeigaarde;
- Herinrichtingsproject Fazantenveld;
- Herinrichtingsproject Appelgaarde- en Kersengaarde;
- Vervanging van het asfalt aan de Oostweg;
  Eerste fase van vervanging van het asfalt aan de Berkelseweg;
- Groot onderhoud aan de tunnel en de trappen van de Wethouder Jennétunnel;
- Vervangen van oude en versleten roosters Europatunnel. Uit onderzoek is gebleken dat de constructie van de roosters aangepast moest worden. Voor de verkeersveiligheid is de Europatunnel een aantal maanden gedeeltelijk afgesloten. *Daarnaast is in 2026 groot onderhoud gepland.* Hiervoor is een voorziening getroffen.

Kwaliteitsimpuls openbare ruimte
Op een groot aantal gebieden is er een extra impuls gegeven aan het verhogen van de kwaliteit van de openbare ruimte. Onderstaand een greep uit de maatregelen.

Dagelijkse onderhoudsactiviteiten:

- Kauwgum verwijderen bij winkelcentra in Zoetermeer
- Verwijderen van *blad*afval op de trottoirs
- Schoonmaken van alle fietstunnels in Zoetermeer
- Schoonmaken van straatmeubilair

Reconstructies:

- Aanplanten van extra bomen in Oosterheem
- Asfalt omvormen tot beplanting op verschillende locaties
- Aanleg Permacultuurtuin *in Buytenwegh (Permacultuur is een samengesteld begrip van de Engelse woorden permanent en agriculture. Het is een bepaalde benadering van tuinieren en landgebruik. Het doel is om een duurzaam ecosysteem te maken waarin planten, dieren en mensen in harmonie samenleven. Permacultuur streeft naar het minimaliseren van de ecologische voetafdruk en het maximaliseren van de natuurlijke overvloed die de aarde te bieden heeft)*.

Vervangingen:

- Voorbereiding van vervanging informatieborden in alle natuurgebieden
- Versleten beplanting voor nieuwe bloeirijke beplanting
- Opknappen van de schelpenpaden in Het Westerpark

Ook hier hebben we te maken met capaciteitsproblemen waardoor de uitvoering van de maatregelen *is vertraagd*.

Nota Riolering
Samen met de waterschappen nemen we maatregelen en verkleinen we de kans op wateroverlast en zorgen we voor een goede afvoer van vuilwater en hemelwater. In 2023 is de Nota Riolering vastgesteld. In Meerzicht hebben we aanpassingen gedaan aan het riool om wateroverlast tegen te gaan. Daarnaast hebben we rioolvervanging en relining van riolering uitgevoerd.

Nelson Mandelabrug
In januari is na een intensief traject de tijdelijke brug in gebruik genomen. De tijdelijke brug zorgt ervoor dat voetgangers en fietsers weer veilig gebruik kunnen maken van de verbinding. We hebben gewerkt aan het extra ondersteunen van het brugdeel over de Zuidweg en het gedeelte boven het treinspoor. Ook het NS-station Zoetermeer en de RandstadRail-halte Driemanspolder zijn weer in gebruik.

Project Ons Blauwe Goud
De gemeente Zoetermeer en het Hoogheemraadschap van Rijnland werken samen om de waterkwaliteit in de Zoetermeerse plas en het stedelijk gebied te verbeteren.

Hierbij hebben we het volgende gerealiseerd:

- Omvorming van ongeveer 1000 meter traditionele oevers naar natuurvriendelijke oevers in de wijken Meerzicht en de Leyens en in het Westerpark;
- Verbetering van de *al* aangelegde drijvende eilanden in de Broekwegwetering;
- Verleggen van kabels en leidingen voor de aanleg van de nieuwe watergang en natuurvriendelijke oevers.

Verbeteren speelplekken
We hebben op 11 speelplekken de speeltoestellen en ondergronden vervangen. Bij 9 speelplekken hebben we hier een nieuw ontwerp voor gemaakt. Aan het Kerkenbos is de uitbreiding van *de* Krajicek Playground gerealiseerd.

Bij de beweegroute de Entree zijn op meerdere locaties sporttoestellen geplaatst. We hebben 5 schaaktafels geplaatst voor de denksporters. Een 6e volgt bij realisatie van de Urban Sportvoorziening in Oosterheem in 2024.

Verbeteren communicatie- en participatie
We hebben de communicatie en participatie met de inwoners en ondernemers verbeterd. *Op die manier kunnen we beter rekening houden met hun wensen.*

Externe Adviescommissie Bomen (EAB)
De onafhankelijke EAB geeft advies op maat aan de gemeente over bomen als er overlast ervaren wordt. In 2023 zijn zeven casussen behandeld door de EAB. Deze adviezen zijn overgenomen.

Bomen inclusief meer zeggenschap inwoners
In dit traject is onze aandacht vooral uitgegaan naar een zorgvuldige communicatie naar inwoners bij ervaren overlast van bomen. We bereiden een aanpassing van het beleid voor.

Het aantal bomen is in 2023 toegenomen met 1.282 (van 44.556 naar 45.838).

Toekomstvisie winkelcentra en beter benutten bedrijventerreinen
De eerste gesprekken met winkeliers en ondernemers zijn gevoerd over de plannen en uitvoering daarvan. De daadwerkelijke uitvoering vindt plaats in 2024.

Samenwerking externe partijen
De contacten tussen HTM en de gemeente op het gebied van beheer en uitvoering zijn in 2023 verbeterd. Ook de contacten tussen de nutspartijen *zoals Stedin en Dunea* en de gemeente zijn versterkt. We zijn regelmatig met elkaar in gesprek over waar we in de programmering, voorbereiding en uitvoering beter kunnen samenwerken. *Minder tevreden zijn we over de aanleg van glasvezel. De bedrijven die dat regelen werkten nog niet zorgvuldig genoeg, we proberen daar betere afspraken over te maken.*

% Van de openbare ruimte dat op het afgesproken kwaliteitsniveau zit (Realisatie 2023)
Bron: Quickscan openbare ruimte

Type	2022	2023
Begroting	90%	90%
Realisatie	95%	93%

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: We voldoen aan de norm voor het afgesproken kwaliteitsniveau van de openbare ruimte.

Trendgrafiek % Inwoners dat tevreden is over de openbare ruimte

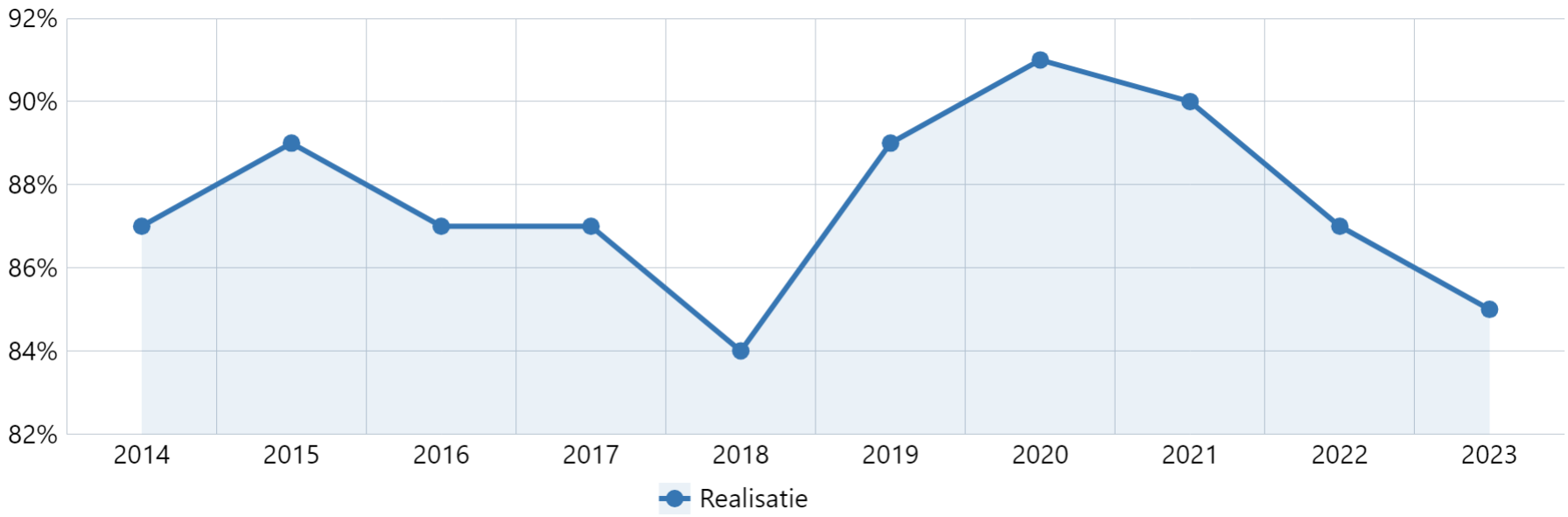

Bron: Stadspeiling

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: 85% van de inwoners is tevreden (cijfer 6 of hoger) over de openbare ruimte.

Waardering bewoners groene kwaliteit (Realisatie 2023)
Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	7,5	7,5
Realisatie	7,6	7,5

Toelichting
Doel gehaald: Ja.
Toelichting: De totale waardering voor de groene kwaliteit (buurtgroen, wijkgroen, stadsgroen en regiogroen) van de stad is in 2023 een 7,5.

Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)
Bedragen x €1.000

Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen	Lasten jaarrekening	Baten jaarrekening	Saldo jaarrekening
Bevorderen duurzame ontwikkeling (3.1)	**-17.937**	**23.066**	**5.129**
Behouden kwaliteit openbare ruimte (3.2)	**-48.189**	**14.297**	**-33.892**
TOTAAL PROGRAMMA	**-66.125**	**37.363**	**-28.763**

Financiën op hoofdlijnen
Doelstelling 3.1
Onder doelstelling 3.1 (bevorderen duurzame ontwikkeling) valt het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. Hiervoor is ca. € 12,8 mln. uitgegeven. De inkomsten onder deze doelstelling bestaan vooral uit de afvalstoffenheffing en overige opbrengsten afval (€ 19,4 mln.). Aan het verbeteren van het leefmilieu (geluid- en luchtkwaliteit, energiebesparing en verbetering biodiversiteit), Duurzaam en Groen, is in totaal € 2,6 mln. mln. uitgegeven en is € 2,5 mln. gestort in de reserve Duurzaam. Daarnaast is € 1,2 mln. ontvangen van het Rijk voor get aantrekken van extra capaciteit via de Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) en bestrijding energiearmoede en is € 2,5 mln. onttrokken vanuit het Rif ter dekking van de storting in het duurzaamheidsfonds.

Doelstelling 3.2
Voor het behouden van aantrekkelijke en veilige openbare ruimte is het budget aangewend voor het algemeen-, dagelijks beheer en groot onderhoud en vervangingen van de openbare ruimte (totaal uitgaven € 47,5 mln.). Hiervan is € 1 mln. gestort in de egalisatiereserve groot onderhoud. De inkomsten bestaan vooral uit de rioolheffing (€ 8 mln.), parkeeropbrengsten (€ 2 mln.) en inkomsten uit grafrechten (€ 0,9 mln.). De overige inkomsten bedragen € 1,6 mln.

Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Programma 4 Vrije tijd

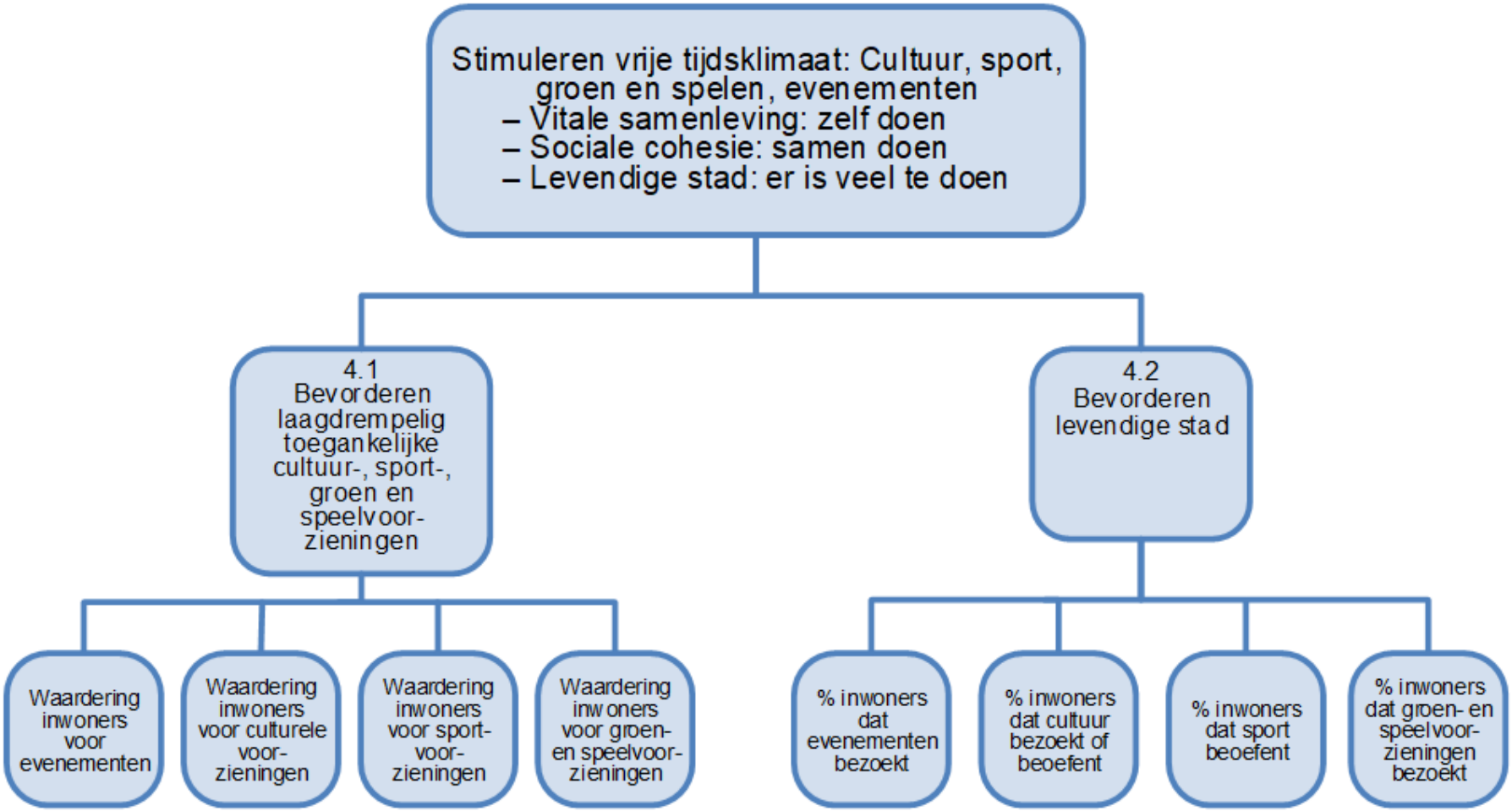

Algemene doelstelling: Stimuleren vrijetijdsklimaat: kunst en cultuur, sport, groen en spelen, evenementen

De vrijetijdssector kon in 2023 weer het hele jaar open, na drie onrustige jaren door de coronacrisis. Evenementen werden georganiseerd, waaronder het 'Stadsfestival' als feestelijke afsluiting van 60 jaar New Town. De culturele organisaties boden veel activiteiten aan, de sportaanbieders brachten Zoetermeerders in beweging en er waren vele kleine en grote activiteiten op de boerderijen en schooltuinen.

Met de meeste aanbieders gaat het goed. Toch voelde ook in 2023 nog steeds een deel van de aanbieders de gevolgen van corona, bijvoorbeeld financieel of door verlaagde bezoekersaantallen. Daarnaast hadden aanbieders te maken met een verhoging van prijzen.

De gemeente heeft de vrijetijdssector zoveel mogelijk ondersteund, door een laatste toekenning vanuit het Coronanoodfonds, via de Herstelregeling cultuur en door een bijdrage in de huurkosten. Daarnaast ondersteunde de gemeente de sector met bijeenkomsten en contacten vanuit het Sport-, Cultuur en (sinds 2023) het Evenementenloket. Dit heeft geholpen om het vrijetijdsaanbod in Zoetermeer aantrekkelijk en sterk te houden.

Doelstelling 4.1 Bevorderen laagdrempelig toegankelijke cultuur-, sport-, groen- en speelvoorzieningen

Sport

- In 2023 is hard doorgewerkt aan het nieuwe zwembad dat eind december is opgeleverd. De daadwerkelijke opening van het nieuwe zwembad is niet gehaald in 2023 en schoof schuift door naar zomer 2024. Dit komt door prijsstijgingen en het faillissement van een onderaannemer. Ook is na een prijsvraag de naam bepaald voor het nieuwe zwembad. Uit de honderden inzendingen door inwoners is gekozen voor 'De Watergeus'.
- De 'Investeringsimpuls Amateurverenigingen' is vernieuwd. Hiermee kunnen amateurverenigingen/-stichtingen subsidie ontvangen voor grotere investeringen. Na de vernieuwing is meer aandacht voor duurzaamheid en toegankelijkheid. Ook kunnen verenigingen meer geld aanvragen en zijn natuur- en milieuverenigingen toegevoegd als doelgroep. In 2023 zijn zeven aanvragen gedaan en goedgekeurd.
- Door prijsontwikkelingen was er een grote huurverhoging voor huurders van de gemeente. De raad heeft daarom besloten tot een huurkorting om verenigingen te helpen. Ook konden verenigingen een subsidie ontvangen als de vereniging door de energieprijzen grote geldzorgen kreeg. Deze laatste maatregel is op veel verschillende manieren bekend gemaakt, toch is hier uiteindelijk geen gebruik van gemaakt door sportaanbieders.
- Voor 2023 stond een raadsvoorstel gepland over de huisvesting van Schietsportvereniging Zoetermeer. Besloten is om andere ruimtelijke projecten voorrang te geven. Het college heeft de raad hierover geïnformeerd.
- Samen met de Krajicek foundation is de 'Krajicek Playground' (openbaar sportveld) in Meerzicht is verbeterd en uitgebreid. Er is een nieuwe sportvloer aangelegd, een 3 x 3 (drie tegen drie) basketbalveld en een ruimte met toestellen voor (beginnende) 'freerunners' en bootcamps toegevoegd.

Kunst & Cultuur

- Vijf culturele basisinstellingen hebben voor de periode 2022-2025 subsidie gekregen om hun voorziening op peil te houden. Dat zijn het Stadstheater Zoetermeer, Openbare Bibliotheek Zoetermeer, CKC & partners, Kunstgarage Franx en Poppodium Boerderij.

- In 2023 hebben veertien culturele organisaties subsidie gekregen binnen de Herstelregeling Cultuur, zoals dansschool Shi-Rag en Kick'n Studios.
- De subsidierelatie met Museum De Voorde is per 1 juli 2023 definitief beëindigd. Er is éénmalig subsidie verleend aan de stichting om haar werk te beëindigen en de collectie te herplaatsen.
- Er is gewerkt aan een plan voor de ontwikkeling van een erfgoedinstelling. Hiervoor is naar verschillende locaties gekeken.
- Het project nieuwbouw Poppodium Boerderij zit in de haalbaarheidsfase.
- Het Nationaal Videogame Museum moest per 1 oktober 2023 haar locatie in de Passage verlaten. Er is eenmalig subsidie gegeven aan het museum om hen te helpen te verhuizen naar de Luxemburglaan 1. Daarnaast is gestart met de plannen voor een definitieve locatie in de binnenstad.
- Zoetermeer FM heeft in 2023 een nieuwe zendmachtiging gekregen voor de periode 2023-2028. Ook is het participatievoorstel over het mediabeleid door de raad vastgesteld.
- Vanuit de percentageregeling Beeldende kunst in de openbare ruimte startten twee participatietrajecten met inwoners voor nieuwe kunstopdrachten. Voor het Centraal Park hebben zij een kunstopdracht geschreven en zijn kunstenaars gekozen die drie schetsideeën hebben gemaakt. Voor een wijkopdracht voor Palenstein hebben inwoners een kunstopdracht gemaakt en is de zoektocht naar een kunstenaar gestart. Bij het nieuwe zwembad aan de Van der Hagenstraat is het kunstwerk 4M in uitvoering.
- Bij de hoofdingang van het stadhuis is een kunstvitrine geplaatst, waarin geïnteresseerden zelf met kunst of design een tentoonstelling kunnen inrichten.

Groen, Spelen, Leren

- Op de drie stadsboerderijen zijn vele activiteiten georganiseerd in samenwerking met buurtsportcoaches en lokale samenwerkingspartners. Kinderen en begeleiders konden terecht voor een speels en educatief programma in het thema van de jaargetijden.
- Speelboerderij Buitenbeest heeft een nieuw interactief speeltoestel gekregen, waar kinderen met en zonder beperking (samen) mee kunnen spelen.
- Sinds september wordt op de Balijhoeve wekelijks praktijkles gegeven door de MBO Lentiz aan hun studenten. In de opleidingen van MBO Lentiz worden natuur, klimaat en leefomgeving gecombineerd met techniek, onderzoek, en ict.
- Na de coronacrisis zijn de NME-bijeenkomsten, waarbij natuur- en milieuorganisaties hun kennis delen in de stad, weer opgestart.
- Vanaf juli 2023 verzorgt Bij Daan de horeca op de Weidemolen met daarbij personeel vanuit de Binnenbaan.

Waardering inwoners voor evenementen (Realisatie 2023)

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	7,8	7,8
Realisatie	7,7	7,2

Toelichting
Doel gehaald: Nee
Toelichting: Er lijkt een daling te zijn. Dit kan komen door een andere vraagstelling in de Stadspeiling 2023. Tot en met 2022 werd gevraagd naar een waardering van grootschalige evenementen en een waardering van kleinschalige evenementen. Dit werd samengevoegd tot een gemiddeld rapportcijfer. Nu wordt naar één waardering voor het totale evenementenaanbod gevraagd. Het gaat daarbij om grote, middelgrote en kleinschalige evenementen.

Waardering inwoners voor culturele voorzieningen (Realisatie 2023)

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	7,9	7,9
Realisatie	7,9	8,2

Trendgrafiek Waardering inwoners voor culturele voorzieningen

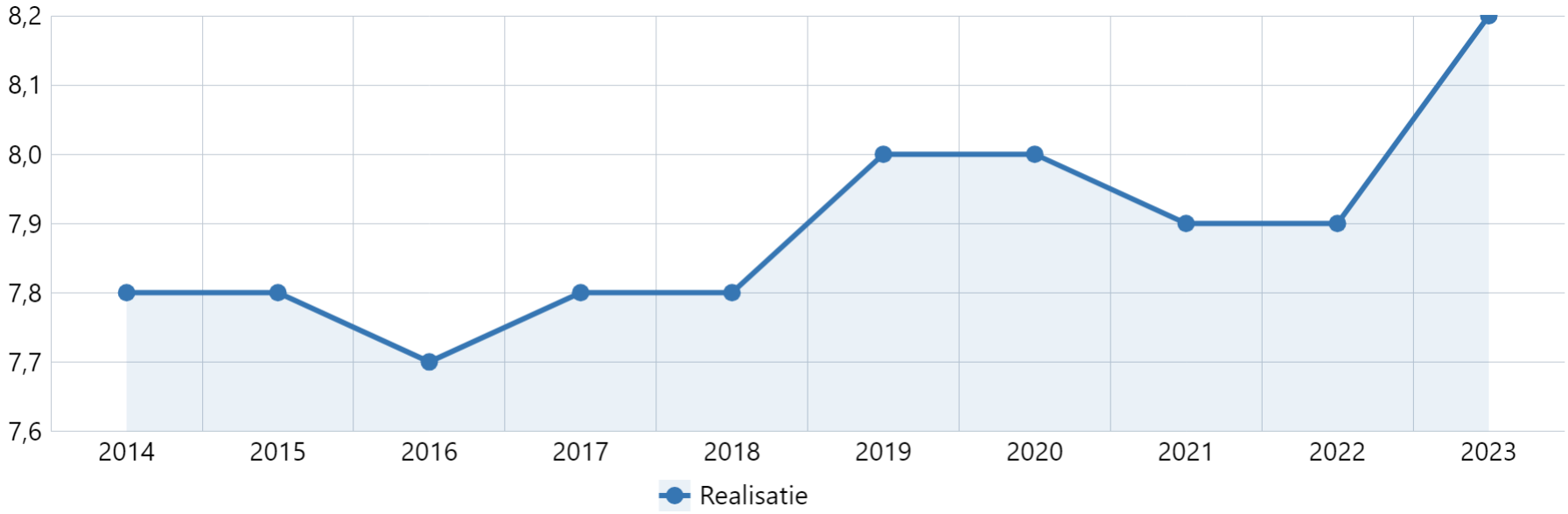

Bron: Stadspeiling

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: Er is een stijging vergeleken met 2022. Dit heeft vooral te maken met een aanpassing van het meetinstrument. Er is gekozen om de zes grote instellingen als basis te nemen. Dat betekent dat de waardering voor het Nationaal Videogame Museum is toegevoegd en de waardering van Museum De Voorde en Filmhuis Cameo niet meer wordt meegenomen.

Waardering inwoners voor sportvoorzieningen (Realisatie 2023)
Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	7,0	7,2
Realisatie	6,6	7,1

Doel gehaald: Nee
Toelichting: De doelstelling is net niet gehaald. Wel is er een duidelijke stijging vergeleken met eerdere jaren. Dit komt door een hoger rapportcijfer voor de individuele sportvoorzieningen zoals het zwembad en sportverenigingen.

Waardering inwoners voor groen- en speelvoorzieningen (Realisatie 2023)
Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	7,5	7,5
Realisatie	8,1	8,0

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: De stadsboerderijen werden gewaardeerd met een 7,9 en de wijktuinen met een 8,0.

Doelstelling 4.2 Bevorderen levendige stad

Sport

- Vanuit het Rijk wordt al jaren geld gegeven voor verschillende doelen voor sociaal domein, gezondheid, sport en cultuur. Dit geld is in 2023 voor het eerst in één uitkering gestopt: de Brede Specifieke Uitkering (Brede SPUK). Hiermee wordt aangemoedigd om meer samen te werken aan een gezonde stad met verschillende geldpotjes van het Rijk. Als onderdeel hiervan is het Zoetermeerse Sportakkoord aangepast. Ook zijn er 27 activiteiten ondersteund met een vergoeding vanuit het Sportakkoord. Voorbeelden van activiteiten zijn: schaken op basisscholen, ‘pickleball’ (een nieuwe racketsport) bij Taverzo en Ronde van Driemanspolder. Dutch Dragons en Jong Perspectief organiseren samen een activiteit voor jongeren die extra ondersteuning kunnen gebruiken.

- De buurtsportcoaches organiseerden verschillende activiteiten en grotere sportevenementen. Vaak samen met sportaanbieders, scholen, fysiotherapeuten en andere partners. In 2023 was de aftrap van ‘BRAVO’ (Brede Activiteiten Voor Ouderen) voor inwoners ouder dan 55 jaar. Sport organiseerde samen met onder andere de politie, handhaving en het jongerenwerk de activiteit ‘Hunted’. Dit is een spel, bekend van tv, waar politie en handhaving ‘jacht’ maakten op de jongeren in Meerzicht. De bekende activiteiten zijn weer georganiseerd zoals: Nationale Sportweek, schoolsporttoernooien, (na)schoolse sportactiviteiten en Speelmeer. Uit de Stadspeiling 2023 blijkt dat de sport- en spelactiviteiten van de gemeente een gemiddeld rapportcijfer van 8,1 krijgen.
- De gemeente Zoetermeer verlengde samen met deelnemende gemeenten de samenwerkingsovereenkomst voor ‘Inclusief sporten en bewegen Haaglanden’ tot en met 2026. Om zo inwoners met een beperking (nog meer) in beweging te brengen.
- Het Sportgala vond voor het eerst sinds de coronacrisis weer plaats in het Stadstheater. Dit jaar waren er voor het eerst ook prijzen te winnen in de categorieën G-Sporter (sporters met een beperking) en Sportcoach van het jaar.

Kunst & Cultuur

- In 2023 startte de uitvoering van de Uitvoeringsagenda Cultuurvisie 2030. In het afgelopen jaar is twee keer teruggeblikt op de voortgang hiervan.
- Samen met inwoners uit de wijken zorgde samenwerkingsverband Wijck voor meer cultureel, lokaal aanbod in de wijken Seghwaert, Meerzicht, Palenstein, Rokkeveen, Buytenwegh en Oosterheem.
- Vijftien organisaties, waaronder Mevrouw Latenstaan, Storytellers, Historisch Genootschap Oud Soetermeer en het Architectuurpunt kregen subsidie voor het uitvoeren van hun jaarprogramma. Daarnaast kregen vijftien projecten een bijdrage uit de subsidieregeling culturele projecten.
- Het Rijk gaf extra geld zodat jongeren tussen 14 en 27 jaar uitgedaagd worden om meer aan cultuur deel te nemen. Hiervoor is per 1 augustus 2023 een regeling opengesteld. De eerste zes projecten zijn in de stad gestart, zoals Speak Up.
- Het beleid voor de inzet van combinatiefunctionarissen cultuur is vernieuwd. Professionele culturele organisaties kunnen vanaf 2024 gebruik maken van subsidie om cultuurcoaches in te zetten op de verbinding van Cultuur en Sociaal Domein, zoals het aanbieden van aanbod voor specifieke doelgroepen, wijkgericht cultuuraanbod of binnen- en buitenschoolse cultuureducatie.
- De gemeentelijke Kunst- en Cultuurprijs Zoetermeer werd uitgereikt aan beeldend kunstenaar Marus van der Made. Kunstgarage Franx nam de Stimuleringsprijs in ontvangst.
- In het openbare gebied werd onderhoud uitgevoerd aan 120 kunstwerken. Het lichtkunstwerk van Jeffrey Shaw aan de voorkant van het Stadstheater werd gerenoveerd en verduurzaamd. Tijdens de viering van het 30-jarig jubileum van het theater werd dit opnieuw aangezet. Het kunstwerk De koe van Beaufort van Hans Müller werd gerestaureerd en teruggeplaatst op de locatie Gat in de Markt. Verder is het kunstwerk de 21 Blauwe zakken van Berry Holslag aan de Moerbeigaarde teruggeplaatst. Hiermee kunnen kinderen spelen en het zorgt voor een afscheiding tussen het schoolplein en het fietspad.

Erfgoed

- Voor cultuurhistorie lag de aandacht op het beschermen van het erfgoed van de groeikern uit de periode 1945-1990, het opstellen van de kerkenvisie en van de cultuurhistorische waardenkaart (motie 2106-36). Dit in samenwerking met partners Historisch Genootschap Oud Soetermeer (HGOS), Schatbewakers en ArchitectuurPunt.

- De Open Monumentendag ging over Levend erfgoed. Zoetermeerders kregen informatie over deze dag in een gratis gidsje met artikelen over het jaarthema en informatie over de locaties en de activiteiten. Er deden 28 locaties mee met in totaal 3.000 bezoekers. Aan de Open Monumentendag klassendagen deden 900 kinderen mee uit 28 klassen van 15 verschillende scholen. Kinderen uit groep zeven en acht kregen uitleg op school en bezochten daarna een locatie.

Evenementen

- In maart 2023 is het nieuwe evenementenbeleid vastgesteld en bekend gemaakt.
- Een nieuw Evenementenloket startte in oktober 2023. Het nieuwe loket is een duidelijke ingang binnen de gemeente voor iedereen die met evenementen te maken heeft.
- Er startte een participatietraject om evenementen op het Entree terrein mogelijk te maken, hiervoor ligt nu een vergunningsverzoek voor het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte (placemaking evenementen).
- Er zijn verschillende evenementen georganiseerd met ondersteuning van gemeentelijke evenementensubsidies. Voorbeelden zijn: Live at the Lake, Halloweenstad, Koningsdag, Vijverpop, Blues festival, Santa Evening run en de Halve Marathon.
- Er is een begin gemaakt met een evenementenplatform voor evenementenorganisaties. Hiervoor kwamen deze organisaties al een paar keer bij elkaar.

Groen, Spelen, Leren

- De stadsboerderijen en wijk- en schooltuinen zorgen ervoor dat iedereen meer te weten komt over bijvoorbeeld natuur, gezondheid en duurzaamheid. Ongeveer 1800 schoolkinderen vanuit 37 scholen uit de groepen een, twee en vijf maakten gebruik van de schooltuinen of bezochten met hun klas de boerderijen.
- Het team van medewerkers op de speelboerderij is uitgebreid, omdat er door de drukte meer toezicht nodig is.
- Op de Balijhoeve zette een actieve groep buurtbewoners zich in om de Beleeftuin te onderhouden. De Beleeftuin krijgt een steeds belangrijkere rol in de buurt en in de educatieve waarde van de boerderij.
- Het Westpunt is een klein gebouw in het Westerpark voor natuur- en milieuvrijwilligersorganisaties. In 2019 ging het pand door brandstichting verloren, nadat het net verbouwd was. Er is €350.000,- beschikbaar gesteld, zodat het Westpunt herbouwd kan worden.

% Inwoners dat evenementen bezoekt (Realisatie 2023)

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	42%	42%
Realisatie	36%	66%

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: Er lijkt een grote stijging te zijn. Dit komt waarschijnlijk door een andere vraagstelling in de Stadspeiling 2023. Tot en met 2022 werd gevraagd of een grootschalig en/of een kleinschalig evenement werd bezocht. Nu wordt gevraagd of een groot, middelgroot en/of kleinschalig evenement werd bezocht.

% Inwoners dat cultuur bezoekt of beoefent (Realisatie 2023)

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	84%	84%
Realisatie	80%	81%

Toelichting
Doel gehaald: Nee
Toelichting: De doelstelling is niet gehaald. Dit komt overeen met de landelijke ontwikkeling dat de deelname aan cultuur achterblijft in vergelijking met 2019 (voor de coronacrisis).

% Inwoners dat sport beoefent (Realisatie 2022)

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	72%	72%
Realisatie	73%	73%

Trendgrafiek % Inwoners dat sport beoefent

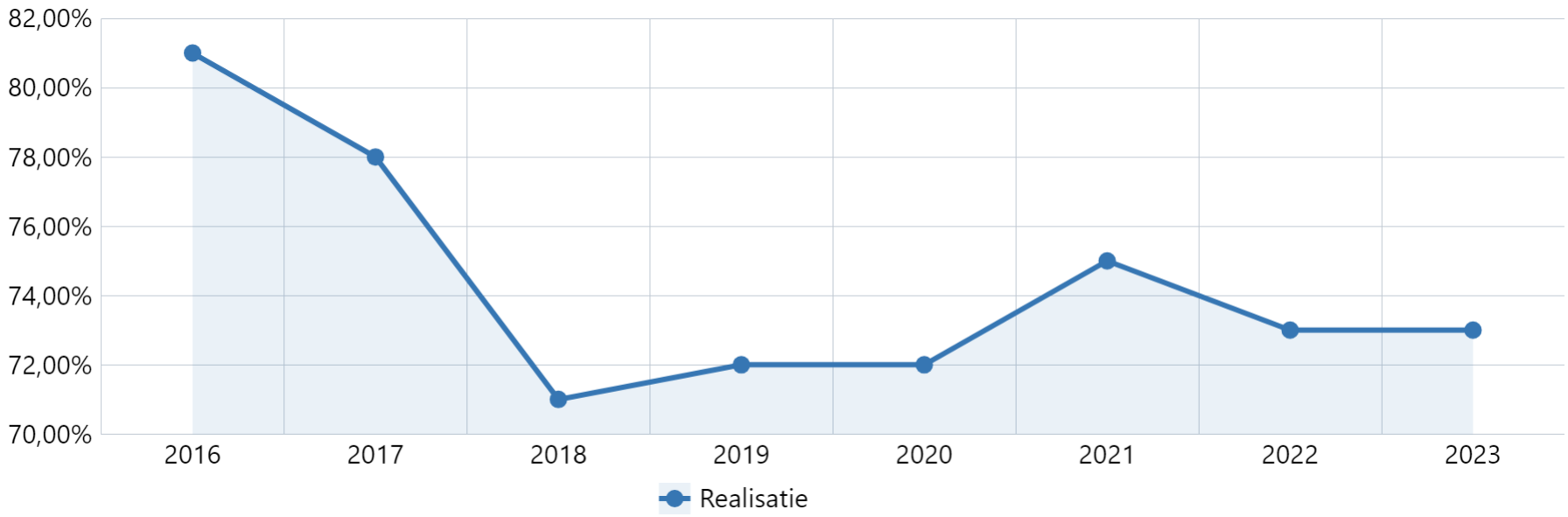

Bron: Stadspeiling

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: Volgens verwachting en vergelijkbaar met eerdere jaren.

% Inwoners dat groen- en speelvoorzieningen bezoekt (Realisatie 2023)
Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	45%	45%
Realisatie	46%	52%

Toelichting
Doel gehaald: Ja
Toelichting: Hier is een stijging te zien. Inwoners van 30 tot 39 jaar bezoeken de boerderijen het meest.

Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)
Bedragen x €1.000

Programma 4 Vrije tijd	Lasten jaarrekening	Baten jaarrekening	Saldo jaarrekening
Bevorderen laagdrempelig toegankelijke culturele en sportvoorzieningen (4.1)	**-23.226**	**9.564**	**-13.661**
Bevorderen levendige stad (4.2)	**-7.133**	**1.033**	**-6.099**
TOTAAL PROGRAMMA	**-30.358**	**10.597**	**-19.761**

Financiën op hoofdlijnen

Doelstelling 4.1
Met de uitgaven van bevorderen laagdrempelige toegankelijke culturele en sportvoorzieningen hebben we met name de meerjarige subsidiëring ca. € 9,6 mln. van de culturele basisvoorzieningen bekostigd. De exploitatie van onze voorzieningen voor natuur- en milieueducatie (de drie stadsboerderijen, de speelboerderij en de wijk- en schooltuinen), de sport- en welzijnsaccommodaties bedraagt ca. € 13,8 mln.. De inkomsten van ca. € 8,8 mln. bestaan hoofdzakelijke uit de huuropbrengsten van de accommodaties.

Doelstelling 4.2
De uitgaven van het bevorderen levendige stad ca. € 7,1 mln. hadden vooral betrekking op sport-, spel- en vrijetijdsontwikkeling, amateurkunst en cultuureducatie, het Centrum voor Kunst en Cultuur (CKC), het onderhoud van beeldende kunst in de openbare ruimte, evenementen en het monumentenbeleid. De baten bestaan voor het grootste deel uit de inkomsten Brede SPUK-regeling van het Rijk € 0,7 mln.

Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Programma 5 Veiligheid

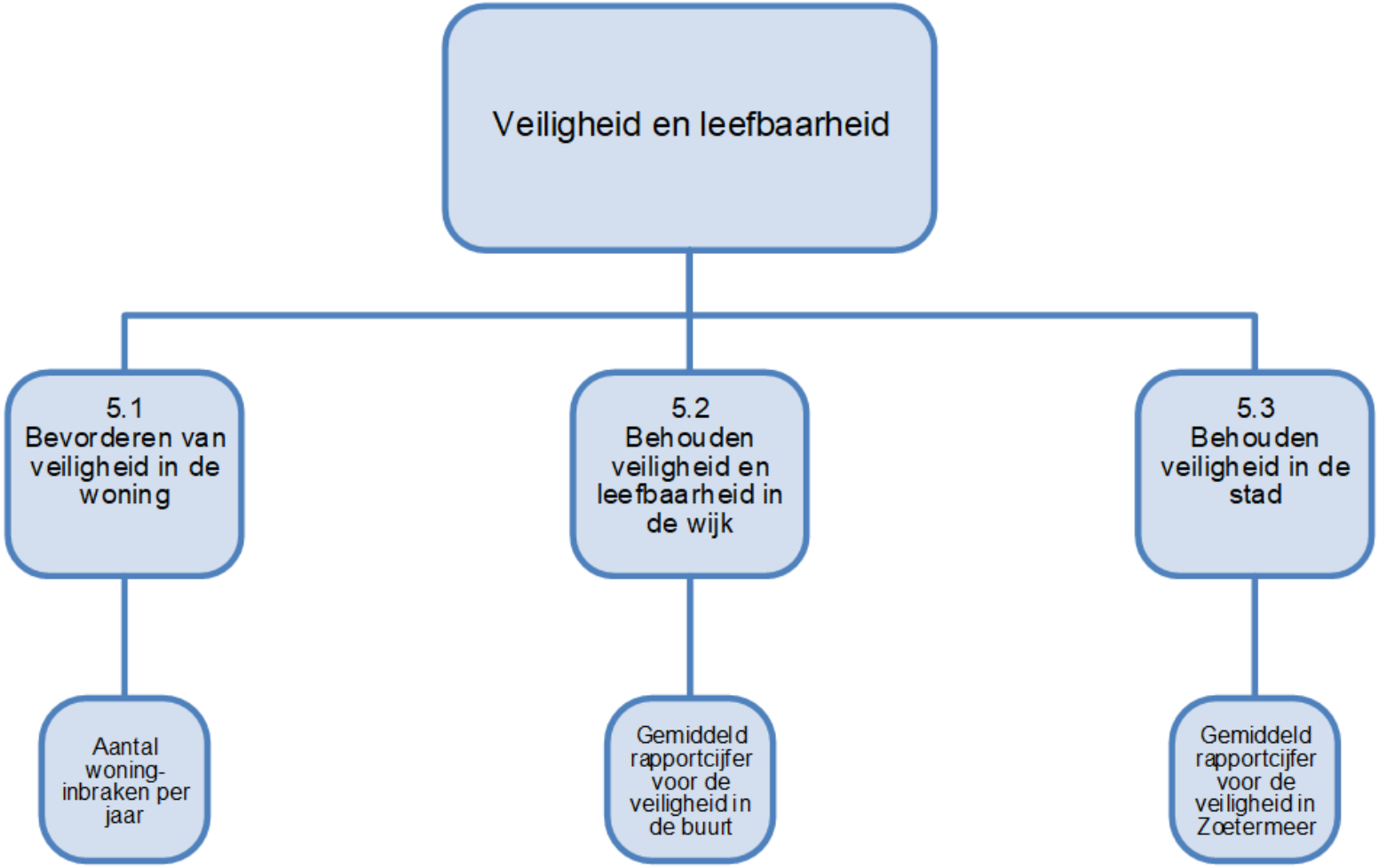

Algemene doelstelling: Veiligheid en leefbaarheid

Veiligheid en leefbaarheid

De nieuwe kadernota “Voor een veilig Zoetermeer, Kadernota veiligheidsbeleid 2023-2026" is vastgesteld. Daarmee zijn ook de speerpunten voor de vier jaar van de looptijd van dit beleid vastgesteld.

De speerpunten zijn:

1. Problematische jeugd(groepen)
2. Ondermijning
3. Extremisme en maatschappelijk ongenoegen
4. Digitale criminaliteit
5. Zorg en Veiligheid

Voor het verbeteren van de veiligheid van inwoners, ondernemers en bezoekers van onze stad wordt wijkgericht ingezet. Er wordt actief samengewerkt met veiligheidspartners zoals het Openbaar Ministerie, de brandweer en de politie en met partners uit het sociaal domein, zoals zorgaanbieders, Veilig Thuis en jeugdreclassering en –bescherming.

De aanpak van ondermijning is voortgezet en verbreed met enkele nieuwe thema's: drugscriminaliteit, vastgoedcriminaliteit en onvergunde prostitutie. Er is een uitvoeringnotie vastgesteld door de gemeenteraad waarin de aanpak op deze nieuwe en de bestaande thema's beschreven staat.

In 2023 is Zoetermeer opgeschrikt door enkele heftige incidenten. In de wijk Oosterheem vonden in het najaar twee explosies plaats. Deze explosies zorgen voor onrust onder de bewoners. Daarnaast werd een nieuwe fenomeen “meidengeweld” zichtbaar. Dit fenomeen is door de jeugdmarshall opgepakt en er is een plan van aanpak opgemaakt.

Doelstelling 5.1 Bevorderen van de veiligheid in de woning

Huiselijk geweld

Het aantal gevallen van huiselijk geweld is met 25% afgenomen. In 2022 was er nog sprake van een forse toename van 56%. In 2023 heeft de politie 191 gevallen geregistreerd. In 2022 zijn 255 gevallen geregistreerd. Een daling van het aantal geregistreerde gevallen van huiselijk geweld betekent niet automatisch dat het aantal opgelegde tijdelijk huisverboden ook daalt. Dat was in 2023 alleen wel het geval. In 2022 zijn 59 tijdelijk huisverboden opgelegd. In 2023 waren dat er 49. Procentueel gezien is de daling 21%. Die daling is lager dan de daling van het aantal geregistreerde gevallen van huiselijk geweld.
Het traject van hulp- en zorgverlening wordt altijd na een huisverbod opgestart. Voor dader, slachtoffer en kinderen. Ook worden veiligheidsafspraken voor de toekomst gemaakt. Soms is het huiselijk geweldincident de directe aanleiding om een scheiding aan te vragen of de relatie te beëindigen.

Woonoverlast

Het college heeft de beleidsregel Terugdringen Woonoverlast 2023 Zoetermeer in november 2023 vastgesteld. De evaluatie vindt plaats in 2024.

In totaal zijn in 2023 284 concrete casussen geregistreerd. Daarvan zijn er 171 afgerond. Het aantal openstaande casussen is 113. In 71 openstaande casussen gaat het om corporatiewoningen. Het aantal openstaande casussen van koopwoningen is aanzienlijk lager, namelijk 31. De overige 11 openstaande casussen hebben betrekking op particuliere huurwoningen.

Onderstaand een aantal voorbeelden van woonoverlast waar het team Woonoverlast in de dagelijkse praktijk mee wordt geconfronteerd.

- Geluidsoverlast die door één bewoner (de directe buurman, of –vrouw), maar soms ook door meer bewoners in een straat wordt ervaren.
- Geluidsoverlast veroorzaakt door personen met een zorgcomponent.
- Buren die elkaar wederzijds beschuldigen van het veroorzaken van woonoverlast.
- Personen met verward gedrag en/of een verslavingscomponent.
- Personen die kampen met verzamelwoede.
- Personen die hun woning ernstig tot zeer ernstig bevuilen.
- Personen die veel huisdieren hebben. Dit leidt vooral tot ‘hygiënische overlast'. Denk aan stank en het aantrekken van ongedierte.

Voorbeelden van acties die het team Woonoverlast onderneemt zijn: Gesprekken met alle betrokkenen, het laten regelen van zorg- en hulpverlening, het afleggen van huisbezoeken, het laten schoonmaken van een woning, het regelen van tijdelijk onderdak en het organiseren van mediation.

Tabel 5.1 bevat de aantallen uit 2023. Er is een onderverdeling gemaakt naar woonoverlast vanuit koopwoningen, huurwoningen van corporaties en huurwoningen van particulieren.

Woonoverlast aantallen 2023	**Koop**		**Corporatie**		**Particulier**		
	Lopende casuïstiek	**Afgeronde casuïstiek**	**Lopende casuïstiek**	**Afgeronde casuïstiek**	**Lopende casuïstiek**	**Afgeronde casuïstiek**	**Totaal casuïstiek**
Centrum	5	3	9	15	0	5	**37**
Meerzicht	7	8	15	25	0	0	**55**
Buytenweg	1	9	15	38	1	1	**65**
De Leyens	2	5	3	4	1	1	**16**
Seghwaert	9	12	11	9	4	0	**45**
Noordhove	5	5	3	1	5	0	**19**
Rokkeveen	1	5	3	6	0	0	**15**
Oosterheem	1	9	12	9	0	1	**32**
Totaal	**31**	**56**	**71**	**107**	**11**	**8**	**284**

Aantal woninginbraken per jaar (Realisatie 2023)
Bron: Politie

Type	2022	2023
Begroting	246	180
Realisatie	96	97

Trendgrafiek Aantal woninginbraken per jaar

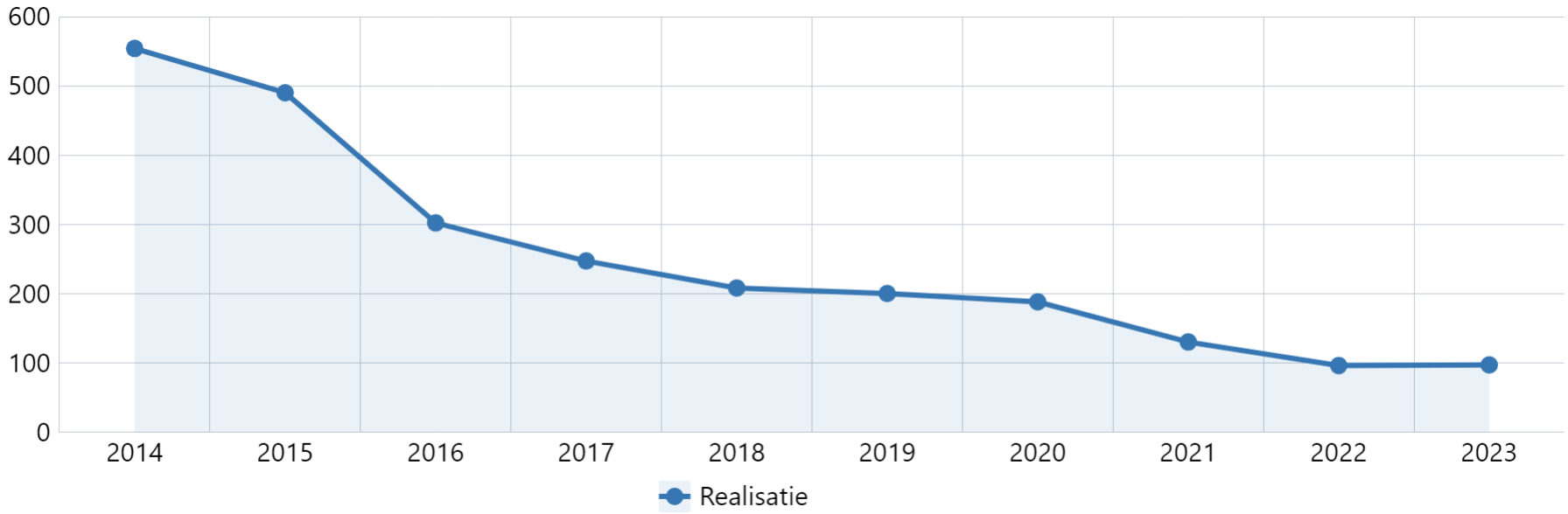

Bron: Politie

Toelichting:
Doel gehaald: Ja
Toelichting: Het aantal woninginbraken is gelijk gebleven. Net als in 2022 werd er in 2023 in 97 woningen ingebroken. De doelstelling is ruimschoots gehaald.
Opmerkelijk genoeg is ook digitale criminaliteit gedaald: met 11%. Door de immer toenemende digitalisering van de samenleving, denk ook aan de spectaculaire opmars van kunstmatige intelligentie vorig jaar, ligt een toename voor de hand. Dat is niet het geval.

Doelstelling 5.2 Bevorderen/ behouden veiligheid en leefbaarheid in de wijk

Handhaving:
In 2023 heeft Team Handhaving totaal ruim 10.660 meldingen verwerkt. Dit is een stijging van 18,6% ten opzichte van 2022. Team Handhaving is gegroeid door gebruik te maken van inhuurkrachten. Het aantrekken van vaste medewerkers blijft lastig door de marktwerking. Team Handhaving is een team geworden met veel jonge medewerkers. Op dit moment bestaat het team uit ruim 35 fte (30 boa's/toezichthouders, teammanager, marktmeester, administratieve ondersteuning).

Het team heeft zich ook in 2023 gericht op het ritme van de stad, waaronder scholenaanpak, parkeerproblematiek, wrak- en weesfietsen en de specialismen in het team; wijkzorg, jeugd, evenementen, ondermijning, drank- en horeca en flora en fauna.

Dankzij de extra (tijdelijke) gelden voor ondermijning, is het aantal ondermijningsboa's uitgebreid. Hierdoor hebben 73 controles plaatsgevonden naar aanleiding van signalen. Daarnaast hebben de ondermijningsboa's meegewerkt aan 6 grote controles in samenwerking met politie en ketenpartners en aan twee controles met speurhonden. Ook zijn 11 controles voor het Digitaal Opkoop Register (DOR) uitgevoerd.

In 2023 hebben er minder controles voor de Alcoholwet plaatsgevonden door het vertrek van de gespecialiseerde boa in Q2 van 2023 en achterstand bij Justis voor het beëdigen van de boa. Hierdoor was in een deel van 2023 geen beëdigd specialist Alcoholwet waardoor er in die periode minder controles hebben plaatsgevonden. In 2023 is er een start gemaakt om de sportverenigingen te bezoeken om zo bewustwording te creëren en overtredingen aan te pakken.

Cameratoezicht
Ook in 2023 is op diverse locaties tijdelijk cameratoezicht ingesteld om verstoring van de openbare orde tegen te gaan en te handhaven. In Zoetermeer waren eind 2023 in totaal 22 camera's geïnstalleerd. Er is sprake van vast en tijdelijk cameratoezicht. De uitvoering en het toezicht zijn belegd bij politie Eenheid Den Haag op basis van het convenant cameratoezicht.

Het vaste cameratoezicht wordt vierjaarlijks geëvalueerd. In afstemming met de Lokale Driehoek is dit in 2022 verlengd tot eind 2026. Het vaste cameratoezicht is gericht op de horeca rondom het Stadhuisplein en bij het SilverDome (Van der Hagenstraat), de Mandelabrug en een klein gebied in de wijk Buytenwegh. Het tijdelijke cameratoezicht fluctueert per jaar en wordt in afstemming met de Lokale Driehoek daar waar nodig als gevolg van verstoring van

de openbare orde, ingesteld.

De gemeente betaalt hiervoor een vast bedrag per camera per jaar en de installatie- en verwijderingskosten.

Jaarwisseling
Elk jaar treft de gemeente Zoetermeer samen met partners zoals politie, brandweer, particuliere beveiliging, Gro-up en buurpreventie, maatregelen om de jaarwisseling veilig en feestelijk te laten verlopen en waarbij overlast en schade zoveel mogelijk worden voorkomen.

In plaats van vuurwerkshows zijn dit jaar voor het eerst op de Markt twee lasershows op muziek georganiseerd. Een lasershow voor kinderen op de vroege avond en een lasershow om middernacht om gezamenlijk het nieuwe jaar in te luiden.

Het traditionele jongerenfeest in het SilverDome is door ongeveer 1500 jongeren bezocht.

De schade aan gemeentelijke eigendommen bedraagt dit jaar € 52.787. Dit betekent een afname van € 17.067 (- 24%) ten opzichte van de schade tijdens de jaarwisseling 2022/2023. Ongeveer 53% procent van de totale schade is veroorzaakt door zwaar illegaal vuurwerk. Dit jaar is de kostenpost schade aan verharding met 61% afgenomen. Verharding (€ 15.350) en afvalbakken (€ 19.799) vormen ook deze jaarwisseling de grootste schadeposten. Preventieve maatregelen die getroffen zijn, zijn onder andere het afsluiten van afvalbakken, ondergrondse containers en milieu-eilanden, het verwijderen van brandbaar materiaal en het aanwijzen van vuurwerkvrije zones.

Dit jaar is een nieuwe campagne “Denk Na, Hou het Heel” gelanceerd om bewustwording onder inwoners te creëren over de kosten van de aangerichte schade. Daarnaast is de campagne Helpende Hens voortgezet. Met deze campagne worden inwoners gewezen op het op een juiste en veilige manier gebruik maken van oliedrums en vuurtonnen waardoor op schade aan verharding kan worden voorkomen.

Gemiddeld rapportcijfer voor de veiligheid in de buurt (Realisatie 2023)
Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	7,5	7,5
Realisatie	7,8	8,0

Trendgrafiek Gemiddeld rapportcijfer voor de veiligheid in de buurt

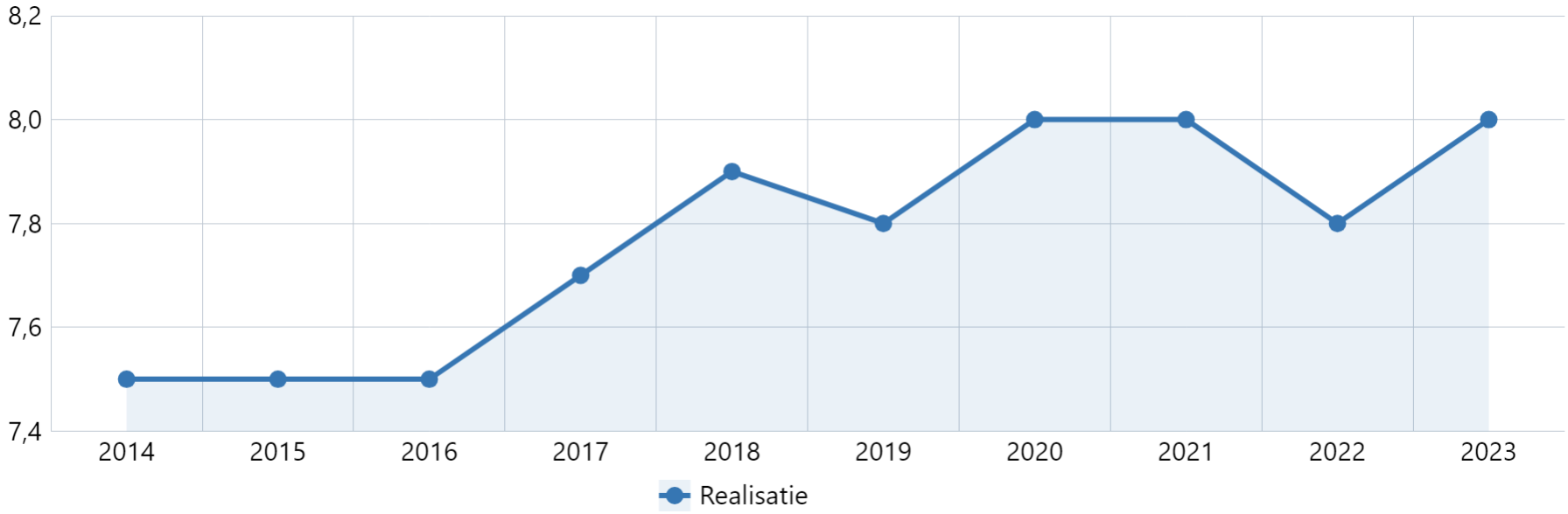

Bron: Stadspeiling

Toelichting:
Doel gehaald: Ja
Toelichting: Er is tot nu toe twee keer eerder een 8 gegeven. Dat was in de 2020 en 2021. Er is geen duiding te geven waarom het veiligheidsgevoel is vergroot.

Doelstelling 5.3 Behouden veiligheid in de stad

Aanpak Problematische Jeugd(groepen)

In 2023 is de door de lokale driehoek geprioriteerde aanpak op het Zoetermeerse rivaliserende jeugdnetwerk voortgezet. Deze aanpak is in 2022 aangevangen in verband met de steek- en schietincidenten waarbij Zoetermeerse jongeren zowel als daders en slachtoffer in beeld kwamen bij politie. Met politie, Openbaar Ministerie, (jeugd)reclassering, jongerenwerk en andere partners is groepsgericht, persoonsgericht en fenomeengericht inzet gepleegd om het geweld in Zoetermeer tussen deze jongeren terug te dringen.
De aanpak op dit jeugdnetwerk lijkt effect te hebben. In 2023 zijn er geen zware geweldsincidenten geweest tussen jongeren in dit jeugdnetwerk en is een groot gedeelte van de (eerder betrokken) jongeren geen onderdeel meer van het jeugdnetwerk. Een deel van de jongeren komt nog in beeld bij politie. Begin 2024 zal de lokale driehoek besluiten hoe er vervolg gegeven wordt aan deze aanpak.

Er zijn 2023 lokaal (d.w.z. in Zoetermeer) geen nieuwe problematische jeugdgroepen in beeld gekomen. Er zijn dus geen nieuwe groepen aangepakt.
De problematiek rondom excessief geweld en rivaliserende jeugdgroepen is ook regionaal bestreden. In dit kader wordt er samengewerkt met Politie, Openbaar Ministerie, Gemeente Den Haag, gemeente Delft en het regionale Zorg- en Veiligheidshuis Haaglanden. Er zijn in het voorjaar van 2023 rapporten opgeleverd over deze problematiek in onze regio en zijn er aanbevelingen gedaan om deze problematiek aan te pakken. Zoetermeer is gastheer geweest van een grote regionale bijeenkomst met meer dan 250 professionals werkzaam op het thema van rivaliserende jeugd.
De raad is middels een informatiebijeenkomst in april 2023 geïnformeerd over deze rapporten en samenhangende fenomenen (hybride jeugdcultuur, de rol van drillrap en problematisch groepsgedrag). De regionale aanpak wordt voortgezet aan de hand van de aanbevelingen uit de opgeleverde rapporten.

Persoonsgerichte aanpak jeugd (PGA Jeugd):
In 2023 is de PGA Jeugd voortgezet. In totaal hebben circa 125 jongeren onderdeel uitgemaakt van de PGA jeugd. In 2023 zijn er circa 45 nieuwe persoonsgerichte aanpakken opgestart. Opvallende ontwikkeling van 2023 was dat er, meer dan in voorgaande jaren, meiden in de aanpak terecht zijn gekomen vanwege hun betrokkenheid bij geweldsincidenten. Circa 15 personen zijn in de aanpak opgenomen in verband met het ‘meidengeweld’.

Naar aanleiding van het meidengeweld dat heeft plaatsgevonden in Zoetermeer, is er een plan van aanpak opgesteld door de jeugdmarshall. Hiermee moet voorkomen worden dat er een herhaling gaat plaatsvinden van geweld tussen scholieren, n.a.v. gedrag/activiteiten op social media.
Scholen zijn hierin meegenomen en hebben zelf ook maatregelen getroffen om het gedrag van leerlingen op social media kanalen te kunnen monitoren.
N.a.v. dit plan van aanpak is ook een memo naar de raad gestuurd.

Scholen kunnen gebruik maken van een breed pakket aan preventieve interventies, aangeboden door de gemeente. Veel scholen maken hiervan reeds gebruik.

IPTA
De intensieve coachingmethodiek IPTA (Integrale Persoonsgerichte Toeleiding naar Arbeid) is in 2023 breder ingezet. De doelgroep is uitgebreid met jongeren die dreigen af te glijden in ondermijnende (drugs)criminaliteit. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt met omliggende gemeenten om de methodiek in het kader van de aanpak jeugdwerkloosheid, ook in die gemeenten uit te rollen. Om de groei van het aantal aanmeldingen aan te kunnen is in 2023 een derde IPTA-coach gestart. In 2023 zijn met IPTA, 58 jongeren begeleid. Hiervan zijn er 28 in 2023 gestart, de overige zijn al eerder gestart en waren in 2023 nog in begeleiding.

RIO
Met de Zoetermeerse RIO (Reïntegratie officier) is in 2023 ingezet op een persoonsgerichte aanpak van jongvolwassen HIC (High Impact Crimes) - gedetineerden. Binnen deze aanpak wordt er samengewerkt met partners uit de strafrechtketen (gevangeniswezen, reclassering, politie en Openbaar Ministerie) om de ex-gedetineerden op een goede manier terug te laten keren in de maatschappij en recidive te voorkomen. In 2023 zijn er 17 (ex-)gedetineerden onderdeel geweest van deze aanpak, waarvan er 13 in 2023 zijn gestart. De overige waren al eerder opgepakt en in 2023 nog in begeleiding.

Preventieve Interventies
In 2023 zijn met Rijksbijdragen de volgende acties en projecten op preventief gebied uitgevoerd:

Het project Dealbreakers is in 2023 voortgezet. Dit project richt zich op het voorkomen van jonge aanwas in de georganiseerde criminaliteit. Vanuit het project is aangesloten bij “Learning Community Dealbreakers” onder leiding van Regionale Informatie- en Expertise Centra (RIEC). Samen met gemeenten uit de regio zijn ervaringen uitgewisseld over de inzet van diverse interventies. Vanuit het project worden preventieve interventies aangeboden aan diverse scholen in Middelbaar onderwijs en MBO. Scholen weten steeds beter gebruik te maken van deze interventies.
Het project is gefinancierd door het Ministerie van Justitie en Veiligheid en door hen geëvalueerd in het kader van de verantwoording van de subsidiegelden.

Ambtenaren van het Ministerie van Justitie zijn op bezoek geweest in verband met de verantwoording van de uitgave subsidiegelden Dealbreakers. Zij waren tevreden hierover en juichen met name de lokale initiatieven toe, zoals de inzet van plaatselijk bekende rolmodellen.
Met name de workshops, gegeven door lokaal rolmodel MC Chaos, zijn succesvol ontvangen op de twee vmbo-scholen in Zoetermeer. De nadruk ligt op talentontwikkeling en normen, waarden en straatcultuur.
Zo is in Zoetermeer ingezet op positieve rolmodellen, zoals topscheidsrechter Serdar Gözübüyük, met schoolgerichte workshops over het maken van de juiste keuzes (afronden opleiding boven snel geld verdienen met dealen bijvoorbeeld). Ook is op drie Zoetermeerse scholen gestart met de pilot Indicator, een signaleringstool met het doel om de veiligheidsrisico's per klas en per leerling op een wetenschappelijk onderbouwde manier in kaart te brengen en de risico's te kunnen duiden.

Vanuit het actieplan Wapens en Jongeren is gewerkt met positief rolmodel MC Chaos, een lokaal rolmodel uit Zoetermeer die op scholen workshops geeft over het maken van de juiste keuzes en het ontwikkelen van eigen talenten. Daarnaast heeft Zoetermeer zich in het kader van een bewustwordingsactie tegen zinloos geweld aangemeld als vriend van Stichting Zinloos Geweld. Tenslotte is samen met Soapbox gewerkt aan het doorontwikkelen van een campagne om de veiligheidsinterventies voor netwerkpartners te ontsluiten.

Eind 2023 is voorts gestart met het project Social Hub. Met dit project wordt beoogd om jonge aanwas te voorkomen door een moeilijkere groep jongeren in een kwetsbare wijk (Meerzicht) een thuis te bieden. Samen met de afdeling Vrije Tijd, de wijkregisseur en het Projectbureau wordt gewerkt aan de inrichting van een fysieke locatie waar groepsgerichte interventies kunnen worden ingezet. Professionals zullen via de Hub contact met de jongeren zoeken en leren wat echt werkt om jongeren naar een positieve levensloop toe te leiden.

Schoolveiligheid
In maart 2023 is het vernieuwde schoolveiligheidsconvenant ondertekend door de middelbare scholen, het MBO Rijnland, Openbaar Ministerie, gemeente Zoetermeer en de politie.
Met dit vernieuwde en geactualiseerde convenant is er een voortzetting gegarandeerd van de al bestaande, goede, samenwerking tussen alle partners op

gebied van schoolveiligheid. Tevens is het bijbehorende Handelingsprotocol geactualiseerd.

BIBOB
Bij het coalitieakkoord 2022-2026 zijn structureel middelen beschikbaar gesteld om de Bibob-aanpak te versterken en is ruimte gecreëerd voor een Bibob-coördinator. Vanaf 1 mei 2023 is de Bibob-coördinator gestart met zijn werkzaamheden om het gehele Bibob-proces binnen de gemeente Zoetermeer te coördineren. In de eerste 4 maanden is onderzoek verricht naar de toepassing van de Wet Bibob binnen de gemeente Zoetermeer. Hieruit is gebleken dat de toepassingsgebieden in de Wet Bibob zijn uitgebreid en dat de mogelijkheden die de wet biedt, nog onvoldoende werden benut. Daarnaast is het huidige Bibob-beleid van de gemeente Zoetermeer verouderd en voldoet niet meer aan de eisen die de wet stelt. In 2023 is gestart met het actualiseren van het beleid. Dit zal in 2024, in nauwe samenwerking met de omliggende gemeenten om een waterbedeffect te voorkomen, worden afgerond.

Extremisme en maatschappelijk ongenoegen
In 2023 is de lijn naar de focus op voorkoming van extremisme dat is ontstaan uit maatschappelijk ongenoegen en ideologie voortgezet.
Door in te zetten op preventie, deskundigheidsbevordering en de persoonsgerichte aanpak Contraterrorisme, extremisme en radicalisering (PGA CTER) maken we lokaal de vertaalslag naar de (inter)nationale signalen over de groei van de Soevereine beweging, de publicatie van de AIVD over het Anti-institutioneel extremisme en de dreigingen vanuit het Jihadisme, rechts-extremisme en anti-institutioneel extremisme, zoals benoemd in het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN).

<u>Preventie</u>
Op preventief vlak zijn er weerbaarheidstrajecten ingezet op kwetsbare individuen en groepen.
In samenwerking met Gro-Up jongerenwerk is er een interventie ontwikkeld om jongeren minder kwetsbaar te maken voor de online leefwereld. De doelgroep bestaat uit jongeren van 12 tot 23 jaar, op (V)MBO-niveau, die kwetsbaar zijn voor radicalisering, extremistisch gedachtengoed en desinformatie. Zij hebben een diverse achtergrond (cultureel, politiek, gender).
Het project Under Pressure van Diversion is ingezet om lessen gericht op desinformatie en nepnieuws te verzorgen op scholen. Tijdens deze lessen komen verschillende begrippen aan bod, zoals algoritmes, desinformatie en nepnieuws om polarisatie, isolatie, radicalisering en extremisme te voorkomen. De waarde van vrijheid van pers- en meningsuiting in een democratische samenleving wordt ook behandeld tijdens deze lessen.
Er zijn opvoeddebatten georganiseerd door Trias Pedagogica op het weerbaar maken van oudergroepen met een migratieachtergrond.

<u>Deskundigheidsbevordering</u>
Voor het blijvend investeren in, en het onderhouden van een sterk sociaal formeel en informeel netwerk is er ingezet op deskundigheidsbevordering door middel van het geven van trainingen en het organiseren van een terugkomdag. Er zijn 16 trainingen gegeven gericht op bewustwording en preventie over diverse (inter)nationale trends en fenomenen voor de professionals in Zoetermeer en de politieregio. Op de terugkomdag stonden online radicalisering en rechts-extremisme centraal.
Voor de Expertpool zijn er trainingen gegeven over online radicalisering binnen het Jihadisme en over het Accelerationisme. Er is breed voorgelicht over de online leefwereld, zoals gamificatie, desinformatie en online haat verspreiding.
Binnen het professioneel netwerk is er preventief extra aandacht besteed aan de maatschappelijke ontwikkelingen/spanningsvelden, zoals de ontwikkelingen in het Midden-Oosten en de verkiezingsuitslag.

Persoonsgerichte aanpak Contraterrorisme, extremisme en radicalisering (PGA CTER)
In 2023 is er wederom ingezet op terugkeerders uit het strijdgebied en radicaliserende individuen. Dit om doorgroei in en het voortduren van extremisme te voorkomen. Er is hierop gehandeld volgens het plan en de doelen die zijn gesteld vanuit de PGA CTER en in het kader van nazorg. Er hebben huisbezoeken plaatsgevonden en er zijn gesprekken gevoerd met individuen en familieleden. Ook zijn personen die gedetineerd zitten in de penitentiaire inrichtingen bezocht. De gedane interventies zijn afgestemd binnen het casusoverleg in het Zorg- en Veiligheidshuis Haaglanden.

Ondermijning
De aanpak van ondermijning heeft gemeentebreed meer inzicht opgeleverd in de problematiek die in de stad speelt.
De aanpak van ondermijning is in 2023 verbreed met een aantal nieuwe focusthema's, te weten: drugscriminaliteit, vastgoedcriminaliteit en illegale/onvergunde prostitutie. De bestaande focusthema's bedrijventerreinen en weerbare stad en gemeentelijke organisatie worden voortgezet. Het focusthema (nacht)horeca is afgevloeid omdat de horecagelegenheden waar de meeste problematiek zich afspeelde inmiddels uit Zoetermeer zijn verdwenen. Deze focusthema's zijn vastgesteld voor de beleidsperiode van de kadernota “Voor een veilig Zoetermeer, Kadernota veiligheidsbeleid 2023-2026" en vastgelegd in de Uitvoeringsnotitie Aanpak Ondermijning gemeente Zoetermeer.

Op basis van signalen is duidelijk geworden dat (bedrijfsmatige) illegale/onvergunde prostitutie met enige regelmaat in de stad voorkomt. Drugscriminaliteit, met name (straat)handel in en productie van verdovende middelen, komt veelvuldig voor. Het gros van de signalen die binnenkomen hebben betrekking op een vorm van drugscriminaliteit. Vastgoedcriminaliteit is een blinde vlek, vanuit de gemeente ontbreekt hierop het zicht. Op basis van resultaten van controles is duidelijk geworden dat ook in Zoetermeer panden misbruikt worden voor criminele activiteiten. Bovengenoemde heeft ertoe geleid dat de ondermijningsaanpak verbreed is. Door een bredere aanpak van misstanden, ook buiten de bedrijventerreinen, wordt de veiligheid en leefbaarheid in de stad vergroot.

In 2023 is een aantal concrete resultaten geboekt. Zo hebben in het kader van de aanpak bedrijventerreinen acht integrale controledagen plaatsgevonden, waarvan twee met detectiehonden. Tijdens deze controledagen zijn hennepkwekerijen, goederen bestemd voor hennepteelt, diefstal elektriciteit en wapens aangetroffen. Daarnaast zijn overtredingen van diverse wetten en regels geconstateerd. Deze misstanden zijn/worden aangepakt via bestuurs- en/of strafrecht. Buiten de geplande controledagen hebben ook ad hoc bestuursrechtelijke controles plaatsgevonden. Hierbij is onder andere een drugslab ontdekt, zijn illegale werknemers aangetroffen en is contact gelegd met verschillende (bonafide) ondernemers. Ook door het Haags Economisch Interventie Team (HEIT) is een controle uitgevoerd.

Om de weerbaarheid van de stad en de gemeentelijke organisatie te vergroten zijn verschillende activiteiten uitgevoerd. Zo zijn in de Week van de Veiligheid twee bewustwordingsbijeenkomsten voor Zoetermeerse ondernemers georganiseerd. Binnen de gemeente zijn bewustwordingspresentaties gegeven aan verschillende afdelingen. In het laatste kwartaal van 2023 heeft de MMA-campagne Vastgoedcriminaliteit plaatsgevonden.

Interventies die op diverse scholen hebben plaatsgevonden, zijn:

- Workshops scheidsrechter Serdar Gözübüyük;
- Leerling en/of docentalert (workshops/ervaringsdeskundige ondermijnend gedrag);
- Gastlessen bureau HALT (wapens, drugs, social media);

- Spreekuur bureau Halt (op 1 vmbo school);
- Indicator app (als pilot op 3 verschillende scholen);
- Stichting tegen Zinloos Geweld (gastlessen op gebied van wapens, drugsbezit, pesten);
- Workshops MC Chaos ook op andere scholen);
- Moeder is de Sleutel (in de wijk);
- Mobiele escaperooms i.v.m. “Fout Geld”. (komend schooljaar met doorlopende leerlijn).

Veilig Stappen
Er is een nieuw convenant Veilig Stappen nachthoreca Zoetermeer opgesteld en ondertekend door horecaondernemers, de gemeente en de politie.
De alcoholnuttiging- en drugsverboden zijn verlengd tot en met 2027. Zij gelden onder andere op alle schoolpleinen en alle speelplekken.

Crisisbeheersing:
Het afgelopen jaar heeft Zoetermeer samen met de andere acht regiogemeenten binnen Haaglanden hun gezamenlijke visie op gemeentelijke crisisbeheersing en het bijbehorende regionaal uitvoeringsplan tegen het licht gehouden. Daarbij is gekeken naar lokale en regionale ervaringen en naar werkbaarheid, in samenhang met landelijke ontwikkelingen. Dit heeft geleid tot herijking van de uitgangspunten voor samenwerking en scherpere kaders voor de inrichting van de gemeentelijke crisisorganisaties en bevolkingszorg. Het aangescherpte regionaal kader is de grondslag voor de samenwerking binnen en tussen de gemeenten in Haaglanden om, aansluitend bij de hulpdiensten, als goed georganiseerde gemeente te kunnen functioneren in crisisbeheersing.

Gemiddeld rapportcijfer voor de veiligheid in Zoetermeer (Realisatie 2023)
Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	7,4	7,4
Realisatie	7,5	7,6

Trendgrafiek Gemiddeld rapportcijfer voor de veiligheid in Zoetermeer

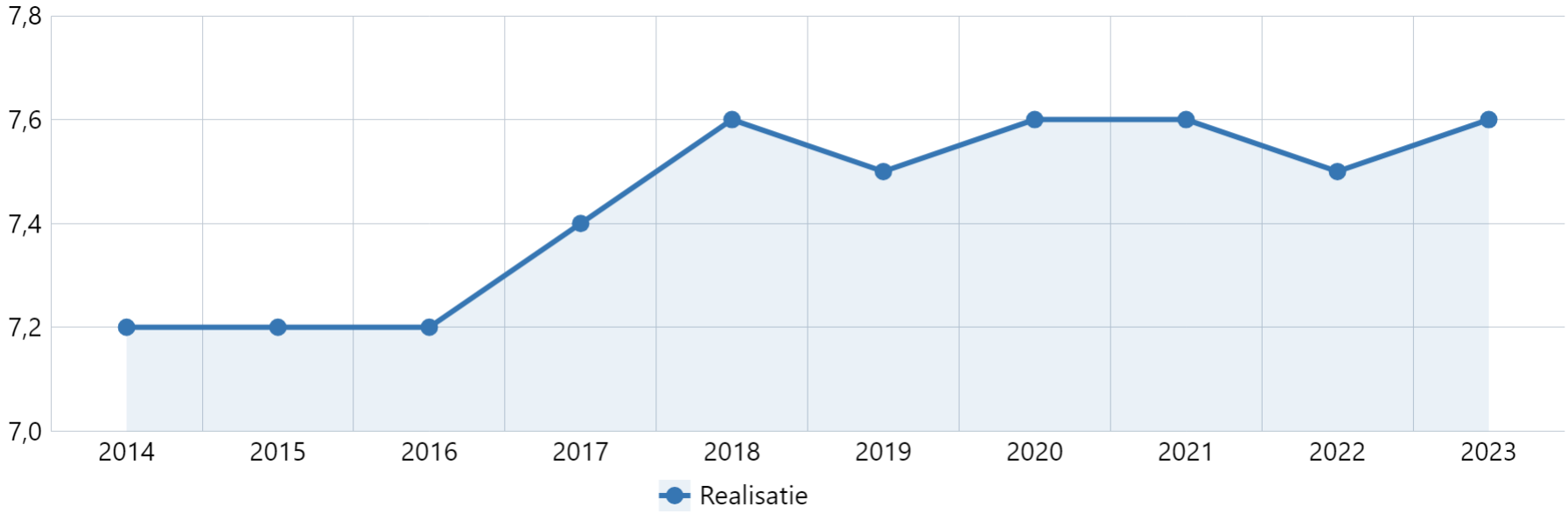

Bron: Stadspeiling

Toelichting:
Doel gehaald: Ja
Toelichting: De trend is dat het cijfer voor de veiligheid in de stad als geheel altijd lager is dan het cijfer voor de veiligheid in de eigen buurt. Dat is ook dit jaar het geval (8,0). Na een daling in 2022 ten opzichte van 2021 is het cijfer voor 2023 wel gestegen. Hiervoor is geen directe aanleiding te benoemen.

Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

Bedragen x €1.000

Programma 5 Veiligheid	Lasten jaarrekening	Baten jaarrekening	Saldo jaarrekening
Bevorderen van de veiligheid in de woning (5.1)	**-51**	**0**	**-51**
Bevorderen /behouden veiligheid en leefbaarheid in de wijk (5.2)	**-2.732**	**5**	**-2.727**
Behouden veiligheid in de stad (5.3)	**-16.618**	**985**	**-15.633**
TOTAAL PROGRAMMA	**-19.401**	**990**	**-18.411**

Financiën op hoofdlijnen

Doelstelling 5.2
Om de leefbaarheid en veiligheid in de wijk te bevorderen en te behouden is in 2023 € 2,7 mln. uitgegeven aan de kosten voor de inzet van Boa's.

Doelstelling 5.3
Om de veiligheid in de stad te waarborgen is in 2023 € 16,6 mln. uitgegeven aan de kosten voor de Veiligheidsregio Haaglanden. Andere uitgaven zijn onder andere de aanpak radicalisering, extremisme en polarisatie, aanpak ondermijning en problematische jeugdgroepen. De inkomsten van € 1,1 mln. betreffen met name de van het Rijk verkregen middelen voor aanpak radicalisering

Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Programma 6 Dienstverlening en participatie

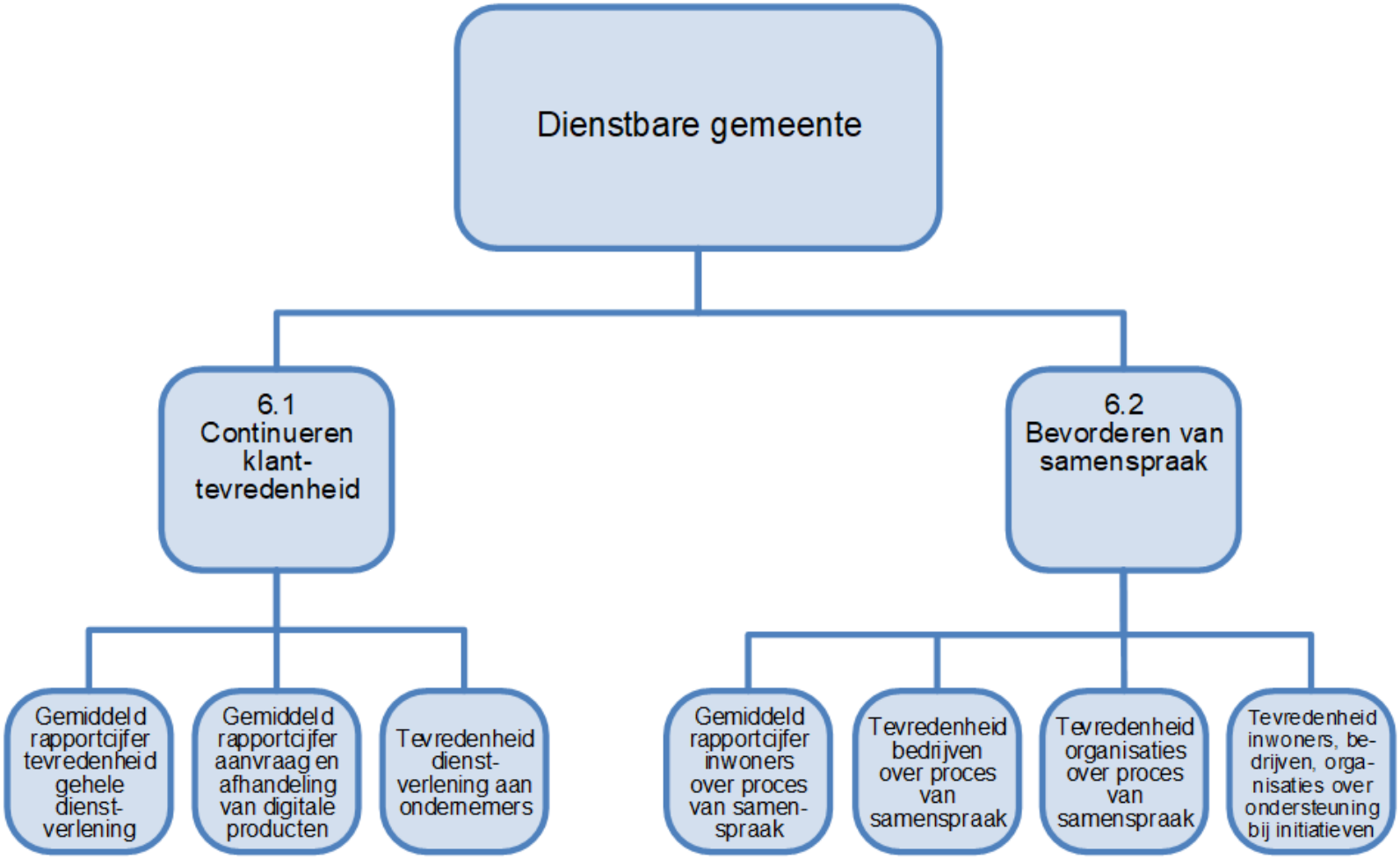

Algemene doelstelling: Dienstbare gemeente

Dienstverlening is van ons allemaal
Dienstverlening is belangrijk. Wij zijn er voor onze inwoners, organisaties en ondernemers. Bijvoorbeeld voor vragen, om inwoners op weg te helpen of om een lastige situatie te bespreken.
We willen inwoners die betrokken zijn bij de stad. Dit doen wij door mogelijk te maken wat zij nodig hebben.
Waar nodig leveren we maatwerk bij onze dienstverlening. Dat kan zijn digitaal maar ook per post, telefonisch of persoonlijk.

Verkiezingen
Op 15 maart 2023 waren de verkiezingen van de Provinciale Staten en de Waterschappen. Vanwege de hoge opkomst voor deze verkiezingen hebben we ervoor gekozen om meer stembureaus in te zetten en centraal te tellen (Centrale StemOpneming – CSO). Dat betekent dat de stembureaus op woensdag 15 maart alleen de stemmen op partijniveau telden en de dag(en) erna de stemmen op kandidaatsniveau geteld zijn met frisse tellers.

Begin juli 2023 werd bekend gemaakt dat er een Tweede Kamerverkiezing werd gehouden op 22 november 2023. Ook bij deze verkiezing hebben we meer stembureaus ingezet in de stad en centraal de stemmen geteld.
Dankzij de inzet van veel ambtenaren en vrijwilligers in en buiten de stad zijn de verkiezingen goed verlopen.

Doelstelling 6.1 Continueren klanttevredenheid

Onderzoek dienstverlening
In 2023 is er een onderzoek geweest naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de visie dienstverlening (Raadsmemo 30-11-2023). Dit onderzoek is uitgevoerd door een extern bureau. De uitkomsten van dit onderzoek waren positief en geven geen aanleiding tot een nieuwe visie op dienstverlening.

Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (WMEBV)
In 2023 is de WMEBV succesvol ingevoerd. Hierdoor is onze digitale dienstverlening nog beter geworden en hebben we onze digitale formulieren gemoderniseerd en in begrijpelijke taal herschreven. Het invoeren van deze wet heeft bewustwording over nut en noodzaak van digitalisering vergroot.
We voldoen aan de zorgplicht die de WMEBV voorschrijft. Door een verbeterde samenwerking met het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) en de Formulierenbrigade kunnen inwoners hier terecht wanneer zij vragen hebben.

Omgevingswet
In 2023 zijn alle voorbereidingen getroffen om op 1 januari 2024 de eerste fase van de Omgevingswet in te voeren. De meeste nadruk lag op het zorgen dat de inwoner via het nieuwe digitale stelsel (OLO) de aanvragen kan doen. Verder werd alle beleid aangepast aan de Omgevingswet, werden processen vastgesteld, collega’s opgeleid en werden zowel intern als extern verschillende presentaties gegeven om iedereen zo goed mogelijk te informeren over de veranderingen.

Gemiddeld rapportcijfer tevredenheid gehele dienstverlening (Realisatie 2023)
Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	7,4	7,4
Realisatie	6,8	7,0

Trendgrafiek Gemiddeld rapportcijfer tevredenheid gehele dienstverlening

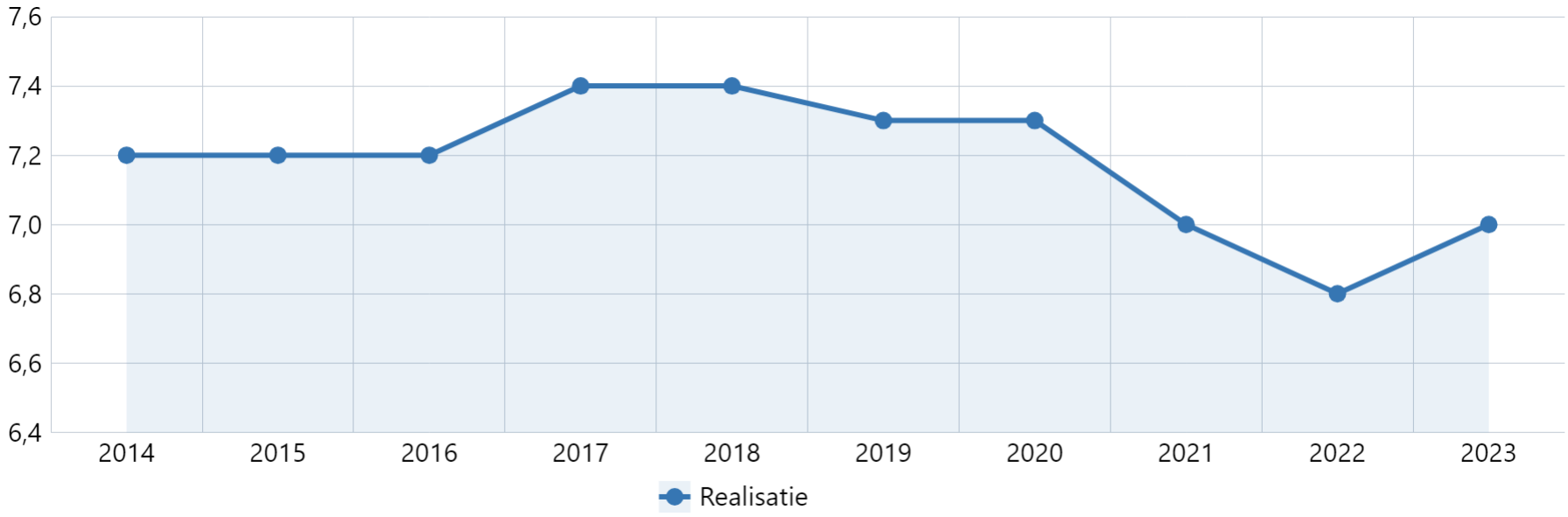

Bron: Stadspeiling

Toelichting:
Doel gehaald: Nee
Toelichting: Hoewel het rapportcijfer ten opzichte van vorig jaar is verbeterd, zijn er aandachtspunten. Over het algemeen wordt de (klant-)vriendelijkheid, correctheid en vlotte service goed gewaardeerd. De communicatie vanuit de gemeente, zoals geen reactie, traagheid, lange wachttijden en beperkte opvolging na een melding kan beter. Vanzelfsprekend blijven we de dienstverlening verbeteren.

Gemiddeld rapportcijfer voor de aanvraag en afhandeling van digitale producten (Realisatie 2023)

Bron: Nederlandse vereniging voor Burgerzaken dashboard dienstverlening

Type	2022	2023
Begroting	7,3	7,3
Realisatie	7,0	7,0

Trendgrafiek Gemiddeld rapportcijfer voor de aanvraag en afhandeling van digitale producten

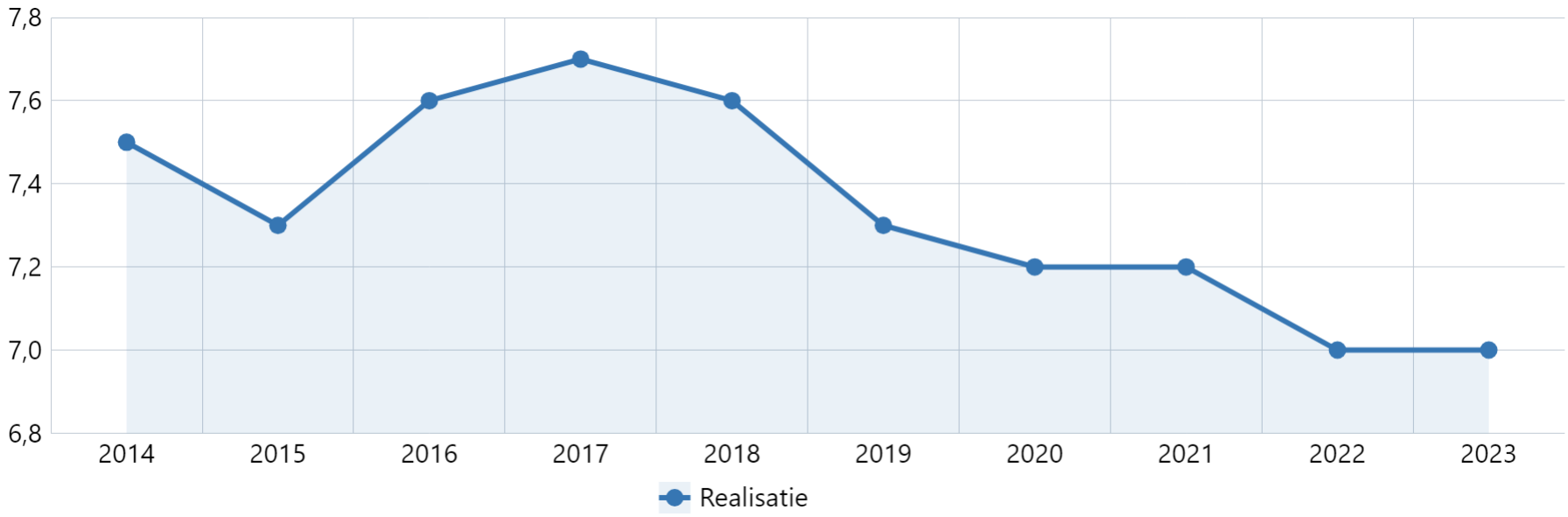

Bron: Nederlandse vereniging voor Burgerzaken dashboard dienstverlening

Toelichting:
Doel gehaald: nee
Toelichting: Het taalgebruik van de website wordt gewaardeerd. De inwoner is minder tevreden over de vindbaarheid van de informatie. Ook is het niet altijd voldoende duidelijk hoe lang een procedure duurt.

Gemiddeld rapportcijfer dienstverlening aan ondernemers (Realisatie 2023)

Bron: Ondernemerspeiling

Type	2022	2023
Begroting	6,9	6,9
Realisatie	6,2	6,2

Toelichting:
Doel gehaald: Nee
Toelichting: De gemeente voert om het jaar de ondernemerspeiling uit. De laatste keer was in 2022. Het gemiddelde rapportcijfer dat toen is gegeven was 6,2. In 2023 heeft er geen peiling plaatsgevonden.

Doelstelling 6.2 Bevorderen van de participatie

Fysieke bijeenkomsten en Doemee
In 2023 zijn ongeveer 50 bijeenkomsten in de stad georganiseerd. In 2023 werden meer bijeenkomsten in de wijken georganiseerd, dichtbij huis.

Via Doemee is voor 28 onderwerpen input opgehaald bij inwoners. Los van de combinatie met de fysieke bijeenkomsten ging het vooral over (woning)bouwprojecten, veiligheidsonderwerpen en specifieke wijkprojecten.

Buurtvisie
In 2023 is de buurtvisie als proef beoordeeld. De aanbevelingen worden verwerkt in het participatiebeleid.

Participatiebeleid en burgerberaad
Verder is gewerkt aan de kennis over participatie binnen de organisatie en is het project Participatie opgestart. Medewerkers hebben trainingen gevolgd en

presentaties gekregen over participatie. Vanuit het project participatie is onder andere de Interne Participatiewijzer aangevuld met nieuwe voorbeelden. Ook is geïnvesteerd in interne en externe evaluaties van bewonersbijeenkomsten. Er is een start gemaakt met het burgerberaad, dat in 2024 wordt uitgevoerd.

Gemiddeld rapportcijfer inwoners over proces van participatie (Realisatie 2023)

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	6,8	6,9
Realisatie	6,4	6,6

Toelichting:
Doel gehaald: Nee
Toelichting: We zien wel een stijgende lijn ten opzichte van voorgaande jaren. In 2023 zijn er verschillende verbeteringen en veranderingen aangebracht in participatieprocessen, bijvoorbeeld met de Buurtvisie Binnenstad. We zijn veel meer de wijken ingegaan om gesprekken te voeren met inwoners in plaats van op het stadhuis. Zowel tijdens wijkbijeenkomsten als op straat. Ook gingen we regelmatig in een eerdere fase in gesprek met inwoners over beleid en plannen van de gemeente.

Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

Bedragen x €1.000

Programma 6 Dienstverlening en participatie	Lasten jaarrekening	Baten jaarrekening	Saldo jaarrekening
Continueren klanttevredenheid (6.1)	**-12.874**	**5.268**	**-7.606**
Bevorderen van de participatie (6.2)	**-5.504**	**737**	**-4.767**
TOTAAL PROGRAMMA	**-18.378**	**6.006**	**-12.372**

Financiën op hoofdlijnen

Doelstelling 6.1
Om de klanttevredenheid op peil te houden is in 2023 € 12,8 mln. uitgegeven aan onder andere baliedienstverlening, het Gemeentelijk informatiepunt, digitale dienstverlening, de basisregistraties, de invoering van de omgevingswet en de bouwvergunningen. De inkomsten betreffen de legesinkomsten (€ 5,3 mln.).

Doelstelling 6.2
Voor het bevorderen van de participatie is € 3,1 mln. besteed aan het college en bestuurlijke samenwerking en € 2,3 mln. aan de griffie. De inkomsten van € 0,7 mln. zijn met name veroorzaakt door een gedeeltelijke vrijval van de voorziening wethouderspensioenen.

Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Programma 7 Inrichting van de stad

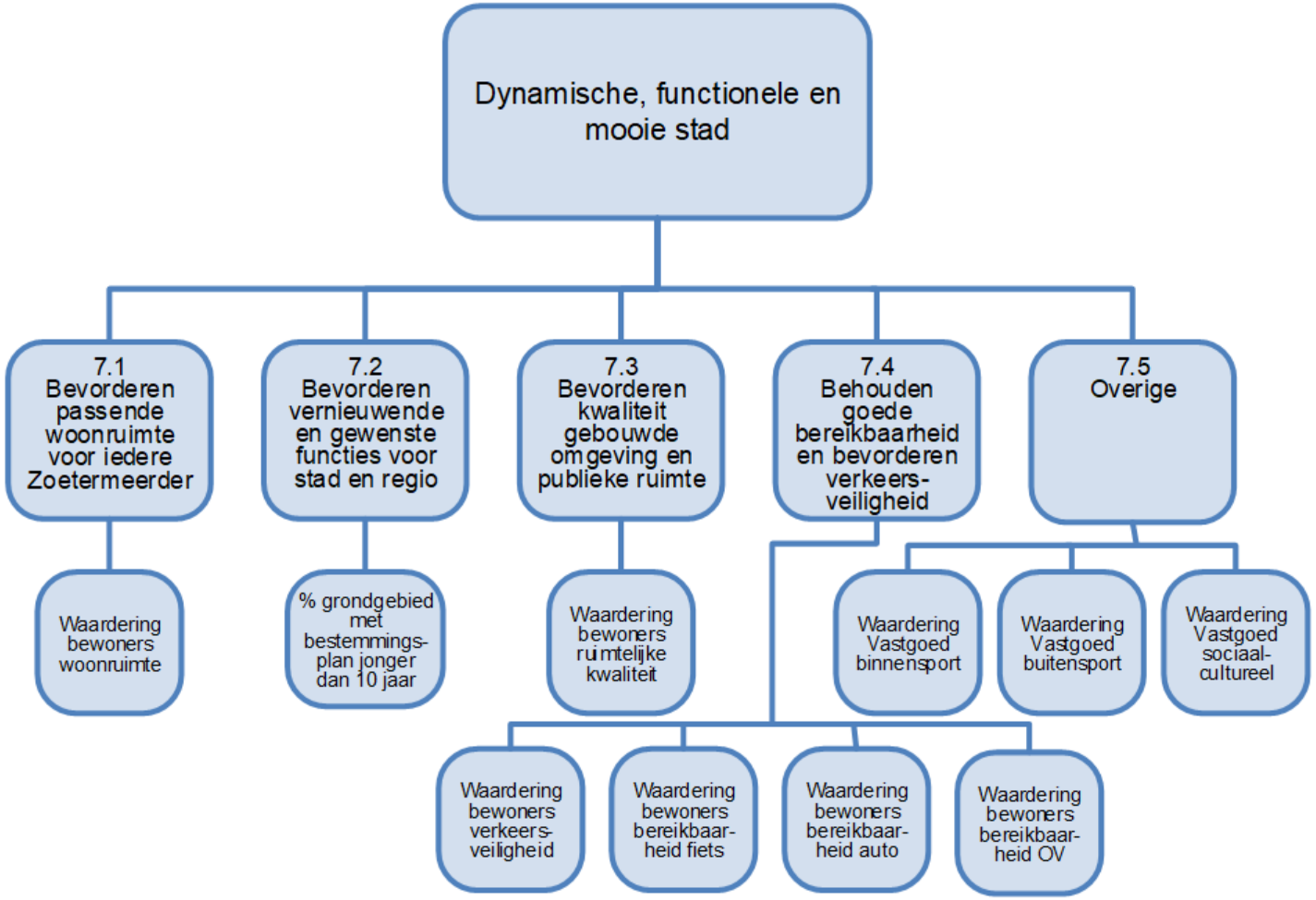

Algemene doelstelling: Dynamische, functionele en mooie stad

Maatschappelijke ontwikkelingen stellen steeds weer andere eisen aan onze leefomgeving. Hoe blijven we als stad goed bereikbaar? Hoe blijft onze stad mooi en aantrekkelijk? Hoe komen de juiste woningen, voor de juiste mensen, op de juiste plek in de stad? Wat is er nodig voor een gezonde, groene en veilige omgeving? Al deze onderwerpen komen samen in dit programma 'Inrichting van de stad'.

Hoe bereiken we onze doelen?

- Er is een groot tekort aan woningen. Daarom zijn er snel nieuwe woningen nodig. En ook andere woningtypen. Ook willen we dat deze nieuwe woningen aardgasvrij, energiezuinig, goed bereikbaar en betaalbaar zijn. Mooie en groene wijken waar je prettig woont. Dit is een belangrijke maar complexe opgave. Daarom werken we samen met verschillende partijen zoals ontwikkelaars, bouwers, beleggers, corporaties, bewoners en zorgpartijen.
  Een goede bereikbaarheid, gebruik van duurzame verkeersmiddelen en verkeersveiligheid krijgen steeds aandacht. We werken samen met andere regio's, we maken beleid voor deze onderwerpen en voeren dit uit.
- Het maatschappelijk vastgoed ondersteunt de gemeentelijke beleidsdoelen en draagt zo bij aan een aantrekkelijke stad.
- Met de vaststelling van de Omgevingsvisie Zoetermeer 2040 ligt er nu een blik op de toekomst voor de groei van de stad. Op weg naar 2040 komt er veel op ons af en dat hebben we samengevat in een aantal doelen. Die worden nu uitgewerkt in de Strategische agenda 2040. Deze agenda bevat straks de stappen die we gaan zetten om de doelen te bereiken.

Doelstelling 7.1 Bevorderen passende woonruimte voor iedere Zoetermeerder

Woningbouw is één van de belangrijke onderdelen van de Omgevingsvisie Zoetermeer 2040. We hebben een belangrijke taak om meer woningen te bouwen voor nu en de toekomst. Ook maken we beleid over goede huisvesting voor bewoners en overleggen hierover met de woningbouwcorporaties.

Woningbouwproductie
Er zijn meer woningen nodig van goede kwaliteit, passend bij de financiële mogelijkheden en wensen van onze inwoners. De wens om voldoende woningen van goede kwaliteit te bouwen beschrijven we in de Woonvisie en de Woningbouwagenda. Het Woningbouwprogramma, de Versnellingsagenda en de Woningbouwmonitor helpen hierbij. In de Woningbouwagenda is vastgelegd dat we in de komende 10 tot 15 jaar minimaal 10.000 woningen aan de woningvoorraad willen toevoegen.

- In de periode 2021-2023 zijn in totaal 1380 woningen gerealiseerd.
- De doelstelling van 700 woningen per jaar hebben we in 2023 bijna gehaald. Er zijn 681 wooneenheden aan de woningvoorraad toegevoegd: 216 eengezinswoningen en 465 meergezinswoningen. Volgens de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) zijn er minder woningen opgeleverd, namelijk 668 woningen. Het verschil heeft te maken met de peildatum 31 december en de verwerkingstermijn van de gereedmeldingen van de BAG.
- De toevoegingen hebben betrekking op de volgende projecten: Noordrand, Dwarstocht, Diederik van Teilingenlaan, Katwijkerlaan, Kleurlaan, Martin Luther Kinglaan, Willem Dreeslaan en Du Meelaan.

- Samen met de marktpartijen is gewerkt aan concrete woningbouwlocaties. Het aantal geplande woningen voor de periode 2024 tot en met 2031 is 6.191. Dit aantal bestaat uit ‘zachte plannen’ (niet zeker of deze doorgaan) en ‘harde plannen’ (gaan zeker door).

Programma Woningbouw als Aanjager
In 2023 is het programma Woningbouw als Aanjager gestart. Het programma heeft als doel om een nieuwe woonvisie met uitvoeringsparagraaf te ontwikkelen.

- De programmaopdracht is op 7 november 2023 vastgesteld door het college.
- In december 2023 is het procesvoorstel participatie aangeboden aan de raad en in januari 2024 is het voorstel vastgesteld. De participatie van Woningbouw als Aanjager wordt in samenwerking met de Ruimtelijke Strategie Zoetermeer opgepakt.
- Het uitvoeringsprogramma Woonzorgvisie is onderdeel van Woningbouw als Aanjager.

Stadsbouwakkoord
Samen met woningcorporaties en vastgoedpartijen is in 2021 het Stadsbouwakkoord ondertekend. Met dit akkoord werken 13 partijen samen aan de Zoetermeerse bouwopgave. Het doel is om gebieden te ontwikkelen en te komen tot een kwalitatieve verbetering van de stad. Ook zorgt het akkoord voor meer bekendheid en samenwerking met nieuwe ontwikkelaars en beleggers.

- In 2023 is de Werkagenda Stadsbouwakkoord verder uitgevoerd. Via vijf inhoudelijke bijeenkomsten met de Permanente Marktdialoog Zoetermeer (PMZ, een netwerk- en kennisplatform van vastgoedprofessionals, woningcorporaties en de gemeente) en door toetreding van nieuwe leden, onderhouden we het relatienetwerk en is dit verder uitgebouwd.
- Voor de verschillende bijeenkomsten zijn de hoofdlijnen uit de Omgevingsvisie Zoetermeer 2040 de rode draad. We bespraken hoe partijen kunnen bijdragen aan de uitvoering van de Woondeal Haaglanden waaronder versnelling van de woningbouw. Verder haalden we informatie op voor de beantwoording van de Motie ‘Gebruik de markt, versnel de bouw’. Daarnaast is er een bijdrage geleverd aan de Ruimtelijke Strategie en zijn de gevolgen van de invoering van de Omgevingswet met elkaar doorgesproken.

Seniorenmakelaar
Samen met de corporaties startten we in 2019 een pilot met een seniorenmakelaar. De seniorenmakelaar geeft advies en helpt ouderen bij de zoektocht naar een geschikte woning. Op deze manier komen de grotere sociale huurwoningen weer beschikbaar voor gezinnen.

- In 2023 zijn er 65 schaarse woningen vrijgekomen via de seniorenmakelaar, waarmee het doel voor 2023 is gehaald.
- Inclusief niet-schaarse woningen zijn er in totaal 72 woningen vrijgekomen.
- Het instrument was daarmee ook in 2023 succesvol.

Regionale woningmarktafspraken
In maart 2023 is de Woondeal ondertekend en hebben we ingestemd met de woningbouwopgave van circa 10.000 woningen tussen 2022 en 2030, waarvan circa 3000 woningen in bezit van corporaties. Deze afspraken zijn in de Regionale Realisatie Agenda Haaglanden (RRAH) vastgelegd. Met de invulling van het programma is direct een start gemaakt en tot en met 2031 staan er ruim 6.000 woningen gepland, waarvan 1400 in de sociale sector.

Huisvestingsverordening
In 2023 is de Huisvestingsverordening Zoetermeer 2023 geactualiseerd en in juni vastgesteld door de raad. In de tweede helft van 2023 is er gestart met de volgende herziening. Hierin wordt de eind 2023 gewijzigde wetgeving verder verwerkt, waaronder de Huisvestingwet die meer lokaal maatwerk mogelijk maakt. Daarvoor is er in december 2023 al een goed bezochte informatieavond voor raadsleden georganiseerd.

Taakstelling voor huisvesting vergunninghouders
De taakstelling was 276 te huisvesten vergunninghouders in 2023.

- De woningcorporaties hebben in 2023 in totaal 276 vergunninghouders gehuisvest. De resterende 69 statushouders uit de taakstelling zijn op verzoek van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) door de gemeente tijdelijk ondergebracht in een hotel. Het COA had hiervoor een vergoeding beschikbaar.
- In de eerste helft van 2023 is de opgave van de wettelijke taakstelling door de corporaties gerealiseerd.
- Ook voor de veel hogere opgave van de 2de helft van 2023 is er een grote inzet geweest van de corporaties. In totaal ging het in heel 2023 om 345 toegelaten vluchtelingen.
- Voor de laatste 69 te huisvesten personen hebben we hotelkamers afgehuurd voor zes maanden. Daarmee hebben we voor 2023 aan onze taakstelling voldaan.
- Wel moeten die 69 statushouders die in het hotel worden ondergebracht binnen zes maanden (in 2024) doorstromen naar reguliere woonruimte. Met de corporaties zijn hierover inmiddels afspraken gemaakt.

Aanvragen urgentieverklaringen
In 2023 is de dienstverlening voor de Urgentieverklaringen anders ingericht. Wij werken nu samen met een externe partij die de intakes en kans-adviesgesprekken voert met urgente woningzoekenden. In het kans-adviesgesprek wordt er gekeken of een urgentieaanvraag kansrijk is. In totaal zijn er 287 kans-adviesgesprekken gevoerd. Er zijn daarna 107 aanvragen ingediend, 42 hiervan zijn afgewezen, 18 aanvragen waren eind 2023 nog in behandeling en 1 aanvraag is ingetrokken.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Soc/med incl. verlengingen	262	283	284	206	188	143	65*
Herstructureringsurgenties	230	270	189	11	0	0	0
Totaal	492	553	473	217	188	143	65

* Vanwege het nieuwe werkproces zijn de aanvragen in 2023 strikter getoetst door de Urgentiecommissie op grond van de Huisvestingsverordening en de Beleidsregel Urgentieverklaringen waar voorheen meer uitzonderingen werden gemaakt. De reden hiervan is om de schaarste van sociale huurwoningen zo eerlijk mogelijk te verdelen en hiermee het verdringingseffect voor reguliere woningzoekenden te voorkomen.

Waardering bewoners woonruimte (Realisatie 2023)

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	8,0	8,0
Realisatie	8,1	8,0

Trendgrafiek Waardering bewoners woonruimte

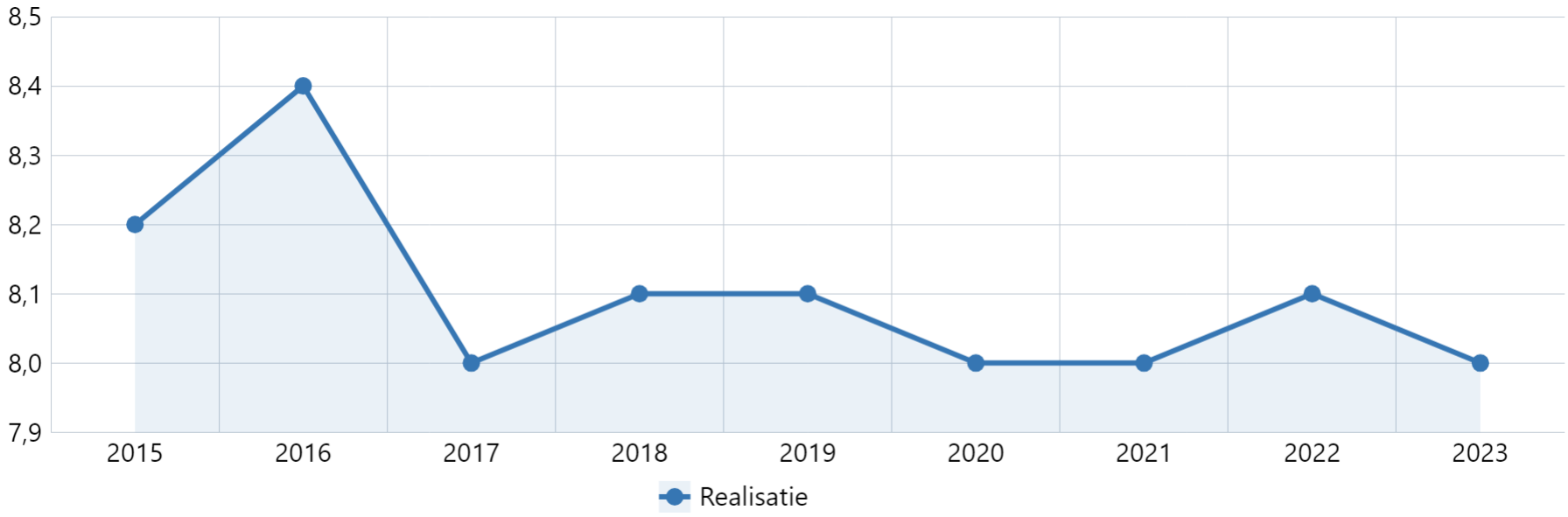

Bron: Stadspeiling

Toelichting:
Doel gehaald: Ja
Toelichting: In 2023 is een 8,0 gerealiseerd als gemiddelde waardering voor de woonruimte. Dat is in lijn met eerdere jaren.

Aantal op te leveren woningen per jaar (Realisatie 2023)

Bron: Woningbouwmonitor 24 januari 2024

Type	2022	2023
Begroting	701	701
Realisatie	342	681

Trendgrafiek Aantal op te leveren woningen per jaar

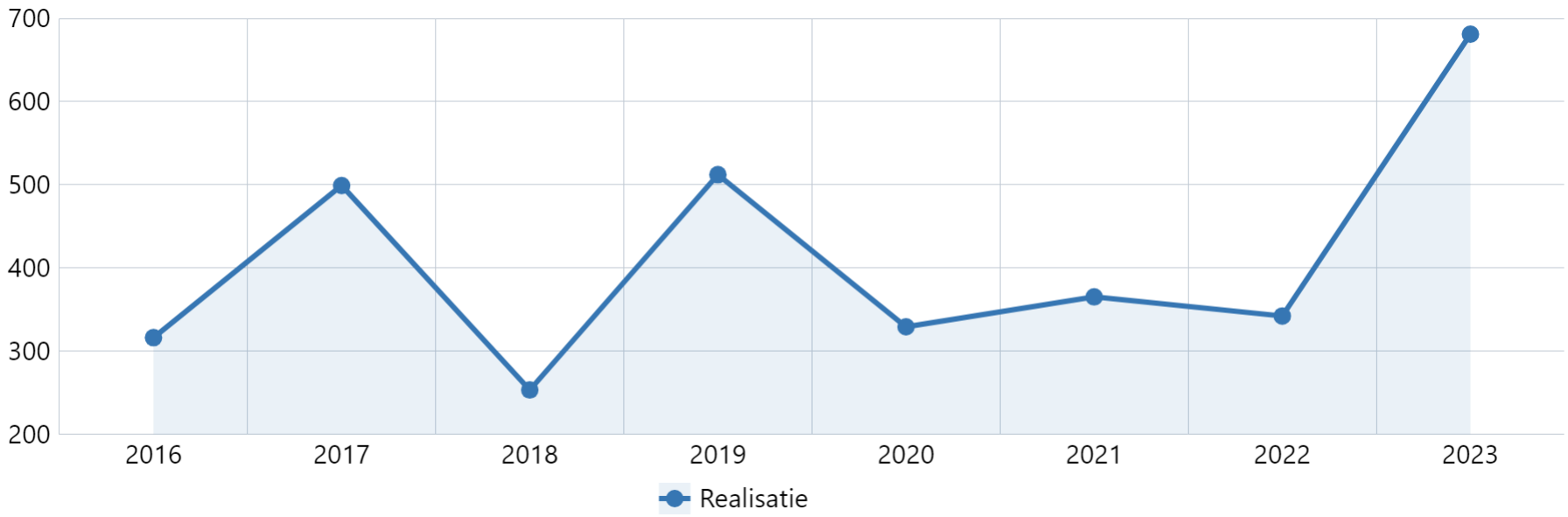

Bron: Woningbouwmonitor 24 januari 2024

Toelichting:
Doel gehaald: Nee
Toelichting: Er zijn 681 wooneenheden aan de woningvoorraad toegevoegd, waarmee het doel bijna is gehaald.

Motie 2105-15: Aan het jaarverslag een overzicht van de Zoetermeerse woningen toevoegen met een indeling in categorieën

Bij de afdoening van Motie 2105-15 is voorgesteld de beschikbare informatie over de woningvoorraad van Zoetermeer te geven in categorieën. Per eind 2023 bestaat deze uit:

Koopwoningen	32.838 (57%)
Huurwoningen van corporaties	19.820 (34%)
Overige huurwoningen	4.996 (9%)
Totaal	**57.654**

Doelstelling 7.2 Bevorderen vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio

O**mgevingsplan Zoetermeer**
In het Omgevingsplan staan alle regels over de fysieke leefomgeving op lokaal niveau. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 hebben we een tijdelijk Omgevingsplan, dat bestaat uit alle bestemmingsplannen en andere juridische regels zoals de Bodemkwaliteitskaart. Dit tijdelijke plan voldoet nog niet aan de eisen van de Omgevingswet. Daarvoor moeten we de regels overzetten naar het nieuwe Omgevingsplan Zoetermeer.

Het overzetten gebeurt in stappen. Er is al begonnen met het overzetten van de huidige regels uit de bestemmingsplannen en uit de verschillende verordeningen, zoals bijvoorbeeld de Algemene plaatselijke verordening van Zoetermeer. Ook worden de regels uit de ‘bruidsschat’ opgenomen. Dit zijn regels die het Rijk automatisch toevoegt aan het Omgevingsplan. In 2023 is al een groot deel van de regels uit de bestemmingsplannen, een deel van de bruidsschatregels en een deel van de regels uit verschillende verordeningen overgezet.

Toepasbare regels check omgevingsvergunning
Toepasbare regels zijn de vertaling van juridische regels uit het Omgevingsplan naar begrijpelijke vragenbomen voor inwoners en bedrijven. Met vragenbomen kunnen zij in het nieuwe Omgevingsloket (onderdeel van het Digitaal Stelsel Omgevingswet) straks nagaan of een vergunning of melding voor hun initiatief nodig is. Voor de meest aangevraagde activiteiten hebben we nu een vragenboom opgesteld. Deze zijn in 2023 ook in te zien op de pre-omgeving van het Omgevingsloket. Het is gelukt om de gemeentelijke vragenbomen bij de vergunningcheck in het Omgevingsloket zichtbaar te maken. Ook zijn de vragenbomen bij de bruidsschatregels zo aangepast dat ze in overeenstemming zijn met de regels zoals deze van toepassing zijn in Zoetermeer.

Programma Binnenstad
De ambitie in de Visie Binnenstad 2040 is uitgewerkt in een Uitvoeringsstrategie programma Binnenstad 2022/2023. Vanuit het programma wordt niet alleen ingezet op kwantiteit, maar vooral ook op kwaliteit. Op programmaniveau zijn de volgende mijlpalen bereikt en acties uitgezet:

- In 2023 is de uitvoeringsstrategie uitgevoerd en afgerond. De daarin opgenomen acties vormden input om te kijken op welke wijze de gewenste verandering in gang kan worden gezet en of het programma kwalitatief en kwantitatief haalbaar is. Het programma leverde de volgende producten op:
    - een vervolg uitvoeringsstrategie 2024-2030 met een programmering wonen, werken, openbare ruimte en voorzieningen;
    - een integrale gebied businesscase;
    - een nota Bovenwijkse kosten Binnenstad.
- Op 26 juni 2023 besloot de raad budget toe te kennen voor de periode 2024-2030 om te werken aan de verdere uitvoering van de Visie Binnenstad.
- Afronding van een 'Bereikbaarheid, Leefbaarheid, Veiligheid en Communicatie'-plan rond bouwprojecten.
- Toekenning van een mobiliteitssubsidie door het Rijk.
- Start met het opstellen van een mobiliteitsstrategie voor de Binnenstad.
- Voorbereiding aanvragen andere subsidies (zoals voor de Woningbouwimpuls).
- STREETWISE Urban Art Jongerenactiviteit tijdens het Stadsfestival.
- Verdere uitwerking van de communicatiestrategie.
- Voor twee deelgebieden (deelgebied 3 Luxemburglaan e.o. en deelgebied 5a Zuidflank/Nederlandlaan) zijn (deel)gebiedsvisies in de raad vastgesteld.
- De proef Buurtvisie is afgerond en geëvalueerd.

Ten aanzien van de overige lopende projecten in de Binnenstad:
- Project 'geen gat in de markt' is gerealiseerd;
- De bouwwerkzaamheden Cadenza 2, Lux 70 en Engelandlaan 140 zijn gestart;
- Aanbesteding werkzaamheden voor aanleg van het Centraal park;
- Strategische aankoop pand Amsterdamstraat 3 (deelgebied 5A);
- Start van de haalbaarheidsfase van Project deelgebied 1, Denemarkenlaan.

Programma Entree

- In juni 2023 werd duidelijk dat het ontwerpbestemmingsplan voor Entree op een aantal belangrijke onderdelen gewijzigd en aangevuld moet worden. De wijzigingen vragen om een grondige aanpak en een nieuwe terinzagelegging van de stukken. Dit was in tijd niet mogelijk om af te ronden vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet. De planologische procedure valt daardoor onder de Omgevingswet. De raad is over het stopzetten van de bestemmingsplanprocedure in een themabijeenkomst (27 juni) en een raadsvergadering (3 juli) geïnformeerd.
- In de themabijeenkomst van 24 oktober 2023 is de raad geïnformeerd over het vervolg van de planologische procedure onder de Omgevingswet. Hierbij is de aanpak, waaronder de noodzakelijke herprogrammering en het opstellen van de ontwikkelvisie Entree en de planning, op hoofdlijnen toegelicht.
- De eerste herziening van de gebiedsbusinesscase Entree is in mei 2023 vastgesteld. De indexering van de kosten en de opbrengsten in de tijd is verhoogd en de benodigde plankosten zijn verruimd.
- Met een eerste addendum (I) is een aantal anterieure overeenkomsten verlengd. Het addendum I ziet toe op deze verlenging tot 1 juli 2025 om met de grondeigenaren de tijd te nemen om tot aangepaste afspraken te komen. Het addendum I is vóór 31 december 2023 ondertekend door grondeigenaren Breevast, Hillborgh en Van Omme & de Groot.
- Voor het project Terra Nova is een aanvraag voor de Start Bouw Impuls (SBI) voorbereid en ingediend. Op 20 november 2023 heeft Minister de Jonge bekendgemaakt dat Terra Nova € 4,9 mln. toegekend krijgt.
- Naar aanleiding van opmerkingen van de commissie MER, zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan en reacties uit de klankbordgroep is gestart met een optimalisatieslag voor de openbare ruimte. Hierbij is de focus gericht op meer ruimte voor voetganger en fiets en de oversteekbaarheid van de Afrikaweg.
- De Mandelabrug is eind 2022 gedeeltelijk ontmanteld en eind januari 2023 weer opengesteld voor fietsers en voetgangers. Ook is een aangepast plan voor Entreepoort gemaakt. Hierdoor wordt opnieuw gekeken naar de ontwikkelingsmogelijkheden voor de stationsomgeving.
- Dankzij waardecreatie en placemaking is verder gewerkt aan het zichtbaar en aantrekkelijk maken van de meerwaarde van Entree als nieuw stedelijk gebied voor huidige én toekomstige bewoners. De beweegroute Rondje Gezond met sporthubs in Entree, Driemanspolder en Meerzicht is gerealiseerd en er zijn maandelijks activiteiten georganiseerd in Club Entree.

Onderzoek overkapping Afrikaweg
Op 30 augustus 2022 is het onderzoek naar de mogelijkheid van de aanleg van een landtunnel/overkapping over de Afrikaweg gestart. Het onderzoek was gereed in februari 2023. Op 7 maart 2023 heeft het college kennisgenomen van de onderzoeksresultaten en besloten om geen verdere stappen te ondernemen met betrekking tot de landtunnel/overkapping. Hoewel met een half verdiepte variant een aantrekkelijk perspectief kan worden geboden, is het college van mening dat de geraamde kosten niet opwegen tegen de voordelen van de komst van de overkapping. De raad is via dit memo geïnformeerd.

Programma Dutch Innovation Park (DIP)
Binnen het programma DIP is er sprake van 3 pijlers: Onderwijs, Economie en Ruimtelijke kwaliteit, bereikbaarheid & zichtbaarheid. De pijlers 'Economie' en 'Onderwijs' vallen binnen Programma 1 'Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie'. Binnen de pijler 'Ruimtelijke kwaliteit, bereikbaarheid & zichtbaarheid' zijn in 2023 de volgende activiteiten uitgevoerd:

- De HTM-deelfiets als onderdeel van de OV-keten vanaf Station Lansingerland Zoetermeer naar het DIP en vice versa was succesvol en is voor een jaar geborgd. Studenten en medewerkers op het Park kunnen in 2024 gratis gebruik maken van de HTM-deelfiets.

- De haalbaarheidsfase van het project Bleiswijkseweg is doorlopen.
- De zichtbaarheid van het Park is vergroot: fysiek door het aanpassen van de bewegwijzering op en naar het Park en online door een groei naar 1345 volgers op LinkedIn. Een stijging van 2 naar 8 duizend bezoekers op de website en het online genoemd worden op een groot aantal externe websites van o.a. PZH, MRDH, Katapult etc. Er zijn 6 grote events (> 100 deelnemers) georganiseerd en de promotiefilm van het Park is opgeleverd.

Wijkaanpak Meerzicht en Buytenwegh

- De uitvoeringsorganisatie is in het eerste half jaar na besluitvorming verder vormgegeven en ingericht.
- De uitwerking van de gebiedsontwikkeling van en rondom het winkelcentrum, het zogenaamde 'Hart van Meerzicht', is in volle gang. In juli 2023 is een gebiedsconvenant ondertekend door de gemeente, winkeliersvereniging en de eigenaren van het winkelcentrum.
- Het projectplan 'Preventie in de praktijk' is gereed. Dit project richt zich op om vanuit preventie en vroeg signalering de bestaanszekerheid te versterken en de kansenongelijkheid te verminderen. Dit doen we met een wijkgericht interventieteam dat over de grenzen van de verschillende afdelingen heen kijkt.
- De eerste voorbereidingen voor de wijkanalyse van Buytenwegh zijn in 2023 gestart. Door een gebrek aan capaciteit is de wijkanalyse zelf nog niet van start gegaan. Wel zijn er in 2023 een projectmanager en trainee aangetrokken die vanaf januari 2024 direct starten.

Doelstelling 7.3 Bevorderen kwaliteit van gebouwde omgeving en publieke ruimte

Ruimtelijke Strategie Zoetermeer 2040

- In april 2023 is gestart met de Ruimtelijke Strategie Zoetermeer 2040 (RSZ 2040).
- De Ruimtelijke Strategie is deel twee van de omgevingsvisie waarin de doelen uit de Visie Zoetermeer 2040 worden vertaald naar de toekomstige ruimtelijke inrichting van de stad op het gebied van wonen, werken, energie, mobiliteit, groen en voorzieningen.
- Sectorale beleidsdoelen zijn in sessies geïnventariseerd en worden in de strategie in samenhang naar een integraal beleidsperspectief vertaald. Samen met de opgaven uit de omgevingsvisie vormen deze de doelen voor de RSZ 2040.
- In een technische sessie is de raad op 31 oktober geïnformeerd over de doelen, aanpak en werkwijze van de RSZ 2040.
- Vanaf begin december is een participatietraject gestart. In dit traject kunnen inwoners, bedrijven en professionele partners op het gebied van bijvoorbeeld wonen, zorg en onderwijs input leveren voor de RSZ 2040.
- Ook is gestart met de herinrichting van het voormalige restaurant Happy Italy aan het Stadhuisplein. In een deel van dit pand is een expositie ingericht over 'Zoetermeer, toen, nu en straks'. Deze ruimte is geopend op 13 februari 2024. Inwoners kunnen hier langskomen om met het programmateam in gesprek te gaan over de toekomst van Zoetermeer.

Tweede Strategische Agenda 2040
Het is niet gelukt om de Tweede Strategische Agenda 2040 in 2023 vast te stellen. De acties uit de Eerste Strategische Agenda 2040 waren nog onvoldoende voltooid. We hebben besloten om de capaciteit in te zetten op het afronden van deze acties.

- Zo is er in 2023 hard gewerkt aan de doorlichting van beleid, de opstart van het beleidsprogramma Woningbouw als Aanjager en de voortgang van het gebiedsprogramma Meerzicht.
- Op 16 september 2023 vond de eerste editie van het Stadsfestival Zoetermeer 2040 plaats. Bijna 600 mensen van verschillende Zoetermeerse organisaties toonden de bezoekers op welke manieren zij werken aan het Zoetermeer van 2040. Verspreid over de stad vonden de hele dag meer dan 85 activiteiten plaats. De dag werd door zo'n 5000 inwoners bezocht.

Nota kostenverhaal
Op 12 december 2023 heeft het college de Nota kostenverhaal Zoetermeer 2024 vastgesteld. In de nota zijn beleidsregels opgenomen die betrekking hebben op de zogenaamde anterieure fase van projecten waarin de gemeente faciliterend grondbeleid toepast. De Nota kostenverhaal/Werkwijze bij bouwinitiatieven 2017 komt daarmee te vervallen. Aanleiding voor de nieuwe nota zijn de Omgevingswet, de Nota grondbeleid Zoetermeer 2021 en wijzigingen in de gemeentelijke werkwijze bij bouwinitiatieven.

Waardering bewoners ruimtelijke kwaliteit (Realisatie 2023)
Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	76%	76%
Realisatie	75%	

Toelichting:
Doel gehaald: Niet van toepassing.
Toelichting: Deze meetfactor wordt tweejaarlijks uitgevraagd.

Doelstelling 7.4 Behouden goede bereikbaarheid en bevorderen verkeersveiligheid

Ruimtelijke Strategie en Mobiliteit
Mobiliteit vormt een belangrijk onderdeel van de RSZ 2040.

- In het kader van de RSZ 2040 wordt het huidige mobiliteitsbeleid geactualiseerd waarbij de uitgangspunten en ambities beter kunnen worden afgestemd op de andere opgaven binnen de RSZ 2040.
- In december 2023 is het proces gestart voor het opstellen van een mobiliteitsvisie voor Zoetermeer voor het jaar 2040. In dit vroege stadium verdiepen we ons in de uitdagingen waarmee Zoetermeer wordt geconfronteerd en onderzoeken we de implicaties van verschillende strategische keuzes. Een van de belangrijkste uitdagingen is de transitie naar duurzame mobiliteit. Alle belangrijke vraagstukken rond mobiliteit zijn in 2023 in kaart gebracht.

- Er is een bureau ingehuurd dat samen met een brede afvaardiging uit de organisatie in beeld brengt hoe we richting 2040 geleidelijk de omslag kunnen maken richting schone, gezonde en betaalbare mobiliteit.
- Het doel is om de visie te laten landen in de RSZ 2040 en om te komen tot een programma mobiliteit.

Verkeersveiligheid
In 2023 is aan advies- en onderzoeksbureau Mobycon opdracht verstrekt om een Actieplan Verkeersveiligheid te schrijven. Hierin komt een aanpak om het stijgende aantal verkeersongevallen met letsel terug te dringen. Voor de uitvoering is vooruitlopend op het actieplan jaarlijks een bedrag opgenomen in het Coalitieakkoord. Daarmee worden verkeersonveilige plekken aangepakt. De veiligheid rondom scholen heeft daarbij prioriteit.

- In 2023 zijn er nieuwe ontwerpen gemaakt voor de Gaardedreef, Velddreef, Osylaan, Eerste Stationsstraat, Rokkeveenseweg, Berkelseweg en Ruimtebaan.
- Op de Berkelseweg en de Gaardedreef zijn de werkzaamheden gestart en deels al uitgevoerd.
- Met het oog op de bouwactiviteiten in de binnenstad zijn er diverse maatregelen getroffen om de verkeersveiligheid voor fietsers en voetgangers te waarborgen. Zo zijn oversteekvoorzieningen verbeterd en is de bebording aangepast.

Regionale samenwerking
Onze opgaven zijn groot en hebben vaak een (boven)regionaal karakter. Ook in 2023 hebben we intensief samengewerkt met onze samenwerkingspartners.

- Participatie in verschillende gremia zoals de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) Verstedelijkingsalliantie, Programma NOVEX, Ruimtelijke koers en verstedelijking (MoVe).
- Er is een aanvraag ingediend voor een subsidie om woningbouw en mobiliteit in samenhang op te pakken. Deze subsidie van € 18,1 mln. is toegekend.
- De verkenning voor het doorontwikkelen van de busverbinding Leiden-Zoetermeer is gestart.
- De variantenstudie lightrail ZoRo is afgerond.
- De aangevraagde subsidie voor Station Zoetermeer is toegekend.

Fietsroute
In 2021 is gestart met de fietsroute die de gemeenten Zoetermeer, Lansingerland en Rotterdam verbindt. Deze route van 17 kilometer verbindt woon- en werklocaties met elkaar en wordt gerealiseerd door de 3 gemeenten.

- Vanuit de wens om de Bleiswijkseweg te verbeteren is het project Bleiswijkseweg opgestart. Onderdeel hiervan is de fietsroute Bleiswijkseweg waarvoor subsidie van de MRDH en gemeentelijk budget is. Voor het integraal en totaal aanpakken van de Bleiswijkseweg is alleen nog geen budget.
- Realisatie van de fietsroute (onderdelen Bleiswijkseweg en Hellingbaan) is gezien de samenhang en voordelen die een integrale aanpak biedt, vertraagd en niet gerealiseerd in 2023.

Bereikbaarheid Rokkeveen en LangeLand Ziekenhuis

- De prioriteit lag voor het LangeLand Ziekenhuis in 2023 niet bij bereikbaarheid maar bij de fusie met het HagaZiekenhuis. Het LangeLand Ziekenhuis start daarom het onderzoek naar het verbeteren van de bereikbaarheid (in samenwerking met de gemeente) in 2024 op.
- Ook het onderzoek naar de bereikbaarheid van de wijk Rokkeveen is niet opgestart omdat onverwacht grote inzet nodig was op het dossier nachtbus. Wel is bekeken hoe de bereikbaarheid van Rokkeveen verbeterd kan worden in de lopende trajecten.
- Beide onderzoeken worden in 2024 uitgevoerd.

Monitoring parkeerdruk
We monitoren de parkeerdruk in de stad en sturen bij waar dat nodig is. Binnen projecten en reconstructies wordt de parkeerdruk (hotspots) meegenomen als één van de aspecten om de leefbaarheid te verbeteren.

- In 2023 is voor het centrumgebied een parkeerbalans opgesteld waarmee de invloed van verschillende nieuwbouwprojecten op het parkeren in samenhang met elkaar kan worden berekend en gemonitord. Zo kunnen we op tijd bijsturen en parkeerproblemen voorkomen.
- Naar de mogelijkheid voor een herinrichting van het parkeerterrein bij winkelcentrum De Leyens is een parkeeronderzoek uitgevoerd. De conclusie is dat dit mogelijk is. De herinrichting vindt plaats in 2024.

Waardering verkeersveiligheid (Realisatie 2023)
Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	7,5	7,5
Realisatie	6,7	

Toelichting:
Doel gehaald: Niet van toepassing.
Toelichting: Deze meetfactor wordt tweejaarlijks uitgevraagd.

Waardering bereikbaarheid auto (Realisatie 2023)
Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	7,7	7,7
Realisatie	8,0	

Toelichting:
Doel gehaald: Niet van toepassing.
Toelichting: Deze meetfactor wordt tweejaarlijks uitgevraagd.

Waardering bereikbaarheid fiets (Realisatie 2023)
Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	8,1	8,1
Realisatie	8,2	

Toelichting:
Doel gehaald: Niet van toepassing.
Toelichting: Deze meetfactor wordt tweejaarlijks uitgevraagd.

Waardering bereikbaarheid ov (Realisatie 2023)
Bron: Stadspeiling

Type	2022	2023
Begroting	7,5	7,5
Realisatie	7,2	

Toelichting:
Doel gehaald: Niet van toepassing.
Toelichting: Deze meetfactor wordt tweejaarlijks uitgevraagd.

Doelstelling 7.5 Overige

In ons gemeentelijk vastgoed vinden we het belangrijk dat er activiteiten plaatsvinden die bijdragen aan de ambities en doelstellingen. Denk hierbij aan onderwijs, sport, sociaal, cultuur en ook ambtelijke huisvesting. Ook is belangrijk dat het vastgoed van voldoende kwalitatief niveau is en optimaal verdeeld is over de stad. Bij structurele leegstand worden gebouwen verkocht en bij maatschappelijke huisvestingsvragen, waarvoor binnen de bestaande vastgoedportefeuille geen passende huisvesting beschikbaar is, worden nieuwe gebouwen ontwikkeld of aangetrokken. Verduurzaming en het toegankelijk maken van het vastgoed zijn speerpunten.

2023 was voor huurders van de gemeente een jaar waarin de effecten van stijgende materiaal- en loonkosten zichtbaar werden. De kosten voor het beheer en onderhoud van de panden stegen sterk. De voorgenomen huurverhoging om deze kosten (gedeeltelijk) te dekken is door besluitvorming in de raad deels teruggedraaid. Dit betekent dat de huurprijsverhoging voor de huurders is gemaximaliseerd op 6,5%.

De leegstand in de portefeuille is in 2023 toegenomen. Een horecaruimte onder het Stadhuis, de museumruimte en kantoorruimtes kwamen leeg te staan.

De volgende mijlpalen zijn in 2023 gehaald:

- De oplevering van zwembad de Watergeus in het van Tuylpark (ingebruikname 2024).
- Het overdragen van het beheer en onderhoud van de schoolgebouwen aan de schoolbesturen per 1 januari 2024 is in 2023 voorbereid.
- Het elektrotechnisch en werktuigbouwkundig onderhoud van 150 gebouwen is opnieuw aanbesteed en met succes gegund.

Waardering Vastgoed binnensport (Realisatie 2023)

Bron: Klanttevredenheidsonderzoek

Type	2022	2023
Begroting	81%	81%
Realisatie	56%	66%

Toelichting:
Doel gehaald: Nee
Toelichting: De waarderingscijfers worden niet meer apart gemeten (Binnensport, Buitensport en Sociaal-cultureel) omdat het aantal respondenten te laag is.

Sinds 2022 doet de gemeente mee met een landelijk gebruikerstevredenheidsonderzoek (Benchmark Gemeentelijk Vastgoed). Dat onderzoek kent een andere opzet dan de methode die we tot 2023 hanteerden. In dit landelijk onderzoek wordt de eindscore door meerdere onderwerpen bepaald, zoals tevredenheid over de dienstverlening, over klachtenafhandeling, over het onderhoud en over het gebouw. In dit onderzoek is een score van 81% tevredenheid, door de gekozen methodiek, niet haalbaar. We kiezen er voor om als doel aan te houden niet lager te scoren dan het landelijke gemiddelde van dit onderzoek

- 66% geeft aan tevreden of zeer tevreden te zijn over het sportvastgoed. Dit is lager dan de doelstelling, namelijk minimaal gelijkwaardig scoren ten opzichte van de benchmark (waar de score 70% is).
- Bij de Dienstverlening (Huisvestingszaken en klachten/meldingen) zijn gebruikers ontevreden over (het gebrek aan) de snelheid van de afhandeling van de vragen/klachten/meldingen.
- Bij het planmatig onderhoud scoren de planning en de communicatie laag. Wel zijn gebruikers tevreden over het uitgevoerde onderhoud.

Waardering Vastgoed buitensport (Realisatie 2023)
Bron: Klanttevredenheidsonderzoek

Type	2022	2023
Begroting	81,0%	81,0%
Realisatie	56,0%	66,0%

Toelichting:
Doel gehaald: Nee
Toelichting: De waarderingscijfers worden niet meer apart gemeten (Binnensport, Buitensport en Sociaal-cultureel) omdat het aantal respondenten te laag is en vanwege de gekozen andere methode van het klantentevredenheidsonderzoek.

- 66% geeft aan tevreden of zeer tevreden te zijn over het sportvastgoed. Dit is lager dan de doelstelling, namelijk minimaal gelijkwaardig scoren ten opzichte van de benchmark (waar de score 70% is).
- Bij de Dienstverlening (Huisvestingszaken en klachten/meldingen) zijn gebruikers ontevreden over (het gebrek aan) de snelheid van de afhandeling van de vragen/klachten/meldingen.
- Bij het planmatig onderhoud scoren de planning en de communicatie laag. Wel zijn gebruikers tevreden over het uitgevoerde onderhoud.

Waardering Vastgoed sociaal-cultureel (Realisatie 2023)
Bron: Klanttevredenheidsonderzoek

Type	2022	2023
Begroting	81,0%	81,0%
Realisatie	66,0%	66,0%

Doel gehaald: Nee
Toelichting: De waarderingscijfers worden niet meer apart gemeten (Binnensport, Buitensport en Sociaal-cultureel) omdat het aantal respondenten te laag is en vanwege de gekozen andere methode van het klantentevredenheidsonderzoek.

- 66% geeft aan tevreden of zeer tevreden te zijn over het sportvastgoed. Dit is lager dan de doelstelling, namelijk minimaal gelijkwaardig scoren ten opzichte van de benchmark (waar de score 70% is).
- Bij de Dienstverlening (Huisvestingszaken en klachten/meldingen) zijn gebruikers ontevreden over (het gebrek aan) de snelheid van de afhandeling van de vragen/klachten/meldingen.
- Bij het planmatig onderhoud scoren de planning en de communicatie laag. Wel zijn gebruikers tevreden over het uitgevoerde onderhoud.

Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)

Bedragen x €1.000

Programma 7 Inrichting van de stad	Lasten jaarrekening	Baten jaarrekening	Saldo jaarrekening
Bevorderen passende woonruimte voor iedere Zoetermeerder (7.1)	**-1.282**	**451**	**-831**
Bevorderen vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio (7.2)	**-26.084**	**27.507**	**1.423**
Bevorderen kwaliteit van gebouwde omgeving en publieke ruimte (7.3)	**-1.779**	**0**	**-1.779**
Behouden goede bereikbaarheid en bevorderen verkeersveiligheid (7.4)	**-714**	**14**	**-699**
Overige (7.5)	**-3.944**	**1.497**	**-2.447**
TOTAAL PROGRAMMA	**-33.804**	**29.470**	**-4.334**

Financiën op hoofdlijnen

Doelstelling 7.1
De uitgaven voor wonen van ca € 1,3 mln. werden met name ingezet voor de uitvoerings- en beleidstaken voor wonen (inclusief de Bestuurlijke Tafel Wonen Haaglanden en woonwagenhuisvesting). Hier staat een opbrengst van € 0,45 mln. (standplaatsenvergoeding aandeel overige gemeenten en bijdrage woningcorporaties) tegenover.

Doelstelling 7.2
De uitgegeven gelden voor vernieuwing hadden vooral betrekking op grondexploitaties (€ 18,5 mln. lasten en baten), uitgaven diverse gebiedsontwikkelingen zoals de Binnenstad € 1,4 mln. en de Strategische Agenda Zoetermeer 2040 (€ 2 mln.). De inkomsten uit incidentele verkopen, huren en pachten bedragen € 4,2 mln. en daar tegenoverstaande kosten € 1,6 mln.

Doelstelling 7.3
De uitgaven voor ruimtelijke ordening van € 1,8 mln. werden voor het grootste deel gedaan voor de personele inzet op het gebied van welstand en ruimtelijke ordening.

Doelstelling 7.4
De uitgaven voor verkeer van € 0,7 mln. zijn gedaan voor verkeer en de OV-schaalsprong.

Doelstelling 7.5
De overige uitgaven van € 3,9 mln. en € 1,5 mln. inkomsten betreffen met name de exploitatie van de commerciële panden van de vastgoedportefeuille en overhead.

Voor een verklaring van verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar hoofdstuk Jaarrekening/Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Overhead

Algemene doelstelling

In het programma Overhead zijn de baten en lasten opgenomen van de bedrijfsvoering van de gemeente Zoetermeer. Dit gaat om financiën en control, personeel en organisatie, informatievoorziening & automatisering, juridische aangelegenheden & bestuursondersteuning, facilitaire zaken & huisvesting, communicatie, concerncontrol en alle leidinggevenden en de daarbij horende ondersteuning.

Ombuigen en vernieuwen
De efficiëntietaakstelling van de voorstellen 105 en 107 van Ombuigen & Vernieuwen zijn volledig ingevuld. Deze voorstellen hebben betrekking op organisatieontwikkeling, efficiëntie, procesverbetering en verbeteren van de dienstverlening. Het restant van de taakstelling is ingevuld door scherper in te kopen en het vaker gebruik maken van regionale inkoopmogelijkheden.

Geraamde lasten van de overhead uitgedrukt in een percentage van de totale geraamde lasten, exclusief stortingen in de reserves (Realisatie 2023)

Bron: Key2Financiën

Type	2022	2023
Realisatie	10%	10%
Begroting	10%	11%

Toelichting:
Doel gehaald: Ja
Toelichting: De geraamde lasten van de overheid uitgedrukt in een percentage van de totale geraamde lasten is uitgekomen op 10% in 2023. Dat is in lijn met eerdere jaren.

Kosten van het personeel in een overheadfunctie uitgedrukt in een percentage van de totale kosten van het personeel (Realisatie 2023)

Bron: Key2Financiën

Type	2022	2023
Realisatie	36%	34%
Begroting	34%	34%

Toelichting:
Doel gehaald: Ja
Toelichting: De kosten van het personeel in een overheadfunctie uitgedrukt in een percentage van de totale kosten van het personeel is uitgekomen op 34%. Dat is in lijn met eerdere jaren.

Indicatoren Overhead

Indicatoren Overhead	Peiljaar	Zoetermeer	Grootteklasse 100.000 –300.000	Bron
Formatie: fte per 1.000 inwoners	2023	9,3	g.n.b.	Eigen gegevens uit formatieplan 2023
Bezetting: fte per 1.000 inwoners	2023	8,9	g.n.b.	Eigen gegevens uit formatieplan 2023
Apparaatskosten: kosten per inwoner	2023	€ 1.127,54	g.n.b.	Eigen jaarrekening 2023
Externe inhuur: kosten als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2023	19,4%	g.n.b.	Eigen jaarrekening 2023
Overhead: % van totale lasten	2023	10,0%	g.n.b.	Eigen jaarrekening 2023

Gerealiseerde baten, lasten en saldo per onderdeel (inclusief reservemutaties)

Bedragen x €1.000

Overhead	Lasten jaarrekening	Baten jaarrekening	Saldo jaarrekening
Communicatie	**-2.645**	**0**	**-2.645**
Concerncontrol	**-1.122**	**0**	**-1.122**
Directie	**-768**	**0**	**-768**
Financiën en control	**-5.177**	**77**	**-5.100**
Facilitaire zaken & Huisvesting	**-7.092**	**98**	**-6.994**
Informatievoorziening & Automatisering	**-12.030**	**8**	**-12.022**
Juridische & Bestuurszaken en Inkoop	**-5.528**	**91**	**-5.437**
Management & Afdelingsondersteuning	**-6.754**	**15**	**-6.740**
Personeel en Organisatie	**-6.329**	**4**	**-6.325**
TOTAAL OVERHEAD	**-47.446**	**292**	**-47.153**

Financiën op hoofdlijnen

Communicatie
Het communicatiebudget hebben we besteed aan personele inzet voor interne en externe Communicatie(advisering), perswoordvoering, Direct Duidelijk en participatietrajecten. Door City Marketing verbeteren we de reputatie en vergroten we de naamsbekendheid van de gemeente Zoetermeer.

Concerncontrol
Concerncontrol voert de volgende taken uit:

- De verbijzonderde interne controlefunctie
- het organiseren van de 213a onderzoeken, het vormgeven aan de rol van CISO (Chief Information Security Officer)
- het verder bouwen aan het management controlsysteem van de gemeente

Facilitaire zaken & Huisvesting
De huisvestingskosten en de facilitaire dienstverlening vallen onder dit budget.

Financiën en Control
Financiën en Control is (mede)verantwoordelijk voor:

- de financiële en fiscale advisering
- projectcontrol
- financiële administratie
- datagedreven werken
- kaderstelling en de P&C-cyclus

Informatievoorziening & Automatisering
Informatievoorziening & Automatisering is (mede)verantwoordelijk voor:

- automatisering, informatiebeheer en archivering
- functioneel beheer
- advisering op de informatievoorziening, projectmanagement
- het verzamelen, analyseren en ontsluiten van data

Daarnaast hebben we kosten gemaakt voor:

- aanschaf, onderhoud en beheer van de eigen IT-infrastructuur (systemen),

- de afgenomen clouddiensten, connectiviteit, informatiebeveiliging
- digitale middelen zoals laptops, (mobiele) telefoons, etc.

juridische aangelegenheden & bestuursondersteuning

Juridische aangelegenheden & bestuursondersteuning voert de volgende taken uit:

- Inkoop- & aanbesteding
- Juridische ondersteuning
- Ondersteuning bestuur en directie
- Rechtsbescherming
- Subsidiebureau
- Onderzoek en statistiek
- Lobby

Management & afdelingsondersteuning
De directie, (lijn)management en secretariaten vallen onder dit budget.

Personeel & Organisatie
Personeel en Organisatie heeft de volgende taken:

- Personeelsbeheer & advies
- (Salaris)administratie
- Werving & selectie
- Loopbaanontwikkeling
- Duurzame inzetbaarheid
- Flankerend beleid

Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Inleiding

De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van andere dekkingsmiddelen, doordat ze vrij aan te wenden zijn. Zij vormen de financiële dekking van de negatieve saldi op de programma's 1 tot en met 7 en het overzicht Overhead. De belangrijkste algemene dekkingsmiddelen zijn:

- De algemene uitkering uit het Gemeentefonds
- Inkomsten uit de belastingen
- Rente inkomsten

De algemene uitkering uit het Gemeentefonds

Aan algemene uitkering is in 2023 € 273,8 mln. ontvangen.
De belangrijkste ontwikkelingen voor de hoogte van de algemene uitkering zijn de volgende:

Accres
De groei van de totale landelijke omvang van de algemene uitkering uit het gemeentefonds noemen we het accres. Dit accres is bedoeld voor het kunnen betalen van loon- en prijscompensatie en overige groei van de gemeentelijke kosten doordat Nederland groeit.
In 2022 hebben rijk en gemeenten het accres 'bevroren' op de stand van de meicirculaire 2022. In 2023 is het gemeentefonds dus niet meer gegroeid met de extra uitgaven van het rijk. Het accres is wel aangepast voor loon- en prijsstijging.

Herverdeeleffecten
In 2023 is een nieuw verdeelmodel ingegaan voor de verdeling van de totale algemene uitkering over alle gemeenten. De algemene uitkering wordt verdeeld op basis van 43 maatstaven zoals het aantal inwoners, het aantal huishoudens, oppervlakte, jongeren en ouderen. Het oude verdeelmodel kende 71 maatstaven. De financiële gevolgen hiervan leggen we uit in de verschillenverklaring in de jaarrekening.

Extra taken voor gemeenten
Wanneer gemeenten extra taken krijgen, moet het rijk aangeven hoe gemeenten de kosten voor deze extra taken kunnen dekken. Over het algemeen worden door het rijk middelen toegevoegd aan de algemene uitkering om deze taken uit te voeren. In 2023 zijn extra taken toegevoegd en zijn daarvoor extra middelen ontvangen. De omvangrijkste zijn:

- aanpak van armoede en schulden;
- het instellen van sociale labs;
- de uitkering van de energietoeslag.

Belastingen

De belastingopbrengsten van afgerond € 45,1 mln. bestaan uit:

- Onroerende Zaken Belasting (OZB) voor een bedrag van € 44,1 mln.
- Hondenbelasting voor € 0,5 mln.
- Toeristenbelasting voor € 0,4 mln.
- Precariorechten voor € 0,1 mln.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Treasury
Op het onderdeel Treasury worden de werkelijke rentelasten en -baten opgenomen. De gemeente Zoetermeer heeft sinds de verkoop van Eneco een liquiditeitsoverschot. De middelen die niet nodig zijn voor de financiering hebben afgelopen jaar bij de schatkist van het rijk gestaan. Doordat de rente is in 2023 gestegen, leverde de schatkist ons zo'n € 4,3 mln. aan rentebaten op. Daarnaast ontvangt de gemeente rentebaten op de startersleningen van € 0,1 mln. In de paragraaf Financiering worden de financiering en rentelasten en baten nader toegelicht.

Dekking eenmalig concern
Voor de dekking van de lasten, wordt in bepaalde (met de raad afgesproken) gevallen een concernreserve ingezet. Het betreft dekking vanuit de volgende reserves:

- brede bestemmingsreserve;
- vrij inzetbare reserve;
- reserve investeringsfonds 2030;
- reserve fonds 2040;
- reserve Zoetermeer noodfonds;
- reserve dekking kapitaallasten.

De reserve fonds 2040 is in 2023 samengevoegd met de reserve investeringsfonds 2030.

Gerealiseerde baten, lasten en saldo

Bedragen x €1.000

Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	Lasten jaarrekening	Baten jaarrekening	Saldo jaarrekening
002.47 Belastingen	**-3.145**	**45.393**	**42.248**
913.01 Beleggingen (exploitatie)	**0**	**570**	**570**
914.01 Rente reserves en voorzieningen	**-705**	**0**	**-705**
915.01 Treasury	**-361**	**4.491**	**4.130**
921.01 Algemene uitkering	**0**	**273.787**	**273.787**
922.95 Algemene baten en lasten concern (oad)	**-2.054**	**583**	**-1.472**
922.98 Dekking eenmalig concern	**-87.334**	**97.568**	**10.234**
TOTAAL OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN	**-93.599**	**422.391**	**328.793**

VPB

Algemene doelstelling

Als gevolg van de invoering van de ‘Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen’ zijn gemeenten vanaf 2016 verplicht vennootschapsbelasting (Vpb) te betalen als zij een fiscale onderneming hebben. Deze wet is, mede onder druk van de Europese Commissie, ingevoerd om een gelijk speelveld te maken tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Gemeenten moeten daar rekening mee houden: de Vpb is immers een last, en die maakt deel uit van het stelsel van baten en lasten en het resultaat. Daarom moet de Vpb vermeld worden als een onderdeel van het programmaplan.

Ontwikkelingen

Bouwgrondexploitaties
Met de Belastingdienst zijn constructieve gesprekken gaande ten aanzien van de grondexploitaties. Daarbij wordt dit voorjaar toegewerkt naar een vaststellingsovereenkomst (VSO) waarin de openingswaarde van de gronden, de rentetoerekening en kostentoerekening is vastgelegd. Om meer grip te krijgen op het Vpb-dossier zijn intern afspraken gemaakt ten aanzien van proces, inhoud en uitvoering.
De gemeente loopt de reeds ingediende aangiften vanaf 2016 door en actualiseert deze de komende tijd.

Reclameactiviteiten
Afgelopen jaar zijn wederom door diverse gemeenten gerechtelijke procedures gevoerd ten aanzien van de exploitatie van reclameactiviteiten. Algemene lijn is dat hierin sprake is van een ondernemersactiviteit en dat daarmee het fiscaal resultaat belast is. In een aantal zaken is hoger beroep aangetekend. De fiscaal rechtelijke vraag sprake of sprake is van normaal vermogensbeheer wordt niet of zeer beperkt beantwoord.

De gemeente Zoetermeer neemt het resultaat van de reclameactiviteiten mee in de aangifte en tekent vervolgens bezwaar aan ter behoud van rechten. De gemeente volgt het dossier nauwgezet en bij nieuwe ontwikkelingen wordt hier over gerapporteerd

Gerealiseerde baten, lasten en saldo per doelstelling (inclusief reservemutaties)
Bedragen x €1.000

Heffingsbedrag Vennootschapsbelasting	Lasten jaarrekening	Baten jaarrekening	Saldo jaarrekening
909.09 Vennootschapsbelasting	**-366**	**229**	**-136**
TOTAAL VPB	**-366**	**229**	**-136**

Financiën op hoofdlijnen

Te betalen post Vpb 2023	
Resultaat reststromen afval	€ 2.500
Resultaat grondbedrijf	€ 0
Resultaat reclame	€ 325.000
Basisbedrag waarop Vpb berekend wordt	**€ 327.500**
Heffing 15% < € 395.000	€ 49.125
Heffing 25,8% > € 395.000	€ 0
Te betalen Vpb	**€ 49.125**
Verwachte terugvordering Vpb reclame	-€ 48.750
Vpb voorgaande jaren	€ 136.000
Afronding	-€ 375
Te verwachten te betalen Vpb	**€ 136.000**

Het resultaat Vpb van het Grondbedrijf 2023 voor de berekening van de definitieve aanslag Vpb 2023 is € 0,85 mln. negatief. Dit bedrag kan mogelijk als compensatie gebruikt worden bij de aanslag Vpb 2024 als het resultaat Vpb van het Grondbedrijf 2024 positief is. In de jaarrekening 2023 is geen voorschot genomen op deze correctie.

Er is een voorlopige aanslag voor 2023 ontvangen van € 230.000 ten opzichte van de begroting van € 327.000. Hierin is meegenomen het verwachte resultaat Grondbedrijf en het resultaat reclame. Het Grondbedrijf heeft voor 2023 een negatief Vpb-resultaat waardoor de Vpb Grondbedrijf € 0 is. Over de Vpb Reclame-inkomsten loopt een rechtszaak waarbij wij ervan uitgaan dat de Vbp reclame-inkomsten ook op € 0 uitkomt. Daarom is aan de batenkant een correctie opgenomen van € 230.000.
Voor de jaren 2021 en 2022 zijn correcties op de Vpb-aanslagen ontvangen van € 136.000.

Paragrafen

Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf staan de ontwikkelingen van de belastingen, retributies en bestemmingsheffingen van het afgelopen jaar. De belangrijkste afwijkingen die zich voordoen in de jaarrekening worden toegelicht. Daarnaast worden de ontwikkelingen van de gemeentelijke woonlasten weergegeven volgens de cijfers van het COELO. Tot slot wordt er een beeld neergezet van het aantal kwijtscheldingsverzoeken in 2023.

Gemeentelijke tarieven en heffingen

Beleidsuitgangspunten
In de Nota lokale heffingen 2016 zijn de beleidslijnen voor lokale heffingen vastgesteld. Lokale heffingen worden onderscheiden in belastingen, retributies en bestemmingsheffingen. Door de gemeente wordt de volgende belastingen geheven: OZB, hondenbelasting, parkeerbelastingen, toeristenbelasting en precariobelasting.

Voor de retributies en bestemmingsheffingen mag de heffing niet hoger zijn dan de kosten die de gemeente maakt voor de geleverde diensten. Dit zijn o.a. afvalstoffenheffing, rioolheffing, marktgelden, lijkbezorging en leges. Daarnaast wordt de BIZ-bijdrage van de Dorpsstraat geheven, waarvan de opbrengst voor een specifieke doelgroep is.

Algemeen stijgingspercentage
De tarieven van de heffingen en belastingen zijn in 2023 op basis van de begrotingsuitgangspunten met het algemene stijgingspercentage van 11,5% gestegen. Een uitzondering hierop zijn de tarieven die door het rijk worden vastgesteld, zoals de tarieven voor rijbewijzen en reisdocumenten.

OZB
In 2023 is het tarief voor de OZB eenmalig verlaagd. Door de hogere waardestijging dan verwacht van de woningen en niet-woningen in 2021 was het tarief voor 2022 te hoog vastgesteld. De te veel betaalde OZB in 2022 is terug gegeven in 2023. De inkomsten voor 2023 zijn hierdoor eenmalig € 1,2 mln. lager.

De tarieven van de onroerendezaakbelastingen (OZB) 2023 zijn naast een verhoging voor de inflatiecorrectie, aangepast voor de gestegen WOZ-waarde van de woningen (17%) en niet-woningen (7,8%) ten opzichte van 2022.

De tariefstijging voor de OZB is ook in 2023 te hoog geweest, doordat de waardestijging van de woningen hoger was dan verwacht. De werkelijke waardestijging van de woningen was 22,7% en voor de niet-woningen 15,8%. Hierdoor is de OZB opbrengst van 2023 € 2,3 mln. te hoog. In 2024 wordt deze € 2,3 mln. teruggegeven door een eenmalige verlaging van het tarief.

Daarnaast is er € 2,1 mln. meer OZB ontvangen, de oorzaken hiervan zijn dat er meer woningen en niet-woningen waren en dat er een leegstandsonderzoek is uitgevoerd. De hogere opbrengst vanwege de groei van het aantal woningen wordt gereserveerd in de Reserve fonds Zoetermeer 2040, om in te kunnen zetten voor de aanleg en inzet van voorzieningen in de stad.

Afvalstoffenheffing
De tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn in 2023 verhoogd met het algemene stijgingspercentage en met € 2,70 per huishouden. Van 2019 t/m 2022 is de voorziening afvalstoffenheffing gebruikt om een deel van de hogere kosten van de landelijke afvalstoffenbelasting te dekken. Vanaf 2023 heeft Zoetermeer de voorziening niet meer ingezet als dekking voor deze kosten en steeg het tarief met € 2,70.

Rioolheffing
De rioolheffing voor kleinverbruikers (tot 500 m3 waterverbruik) bestond in 2023 uit een vast bedrag van € 76,60 per aansluiting en een percentage van 0,0153% van de WOZ-waarde. De aanslag per perceel was maximaal € 294,80.

Overzicht heffingen en belastingopbrengsten met toelichting

Heffingen en belastingopbrengsten Bedragen * € 1000

Prog.	Heffing / Belasting	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023	Verschil rek-begr		Verschil rek-begr na wijz	
						Bedrag	Perc.	Bedrag	Perc.
1	Leges vent- en standplaatsverg. / winkeltijden	108	124	124	103	-21	-17%	-21	-17%
1	Marktgelden / leges marktvergunningen	96	155	155	106	-49	-32%	-49	-32%
2	Leges gehandicaptenparkeerplaatsen / -kaarten	57	61	61	75	14	23%	14	23%
3	Afvalstoffenheffing	16.052	18.125	18.125	18.090	-35	0%	-35	0%
3	Rioolheffing	6969	7.750	7.870	7.932	182	2%	62	1%
3	Leges verkeersvergunningen	2	8	8	3	-5	-63%	-5	-63%
3	Parkeerbelasting	1.730	2.808	2.008	1.984	-824	-29%	-24	-1%
3	Lijkbezorgingsrechten	592	468	618	836	368	79%	218	35%
5	Leges vergunningen bestuurlijk juridische zaken	65	123	123	92	-31	-25%	-31	-25%
6	Leges publiekszaken (inclusief rijksleges)	1.718	1.368	1.443	1.651	283	21%	208	14%
6	Leges omgevingsvergunning	3.810	6.678	4.578	3.591	-3.087	-46%	-987	-22%
7	Leges woonvergunningen	4	3	3	7	4	133%	4	133%
7	Leges gemeentelijke bestemmingsplannen	0	32	32	0	-32	-100%	-32	-100%
OAD	Onroerendezaakbelastingen	38.367	39.706	43.506	44.081	4.375	11%	575	1%
OAD	Hondenbelasting	507	584	584	542	-42	-7%	-42	-7%
OAD	Toeristenbelasting	330	300	350	368	68	23%	18	5%
OAD	Precariobelasting	0	143	143	104	-39	-27%	-39	-27%

De belangrijkste afwijkingen tussen begroting, begroting na wijziging en rekening 2023 worden hieronder toegelicht. De uitgebreide toelichting vindt u bij de betreffende programma's. De begroting na wijziging bestaat uit de kolom begroting en de wijzigingen uit TB1 en TB2.

- De extra inkomsten op het rioolrecht worden veroorzaakt door meer woningen en een hogere WOZ waarde (zie TB2).
- De lagere parkeerbelasting komt onder andere door het thuiswerken, online-winkelen en concurrerende winkelcentra (zie TB1).
- Voor de lijkbezorgingsrechten zijn er meer inkomsten ontvangen, dit komt door meer begravingen en meer afgenomen koopgraven.
- De leges publiekszaken zijn hoger door meer huwelijken, naturalisaties en aanvragen persoonsdocumenten. Bij persoonsdocumenten gaat het om extra aanvragen die onder andere voortkomen uit de vluchtelingeninstroom.
- De lagere inkomsten van de omgevingsvergunning worden veroorzaakt doordat er minder grote aanvragen zijn ingediend. De oorzaak is een combinatie van hogere bouwkosten en de hoge rentes. Dit maakt het minder rendabel om te bouwen dan voorgaande jaren (zie ook TB2).
- Het voordeel op de onroerendezaakbelastingen (OZB) wordt verklaard door meer opbrengsten vanwege de waardeontwikkeling, meer opbrengsten door meer woningen en niet-woningen en een actief leegstandsonderzoek wat is uitgevoerd in de tweede helft van het jaar (zie ook TB1 en TB2).

Lokale lastendruk

COELO-vergelijking
Jaarlijks verricht het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) onderzoek naar de gemeentelijke woonlasten. De publicatie daarvan vindt plaats in de Atlas van de Lokale Lasten. Onder de gemeentelijke woonlasten verstaat het COELO de OZB voor de eigenaar van een woning met een voor de betreffende gemeente geldende gemiddelde waarde, plus rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een meerpersoonshuishouden eventueel verminderd met een heffingskorting.
Door het COELO wordt jaarlijks een vergelijkend overzicht opgesteld van alle Nederlandse gemeenten. In dit overzicht, dat begint met de (deel)gemeente met de laagste heffingen (nr. 1) en eindigt met de (deel)gemeente met de hoogste heffingen, neemt Zoetermeer in 2023 positie 287 in. Dit was in 2022 positie 195. In onderstaande grafiek is de ontwikkeling opgenomen van de afgelopen vijf jaar. Deze stijging op de ranglijst heeft deels te maken met de te laag ingeschatte stijging van de WOZ-waarde en het feit dat veel gemeenten de tarieven voor 2023 beperkter hebben laten stijgen.

Ontwikkeling woonlasten 2018 - 2023
In onderstaand overzicht is de ontwikkeling van de woonlasten in Zoetermeer zichtbaar gemaakt voor de afgelopen jaren aan de hand van een woning van € 214.000 in 2018, rekening houdend met de gemiddelde waardeontwikkeling van de woningen van de jaren 2018 tot en met 2023.

Woonlasten voor een woning met een meerpersoonshuishouden van 2018 t/m 2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Waarde	€ 214.000	€ 232.000	€ 258.000	€ 271.000	€ 298.000	€ 349.000
OZB	€ 384,34	€ 390,15	€ 396,46	€ 401,13	€ 413,25	€ 448,81
Afvalstoffenheffing	€ 271,46	€ 280,12	€ 284,60	€ 298,14	€ 311,77	€ 350,63
Rioolrecht	€ 108,47	€ 110,16	€ 111,79	€ 113,25	€ 116,63	€ 130,00
Gemeentelijke lasten	**€ 764,27**	**€ 780,42**	**€ 792,86**	**€ 812,52**	**€ 841,66**	**€ 929,44**

Kwijtschelding gemeentelijke heffingen en belastingen

Kwijtschelding is het sociale vangnet voor de lokale lastendruk. Zoetermeer houdt rekening met de draagkracht van de inwoners. In die visie past een zo ruim mogelijk kwijtscheldingsbeleid voor mensen die hun aanslagbiljet gemeentelijke belastingen door hun financiële situatie niet kunnen betalen. Zoetermeer hanteert daarom de maximale landelijke normen die gelden. Kwijtschelding wordt toegepast op rioolheffing, afvalstoffenheffing, hondenbelasting (alleen de eerste hond) en onroerende-zaak belasting. Naast inwoners kunnen ook ondernemers, die minder verdienen dan het minimumloon en niet te veel vermogen hebben, kwijtschelding aanvragen. Kwijtschelding wordt dan toegepast op de woonlasten.

In 2023 hebben 5.136 mensen kwijtschelding aangevraagd voor gemeentelijke heffingen en belastingen. Dit is 2,4% meer dan vorig jaar. Na de toets van de in behandeling genomen aanvragen is 77% gehonoreerd (3.947 aanvragen). Het totaalbedrag aan kwijtschelding bedraagt € 1,5 mln., waarvan het grootste deel betrekking heeft op de afvalstoffenheffing (€ 1,1 mln.) en een belangrijk deel op de rioolheffing (€ 0,4 mln.). Aan hondenbelasting en OZB zijn maar hele kleine bedragen kwijtgescholden.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Deze paragraaf geeft een overzicht van de belangrijkste financiële risico's voor de gemeente Zoetermeer. De beschikbare weerstandscapaciteit is de belangrijkste financiële buffer voor risico's, waarvoor geen specifieke voorzieningen zijn getroffen. De omvang van deze risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit bepalen of de gemeente over voldoende weerstandsvermogen beschikt.

Kadernota Risicomanagement en weerstandsvermogen presenteert een toekomstbestendig kader voor het omgaan met risico's. Het gaat om het effectief omgaan met de kansen en bedreigingen die de realisatie van doelstellingen kunnen beïnvloeden. Dus proactief in plaats van reactief handelen. Het accent ligt op het vroegtijdig opmerken en sturen in plaats van een focus op interne controle en verantwoorden achteraf. Dit stimuleert ook het vergroten van het voorspellend vermogen, zodat verrassingen worden geminimaliseerd.
Er wordt gebruik gemaakt van de systematiek van risicoscore met kansklasse en gevolgklasse voor het kwalificeren, kwantificeren en analyseren van risico's. Bij de kwalificaties van risico's de volgende vijf kansklassen te onderscheiden:

Kansklasse	Kanspercentage	Actie
1 onwaarschijnlijk	< 10%	Geen risicobedrag opnemen
2 mogelijk	10 - 30%	20% van risico opnemen
3 aannemelijk	30 - 50%	40% van risico opnemen
4 waarschijnlijk	50 - 70%	60% van risico opnemen
5 bijna zeker	>70	100% van het bedrag: een voorziening treffen of opnemen in calculatie

In principe worden risico's met een score van 1 niet of nauwelijks meegewogen, maar soms kan het toch belangrijk zijn deze separaat zichtbaar te maken. Bijvoorbeeld vanwege de financiële impact of politiek-bestuurlijke aandacht.
Bij de kwantificering van de risico's de volgende vijf gevolgklassen te onderscheiden:

Gevolgklasse	Omvang risico in €
1	< € 100.000
2	€ 100.000 – € 500.000
3	€ 500.000 – € 1.250.000
4	€ 1.250.000 – € 2.500.000
5	> € 2.500.000

Risico's

Inschaling risicoscore
Risico's worden geprioriteerd met behulp van een risicoscore. De risicoscore wordt bepaald door de kansklasse en de gevolgklasse te vermenigvuldigen. In de onderstaande tabel is zichtbaar gemaakt hoe de risicoscore wordt ingeschaald: zie de cellen in de laatste twee kolommen Bedrag en Kans. Risico's in de groene vlakken worden als laagste ingeschaald. Deze risico's zijn wel in beeld, maar vragen geen extra aandacht. Risico's met een lage inschaling in geel worden toegelicht. De risico's die hoog worden ingeschaald (oranje) vragen minimaal elk kwartaal extra aandacht van directie en management.

De belangrijkste risico's op peildatum eind 2023 staan hieronder.

Risico	Bedrag	Kans
Grondzaken		
Project specifieke risico's		
Edisonpark (Kwadrant B&F)***	€ 4,40 mln.	60%
Markt 10**	**	**
Palenstein***	€ 0,27 mln.	20%
Oosterheem***	€ 0,51 mln.	40%
Dwarstocht***	€ 1,44 mln.	20%
Engelandlaan 140**	€ 0,35 mln.	40%
Cadenza 2***	€ 0,16 mln.	20%
Delftsewallen***	€ 0,06 mln.	20%
Lansinghage***	€ 0,55 mln.	20%
Van Leeuwenhoeklaan***	€ 0,78 mln.	20%
Van Aalstlaan 24***	€ 0,15 mln.	20%
Voorweg Noord	€ 0,11 mln.	60%
Algemene risico's		
Lagere opbrengststijging***	€ 0,57 mln.	20%
Vertraging extra plankosten***	€ 1,50 mln.	40%
Extra kostenstijging VTA***	€ 0,10 mln.	20%
Extra kostenstijging civiel techniek***	€ 1,30 mln.	20%
Stijging rente*	€ 1,30 mln.	20%

Concern		
Gemeentegaranties geldleningen aan woningcorporaties***	€ 2,80 mln.	***
Gemeentegarantie eigen woningen	****	****
Gemeentegarantie zorg	****	****
Vpb plicht reclameopbrengsten***	€ 0,87 mln.	20%
Gebouw Olympus	**	**
Cybercriminaliteit*	**	**
Sterigenics*	**	**
Programma Entree*	**	**
GR Bleizo*	€ 2,75 mln.	**

* Nieuw risico
** Om bijzondere (juridische) redenen niet vermeld/nog niet in te schatten
*** Bedrag en/of kans gewijzigd
**** Financiële impact onwaarschijnlijk en/of politiek-bestuurlijke aandacht

Gewijzigde, nieuwe en afgevoerde risico's
Ten opzichte van de in de Programmabegroting 2024-2027 gemelde risico's zijn de volgende risico's gewijzigd, nieuw of vervallen:

Risico	Toelichting mutatie bij jaarverslag
Grondzaken	
Projectspecifieke risico's	
Edisonpark (Kwadrant B&F)	Het risico op het hoger uitvallen van kosten voor inrichting van het openbaar gebied is vergroot. Nieuw risico. Bomenbeleid geeft geen kapvergunning zonder onherroepelijk omgevingsvergunning.
Markt 10	Het risico dat op de locatie minder programma gerealiseerd wordt dan voorzien in grex is verkleind.
Palenstein	Risico's verkleind door voortgang project.
Oosterheem	Risico's verkleind door voortgang project.
Dwarstocht	Risico kostenstijging woonrijp maken vergroot.
Engelandlaan 140	Risico's verkleind door voortgang project.
Cadenza 2	Extra plankosten door procedure planschade.
Delftsewallen	Risico's verkleind door voortgang project.
Lansinghage	Risico verhoogd door ongeautoriseerde factuur en participatie.
Van Leeuwenhoeklaan	Risico's verkleind door voortgang project.
Van Aalstlaan 24	Risico aanvullende eisen ontwikkelaar is verkleind. Ook het risico dat de woningcorporatie niet wil/kan ontwikkelen is afgenomen.
Algemene risico's	
Lagere opbrengststijging	Risico lagere opbrengstenstijging verhoogd door nieuwe berekening.
Extra kostenstijging civiel techniek	Risico lager door een lager maximaal risico op civieltechnische kosten.
Extra kostenstijging VTA	Risico op verhoging plankosten neemt af.
Vertraging extra plankosten	Vertraging levert een hoger gecalculeerd financieel risico dan eerder werd voorzien.
Stijging rente	Nieuw risico. Voorheen was dit een positief risico. Door dat de totale netto contante waarde negatief is, wordt dit een negatief risico.

Concern	
Gemeentegaranties geldleningen aan woningcorporaties	Een aantal leningen hebben een rentevergoeding gebaseerd op een variabel euribor rentepercentage opgehoogd met een opslag. Het variabele Euribor rentepercentage is gewijzigd tussen de ijkmomenten.
Vpb plicht reclameopbrengsten	Het bedrag is verhoogd.
Sterigenics	Dit is een nieuw risico. Volgens milieuregelgeving was de gemeente als bestuursorgaan verantwoordelijk voor vergunningverlening, toezicht en handhaving van de activiteiten van Sterigenics. Wat betreft de gemeente Zoetermeer heeft de rechtbank de Officier van Justitie niet ontvankelijk verklaard in de vervolging, een inhoudelijke behandeling van de zaak heeft hierdoor niet plaatsgevonden. Tegen deze uitspraak heeft het Openbaar Ministerie beroep aangetekend. De gemeente is gedagvaard.
Cybercriminaliteit	Dit is een nieuw risico. Overheden lopen het risico op verstoring van de ICT als gevolg van cybercriminaliteit. Daarmee loopt de gemeente risico op: - uitval van dienstverlening en bedrijfsvoering en of - vertrouwelijke informatie in verkeerde handen en of - fouten in de dienstverlening door aangetaste kwaliteit en integriteit van data. De gemeente heeft een scala aan maatregelen genomen om de kans te minimaliseren en bij voordoen de impact te beperken. Het cyberrisico is echter niet uit te sluiten en de schade is bij een calamiteit van enige omvang al snel serieus (herstelkosten ICT, extra kosten alternatieve dienstverlening, imagoschade) en niet (reëel) verzekerbaar.
Programma Entree	Voor het programma van de Entree Middengebied zijn per eind 2023 voorbereidingskosten gemaakt tot € 7,2 mln. Er is door herprogrammering een actualisatie en herijking van het programma nodig. Hiervoor moeten er nieuwe werkzaamheden en onderzoeken worden verricht. Het risico is aanwezig dat een deel van de tot en met 2023 gemaakte kosten niet meer toegerekend kunnen worden aan de (gemeentelijke) investeringen in het openbaar gebied of via kostenverhaal in rekening kunnen worden gebracht aan de ontwikkelaars. In dat geval moeten kosten afgeboekt worden. Dit betekent in dat geval een eenmalig verlies op de exploitatie in het boekjaar 2024. In 2024 wordt een omgevingsprogramma ontwikkeld en wordt de businesscase Entree geactualiseerd. Hierbij wordt ook de toerekenbaarheid van de tot 31/12 2023 gemaakte kosten beoordeeld.
GR Bleizo	Dit is een nieuw risico. De grondexploitatie van de GR Bleizo kent een aantal kansen en risico's. Deze kansen en risico's zijn in beeld gebracht met behulp van een Monte Carlo-simulatie. Het laagste punt van de risicoanalyse komt uit op -/- € 5,5 mln. en uitgaande van een 50/50 verdeling tussen de twee deelnemende gemeenten betekent dat een risico van € 2,75 mln. voor Zoetermeer. Het risico is o.a. veroorzaakt door de afsluiting van nieuwe leningen tegen een hoger rentepercentage en de kans op afwaardering van de gronden. Door de langjarige onderzoeksfase voor de herontwikkeling Proeftuin Bleizo en provinciale ambities op het gebied van windenergie (die haaks op de gemeentelijke ambities staan,) ontstaat er een mogelijke impasse tussen de huidige opstelling van de grondexploitatie én het uitgangspunt binnen het vigerend omgevingsplan. De gronden kunnen mogelijk, als er geen voortgang wordt geboekt i.r.t. de ontwikkeling van Bleizo, afgewaardeerd worden.

Financiële omvang risico's
De financiële consequenties van deze risico's zijn via een Monte Carlo berekening in NARIS in beeld gebracht. Het reserveren van het totale bedrag aan de ingeschatte maximale risicogevolgen is niet noodzakelijk. Het is niet waarschijnlijk dat alle risico's zich voor doen in hun maximale omvang in hetzelfde jaar. Daarom wordt een simulatie uitgevoerd waarbij 100.000 trekkingen plaatsvinden.
Er is een kansberekening gemaakt op de waarschijnlijkheid van het zich tegelijkertijd in het jaar voordoen van de risico's en het bedrag wat daarmee gemoeid is. Het berekende risico van de algemene en projectspecifieke risico's bij grondbeleid bedraagt afgerond € 7,0 mln. waarvoor weerstandscapaciteit wordt gevormd.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de financiële middelen en mogelijkheden om onverwachte, niet begrote kosten te kunnen dekken. Tot de weerstandscapaciteit voor incidentele risico's worden de algemene reserves gerekend. In geval van tekortschietende algemene reserves kunnen ook de bestemmingsreserves worden aangewend. Dit betekent dan wel dat wordt afgezien van de realisatie van een bestemming of dat er zo snel mogelijk aanvullende dekkingsmaatregelen worden gezocht om de bestemmingsreserve weer beschikbaar te krijgen. De omvang van de bestemmingsreserves bedraagt eind 2023 € 287 mln.
De tabel laat zien hoe de weerstandscapaciteit is opgebouwd.

Bedragen * € 1 mln.

Omschrijving	Rekening 2023 inclusief resultaat 2023	
Weerstandscapaciteit exclusief grondzaken		
Vrij inzetbare reserve		
- stand reserve 31-12-2023	69,4	
- mutaties 2024 en volgende jaren	-13,2	
Rekeningsresultaat	10,4	
Totaal weerstandscapaciteit excl. grondzaken		*66,6*
Weerstandscapaciteit grondzaken		
Reserve versterking financiële positie grondzaken	7,2	
Reserve risico's	0,9	
Totaal weerstandscapaciteit grondzaken		*8,1*
Totale weerstandscapaciteit		**74,7**

Weerstandsvermogen

De verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de waarschijnlijke risico-omvang is gedefinieerd als de ratio voor het weerstandsvermogen. Als gewenste ratio voor het weerstandsvermogen wordt voor het concern exclusief grondzaken 'voldoende' gehanteerd. Het NAR hanteert hiervoor de bandbreedte van een ratio tussen 1.0 en 1.4. In Zoetermeer wordt de grenswaarde van 1.0 gehanteerd.
Als ratio voor het weerstandsvermogen van grondzaken wordt eveneens 'voldoende' als toereikend gezien. Ook hier wordt de ondergrens van 1.0 als ratio gehanteerd. Als de ratio lager is dan 1.0 betekent dat dus dat er onvoldoende weerstandscapaciteit is. Anders gesteld: de risico-omvang vermenigvuldigd met de ratio bepaalt de benodigde weerstandscapaciteit.

Bij de berekening en beoordeling van het weerstandsvermogen wordt onderscheid gemaakt tussen het concern (exclusief grondzaken) en grondzaken. In de tabel is weergegeven hoe het weerstandsvermogen van deze onderdelen is opgebouwd.

Bedragen * € 1 mln.

Omschrijving	Rekening 2023 inclusief resultaat 2023	
Weerstandsvermogen exclusief grondzaken		
Totaal aan gekwantificeerde risico's	0,7	
Norm voor niet gekwantificeerde risico's	18,7	
Gewenst niveau in euro's tegen ratio 1,0		19,4
Weerstandscapaciteit excl. grondzaken		66,6
Overschot aan weerstandscapaciteit excl. grondzaken		**47,2**
Grondbedrijf		
Totaal aan risico's grondzaken		7,0
Weerstandscapaciteit grondzaken		8,1
Overschot aan weerstandscap. grondzaken obv ratio 1.0		**1,1**

Concern exclusief grondzaken
Uit het simulatiemodel met de risico’s van het concern exclusief grondzaken blijkt dat de omvang van de risico’s (met een zekerheid van 95%) uitkomt op € 0,7 mln. De omvang van de berekende risico’s wordt aangevuld met 4% (voor de niet te kwantificeren risico’s) van het begrotingstotaal (lasten) van de gewone dienst van de begroting, exclusief grondzaken.

Gebleken is dat sommige risico’s moeilijk zijn te schatten. Daarbij is het wenselijk een zekere financiële buffer aan te houden. Tussen het bekend worden van budgettaire tegenvallers en het treffen van passende maatregelen kan enige tijd bestaan. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen bij de periodieke aanbesteding van onderhoud van de openbare ruimte. De beschikbare budgetten kunnen onvoldoende blijken. De budgettaire frictie die daardoor ontstaat, moet kunnen worden opgevangen.

De berekende norm voor de niet gekwantificeerde risico’s voor deze jaarrekening bedraagt € 18,7 mln. De totale risico-omvang wordt dus ingeschat op € 19,4 mln. De weerstandscapaciteit bedraagt € 66,6 mln. Het weerstandsvermogen bedraagt afgerond 3,4 en voldoet daarmee ruim aan de norm.

Een tekort (ratio < 1,0) of overschot van de weerstandscapaciteit van grondzaken ten opzichte van het totaal van de risico’s kan leiden tot afroming of aanvulling van de weerstandscapaciteit. Als sprake is van een ratio > 1,2 wordt het overschot gestort in de reserve Fonds Zoetermeer 2040 (voormalig Reserve Investeringsfonds 2030).

De omvang van de risico's is volgens de simulatie van het NARIS € 7 mln. Grondzaken beschikt over een weerstandscapaciteit per 31 december 2023 van € 8,1 mln. Het weerstandsvermogen komt daarmee uit op 1,15 namelijk 8,1 (weerstandscapaciteit)/7 (risico-omvang).

Financiële kengetallen

Kengetallen zijn verplicht voorgeschreven en hebben voor de raad vooral een signaleringswaarde bij het beschouwen van de financiële positie van de gemeente. Eén afzonderlijk kengetal zegt niet zo veel en moet altijd in relatie met de andere kengetallen worden bezien. Vergelijkende cijfers zijn te vinden op de site Waarstaatjegemeente.nl (https://www.waarstaatjegemeente.nl/). Daarnaast is informatie van Zuid-Hollandse gemeenten te vinden op staatvan.zuid-holland.nl (https://staatvan.zuid-holland.nl/).

Financiële kengetallen
De eerste vier kengetallen staan in relatie met financiële risico's met een lange termijn karakter, die een gemeente loopt. De laatste twee kengetallen geven aan in hoeverre ruimte in de exploitatie bestaat om de financiële lange termijn risico's af te kunnen dekken.

Omschrijving	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
1a Netto schuldquote	-9,8%	17,8%	-3,8%
1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-10,4%	17,2%	-4,3%
2 Solvabiliteitsratio	65,5%	65,9%	58,3%
3 Kengetal grondexploitatie	0,4%	3,4%	0,6%
4 Structurele exploitatie ruimte	7,1%	0,7%	0,3%
5 Belastingcapaciteit	102,0%	102,0%	111,8%

De netto schuldquotes geven inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Ze geven een indicatie van de mate, waarin de rentelasten op de exploitatie drukken. De schuldquotes vallen net als in voorgaande jaren aanzienlijk lager uit dan de begroting. Een van de oorzaken is dat het jaar 2023 afsluit met een positief rekeningsaldo. Dit leidt tot een verbeterde verhouding tussen schulden en financiële activa.

De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal en geeft inzicht in de mate, waarin de gemeente in staat is aan haar verplichtingen te voldoen. De solvabiliteit is afgenomen maar nog steeds ruim voldoende. Het eigen vermogen is iets gedaald terwijl het balanstotaal groter is dan in 2022. Dat is vooral veroorzaakt door een hoger bedrag aan voorschotten van het rijk.

Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de gronden moet worden terugverdiend bij verkoop. Het kengetal is in 2023 verder afgenomen door winstnemingen. Het verloop van waarde van de grondexploitaties is te zien in de toelichting op de voorraden in de jaarrekening onder vlottende activa.

De structurele exploitatieruimte is van belang om te beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of daling van de lasten daarvoor nodig is. De exploitatieruimte is dit jaar ruimer dan begroot maar minder dan in de jaarstukken van 2022. In december van dat jaar zijn er via de algemene uitkering grote bedragen ontvangen die hebben bijgedragen aan het structurele rekeningresultaat en een groot positief rekeningresultaat. Dit jaar heeft zich die situatie niet voorgedaan.

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk van de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. De belastingcapaciteit in 2023 ligt boven de 100%. Dit betekent dat de woonlasten in Zoetermeer hoger liggen dan het landelijk gemiddelde, zie ook paragraaf Lokale heffingen.

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven (met derden) van de gemeente op transactiebasis. Het EMU-saldo geeft aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld is uitgegeven dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld overgehouden is. Het EMU-saldo speelt een rol bij de afspraken die in Europees verband zijn gemaakt over het toegestane maximale tekort ervan op nationaal niveau om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden. Er zijn landelijke afspraken gemaakt over het toegestane tekort voor gemeenten. De vertaling naar individuele gemeenten wordt elk jaar gepubliceerd in de septembercirculaire. Deze zogenaamde EMU-referentiewaarde is geen norm maar een indicatiewaarde. Een groter tekort is toegestaan als gemeenten gezamenlijk binnen de normen blijven. Zoals uit de tabel blijkt heeft Zoetermeer een negatief EMU-saldo over 2023. De gemeente heeft meer geld uitgegeven dan dat ze heeft ontvangen. De referentiewaarde voor 2023 is € -16.825.

Bedragen * € 1.000

Reële transacties	**Balans**		**(Mutatie)**
	2022	**2023**	**2023**
Resultaat (voor bestemming)	23.741	-3.777	-3.777
Mutatie (im)materiele vaste activa	376.709	396.690	19.981
Voorzieningen	55.992	54.565	-1.427
Voorraden	1.974	2.886	912
Boekwinst bij verkoop			
		EMU-saldo	**-26.097**

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De instandhouding van de meeste kapitaalgoederen is in de gemeente Zoetermeer vastgelegd in beheerplannen. Daarin is het meerjarig onderhoudsprogramma en de daarbij behorende financiële middelen opgenomen. In de beheerplannen is ook het gewenste kwaliteitsniveau van de voorziening vastgelegd. Hierna wordt per categorie ingegaan op het onderhoud van de kapitaalgoederen. De volgende categorieën worden behandeld:

- Openbare ruimte
- Riolering
- Ondergrondse inzamelmiddelen
- Begraafplaatsen
- Gebouwen
- Beeldende Kunstobjecten

De kosten groot onderhoud zijn:

Omschrijving	Begroot	Realisatie
Openbare ruimte	€ 12.064000	€ 7.972.000
Riolering	€ 3.387.000	€ 5.390.000
Ondergrondse inzamelmiddelen	€ 310.000	€ 254.000
Begraafplaatsen	€ 769.000	€ 746.000
Gebouwen	€ 7.458.000	€ 3.707.000
Beeldende kunstobjecten	€ 128.000	€ 132.000

Openbare ruimte

Algemeen beleidskader
In de Nota Onderhoud Openbare Ruimte (versie 5 oktober 2022, vastgesteld door de raad in december 2022) zijn de verwachte kosten voor groot onderhoud en vervanging voor de periode tot en met 2064 berekend. Ook het vastgestelde beeldkwaliteitsniveau is hierin opgenomen. Het betreft de kapitaalgoederen: wegen, kunstwerken, groen, bomen, spelen, water, verkeerslichtregelinstallatie, openbare verlichtingen en straatmeubilair.
Het beheer richt zich op de optimalisatie van het (groot) onderhoud en vervanging om de (maatschappelijke) opgaven te helpen bereiken en de levensduur

van kapitaalgoederen in stand te houden dan wel te verlengen. De kapitaalgoederen in de openbare ruimte moeten veilig zijn en aan de wet- en regelgeving voldoen. Binnen de kaders dient verantwoorde participatie plaats te vinden.

Volgens de nota Waarderen, activeren en afschrijven worden de investeringen in kapitaalgoederen met maatschappelijk nut (wegen, kunstwerken een water) geactiveerd en afgeschreven. De overige investeringen in kapitaalgoederen worden direct ten laste van de algemene middelen gebracht. De begrote jaarlijkse uitgaven voor het dagelijks beheer, grootonderhoud alsmede vervangingen van de kapitaalgoederen openbare ruimte bedraagt circa € 41 mln. per jaar. De waarde van de kapitaalgoederen openbare ruimte met maatschappelijk nut is ongeveer € 1,5 miljard.

Financiële consequenties
De Gemeente is constant in beweging, dat geldt ook voor het openbaar gebied. Er wordt veel energie gestoken in het op orde brengen en houden van de areaalgegevens middels inspecties van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Dit geeft vertrouwen in de grondslag voor het in beeld brengen van de benodigde inspanningen voor groot onderhoud en vervanging binnen het primaire beheerproces.
Het dagelijks onderhoud van de openbare ruimte is aanbesteed volgens de afgesproken kwaliteit tegen actuele marktprijzen. Het dagelijks-, groot-vervangingsonderhoud en kapitaallasten van vervangingen wordt gefinancierd vanuit de algemene middelen en komen ten laste van programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen.

De uitgaven voor het verkrijgen of vervaardigen van de kapitaalgoederen met maatschappelijk nut die worden geactiveerd, wordt per kalenderjaar tot uitdrukking gebracht onder de materiele vaste activa op de balans. Hierdoor worden de uitgaven aan de investering toegerekend en verdeeld middels kapitaallasten over de periode waarin het nut zich voordoet. Voor het onderhouden van deze kapitaalgoederen is een bedrag beschikbaar gesteld van € 12,1 mln. In verband met herfasering van projecten is er een onderbesteding van € 4,1 mln. De herfasering komt onder andere door:

- personeelskrapte zowel bij de voorbereiding als bij directievoering en toezicht;
- wachttijden bij uitvoerende partijen door of het moment van opdrachtverlening of ook door beperkte beschikbare capaciteit;
- lange levertijden van materialen en
- het intrekken van de aanbesteding voor asfaltwerkzaamheden.

Trendgrafiek Kosten Openbare Ruimte per inwoner (in euro) (Realisatie)

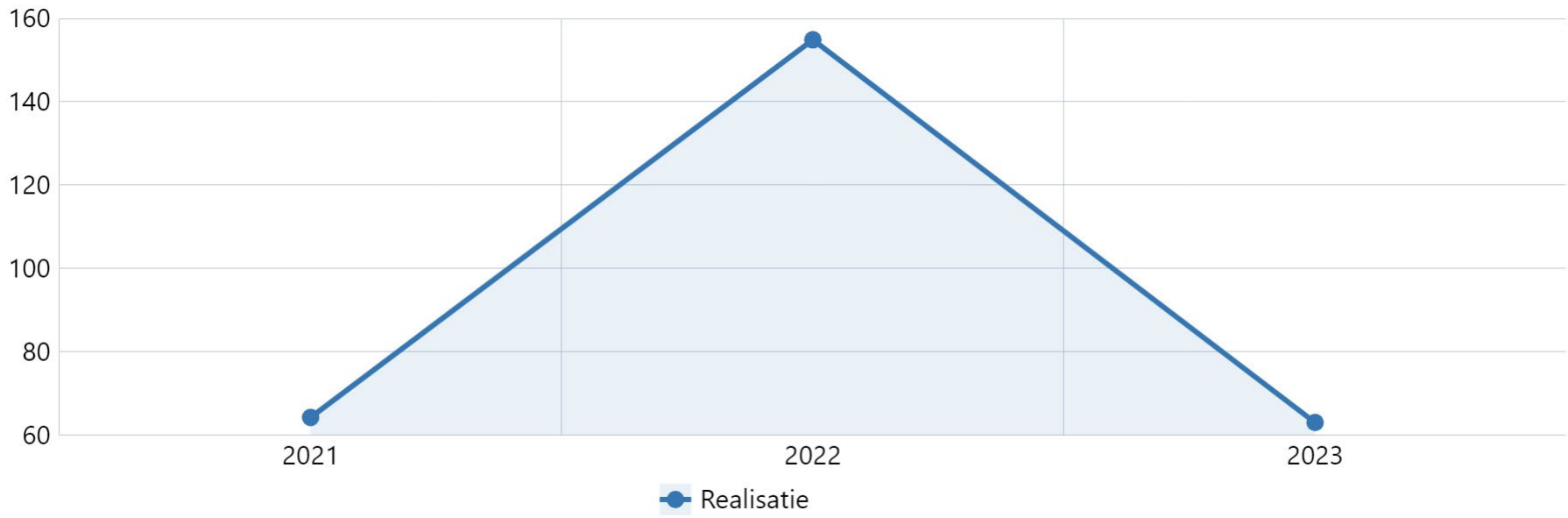

Toelichting Trendgrafiek Kosten Openbare Ruimte per inwoner (in euro)
Vanaf 2021 is de methodiek van het berekenen van de kosten gewijzigd waardoor vergelijking met voorgaande jaren niet zinvol is.

Riolering

Volgens de Wet milieubeheer geeft de gemeente in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) aan op welke wijze zij haar wettelijke taak voor een doelmatige inzameling en transport van afvalwater wil uitvoeren. Het plan is gericht op een duurzame instandhouding van een goed werkende riolering.
In 2023 is de meest recente GRP, onder de nieuwe naam nota Riolering 2023-2026, vastgesteld door de raad.

Voorziening Grootonderhoud Ondergronds (VGO)
In 2023 is er € 2 mln. meer uitgegeven dan begroot en is er 12 km riolering gerelined. De norm die is gesteld is is 6,5 km per jaar. De financiële overschrijding komt voornamelijk door:

- werkzaamheden die over zijn gekomen uit 2022 komen waardoor in dat jaar een "voordeel" was ontstaan;
- Excessieve prijsstijgingen hebben geleid tot een nadeel;
- Spoedreparaties naar aanleiding van rioolinspecties;
- Onvoorziene extra kosten en werkzaamheden bij rioolprojecten.

Trendgrafiek Kosten riolering per aansluiting (in euro) (Realisatie)

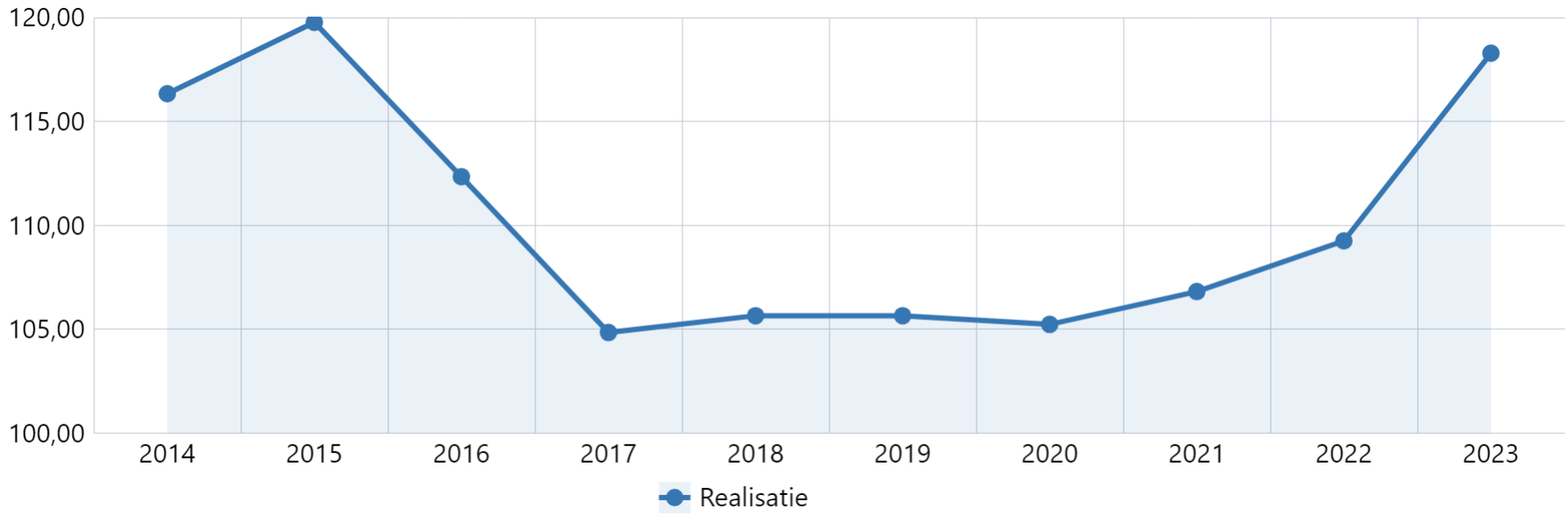

Ondergrondse inzamelmiddelen

Omschrijving beleidskader
De kosten van het groot onderhoud van de ondergrondse inzamelmiddelen voor afvalinzameling verlopen niet gelijkmatig over de jaren. Om een constante lastenraming in de begroting te hebben wordt gebruik gemaakt van de voorziening afvalstoffenheffing. In het bestedingsplan groot onderhoud staan de kosten voor de komende jaren geraamd.

Uitvoering
In 2023 was € 0,3 mln. begroot voor onderhoud aan de verzamelcontainers en het vervangen van displays van de bedienzuilen van de ondergrondse containers. In 2023 is hieraan € 0,25 mln. uitgegeven.

Trendgrafiek Kosten Ondergrondse inzamelmiddelen per inwoner (in euro) (Realisatie)

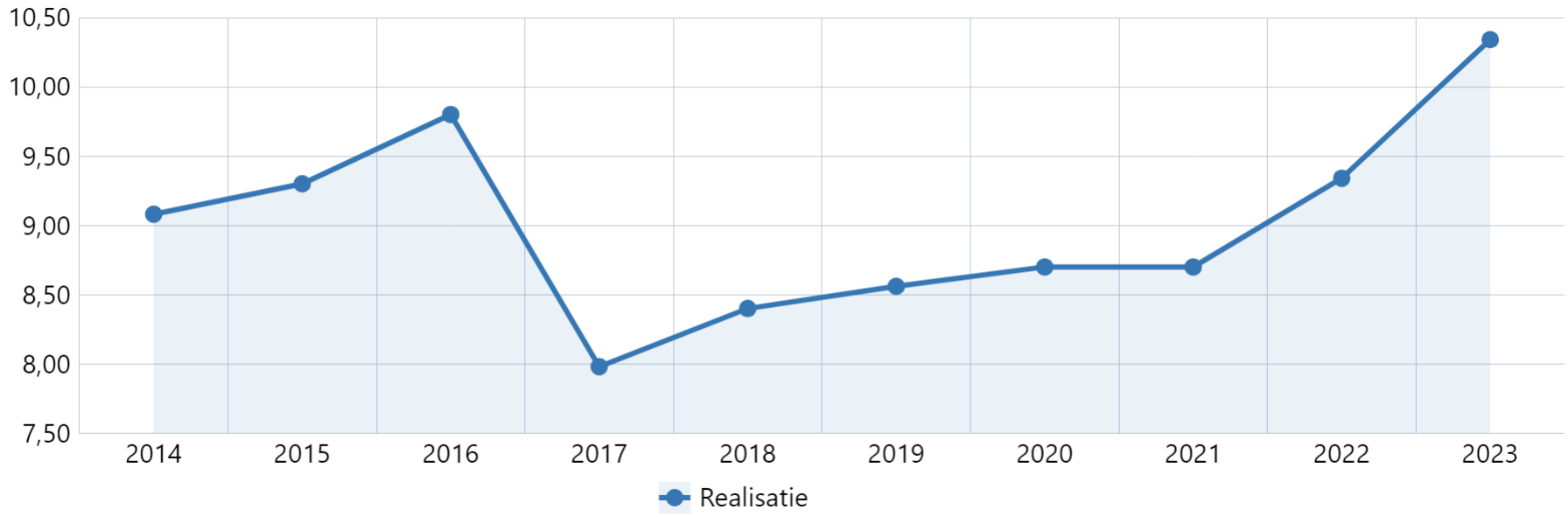

Begraafplaatsen

Voor de begraafplaatsen zijn de ‘Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen’ (2020) en de ‘Uitvoeringsbesluiten gemeentelijke begraafplaatsen’ (2020) leidend.

In 2011 is een investeringsbudget van € 3,3 mln. beschikbaar gesteld om in de toekomst voldoende begraafmogelijkheden te kunnen waarborgen en is in de afgelopen jaren een uitbreiding van de begraafplaats gerealiseerd, genaamd ‘Parkgebied’. Hier zijn particuliere tweepersoonsgraven, kindergraven en islamitische graven aangelegd. Mede door het verzoek van de raad (motie 1609-01 ‘urn en as’) om meer mogelijkheden aan te bieden om as te bestemmen, is hier ook een urnentuin aangelegd. De as kan worden bijgezet in urnengraven of urnengraven met een zuil. Er zijn gedenkzuilen geplaatst waar nabestaanden kunnen worden herdacht. In 2020 is een asverstrooischaal aan de urnentuin toegevoegd. De gebouwde voorzieningen op de begraafplaatsen zijn op basis van kapitaallasten gefinancierd. De kosten voor het ruimen en onderhoud van de begraafplaats en gedenktekens worden gedekt uit de voorziening afkoopsommen onderhoud graven. Door het ruimen ontstaat er weer ruimte op de begraafplaats.

Trendgrafiek Kosten Begraafplaatsen per inwoner (in euro) (Realisatie)

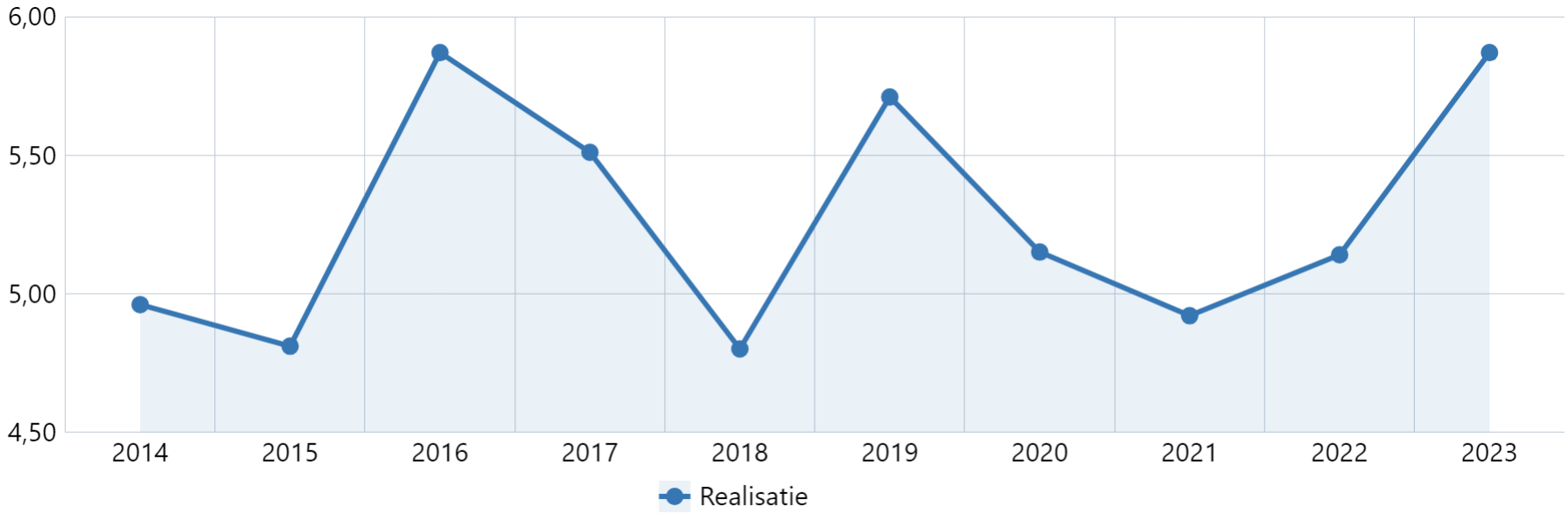

Gebouwen

De stad Zoetermeer blijft zich inzetten om ervoor te zorgen dat het gemeentelijk vastgoed op voldoende niveau van kwaliteit blijft en optimaal verdeeld wordt over de stad. Dit stelt ons in staat om activiteiten te huisvesten die bijdragen aan de ambitie en doelstellingen van de gemeente, waaronder onderwijs, sport, sociaal welzijn, cultuur en ambtelijke huisvesting.

Het afgelopen jaar waren enkele van de belangrijkste vastgoedprojecten gericht op het realiseren van een nieuw zwembad genaamd De Watergeus, de ontwikkeling van een nieuw schoolgebouw voor het Motion Beweeg College, en de bouw van een nieuwe sporthal aan het Van Doornenplantsoen. Daarnaast blijft de inzet gericht op verdere verduurzaming en het verbeteren van de toegankelijkheid van het gemeentelijk vastgoed, dit blijven ook de komende jaren belangrijke aandachtspunten.

Bij huisvestingsvragen, waarvoor binnen de bestaande vastgoedportefeuille geen passende huisvesting beschikbaar is, worden nieuwe gebouwen ontwikkeld of aangetrokken. Zo is in 2023 het voormalige 2B-Home gebouw in het Vernedepark aangetrokken. Gebouwen die niet langer bij de doelstellingen van de gemeente passen, worden afgestoten

Het afgelopen jaar zijn belangrijke plannen door de raad vastgesteld, waaronder het Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs en het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs voor de periode 2023-2027. Deze plannen omvatten (ver)bouwprojecten waarbij meer dan € 80 mln. wordt geïnvesteerd in onderwijshuisvesting.

Ook is het Meerjarenonderhoudsprogramma Groot Onderhoud Gemeentelijke Accommodaties (MJOP Gemeentelijke Accommodaties) voor de periode 2023-2032 vastgesteld. Hierin is onder meer de onderbouwing opgenomen van de egalisatievoorziening, die dient ter dekking van de kosten van groot onderhoud aan gemeentelijke accommodaties. De komende tien jaar wordt gemiddeld zo'n € 3,5 mln. per jaar aan grootonderhoud besteed. Naast grootonderhoud wordt er ook dagelijks en regulier onderhoud verricht. In 2023 is hieraan ca € 3,3 mln. besteed.

Beeldende kunstobjecten

Omschrijving algemeen beleidskader
Het reguliere onderhoud van beeldende kunst in de openbare ruimte (BKOR) is gericht op de duurzame instandhouding van het gemeentelijk kunstbezit. Het onderhoud wordt planmatig uitgevoerd volgens een meerjarenonderhoudsplan, dat vervolgens wordt vertaald naar jaarplannen. De reguliere werkzaamheden (inspectie, reguliere schoonmaak, klein- en groot onderhoud en verhelpen van calamiteiten) zijn grotendeels aanbesteed in één raamovereenkomst. Voor bijzondere objecten (zoals fontein, geurtuin, en dergelijke) lopen aparte contracten. Binnen het lopende budget is beperkt ruimte gehouden om kleine (onvoorziene) schades te herstellen.

Wijzigingen per 2021
Vanaf 2021 wordt (naast de uitgaven voor onderhoud aan BKOR) in dit overzicht ook het reguliere budget voor beheer van beeldende kunst in gemeentelijke gebouwen (voornamelijk het stadhuis) meegeteld.

Verder voeren we vanaf 2021 tijdelijk een aantal ‘kunstspecials’ uit. Dat zijn eenmalige grote restauraties en renovaties die niet onder het reguliere onderhoud vallen. Het gaat bijvoorbeeld om het verhelpen van grotere schades, het hergebruiken van kunstwerken uit onder meer gesloopte (school)gebouwen en om verduurzaming van kunstwerken (onder meer door toepassing van LED-licht en andere duurzame materialen).

Financiële consequenties
De reguliere uitgaven voor onderhoud van beeldende kunstwerken zijn verwerkt in de exploitatie en komen ten laste van programma 4, Vrije Tijd. Daarnaast halen we vanaf 2021 incidenteel budget uit de reserve BKOR om ‘kunstspecials’ uit te voeren. Hiervoor is binnen de reserve BKOR een bedrag gespaard. Omdat dit zeer gevarieerde projecten zijn, zullen deze kosten over de verschillende jaren fluctueren. Incidentele onttrekkingen voor de kunstspecials worden separaat aan de raad voorgelegd.

Trendgrafiek Kosten beeldende kunst per inwoner (in euro) (Realisatie)

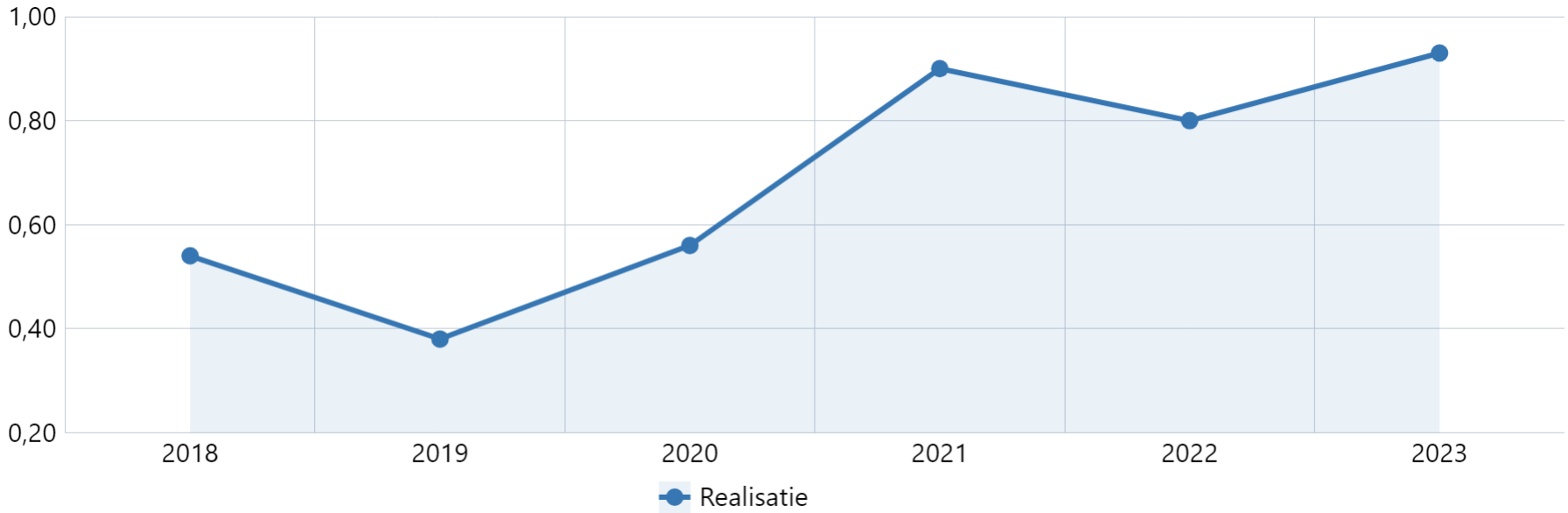

Financiering

Inleiding

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's met als doelstelling: "Het beheren van financiële posities en geldstromen op een zodanige wijze dat de daaraan verbonden risico's worden beperkt en de daarmee gepaard gaande kosten en opbrengsten worden geoptimaliseerd". De beheersing van deze geldstromen dient uitsluitend de publieke taak. Het prudente karakter van de treasury-activiteiten staat hierbij voorop. Uit de treasury-activiteiten volgen rentelasten en/of rentebaten.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen in 2023, op de uitkomsten van het risicobeheer en op het renteresultaat.

Belangrijke ontwikkelingen

De gemeente heeft per saldo een liquiditeitsoverschot: er is meer geld in kas dan dat er (langlopende) leningen zijn. Om die reden hebben de hierna beschreven ontwikkelingen betrekking op het uitzetten van geld en niet op het aantrekken van leningen.

Marktrentes 2023 kortlopende leningen u/g
De €str of voluit Euro Short term rate, is opgezet om weer te geven hoeveel een bank moet betalen wanneer deze tot de volgende werkdag (overnight) geld leent van diverse financiële tegenpartijen zonder daarbij zekerheid te stellen (dit wordt soms 'ongedekt' genoemd). Tot deze tegenpartijen behoren banken, geldmarkt-, beleggings- en pensioenfondsen, evenals andere financiële partijen, waaronder centrale banken.

Het rente tarief van schatkistbankieren is afgeleid van de €str. In onderstaande grafiek is het verloop van de €str weergegeven. Hierin zijn tien renteverhogingen te zien waarvan er zeven in 2023 plaatsvonden.

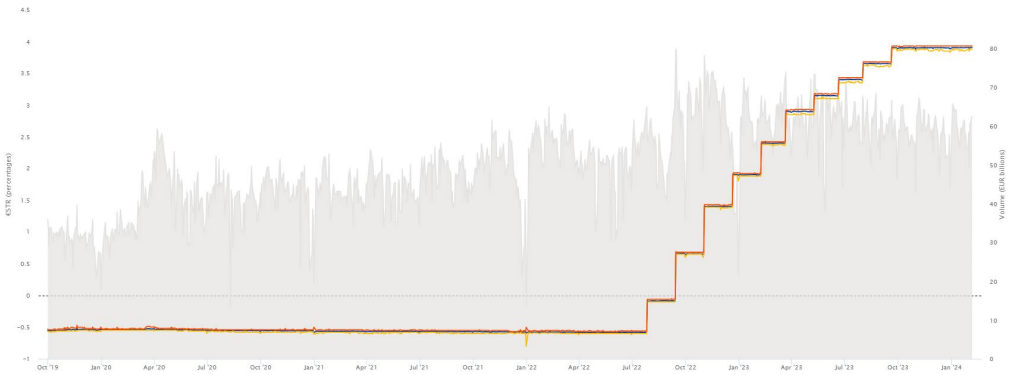

Omdat wij geen visie hebben op de renteontwikkeling zouden we normaal gesproken in geval van over- liquiditeit dit geld voor langere tijd (3 maanden tot 1 jaar of als de financieringsbehoefte de ruimte laat enkele jaren) uitzetten in de vorm van een deposito. In 2023 is hier om twee redenen die in elkaars verlengde liggen vanaf geweken;

1. De rentecurve was invers, de korte rente was hoger dan de lange rente.
2. De ECB kondigde begin 2023 aan meerdere keren de rente te verhogen, dit was gedeeltelijk de oorzaak van de onder punt 1 genoemde situatie,

Door deze twee punten wisten we dat de rente die de schatkist gaf het meeste rendement zou opleveren en dus heeft de gehele overliquiditeit het hele jaar bij de schatkist gestaan.

Marktrentes 2023 langlopende leningen u/g
Rentescenario
In 2023 gold het volgende rentescenario:

Rentescenario Programmabegroting 2023-2026	2023	2024	2025	2026
Nieuwe leningen lang (langer dan 1 jaar)	0,9%	1,3%	1,7%	2,0%
rente kortlopende leningen (korter dan een jaar)	-0,1%	0,3%	0,7%	1,0%

Om renteschommelingen geen invloed te laten hebben op de exploitatie, hanteren wij een rentescenario. De systematiek en "spelregels" van dit scenario zijn vastgelegd in de in 2018 vastgestelde rentenota. Bovenstaand het rentescenario dat van toepassing was in het jaar 2023. Hierin staat het laatste jaar voor langlopende leningen op 2%. Dit percentage wordt in de berekening van de financiële consequenties bij investeringsbeslissingen verwerkt.

Het rentescenario wordt jaarlijks opgenomen in de perspectiefnota en vastgesteld bij de programmabegroting. Volgens de "spelregels" van de rentenota was de opgelopen rente in 2023 nog geen aanleiding om het rentescenario aan te passen. Het toegepaste rentescenario wijkt derhalve af van de werkelijke

rentestanden. Zowel de kortlopende rente als de langlopende rente zijn in werkelijkheid namelijk hoger dan het rentescenario. Dit heeft geen effect op de jaarrekeningcijfers, omdat er in 2023 geen leningen zijn aangetrokken. De gemeente had overliquiditeit o.a. als gevolg van de verkoop van de aandelen Eneco in 2020.

Het werkelijke rentetarief voor leningen met een lange looptijd is afgelopen jaar gestegen. Als de gemeente een investering doet, dan rekenen we met de rente voortkomend uit ons rentescenario. De lange rente in dit scenario is gebaseerd op de renteontwikkeling van de 10 jaars fixe, een 10 jaars tarief van de BNG dat op haar beurt weer is afgeleid van de zogeheten refi rente van de ECB. Onderstaand de ontwikkeling van de 10 jaars fixe. De 10 jaars fixe lag afgelopen jaar gemiddeld op 3,45%. Eind 2023 zien we rente dalen. Begin 2024 loopt deze weer op, maar dit valt buiten het bereik van dit verslag.

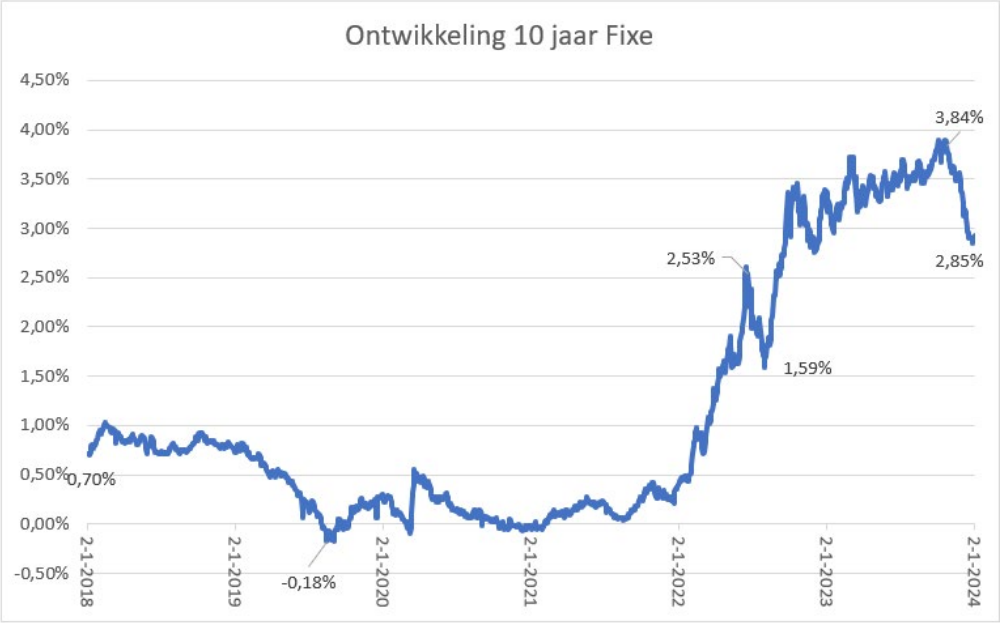

Ontwikkeling leningenportefeuille
De portefeuille langlopende leningen opgenomen gelden is in 2023 verder afgenomen vanwege contractuele aflossingen van langlopende leningen. Het onderstaande overzicht toont de actuele stand met het verwachte verloop. In 2023 zijn geen langlopende leningen aangetrokken in verband met de ruime liquiditeit. Het verloop van de portefeuille langlopende lening is als volgt:

						Bedragen x € mln
Overzicht lang geld						
Stand lening per 1/1	Rente	2023	2024	2025	2026	2027
Opgenomen						
BNG	4,600%	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
BNG	4,600%	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
BNG (19-12-17/20-12-27)	0,827%	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
AG (27-2-18/27-2-38)	1,770%	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
BNG (20-6-19/20-6-24)	-0,120%	20,0	20,0	0,0	0,0	0,0
BNG (06-12-19/06-12-29)	0,039%	14,0	12,0	10,0	8,0	6,0
Totaal opgenomen		**64,2**	**62,1**	**40,0**	**38,0**	**36,0**

Saldo liquiditeit en langlopende leningen
Ultimo 2023 is, evenals ultimo 2022, sprake van een zogenaamde dubbele positie. Het positieve saldo van de liquide middelen (rekening-courant bij de bank en bij de Schatkist) is hoger dan het resterende saldo van de langlopende lening o/g en is als volgt:

			bedrag * € 1 mln
Liquiditeitspositie 31/12	2021	2022	2023
Saldo rekening courant en schatkist	80,9	122,4	135,2
Saldo leningen	-66,3	-64,2	-62,1
Liquiditeitsoverschot per saldo	**14,6**	**58,2**	**73,1**

Risicobeheer

Op het gebied van financiering worden verschillende risico's onderkend. De wet financiering decentrale overheden (fido) is gericht op het beheersen van renterisico's. Deze beheersing krijgt vorm door wettelijke limieten voor de omvang van de netto vlottende schuld (kasgeldlimiet) en limieten op renteherzieningen en herfinanciering van de vaste schuld (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet
Het renterisico op korte termijn wordt in beeld gebracht via de kasgeldlimiet. Maximaal 8,5% van het begrotingstotaal (totaal van de begrote lasten) mag kort (= korter dan een jaar) worden gefinancierd met geleend geld. In 2023 was de kasgeldlimiet voor de gemeente Zoetermeer € 37,8 mln.:

	bedrag * € 1 mln
Berekening van de kasgeldlimiet	2023
begrotingstotaal	445,1
vastgesteld percentage	8,5%
Kasgeldlimiet	**37,8**

Dat wil dus zeggen dat de gemeente maximaal € 37,8 mln. aan leningen met een looptijd korter dan een jaar mag aantrekken. In 2023 zijn geen leningen aangetrokken dus is de kasgeldlimiet niet overschreden.

Renterisiconorm
De norm voor het beheersen van het budgettaire renterisico op lange termijn is de renterisiconorm.
De jaarlijks verplichte aflossingen en herzieningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal (het totaal van de begrote lasten) en is voor 2023 als volgt:

	bedragen * € 1 mln
Berekening van de renterisiconorm	2023
Renteherzieningen (1)	0
Aflossingen (2)	2,1
Renterisico (3) = (1+2)	**2,1**
Begrotingstotaal	445,1
Vastgesteld percentage	20%
Renterisiconorm (4)	**89,0**
Ruimte onder renteriscionorm (5) = (4-3)	86,9

Dat wil zeggen dat de gemeente in 2023 maximaal € 89 mln. aan leningen mocht aflossen en/ of waarvan de rente herzien mag worden. In geheel 2023 is € 2,1 mln. afgelost aan langlopende leningen.

Renteresultaat

Saldo van de financieringsfunctie
Het saldo van de financieringsfunctie wordt gedefinieerd als het saldo van (a) de betaalde rentelast over de leningen en over de aangetrokken middelen in de rekening courant en (b) de ontvangen rentebate over de uitzettingen. Onderstaande tabel geeft dit saldo voor 2023 weer:

Saldo financieringsfunctie 2023	Betaalde rente	Ontvangen rente
Rente lange leningen	446.354	24.000
Rente korte leningen	0	
Rente rekening courant / schatkist	4	4.340.617
Rente uitgezette startersleningen		128.973
Totaal	**446.358**	**4.493.590**
Saldo financieringsfunctie 2023		**4.047.232**

Renteresultaat, rente-egalisatiereserve en rente-omslagpercentage
De netto rentebate in 2023 bedraagt € 4.047.232. In de begroting was rekening gehouden met netto rentelast van € 577.323. Uit het saldo tussen beide bedragen is € 1.493.000 toegevoegd aan de rente-egalisatiereserve in overeenstemming met het beleid (Rentenota 2018). De rest is ten gunste gekomen aan het begrotingssaldo. Het verloop van de rente-egalisatiereserve is als volgt:

Rente-egalisatiereserve	2021	2022	2023
Stand begin boekjaar	2.189.393	2.050.784	2.701.122
Onttrekking	-138.609		
Toevoeging		650.338	1.493.437
Stand einde boekjaar	**2.050.784**	**2.701.122**	**4.194.559**

De rente-egalisatiereserve bedraagt eind 2023 € 4,2 mln., de maximale hoogte bedraagt € 4,5 mln.

Het rente-omslagpercentage wordt volgens onderstaande methode berekend:

Bedragen *1

Renteomslagpercentage 2023		Begroot	Werkelijk	Verschil
a.	Rentelasten	577.323	422.358	-154.965
b.	Rentebaten (inclusief startersleningen)	103.101	4.469.590	4.366.489
c.	Verschil (a-b)	474.222	-4.047.232	-4.521.454
d.	Rentetoerekening aan Bouwgrond In Eploitatie (BIE)	-241.167	-68.894	172.273
e.	**Toe te rekenen aan programma's (c-d)**	**233.055**	**-4.116.126**	**-4.349.181**
f.	Boekwaarde vaste activa per 01/01	444.572.000	348.457.760	-96.114.240
	Renteomslagpercentage (e/f)	**0,052%**	**-1,18%**	

Het doel van het rente-omslagpercentage is om te bepalen of (en hoeveel) rente toegerekend moet worden aan de programma's. In de begroting 2023 is geen rente toegerekend aan de programma's omdat het rente-omslagpercentage kleiner is van 0,1%. Bij de jaarrekening 2023 is het rente-omslagpercentage

herberekend op de werkelijke cijfers. In overeenstemming met het beleid (Rentenota 2018) is er bij de jaarrekening opnieuw geen rente toegerekend aan programma’s.

Bedrijfsvoering

Inleiding

2023 was een veelbewogen jaar. Natuurgeweld zorgt over de hele wereld voor aardbevingen, bosbranden, stormen en overstromingen. Door regionale conflicten komt opnieuw een stroom vluchtelingen op gang. In Nederland zet de vergrijzing door en krijgen studenten weer een basisbeurs. Vlak voor de zomer valt het kabinet en het meest genoemde woord in de campagnes voor de verkiezingen is 'bestaanszekerheid'. Voor Zoetermeer begint het jaar met het veiligstellen van de Mandelabrug. Veel regen en slechte krantenkoppen is een goede samenvatting van 2023.

Deze gebeurtenissen zijn allemaal van invloed (geweest) op de organisatie van de gemeente. Soms heeft het grote gevolgen gehad, soms kleine. Hoewel de onderlinge samenwerking af en toe op de proef is gesteld, is het gelukt grote en kleine successen te bereiken door 'gewoon ons werk te doen'. Door met hart voor de stad samen te bouwen aan het Zoetermeer van vandaag en morgen. Dat lukt doordat de bevlogenheid van de medewerkers centraal staat. Uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat bevlogen medewerkers goed gemotiveerd en productiever zijn, minder verzuimen en langer bij hun werkgever blijven.

De manier waarop de organisatie omgaat met de medewerkers is daarom het belangrijkste thema binnen de paragraaf Bedrijfsvoering. Bedrijfsvoering gaat over de manier waarop de organisatie mensen en middelen inzet om ‘gewoon het werk te doen’; om de taken goed en snel uit te voeren. Deze paragraaf beschrijft de ontwikkelingen en resultaten van bedrijfsvoering in vier thema’s. Als eerste dus de mens in de organisatie en daarna de organisatie zelf, management en bestuur en als laatste processen en systemen.

Verder staan in deze paragraaf onderwerpen die met bedrijfsvoering te maken hebben en waarvan is afgesproken om de raad en de toezichthouder via de P&C-cyclus op de hoogte te houden. Hierbij gaat het om doorlichtingsonderzoeken (231a Gemeentewet), fraude en continuïteit, uitvoering van de Wet open overheid (Woo), rechtmatigheid en medebewindstaken.

Organisatieontwikkelingen

Aandacht voor de mens in de organisatie
Onze organisatie bestaat uit allemaal verschillende medewerkers die hun eigen wensen en behoeften hebben. Door de wensen serieus te nemen en aan de slag te gaan met de behoeften kunnen medewerkers beter functioneren en bevlogen raken of blijven. Dat dit een positief effect heeft op het verzuim is te zien aan een dalend ziekteverzuimpercentage (zie Indicatoren Bedrijfsvoering). Handvatten om de bevlogenheid te verhogen komen uit peilingen onder het personeel naar hun behoeften. Ook de gegevens van de bedrijfsartsen en de Risico-inventarisatie en -Evaluaties (RI&E’s) geven hier input voor.

Er is een gemeentebreed jaarprogramma Duurzame Inzetbaarheid met activiteiten en webinars. Hierdoor krijgen medewerkers informatie en een stimulans om aan de slag te gaan met hun geestelijke en lichamelijke gezondheid. Het aanbod vanuit Duurzame Inzetbaarheid is heel divers.

Een paar jaar geleden zijn de Quick Scans ontwikkeld, waarbij de verzuimgegevens worden gecombineerd met achtergrondgegevens van de afdelingen. Deze Scans worden bij steeds meer afdelingen uitgevoerd en besproken met het management. Zo worden oorzaken en verklaringen voor verzuim gezocht en gevonden zodat het mogelijk is om gerichte acties in te zetten.

Het thema bevlogenheid is binnen het management team besproken. Daarna zijn veel teams met hun eigen bevlogenheid aan de slag gegaan. Het doel van de bijeenkomsten is om meer inzicht te geven in hoe je je eigen bevlogenheid kunt verhogen en hoe anderen je daarbij kunnen ondersteunen.

In 2023 is de training Grip op Stress 15 keer aangeboden. Deze training ondersteunt medewerkers om zelf regie te krijgen over de manier waarop zij reageren op stress. Hiervoor is gekozen omdat het lang verzuim voor een groot deel uit psychosociale klachten bestond en werkdruk een belangrijk thema hierin was.

De aanbesteding en het implementeren van de nieuwe Arbodienst (Rienks Arbodienst) leidde tot nieuwe afspraken en een beter werkproces bij de verzuimende medewerkers. In 2023 is extra artsencapaciteit in gezet om de wachttijd tot een spreekuurconsult voor verzuimende medewerkers te verkorten.

Als laatste worden de diensten van onze interne coaches en van de inzetbaarheidscoach steeds beter gebruikt. Dit komt onder andere doordat het gemakkelijker is gemaakt om via het leerplatform een coach te vinden.

Indicatoren Bedrijfsvoering
De blijvende aandacht voor duurzame inzetbaarheid en bevlogenheid van medewerkers heeft in 2023 geleid tot een lager **ziekteverzuim**. In 2022 was het verzuim nog 7,6%, over heel 2023 was het verzuim 6,6%. Een klein aantal medewerkers (nog geen 15) was het hele jaar door ziekte afwezig; dat was bij al deze medewerkers niet beïnvloedbaar verzuim. Zonder deze medewerkers zou het verzuim om 6,0% uitkomen. Een zeer klein aantal medewerkers heeft daarmee een relatief grote invloed op het verzuimpercentage.

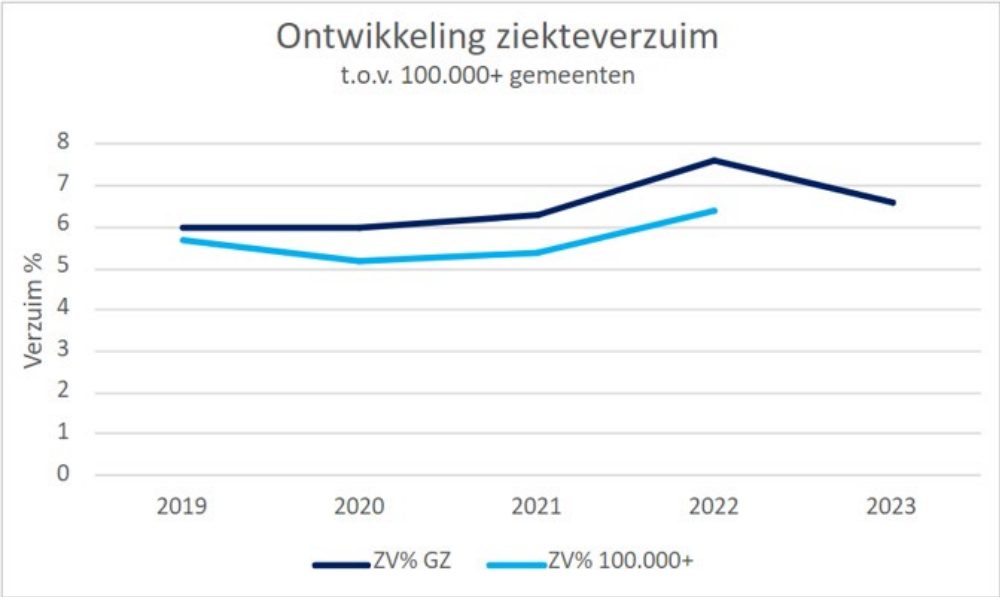

Het verzuim van de 100.000+ gemeenten over 2023 wordt in de Personeelsmonitor van het AenO Fonds gepubliceerd in mei 2024.

De tweede indicator voor bedrijfsvoering is de leeftijdsopbouw van het personeelsbestand. Het is voor de gemeente belangrijk om jonge ambtenaren aan te trekken en om ze te boeien zodat ze bij de gemeente blijven werken.

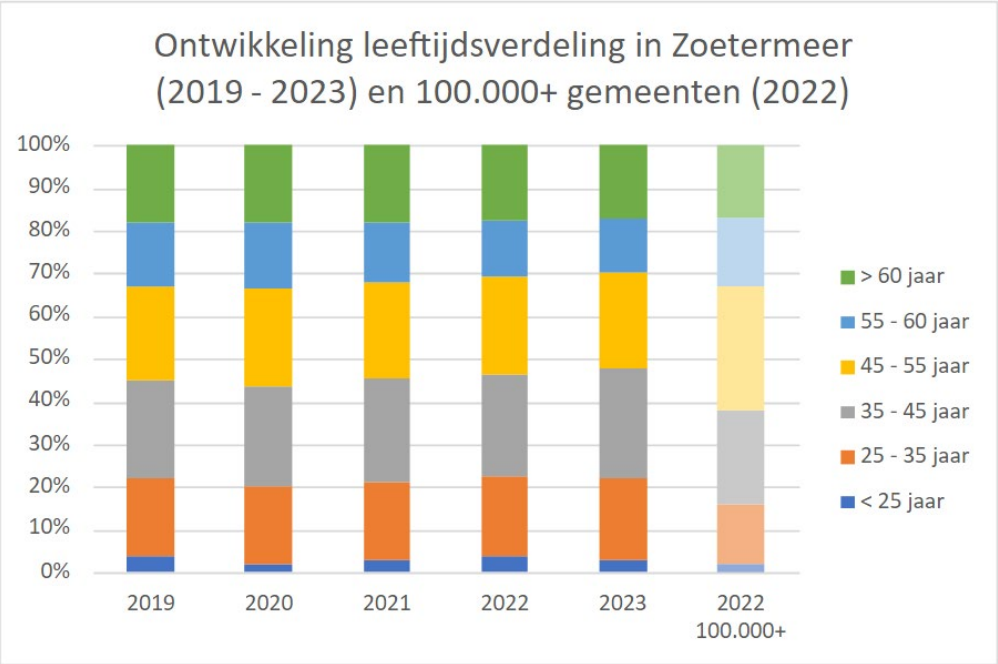

Bijna de helft van de medewerkers is jonger dan 45 jaar; deze groep vormt elk jaar een iets groter deel van het totaal aantal medewerkers. Ook voor deze gegevens geldt dat de vergelijkbare verdeling voor de 100.000+ gemeenten in 2023 in mei 2024 worden gepubliceerd. De gemeente Zoetermeer heeft al jaren een jonger personeelsbestand dan die 100.000+ gemeenten. Dit is onder andere het resultaat van de moeite die de gemeente al enkele jaren doet om nieuw personeel te vinden en te behouden.

Werving en selectie van nieuw personeel
In 2022 is begonnen om extra middelen in te zetten om het proces van vacaturevervulling te versterken; in 2023 is dit verder verbeterd. En het resultaat mag er wezen: ondanks de krapte op de arbeidsmarkt is de verhouding vervulde – niet vervulde vacatures 97% - 3%. Dit succes danken onder ander aan twee recruiters die de organisatie adviseren bij het vinden van nieuwe collega's en het verbeteren van het wervings- en selectieproces. De nieuwe werken-bij-website, die in 2023 is gestart, droeg hieraan bij doordat solliciteren gemakkelijker is geworden.

Verder is Zoetermeer als werkgeversmerk 'op de kaart gezet' (met een always-on-campagne) en is jobmarketing ingezet; hierbij wordt een specifieke doelgroep op social media benaderd met een acature. Met het management is aandacht besteed aan het anders kijken naar werving en selectie. In 2023 is geëxperimenteerd met een referralprogramma. Medewerkers worden aangemoedigd om kandidaten uit hun eigen netwerk aan te dragen voor een functie. Wanneer de aangedragen kandidaat in dienst van de gemeente komt, krijgt de medewerker een beloning. Begin 2024 vindt de evaluatie hiervan plaats.

Tot slot is eind 2023 geoefend met de werving en selectie van personeel via Open Hiring. Hierbij neemt een werkgeven eer medewerker aan zonder sollicitatieprocedure, zonder naar een CV te vragen of een sollicitatiegesprek te houden. Met Open Hiring krijgt iedereen kans op een baan ongeacht verleden, opleiding of ervaring. In Zoetermeer is gestart met twee vacatures, te weten die van klantadviseur GIP en inkomensregisseur. Begin 2024 wordt ook deze proef geëvalueerd.

Traineeprogramma Zoetermeer
Naar aanleiding van een motie van de raad in 2023 is een tweejarig traineeprogramma ontwikkeld. Dit programma biedt onze gemeente in de huidige krappe arbeidsmarkt ruimte om jong talent aan te trekken en te binden aan de organisatie. Daarnaast zet het programma de gemeente Zoetermeer op de radar bij jongeren als aantrekkelijk werkgever. De werving- en selectieprocedure voor het traineeprogramma is op een innovatieve manier vormgegeven. Zo is er geen motivatiebrief gevraagd, is tijdens de gesprekken aan alle kandidaten dezelfde vragen in dezelfde volgorde gesteld (objectieve selectie) en is voor het eerst een serious game ingezet als selectie-instrument.

Het traineeprogramma Zoetermeer is volgens planning begin januari 2024 van start gegaan. De acht trainees werken aan verschillende inhoudelijke en uitdagende opdrachten. Daarnaast volgen zij een leertraject waardoor zij zichzelf versneld kunnen ontwikkelen als professional en als persoon. In het onderdeel ‘Zoetermeerkunde’ leren zij de stad en organisatie kennen en werken zij aan hun professionele werkvaardigheden die nodig zijn voor het werken in een gemeentelijke organisatie.

Project In-, Door en Uitstroom
De ontwikkelingen die hierboven zijn beschreven, richten zich op het vinden van de juiste mensen. Als die eenmaal zijn gevonden, is het belangrijk om ervoor te zorgen dat ze een goede start en een hartelijk welkom binnen de organisatie krijgen. Het project In-, Door- en Uitstroom heeft zich in 2023 met name gericht op het moment van in dienst komen en vlak daarna.

In 2023 is negen keer een introductiedag voor bijna 200 nieuwe medewerkers georganiseerd. De structuur is voor 2024 duidelijk vastgelegd; elke tweede dinsdag van de maand worden nieuwe medewerkers uitgenodigd voor een gezamenlijke introductie. In plaats van bloemen ontvangen nieuwe collega’s een boekje over Zoetermeer als geschenk op hun eerste werkdag.

De resultaten van de technische kant van dit project staan beschreven bij Aandacht voor processen en systemen.

Met de ontwikkelingen die hierboven zijn beschreven, is gewerkt een aantal belangrijke onderwerpen die voor 2023 zijn aangekondigd. Doordat veel tijd is gestoken in de ontwikkeling van het traineeprogramma, is besloten om een aantal onderwerpen op een later moment op te pakken. Dit zijn de structurele analyse van exit-gegevens, ontwikkelen van een lesprogramma voor nieuwe leidinggevenden en sturen op strategische personeelsplanning.

Diversiteit en inclusie
De onderwerpen diversiteit en inclusie hebben allebei een sterke relatie met leiderschap. Vooral inclusie omdat het daarbij gaat om in hoeverre ideeën, bijdragen en perspectieven van verschillende groepen mensen worden gezien, gewaardeerd en toegepast binnen de organisatie. Diversiteit gaat over de samenstelling van het personeel.

Daarbij hoort ook dat we ruimte bieden aan medewerkers met een arbeidsbeperking om in een participatiebaan bij te dragen aan de organisatie. In 2023 is het aantal participatiebanen (1 P-baan is 25,5 uur) gestegen van 32,6 naar 41,4; hiermee is de norm van 41,5 net niet gehaald. Deze norm stijgt ieder jaar, dus ook in 2024 gaat de aandacht van de organisatie hiernaar uit.

Aandacht voor de organisatie
Om 'gewoon' te doen wat nodig is en de taken van de organisatie uit te voeren, is aandacht voor de mensen in de organisatie een eerste stap. Daarnaast is er aandacht voor de organisatie zelf, voor het systeem nodig. Omdat het daarbij gaat om de omgeving waarin de mensen, de medewerkers hun werk doen.

Organisatieontwikkeling
In 2023 is gewerkt aan een sturingsfilosofie waarin de gezamenlijke uitgangspunten voor organisatie, sturing en leiderschap worden beschreven. Het proces om tot de sturingsfilosofie te komen en de gesprekken die gevoerd zijn, zorgen voor meer helderheid in de sturing en organisatie en versterking van het leiderschap. Begin 2024 wordt de sturingsfilosofie vastgesteld.

Innovatie
In 2023 heeft een innovatiestrateeg verkend hoe het innovatievermogen van de gemeente Zoetermeer verhoogd kan worden. Er is gekeken naar twee sporen: randvoorwaarden creëren voor strategische innovatie en lopende innovatie-initiatieven ondersteunen. Zo zijn in een bootcamp projecten ondersteund uit het Programma Sociale Innovatie, zoals het project Preventie in de praktijk. Meer informatie hierover is te vinden in Programma 1.

Projectmatig werken
Het projectenbureau heeft afgelopen jaar grote stappen gezet in het verbeteren van projectmatig werken. De werkwijze zelf wordt onder de loep genomen op basis van ervaringen uit de praktijk. Ook de trainingen zijn aangepast en de groep van trainers is uitgebreid. Het Sociaal Domein heeft mooie stappen gezet met haar programma's en projecten. Er zijn nu negen projectopdrachten gestart volgens de Zoetermeerse Werkwijze Projectmatig Werken. De projecten hebben een projectopdracht opgesteld in de PMO tool (hulpmiddel bij projectmatig werken), er zijn een ambtelijk en een bestuurlijk opdrachtgever aangesteld en er is een projectplan gemaakt.

Ook wordt er gestat met rapporteren volgens de Zoetermeerse Werkwijze. De raad ontvangt een rapportage over de voortgang van de projecten van zowel ruimtelijk fysiek áls het sociaal domein in tweede helft van 2023, een nieuwe mijlpaal. De werkwijze voor programmatisch werken is gestart; naar verwachting wordt de projectopdracht begin 2024 vastgesteld.

Inhuur derden
Naast vast personeel maakt de gemeente gebruik van extern personeel. Vaak geldt een van de volgende vijf redenen om hiervan gebruik te maken:
- overbrugging van vacature op bestaande formatieruimte;
- vervanging van ziekte/ zwangerschap;
- specialistische kennis;
- tijdelijke krachten ten behoeve van projecten en
- flexibiliteit en piekbelasting.

Hoeveel extern personeel wordt ingezet is afhankelijk van externe en van organisatie specifieke ontwikkelingen. Externe ontwikkelingen zijn de nog steeds krappe arbeidsmarkt, met name in specialistische functies. De woningbouwopgave en opvang van diverse groepen vluchtelingen zijn voorbeelden van organisatie specifieke ontwikkelingen.
Een paar afdelingen maken gebruik van een flexibele schil van uitzendkrachten rond een vaste schil van eigen personeel. Dit biedt flexibiliteit zodat de dienstverlening naar de stad en de inwoners door kan gaan in drukke tijden. In deze groep wordt vooral ingehuurd tegen het minimumloon. De kosten voor deze inhuur zijn deels gebudgetteerd. Verder komt de dekking voor inhuur uit projectbudgetten of uit personeelsbudgetten (vervanging langdurig ziekte of zwangerschapsverlof).

In 2023 is € 23,32 mln. uitgegeven aan inhuur van extern personeel. Hoewel ruim € 3 mln. meer aan inhuur is uitgegeven dan in 2022 komt de verhouding van kosten voor extern personeel vs. loonkosten van vast personeel opnieuw uit op 19% vs. 81%. Dit komt omdat de loonkosten voor de hele organisatie ook zijn gestegen. Het verschil met de 100.000+ gemeenten is voor 2023 nog niet te maken; deze gegevens komen uit de Personeelsmonitor AenO Fonds die in mei 2024 wordt gepubliceerd.

In de tabellen hieronder zijn de kosten voor inhuur op drie manieren weergegeven: in tabel 1 op programma-productniveau, in tabel 2 naar reden van inhuur en in tabel 3 naar tariefgroep.

Tabel 1. Programma-product (bedragen X € 1.000)

Programma	Bedrag 2023
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	**4.835**
310.15 - Economische ontwikkeling	380
480.06 - Voortijdig schoolverlaten	124
610.01 - Participatie	652
610.02 - Hoogwaardig handhaven	448
610.03 - Inkomensondersteunende voorzieningen	3.230
2. Samen leven en ondersteunen	**3.999**
662.01 - Wmo maatwerk	1.057
670.01 - Wmo algemene voorziening	1.057
670.04 - Wmo preventie	450
671.04 - Specialistische jeugdhulp	1.433
Overige producten programma 2	2
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	**1.811**
721.19 - Afvalinzameling	273
723.36 - Milieubeleid	420
810.18 - Algemeen beheer	215
810.28 - Dagelijks beheer en klein onderhoud	538
810.48 - Groot onderhoud	365
Overige producten programma 3	0
4. Vrije tijd	**794**
002.31 - Evenementen	209
530.02 - Exploitatie sportaccommodaties	254
540.03 - Cultuur	116
560.38 - Natuur- en milieu-educatieve voorzieningen	192
Overige producten programma 4	24
5. Veiligheid	**1.242**
002.27 - Veiligheid en openbare orde	219
140.18 - Handhaving openbare ruimten	557
820.26 - Handhaving wabo,apv en bijzondere wetten	465

Programma	Bedrag 2023
6. Dienstverlening en participatie	**2.952**
003.01 - Publieksplein	928
820.16 - Wabo-vergunningen	1.992
Overige producten programma 6	31
7. Inrichting van de stad	**2.968**
810.23 - Ruimtelijke plannen en verkeer	1.115
820.46 - Volkshuisvestingsbeleid	188
822.36 - Woonwagenhuisvesting	122
830.18 - Grondexploitatie oosterheem	117
830.42 - Grondexploitatie palenstein	228
830.74 - Grondbedrijf verspreide gronden en panden	250
830.76 - Grondbedrijf projecten in uitvoering	494
922.30 - Alg. baten en lasten directie stad (bedrijfsv.)	431
Overige producten programma 7	23
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**268**
002.47 - Belastingen	268
Overzicht overhead	**2.920**
999.11 - Communicatie	382
999.12 - Financiën	265
999.15 - Juridische Advisering en Bestuursondersteuning	485
999.18 - Informatie & Automatisering	1.345
999.24 - Overhead Zorg en JGH	175
Overige producten overhead	267
Rubriek 7	**1.526**
982.38 - Voorzieningen sb	1.526
Eindtotaal	**23.315**

Toelichting: de stijging van inhuur is met name terug te vinden in de programma's 1, 2 en 5. Bij programma 1 was sprake van langdurige openstaande vacatures.

Tabel 2. Reden inhuur (bedragen x € 1.000)

Reden inhuur	Bedrag 2023	Percentage
Inhuur tbv overbrugging vacature	3.512	15%
Ziekte/zwangerschapsvervanging	2.906	12%
Specialistische kennis	2.227	10%
Inhuur t.b.v. projecten	8.096	35%
Flexibiliteit en piekbelasting	6.574	28%
Totaal	**23.315**	

Toelichting: bijna twee derde van de inhuur valt onder flexibiliteit en piekbelasting. Het aandeel inhuur voor overbrugging van vacatureruimte is gestegen; bij de toelichting van tabel 1 is aangegeven dat er met name bij Programma 1 om die reden meer is ingehuurd.

Tabel 3. Tariefgroep

Tariefgroep	Werk. Uitgaven 2023	Aantal fte (gem.)	Aantal uur = fte x 1.450
A (tot 50)	1.656.738	37	53.704
B (50 - 75)	5.981.300	65	94.050
C (75 -100)	8.092.135	64	92.506
D (100 - 125)	6.402.975	41	58.991
E (125 en hoger)	1.181.816	6	8.421
Totaal	**23.314.964**	**212**	**307.672**

Tabel 3. Tariefgroep.

Toelichting: de meeste externe inhuur, zowel mensen als uren, valt in tarieven tussen € 50 en € 125 per uur. Er is een lichte verschuiving te zien naar inhuur externen in de hogere tariefgroepen.

Het Nieuwe Werken 2.0
Het Nieuwe Werken 2.0, ofwel hybride werken, betekent dat de medewerkers het werk uitvoeren op de plaats en tijd die het beste past bij de taken die moeten worden gedaan. Voor sommige medewerkers betekent dat altijd de werkplek op locatie, voor anderen betekent dit een verdeling tussen thuis werken en op kantoor werken.
In 2023 is de regeling Hybride werken voorbereid. Deze regeling zorgt ervoor dat medewerkers die (ook) thuis werken, daar een geschikte werkplek kunnen inrichten. Hiervoor zijn vergoedingen geregeld voor bepaalde middelen, zoals een bureau(stoel) en monitor. De regeling heeft als ingangsdatum 1 januari 2024.

Aandacht voor management en bestuur
Controlfunctie
In 2023 is een doorlichtingsonderzoek (volgens verordening 213a) over de evaluatie van de Dienstverleningsvisie uitgevoerd. In december 2023 is het meerjarenplan interne doorlichting 2024-2027 vastgesteld.

Aandacht voor processen en systemen
Datagedreven werken
Afgelopen jaar is het programma Datagedreven Werken gestart. Binnen dit programma is gewerkt aan het versterken van de kennis en capaciteit rond datagedreven beleidsontwikkeling. Het bestaande BI (Business Intelligence) -team is versterkt door medewerkers aan te trekken in nieuwe data-gerelateerde rollen en is de expertise rond datascience en gegevensmanagement uitgebreid. Door een intensieve samenwerking tussen lijn, programma en de collega's uit de sectoren is de volgende stap in datagedreven werken gezet. Naast terugkijken, worden er nu stappen gezet in data science en wordt er gewerkt om datagedreven beleidsontwikkeling en -evaluatie mogelijk te maken.

Project In-, Door en Uitstroom
Fase 1 van project IDU is op 5 dec 2023 'live' gegaan. In een volledig geautomatiseerd proces worden voor alle nieuwe medewerkers (in- en externen) de volgende zaken vooraf geregeld: mobile telefoon, laptop, inclusief automatisch gegeneerde mail- en netwerkaccount + wachtwoord, toegangspas met autorisaties voor toegang tot gebouw en gebruik printers en locker.
In het kader van pre-boarding ontvangt de nieuw medewerker één week voor indienstdatum een welkomstmail met praktische tips voor de eerste werkdag en de stad Zoetermeer en een digitale welkomstboodschap van de algemeen directeur.
De applicatie BREM is vervangen door een nieuw IDU-software pakket: Qixium.

Informatiebeveiliging, privacy en informatievoorziening

Algemeen Informatiebeveiliging, Privacy en Informatiebeheer (IPI)
Ook in 2023 hebben de vakgebieden Informatiebeveiliging, Privacy en Informatiebeheer samengewerkt om de organisatie te ondersteunen bij het meenemen van IPI-vraagstukken in hun bedrijfsvoering en dienstverlening. Zo is er een gezamenlijke handleiding gemaakt voor het uitvoeren van Data Protection Impact Assessments (handboek DPIA) bij nieuwe verwerkingen met persoonsgegevens. Verder is maandelijks een geactualiseerde IPI-workshop gegeven voor nieuwe medewerkers en is er bij een aantal teams een roadshow op maat gegeven.

Bij allerlei vragen en verzoeken uit de organisatie is waar nodig een integraal IPI-advies gegeven. Daarnaast had elk vakgebied zijn eigen werkzaamheden; deze worden hieronder toegelicht.

Informatiebeveiliging
Beleid: Het strategisch informatiebeveiligingsbeleid 2023-2026 is in voorjaar 2023 door het college vastgesteld.
In 2023 zijn de ontwikkelingen rondom naderende nieuwe wetgeving, NIS2, gevolgd en is de impact hiervan bepaald. In het najaar is gestart met het gestructureerd aantoonbaar maken van opzet, bestaan en werking van vereiste beveiligingsmaatregelen. Deze stap helpt om het tactisch informatiebeveiligingsbeleid waar nodig te bij werken en aan te scherpen.

Uitvoering: Ook in 2023 is dagelijks gewerkt aan een zo optimaal mogelijke informatiebeveiliging. Zo zijn bijvoorbeeld de principes van ‘niet vertrouwen, maar controleren’ op verschillende kritische raakvlakken uitgebreid.

Controle: In 2023 is de informatiebeveiliging van de pompen en gemalen in de stad getest en zijn de aanbevelingen uit die test opgevolgd.

De jaarlijkse controle Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) is opnieuw met goed resultaat afgesloten. ENSIA helpt ons om in één keer verantwoording af te leggen over informatieveiligheid gebaseerd op de normen die gelden voor de Nederlandse overheid, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

Voorbereid zijn: In 2023 is door de organisatie verder gewerkt aan bedrijfscontinuïteitsplannen en zijn reeds bestaande plannen geactualiseerd. Voor een groot aantal kritische dienstverleningsprocessen ligt daarmee een plan B klaar voor het geval de ICT langere tijd uitvalt door een calamiteit. Verder heeft de organisatie in 2023 een cybercrisisoefening gehouden.
Met samenwerkingspartner De Binnenbaan zijn afspraken opgesteld over wat er moet gebeuren bij een ICT-calamiteit en hoe de samenwerking dan verloopt.

Privacy
Datalekken, inzageverzoeken en klachten: In 2023 zijn er 65 mogelijke datalekken gemeld. Datalekken die een groot risico inhouden voor de betrokken personen moeten aan de Autoriteit Persoonsgegevens worden gemeld. Denk aan lekken waarbij het risico ontstaat op misbruik van gegevens. In 2023 is dat vijf keer voorgevallen.
Er zijn veertien inzageverzoeken gedaan door twaalf verschillende inwoners. Twee van deze inwoners wilden inzage in álle gegevens die de gemeente over hen verwerkt. De overige inwoners wilden inzage in één specifiek dossier. Er zijn zes klachten behandeld over privacy. Drie van deze klachten zijn gegrond verklaard.

Beleid en processen: *In december 2023 heeft het college het nieuwe privacy beleid vastgesteld. Daarin is een* gemeentelijke visie op privacy opgenomen. Met vernieuwing van het privacy beleid zijn enkele aanbevelingen opgepakt uit het 213a-onderzoek naar privacy dat in 2022 is uitgevoerd. Daarnaast is er is een hoofdstuk opgenomen over de verwerking van politiegegevens.

Informatiebeheer
In 2023 is het Kwaliteitszorgsysteem in gebruik genomen door een nulmeting uit te voeren. Hiermee start een jaarlijkse kwaliteitszorgmeting waarin door middel van een PDCA (Plan Do Check Act) -cyclus gedocumenteerd aan de verbetering van het Informatiebeheer wordt gewerkt. De input uit het kwaliteitszorgsysteem wordt ook gebruikt als input voor het jaarlijkse KPI-verslag over de kwaliteit van de informatiehuishouding.

Het aantal werkprocessen in het zaaksysteem is afgelopen jaar uitgebreid. Meerdere vakafdelingen zijn getraind in zaakgericht werken en werken met het systeem. De nazorg op zaken die ingeboekt worden, is opgevoerd en er wordt actief gemonitord hoe het gaat.
Verder is in 2023 het Vervangingsbesluit genomen door het college. Dit wordt per 1-1-2024 geïmplementeerd. De gedigitaliseerde stukken worden hiermee de originelen en het papier wordt na een korte bewaarperiode ter vernietiging aangeboden.

In 2023 is de organisatie geïnformeerd over de wetswijziging Emailarchivering die per 1-1 2024 van kracht is gegaan.

Fraude en continuïteit

De gemeente past een mix van maatregelen toe om te voorkomen dat er sprake kan zijn van fraude, en om te zorgen dat als er wel sprake zou zijn van fraude, dat deze ook wordt ontdekt.
In grote lijnen zijn de preventieve maatregelen: de gemeente heeft adequate procedures bij het aantrekken van medewerkers, het afleggen van de eed en belofte door elke medewerker, de inrichting van de organisatie met functiescheidingen, mandaten, richtlijnen en procedures.
Vervolgens zijn op alle relevante processen interne controles georganiseerd gericht op het adequaat beveiligen van activa en het voeren van een deugdelijke administratie en verantwoording.
Tenslotte worden nog op basis van risico-analyse verbijzonderde interne controles achteraf uitgevoerd om vast te stellen dat beheersmaatregelen ook daadwerkelijk hebben gewerkt.
Gedurende het verslagjaar is een geval geconstateerd van fraude met verlofdagen, waarop met een passende maatregel is gereageerd.

Rechtmatigheid

De in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. De verantwoordingsgrens is op 14 december 2020 door de raad vastgesteld op 1% van de begrote lasten. De totale lasten inclusief reservemutaties bedroegen € 582.135.023. Daarmee komt de verantwoordingsgrens op €5.821.350.

Begrotingscriterium	**x €1.000**
1A. Overschrijding lasten op programmaniveau	2.588
1B. Overschrijding investeringsbudgetten per activum	0
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	0
3A. Overschrijding van baten op programmaniveau die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	0
3B. Onderschrijding van baten op programmaniveau die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	0
3C. Onderschrijding van lasten op programmaniveau die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	*2.588*
4A. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1A) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid	1.686
4B. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1B) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid	0
Totaal acceptabele begrotingsonrechtmatigheden	*1.686*
5. Saldo onacceptabele begrotingsonrechtmatigheden	*902*
Voorwaardencriterium	
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	2.411

M&O criterium	0
Totaal onrechtmatigheden	**4.999**

De onacceptabel begrotingsafwijkingen (onderdeel 5) groter dan € 100.000 zijn onderstaand per criterium toegelicht.

Begrotingsrechtmatigheid

1A – 4A. Overschrijding lasten (€ 902.000)

Op de lasten is er per saldo een overschrijding van € 133.000 op programma 4. Deze overschrijding is met name veroorzaakt door een overschrijding op exploitatie sportaccommodaties voor energielasten en lasten onderhoud. Ook is er een overschrijding van € 770.000 op programma 6. Deze overschrijding is met name veroorzaakt door extra kosten voor inhuur van personeel voor vergunningverlening.

Beheersing en maatregelen begrotingsrechtmatigheid

Door de komst van de rechtmatigheidsverantwoording per 2023 heeft Zoetermeerse systematiek van de “meldingen” in de tussenberichten tot gevolg dat het college deze afwijkingen zal moeten opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording van de jaarstukken 2023. In 2023 is derhalve voorgesteld deze “meldingen” formeel te laten vaststellen door de raad om zoveel als mogelijk begroting rechtmatig uit te voeren. Hiermee wordt tevens uitvoering gegeven aan de aanbeveling van de accountant uit het verslag van bevindingen bij de jaarstukken 2022. Het college biedt daarom vanaf het boekjaar 2023 (minimaal) bij het eerste en tweede tussenbericht een voorstel tot wijziging van de begroting aan de raad aan. Hiermee worden gesignaleerde financiële afwijkingen op de vastgestelde begroting omgezet in een begrotingswijziging, waarmee onrechtmatigheid wordt voorkomen. Deze afwijkingen hoeven daarmee niet meer in de rechtmatigheidsverantwoording te worden opgenomen, daar deze via de tussenberichten afdoende zijn toegelicht en daarna verwerkt in de begroting.

Inkooprechtmatigheid

Uit de controle op de naleving van de Europese aanbestedingsregels is gebleken dat er voor een bedrag van 2,4 miljoen niet rechtmatig is ingekocht. Dit bedrag bestaat in totaal uit 6 posten die uit de steekproef van de verbijzonderde interne controle voortkomen en 5 posten die voortkomen uit de controle van het cluster inkoop.

Van de 6 posten uit de steekproef van de verbijzonderde interne controle is gebleken dat 2 posten reeds onrechtmatig waren in 2022 en een doorwerking hadden in 2023. De andere 4 posten zijn onrechtmatig wegens overschrijding van het Europese drempelbedrag.

Van de 5 posten die voortkomen uit de controle van het cluster inkoop zijn er al eerder in 2023 4 posten via het collegememo “inkooponrechtmatigheid” gemeld aan de raad. Voor de resterende post is in 2023 geen nieuw collegememo rechtmatigheid meer opgesteld.

Beheersing en maatregelen inkooprechtmatigheid

Voor alle dossiers waarvan de inkooponrechtmatigheid nog niet eerder aan de raad is gemeld zijn inmiddels maatregelen genomen om de rechtmatigheid te herstellen. Voor 1 dossier is nu nog niet in te schatten wanneer de reeds in gang gezette aanbesteding is afgerond en wat de impact hiervan zal zijn op de inkooprechtmatigheid voor het controlejaar 2024.

Omdat in een aantal gevallen is geconstateerd dat de grens van het Europese drempelbedrag is overschreden terwijl dit bij aanvang van de inkoop niet werd voorzien is het college voornemens om het proces rondom de verplichtingenadministratie aan te scherpen. Hierdoor zal de organisatie sneller kunnen inspelen op dreigende inkooponrechtmatigheden.

Rechtmatigheid ingekochte Jeugd (RTA en LTA) en WMO (BG en HH)

Samenvatting onzekerheden Jeugd en WMO BG op basis van ontvangen controleverklaringen zorginstellingen*

	x1000
	Onzeker
Jeugd onzeker	2.352
WMO onzeker	262

Samenvatting ontvangen en niet ontvangen Jeugd (RTA en LTA) en WMO BG en HH controleverklaringen zorginstellingen

	x1000		
Jeugd ontvangen		59.680	96%
Jeugd verwachting te ontvangen	62.032		100%
Jeugd onzeker	2.352		4%
Totaal verantwoording Jeugd		**62.032**	
WMO ontvangen		13.472	98%
WMO verwachting te ontvangen	13.734		100%
WMO onzeker	262		2%
Totaal verantwoording WMO		**13.734**	

Samenvatting fouten en onzekerheden ingekochte zorg Jeugd en WMO BG en HH

	x1000			
	Getrouwheid		Rechtmatigheid	
	fout	onzekerheid	fout	onzekerheid
Jeugd		2.352		2.352
WMO		262		262

Overzicht uitvoering medebewindtaken

De Wet Revitalisering generiek toezicht (Rgt) is erop gericht om het horizontaal toezicht ten aanzien van medebewindstaken door de raad te versterken. Het gemeentebestuur van Zoetermeer heeft dit als volgt ingevuld:

- Naast de programmaverantwoording wordt in deze subparagraaf apart ingegaan op de uitvoering van medebewindstaken door het college in 2023.
- Met de provincie is een bestuursovereenkomst gesloten op grond waarvan de gemeenten voor vijf beleidsdomeinen de stand van zaken voor de uitvoering aangeven (IBT-rapportage). Deze rapportage is weergegeven via het IBT-dashboard van de provincie Zuid-Holland. In dit dashboard wordt een actuele situatie over de beleidsdomeinen in alle Zuid-Hollandse gemeenten weergegeven. Klik hier voor het dashboard. De IBT-rapportage voor Zoetermeer is ook als bijlage in dit jaarverslag opgenomen (bijlage 2).

Uitvoering medebewindtaken in 2023
Op basis van de toezichtindicatoren voor de beleidsdomeinen en de bestuursovereenkomst (IBT-rapportage) wordt over de uitvoering van de medebewindstaken in 2023 het volgende opgemerkt door de toezichthouder (dit betreft alleen het onderdeel dat geen groene scoren heeft).

Archief- en informatiebeheer
'Het archiefverslag over 2022 is na behandeling in het college van B&W op 2 mei 2023 aan de raad en de provincie gestuurd. Uit het verslag komt naar voren dat de gemeente ook in 2022 stappen heeft gezet in de verdere verbetering van het archief- en informatiebeheer, maar nog niet geheel voldoet aan de wettelijke eisen. Op basis van de bevindingen van de gemeentearchivaris worden in 2023 en de daaropvolgende jaren concrete verbetermaatregelen uitgevoerd.'

Zie voor de voortgang over dit onderdeel de tekst hierover bij Informatiebeveiliging, Privacy en Informatiebeheer (IPI).

Wet open overheid

In 2023 zijn 65 Woo-verzoeken om openbaarmaking van documenten ontvangen (de passieve openbaarmaking). Verzoeken worden (deels) toegekend, (deels) afgewezen als de informatie al openbaar is en soms omgezet naar een informatieverzoek van de indiener. Woo-besluiten worden gepubliceerd op de gemeentelijke website.
De gemeente maakt op eigen initiatief besluiten en bestuurlijke stukken openbaar (de actieve openbaarmaking). Deze actieve openbaarmaking van de Woo voor verschillende onderwerpen is nog geen wettelijke verplichting. De gemeente volgt de berichtgeving van de Rijksoverheid en VNG.

Verbonden Partijen

Inleiding

De gemeente Zoetermeer is actief in netwerken van beleids- en uitvoeringsorganisaties. Bij een deel van die organisaties is de gemeente ook bestuurlijk en/of financieel betrokken. In dat geval is sprake van een 'verbonden partij'. Een bijzondere vorm hiervan zijn de samenwerkingsverbanden, die in het leven zijn geroepen om gemeentelijke taken in gezamenlijkheid uit te voeren. Dit soort samenwerkingsverbanden levert bijdragen aan het realiseren van maatschappelijke doelen, maar levert door zijn aard ook bestuurlijke - en financiële risico's op.

Kadernota verbonden partijen

Korte inhoud Kadernota en checklist Verbonden partijen
In de Kadernota Verbonden partijen zijn beleidsrichtlijnen opgenomen waaraan een (beoogde) deelname aan (nieuwe) samenwerkingsverbanden moet worden getoetst. Ook is een checklist beschikbaar die kan worden gebruikt bij afwegingen over het aangaan, inrichten of herzien van een samenwerkingsverband. De checklist is niet limitatief, maar geeft de belangrijkste onderwerpen aan, waarover moet worden nagedacht om op de grootste risico's bij samenwerking een passend antwoord te hebben.

In 2023 is de Kadernota Verbonden partijen geactualiseerd vanwege de gewijzigde Wet gemeenschappelijk regelingen in 2022 in verband met versterking van de democratische legitimering. De wetswijziging introduceert aanpassingen en aanvullingen op al bestaande wettelijke bevoegdheden en instrumenten. Bepaalde aanpassingen zijn al direct per 1 juli 2022 ingegaan. Andere wijzigingen zijn gericht op de gemeenschappelijke regelingen (GR'n) zelf. In het wetsvoorstel is bepaald dat de GR'n de mogelijkheid tot 1 juli 2024 hebben om de regelingen aan te passen.

Definitie Samenwerkingsverband
Een samenwerkingsverband bestaat tussen de gemeente en één of meer andere publieke en/of private partijen en heeft een eigen juridische entiteit, waarin activiteiten in organisatorisch verband worden uitgevoerd en de gemeente een bestuurlijk -, financieel -, integriteits- of ander risico loopt. Deze definitie sluit samenwerkingsverbanden zonder juridische entiteit, zoals subsidieverstrekkingen, leningen en garantstellingen, uit en deze vallen buiten de reikwijdte van de Kadernota Verbonden Partijen.

De nota bevat beleidsrichtlijnen die betrekking hebben op vier terreinen:

- Afwegingskader:
  Is sprake van toegevoegde waarde en is sprake van het meest geëigende middel?
- Publiekrechtelijke of privaatrechtelijke samenwerking:
  Afhankelijk van de aard van de activiteiten (in ieder geval publiek belang) en het doel van de samenwerking.

- Rolverdeling:
  Wie en hoe vervullen de gemeentelijke vertegenwoordigers hun rol als bestuurslid en hoe gaan zij om bij conflicterende belangen tussen het samenwerkingsverband en de gemeente?
- Good-governance:
  Regie op de samenwerking borgen de aspecten: sturen, beheersen, verantwoorden en toezicht houden.

Belangrijke ontwikkelingen

Hieronder staan de belangrijkste ontwikkelingen van verbonden partijen vermeld.

Stedin
Voor de energietransitie moet Stedin de komende jaren € 8 miljard investeren. Om dit geld tegen aantrekkelijke voorwaarden te kunnen aantrekken, is het versterken van het eigen vermogen met € 1,8 miljard nodig. Hiervoor heeft/had Stedin (samen met de aandeelhouders) twee projecten lopen.
Project Nachtwacht had tot doel het rijk als aandeelhouder in Stedin te laten stappen. Dit traject is december 2023 afgerond en het rijk is voor € 500 mln. ingestapt. in het project Nachtwacht zijn ook afspraken over eventuele toekomstige verzoeken aan het rijk voor mogelijke extra kapitaalstortingen en over governance en dividendbeleid.
Het dividendbeleid is bij hogere winsten soberder geworden. Door het instappen van het rijk is het aandeel Zoetermeer in Stedin gedaald van 2,34% naar 2,06% wat in de toekomst ook effect heeft op de dividenduitkering Zoetermeer. De goverance voor de aandeelhouders is met name op het financiële vlak versterkt. Het rijk krijgt op financieel vlak naast de rechten die de 'gewone' aandeelhouders hebben nog extra rechten.
Met het instappen van het rijk is de kapitaalbehoefte eigen vermogen gedaald naar € 800 mln. Dit komt door de € 500 mln. die het rijk heeft ingebracht maar ook doordat het rijk als een financieel krachtige aandeelhouder wordt gewaardeerd waardoor de financiële rating van Stedin A- is gebleven (zonder toetreding van het rijk zou de rating verlaagd worden) en daarom minder eigen vermogen nodig heeft om kapitaal op de markt te kunnen aantrekken.

In het project Omega onderhandelt Stedin met niet-aandeelhoudende gemeenten en provincies in het verzorgingsgebied van Stedin om als aandeelhouder in te stappen. Dit traject wordt eind eerste kwartaal 2024 afgerond. De verwachting is dat een aantal gemeenten en provincies instappen. De financiële inbreng zal alleen relatief gering zijn en hoegenaamd geen invloed hebben op het aandeel Zoetermeer in Stedin en daarmee ook niet op het uit te keren dividend.

Als gevolg van ‘Het Methodebesluit regionale netbeheerders elektriciteit en gas 2022-2026’ (opgesteld door de toezichthouder ACM [Autoriteit Consument & Markt]) kunnen de uit de hogere financieringsbehoefte voortkomende extra rente en afschrijvingslasten pas gedeeltelijk op een later moment in de tarieven worden doorbelast. Kortom, de last gaat voor de baat uit.
De verwachting is dat de winst Stedin en daarmee het dividend Stedin de komende jaren oploopt.

Dunea
Dunea zet in om de betrouwbaarheid van haar leveringsplicht robuuster vorm te geven door te investeren in de multi-bronnen strategie, het vergroten van de strategische zoetwatervoorraad in de duinen en het optimaliseren van het huidige systeem.

Een grote uitdaging voor Dunea is het verhogen van de productie. Het aantal klanten (voornamelijk huishoudens) van Dunea groeit meer en sneller dan tot nu toe verwacht. Ook is de verwachting dat het watergebruik per persoon de komende jaren stijgt. Dit betekent dat geplande projecten en daarmee de investeringen naar voren moeten worden gehaald. De vergunningverlening voor nieuwe projecten wordt alleen steeds omvangrijker en tijdrovender wat vertragend werkt.
Bijkomend probleem is dat een aantal systemen toe is aan groot onderhoud en dat dat tijdelijk ten koste gaat van de productie. Hierbij blijkt dat het steeds tijdrovender wordt om alle benodigde procedures (met name rond natuurvergunningen) te volgen voordat nieuwe investeringen en groot onderhoud kunnen worden uitgevoerd.
Ook vraagt de kwaliteit van drinkwater als gevolg van toename in regelgeving op gebied van PFAS en de vervuiling van rivierwater meer investeringen. Voor het onderhoud van het duingebied zijn meer investeringen en beheer nodig.

De tarieven Dunea stijgen de komende jaren. De bovengenoemde ontwikkelingen leiden tot hogere investeringen en exploitatiekosten en daarnaast stijgen de kosten als gevolg van de hoge inflatie. Met name de kosten voor energie en in iets mindere mate de arbeidskosten zijn hard gestegen. In november 2023 is in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een besluit over de investeringen en tarieven 2023 genomen. Het tarief voor een gemiddeld twee-persoonshuishouding stijgt in 2024 van € 179 naar € 194, een stijging van 8%.

Werkbedrijf De Binnenbaan BV
Werkbedrijf De Binnenbaan BV is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw), de re-integratie activiteiten van de gemeente Zoetermeer op basis van de Participatiewet en het gemeentelijke deel van het Werkgevers Servicepunt van de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal. Naast het uitvoeren van de opdracht van Zoetermeer lagen de prioriteiten in 2023 bij het verhogen van de uitstroom uit de uitkering naar werk, het behalen van een positief exploitatieresultaat en de beste werkgever van de regio worden.

In 2023 zijn stappen gezet in de voorbereiding van een nieuwe dienstverleningsovereenkomst (dvo) tussen de gemeente en De Binnenbaan voor de periode 2026 tot en met 2030 (de huidige dvo loopt eind 2025 af). Dit is gedaan door de dienstverleningsovereenkomst met de gemeente te evalueren. Conclusie is dat de gemeente de dienstverlening ook na 2025 wil continueren volgens de intentie die is uitgesproken bij de oprichting van De Binnenbaan. De gesprekken over de inhoud van de nieuwe vijfjarige dienstverleningsovereenkomst zijn gestart en worden begin 2024 afgerond. In 2023 is door onderzoeksbureau Berenschot gewerkt aan een onderzoek naar mogelijke toekomstscenario’s voor De Binnenbaan. Dit onderzoek wordt in 2024 opgeleverd.
Vanuit het management van De Binnenbaan en de Raad van Commissarissen is veel aandacht geweest voor het terugdringen van ziekteverzuim en werkdruk. Er is meer aandacht geweest voor preventie en breed beleid uitgerold om werkplezier te stimuleren.

In 2022 en 2023 is 6,5 fte extra ingezet voor de benodigde caseload. In 2023 is De Binnenbaan gestart met de evaluatie van die inzet om voor 2024 en verder te bepalen of die inzet noodzakelijk en effectief was en al dan niet gecontinueerd wordt. Dit is nog niet afgerond in 2023. De bedoeling is dit alsnog af te ronden in het eerste kwartaal van 2024. De resultaten hiervan worden meegenomen in de opdracht voor 2025.

De Binnenbaan heeft in 2023 als bedrijf grotendeels de verschuiving kunnen maken van de focus op de interne bedrijfsprocessen naar het tonen van meer ondernemerschap en optimaliseren van de dienstverlening. Er is gewerkt aan de opschaling van de dienstverlening en het binnenhalen van meer werk bij nieuwe werkgevers. Desondanks bleek het ook in 2023 niet haalbaar om de begrote omzet te halen. Daarbij spelen drie redenen een rol. Als eerste staan de tarieven onder druk. Ten tweede is de doelgroep kwetsbaarder en minder productief. Ten derde - hoewel dit positief is voor het beroep op bijstand – stromen de mensen sneller uit vanwege de gunstige arbeidsmarkt en dragen dus minder bij het behalen van omzet op werksoorten van De Binnenbaan.

De intentieverklaring voor het Regionaal WerkCentrum (RWC) is mede door de Binnenbaan ondertekend. Samen met regiogemeenten, UWV en andere partners gaat verkend worden hoe de landelijk gewenste opzet van een RWC in deze regio vorm kan krijgen. De Binnenbaan is nauw betrokken bij deze ontwikkeling.

Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)
De Metropoolregio Rotterdam Den Haag is met onder andere de havenindustrie, de glastuinbouw, het hightechcluster, de cybersecuritysector en als (inter)nationaal bestuurlijk centrum, belangrijk voor de Nederlandse economie. De metropoolregio Rotterdam Den Haag krijgt er de komende jaren circa 400.000 inwoners bij. Dat vraagt om meer woningen (240.000 in de zuidelijke Randstad), meer werk en een betere bereikbaarheid. Meer welvaart én welzijn voor de mensen die in de metropoolregio Rotterdam Den Haag wonen, werken en leven is daarbij het vertrekpunt. Meer samenwerken, betere fysieke verbindingen realiseren en het economisch vestigingsklimaat versterken is daarbij de inzet.

In 2023 hebben de 21 gemeenten onder meer samengewerkt aan de ontwikkeling van een nieuwe gezamenlijke Strategische Agenda voor de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. De nieuwe Strategische Agenda MRDH 2023-2026 is op 26 mei 2023 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Het strategische kader wordt gevormd door de vier opgaven, die in de strategische agenda zijn opgenomen: groei van de regio, vernieuwen van de regio, kwaliteit van de regio en herstel van de regio. Met deze nieuwe strategische agenda is meer focus en samenhang aangebracht in de activiteiten en inzet vanuit de MRDH. Verder is er door de MRDH in 2023 aan tal van projecten in de regio medewerking en subsidie verstrekt voor onder meer het vernieuwen van werklocaties, bevordering van samenwerking met het bedrijfsleven en onderwijs, campusontwikkeling en mobiliteitsprojecten.

Zoetermeer heeft in 2023 bij de MRDH € 300.000 subsidie aangevraagd en ontvangen voor de Dutch Innovation Factory voor het uitbreiden van de samenwerking met partners uit het bedrijfsleven (community building). Mede dankzij deze cofinanciering vanuit de MRDH heeft Zoetermeer in 2023 tevens € 2 mln. aan investering ontvangen uit het Nationaal Groeifonds voor de doorontwikkeling van de campus.

Gemeenschappelijke Regeling Bleizo (GR Bleizo)
De gebiedsontwikkeling van Bleizo vindt plaats volgens de in 2014 door de raden van Lansingerland en Zoetermeer vastgestelde ontwikkelingsaanpak ‘Ontwikkeling Bleizo Van plan naar Strategie 2013’. Deze strategie richt zich op de ontwikkeling van een hoogwaardig gebied, met vervoerswaarde, rondom het nieuwe OV Knooppunt Bleizo. De Vervoersknoop Bleizo is in 2019 volledig in gebruik genomen. De gronden van Bleizo-Oost zijn inmiddels uitgegeven. Na enkele verkennende studies naar de mogelijkheden voor woningbouw op Bleizo-West is in oktober 2021 het ontwikkelperspectief PROEFtuin Bleizo vastgesteld door de gemeenteraden van Zoetermeer en van Lansingerland.

De uitwerking in een ontwikkelstrategie loopt vertraging op omdat het provinciale omgevingsbeleid nog niet is aangepast. De provincie heeft in haar coalitieakkoord besloten de invulling van de windopgave in gemeente Lansingerland als voorwaarde te stellen voor verdere planvorming van PROEFtuin Bleizo. Een recent onderzoek van de provincie naar de technische haalbaarheid van windmolens in Lansingerland toont aan dat het realiseren van windenergie op Bleizo-West erg complex is. Het onderzoek constateert daarnaast dat er een kansrijkere, alternatieve locatie in Lansingerland is. Het college van GS heeft besloten om Bleizo-West, naast twee andere locaties, toch mee te nemen bij vervolgonderzoek voor de realisatie van windenergie. De provincie is voornemens de bevoegdheden voor de ruimtelijke inpassing en vergunningverlening van windenergie terug te nemen van de gemeente Lansingerland en het initiatief zo naar zich toe te trekken. Daar een en ander onzeker is, blijft de ontwikkelvisie van 2014 de basis voor de grondexploitatie en de begroting van de GR Bleizo.

Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg
Het Bedrijvenschap Hoefweg heeft als doel het ontwikkelen van vestigingsmogelijkheden voor bedrijven uit Lansingerland en Zoetermeer, alsmede uit de Metropoolregio Rotterdam Den Haag en voor bedrijven van elders die een belangrijke bijdrage leveren aan de werkgelegenheid. Eind 2021 zijn alle bedrijfskavels uitgegeven en opgeleverd met uitzondering van de zes hectare gelegen bij het NS-station Lansingerland-Zoetermeer, die deel uitmaken van het gebied van de Proeftuin Bleizo. Het is de bedoeling om de resterende zes hectare in 2024 over te hevelen naar de grondexploitatie Bleizo. Het Bedrijvenschap Hoefweg zou in 2021 worden opgeheven. Door de situatie bij PRISMA waar het Bedrijvenschap Hoefweg in deelneemt, heeft de opheffing van het Bedrijvenschap Hoefweg vertraging opgelopen. In het najaar van 2023 is gestart met het opstellen van een liquidatieplan gericht op de opheffing van het Bedrijvenschap Hoefweg per eind 2024.

Gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden
De ambitie van het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden is om de dienstverlening verder te professionaliseren. De focus lag in 2023 op doorontwikkeling van de automatisering, ontzorgen, professionalisering van de informatievoorziening en het stroomlijnen van de administratieve keten tussen jeugdhulpaanbieders, gemeenten en Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden. Het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden leverde daarnaast een belangrijke bijdrage in de uitvoering van de regionale aanpak kostenbeheersing.

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Haaglanden
De voorgaande jaren heeft ODH zich in samenspraak met de opdrachtgevers voorbereid op de invoering van de Omgevingswet. De ODH levert op concernniveau een bijdrage aan diverse activiteiten die zijn gericht op een toekomst bestendige uitvoering van vergunningverlening, toezicht en veiligheid (o.a. naar aanleiding van het advies Van Aartsen). Er zijn daarnaast geen majeure wetswijzigingen.

Gemeenschappelijke regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst en Veilig Thuis Haaglanden (GR GGD en VT Haaglanden)
Op 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen gewijzigd in Nederland, met als doel de democratische legitimiteit van gemeenschappelijke regelingen te vergroten. Voor GR GGD/VT heeft dit met name geleid tot technische wijzigingen in de tekst om de regeling van de GR GGD/VT in lijn te brengen met de gewijzigde wet.

De GR GGD en VT heeft als doel:

1. het bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid;
2. het voorkomen van en de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de regionale gezondheidsdienst, als bedoeld in de Wet publieke gezondheid, en een advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, als bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet. De twee uitvoeringsorganisaties Veilig Thuis en GGD zijn onderdeel van gemeente Den Haag.

De nadruk bij Veilig Thuis ligt op het tijdig afronden van meldingen, het versterken van de ketensamenwerking en het verder ontwikkelen van sturingsinformatie voor een resultaatgerichte werkwijze. De ketensamenwerking wordt verder ontwikkeld middels het kwaliteitskader lokale teams en de VTH-monitor. Ondertussen heeft het kabinet de vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen aangekondigd in het toekomstscenario kind- en

gezinsbescherming. Hierin wordt op termijn een nieuwe publiekrechtelijke organisatie opgericht bestaande uit Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de Gecertificeerde Instellingen.

In de visie van de GGD worden vijf ambities beschreven:

1. voorvechter gelijke kansen op een goede gezondheid;
2. adviseur voor een gezonde leefomgeving;
3. regionale partner acute problemen publieke gezondheid;
4. veilig vangnet waar dat (nog) ontbreekt;
5. deskundige, proactieve organisatie.

In 2023 kwamen met het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven akkoord (GALA) diverse opgaven in de publieke gezondheid richting GGD Haaglanden. De rol van de GGD hierin was die van kennispartner ten behoeve van de aanzet tot een (regionale) preventie infrastructuur, adviseur bij het opstellen van de integrale plannen en inhoudelijk adviseur op diverse onderdelen van GALA. In 2024 wordt de rol van de GGD in dit kader verder vormgegeven,

In het najaar van 2023 is een rapport gepubliceerd over de luchtkwaliteit in Haaglanden. Kern van het rapport is dat de luchtkwaliteit in onze regio significant slechter is dan in andere regio's in het land. De GGD komt in 2024 met een concreet plan over de wijze waarop de regionale samenwerking ter verbetering van de luchtkwaliteit in onze regio vormgegeven kan worden, met expliciet aandacht voor de implicaties voor gemeenten.

Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)
De beleidsmatige ontwikkelingen binnen de VRH hebben zich afgespeeld binnen de kolommen: brandweer, geneeskundige hulpverlening, gemeentelijke crisisbeheersing en, in het verlengde daarvan, de multidisciplinaire rampenbestrijding en crisisbeheersing, alsook de gemeenschappelijke meldkamer. Het algemeen bestuur van de VRH heeft – in het kader van de multidisciplinaire, regionale rampenbestrijding en crisisbeheersing – in 2023 een Regionaal Risicoprofiel (RRP) en Regionaal Beleidsplan Rampenbestrijding en Crisisbeheersing (RBP) vastgesteld. De reacties van de gemeenteraden op deze planfiguren zijn bij de vaststelling betrokken. Daarnaast is in 2023 ook het Regionaal Crisisplan geactualiseerd.

Risicobeheersing heeft zich voorbereid op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Alle medewerkers zijn opgeleid en bijgeschoold en werkprocessen met gemeenten en ketenpartners zijn herzien en afgestemd. Ook is de digitalisering in lijn gebracht met het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

In overleg met de Veiligheidsregio Haaglanden is besloten de brandweerkazerne Brusselstraat niet te verhuizen naar de locatie Abdissenbos. De bestaande kazerne aan de Brusselstraat 2-4 wordt gerenoveerd en verduurzaamd. De burgemeester heeft de raad hierover op 7 juli 2023 geïnformeerd.

Overzicht verbonden partijen

Zoetermeer kent de volgende verbonden partijen:

Deelnemingen in vennootschappen:
- NV Bank voor Nederlandse Gemeenten
- Dunea NV
- Stedin NV
- Werkbedrijf De Binnenbaan BV

Gemeenschappelijke regelingen:
- Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)
- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)
- Gemeenschappelijke regeling GGD Haaglanden en Veilig thuis Haaglanden
- Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)
- Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg
- Gemeenschappelijke regeling Bleizo
- Gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (voorheen: inkoopbureau H-10)
- Gemeenschappelijke regeling Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4

Stichtingen en verenigingen:
- Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Gemeenten voor duurzame ontwikkelingen (GDO)
- Stichting BusinessPark Haaglanden (BPH)
- Vereniging De BredeStroomversnelling

In de bijlage Verbonden partijen is volgens het Besluit Begroting en Verantwoording meer gedetailleerde informatie (over doel, beleid, risico's, belangen en dergelijke) per verbonden partij opgenomen.

Relatie met paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing
Voor de gemeenschappelijke regelingen en andere verbonden partijen is voor GR Bleizo een specifiek, strategisch risico voor de gemeente Zoetermeer geconstateerd.

Grondbeleid

Inleiding

In de paragraaf Grondbeleid wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde grondbeleid in 2023. De inhoud van deze paragraaf bevat:

- De visie op het Zoetermeerse grondbeleid
- De manier waarop het grondbeleid is uitgevoerd
- Een prognose van de resultaten van de totale grondexploitatie en een onderbouwing van de winstneming
- Risicobeleid in relatie tot grondbeleid.

De visie op het Zoetermeerse grondbeleid
De belangrijkste ambities en opgaven voor de stad zijn vastgesteld in de Omgevingsvisie Zoetermeer 2040. Grondbeleid is een middel om ruimtelijke doelstellingen te verwezenlijken die hieruit voortvloeien. Het karakter van het Zoetermeerse grondbeleid wordt bepaald door drie leidende principes: ambitie gestuurd, waarde creërend en adaptief.

- Ambitie gestuurd
  Grondbeleid staat ten dienste van beleidsdoelstellingen en (ruimtelijke) ambities. Het is geen doel op zich, maar een middel om ruimtelijke beleidsopgaven en ambities in samenhang te realiseren. Een duidelijke koers zoals vastgelegd in de Visie Zoetermeer 2040, en de bijbehorende uitwerking in beleid- en gebiedsprogramma's en Omgevingsplan, vormen een belangrijke voorwaarde voor een ambitie gestuurd grondbeleid.
- Waarde creërend
  Grondbeleid is bedoeld om ruimtelijke opgaven mogelijk te maken en daarmee maatschappelijke doelen te verwezenlijken of te versterken. Grondbeleid gaat vooral over het creëren van maatschappelijk waarde. Tegelijkertijd moet het ook betaalbaar blijven. Bij het streven naar kwaliteit en diversiteit wordt gezocht naar een gezonde balans tussen maatschappelijke en financiële waarden.
- Adaptief
  De gemeente handelt in de geest van de Omgevingswet en faciliteert via randvoorwaarden ruimtelijke initiatieven vanuit de samenleving én in samenwerking met de samenleving. De gemeente gaat uit van het bundelen van krachten en biedt initiatiefnemers een reikende hand als nodig. Wanneer meer regie door de gemeente wenselijk is, is het gemeentelijk grondbeleid voldoende wendbaar om slagvaardig te kunnen handelen om te komen tot tijdige realisatie.

Op basis van de drie leidende principes spreekt de gemeente van "situationeel grondbeleid". Dit betekent concreet dat de gemeente per situatie afweegt welke grondbeleidsvorm passend is bij de belangen van de gemeente, marktpartijen en de samenleving. De volledige visie op het Zoetermeerse grondbeleid is vastgelegd in de Nota Grondbeleid Zoetermeer 2021.

Uitvoering grondbeleid
Op de gemeentelijke website Plannen en Projecten is een uitgebreid overzicht te raadplegen van de activiteiten die uitvoering geven aan het grondbeleid van de gemeente. De gemeente onderscheidt in essentie drie vormen van grondbeleid: actief, faciliterend en samenwerkend.

Actief grondbeleid
Actief grondbeleid wordt gekenmerkt door een overheidsrol, waarbinnen de gemeente de benodigde gronden verwerft, de gronden ontwikkelt (grondproductie) en vervolgens bouwkavels verkoopt aan derden. Voor een actief grondbeleid project wordt door de raad een grondexploitatie geopend.
In 2023 is één nieuwe grondexploitaties geopend: Van Aalstlaan 24 (raadsbesluit d.d 15 mei 2023). In de huidige grondexploitatieprojecten worden er tot 2031 nog 977 woningen gerealiseerd.
In 2023 heeft binnen de grondexploitaties grondverkoop voor 353 woningen plaatsgevonden (raming was 529 woningen). Oplevering van woningen vindt in de regel ca. 1 tot 1,5 jaar na grondverkoop plaats. Het verschil met de raming komt voornamelijk doordat de verkochte grond voor de Van Leeuwenhoeklaan en Palenstein later wordt geleverd dan verwacht.
Binnen de grondexploitatie Oosterheem heeft Zoetermeer nog ca. 4,1 ha. uit te geven grond ten behoeve van bedrijventerrein. Deze grond wordt gefaseerd uitgegeven in de komende 5 jaar. Er is in 2023 ca. 0,36 ha bedrijventerrein verkocht (raming was 0,9 ha). De geraamde grondtransacties schuiven grotendeels door naar 2024. Eind 2023 is ca. 0,2 ha aan bedrijventerrein gereserveerd voor kandidaatkopers.

In 2023 zijn de grondexploitaties Zegwaartseweg Noord, Plataanhout, Bladgroen, Kleurlaan en Katwijkerlaantracé afgesloten.

Projectnaam	looptijd t/m	2024	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Boerhaavelaan	2024						
Cadenza 2	2026						
Delftsewallen Gasfabriekterrein	2024						
Dwarstocht	2025						
Edisonpark	2033						
Engelandlaan 140	2025						
Lansinghage	2027						
Markt 10	2030						
Oosterheem	2028						
Palenstein - herstructurering	2026						
Van Aalstlaan	2028						
Van Leeuwenhoeklaan	2026						
Voorweg Noord	2025						

Strategische aankopen
Het pand Amsterdamstraat 3 is eind 2023 strategisch aangekocht. Het pand is gelegen in deelgebied 5A Zuidflank/Nederlandlaan van het Programma Binnenstad. Het project Zuidflank/Nederlandlaan bevindt zich in de haalbaarheidsfase. De aankoop door de gemeente voorkomt speculatie met het pand. Bovendien heeft de gemeente meer regie op de herontwikkeling en draagt de aankoop op termijn naar verwachting bij aan een snellere doorlooptijd. Een gedetailleerd overzicht van alle strategische activa (grond en gebouwen) is opgenomen in de bijlage bij het Meerjarenperspectief Grondzaken 2024.

Financieel resultaat grondbedrijffunctie

Financieel resultaat 2023

Bedragen x € 1.000

Resultaatcategorie	Bedrag
Tussentijdse winstnemingen	3.109
Vrijval Risicoreserve	299
Mutatie voorziening nadelige complexen n.a.v. MPG	-1.133
Mutatie voorziening verplichtingen afgesloten grondexploitaties	-307
Faciliterend grondbeleid	-226
Overige lasten (rente, beheerlasten, c.a.)	-624
Vennootschapsbelasting	-136
Resultaat grondbedrijffunctie 2023	**982**

Toelichting financieel resultaat grondbedrijffunctie
Het resultaat van de grondbedrijffunctie bedraagt € 0,982 mln. positief. Met name de tussentijdse winstnemingen van vooral die van Oosterheem van € 1,7 mln. en Lansinghage van € 0,9 mln. dragen hieraan bij. Uit de risicoreserve Grondbedrijffunctie is € 0,299 mln. vrijgevallen: vanwege de voortgang in Oosterheem en Dwarstocht zijn minder middelen benodigd in deze reserve.
Omdat o.a. de grondexploitaties Palenstein en Cadenza verslechterd zijn, moet er een extra storting in de voorziening Nadelige complexen plaatsvinden. Daarnaast is de verlieslatende grondexploitaties Plataanhout afgesloten waarbij sprake is van een geringe vrijval. Per saldo is de voorziening Nadelige complexenmet € 1,133 mln. opgehoogd.
De faciliterende projecten hebben in 2023 per saldo een nadeel van € 0,226 mln. opgeleverd (1e Stationsstraat en Oostergo). Aan overige lasten is € 0,624 mln. toegerekend aan de grondbedrijffunctie: het gaat hier om beheerlasten, rentelasten en lasten voor beleidsontwikkeling. En aan te betalen vennootschapsbelasting is per saldo € 0,136 mln. opgenomen in het resultaat.

Prognose Grondexploitaties en winstnemingen

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31.12.2023	Prognose			
		Lasten	Baten	Rente	Resultaat
Totaal_Grondexploitaties	**21.784**	**43.580**	**59.745**	**0**	**-5.619**

In de huidige portefeuille van bouwgronden in exploitatie is de verwachting dat er de komende jaren nog € 43,6 mln. aan investeringen en nog € 59,7 mln. aan opbrengsten worden gerealiseerd. De meeste kosten zijn nog te realiseren bij de projecten Dwarstocht (€ 5,5 mln,), Oosterheem € 10,2 mln.), Palenstein (€ 4,9 mln.) en Edisonpark (€ 12,1 mln.). De meeste opbrengsten zijn nog te realiseren bij de projecten Oosterheem (€ 12,3 mln.) en Edisonpark (€ 19,8 mln). De boekwaarde bedraagt eind 2023 € 21,78 mln.

Bij voldoende zekerheid over een positief projectresultaat wordt er jaarlijks tussentijds winst genomen. Dat gebeurt op basis van de voor gemeenten voorgeschreven “percentage of completion” methode. De verwerking van het resultaat vindt volgens de nota Grondbeleid, getrapt plaats: de te nemen winst wordt gestort in de Risicoreserve tot een maximum van 2,5% van de nog te realiseren bruto omzet van de grondexploitatie. Van het resterende resultaat gaat 50% naar de reserve Versterking Financiële Positie Grondbedrijffunctie en 50% naar de reserve RIF 2030.
In 2023 is er € 3,11 mln. winst genomen (2022: € 7,44 mln.) op basis van de ‘percentage of completion methode’. De winsten over 2023 komen hoofdzakelijk voort uit de projecten Oosterheem (€ 1,7 mln.) en Lansinghage (€ 0,9 mln.).
Bij de grondexploitaties Dwartsocht en Zegwaartseweg Noord is sprake van een geringe terugdraaiing van eerder genomen tussentijdse winst. Dit komt doordat het te verwachten resultaat van deze grondexploitaties iets verslechtert. Het eindresultaat van een aantal grondexploitaties zijn naar beneden bijgesteld door gewijzigde fasering en indexering van kosten. Hierdoor komt het geprognotiseerde totale eindresultaat uit op -/- € 5,6 mln. De gemeenteraad wordt via het Meerjarenperspectief Grondexploitaties uitvoerig geïnformeerd over de mutaties.

De gerealiseerde winstneming per complex bedraagt:

Bedragen x € 1.000

Complex	Bedrag
Bladgroen	22
Dwarstocht	-2
Engelandlaan 140	258
Katwijkerlaantracé	388
Kleurlaan	184
Lansinghage	865
Oosterheem	1.697
Van Leeuwenhoeklaan	8
Zegwaartseweg Noord	-311

Totaal	**3.109**

In 2023 zijn bij een aantal projecten de verwachte resultaten op de projecten veranderd ten opzichte van 2022. Hierdoor zijn bij een aantal projecten de verliesvoorzieningen gemuteerd. De totale verliesvoorzienig op de grondexploitaties is in 2023 € 24,6 mln. (2022: 23,1 mln.). Dit verschil wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de toename van de verliesvoorziening op het project Palenstein van € 1,5 mln. en Cadenza 2 van € 0,2 mln. en de afname bij het afgesloten project Plataanhout (€ 0,15 mln.).

Faciliterend grondbeleid
Bij faciliterend grondbeleid heeft de gemeente de gronden in een plangebied niet in eigendom. De grondexploitatie wordt gevoerd door de private grondeigenaren. De gemeente beperkt zich tot haar publiekrechtelijke rol door het vaststellen van de kaders en randvoorwaarden van de ontwikkeling. De door de gemeente te maken kosten, zoals het opstellen van een bestemmingsplan of de aanleg van een ontsluitingsweg, worden niet via de gronduitgifte maar via een exploitatieovereenkomst (anterieur of posterieur) of exploitatieplan verhaald. De Nota kostenverhaal/ Werkwijze bij bouwinitiatieven 2017 was bij dit type projecten van toepassing. Op 12 december 2023 is de Nota Kostenverhaal Zoetermeer 2024 door het college vastgesteld die ingaat per 1 januari 2024. Het streven is om alle door de gemeente gemaakte kosten te verhalen via een anterieure overeenkomst. Per eind 2023 is voor de faciliterende projecten € 0,655 mln. vooruit ontvangen en is € 0,646 mln. opgenomen als zijnde nog te ontvangen van de private initiatiefnemers op basis van afgesloten intentie- en anterieure overeenkomsten.
Het is om diverse redenen niet altijd mogelijk om alle kosten te verhalen. Het gaat dan vaak om door de gemeente gemaakte uren voor plankosten die niet verhaald kunnen worden op de initiatiefnemer. Op basis van de verrichte werkzaamheden en een risico-inschatting is de verwachting dat € 0,226 mln. niet kan worden verhaald via een anterieure overeenkomst. Deze kosten zijn in overeenstemming met de financiële kaders van het grondbeleid (Nota grondbeleid) ten laste gebracht van het resultaat van de grondbedrijfsfunctie. Via de rapportages Ruimtelijk Fysiek (vanaf 2024 rapportage Projecten en Programma's) wordt halfjaarlijks gerapporteerd over de actuele stand van zaken van faciliterende projecten.

Belangrijke ontwikkelingen

Reserve Investeringsfonds

In 2023 is € 1,13 mln. aan het Rif toegevoegd vanuit de grondbedrijffunctie. Op basis van het Meerjarenperspectief Grondexploitaties 2024 zal er in de periode 2024-2032 nog € 3,01 mln. worden toegevoegd aan het Rif (in totaal € 4,14 mln.).

Bedragen x € 1 mln.

Winstafdrachten Rif	2023	2024	2025	2026	2027	2028 e.v.	Totaal
Prognose bij jaarrekening 2022	4,41	2,06	0,43	0,44	-0,38	-0,54	6,42
Tussentijdse bijstelling 2023	0,00	0,17	0,00	0,64	0,69	0,21	1,71
Jaarrekening 2023 o.b.v. MPG2024	-3,28	-0,51	-0,07	-0,67	0,15	0,39	-3,99
Totaal 2023 - 2028 e.v.	**1,13**	**1,72**	**0,37**	**0,42**	**0,45**	**0,06**	**4,14**

Risicobeleid in relatie tot grondbeleid
Langlopende projecten zoals grondexploitaties zijn niet zonder risico's. Risicomanagement is erop gericht om de risico's te vermijden, te reduceren dan wel over te dragen naar een derde partij. Om de financiële gevolgen van risico's die eventueel optreden op te kunnen opvangen, wordt er weerstandscapaciteit voor grondexploitaties aangehouden, bestaande uit de reserve Financiële Positie Grondbedrijf en de Risicoreserve grondbedrijf.
De minimale en maximale omvang van de weerstandcapaciteit zijn bepaald op respectievelijk 1,0 en 1,2 keer de gekwantificeerde risico's. De spelregels over de hoogte van deze reserves en de relatie met de Rif zijn vastgelegd in de Nota grondbeleid. Per 31.12.2023 is op basis van risicosimulatie een maximale weerstandscapaciteit aanwezig van € 8,14 mln. Dit komt overeen met 1,15 keer de gekwantificeerde risico's.

Jaarrekening

Het overzicht van baten en lasten

Samenvattend

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
Lasten	-441.718	-497.572	-483.644	13.928
Baten	433.478	487.709	479.867	-7.842
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-8.240**	**-9.863**	**-3.777**	**6.086**
Toevoegingen	-10.521	-49.485	-98.491	-49.006
Onttrekkingen	17.938	63.694	112.669	48.975
Mutaties reserves	**7.418**	**14.209**	**14.178**	**-31**
Gerealiseerd saldo	**-822**	**4.345**	**10.401**	**6.056**

Lasten
Bedragen x €1.000

Lasten	primitieve begroting	begroting na wijziging	jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	**-116.635**	**-132.554**	**-133.801**	**-1.247**
2. Samen leven en ondersteunen	**-116.766**	**-140.556**	**-137.073**	**3.483**
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	**-59.609**	**-65.886**	**-62.207**	**3.679**
4. Vrije tijd	**-29.645**	**-29.693**	**-30.358**	**-666**
5. Veiligheid	**-18.775**	**-19.808**	**-19.401**	**407**
6. Dienstverlening en participatie	**-16.869**	**-17.827**	**-18.378**	**-552**
7. Inrichting van de stad	**-27.717**	**-36.918**	**-30.765**	**6.153**
Overzicht overhead	**-47.629**	**-47.071**	**-47.156**	**-86**
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**-7.747**	**-6.933**	**-4.138**	**2.795**
Heffingsbedrag Vennootschapsbelasting	**-327**	**-327**	**-366**	**-39**
resultaat lasten	**-441.718**	**-497.572**	**-483.644**	**13.928**

Baten
Bedragen x €1.000

Baten	primitieve begroting	begroting na wijziging	jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	**65.073**	**64.965**	**66.747**	**1.782**
2. Samen leven en ondersteunen	**1.618**	**19.705**	**14.681**	**-5.025**
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	**29.919**	**33.606**	**33.006**	**-599**
4. Vrije tijd	**9.650**	**9.132**	**10.085**	**952**
5. Veiligheid	**891**	**899**	**990**	**91**
6. Dienstverlening en participatie	**7.414**	**5.841**	**6.006**	**164**
7. Inrichting van de stad	**24.234**	**33.939**	**23.052**	**-10.887**
Overzicht overhead	**1.300**	**98**	**247**	**149**
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**293.380**	**319.522**	**324.824**	**5.301**
Heffingsbedrag Vennootschapsbelasting	**0**	**0**	**229**	**229**
Resultaat baten	**433.478**	**487.709**	**479.867**	**-7.842**

Toevoegingen aan reserves
Bedragen x €1.000

Toevoegingen	primitieve begroting	Begroting na wijziging	jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	**-1.708**	**-1.784**	**-1.784**	**0**
2. Samen leven en ondersteunen	**0**	**0**	**0**	**0**
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	**0**	**-2.500**	**-3.918**	**-1.418**
4. Vrije tijd	**0**	**0**	**0**	**0**
5. Veiligheid	**0**	**0**	**0**	**0**
6. Dienstverlening en participatie	**0**	**0**	**0**	**0**
7. Inrichting van de stad	**-4.529**	**-6.599**	**-3.039**	**3.560**
Overzicht overhead	**-290**	**-290**	**-290**	**0**
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**-3.994**	**-38.313**	**-89.461**	**-51.148**
Resultaat toevoegingen	**-10.521**	**-49.485**	**-98.491**	**-49.006**

Onttrekkingen aan reserves
Bedragen x €1.000

Onttrekkingen	primitieve begroting	Begroting na wijziging	jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	**3.111**	**3.707**	**3.201**	**-506**
2. Samen leven en ondersteunen	**900**	**549**	**568**	**19**
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	**4.981**	**6.050**	**4.356**	**-1.694**
4. Vrije tijd	**290**	**695**	**512**	**-182**
5. Veiligheid	**600**	**661**	**0**	**-661**
6. Dienstverlening en participatie	**0**	**0**	**0**	**0**
7. Inrichting van de stad	**3.743**	**5.003**	**6.418**	**1.415**
Overzicht overhead	**176**	**59**	**46**	**-14**
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**4.138**	**46.971**	**97.568**	**50.597**
Resultaat onttrekkingen	**17.938**	**63.694**	**112.669**	**48.975**

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Exploitatieresultaat

De primitieve begroting 2023 sloot met een nadelig resultaat van € 0,9 mln. Als primitieve begroting geldt de door de raad op 7 november 2022 vastgestelde begroting 2023.
In 2023 is de raad tweemaal door middel van een Tussenbericht geïnformeerd over de uitvoering van de begroting. De begroting na alle wijzigingen laat een voordelig resultaat zien van € 4,4 mln. Hierin zijn alle door de raad vastgestelde begrotingswijzigingen voor het dienstjaar 2023 begrepen.
Het gerealiseerde resultaat bedraagt € 10,4 mln. batig en is afzonderlijk op de balans opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen. De raad is in december in de memo 'Financiële afwijkingen na het Tweede Tussenbericht 2023 geïnformeerd over € 2,0 mln. aanvullende grote of bijzondere afwijkingen na het Tweede Tussenbericht. Per saldo geeft de jaarrekening - ten opzichte van de eerdere verwachting - een financieel beter uitkomst van € 4,0 mln.

Rechtmatigheid

Tabel rechtmatigheid lasten

Bedragen x €1.000

Omschrijving	begroting na wijziging	jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	**-132.554**	**-133.801**	**-1.247**
2. Samen leven en ondersteunen	**-140.556**	**-137.073**	**3.483**
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	**-65.886**	**-62.207**	**3.679**
4. Vrije tijd	**-29.693**	**-30.358**	**-666**
5. Veiligheid	**-19.808**	**-19.401**	**407**
6. Dienstverlening en participatie	**-17.827**	**-18.378**	**-552**
7. Inrichting van de stad	**-36.918**	**-30.765**	**6.153**
Overzicht overhead	**-47.071**	**-47.156**	**-86**
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**-6.933**	**-4.138**	**2.795**
Heffingsbedrag Vennootschapsbelasting	**-327**	**-366**	**-39**
Totaal	**-497.572**	**-483.644**	**13.928**

Toelichting rechtmatigheid lasten

De raad is in december in het memo 'Financiële afwijkingen na het Tweede Tussenbericht 2023' geïnformeerd over € 1,8 mln. aanvullende grote of bijzondere afwijkingen na het Tweede Tussenbericht aan de lastenkant . Voor programma 1, 4 en 6 is er sprake van een overschrijding ten opzichte van hetgeen gemeld is. De hoofdlijn van deze verbetering is toegelicht in het eerste hoofdstuk van de jaarstukken. En in meer detail in het onderdeel jaarrekening 'toelichting verschillen tussen de begroting na wijziging en de rekening per programma'.

Tabel rechtmatigheid baten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	begroting na wijziging	jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	**64.965**	**66.747**	**1.782**
2. Samen leven en ondersteunen	**19.705**	**14.681**	**-5.025**
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	**33.606**	**33.006**	**-599**
4. Vrije tijd	**9.132**	**10.085**	**952**
5. Veiligheid	**899**	**990**	**91**
6. Dienstverlening en participatie	**5.841**	**6.006**	**164**
7. Inrichting van de stad	**33.939**	**23.052**	**-10.887**
Overzicht overhead	**98**	**247**	**149**
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**319.522**	**324.824**	**5.301**
Heffingsbedrag Vennootschapsbelasting	**0**	**229**	**229**
Gerealiseerd saldo	**487.709**	**479.867**	**-7.842**

Toelichting rechtmatigheid baten

De raad is in december in het memo 'Financiële afwijkingen na het Tweede Tussenbericht 2023' geïnformeerd over € 5,8 mln. aanvullende grote of bijzondere afwijkingen na het Tweede Tussenbericht aan de batenkant . Per saldo geeft de jaarrekening - ten opzichte van de eerdere verwachting - aan de batenkant een financieel beter uitkomst van € 2,0 mln. De hoofdlijn van deze verbetering is toegelicht in het eerste hoofdstuk van de jaarstukken. En in meer detail in het onderdeel jaarrekening 'toelichting verschillen tussen de begroting na wijziging en de rekening per programma'.

Tabel rechtmatigheid reserve
Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
Toevoegingen	-10.521	-49.485	-98.491	-49.006
Onttrekkingen	17.938	63.694	112.669	48.975
Mutaties reserves	**7.418**	**14.209**	**14.178**	**-31**

Toelichting rechtmatigheid reserve

Bij een beroep op specifiek voor het doel in het leven geroepen bestemmingsreserve is het bedrag van de feitelijke onttrekking gelijk aan de gemaakte kosten tot maximaal de raming van de kosten. Deze beleidslijn maakt het mogelijk om bij lagere kosten dan geraamd ook een lagere aanwending van de reserve te kunnen verantwoorden. Per saldo geeft de jaarrekening - ten opzichte van deze beleidslijn voor programma 7 en het overzicht OAD een overschrijding.

De raad heeft op 16 mei 2023 besloten om de Reserve Investeringsfonds 2023 en Fonds Zoetermeer 2040 samen te voegen per 31 december 2023 en de Reserve Investeringsfonds 2030 per 31 december op te heffen. Hierdoor is er geen sprake van een onrechtmatige onttrekking bij deze reserve in het overzicht van algemene dekkingsmiddelen,

Toevoegingen van het positieve resultaat van een grondexploitatie aan de Reserve investeringsfonds 2030 en de Reserve financiële positie grondbedrijf worden geboekt, ongeacht de hiervoor begrote bedragen.

Tabel rechtmatigheid investeringskredieten

Bedragen x €1.000

Krediet (alleen de lasten zijn zichtbaar)	Lasten begroting na wijziging	Lasten jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
71028044 Kantoorautomatisering laptops 2021	-87	-84	3
71028045 Kantoorautomatisering PCs 2023	-354	-215	139
71028046 Laptops Zbooks 20192023	-34	0	34
71032010 ICT Service Management applicatie	-15	-4	11
72020036 Website	-42	-22	20
72410000 Investering Balijhoeve hoofdgebouw	118	73	-46
72410001 Investering Balijhoeve kapschuur	-148	-53	94
72410002 Investering Balijhoeve inrichting	-99	-62	37
72410003 Investering Balijhoeve liftinstallatie	-30	0	30
72410004 Investering Balijhoeve AVM	-12	0	12
73301000 Grond woonwagens Gooimeer	-143	-143	0
73301002 Wwhv woonwagens Gooimeer	-212	143	355
73301100 Reconstructie ontslutingsweg Nutricia	-70	-37	33
73310033 Fietssuggestiestroken Voorweg	-168	0	168
73310038 Fietspad van Tuyllpark	-15	0	15
73310041 Verbeteren verkeersveiligheid schoolomgfase 2	-63	0	63
73310045 fietspad Van Tuyllpark fase 1	-153	0	153
73319000 Aanleg Vervoersknoop Bleizo	-2.595	-245	2.350
73320001 Upgrade Stadshart verharding en overig	0	-2	-2
73320005 Aanleg parkeergarage Markt 10 bouw	-2.847	-9	2.839
73321050 Herinr Noordelijke Entree Stationsgeb ztm cenrum	-7.279	-255	7.024
73700125 Bouw brandweerkazerne Abdissenbos	-8.055	660	8.715
73720120 Aardgasvrij Castellum Rakkersveld 147SCA	-222	-1	221
73720130 Aardgasvrij Castellum Rakkersveld 255sport	-186	-1	186
73720150 Aardgasvrij Croesinckplein 2426 Welkom 2	-1.063	-3	1.060
73726015 Uitbreiding trafostation Stadstheater	-188	0	188
73726016 Herbouw t Westpunt	0	-15	-15
73732092 Aankoop Buytenparklaan 7 pand Motorclub	-105	-101	4
73732150 Nieuwbouw was en kleedaccommodatie FC Zoetermeer	-1.499	-94	1.406
73732180 Bouw nieuw zwembad	-13.786	-13.220	566
73732185 Inventaris nieuw zwembad	-841	-106	734
73732190 Grond nieuw zwembad	-725	0	725
73736120 Renovatie Noordwesterhal Buytenpark	-20	0	20
73736130 Herbestemming turnhal Buytenpark	-72	-3	70

Krediet (alleen de lasten zijn zichtbaar)	Lasten begroting na wijziging	Lasten jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
73736140 Gebouw voormalig 2BHome Vernedepark	-921	-921	0
73736141 Inventaris voormalig 2BHome Vernedepark	-41	-41	0
73739110 Voorber kr onderz zonnepanelen gemeentel accom	-99	0	99
73740110 Aanpassing stadhuis	-180	-101	79
73740120 Aanpassing stadhuis tbv UWV	-2.166	-47	2.118
73742611 Uitbreiding Bijvoetplan 45	-229	0	229
73742625 Vernieuwbouw Carry van Bruggenhove 23	-375	-375	0
73742631 Nieuwbouw Chaplinstrook 24	348	348	0
73742635 Aanpassing Cesar Franckrode 6668	22	22	0
73742641 Nieuwbouw Velddreef 322328	196	196	0
73742643 Velddreef 322 energieneutraal zonder gasaansl	0	0	0
73742644 Velddreef 322324 energieneutraal zonnepanelen	0	0	0
73742645 Nieuwbouw Moerbeigaarde 5860	-61	-43	18
73742651 Aanpassing Forelsloot 14	6	6	0
73742661 Aanpassing Electrablauw 1	-522	-106	416
73742705 Tussent renovatie schoolgeb Electrablauw 15	106	106	0
73742710 Rakkersveld 137 kopp a duurz energiebronnen Pstein	-178	0	177
73742715 Tussent renovatie schoolgeb Bijvoetplan 45	50	50	0
73742720 Rakkersveld 257 kopp a duurz energiebronnen Pstein	-171	0	171
73742721 Tussent renovatie schoolgeb Marsgeel 1418	133	133	0
73742731 Tussent renovatie schoolgeb Saturnusgeel 64	-232	0	232
73744010 Tussentijdse renovatie Van Doornenplantsoen 1	0	2	2
73744011 Nieuwbouw sporthal van Doornenplantsoen	-6.881	-462	6.419
73744012 Nieuwbouw sporthal van Doornenplantsoeninrichting	-1.340	0	1.340
73744020 Nieuwbouw schoolgebouw VO Van Doornenplantsoen	-22.222	-531	21.691
73744775 Tussent renovatie schoolgeb Clauslaan 4	-1.993	0	1.993
73746010 Nieuwbouw IKC De Touwladder De Hofvijver	-7.587	-206	7.381
73746020 Nieuwbouw De Keerkring SO De Horizon SBO	-9.421	-370	9.051
73746040 Nieuwbouw IKC Het Palet	-7.587	-133	7.454
73746050 Nieuwbouw De Keerkring VSO Pleysier College	-9.418	0	9.418
73746110 LVI Florasingel 17 IKC De Floriant	-447	0	447
73746120 LVI Kadelaan 208 IKC De Tjalk oude bouwdeel	-409	0	409
73746130 LVI Goudenregenzoom 73 De Waterlelie	-424	0	424
73746140 LVI Sieraadlaan 100 De Edelsteen	-424	0	424

Krediet (alleen de lasten zijn zichtbaar)	Lasten begroting na wijziging	Lasten jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
73746150 LVI Parkdreef 282 Oranje Nassau College	-119	-119	0
73748023 Verv brandmeldinstallaties schoolgebouwen 2023	-633	-266	367
73761234 Verbouwing serverruimte Argonstraat	-105	0	105
73761235 Electra Argonstraat	-21	-63	-42
73881700 VTA vervangingsinvesteringen	-1.623	1.499	3.121
73881711 Asfalt verharding	-3.569	-2.970	599
73881716 Elementen verharding vervanging	-3.668	-3.798	-130
73881721 Houten bruggen	-262	-74	188
73881723 Stalen bruggen	-157	-73	84
73881724 Betonnen bruggen viaducten en tunnels	-1.726	-1.917	-191
73881752 Beschoeiingen	-629	-506	122
73881753 Natuurvriendelijke oevers	-431	-144	287
73909999 Vervanging tractiemiddelen begroting	-4.633	0	4.633
73919015 Ford Transit verv 9145 VTH94L	-60	-60	0
73919016 Ford Transit verv 9269	-60	-60	0
73919017 Ford Transit verv 9276	-61	-61	0
73919018 Ford Transit VVK47X	-58	-58	0
73921031 Ford Transit VSX64P	-49	-49	0
73934050 Renault Zo SB	-31	-31	0
73934051 Renault Zo SB	-31	-31	0
73939354 Inzamelvoertuig hybride62BVG9	-312	-312	0
73939355 Inzamelvoertuig hybride92BVH1	-312	-312	0
73939356 Inzamelvoertuig hybride11BVK7	-312	-312	0
73939357 Inzamelvoertuig hybride12BVK7	-312	-312	0
73980001 Stationaire pers AIZ	0	0	0
73992909 Ondergrondse containers bestaande stad	-993	-293	700
74150001 Realisatie flexwonen Ruimtebaan	-1.152	-75	1.076
74200007 Entree Zoetermeer Risicoreservering VTA	-309	0	309
74200008 Entree Zoetermeer Rentekosten	-93	0	93
74200010 Entree Zoetermeer Openbare kunst	-122	0	122
74204310 Inv Entree Fietverbinding Afrikaweg	0	28	28
74206100 Entree Bouwrijp maken Station	-1.291	0	1.291
74206200 Entree BRM Afrikaweg	-2.041	0	2.041
74206300 Entree Bouwrijp maken fietsbrug plintgebouw	-2.163	0	2.163

Krediet (alleen de lasten zijn zichtbaar)	Lasten begroting na wijziging	Lasten jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
74206400 Entree Woonrijp maken IP Afrikaweg	**-4.607**	**0**	**4.607**
74206500 Entree Woonrijp maken IP Boerhaavelaan	**-1.461**	**0**	**1.461**
74206600 Entree WRM IP Bredewater	**-608**	**0**	**608**
74207000 Entree Zoetermeer VTA	**1.735**	**1.735**	**0**
74207007 Entree Zoetermeer Programmakosten	**-480**	**-1.147**	**-667**
74207100 Entree Zoetermeer Planologie	**-1.943**	**-1.590**	**353**
74207200 Entree Zoetermeer Openbare ruimteplankosten	**-3.970**	**-910**	**3.060**
74207300 Entree Zoetermeer Eigenarenplankosten	**-1.898**	**-359**	**1.538**
73320009 Aanleg Centraal Park	**-4.479**	**-160**	**4.319**
73742711 Tussent renovatie schoolgeb Goudenregenzoom 73	**0**	**0**	**0**
73742725 Tussent renovatie schoolgeb Florasingel 17	**0**	**0**	**0**
74204220 Inv EntreeKruispuntLeeuwenhoeklaan	**0**	**0**	**0**
74020100 BW Amsterdamstraat 3	**-770**	**-750**	**20**
74108100 BW Voorweg Noord	**0**	**0**	**0**
74126100 BW Uitvaartcentrum Van Aalstlaan	**0**	**415**	**415**
Totaal kredieten (lasten)	**-159.287**	**-29.407**	**129.880**

Toelichting rechtmatigheid investeringskredieten

Er is geen sprake van onrechtmatigheid op investeringskredieten. De kredieten 'Elementenverharding vervanging' en 'Betonnen bruggen, viaducten en tunnels' hebben een overschrijding. Deze kredieten zijn echter deelkredieten en onderdeel van een groter geheel van investeringen in de openbare ruimte bovengronds. De uitgaven van de investeringen in de openbare ruimte bovengronds zijn lager dan begroot. Hierdoor is er geen sprake van een overschrijding.

Rechtmatigheidsverantwoording

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criteriumzijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 23 oktober 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 5.821.350. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Begrotingscriterium	**x € 1.000**
1A. Overschrijding lasten op programmaniveau	2.588
1B. Overschrijding investeringsbudgetten per activum	0
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	0
3A. Overschrijding van baten op programmaniveau die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	0
3B. Onderschrijding van baten op programmaniveau die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	0
3C. Onderschrijding van lasten op programmaniveau die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	*2.588*
4A. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1A) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid	1.686

4B. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1B) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid	0
Totaal acceptabele begrotingsonrechtmatigheden	*1.686*
5. Saldo onacceptabele begrotingsonrechtmatigheden	902
Voorwaardencriterium	
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	2.411
M&O criterium	0
Totaal onrechtmatigheden	4.999

Conclusie
Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.
In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Toelichting verschillen tussen de begroting na wijziging en de rekening per programma

Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie

Financieel overzicht Programma 1

Financieel overzicht

Bedragen x €1.000

Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsemancipatie	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
Lasten	-116.635	-132.554	-133.801	-1.247
Baten	65.073	64.965	66.747	1.782
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-51.562**	**-67.589**	**-67.054**	**536**
Toevoegingen	-1.708	-1.784	-1.784	0
Onttrekkingen	3.111	3.707	3.201	-506
Mutaties reserves	**1.403**	**1.923**	**1.417**	**-506**
Gerealiseerd saldo	**-50.158**	**-65.666**	**-65.636**	**30**

Financiële verschillen programma 1

	Afwijking lasten	Afwijking baten	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Saldo
Doelstelling 1.1 Bijdragen aan maatwerk in spelen en leren					
Kinderopvang	- 96.000	77.000	0	0	-19.000
Nationaal Programma Onderwijs (NPO)	859.000	-859.000	0	0	0
Brede School	-74.000	77.000	0	0	3.000

Onderwijsachterstandenbeleid - rijksdeel	- 528.000	481.000	0	0	-47.000
Onderwijsachterstandenbeleid - gemeentelijk deel	45.000	30.000	0	0	75.000
(Doorbelaste) exploitatielasten onderwijshuisvesting	-674.000	273.000	0	0	-401.000
Reserve egalisatie investering schoolgebouwen	0	0	0	-317.000	-317.000
Overig	-7.000	9.000	0	0	2.000
Totaal					**-704.000**
Doelstelling 1.2 Beperken uitval in het onderwijs					
Voortijdig schoolverlaten	196.000	-155.000	0	0	41.000
Zorgstructuur onderwijs	109.000	52.000	0	0	161.000
Volwasseneneducatie	-123.000	0	0	0	-123.000
Totaal					**79.000**
Doelstelling 1.3 Bevorderen van een beter vestigings- en ondernemersklimaat					
Samenwerking A12 Corridor	74.000	-74.000	0	0	0
Reclame-inkomsten en uitgaven	67.000	-111.000	0	0	-44.000
Overig	29.000	-18.000	0	-30.000	-19.000

Totaal					**-63.000**
Doelstelling 1.4 Bevorderen groei werkgelegenheid					
Overig	-38.000	0	0	0	-38.000
Totaal					**-38.000**
Doelstelling 1.5 Stimuleren duurzame arbeidsparticipatie					
WEB - Volwasseneneducatie	217.000	-134.000	0	0	83.000
Regionaal Werkcentrum en regierol centrumgemeente Zoetermeer	50.000	0	0	0	50.000
Arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal	589.000	0	0	0	589.000
Regionaal Mobiliteitsteam	-148.000	237.000	0	0	89.000
Eenmalige compensatie Werkbedrijf De Binnenbaan	-518.000	0	0	0	-518.000
Wet Sociale Werkvoorziening	-377.000	172.000	0	0	-205.000
Overig	-45.000	1.000	0	64.000	20.000
Totaal					**108.000**
Doelstelling 1.6 Voorzien in noodzakelijke middelen van bestaan					

Hoogwaardig handhaven	68.000	139.000	0	0	207.000
Toeslagenaffaire	-307.000	491.000	0	0	184.000
Aanpak energiearmoede	228.000	0	0	0	228.000
Leenbijstand	209.000	-135.000	0	0	74.000
Personele lasten	- 331000	0	0	0	- 331.000
Wet Inburgering	-238.000	238.000	0	0	0
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	183.000	79.000	0	-223.000	39.000
BUIG & Bbz (Bijstand)	-900.000	861.000	0	0	-40.000
Overig	235.000	50.000	0	0	285.000
Totaal					**647.000**
TOTAAL PROGRAMMA 1					**29.000**

Doelstelling 1.1 Bijdragen aan maatwerk in spelen en leren

Verschillenverklaring

Nationaal Programma Onderwijs (NPO) (€ 0)
De gemeente heeft in 2022 de gehele Rijksbijdrage voor het Nationaal Programma Onderwijs ontvangen voor de periode 2022-2025. Dit geld mag tot en met juli 2025 worden besteed. Het deel van het ontvangen geld dat in 2023 nog niet is besteed, wordt overgeheveld naar 2024 en volgende jaren. Voor het merendeel van deze middelen zijn overigens al wel verplichtingen aangegaan en de uitbetaling van de subsidie vindt periodiek plaats in de periode 2022-2025.
De afwijking is voor de lasten een voordeel (ten opzichte van begroot) van € 0,9 mln en voor de baten een nadeel (ten opzichte van begroot) van € 0,9 mln.
Toelichting: De onderbesteding 2023 van € 0,9 mln. wordt voor € 0,8 mln. als Vooruitontvangen 2024 doorgeschoven naar 2024. Het saldo van € 0,9 mln. en € 0,8 mln. (totaal € 30.000) is het gevolg van feitelijk lagere ontvangsten.

Onderwijsachterstandenbeleid - rijksdeel (nadeel € 47.000)
De afwijking op de baten is ontstaan door de lagere vaststelling in 2023 van een aantal verstrekte subsidies 2022 (€ 0,4 mln.). Daarnaast is er sprake van een hogere specifieke uitkering 2023 van het rijk (hoger dan begroot: € 0,1 mln.).
De afwijking van de lasten is met name veroorzaakt door een hoger bedrag aan verstrekte subsidies (€ 0,5 mln.). Daarnaast waren de personeelskosten hoger dan begroot (€ 50.000).

Onderwijsachterstandenbeleid - gemeentelijk deel (voordeel € 75.000)
Het voordeel op de baten heeft betrekking op een lager vastgestelde subsidie 2022 (€ 30.000). Op de lasten doet zich een geringe onderschrijding voor (voordeel € 40.000).

(Doorbelaste) exploitatielasten onderwijshuisvesting (nadeel € 401.000)
De exploitatielasten van schoolgebouwen en IKC's zijn per saldo € 0,4 mln. hoger uitgevallen waarbij de lasten € 0,7 mln. hoger waren dan geraamd.
De hogere lasten worden voornamelijk veroorzaakt door de sterke prijsstijgingen van gebouwenonderhoud, herstel schade & vandalisme en sloopkosten gebouwen.
Hiertegenover staan meeropbrengsten (doorbelasting van kosten) van € 0,3 mln.

Reserve egalisatie kapitaallasten investeringen schoolgebouwen (nadeel € 317.000)
De reserve wordt aangewend om de werkelijke afschrijvingslasten van schoolgebouwen te dekken. De werkelijke afschrijvingslasten zijn € 0,3 mln. lager uitgekomen omdat diverse investeringen doorgeschoven zijn in de tijd. Hierdoor hoefde er ook € 0,3 mln. minder onttrokken te worden aan deze reserve.

Doelstelling 1.2 Beperken uitval in het onderwijs

Verschillenverklaring

Volwasseneneducatie (nadeel € 123.000)
Het nadeel heeft betrekking op de kosten aanpak laaggeletterdheid (coördinatie en implementatie bestuurlijke afspraken), waarvan de geraamde lasten op doelstelling 1.5 zijn opgenomen.

Doelstelling 1.3 Bevorderen van een beter vestigings- en ondernemersklimaat

Verschillenverklaring

Samenwerking A12 Corridor (€ 0)
Het samenwerkingsorgaan A-12 Corridor heeft een voordeel van € 70.000 op de lasten. Hier tegen over staan even lage baten. Het voordeel is ontstaan omdat nog niet alle onderzoeken (o.a. verkenning community-vorming rond de A12) zijn afgerond. Hiervoor zijn wel verplichtingen aangegaan. Het budget is € 0,1 mln..

Reclame-inkomsten en uitgaven (nadeel 44.000)
Op de reclame-inkomsten is een nadeel ontstaan op de inkomsten van € 0,1 mln.. Dit is voor € 80.000 veroorzaakt doordat de gunningsprocedure van de plaatsing van reclamevitrines/billboards langer heeft geduurd dan gepland. Dit komt doordat we enkele maanden moesten wachten op goedkeuring van de netwerkexploitant en door een bezwaar op de vergunningverlening. Begin 2024 is dit afgerond en is alles geplaatst. Het voordeel op de uitgaven van € 70.000 is ontstaan doordat er in 2022 een voorziening is getroffen voor nog niet betaalde facturen. In 2023 is er toch betaald en kon de voorziening weer vrijvallen. Daarnaast was er geen onderhoud van de reclameborden aan de lichtmasten benodigd.

Doelstelling 1.4 Bevorderen groei werkgelegenheid

Verschillenverklaring

Er zijn geen activiteiten die per saldo een voor- of nadeel geven van meer dan € 0,1 mln.

Doelstelling 1.5 Stimuleren duurzame arbeidsparticipatie

Verschillenverklaring

Volwasseneneducatie (voordeel € 83.000)
Het WEB-budget is een regionaal Rijksbudget bedoeld voor de regionale aanpak van laaggeletterdheid. Zoetermeer is de contactgemeente van de regio en dus verantwoordelijk voor de financiële afwikkeling. Voor 2023 hebben wij in totaal € 1.6 mln. aan rijksgeld ontvangen en € 0,3 mln. vanuit 2022 mogen meenemen (25% meeneemregel). Het besteedbaar budget was daarmee € 2,0 mln.
Dit budget is niet geheel gebruikt. Een reden is dat een aantal gemeenten hun deel van het regionale budget niet volledig ingezet heeft. Een andere reden is dat na de regionale aanbesteding (gestart per september 2022) in 2023 nog aanlooptijd nodig was en de budgetverdeling niet optimaal was. Daardoor is geld overgebleven. Door het tekort aan docenten zagen WEB-subsidieorganisaties geen mogelijkheden om aanvullende activiteiten te organiseren. Dit was ook al van toepassing in 2022 waardoor er € 70.000 aan terugvorderingen zijn geïnd.
Er is uiteindelijk € 1,2 mln. besteed. Van wat er over is, mogen we 25% meenemen naar 2024 (€ 0,4 mln.) en wordt er € 0,4 mln. door het Rijk teruggevorderd. Om dit voor 2024 bij te sturen zijn de aanbestedingsbudgetten anders verdeeld en zijn er actief nieuwe WEB-organisaties betrokken, die subsidie ontvangen voor 2024.

Het nadeel op de baten ten opzichte van de begroting bedraagt in totaal € 0,1 mln., samengesteld als volgt:

- Aanpassing beschikking 2023 in 2023 (loon- en prijsbijstelling 2023) € 0,1 mln.;
- Vooruitontvangen 2024 € 0,4 mln. (begroot: € 0,8 mln., werkelijk € 0,4 mln.);
- Terug te betalen overschrijding reserve 2022 (hoger dan begroot) € 0,3 mln.;
- Terug te betalen aan het rijk over 2023 (hoger dan begroot) € 0,4 mln.
- Terugvorderingen voorgaande jaren € 70.000;

Het voordeel op de lasten ten opzichte van de begroting bedraagt in totaal € 0,2 mln.
Zie ook doelstelling 1.2.

Regionaal Werkcentrum en regierol centrumgemeente Zoetermeer (voordeel € 50.000)
In de perspectiefnota van 2024 is voor 2023 incidenteel een bedrag van € 50.000 beschikbaar gesteld ten behoeve van het Regionaal Werk Centrum en de regierol van centrumgemeente Zoetermeer. De middelen zijn bedoel voor de vorming van een RWC, de opbouw van een nieuw huisvestings- en dienstverleningsconcept in Zoetermeer als centrumgemeente, voorbereidingen te treffen en beleidscapaciteit voor afstemming met de regiopartners en UWV. De middelen zijn in 2023 niet besteed omdat de kaders vanuit het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid pas in januari 2024 informeel bekend zijn gemaakt. Naar verwachting wordt hierover een brief aan de 2e Kamer gestuurd in april 2024, pas daarna zullen de middelen kunnen worden ingezet. In de perspectiefnota van 2025 zal een voorstel worden gedaan om het bedrag van € 50.000 volledig over te hevelen naar 2024.

Arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal (voordeel 589.000)
De gemeente Zoetermeer ontvangt en beheert als centrumgemeente van de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal de middelen voor de regio. De besteding van deze middelen wordt bepaald in overleg met de regionale partners en vastgelegd in het jaarlijks op te stellen Uitvoeringsplan ZHC. In het Tweede Tussenbericht is melding gedaan van een verwachte onderbesteding van de beschikbare middelen. Ten opzichte van dat bericht stellen wij het beeld voor 2023 als volgt bij. De kosten van de afgesproken activiteiten vallen op 2 posten lager uit dan ingeschat:

- Regiogelden (€ 0,1 mln. voordeel): deze middelen ontvangt de regio met als doel om de regionale samenwerking te verstevigen.
- Perspectief op werk/Dichterbij dan je denkt (€ 0,5 mln. voordeel): In 2022 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld door het Rijk om in te zetten voor de krapte op de arbeidsmarkt. Besloten is om deze middelen in te zetten voor uitbreiding van dienstverlening van matchmakers, het Leerwerkloket en Praktijkleren.

Omdat deze middelen van de regio zijn (en daarmee dus niet vrij besteedbaar) wordt met deze jaarrekening een voorstel gedaan tot een voorlopige bestemming van het resultaat. In het Tweede Tussenbericht is reeds een afwijking gemeld van € 2,4 mln. voordelig. Dit brengt het totale over te hevelen bedrag van 2023 naar 2024 op € 3,0 mln. In de perspectiefnota van 2025 zal een voorstel worden gedaan voor een definitieve resultaatbestemming om het bedrag van € 3,0 mln. volledig over te hevelen naar 2024.

Regionaal Mobiliteits Team (voordeel € 89.000)
Het Regionaal Mobiliteitsteam Zuid-Holland Centraal (RMT ZHC) helpt werkzoekenden, werknemers en ondernemers met onder andere kosteloze (om)scholing en begeleiding. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft hiervoor middelen beschikbaar gesteld. Het nadeel aan de lastenzijde van € 0,1 mln. wordt voornamelijk veroorzaakt door het feit dat het is toegestaan om de coördinator van het RMT te bekostigen vanuit deze middelen. Hiermee was in de begroting geen rekening gehouden. Het voordeel van € 0,2 mln. aan de batenzijde wordt m.n. veroorzaakt door een lagere eindafrekening 2022 dan waar rekening mee was gehouden, tevens veroorzaakt door het mogen indienen van de kosten voor de coördinator.

Eenmalige compensatie Werkbedrijf De Binnenbaan (nadeel € 518.000)
In 2023 heeft De Binnenbaan een verzoek ingediend om een eenmalige (indexerings-)compensatie van € 0,5 mln. vanwege uitzonderlijke kostenstijgingen in 2022 en 2023. Dit heeft geleid tot extra kosten. Deze kostenstijgingen werden veroorzaakt door de volgende factoren:

- De hoge inflatie die volgde na de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne
- De stijging van het minimumloon per 1 januari 2023
- De nieuwe CAO SGO per 1 januari 2023
- Oplopende kosten van semipermanente inhuurkrachten voor het kaderpersoneel van de Binnenbaan

Wet Sociale Werkvoorziening (nadeel € 205.000)
Voor de WSW is in 2023 een incidenteel nadeel ontstaan van € 0,2 mln. Het nadeel op de lasten bedraagt € 0,4 mln. en is hoofdzakelijk veroorzaakt door de stijging van het wettelijk minimumloon welke hoger was dan in de begroting was voorzien. Het voordeel op de baten bedraagt € 0,2 mln. en is veroorzaakt door een tegemoetkoming loonkosten oudere, jongere of gehandicapte werknemers (Lage Inkomens Voordeel) vanuit Het Rijk welke niet is begroot.

Doelstelling 1.6 Voorzien in noodzakelijke middelen van bestaan

Verschillenverklaring

Hoogwaardig handhaven (voordeel €207.000)
Hoogwaardig handhaven is gericht op het vroegtijdig ontdekken en voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik van de sociale voorzieningen om de schade voor de burger en de gemeente te beperken. Het voordeel aan de lastenkant van €0,1 mln. wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er minder aan boetes en terugvorderingen is kwijtgescholden dan begroot. Daarnaast zorgt een lagere debiteurenstand (minder terugvorderingen) ervoor dat de voorziening dubieuze debiteuren lager wordt bijgesteld, wat een voordeel oplevert van €0,1 mln. aan de batenkant.

Toeslagenaffaire (voordeel € 184.000)
Het Rijk heeft de gemeente gevraagd te ondersteunen bij de maatregelen in het kader van de kinderopvangtoeslag. Dit beroep betreft enerzijds zaken in de uitvoering en anderzijds het kwijtschelden van gemeentelijke vorderingen op de betreffende groep ouders.
De hogere uitgaven van € 0,3 mln. ten opzichte van het tweede tussenbericht zijn te verklaren door meer individuele verstrekkingen aan gedupeerden dan verwacht. Deze uitgaven worden vergoed vanuit het rijk, waarmee ook de baten € 0,3 mln. hoger zijn dan begroot.
Een definitieve afrekening van voorgaande jaren levert een extra voordeel op van € 0,2 mln.

Aanpak energiearmoede (voordeel € 228.000)
Het verschil is te verklaren door een hogere uitval van aantal huishoudens die in de tweede ronde na de inkomenstoets niet in aanmerking kwamen voor de energietoeslag.

Leenbijstand (voordeel € 74.000)
Leenbijstand is een vorm van bijzondere bijstand in de vorm van een lening. De leenbijstand moet net als een gewone lening ook terugbetaald worden. Er is € 0,2 mln. minder aan leenbijstand verstrekt door een verminderde behoefte. Het gaat hierbij voornamelijk om inrichtingskosten. Het bedrag aan opgelegde vorderingen leenbijstand is hierdoor ook € 0,1 mln. lager. Het effect op de baten is lager omdat ook rekening wordt gehouden met het inkomensdraagvlak van de cliënt.

Personele lasten (nadeel € 331.000)
De hogere lasten ten opzichte van de begroting zijn te verklaren door het inzetten van externe krachten voor de openstaande vacatures en ziektevervanging zodat de bedrijfsvoering niet in het geding komt.

Wet Inburgering (€ 0)
De hogere lasten ten opzichte van de begroting zijn te verklaren doordat € 0,2 mln. meer is uitgegeven aan inburgeringstrajecten. Gemeenten ontvangen via een Specifieke Uitkering van het Ministerie van SZW-middelen voor de bekostiging van de inburgeringsvoorzieningen. Ook de baten zijn hiermee € 0,2 mln. hoger dan begroot.

Kwijtscheldingen (voordeel € 39.000)
In verband met verhoging van de vermogensnorm is een extra budget toegekend van € 0,2 mln. (raadsvoorstel 2022-100087), te dekken uit het noodfonds Energie-Armoede. De verhoging van de vermogensnorm heeft alleen niet geleid tot extra kosten en dus ook niet tot een onttrekking aan het noodfonds. Dat verklaart voor een groot deel de afwijking aan zowel de lasten als de batenkant.
Daarnaast kunnen gemeenten een vergoeding ontvangen voor gederfde opbrengsten die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire. Hiervoor is een bedrag van € 60.000 opgenomen. Het resultaat op kwijtscheldingen is daardoor per saldo € 40.000 positief.

BUIG & Bbz (Bijstand) (nadeel € 40.000)
De rijksvergoeding BUIG is € 0,9 mln. hoger dan begroot. Dit heeft deels te maken met een hoger aantal bijstandsuitkeringen dan verwacht en deels met een hogere prijsaanpassing. Daar tegenover staat dat de bijstandslasten € 0,9 mln. hoger zijn dan begroot. Dit komt door een hoger aantal uitkeringen (hoeveelheidsverschil) van ca € 0,4 mln. en een hogere prijs dan verwacht (prijsverschil) van ca € 0,2 mln. Daarnaast is voor € 0,3 mln. meer aan loonkostensubsidie verstrekt. Dit betreft vermoedelijk overwegend een prijsverschil.

Overig (voordeel € 285.000)
Het voordeel op de baten bevat onder andere de zoetermeerpas, collectieve ziektekosten, Schuldhulpverlening, Project Sociaal innovatiefonds.

Programma 2 Samen leven en ondersteunen

Financieel overzicht Programma 2

Financieel overzicht
Bedragen x €1.000

Programma 2 Samen leven en ondersteunen	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
Lasten	-116.766	-140.556	-137.073	3.483
Baten	1.618	19.705	14.681	-5.025
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-115.148**	**-120.851**	**-122.393**	**-1.542**
Onttrekkingen	900	549	568	19
Mutaties reserves	**900**	**549**	**568**	**19**
gerealiseerd resultaat	**-114.248**	**-120.302**	**-121.825**	**-1.522**

Financiële verschillen programma 2

	Afwijking lasten	Afwijking baten	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Saldo
Doelstelling 2.1 Bevorderen vroegtijdige, toegankelijke, passende en effectieve jeugdhulp					
Jeugdgezondheidszorg	112.000	0	0	0	112.000
Sociaal Medische Indicaties	-146.000	0	0	0	-146.000
Subsidies oude jaren	0	105.000	0	0	105.000
Projecten Jeugdhulp	516.000	0	0	0	516.000
Vervoerdiensten	-167.000	0	0	0	-167.000

Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden en Regionale projecten	265.000	32.000	0	0	297.000
Specialistische jeugdhulp	-3.001.000	121.000	0	0	-2.880.000
Overige verschillen	222.000	-155.000	0	19.000	86.000
Totaal					**-2.077.000**
Doelstelling 2.2 Bevorderen meedoen aan de samenleving en zelfstandig wonen					
Algemene kosten WMO	- 55.000	- 90.000	0	0	-145.000
WMO-hulpmiddelen en vervoersvoorzieningen	102.000	14.000	0	0	116.000
Huishoudelijke ondersteuning	326.000	0	0	0	326.000
WMO Ondersteuning (begeleiding en dagbesteding)	-68.000	-44.000	0	0	-112.000
Noodopvang ontheemden Oekraïne	900.000	534.000	0	0	1.434.000
Compensatie prijsstijging 2023	275.000	0	0	0	275.000
Bijdrage Samenwerkingsverband Gebiedsgerichte ondersteuning	- 1.416.000	0	0	0	-1.416.000
Maatschappelijke opvang	108.000	0	0	0	108.000
Overige verschillen	50.000	-12.000	0	0	38.000
Totaal					**624.000**

Doelstelling 2.3 Bevorderen gezondheid, veiligheid en welbevinden					
Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	509.000	-507.000	0	0	2.000
Integraal Zorgakkoord (IZA)	4.979.000	-4.979.000	0	0	0
Lokaal Preventie Akkoord	43.000	-43.000	0	0	0
Overige verschillen	-72.000	-1.000	0	0	-73.000
Totaal					**-71.000**
TOTAAL PROGRAMMA 2					**-1.524.000**

Doelstelling 2.1 Bevorderen vroegtijdige, toegankelijke, passende en effectieve jeugdhulp

Verschillenverklaring

Jeugdgezondheidszorg (voordeel € 112.000)
De kosten voor Jeugdgezondheidszorg vallen € 0,1 mln. lager uit, voornamelijk veroorzaakt door minder uitgaven voor zorg voor jeugdigen uit Oekraïne.

Sociaal Medische Indicaties (nadeel € 146.000)
Het budget voor de Sociaal Medische Indicaties (€ 0,7 mln.) is overschreden met € 0,1 mln. De oorzaak van deze overschrijding is de gestegen maximumkosten-drempel van de kinderopvangtoeslag en de langere plaatsingen van kinderen.

Verrekening subsidies oude jaren (voordeel € 105.000)
Zoetermeer heeft van een aantal organisaties subsidiemiddelen terug ontvangen die in 2022 waren bestemd voor preventief jeugdaanbod. Zo is over het beschikte bedrag van € 0,4 mln. voor Stichting Jeugdgezondheidszorg Zuid-Holland West € 80.000 (22%) terugbetaald met als belangrijkste reden dat er een fout in de berekening van uren in de subsidieaanvraag 2022 zat. De Stichting Jeugdgezondheidszorg Zuid-Holland West heeft bij hun subsidieaanvraag 2022 de inzet in uren rond de startgesprekken op de basisscholen niet goed berekend. Deze fout is verrekend bij de verantwoording subsidie in 2023. De teruggave betekent dus niet dat er minder preventieve inzet is uitgevoerd dan afgesproken.

Projecten Toekomstbestendige Jeugdhulp (voordeel € 516.000)
In de Perspectiefnota 2024 is incidenteel een budget van € 0,3 mln. beschikbaar gesteld voor de projecten Jeugd, ter dekking van personele lasten. Vanwege

capaciteitsproblemen en andere dekkingsbronnen is dit budget niet gebruikt.
Daarnaast is op de projecten Toekomstbestendig jeugdhulp € 0,2 mln. minder uitgegeven dan vooraf verwacht, omdat de kosten voor het grootste deel ten laste zijn gebracht van de specifieke uitkering Integraal Zorgakkoord. Activiteiten zijn in 2023 opgestart en zullen in 2024 verder invulling krijgen.
Het totaal zal door middel van budgetoverheveling in 2024 beschikbaar worden gesteld.

Jeugdhulpvervoer (nadeel € 167.000)
De vervoerskosten zijn in lijn met het gebruik van de jeugdzorg toegenomen. Ook zijn de kosten als gevolg van prijsontwikkelingen gestegen.

Gemeenschappelijke Regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden en Regionale projecten (voordeel € 297.000)
In 2023 is extra budget beschikbaar gesteld voor regionale projecten. Door krapte op de arbeidsmarkt is het niet gelukt om voldoende personele capaciteit aan te trekken om alle projecten uit te voeren. Daarnaast is er een positieve afrekening op de BTW-compensatie (doorschuifregeling).

Specialistische jeugdhulp (Zorg in Natura en PGB) (nadeel € 2.880.000)
Gedurende 2023 bleek dat het beschikbare budget voor specialistische jeugdhulp niet voldoende was om de stijgende vraag te kunnen opvangen. De overschrijding van de Specialistische Jeugdhulp is € 2,9 mln.
Het nadeel wordt verklaard door de volgende oorzaken:

- Voortzettende stijging van het aantal jeugdigen met jeugdhulp. Dit doet zich met name voor binnen de jeugd-GGZ. Ook binnen de ambulante jeugdhulp was een lichte stijging te zien van het aantal jeugdigen.
- In het raadsmemo over de monitor kosten jeugdhulp (afdoening toezegging 632) is weergegeven hoe de kosten en het gebruik zich verdelen over de verschillende jeugdhulpcategorieën. Daarin is zichtbaar dat de grootste kostenstijging zich voordoet bij ambulante jeugdhulp, jeugdhulp met verblijf en jeugd-GGZ.
- Door de toename van het aantal jeugdigen die zeer specialistische landelijk ingekochte jeugdhulp ontvangt, stijgen ook de kosten voor deze vormen van jeugdhulp.
- Daarnaast neemt de zorgzwaarte toe; jeugdigen krijgen meer en of langer zorg. Dit leidt tot een hogere gemiddelde kostprijs per jeugdige.
- Er zijn meer kosten gemaakt voor maatwerk en PGB's;
- Indexatie van de tarieven.

In het Tweede Tussenbericht 2023 is een nadeel gemeld van € 9,0 mln. In de raadsmemo's Nieuwe prognose kosten specialistische jeugdhulp 2023 en de Financiële afwijkingen na het Tweede Tussenbericht 2023 is een aanvullend nadeel met een bandbreedte van € 2,0 tot € 3,7 mln. gemeld.

Doelstelling 2.2 Bevorderen meedoen aan de samenleving en zelfstandig wonen

Verschillenverklaring

Algemene kosten WMO (nadeel € 145.000)
Het budget bedraagt € 3,7 mln. Dit onderdeel is opgebouwd uit de uitvoeringskosten en de eigen bijdrage. De uitvoeringskosten, personeelskosten en inhuur,

is met € 0,1 mln. overschreden in 2023. De voornaamste reden is dat de inhuurkosten de vacatureruimte overstijgen. Dit komt doordat vacatures niet zijn ingevuld door krapte op de arbeidsmarkt en daardoor tijdelijk ingehuurd moest worden om de continuïteit te waarborgen. Verder is extra inzet gepleegd om de achterstanden weg te werken. De ontvangen inkomsten voor personeel blijft iets achter bij de raming (€ 50.000). Dit betreft inzet voor H6 doorberekende kosten. Zoetermeer bekostigt alleen contractbeheerder en overhead, en factureert deze aan de andere gemeenten volgens de verdeelsleutel in de H6 begroting. Daarnaast is de eigen bijdragen op basis van CAK-opgave € 40.000 minder dan de raming. De afwijkingen zijn incidenteel van aard omdat de budgetten in 2024 en verder zijn gewijzigd.

WMO-hulpmiddelen en vervoersvoorzieningen (voordeel € 116.000)
Het budget bedraagt € 2,7 mln. Het voordeel wordt veroorzaakt door:
- Een overschot van € 0,2 mln. op de rolstoelen.
- De vervoersvoorzieningen. Het overschot hierop bedraagt € 0,2 mln., welke te verklaren is door de positieve afrekening over 2022.
- Een tekort op het rijdend materieel (scootmobiels) en onderhoud ervan. Het tekort hierop bedraagt € 0,3 mln.
- Een tekort van € 30.000 op de parkeervoorzieningen.

De genoemde voor- en nadelen kunnen niet los van elkaar gezien worden. Meer gebruik van het een kan leiden tot minder gebruik van het ander. Op het geheel is het voordeel vooral toe te schrijven naar de incidentele afrekening kosten 2022.

Huishoudelijke ondersteuning (voordeel €326.000)
Het budget bedraagt € 13,3 mln. (inclusief PGB). Eerder is een melding gemaakt van het overschot. Op basis van de werkelijke kosten over 2023 is dit iets meer dan verwacht. Dit komt door wachttijden bij aanbieders en vertragingen in de facturatie. Eind 2023 hebben we meer aanbieders voor Huishoudelijke Ondersteuning gecontracteerd en zijn achterstanden bij de WMO ingelopen. Dit zou moeten leiden tot een efficiëntere afhandeling van aanvragen en een normalisatie van de uitgaven ten opzichte van de aanvragen.

WMO Ondersteuning (begeleiding en dagbesteding, nadeel € 112.000)
Het budget bedraagt € 2,4 mln. Het tekort wordt veroorzaakt door iets meer uitgaven en lagere inkomsten op begeleiding en een tekort op PGB-begeleiding. Bij de PGB-begeleiding is het budget tussentijds aanzienlijk verlaagd.

Noodopvang Ontheemden Oekraïners (voordeel € 1.434.000)
Op de noodopvang van de ontheemde Oekraïners is een (aanvullend) voordeel behaald van € 1,4 mln. Het totale voordeel bedraagt hiermee € 6,3 mln. In het memo Financiële afwijkingen na Tweede Tussenbericht 2023 was een (aanvullend) voordeel gemeld van € 0,8 mln. De lagere kosten zijn ontstaan door de zelfredzaamheid van de Oekraïners, lagere organisatiekosten en lagere kosten levensonderhoud. Door extra opvang vanaf november is een hogere opbrengst ontstaan. Het Rijk heeft geanticipeerd op de kostenontwikkeling en heeft de normvergoeding 2024 voor de opvang en het levensonderhoud naar beneden bijgesteld. Daarnaast wordt door het Rijk nagedacht over een beëindiging van de specifieke regeling en het onderbrengen van opvang van ontheemden en asielzoekers in één regeling.

Compensatie prijsstijging 2023 (voordeel € 275.000)
In 2023 is eenmalig een bedrag van € 0,3 mln. beschikbaar gesteld om subsidieontvangers (opgenomen in het jaarlijkse Bestedingsprogramma subsidies) extra te compenseren voor de gevolgen van de loon- en prijsstijgingen in 2023. De inventarisatie van de financiële problematiek en de daaropvolgende

beschikbaarstelling van extra middelen kon in 2023 niet worden afgerond, waardoor het bedrag van € 0,3 mln. vrijvalt. De eventuele extra subsidie zal in 2024 beschikbaar worden gesteld en worden verantwoord.

Bijdrage Samenwerkingsverband gebiedsgerichte ondersteuning (nadeel € 1.416.000)
Het bureau HHM heeft, in gezamenlijke opdracht van inZet en gemeente, in 2023 onderzoek gedaan naar een passend budget voor inZet en daartoe ook een rekenmodel ontwikkeld. Eind 2023 hebben de gemeente en inZet onder begeleiding van HHM-invulling gegeven aan het rekenmodel. Dat heeft geleid tot een aanpassing van het budget voor 2023, zoals gemeld in het raadsmemo Financiële afwijkingen na het Tweede Tussenbericht 2023. Op basis van onderzoek en rekenmodel zal het voorstel worden gedaan het budget ook voor 2024 en verder aan te passen. Dit voorstel zal worden betrokken bij Perspectiefnota 2025/ Eerste Tussenbericht 2024.

Maatschappelijke zorg (voordeel € 108.000)
Vanaf 2023 ontvangt de gemeente ten behoeve van het Daklozenpunt van centrumgemeente Den Haag een bijdrage van € 80.000 per jaar. In 2023 is er eenmalig een samenloop met dekking vanuit de eigen algemene middelen.

Overige verschillen (voordeel € 38.000)
Bevat diverse posten met voor- en nadelen. De opvallendste zijn verschillen:
- Woningaanpassingen nadeel van € 60.000
- Vrijwilligersondersteuning een voordeel van € 90.000

Doelstelling 2.3 Bevorderen gezondheid, veiligheid en welbevinden

Verschillenverklaring

Overige verschillen (nadeel € 71.000)
Het resultaat op deze doelstelling is per saldo relatief bescheiden. Afzonderlijke verschillen op de lasten en de baten zijn aanzienlijk, maar vallen tegen elkaar weg.
In 2023 heeft Zoetermeer vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA) van het Rijk een flinke impuls gekregen om de gezondheid van inwoners te bevorderen. In het kader van GALA is de samenwerking tussen het sociaal domein, het fysieke domein en sport verstevigd en is een werkplan 'integraal werken aan een gezonde stad' tot stand gekomen. Regionaal heeft het IZA geleid tot een versteviging van de samenwerking tussen gemeenten behorende bij regio Haaglanden (Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Wassenaar en Zoetermeer) en tussen gemeenten en zorg- en welzijnsaanbieders.
De specifieke uitkering GALA 2023 bedroeg in totaal € 2,0 mln. Hiervan had € 0,7 mln. betrekking op het hoofdthema Sport, cultuur en bewegen (zie programma 4 Vrije Tijd) en een bedrag van in totaal € 1,3 mln. op de hoofdthema's Gezondheid en sociale basis en Ondersteunende onderdelen.
Van laatstgenoemde bedrag is in 2023 € 0,6 mln. aangewend. Het jaar 2023 was een opstartjaar. De beschikking van het rijk werd in mei 2023 ontvangen en er was een aanloop nodig alvorens de eerste activiteiten opgepakt konden worden.
De specifieke uitkering IZA bedroeg € 6,7 mln.. Hiervan werd een bedrag van in totaal € 1,8 mln. aangewend. Omdat de beschikking van het rijk in september 2023 werd ontvangen, was de voorbereidingstijd in 2023 voor IZA nog korter dan voor GALA.

Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen

Financieel overzicht Programma 3

Financieel overzicht
Bedragen x €1.000

Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
Lasten	-59.609	-65.886	-62.207	3.679
Baten	29.919	33.606	33.006	-599
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-29.689**	**-32.280**	**-29.201**	**3.079**
Toevoegingen	0	-2.500	-3.918	-1.418
Onttrekkingen	4.981	6.050	4.356	-1.694
Mutaties reserves	**4.981**	**3.550**	**438**	**-3.112**
gerealiseerd resultaat	**-24.709**	**-28.730**	**-28.763**	**-33**

Financiële verschillen programma 3

	Afwijking lasten	Afwijking baten	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Saldo
Doelstelling 3.1 Bevorderen duurzame ontwikkeling					
Afvalinzameling	-126.000	73.000	0	0	-53.000
Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	904.000	-904.000	0	0	0
Regeling aanpak energiearmoede	112.000	-112.000	0	0	0
Duurzaamheidsfonds	220.000	0	0	-220.000	0

Overig	44.000	26.000	0	0	70.000
Totaal					**17.000**
Doelstelling 3.2 Behouden aantrekkelijke & veilige openbare ruimte					
Kwaliteitsimpuls	476.000	0	0	-476.000	0
Toekomstvisie winkelcentra en beter benutten bedrijventerreinen	100.000	0	0	0	100.000
Gladheidsbestrijding	91.000	0	0	0	91.000
Ontvangst en afvoer bagger waterschappen	250.000	0	0	0	250.000
Aanleg kabels en leidingen	0	85.000	0	0	85.000
E-Laadpalen	0	77.000	0	0	77.000
Begraven	23.000	225.000	0	0	248.000
Riolering	-1.100.000	0	0	0	-1.100.000
Groot onderhoud en vervanging	2.385.000	31.000	-1.207.000	-1.207.000	0
Van egalisatiereserve naar reserve vrij inzetbaar	0	0	211.000	-211.000	0
Overig	300.000	-100.000	0	0	200.000
Totaal					**-49.000**
TOTAAL PROGRAMMA 3					**-32.000**

Doelstelling 3.1 Bevorderen duurzame ontwikkeling

Verschillenverklaring

Afvalinzameling (nadeel € 53.000)
De totale lasten op het product afval komen € 0,1 mln. hoger uit. Dit heeft de volgende redenen.

- De kosten voor het verwerken van B-hout (bewerkt hout) wijzigde gedurende 2023. De eerste maanden van 2023 ontvingen we een vergoeding van € 12,00 per ton. Tijdens het jaar is dit omgeslagen en betaalden we € 37,50 per ton. De (wereld-)markt bepaalt de prijs voor B-hout. Het nadeel is € 60.000.
- In 2023 zijn 14 afgeschreven voertuigen verkocht die vervangen zijn door nieuwe voertuigen. De lasten van gemeentelijke voertuigen (afschrijvingskosten, verzekering, brandstof enz.) worden doorbelast naar interne gebruikers. Omdat er voertuigen verkocht zijn wordt de interne doorbelasting met de verkoopopbrengst verlaagd. Hierdoor ontstaat er een 'nadeel' van € 70.000 op de interne doorbelasting waar weer een voordeel van eveneens € 70.000 vanwege de verkoop van de voertuigen tegenover staat (zie ook baten).

Aan de batenkant is het voordeel € 70.000. Dit komt door:

- De verkoop van afgeschreven voertuigen, wat geeft een voordeel van € 70.000.
- Een resterende voordeel van € 7.000 op diverse posten zoals de Afvalstoffenheffing, verstrekken milieupassen en ontvangen loonkostensubsidie.

Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) (€ 0)
Voor de versterking van de gemeentelijke organisatie voor het uitvoeren van de klimaat- en energietaken is in 2023 € 1,8 mln. beschikbaar. Doordat besluitvorming over de CDOKE meer tijd heeft gevergd dan verwacht is de werving later gestart en kan daardoor ook slechts een beperkt deel van het jaar ten laste van de CDOKE gebracht worden. De krapte op de arbeidsmarkt vormt nog een extra uitdaging. Dit heeft er bij elkaar toe geleid dat de besteding in 2023 beperkt blijft tot € 0,8 mln. Dit geeft een voordeel van € 0,9 mln. in 2023. Tegenover de lagere lasten staan even hoge lagere baten. Het budget en de geplande activiteiten schuiven door naar 2024. In het memo Financiële afwijkingen na Tweede Tussenbericht 2023 is een voordeel van € 0,8 mln. gemeld.

Regeling aanpak energiearmoede (€ 0)
Het Rijk heeft middelen beschikbaar gesteld om energiearmoede tegen te gaan. De middelen worden gericht ingezet om huishoudens in een kwetsbare positie vanwege de gestegen energielasten te ondersteunen bij het nemen van maatregelen om de energierekening te verlagen. In 2023 was hiervoor € 2,4 mln. beschikbaar. In TB2 is hierop een voordeel gemeld van € 2,0 mln. zodat een budget van € 0,4 mln. resteert. In de eerste helft van 2023 lag de focus op fixers. Doordat dit niet allemaal in overeenstemming met de opdracht is uitgevoerd zijn in de tweede helft betaalde bedragen teruggevorderd. Dat leidt in 2023 tot een aanvullend voordeel van € 0,1 mln. Hier staat een even lage bate tegenover.

Duurzaamheidsfonds (€ 0)
De komende jaren is € 7,5 mln. vrijgemaakt ten behoeve van de bevordering van energiebesparing, het aardgasvrij maken en de opwek van duurzame energie. Hieraan is in 2023 € 2,5 mln. toegevoegd. Voor het jaar 2023 was € 2,2 mln. beschikbaar gesteld. In TB2 is gemeld dat door vertraging € 2,0 mln. niet zou worden besteed zodat nog een budget resteert van € 0,2 mln. Dit is bestemd voor de verduurzaming van het eigen maatschappelijk vastgoed. De inventarisatie over de aanwending daarvan is vertraagd tot 2024. Tegenover de lagere kosten staat een lagere onttrekking duurzaamheidsfonds.

Doelstelling 3.2 Behouden aantrekkelijke & veilige openbare ruimte

Verschillenverklaring

Dagelijks beheer en onderhoud openbare ruimte
Kwaliteitsimpuls (€ 0)
In het coalitieakkoord is € 1,5 mln. beschikbaar gesteld voor de tijdelijke kwaliteitsimpuls openbare ruimte. Vanwege capaciteits- en opstartproblemen is hier een onderbesteding ontstaan van € 0,5 mln. Hier staat een even hoge lagere onttrekking vanuit het fonds Zoetermeer 2040 tegenover.

Toekomstvisie winkelcentra en beter benutten bedrijventerreinen (voordeel € 100.000)
In het coalitieakkoord is € 0,1 mln. beschikbaar gesteld voor het verbeteren van de uitstraling van de openbare ruimte van winkelcentra en bedrijventerreinen. Alle voorbereidingen zijn getroffen om met de uitvoering te starten. Voorgesteld wordt deze € 0,1 mln. met een budgetoverheveling over te zetten naar 2024.

Gladheidsbestrijding (voordeel € 91.000)
In de begroting is € 0,6 mln. opgenomen voor voornamelijk gladheidsbestrijding. Vanwege het geringe aantal vorstdagen is er onderbesteding.

Ontvangst en afvoer bagger waterschappen (voordeel € 250.000)
In de begroting is € 0,4 mln. opgenomen voor baggeren van de hoofdwatergangen. Voor het baggeren heeft de gemeente een overeenkomst met de waterschappen. Doordat de waterschappen minder bagger werkzaamheden hebben uitgevoerd is er onderschrijding.

Aanleg kabels en leidingen (voordeel € 85.000)
Voor het openbreken van de openbare ruimte wordt een herstelvergoeding bij netbeheerders in rekening gebracht. In de begroting is een inkomst opgenomen van € 0,8 mln. aan herstelvergoedingen. Door een toename van het aantal openbrekingen is er een voordeel.

E-laadpalen (voordeel € 77.000)
Voor E-laadpalen is een hogere opbrengst door nagekomen baten uit eerdere jaren.

Exploitaties
Begraven (voordeel € 248.000)

Het voordeel komt door € 20.000 lagere lasten en een incidentele toename van de baten van € 0,2 mln. De hogere baten komen door een toename van het aantal begravingen en omdat er meer koopgraven zijn afgenomen.

Riolering (nadeel € 1.100.000)
€ 0,3 mln. heeft betrekking op prijsstijgingen welke worden gedekt uit de stelpost prijsstijgingen in het overzicht algemene dekkingsmiddelen. Het resterende bedrag van € 0,8 mln. heeft betrekking op onvoorziene spoedreparaties naar aanleiding van inspecties en onvoorziene kosten bij projecten.

Grootonderhoud en vervangingen (voordeel € 2,4 mln. en nadeel € 2,4 mln.)
Voor grootonderhoud en vervangingen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte bovengronds zijn de kosten lager dan begroot. Dit geeft voordeel 2,4 mln. Het niet uitgegeven budget voor het groot onderhoud is verrekend met de egalisatiereserve (nadeel € 2,4 mln.): de bijdrage van de reserve € 1,2 mln. was niet benodigd en € 1,2 mln. is aanvullend gestort in de reserve.
De gerealiseerde kosten zijn lager dan begroot door de herfasering van de uitvoering van projecten door onder andere:
- personeelskrapte zowel bij de voorbereiding als bij directievoering en toezicht;
- wachttijden bij uitvoerende partijen door onder andere beperkte beschikbare capaciteit;
- lange levertijden van materialen;
- een niet geslaagde aanbesteding voor asfaltwerkzaamheden, deze wordt opnieuw in de markt gezet.

Afdracht vanuit egalisatiereserve groot onderhoud bovengronds naar reserve vrij inzetbaar (voordeel € 0,2 mln. en nadeel 0,2 mln.)
Door de afdracht van de onderbesteding Grootonderhoud en vervangingen 2023 in de egalisatiereserve is het saldo van deze reserve € 5,2 mln. geworden. Dit bedrag is € 0,2 mln. hoger dan het vastgestelde maximum saldo van deze reserve. Het bedrag van € 0,2 mln. is gestort in de reserve vrij inzetbaar.

Programma 4 Vrije tijd

Financieel overzicht Programma 4

Financieel overzicht
Bedragen x €1.000

Programma 4 Vrije tijd	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
Lasten	-29.645	-29.693	-30.358	-666
Baten	9.650	9.132	10.085	952
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-19.995**	**-20.560**	**-20.273**	**287**
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	290	695	512	-182
Mutaties reserves	**290**	**695**	**512**	**-182**
Gerealiseerd resultaat	**-19.705**	**-19.865**	**-19.761**	**104**

Financiële verschillen programma 4

	Afwijking lasten	Afwijking baten	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Saldo
Doelstelling 4.1 Bevorderen laagdrempelig toegankelijke culturele en sportvoorzieningen					
Zoetermeers Noodfonds	108.000	0	0	-108.000	0
Stadsboerderij De Balijhoeve	39.000	0	0	0	39.000
Exploitatie sportaccommodaties (exclusief zwembaden)	-217.000	84.000	0	0	-133.000
Exploitatie zwembaden	-1.277.000	1.271.000	0	0	-6.000
Exploitatie Welzijnsaccommodaties	131.000	-126.000	0	0	5.000

Subsidieregeling Impuls jongerencultuur Zoetermeer	268.000	-268.000	0	0	0
Overige	53.000	-27.000	0	-8.000	18.000
Totaal					**-77.000**
Doelstelling 4.2 Bevorderen levendige stad					
Grand Départ (start Tour de France)	100.000	0	0	-100.000	0
Monumentenzorg	65.000	0	0	0	65.000
Overig	65.000	18.000	0	34	117.000
Totaal					**182.000**
TOTAAL PROGRAMMA 4					**105.000**

Doelstelling 4.1 Bevorderen laagdrempelig toegankelijke culturele en sportvoorzieningen

Verschillenverklaring

Zoetermeer Noodfonds (€ 0)
In de reserve Zoetermeer Noodfonds zijn middelen gereserveerd voor energie-armoede. De aanvragen voor een subsidie vanuit dit fonds zijn achtergebleven bij onze verwachtingen, waardoor er een voordeel van € 0,1 mln. ontstond. Daarom is er minder uit de reserve onttrokken wat een nadeel geeft van € 0,1 mln.

Stadsboerderij De Balijhoeve (voordeel € 39.000)
Er zijn dit jaar, na de oplevering, nog herstelwerkzaamheden uitgevoerd aan de stadsboerderij. Daardoor is het krediet in 2023 doorgelopen, waardoor de kapitaallasten lager uitvallen.

Sportaccommodaties (exclusief zwembaden) (nadeel € 133.000)
De uitgaven vielen € 0,2 mln. hoger uit. Dit kwam door energielasten (€ 0,1 mln.) en lasten voor onderhoud (€ 0,1 mln.).

De inkomsten vielen € 0,1 mln. hoger uit. Dit kwam door hogere huurinkomsten (€ 40.000), bijdrage uit de regeling Stimulering Sport (€ 36.000) en overige posten (€ 8.000).

Sportaccommodaties - zwembaden (nadeel € 6.000)
De uitgaven vielen € 1,3 mln. hoger uit. Dit kwam door de latere oplevering van het nieuwe zwembad De Watergeus. Hierdoor liepen de uitgaven door voor het openhouden van zwembad De Driesprong (€ 0,8 mln.), de huur van zwemwater in Het Keerpunt (€ 0,2 mln.) en inhuur van medewerkers (€ 0,2 mln.).
De inkomsten vielen € 1,3 mln. hoger uit. Dit komt door hogere huurinkomsten (€ 0,1 mln.), de gemeentelijke bijdrage van de exploitatiekosten aan zwembad De Driesprong (€ 0,8 mln.) en een eenmalige subsidie uit de regeling Meerkosten Energie Openbare Zwembaden (€ 0,4 mln.).

Welzijnsaccommodaties (voordeel € 5.000)
De kosten van beheer en onderhoud vallen € 0,1 mln. lager uit dan begroot door lagere kosten van energie en lagere personele bezetting voor beheer en toezicht. De huurinkomsten zijn € 0,1 mln. lager dan begroot.

Subsidieregeling Impuls jongerencultuur Zoetermeer (€ 0)
Met deze regeling stimuleert het College cultuurdeelname door jongeren tussen de 14 en 27 jaar. De subsidietermijn is voor twee jaar de beschikbare middelen zijn niet volledig besteed. Hierdoor ontstaat er een voordeel van € 268.000 op de uitgaven en een nadeel van hetzelfde bedrag op de baten. De ontvangen subsidie mag in 2024 uitgegeven worden.

Doelstelling 4.2 Bevorderen levendige stad

Verschillenverklaring

Grand Départ (start Tour de France) (€ 0)
Voor de Grand Départ Rotterdam in 2024 of 2025 is € 0,2 mln. beschikbaar gesteld (in 2022 € 60.000, in 2023 € 0,1 mln. en in 2024 € 40.000) uit de reserve Fonds Zoetermeer 2040. Het bid voor 2024 van Rotterdam is niet gehonoreerd maar voor 2025 is de stad nog in de race. In 2023 zijn daarom geen kosten gemaakt.

Monumentenzorg (voordeel € 65.000)
Op monumentenzorg is een voordeel behaald.

Programma 5 Veiligheid

Financieel overzicht Programma 5

Financieel overzicht
Bedragen x €1.000

Programma 5 Veiligheid	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
Lasten	-18.775	-19.808	-19.401	407
Baten	891	899	990	91
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-17.884**	**-18.909**	**-18.411**	**497**
Onttrekkingen	600	661	0	-661
Mutaties reserves	**600**	**661**	**0**	**-661**
Gerealiseerd resultaat	**-17.284**	**-18.248**	**-18.411**	**-163**

Financiële verschillen programma 5

	Afwijking lasten	Afwijking baten	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Saldo
Doelstelling 5.1 Bevorderen van de veiligheid in de woning					
Bijdrage Reserve fonds Zoetermeer 20240 ten behoeve van handhaving	-38.000	0	0	-661.000	-699.000
Totaal					**-699.000**
Doelstelling 5.2 Bevorderen /behouden veiligheid en leefbaarheid in de wijk					
Invulling vacatures handhaving	950.000	0	0	0	950.000
Overig	29.000	-66.000	0	0	-37.000

Totaal					**913.000**
Doelstelling 5.3 Behouden veiligheid in de stad					
RIO/IPTA	-102.000	102.000	0	0	0
Cameratoezicht	-65.000	0	0	0	-65.000
Veiligheidsregio haaglanden	-300.000	0	0	0	-300.000
Overig	-68.000	55.000	0	0	-13.000
Totaal					**-378.000**
TOTAAL PROGRAMMA 5					**-164.000**

Doelstelling 5.1 Bevorderen van de veiligheid in de woning

Verschillenverklaring

Bijdrage Reserve fonds Zoetermeer 20240 ten behoeve van handhaving (nadeel €699.000)
Bij het coalitieakkoord zijn er tijdelijke middelen beschikbaar gesteld vanuit de Reserve fonds Zoetermeer 2040.
Er is op basis van het coalitieakkoord ingezet op intensivering van de gemeentelijk handhavingscapaciteit. De uitbreiding van team handhaving is nog niet op orde, doordat náást de uitbreiding, we ook te maken hebben gehad met natuurlijk verloop, waardoor de formatie nog niet op volle sterkte is. Daarom is de bijdrage vanuit de Reserve fonds Zoetermeer 2040 in 2023 niet nodig geweest. Op dit moment bedraagt de vacatureruimte nog 9 fte.

Doelstelling 5.2 Bevorderen /behouden veiligheid en leefbaarheid in de wijk

Verschillenverklaring

Invulling vacatures handhaving (voordeel € 950.000)

Er is op basis van het coalitieakkoord ingezet op intensivering van de gemeentelijk handhavingscapaciteit. De uitbreiding van team handhaving is nog niet op orde, doordat náást de uitbreiding, we ook te maken hebben gehad met natuurlijk verloop, waardoor de formatie nog niet op volle sterkte is. Op dit moment bedraagt de vacatureruimte nog 9 fte.

Doelstelling 5.3 Behouden veiligheid in de stad

Verschillenverklaring

RIO/IPTA (Reïntegratieofficier/ Integrale Persoonsgerichte Toeleiding naar Arbeid) (€ 0)
Er is meer subsidie binnengehaald dan begroot wat besteed is aan meer preventieve interventies.

Cameratoezicht (nadeel € 65.000)
De kosten van cameratoezicht fluctueert ook op basis van openbare orde problematiek wat zich moeilijk laat voorspellen.

Veiligheidsregio Haaglanden (nadeel € 300.000)
De bijdrage aan de Veiligheidsregio Haaglanden van ongeveer € 12 mln. is met ongeveer € 0,3 mln. hoger geweest dat begroot, veroorzaakt door een hogere indexatie met name als gevolg van een hogere loonontwikkeling.

Programma 6 Dienstverlening en participatie

Financieel overzicht Programma 6

Financieel overzicht
Bedragen x €1.000

Programma 6 Dienstverlening en participatie	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
Lasten	-16.869	-17.827	-18.378	-552
Baten	7.414	5.841	6.006	164
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-9.455**	**-11.985**	**-12.372**	**-387**
Onttrekkingen	0	0	0	0
Mutaties reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**-9.455**	**-11.985**	**-12.372**	**-387**

Financiële verschillen programma 6

	Afwijking lasten	Afwijking baten	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Saldo
Doelstelling 6.1 Continueren klanttevredenheid					
Inzet personeel vergunningverlening	-770.000	0	0	0	-770.000
Opbrengst Leges	0	-800.000	0	0	-800.000
Burgerzaken	-219.000	234.000	0	0	15.000
Overig	-82.000	-7.000	0	0	-89.000
Totaal					**-1.644.000**

Doelstelling 6.2 Bevorderen van de participatie					
Functioneren bestuur	134.000	735.000	0	0	869.000
Griffie	198.000	0	0	0	198.000
Vrije beleidsruimte Raad	148.000	0	0	0	148.000
Vrije beleidsruimte College	40.000	0	0	0	40.000
Totaal					**1.255.000**
TOTAAL PROGRAMMA 6					**-389.000**

Doelstelling 6.1 Continueren klanttevredenheid

Verschillenverklaring

Inzet personeel vergunningverlening (nadeel € 770.000)
Het was een uitdaging om goed personeel te vinden waardoor inhuur noodzakelijk was. Daarnaast is ook ingehuurd voor langdurig ziekteverzuim.

Opbrengst Leges (nadeel € 800.000)
Voor het afhandelen van WABO-vergunningen worden leges ontvangen. Bij het memo 'financiële afwijkingen na tweede Tussenbericht 2023' is gemeld dat ten opzichte van het tweede Tussenbericht een nadeel verwacht werd van € 0,9 mln. in 2023. Dit is nagenoeg zo uitgekomen. De belangrijkste reden is dat er minder grote aanvragen zijn ingediend. De oorzaak is een combinatie van hogere bouwkosten en de hoge rentes. Dit maakt het minder rendabel om te bouwen dan voorgaande jaren.

Burgerzaken (voordeel € 15.000)
Het aantal huwelijken, naturalisaties en aanvragen voor een persoonsdocument is hoger dan verwacht. Bij persoonsdocumenten gaat het mogelijk om nieuwe aanvragen die voortkomen uit de vluchtelingeninstroom. We dragen een groot deel van de ontvangen leges af aan het Rijk. Het saldo is bijna nihil.

Doelstelling 6.2 Bevorderen van de participatie

Verschillenverklaring

Voorziening wethouderspensioenen (voordeel € 869.000)
Op grond van de Wet Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa) is een voorziening is getroffen voor de pensioenverplichtingen aan wethouders. Door het stijgen van de rente in 2023 is een voordeel op de baten van € 0,7 mln. Dit bedrag valt vrij uit de voorziening vanwege de rentestijging. Daarnaast is er een voordeel op de uitgaven van € 0,1 mln., door de rentestijging is de in 2023 geraamde toevoeging aan de voorziening niet nodig geweest.

Griffie (voordeel € 198.000)
Het voordeel van € 0,2 mln. komt omdat er in 2023 minder gebruik is gemaakt van de wettelijke vergoedingen en rechtspositieregelingen voor raadsleden. Daarnaast zijn er enkele kleinere verschillen onder andere door tijdelijke vacatureruimte.

Vrije beleidsruimte Raad (voordeel € 148.000)
Op het potje van de raad is geen beroep gedaan.

Vrije beleidsruimte College (voordeel € 40.000)
Niet alle vrije beleidsruimte van het College is besteed.

Programma 7 Inrichting van de stad

Financieel overzicht Programma 7

Financieel overzicht
Bedragen x €1.000

Programma 7 Inrichting van de stad	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
Lasten	-27.717	-36.918	-30.765	6.153
Baten	24.234	33.939	23.052	-10.887
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-3.483**	**-2.979**	**-7.713**	**-4.734**
Toevoegingen	-4.529	-6.599	-3.039	3.560
Onttrekkingen	3.743	5.003	6.418	1.415
Mutaties reserves	**-786**	**-1.596**	**3.379**	**4.975**
Gerealiseerd resultaat	**-4.270**	**-4.575**	**-4.334**	**241**

Financiële verschillen programma 7

	Afwijking lasten	Afwijking baten	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Saldo
Doelstelling 7.1 Bevorderen passende woonruimte voor iedere Zoetermeerder					
Woonwagenhuisvesting	45.000	0	0	0	45.000
Overig	81.000	-3.000	0	0	78.000
Totaal					**123.000**

Doelstelling 7.2 Bevorderen vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio					
Gemeentelijke eigendommen Grondzaken	103.000	-10.000	0	0	93.000
Grondexploitaties	5.195.000	-10.661.000	3.355.000	2.232.000	121.000
Programma Binnenstad	-106.000	0	0	0	-106.000
Snowworld	104.000	-104.000	0	0	0
Strategische Agenda Zoetermeer 2040	338.000	0	0	-338.000	0
Voorbereiding Markt 10	62.000	0	0	-62.000	0
Nieuwe Initiatieven	144.000	0	0	-144.000	0
Wijkprogramma Meerzicht	-60.000	0	0	0	-60.000
Engelandlaan 270	87.000	0	0	0	87.000
Reserve beeldende kunst	-206.000	0	206.000	0	0
Overig	24.000	-35.000	0	-112.000	-123.000
Totaal					**-4.000**
Doelstelling 7.3 Bevorderen kwaliteit van gebouwde omgeving en publieke ruimte					
Herinrichting woonlocatie Bleiswijkseweg	174.000	0	0	0	174.000
Overig	34.000	-32.000	0	0	2.000

Totaal					**176.000**
Doelstelling 7.4 Behouden goede bereikbaarheid en bevorderen verkeersveiligheid					
OV Schaalsprong	161.000	0	0	-161.000	0
Overig	23.000	-14.000	0	0	9.000
Totaal					**9.000**
Doelstelling 7.5 Overige					
Overig	-51.000	-28.000	0	0	-79.000
Totaal					**-79.000**
TOTAAL PROGRAMMA 7					**271.000**

Doelstelling 7.1 Bevorderen passende woonruimte voor iedere Zoetermeerder

Verschillenverklaring

Woonwagenhuisvesting (voordeel € 45.000)
De inzet van externe deskundigen en juristen op het woonwagendossier is gestabiliseerd op een niveau van € 0,2 mln. Onderzocht wordt of dit structureel is.

Doelstelling 7.2 Bevorderen vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio

Verschillenverklaring

Gemeentelijke eigendommen Grondzaken (voordeel € 90.000)
De gemeente heeft grond in haar bezit en voor de exploitatie (regulier beheer, advisering en begeleiding verkopen) is in 2023 een budget opgenomen van ca. € 1,85 mln. aan uitgaven en ca. € 4,3 mln. aan inkomsten. Het betreft structureel en incidenteel budget. Het structureel budget is met € 0,1 mln. onderschreden. De verwachte overschrijding op de loonkosten is lager uitgevallen.

Grondexploitaties (voordeel € 121.000)
Voor de uitvoering van het Grondbeleid is ca. € 21 mln. aan lasten en ca. € 27 mln. aan baten in de Programmabegroting opgenomen. Het Grondbeleid wordt gevoerd om een programma (woningen, kantoren, voorzieningen en bedrijfsterreinen) te realiseren. De uitgangspunten hierbij zijn het rijks-, provinciale en regionale beleid en de gemeentelijke visie op het toekomstige ruimtelijk beleid. In de Nota Grondbeleid zijn de kaders en uitgangspunten weergegeven voor het grondbeleid van de gemeente.
Er is een relatie tussen de lasten, baten, mutaties in reserves en boekwaarde van de verschillende grondexploitaties (en faciliterend grondbeleid) op de balans. Het resultaat van de grondbedrijf functie is per saldo via een mutatie in de voorraad neutraal verwerkt, zodat de ontstane afwijkingen in de regel geen invloed hebben op het rekeningresultaat van de gemeente. Ook is er (jaarlijks) sprake van faseringsverschillen. De redenen zijn vaak divers en zijn vaak exogeen van aard. Met projectontwikkelaars is bijvoorbeeld een afnamecontract afgesloten, maar het tempo van de afname en daarmee de opbrengsten wordt door de ontwikkelaars zelf bepaald. Het effect van de faseringsverschillen is verwerkt in het Meerjarenperspectief Grondbeleid (MPG).

Het MPG bevat naast informatie over de voortgang, ook een actualisatie van de grondexploitaties, de resultaatprognoses en de risico’s. In het MPG is het effect van de werkelijke voortgang meegenomen met uitzondering van de grondexploitaties Edisonpark en Markt 10. Deze twee grondexploitaties worden in 2024 herzien en met gewijzigde kaders opnieuw ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. In het MPG zijn de kosten en baten van de twee grondexploitaties geïndexeerd en waar nodig geactualiseerd. Het resultaat van de actualisatie van het MPG is verwerkt in de jaarrekening en komt tot uitdrukking in mutaties in reserves en de winstafdrachten en het al dan niet vrijvallen van (een deel) van voorzieningen en reserves. De verwerking van het resultaat is vastgesteld in de Nota Grondbeleid en gaat via vastgestelde stappen: in eerste instantie voor 50% toegevoegd aan de reserve Financiële Positie Grondbedrijf en voor 50% aan de Reserve investeringsfonds 2030 (Rif). Vervolgens wordt de maximale omvang van de reserve Financiële Positie Grondbedrijf en de reserve risico's Ontwikkelingsbedrijf bepaald aan de hand van de benodigde weerstandscapaciteit. Het surplus wordt afgeroomd naar het RIF. In de paragraaf Grondbeleid is een inhoudelijke toelichting opgenomen op de uitvoering van het grondbeleid.

Het voordelig resultaat ontstaat doordat er ook vennootschapsbelasting (Vpb) over het voordelige resultaat moet worden afgedragen aan het Rijk. Hier staat eenzelfde nadeel tegenover dat verantwoord is bij het afzonderlijke onderdeel Vpb.

Baten
Het nadeel op de baten € 10,7 mln. bestaat uit een hogere mutatie in de voorraad onderhanden werken. Het verschil met de raming komt o.a. doordat de verkochte gronden voor de Van Leeuwenhoeklaan en het gasfabriekenterrein Delftsewallen later wordt geleverd dan verwacht. De hogere mutatie onderhanden werken houdt verband met lagere lasten.

Lasten
Het voordeel op de lasten van € 5,2 mln. ontstaat doordat begrote werkzaamheden voor bouw- en woonrijpmaken doorschuiven naar een volgend boekjaar. Het faseringsverschil bij het bouw- en woonrijpmaken is onder meer ontstaan in de grondexploitatie Oosterheem, Dwarstocht en Edisonpark.

Onttrekkingen reserves
De reserve Financiële positie Grondbedrijf (FiPo), Reserve investeringsfonds 2030 (Rif) en reserve risico's Ontwikkelingsbedrijf worden elk jaar herijkt op basis van een herziening van grondexploitaties. De herijking heeft geleid tot een afroming van de reserve FiPo en het Rif van ieder € 1,0 mln. en van de reserve risico's Ontwikkelingsbedrijf van € 1,1 mln. Begroot was € 0,3 mln. Er is een totaalvoordeel van € 2,2 mln. gerealiseerd.

Toevoeging en reserves
Op basis van het grondbeleid komt het resultaat van de grondexploitaties (de winstneming) voor 50% ten gunste van de reserve Versterking financiële positie Grondbedrijf (FiPo) en voor 50% ten gunste van de reserve investeringsfonds 2030 (Rif). De toevoegingen voor de reserve FiPo en Rif zijn € 3,4 mln. lager dan begroot (voordeel). Dit komt omdat de winstneming wordt gebaseerd op de voortgang van het project en daar is achterstand bij het bouw- en woonrijpmaken.

Programma Binnenstad (nadeel € 106.000)
Het nadeel ontstaat omdat kosten niet verhaald of ingebracht kunnen worden en daarom ten laste van het gemeentelijke resultaat gebracht. Het nadeel is ontstaan doordat:

- Het opstellen van de businesscase door de ingewikkeldheid van het gebied met veel verschillende belanghebbenden en verschillende eigenaars meer tijd kostte dan van tevoren ingeschat.
- Veel tijd is besteed aan het aanvragen van subsidie (de woningbouwimpuls) en de voorbereiding van een nieuwe aanvraag (nadat deze in eerste instantie werd afgewezen).
- Er extra kosten zijn gemaakt door de inhuur van specialisten vanwege capaciteitsproblemen binnen de gemeente.

Snowworld (€ 0)
Het haalbaarheidsonderzoek van SnowWorld vraagt meer tijd dan voorzien, dit o.a. vanwege de zorgvuldigheid die in acht moet worden genomen om het advies van de Commissie Ruimtelijk Kwaliteit te verwerken. Dit geeft een voordeel van € 0,1 mln. en een even hoog nadeel op de opbrengst kostenverhaal.

Strategische Agenda Zoetermeer 2040 (€ 0)
Op de budgetten voor de uitvoering van de Strategische Agenda Zoetermeer 2040 is een voordeel ontstaan van € 0,3 mln. Hier staat een nadeel onttrekking reserve tegenover:

- Procesondersteuning en uitvoering van de Visie Zoetermeer 2040: voordeel € 0,1 mln.;
- Voorbereiding van woningbouw en bijbehorende onderzoekskosten: voordeel € 0,2 mln.;
- Overige: voordeel € 60.000.

Het voordeel op de procesondersteuning is ontstaan doordat een aantal onderzoeken, zoals het onderzoek naar voorzieningen in Zoetermeer, de staat van Zoetermeer en ondersteunende onderzoeken voor de ruimtelijke strategie naar 2024 zijn verschoven. Bij de voorbereiding van woningbouw en bijbehorende onderzoekskosten geldt dit ook. Hier zijn onderzoekopdrachten uitgezet voor de woonvisie en het soortmanagementplan (SMP). Voor alle onderzoeken zijn verplichtingen aangegaan.

Voorbereiding Markt 10 (€ 0)
Voor het opnieuw starten van de haalbaarheidsfase voor het project Markt 10 is budget verstrekt. Gedurende 2023 is een groot deel, maar nog niet alles, van deze fase doorlopen. De resultaten van de participatiebijeenkomsten en marktconsultatie moeten worden verwerkt in een Planuitwerkingskader. Dit wordt verwerkt in een businesscase en een grondexploitatie. De werkzaamheden worden in 2024 afgerond. Het voordeel bedraagt € 60.000 en een even hoog nadeel onttrekking reserve.

Nieuwe Initiatieven (€ 0)
Op het budget van de nieuwe initiatieven is een (aanvullend) voordeel ontstaan van € 0,1 mln. Het voordeel is ontstaan doordat de initiatieven door capaciteitsproblemen niet opgepakt worden. Er wordt gezocht naar mogelijkheden om slimmer om te gaan met onze capaciteit. Hiertoe is een pilot gestart om meer werk aan de markt over te laten. Deze pilot moet nog geëvalueerd worden, maar de eerste conclusies zijn dat er nog steeds een groot beroep wordt gedaan op vakspecialisten.

Wijkontwikkeling Meerzicht (nadeel € 60.000)
Er zijn extra kosten gemaakt voor het Hart van Meerzicht en het opstarten van het programma.

Engelandlaan 270 (voordeel € 87.000)
Op het budget van het gemeentelijk aandeel in het bouw- en woonrijpmaken in het (faciliterend grondbeleid) project Engeland 270 is een voordeel behaald. De ontwikkelaar is nog niet begonnen met de bouw en is nog bezig met het uitwerken van het bouwplan. Het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning zijn in 2023 gereed en onherroepelijk geworden.

Reserve Beeldende Kunst (€ 0)
De storting in de reserve beeldende kunst heeft vanwege een achterstand in het uitvoeringsprogramma van de Entree en het Plintgebouw nog niet plaatsgevonden. Dit geeft een voordeel van € 0,2 mln. De achterstand is o.a. ontstaan doordat de bestemmingsplanprocedure bij de Entree nog niet is afgerond. Bij het Plintgebouw geldt dat door de ontwikkelingen eind 2022 en begin 2023 met betrekking tot de Nelson Mandelabrug de uitvoering is vertraagd. De ontwikkeling rond het plintgebouw wordt herzien meegenomen in de grotere ontwikkeling rondom het stationsgebied.

Doelstelling 7.3 Bevorderen kwaliteit van gebouwde omgeving en publieke ruimte

Verschillenverklaring

Herinrichting woonwagenlocatie Bleiswijkseweg (voordeel € 174.000)

Herinrichting van de woonlocatie Bleiswijkseweg is door gebrek aan overeenstemming tussen partijen uitgesteld naar de tweede helft van 2024. De opdracht aan de aannemer is hierdoor stilgelegd.

Doelstelling 7.4 Behouden goede bereikbaarheid en bevorderen verkeersveiligheid

Verschillenverklaring

OV Schaalsprong (€ 0)
Op de OV schaalsprong is een voordeel behaald van € 0,2 mln. De capaciteit is vooral ingezet op het stationsgebied (plintgebouw/Mandelabrug) waarvoor ook subsidie is verkregen. Hierdoor kon er minder aandacht aan de OV schaalsprong worden besteed. Daarnaast behoefde er geen ondersteunende berekeningen te worden verricht. Vanuit Public Affairs, het team Verkeer en het bestuur blijft het lobbytraject voor de lightrail en andere projecten ter verbetering van het openbaar vervoer onverminderd doorgaan.

Doelstelling 7.5 Overige

Verschillenverklaring

Er zijn geen activiteiten die per saldo een voor- of nadeel geven van meer dan € 0,1 mln.

Overhead

Financieel overzicht
Bedragen x €1.000

Overhead	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
Lasten	-47.629	-47.071	-47.156	-86
Baten	1.300	98	247	149
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-46.329**	**-46.973**	**-46.910**	**63**
Toevoegingen	-290	-290	-290	0
Onttrekkingen	176	59	46	-14
Mutaties reserves	**-114**	**-230**	**-244**	**-14**
Gerealiseerd resultaat	**-46.443**	**-47.203**	**-47.153**	**49**

Financiële verschillen Overhead

	Afwijking lasten	Afwijking baten	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Saldo
Vervoersmanagement en participatiebanen	191.000	0	0	0	191.000
Flankerend beleid	149.000	0	0	0	149.000
Afdelingsoverhead sociaal domein	-118.000	0	0	0	-118.000
Subsidieverwerving en samenwerking inkoop & aanbesteding	179.000	62.000	0	0	241.000
Uitbreiding formatie: stelpost overhead	553.000	0	0	0	553.000
Informatisering en automatisering	-436.000	0	0	0	-436.000
Gemeentelijk vastgoed	-557.000	125.000	0	0	-432.000

Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)	-152.000	0	0	0	-152.000
Overig	105.000	-38.000	0	-14.000	53.000
TOTAAL OVERHEAD					**49.000**

Verschillenverklaring

Vervoersmanagement en participatiebanen (voordeel € 191.000)
Een voordeel van 0,1 mln. op het impulsbudget participatiebanen is veroorzaakt doordat de kosten van de participatiebanen zijn gedekt uit het reguliere personeelsbudget. Daarnaast hebben we een voordeel van € 0,1 mln. op vervoersmanagement. Dit is voornamelijk veroorzaakt door vacatureruimte.

Flankerend beleid (voordeel € 149.000)
In 2023 zijn minder aanvragen ingediend voor Ombuigen en Vernieuwen dan verwacht. Hiervoor komt een voorstel tot budgetoverheveling zodat het uitvoeren van de maatregelen Ombuigen en Vernieuwen maximaal wordt gestimuleerd.

Afdelingsoverhead Sociaal Domein (nadeel € 118.000)
De overschrijding is vooral veroorzaakt door tijdelijke inhuur (vervanging ziekte).

Subsidieverwerving en samenwerking inkoop & aanbesteding (voordeel € 241.000)
Het voordeel is veroorzaakt door het niet inzetten van een extern bureau voor subsidieverwerving door een gebrek aan personele capaciteit. De inzet is vertraagd naar 2024. Daarnaast waren de implementatiekosten voor de uitvoering van de Wet Open Overheid (Woo) lager dan verwacht.
Het voordeel aan de batenkant van € 0,1 mln. is veroorzaakt doordat de gemeente een samenwerkingsverband heeft op het gebied van inkoop en aanbestedingen. In 2023 hebben we meer personeelskosten in rekening gebracht.

Uitbreiding formatie: stelpost overhead (voordeel € 553.000)
Bij uitbreiding van formatie hebben we rekening gehouden met een stijging van de overheadkosten. De werkelijke stijging is lager dan verwacht.

Informatisering en automatisering (nadeel € 436.000)
De overschrijding is vooral veroorzaakt door extra eenmalige kosten als gevolg van gestegen licentiekosten, updates van software en hogere implementatiekosten.

Gemeentelijk Vastgoed (nadeel € 432.000)
De hogere lasten zijn veroorzaakt door hogere exploitatiekosten van met name het StadhuisForum voor energie en water, onderhoud, huren en servicekosten. Tegenover de hogere huur & servicekosten staan ook hogere baten van € 0,1 mln.

Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU) (nadeel € 152.000)
Bij de RVU nemen medewerkers ontslag en volgt er een (maandelijkse) ontslagvergoeding die de ex-medewerker in staat stelt om te overbruggen tot aan de AOW-leeftijd. Omdat de ex-medewerker in die periode geen activiteiten/prestaties voor de gemeente verricht, moet op 31 december een voorziening worden getroffen voor de financiële verplichting die de gemeente tegenover de ex-medewerker en de fiscus heeft op basis van deze regeling. Dat betekent voor alle jaren tot aan de AOW datum.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Financieel overzicht
Bedragen x €1.000

Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
Lasten	-7.747	-6.933	-4.138	2.795
Baten	293.380	319.522	324.824	5.301
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**285.633**	**312.589**	**320.686**	**8.097**
Toevoegingen	-3.994	-38.313	-89.461	-51.148
Onttrekkingen	4.138	46.971	97.568	50.597
Mutaties reserves	**144**	**8.658**	**8.107**	**-551**
Gerealiseerd resultaat	**285.777**	**321.248**	**328.793**	**7.545**

Financiële verschillen Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

	Afwijking lasten	Afwijking baten	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Saldo
Heffen en invordering	-215.000	0	0	0	-215.000
Bezwaarschriften	-260.000	0	0	0	-260.000
Voorziening dubieuze belastingdebiteuren	160.000	0	0	0	160.000
Opbrengst OZB en overige belastingen	0	510.000	0	0	510.000
Treasury/Rentelasten en baten	-13.000	388.000	-493.000	0	-118.000
Algemene uitkering	2.349.000	4.544.000	0	0	6.893.000
Reservering taakmutaties	770.000	-142.000	0	0	628.000

Storting en onttrekking concernreserves	0	0	-50.639.000	50.597.000	-42.000
Overig	4.000	1.000	-16.000	0	-11.000
TOTAAL OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN					**7.545.000**

Verschillenverklaring

Heffen en invordering (nadeel € 215.000)
In verband met het vertrek van een taxateur, hebben we een extern bureau ingeschakeld. Ook voor de afhandeling van kwijtscheldingsverzoeken is vanwege de hoge werkdruk extra personeel ingehuurd. In 2023 hebben we de invorderingsprocessen geoptimaliseerd.

Bezwaarschriften (nadeel € 260.000)
Door de toegenomen WOZ waarde hebben we dit jaar aanzienlijk meer bezwaarschriften ontvangen; bijna zes keer zoveel als gemiddeld per jaar. Om alle bezwaarschriften binnen de gestelde termijn af te handelen is een groot deel van de bezwaarschriften uitbesteed aan een extern bureau. De inwoners hebben veel bezwaren ingediend via No Cure No Pay bureaus waardoor we extra proceskosten hebben betaald.

Voorziening dubieuze belastingdebiteuren (voordeel € 160.000)
Op basis van verwachte oninbare vorderingen, is de toevoeging aan de voorziening dubieuze debiteuren verlaagd.

Opbrengst OZB en overige belastingen (voordeel € 510.000)
In de tweede helft van het jaar hebben we actief leegstandsonderzoek uitgevoerd. Dat heeft geleid tot extra OZB-aanslagen waarmee de opbrengst OZB € 0,6 mln. hoger is uitgekomen. De opbrengsten hondenbelasting, toeristenbelasting en precario zijn per saldo € 0,1 mln. lager dan begroot.

Rentelasten en baten (nadeel € 118.000)
Een nadeel op de treasury wordt veroorzaakt door een lagere rentetoerekening (lagere doorbelasting) aan de grondexploitaties. Dit heeft te maken met zowel een lager rentepercentage dat mag worden toegerekend aan de grondexploitatie en door de lagere boekwaarde van de grondexploitaties.
Het verschil op de betaalde rentelasten en ontvangen rentebaten ten opzichte van de begroting is in de reserve rente-egalisatie gestort. Dit is volgens het vastgestelde beleid uit de rentenota 2018. De storting is € 0,5 mln. hoger dan begroot. Meer toelichting op de rentelasten en baten is opgenomen in de paragraaf Financiering.

Algemene uitkering (voordeel € 6.893.000)
De inkomsten uit de algemene uitkering uit het gemeentefonds zijn € 4,5 mln. hoger dan begroot. Dit komt door:

- de effecten van de septembercirculaire (€ 2 mln.);

- herverdeeleffecten € 1,5 mln.;
- extra taken € 1 mln. uit de decembercirculaire. De qua omvang grootste taken zijn: het opzetten van programma's voor veerkracht en weerbaarheid van inwoners, het opzetten van programma's om te voorkomen dat jongeren in de criminaliteit belanden en taken vanwege de opvang van Oekraïners (leerlingenvervoer. uitvoering sociaal domein en taalles).

Het vrijvallen van de reservering voor loon- en prijsstijging van € 2,3 mln. is al gemeld bij het memo financiële afwijkingen na TB2. Hier tegenover staan tegenvallers op onder andere programma 1 voor de hogere kosten van de Binnenbaan en op programma 3 voor de hogere kosten voor de riolering.

Reservering taakmutaties (voordeel € 628.000)
Voor de eerder gereserveerde taken die de gemeente van het rijk heeft gekregen is € 0,8 mln. niet uitgegeven. Voor ruim € 0,5 mln. betreft het hier de middelen die we hebben gekregen voor de verbetering van de dienstverlening naar aanleiding van de toeslagenaffaire. Hiervan is bij de Perspectiefnota om de middelen te besteden aan andere zaken door het vrij te laten vallen in het begrotingssaldo. Dit is gedaan voor de jaren 2024-2027. Het bedrag van 2023 valt nu vrij in het jaarrekeningsaldo. Voor € 0,1 mln. gaat het om middelen voor het klimaatakkoord en voor € 0,2 mln. voor de aanpak van laaggeletterdheid. Aan de inkomstenkant is een nadeel grotendeels ontstaan doordat de extra middelen voor de noodopvang van asielzoekers nog niet is ontvangen. Hier was in de begroting wel rekening mee gehouden. De verwachting is dat dit in 2024 gecorrigeerd gaat worden.

Storting en onttrekking concernreserves (nadeel € 42.000)
Zowel de lasten als de baten laten een overschrijding zien van ruim € 50 mln. Dit betreft de opheffing van de reserve RIF. Op 16 mei 2023 heeft de gemeenteraad ingestemd met de samenvoeging van de bestemmingsreserves RIF en Fonds Zoetermeer 2040 (2023-030416).

VPB

Financieel overzicht
Bedragen x €1.000

Vennootschapsbelasting	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	jaarrekening	saldo begroting na wijziging en jaarrekening
Lasten	-327	-327	-366	-39
Baten	0	0	229	229
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-327**	**-327**	**-136**	**191**
Gerealiseerd resultaat	**-327**	**-327**	**-136**	**191**

Financiële verschillen VPB

	Afwijking lasten	Afwijking baten	Toevoeging reserve	Onttrekking reserve	Saldo
Vennootschapsbelasting gronden	-39.000	230.000	0	0	190.000
TOTAAL VPB					**190.000**

Verschillenverklaring
Vennootschapsbelasting (Vpb) (voordeel € 190.000)
Er is een voorlopige aanslag voor 2023 ontvangen van € 0,2 mln. ten opzichte van de begroting van € 0,3 mln. Hierin is meegenomen het verwachte resultaat Grondbedrijf en het resultaat reclame. Het Grondbedrijf heeft voor 2023 een negatief Vpb-resultaat waardoor de Vpb Grondbedrijf € 0 is. Over de Vpb Reclame-inkomsten loopt een rechtszaak waarbij wij ervan uitgaan dat de Vbp reclame-inkomsten ook op € 0 uitkomt. Daarom is aan de batenkant een correctie opgenomen van € 0,2 mln..
Voor de jaren 2021 en 2022 zijn correcties op de Vpb-aanslagen ontvangen van € 0,1 mln.

Overzicht van de aanwending van het begrotingsbedrag voor onvoorzien

In 2023 is geen gebruik gemaakt van een post onvoorzien. De stelpost onvoorzien is niet in de begroting opgenomen en er zijn dan ook geen mutaties in de jaarrekening.

Het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting

Te betalen post Vpb 2023	
Resultaat reststromen afval	€ 2.500
Resultaat grondbedrijf	€ 0
Resultaat reclame	€ 325.000
Basisbedrag waarop Vpb berekend wordt	**€ 327.500**
Heffing 15% < € 395.000	€ 49.125
Heffing 25,8% > € 395.000	€ 0
Te betalen Vpb	**€ 49.125**
Verwachte terugvordering Vpb reclame	-€ 48.750
Vpb voorgaande jaren	€ 136.000
Afronding	-€ 375
Te verwachten te betalen Vpb	**€ 136.000**

Het resultaat Vpb van het Grondbedrijf 2023 voor de berekening van de definitieve aanslag Vpb 2023 is € 0,85 mln. negatief. Dit bedrag kan mogelijk als compensatie gebruikt worden bij de aanslag Vpb 2024 als het resultaat Vpb van het Grondbedrijf 2024 positief is. In de jaarrekening 2023 is geen voorschot genomen op deze correctie.

Er is een voorlopige aanslag voor 2023 ontvangen van € 230.000 ten opzichte van de begroting van € 327.000. Hierin is meegenomen het verwachte resultaat Grondbedrijf en het resultaat reclame. Het Grondbedrijf heeft voor 2023 een negatief Vpb-resultaat waardoor de Vpb Grondbedrijf € 0 is. Over de Vpb Reclame-inkomsten loopt een rechtszaak waarbij wij ervan uitgaan dat de Vbp reclame-inkomsten ook op € 0 uitkomt. Daarom is aan de batenkant een correctie opgenomen van € 230.000.
Voor de jaren 2021 en 2022 zijn correcties op de Vpb-aanslagen ontvangen van € 136.000.

Overzicht van de incidentele baten en lasten

De Programmabegroting 2023, inclusief de in 2023 vastgestelde begrotingswijzigingen, is het uitgangspunt voor het overzicht van incidentele baten en lasten. Het overzicht is aangevuld met de overige incidentele posten. Verschuivingen tussen reserves zijn buiten het overzicht gehouden. Die zijn voor de exploitatie neutraal.
Verschillen tussen begroting en realisatie worden toegelicht in de Toelichting verschillen tussen de begroting na wijziging en de rekening per programma in de Jaarrekening.

Bedragen x € 1.000

	Incidentele baten en lasten	Geraamde incidentele		Werkelijke incidentele	
		baten	lasten	baten	lasten
Nr	**Programma's, baten en lasten**				
	Progr. 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie				
1	Bestuurlijke afspraken laaggeletterdheid (baten op OAD)		129		105
2	Investeringsimpuls 2021-2023 doorontwikkeling Werkbedrijf		269		269
3	Aanpak zorgfraude		107		107
4	Actieagenda Economie		110		82
5	Innovatieprijs		30		0
6	Lasten Sociaal Innovatiefonds		75		139
7	Energietoeslag 2023 en uitvoeringskosten		8.370		8.142
8	Kwijtscheldingsverordening belastingen 2023 (Noodfonds)		223		0
9	Regionaal werkcentrum en regierol centrumgemeente		50		0
10	Onderwijshuisvesting, Alfrinkcollege		283		262
11	SPUK, toeslagenaffaire	2.820	2.008	3.371	2.695
12	Strategie werklocaties		30		0
	Progr. 2 Samen leven en ondersteunen				
13	Toegankelijkheid		30		20
14	Jongerenwerk		200		200
15	Sociale eetgelegenheden		169		169
16	Jeugdvoorzieningen tlv Sociaal Innovatiefonds		495		568
17	POK-gelden, verbetering dienstverlening		597		597
18	Woonzorgvisie, incl. overhead		67		67
19	Noodopvang statushouders en asielzoekers		20		0
20	Noodopvang Oekraïne	9.862	5.012	10.389	4.113
21	Uitvoeringsplan Gezond en Actief Leven akkoord (GALA)	1.150	1.150	636	636
22	Uitvoering Lokaal Preventieakkoord	60	60	17	17
23	Meerkosten Wmo i.v.m. corona		325		325
24	SPUK IZA	6.725	6.725	1.746	1.746
	Progr. 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen				
25	Duurzaamheidsfonds		220		0
26	Kwaliteitsverbetering Openbare Ruimte		1.500		1.024
27	Bomen		150		150
28	Toekomst wijkwinkelcentra		130		0
29	Digitalisering		100		140

30	Afvalmaatregelen	120	120	98	98
31	Energiearmoede (SPUK)	427	427	316	316
32	Calamiteiten riolering		200		270
33	Horeca aansluiting Nieuwe Driemanspolder		100		100
	Progr. 4 Vrije tijd				
34	Instandhouding Bibliotheek Oosterheem		150		150
35	Frictiekosten museum de Voorde		461		470
36	Grand Depart en 60 jaar groeistad		140		0
37	Investeringsimpuls amateurverenigingen		150		183
38	Uitvoeringsagenda Cultuurvisie 2030		178		178
39	Herstelregeling cultuur		200		196
40	Energiearmoede, subsidies		300		192
41	SPUK impuls jongerencultuur	295	295	295	295
42	Groen, spelen, leren, netwerkregisseur		72		7
43	Noodsteun corona/huurkorting		81		81
	Progr. 5 Veiligheid				
44	BOA's		611		611
45	Extra impuls handhaving		600		0
46	Subsidie IPTA	196		196	
47	Nieuwbouw brandweerkazerne Abdissenbos		700		700
48	Kadernota veilig Zoetermeer		61		0
	Progr. 6 Dienstverlening en samenspraak				
49	Omgevingswet	-190	42		194
50	Potje van het college		140		100
51	Hoger potje van de raad		150		7
52	Noodhulp Turkije/Syrië		127		127
53	Leernetwerk Toekomstbestendige New Towns		40		10
54	Dienstverlening		108		108
	Progr. 7 Inrichting van de stad				
55	Grondzaken (inclusief af te dragen VPB)	27.192	21.373	16.761	16.217
56	Investeren in verkeersveiligheid		30		24
57	Binnenstad		700		806
58	Entree		64		11
59	Entree, plintgebouw		200		203

60	Beeldende kunst in de openbare ruimte		-206		0
61	Schaalsprong		1.519		1.247
62	Wijkaanpak Meerzicht en Buytenwegh		25		0
63	Gebiedsprogramma wijkontwikkeling Meerzicht		598		598
64	Dutch Innovationpark		603		562
65	OV Schaalsprong		175		14
66	Nieuwe initiatieven		471		328
67	Onderzoek landtunnel		31		8
68	Voorbereidingsbudget Markt 10		150		88
69	Centraal Park/Dobbeplas		167		166
70	Project Snowworld, haalbaarheidsfase	250	250	109	109
71	Binnengebied Palenstein	440	440	440	584
72	Wijkplan Palenstein		36	6	25
73	Verkoop/aankoop Kelvinstraat	1.850		2.100	
74	Provada	100	100	91	91
75	Brandstofverkooppunt	275		275	
76	Sloopkosten van der Hagenstraat		100		88
77	Verkoop pand Dorpsstraat	256	256	256	256
78	Grondexploitatie Edisonpark		pm		
79	Bouwproject Eerste Stationsstraat		187		187
	Overzicht Overhead				
80	Flankerend beleid		350		201
81	Proef met inwonersberaad		100		0
82	Impact datagedreven werken		80		40
83	Traineeprogramma		51		38
84	Onderzoek Mandelabrug		75		75
85	Subsidieverwerving		60		0
86	Extra Impuls Direct Duidelijk		50		0
87	Stadhuis-Forum		100		100
88	Efficiencytaakstelling ombuigen en vernieuwen		146		146
	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
1	Bestuurlijke afspraken laaggeletterdheid (baten op OAD)	129		129	
7	Energietoeslag 2023 en uitvoeringskosten, rijksbijdrage	5.505		5.506	
	Totaal incidentele baten en lasten	**57.462**	**62.367**	**42.737**	**48.177**
	Incidentele mutaties reserves	61.607	47.443	110.942	96.434
	Totaal	**119.069**	**109.810**	**153.679**	**144.611**

Toelichting per programma

Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie

1 Bestuurlijke afspraken laaggeletterdheid
In de septembercirculaire 2019 is een decentralisatie-uitkering voor de aanpak van laaggeletterdheid toegekend. Het betreft een tijdelijke aanvulling van vijf jaar. De inkomsten staan op het overzicht algemene dekkingsmiddelen (OAD).

2 Investeringsimpuls 2021-2023 doorontwikkeling Werkbedrijf
In de Programmabegroting 2021 is voor de jaren 2021/2023 € 250.000 per jaar opgenomen voor de doorontwikkeling van het Werkbedrijf.

3 Aanpak zorgfraude
Voor de aanpak van fraude door zorgaanbieders is in het coalitieakkoord een bedrag gereserveerd van € 107.000 per jaar voor 2023/2025 en voor 2026 € 54.000.

4 Actieagenda Economie
Voor de actieagenda Economie is in het coalitieakkoord €110.000 per jaar gereserveerd voor vier jaar.

5 Innovatieprijs
Daarnaast is een tweejaarlijkse innovatieprijs in het leven geroepen van €30.000, dus voor 2023 en 2025.

6 Lasten Sociaal Innovatiefonds
In 2022 is gestart met de inrichting van het programma Sociale innovatie. Het gaat om zeven projecten in het Sociaal Domein in programma's 1 en 2 met dekking uit de reserve Fonds Zoetermeer 2040.

7 Energietoeslag 2023 en uitvoeringskosten
Als gevolg van de sterk stijgende energieprijzen zijn de huishoudens met lagere inkomens ondersteund in hun koopkracht. Het kabinet heeft daarvoor middelen vrijgemaakt om met inzet van de gemeenten, de huishoudens met een inkomen van maximaal 120% van de bijstandsnorm, een compensatie te verstrekken van € 1.300 per huishouden. De inkomsten hiervoor zijn opgenomen op OAD. Een deel van de inkomsten is al in 2022 ontvangen en is in dat jaar verantwoord.

8 Kwijtscheldingsverordening belastingen (Noodfonds)
Naast de maatregelen van het Rijk (zie 7) draagt de gemeente Zoetermeer ook bij door de vermogensnorm eenmalig te verhogen. Daardoor komen meer inwoners voor kwijtschelding in aanmerking.

9 Regionaal werkcentrum en regierol centrumgemeente
Het rijk wil de arbeidsmarkt hervormen. De arbeidsmarktregio's hebben als ontwikkelopdracht om per regio een Regionaal Werk Centrum (RWC) in te richten. Zoetermeer is centrumgemeente van de arbeidsmarkregio Zuid Holland Centraal. Voor de voorbereidingen zijn in 2023 incidentele middelen beschikbaar gesteld.

10 Onderwijshuisvesting
In 2017-2018 is het Alfrinkcollege gerenoveerd. In 2023 bleek dat de beplating niet goed bevestigd was en van de gevel loskwam. De vervangingswerkzaamheden zijn eind juni jl. gestart.

11 SPUK, toeslagenaffaire
Het rijk heeft gemeenten gevraagd te ondersteunen bij de maatregelen in het kader van de kinderopvangtoeslag. Het gaat om een combinatie van uitkeringen, kwijtschelding van gemeentelijke vorderingen en uitvoeringskosten.

12 Strategie werklocaties
In 2022 is de MRDH gestart met het actualiseren van de Strategie Werklocaties 2019-2030. Het werk liep door in 2023. Om te komen tot een actualisatie is er een uitgebreid regionaal participatietraject doorlopen. De lasten worden gedekt uit de Reserve investeringsfonds 2030 (Rif).

Programma 2 Samen leven en ondersteunen

13 Toegankelijkheid
Om een impuls te geven aan de toegankelijkheid is in het coalitieakkoord 'Samen doen wat nodig is' een jaarlijks budget gereserveerd.

14 Jongerenwerk
In het vorige coalitieakkoord waren tijdelijke budgetten opgenomen voor de instandhouding van wijkrestaurants, jongerenwerk en BOA's. De raad heeft voor 2023, vooruitlopend op de verkiezingen, deze budgetten tijdelijk verlengd. Voor jongerenwerk was in 2023 incidenteel € 200.000 geraamd.

15 Sociale eetgelegenheden
Het incidenteel beschikbaar gestelde budget voor wijkrestaurants is € 169.000. Zie ook 14.

16 Lasten sociaal innovatiefonds jeugd
In 2022 is gestart met de inrichting van het programma Sociale innovatie. Het gaat om zeven projecten in het Sociaal Domein in programma's 1 en 2 met dekking uit de reserve Fonds Zoetermeer 2040.

17 POK-gelden, verbetering dienstverlening
Mede naar aanleiding van de Toeslagenaffaire is het herstellen van het vertrouwen in de overheid een speerpunt voor alle lagen van de overheid. Om dit te

bereiken krijgen gemeenten tot en met 2027 extra financiële middelen van het Rijk. Dit zijn de ‘POK’ middelen (Parlementaire ondervragingscommissie kinderopvangtoeslagen). Zoetermeer heeft het bedrag gebruikt om de achterstanden bij de Wmo in te lopen.

18 Woonzorgvisie
In het coalitieakkoord 2022-2026 is vier jaar 133.000 beschikbaar gesteld voor de woonzorgvisie. In 2023 zijn niet alle middelen besteed. Bij Tweede Tussenbericht is dat gemeld en is het begrote bedrag verlaagd.

19 Noodopvang statushouders
Het rijk heeft een beroep gedaan op gemeenten om te helpen bij het oplossen van het huisvestingsvraagstuk van vluchtelingen. Daarvoor krijgt de gemeente een rijksbijdrage.

20 Noodopvang Oekraïners
Ook voor de opvang van Oekraïners ontvangt de gemeente een bijdrage van het rijk. Het rijk vergoedt niet de werkelijke kosten maar hanteert een norm.

21 Uitvoeringsplan GALA
De Brede Specifieke Uitkering (kortweg Brede SPUK) is een bundeling van 15 nieuwe en bestaande rijksregelingen op het gebied van gezondheid, sport en welzijn, waarmee gemeenten preventief kunnen werken aan een gezonde generatie in 2040.

22 Uitvoeringsplan Lokaal preventieakkoord
Voor de uitvoering van het Lokaal Preventieakkoord 2023 heeft de gemeente € 60.000 van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport ontvangen. De uit te voeren activiteiten staan vermeld in het Lokaal Preventieakkoord.

23 Meerkosten Wmo
In 2022 is de Regeling meerkosten Jeugdwet en Wmo 2022 getroffen waarbij het Rijk en de VNG afspraken hebben gemaakt over het bieden van financiële zekerheid en ruimte aan zorgorganisaties en professionals gedurende de corona pandemie. Een deel van de uitgaven komt ten laste van 2023. Het Rijk heeft de gemeenten gecompenseerd voor de meerkosten.

24 SPUK IZA
In 2023 heeft Zoetermeer vanuit het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) een groot bedrag van het Rijk gekregen om de gezondheid van inwoners te bevorderen. De speerpunten met betrekking tot het gezondheidsbeleid zijn gezonde leefstijl, mentaal welbevinden en het stimuleren van een gezonde leefomgeving.

Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen

25 Duurzaamheidsfonds
Het Duurzaamheidsfonds is in 2022 gevormd met geld uit het Fonds Zoetermeer 2040 voor de bevordering van energiebesparing, het aardgasvrij maken en het opwekken van duurzame energie.

26 Kwaliteitsverbetering Openbare Ruimte
In het coalitieakkoord is als tijdelijke impuls voor de openbare ruimte, € 1,5 mln. per jaar uitgetrokken voor de jaren 2023/2026. Het bedrag komt uit Fonds Zoetermeer 2040.

27 Bomen
In het coalitieakkoord is € 150.000 beschikbaar gesteld voor vervanging van bomen op voorstel van inwoners die overlast van bomen ervaren.

28 Toekomst wijkwinkelcentra
Voor het verbeteren van de uitstraling van de openbare ruimte van winkelcentra en bedrijventerreinen is in het coalitieakkoord € 100.000 begroot. Bij de PN2024 is voor een onderzoek naar winkelcentra Seghwaert en de Leyens € 30.000 toegevoegd.

29 Digitalisering
De ontwikkeling en gebruik van data en software wordt steeds meer ingezet bij beheer en onderhoud van de stad. Dit brengt structureel hogere kosten met zich mee. De verwachting is dat deze meerkosten tijdelijk zijn en door standaardisering en efficiency over enkele jaren worden terugverdiend.

30 Afvalmaatregelen
Voor de inwonerspeiling en het onderzoek naar nascheiding was in 2023 € 120.000 beschikbaar.

31 Energiearmoede (SPUK)
Het Rijk heeft middelen beschikbaar gesteld om energiearmoede tegen te gaan. De middelen worden gericht ingezet om huishoudens in een kwetsbare positie vanwege de gestegen energielasten te ondersteunen bij het nemen van maatregelen om de energierekening te verlagen.

32 Calamiteiten riolering
In het Tweede Tussenbericht is melding gemaakt van hogere lasten door de nieuwe aanbesteding. Ook is gebleken dat er meer incidenten zijn dan in voorgaande jaren.

33 Horeca aansluiting Nieuwe Driemanspolder
Bij de aanleg van de Nieuwe Driemanspolder is er een inkomst ontvangen voor de aanleg van kabels en leidingen naar een beoogde horeca locatie en botenverhuur. Deze vooruitontvangen inkomst is bij de jaarrekening 2022 ten onrechte vrijgevallen en is in 2023 weer opgevoerd.

Programma 4 Vrije tijd

34 Instandhouding Bibliotheek Oosterheem
Er is nog geen definitief besluit over de huizen van de wijk en hoe de bibliotheek hierin past. Om die reden is het filiaal van de Bieb in Oosterheem nog open.

35 Frictiekosten museum de Voorde
Museum de Voorde is gesloten. Voor frictiekosten is in 2023 €1,5 mln. beschikbaar gesteld. In de jaarrekening 2022 was echter al een voorziening opgenomen. Daarnaast zal een deel van de afwikkeling in 2024 plaats vinden. Het begrote bedrag van € 1.500.000 is daarom verlaagd.

36 Grand Depart en 60 jaar groeistad
Voor de Grand Départ Rotterdam in 2024 of 2025 is in 2023 een bedrag beschikbaar uit de reserve Fonds Zoetermeer 2040. Het bid voor 2024 van Rotterdam is niet gehonoreerd maar voor 2025 is de stad nog in de race. In 2023 zijn geen kosten gemaakt.

37 Ivesteringsimpuls amateurverenigingen
De investeringsimpuls amateurverenigingen is bedoeld om verenigingen te ondersteunen bij het doen van investeringen in gebouwen of duurzame goederen. Verenigingen kunnen hiervoor een aanvraag indienen.

38 Uitvoeringsagenda Cultuurvisie 2030
Op 19 mei 2021 heeft de gemeenteraad de Cultuurvisie 2030 vastgesteld. Deze visie geeft op hoofdlijnen richting aan het cultuurbeleid in de periode 2022-2030 en bestaat uit acht programmalijnen. In 2023 is gestart met de uitvoering.

39 Herstelregeling cultuur
De coronacrisis heeft een grote impact gehad op de culturele sector. Culturele organisaties hebben waar nodig noodsteun gekregen om de financiële gevolgen van de coronamaatregelen op te vangen.

40 Energiearmoede, subsidies en uitvoeringskosten
Op voorstel van de raad is een noodfonds gecreëerd waar sportverenigingen en culturele instellingen een aanvraag voor kunnen indienen als bijdrage in de hogere energielasten.

41 SPUK impuls jongerencultuur
In november 2022 kreeg Zoetermeer bijdrage van het ministerie van OCW om een impuls te geven aan jongerencultuur. De uitvoering heeft in 2023 plaats gevonden. Hiermee zijn acht projecten van kunst- en cultuuraanbieders ondersteund met activiteiten voor jongeren van 14 tot en met 27 jaar.

42 Groen, spelen, leren, netwerkregisseur
Om samen met interne en externe partijen toekomstgericht beleid vanuit GSL te maken, is inzet van een netwerkregisseur GSL nodig. De functie van netwerkregisseur GSL wordt tijdelijk ingezet voor de jaren 2023 tot en met 2025, inclusief werkbudget voor de organisatie van activiteiten.

43 Noodsteun corona/huurkorting
Om de gevolgen van de inflatie te beperken heeft de raad van de gemeente Zoetermeer in 2023 besloten om huurders van gemeentelijk vastgoed huurkorting te verlenen.

Programma 5 Veiligheid

44 BOA's
Het tijdelijke budget voor BOA's uit het vorige coalitieakkoord is met een raadsbesluit één jaar verlengd, het gaat om € 611.000, zie ook 14.

45 Extra impuls handhaving
Voor handhaving zijn in het nieuwe coalitieakkoord, naast structurele middelen, ook tijdelijke middelen voor een extra impuls opgenomen. In 2023/2025 6 ton en in 2026 de helft. Deze extra middelen komen ten laste van Fonds Zoetermeer 2040.

46 Subsidie IPTA
In 2023 is uitgegaan van nog één jaar subsidie voor Integrale Persoonsgerichte Toeleiding naar Arbeid (IPTA). De uitgaven zijn structureel.

47 Nieuwbouw brandweerkazerne Abdissenbos
In overleg met Veiligheidsregio Haaglanden wordt in de komende periode een programma van eisen opgesteld voor de renovatie en verduurzaming van de brandweerkazerne Brusselstraat. Voor de gemaakte plankosten van € 0,7 mln. voor de locatie Abdissenbos is een voorziening gevormd in afwachting van de definitieve oplossing.

48 Kadernota veilig Zoetermeer
De nieuwe ‘Kadernota veiligheidsbeleid 2023-2026’ is door de raad vastgesteld. Daarmee zijn ook de speerpunten voor de komende jaren bepaald:

1. Problematische jeugd(groepen);
2. Ondermijning;
3. Extremisme en maatschappelijk ongenoegen;
4. Digitale criminaliteit.
5. Zorg en veiligheid

Programma 6 Dienstverlening en samenspraak

49 Omgevingswet
Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Hierbij zijn ook de overgangstermijnen opnieuw vastgesteld. De Omgevingsvisie moet uiterlijk 1

januari 2027 voldoen (dit was 2025). Het nieuwe Omgevingsplan moet voor 1 januari 2032 gereed zijn (dit was 2029). De ontwikkeling van de Omgevingswet is nog in beweging.

50 Potje van het college
Op grond van het coalitieakkoord 'Samen doen wat nodig is' is gedurende de collegeperiode € 0,14 mln. per jaar ter beschikking gesteld als werkbudget voor de wijkwethouders en wijkregisseurs om op snelle wijze kleine maar belangrijke zaken op te pakken en op te lossen.

51 Hoger potje van de raad
In het coalitieakkoord 2022-2026 is het zogenaamd potje van de raad opgenomen en tijdelijk verhoogd.

52 Noodhulp Turkije/Syrië
In februari 2023 heeft een zware aardbeving plaatsgevonden in Turkije en Syrië. De gemeente heeft een donatie gedaan aan de hulporganisaties.

53 Leernetwerk Toekomstbestendige New Towns
In 2023 is gestart met een ‘Leernetwerk Toekomstbestendige New Towns’. Het doel is in eerste instantie om meer kennis en inzicht op te doen om onze gemeente toekomstbestendig te kunnen ontwikkelen.

54 Dienstverlening
Voor de verbetering van de dienstverlening - in de vorm van digitaal contact met inwoners en organisaties - is een eenmalig budget beschikbaar. De werkzaamheden zijn in 2022 gestart en liepen door in 2023. Hiervoor is via het gemeentefonds een bijdrage van het rijk ontvangen.

Programma 7

55 Grondzaken
De in dit programma geraamde incidentele baten en lasten betreffen de geraamde kosten en opbrengsten in de grondexploitaties. Alhoewel de projecten een meerjarig karakter hebben, worden de in de begroting opgenomen baten en lasten toch als incidenteel beschouwd.

56 Investeren in verkeersveiligheid
Voor verkeersveiligheid is in deze coalitieperiode tijdelijk meer aandacht, € 150.000 voor de eerste drie jaar en de helft daarvan in het laatste jaar. De omgeving van scholen wordt als eerste aangepakt. In het Tweede Tussenbericht is een voordeel gemeld van € 120.000.

57 Binnenstad
Ten behoeve van de vernieuwing van de stad in onder andere de Binnenstad is in 2023 de uitvoeringsstrategie afgerond. De middelen komen uit de reserve investeringsfonds (Rif).

58 Entree
In juni 2023 werd duidelijk dat het ontwerpbestemmingsplan voor Entree op een aantal belangrijke onderdelen gewijzigd en aangevuld moest worden. De wijzigingen vragen om een grondige aanpak. Dit was in tijd niet mogelijk om af te ronden vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet. De planologische procedure valt daardoor onder de Omgevingswet. De raad is over het stopzetten van de bestemmingsplanprocedure in een themabijeenkomst (27 juni) en een raadsvergadering (3 juli) geïnformeerd.

59 Entree, plintgebouw
Voor de realisatie van het Plintgebouw is met raadsbesluit ca. € 11,2 mln. beschikbaar gesteld met ca. € 5,9 mln. dekking vanuit subsidie. Door de ontwikkelingen eind 2022/begin 2023 met betrekking tot de Nelson Mandelabrug is de uitvoering vertraagd. Het project heeft daardoor tijdelijk stilgelegen. De ontwikkeling van het plintgebouw wordt herzien meegenomen in de grotere ontwikkeling rondom het stationsgebied.

60 Beeldende kunst in de openbare ruimte
Dit betreft een storting in de reserve beeldende kunst vanuit het programma Entree.
De storting in de reserve beeldende kunst heeft vanwege een achterstand in de uitvoering van het programma Entree nog niet plaatsgevonden.

61 Schaalsprong
De Schaalsprong bestaat uit veel met elkaar samenhangende deelprojecten waaronder woningbouw, wijkverkenningen en gebiedsontwikkelingen. Daarvoor zijn middelen gereserveerd in de Reserve Investeringsfonds. Elk jaar worden de plannen geactualiseerd en via raadsbesluiten aan de raad voorgelegd.

62 Wijkaanpak Meerzicht en Buytenwegh
De uitwerking van de gebiedsontwikkeling van en rondom het winkelcentrum ‘Hart van Meerzicht’ is in volle gang. Het projectplan ‘Preventie in de praktijk’ is gereed. De eerste voorbereidingen voor de wijkanalyse van Buytenwegh zijn in 2023 gestart.

63 Gebiedsprogramma wijkontwikkeling Meerzicht
In de Visie Zoetermeer 2040 is aangegeven dat de focus gelegd wordt op de wijken die kwetsbaar zijn. Meerzicht is de eerste woonwijk die langs de lijnen van Zoetermeer 2040 wordt aangepakt. Voor het uitwerken van het programma is in 2023 budget vrijgemaakt vanuit de reserve Fonds Zoetermeer 2040

64 DIF
Binnen het programma DIP is er sprake van 3 pijlers waarvan de pijler 'Ruimtelijke kwaliteit, bereikbaarheid & zichtbaarheid' valt onder programma 7. In 2023 was de HTM-deelfiets onderdeel van de OV-keten vanaf Station Lansingerland Zoetermeer naar het DIP en vice versa. Het project Bleiswijkseweg is verder uitgewerkt en de zichtbaarheid van het Park is vergroot, zowel fysiek als online.

65 OV Schaalsprong
De ontwikkelingen in de Binnenstad vragen om een aanpassing van het openbaar vervoer in de stad. Ook hiervoor zijn middelen in de Rif gereserveerd.

66 Nieuwe initiatieven
Diverse nieuwe initiatieven konden door capaciteitsproblemen niet opgepakt worden. Met het raadsmemo van 20 december 2022 over de prioritering van

projecten is aangegeven dat er niet voldoende capaciteit is om de huidige projecten uit te voeren en er slechts beperkt capaciteit beschikbaar is om nieuwe initiatieven op te pakken. Door niet alle initiatieven van start te laten gaan, ontstaat er meer rust in de organisatie en wordt er gefocust op de projecten die wel gestart zijn.

67 Onderzoek landtunnel
In augustus 2022 is het onderzoek naar de mogelijkheid van de aanleg van een landtunnel/overkapping over de Afrikaweg gestart. Het onderzoek was gereed in februari 2023. Op grond van de onderzoeksresultaten worden geen verdere stappen ondernomen met betrekking tot de landtunnel/overkapping.

68 Voorbereidingsbudget Markt 10
Voor het opnieuw starten van de haalbaarheidsfase voor het project Markt 10 is budget verstrekt. Gedurende 2023 is een groot deel, maar nog niet alles, van deze fase doorlopen. De resultaten moeten worden meegenomen in een grondexploitatie.

69 Centraal Park/Dobbeplas
De besluitvorming over het Centraal Park heeft in december 2022 plaatsgevonden en de uitvoering geschiedt over meerdere jaren en heeft een totaalbudget van ca. € 10 mln. De voorbereiding van de ruimtelijke procedure voor de wijziging van het bestemmingsplan en het afronden van een definitief ontwerp voor het totale Centraal Park is dit jaar opgepakt.

70 Project Snowworld, haalbaarheidsfase
Voor het doorlopen van de haalbaarheidsfase van het project 'SnowWorld uitbreiding en modernisering' is in 2023 een budget van € 250.000 beschikbaar gesteld. De kosten zijn verhaalbaar.

71 Binnengebied Palenstein
Een gedeelte van het openbaar gebied van Palenstein is onderdeel van de herstructurering Palenstein. In het binnengebied ontwikkelt Vidomes een bouwplan. Er zijn afspraken gemaakt dat de gemeente het binnengebied bouwrijp en woonrijp zal maken. De kosten van de herinrichting zijn voor rekening van Vidomes.

72 Wijkplan Palenstein
De besteding van het budget over de jaren geschiedt in relatie tot de voortgang van de realisatie van het programma Palenstein en wordt gedekt vanuit de brede bestemmingsreserve

73 Verkoop/aankoop Kelvinstraat
De raad is in oktober 2021 geïnformeerd over de verkoop van gronden Kelvinstraat (Kwadrant deelgebied D). In TB2-2022 is aangegeven dat de gecombineerde aankoop/verkoop van de kavels in het 4e kwartaal van 2022 zou plaatsvinden. Dit is echter uitgesteld naar 2023.

74 Provada
De gemeente heeft dit jaar namens verschillende gemeenten van de Verstedelijkingsalliantie deelname aan de vastgoedbeurs Provada georganiseerd.

75 Brandstofverkooppunt
Voor het brandstofverkooppunt aan de Weidedreef 50 is een nieuwe langdurige huurovereenkomst afgesloten. De te ontvangen vergoeding voor de verlenging bedraagt € 275.000 en betreft een éénmalig voordeel.

76 Sloopkosten van der Hagenstraat
Het afgebrande pand aan de van der Hagenstraat 7-9 is gesloopt. Het gemeentelijk perceel heeft voor nu nog geen nieuwe bestemming en zal voorlopig onbebouwd blijven. Omdat er nog geen nieuwe visie voor het Van Tuyllpark is en daarmee ook geen concrete plannen, kunnen de sloopkosten niet als projectinbreng geactiveerd worden.

77 Verkoop pand Dorpsstraat
Dit pand is in 2008 door de gemeente aangekocht in verband met de toenmalige plannen van de 'Culturele As'. Deze plannen zijn niet doorgegaan en in 2016 is project beëindigd. Omdat het pand voor de plannen van het Centraal Park geen betekenis heeft, is het pand verkocht.

78 Grondexploitatie Edisonpark
Het project Edisonpark betreft de ontwikkeling van 540 woningen dat in vier fasen wordt uitgevoerd. Naast het bouwen van woningen moet ook de Edisonstraat verlegd worden. Er wordt een nadeel op de plankosten verwacht door vertraging in de planuitwerking. Een taxatie moet nog plaatsvinden.

79 Bouwproject Eerste Stationsstraat
Het voornemen is om het voormalig Era gebouw aan de Eerste Stationsstraat 185 te slopen en nieuwe appartementen te realiseren. Er bleek veel weerstand te bestaan tegen het gepresenteerde bouwplan. Dit heeft geleid tot aanvullende afspraken met de projectontwikkelaar. De in 2021 en 2022 gemaakte kosten worden hiermee echter niet geheel gedekt.

Overhead

80 Flankerend beleid
Bij het bezuinigingstraject Ombuigen en vernieuwen (2020) is een jaarlijks bedrag van € 500.000 opgenomen om de effecten van bezuinigingen op te kunnen vangen en te verzachten. Bij TB2 is het budget verlaagd.

81 Proef met inwonersberaad
In het coalitieakkoord staat € 100.000 gereserveerd voor de start van een inwonersberaad. Met dit inwonersberaad worden inwoners betrokken bij onze plannen voor afvalinzameling. Zij krijgen zo de kans om de politiek te adviseren.

82 Impact datagedreven werken
In het coalitieakkoord 2022-2026 is drie jaar € 80.000 aan budget toegekend voor datagedreven werken.

83 Traineeprogramma
In oktober 2022 heeft het college in een memo aan de raad aangegeven dat het college een tweejarig traineeprogramma voor maximaal acht trainees wil ontwikkelen. Het traineeprogramma Zoetermeer is in 2023 uitgewerkt en volgens planning begin januari 2024 van start gegaan.

84 Onderzoek Mandelabrug
In december 2022 leidde de constatering van gebreken in de constructie van de Mandelabrug tot sluiting van de brug voor al het verkeer. Het NS-station en de Randstadrailhalte werden gesloten. In 2023 is onderzocht wat er voorafgaand en tijdens deze mogelijk onveilige situatie is gebeurd. Begin 2024 is het rapport in de raad besproken.

85 Subsidieverwerving
Er is budget beschikbaar gesteld is om het aanvragen van subsidies te centraliseren en te professionaliseren en het maximale uit de subsidiemogelijkheden te halen door het inschakelen van een subsidieadviesbureau.

86 Extra Impuls Direct Duidelijk
De gemeente besteedt meer tijd aan duidelijker en klantvriendelijker schrijven. Brieven en e-mails worden verduidelijkt. Veel brieven komen uit automatische systemen. Ook deze brieven worden aangepast.

87 Stadhuis-Forum
Uit een evaluatie onder de verschillende groepen gebruikers is gebleken dat het Stadhuis-Forum op onderdelen niet goed functioneert. De raad heeft budget toegekend voor aanpassingen. In 2023 was € 100.000 beschikbaar voor de voorbereiding.

88 Efficiencytaakstelling ombuigen en vernieuwen
In 2019 zijn in het programma Ombuigen & Vernieuwen voorstellen gedaan voor Organisatieontwikkeling en efficiencymaatregelen. Deze voorstellen zijn in 2023 gebundeld in één efficiencytaakstelling.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Bij deze onderwerpen gaat het om een bijdrage van het rijk. De inkomsten staan op OAD, de uitgaven zijn toegelicht op het programma waar ze betrekking op hebben.

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Volgens de BBV zijn reservemutaties incidenteel tenzij ze als structureel kunnen worden aangemerkt. Onderstaande reservemutaties zijn structureel.

bedragen x € 1.000

Structurele resevemutaties	Geraamde incidentele		Werkelijke incidentele	
	baten	lasten	baten	lasten
Vrij inzetbare reserve		290		290
Reserve dekking kapitaallasten	88		46	
Reservemutaties groei van de stad		703		403
Reserve egalisatie investeringen schoolgebouwen	1.999	1.049	1.681	1.065
Rente egalisatiefonds				300
Totaal	**2.087**	**2.042**	**1.727**	**2.057**

Elk jaar wordt ten laste van de exploitatie € 290.000 aan de Vrij inzetbare reserve toegevoegd dat is voorgefinancierd ten behoeve van ambtelijke huisvesting uit de Vrij inzetbare reserve en met een jaarlijks vast bedrag wordt 'terugbetaald'. Daarnaast zijn twee reserves ingesteld ter dekking van kapitaallasten. Als gevolg van ‘groei van de stad’ wordt 50% van de extra baten gestort in de reserve Fonds Zoetermeer 2040 voor te maken kosten om die groei te realiseren en wordt er onttrokken aan de reserve als die kosten zich voordoen. De reserve egalisatie investeringen schoolgebouwen dient om pieken en dalen in de kapitaallasten van investeringen te egaliseren. Op deze wijze ontwikkelen de lasten zich in de jaren geleidelijk en minder schoksgewijs. Dit is noodzakelijk omdat de schoolgebouwen (vooral in het voortgezet onderwijs) in een relatief korte periode zijn neergezet en daarom ook de kosten van renovatie of herbouw in een korte periode op de gemeente af zullen komen. De rente-egalisatiereserve dient om de effecten van een wijziging in rentedruk voor de exploitatie van de begroting op te vangen. Door de aanwezigheid van deze reserve zijn schommelingen in de marktrente niet van invloed op het rekeningresultaat.

Overzicht van topinkomens

De Wet normering topinkomens (WNT) schrijft topfunctionarissen een bezoldigingsmaximum voor; over 2023 is dat € 223.000. Daarnaast geldt een maximum norm ontslagvergoedingen per individu voor topfunctionarissen van € 75.000 (één jaarsalaris). Topfunctionarissen zijn personen die leiding even aan de gehele organisatie. Bij gemeenten zijn dat de griffier en de gemeentesecretaris. Politieke ambtsdragers vallen niet onder de wet.

De WNT verplicht tot een jaarlijkse publicatie in de jaarrekening van de bezoldiging (en eventuele ontslagvergoedingen) van iedere (gewezen) topfunctionaris, ongeacht de hoogte ervan en van iedere andere (reguliere) functionaris in dienstbetrekking, als de bezoldiging of de ontslaguitkering het bezoldigingsmaximum voor topfunctionarissen overschrijdt.
Onderstaand overzicht is opgemaakt met inachtneming van de door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties vastgestelde Uitvoeringsregeling WNT.

In 2023 waren er geen (gewezen) reguliere functionarissen in dienstbetrekking van wie de totale bezoldiging hoger was dan de maximumnorm. Geen van de genoemde personen heeft een uitkering wegens beëindiging van het dienstverband ontvangen.

Gegevens 2023				
bedragen x € 1	B.J.D. Huykman		R.Blokland	
Functiegegevens	Gemeentesecretaris		Griffier	
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01-01 - 31-12		01-01 - 31-12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1		1	
Dienstbetrekking?	ja		ja	
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 154.760		€ 133.809	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.579		€ 21.675	
Subtotaal	€ 177.340		€ 155.483	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 223.000		€ 223.000	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.		N.v.t.	
Bezoldiging	177.340		€ 155.483	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		N.v.t.	
Gegevens 2022				
bedragen x € 1	B.J.D. Huykman		R.Blokland	
Functiegegevens	Gemeentesecretaris		Griffier	
Aanvangen einde functievervulling in 2022	01/01 - 31/12		01/01 - 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1		1	
Dienstbetrekking?	ja		ja	
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 149.045		€ 122.081	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.894		€ 22.085	
Subtotaal	*€ 171.939*		*€ 144.166*	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 216.000		€ 216.000	
Bezoldiging	€ 171.939		€ 144.166	

Balans

Bedragen x € 1.000

ACTIVA	31-12-'23	31-12-'22
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	**1.048**	**278**
Kosten van onderzoek en ontwikkeling (grondexploitaties)	1.048	278
Materiële vaste activa	**395.642**	**376.431**
Investeringen met een economisch nut:		0
1. gronden uitgegeven in erfpacht	4.771	4.771
2. overige investeringen met economisch nut	330.206	321.577
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	14.416	13.190
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	46.249	36.893
Financiële vaste activa	**11.418**	**11.752**
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	9.008	9.008
Overige langlopende geldleningen	2.410	2.744
Totaal vaste activa	**408.108**	**388.461**
Vlottende activa		
Voorraden	**2.886**	**1.974**
Grond- en hulpstoffen:	117	115
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	2.769	1.859
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**154.832**	**144.410**
Vorderingen op openbare lichamen	914	5.387
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	135.067	120.335
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	221	508
Overige vorderingen	18.630	18.180
Liquide middelen	**114**	**2.082**
Kas- en banksaldi	114	2.082
Overlopende activa	**40.687**	**41.243**
1. van Europese overheidslichamen	0	0
2. van het Rijk	3.891	9.432
3. van overige Nederlandse overheidslichamen	256	355
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	36.540	31.456
Totaal vlottende activa	**198.519**	**189.709**
Totaal-generaal activa	**606.627**	**578.170**

Bedrag waarvan het recht bestaat op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969	0	0

Bedragen x € 1.000

PASSIVA	31-12-'23	31-12-'22
Vaste passiva		
Eigen vermogen	**374.726**	**378.503**
Reserves:		
1. Algemene reserves	77.553	41.394
2. Bestemmingsreserves	286.772	306.847
Gerealiseerde resultaat	10.401	30.262
Voorzieningen	**54.565**	**55.992**
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	**62.116**	**64.186**
Onderhandse leningen van:		
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	42.100	44.186
buitenlandse instellingen	20.000	20.000
Waarborgsommen	16	0
Totaal vaste passiva	**491.407**	**498.681**
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**29.490**	**22.894**
Overige kasgeldleningen	0	0
Banksaldi	1	1
Overige schulden	29.489	22.893
Overlopende passiva	**85.730**	**56.595**
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	28.087	26.573
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:		
De van het Rijk ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	50.073	20.831
De van overige Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	5.574	7.795
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren	1.996	1.396
Totaal vlottende passiva	**115.220**	**79.489**
Totaal-generaal passiva	**606.627**	**578.170**

Gewaarborgde geldleningen	895.456	670.446
Garantstellingen (bankgaranties)	26.199	5.938

Toelichting op de balans

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn investeringen die niet tastbaar zijn. Door wijziging in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden de voorbereidingskosten voor grondexploitaties vanaf 2016 geactiveerd als kosten van onderzoek en ontwikkeling. Na maximaal 5 jaar moeten de kosten hebben geleid tot een actuele grondexploitatie dan wel worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat. Het verloop hiervan in 2023 is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2023	Inves-teringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Duurzame waarde-verminder.	Boekwaarde 31-12-2023
Kosten voor onderzoek en ontwikkeling	278	304	-100			-366	1.048

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn investeringen die een meerjarig nut hebben en in termijnen worden afgeschreven. Onderscheid wordt gemaakt tussen investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.
In de toelichting bij de reserves is vermeld uit welke bestemmingsreserves middelen zijn onttrokken voor de (gedeeltelijke) dekking van de afschrijvingen van geactiveerde investeringen.

Investeringen met een economisch nut
Gronden uitgegeven in erfpacht
Dit betreffen de gronden die in erfpacht uitgegeven zijn, waarvoor jaarlijks een canon in rekening wordt gebracht. Het verloop hiervan in 2023 is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2023	Inves-teringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Duurzame waarde-verminder.	Boekwaarde 31-12-2023

Gronden en terreinen	4.771						4.771

Overige investeringen met een economisch nut

Investeringen met een economisch nut zijn investeringen die kunnen bijdragen aan het genereren van middelen en/of verhandelbaar zijn. Het verloop hiervan in 2023 is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2023	Inves-teringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Duurzame waarde-verminder.	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	45.556	143	299				45.400
Woonruimten	899	-143		5			751
Bedrijfsgebouwen	259.200	15.715	36	5.812			269.067
Grond-/weg-/water- bouwkundige werken	5.037	75	40	414			4.658
Vervoersmiddelen	742	110		103			749
Machines, apparaten en installaties	4.657	482		798			4.341
Overige materiële vaste activa	5.486	480	73	650			5.243
afronding		-3					-3
TOTAAL	**321.577**	**16.859**	**448**	**7.782**			**330.206**

De belangrijkste **investeringen** > € 500.000 in 2023 waren:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	
Bouw nieuw zwembad	13.220
Gebouw voormalig 2B-home Vernedepark	921
BW Amsterdamstraat 3	750
Nieuwbouw schoolgebouw VO Van Doornenplantsoen	531

De belangrijkste **desinvesteringen** > €500.000 in 2023 waren:

Bedragen x € 1.000

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
Dit betreffen de boekwaarden van de begraafplaats (gronden, gebouwen en infrastructurele werken), de afvalinzameling (huisvuilauto's, overige tractiemiddelen, mini- en ondergrondse containers) en de apparatuur voor het betaald parkeren. Het verloop hiervan in 2023 is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2023	Inves-teringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Duurzame waarde-verminder.	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	1.683						1.683
Bedrijfsgebouwen	1.564			46			1.518
Grond-/weg-/water- bouwkundige werken	2.333			74			2.259
Vervoersmiddelen	265	1.486		65			1.686

Machines, apparaten en installaties	1.045			87			958
Overige materiële vaste activa	6.300	293		281			6.312
TOTAAL	**13.190**	**1.779**		**553**			**14.416**

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut
Investeringen met een maatschappelijk nut betreffen de investeringen die worden gedaan in met name groen, wegen en kunstwerken. Het verloop hiervan in 2023 is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2023	Inves-teringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Duurzame waarde-verminder.	Boekwaarde 31-12-2023
Grond-/weg-/waterbouwkundige werken	36.893	10.765		848	561		46.249

De belangrijkste **investeringen** > €500.000 in 2023 waren:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	
Asfalt verharding	2.970
Betonnen bruggen, viaducten en tunnels	1.917
Elementen verharding-vervanging	3.798
Entree Zoetermeer	2.500

De belangrijkste **bijdragen van derden** > €500.000 in 2023 waren:

Bedragen x € 1.000

De aanleg van het vervoersknoop Bleizo wordt voor een groot deel gefinancierd door bijdragen vanuit de Metropoolregio Rotterdam Den Haag:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	
Investeringsbijdrage	245

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen
De kapitaalverstrekking aan deelnemingen betreft het volgende:

Omschrijving	Aantal	Nominaal (€)	Waarde (€)
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)	3.510	2,50	8.775
De Binnenbaan	980	100,00	98.000
Stedin	18.518	480,69	8.901.417
TOTAAL			**9.008.192**

Hiernaast bezit de gemeente nog de volgende aandelen die in de balans tegen € 0,00 zijn opgenomen:

Omschrijving	Aantal	Aandeel	Nominaal (€)	Waarde (€)
Stedin	116.280	2,06%	0	0
Dunea	373.309	9,33%	5	1.866.545
TOTAAL				1.866.545

Overige langlopende geldleningen
De overige langlopende geldleningen betreffen de volgende leningen:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Startersleningen	2.410	2.744

In 2023 zijn via het Stimuleringsfonds Vereniging Nederlandse Gemeenten (SVn) geen startersleningen verstrekt. De starterslening is bij aanvang renteloos en aflossingsvrij. Bij voldoende financiële draagkracht wordt vanaf het vierde jaar door de SVn een marktconform rentepercentage gehanteerd gebaseerd op 15 jaar vast en aflossing op basis van annuïteiten. Naast de reguliere aflossingen van € 71.667,- werden er in 2023 leningen vervroegd gedeeltelijk of geheel afgelost tot een bedrag van € 262.495, -.

Vlottende activa

Voorraden

Grond- en hulpstoffen
De grond- en hulpstoffen bestaan uit:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	31-12-2023	31-12-2022
Onderdelenmagazijn autowerkplaats afd. Afvalinzameling	93	95
Voorraad dieselolie afd. Afvalinzameling	24	21
TOTAAL	**117**	**116**

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie
Deze categorie betreft de lopende grondexploitaties. Het zijn de projecten waarvoor de raad de grondexploitatie voor de volledige looptijd heeft vastgesteld.

De grondexploitaties zijn herzien naar de situatie per ultimo 2023. Bij negatieve grondexploitaties is de Voorziening Nadelige complexen op de juiste hoogte gebracht. Dit deel van de voorziening is in de balans in mindering gebracht op de boekwaarde. In de gevallen dat de voorziening hoger is dan de boekwaarde per complex dan gebeurt dit tot de (netto) boekwaarde per complex nihil is. Het restant wordt in dat geval vermeld bij de Voorziening nadelige complexen grondbedrijf aan de passiva zijde.
In het licht van de huidige marktomstandigheden zijn de materiële vastgoedwaarderingen belangrijke schattingsposten. Er bestaat een wezenlijk risico dat zich materiële aanpassingen kunnen voordoen in de waardering in het volgende boekjaar als gevolg van gewijzigde marktomstandigheden of onvoorziene omstandigheden.

Bedragen x € 1.000

Nr.	Complex	Boek-waarde 31-12-22	Voor-ziening 31-12-22	Balans-waarde 31-12-22	Boek-waarde 01-01-23	Investe-ringen	Winstne-ing/afsl. compl.	Inkom-sten	Boek-waarde 31-12-23	Voor-ziening 31-12-23	Balans-waarde 31-12-23
5	Dwarstocht	-9.510	0	-9.510	-9.510	2.001	-2	100	-7.411	0	-7.411
11	Lansinghage	-2.744	0	-2.744	-2.744	544	865	-20	-1.355	0	-1.355
18	Oosterheem	1.691	0	1.691	1.691	2.582	1.698	-7.828	-1.857	0	-1.857

20	Zegwaartseweg Noord	-269	0	-269	-269	580	-311	0	0	0	0
22	Gasfabriekterrein Delftsewallen	2.785	2.174	611	2.785	38	0	-5	2.818	2.189	629
26	Centrum Oost/Cadenza	2.354	645	1.709	2.354	746	0	-3.000	100	101	-1
32	Van Leeuwenhoeklaan	3.274	0	3.274	3.274	84	8	0	3.366	0	3.366
37	Boerhaavelaan	882	248	634	882	2	0	0	884	217	667
42	Palenstein	14.371	14.371	0	14.371	2.137	0	0	16.508	16.508	0
46	van Aalstlaan	0	0	0	0	840	0	0	840	0	840
85	Bladgroen	-82	0	-82	-82	59	22	0	0	0	0
97	Katwijkerlaantracé	-674	0	-674	-674	286	388	0	0	0	0
108	Voorweg Noord	2.474	0	2.474	2.474	33	0	0	2.507	0	2.507
127	Kleurlaan	-512	0	-512	-512	367	184	-38	0	0	0
129	Plataanhout	116	116	0	116	29	-145	0	0	0	0
130	Markt 10	1.344	0	1.344	1.344	163	0	0	1.507	0	1.507
131	Engelandlaan 140	183	0	183	183	374	258	-1.302	-487	0	-487
137	Edisonpark	3.730	0	3.730	3.730	634	0	0	4.364	0	4.364
	afrondingsverschil								-1		
	TOTAAL	**19.413**	**17.554**	**1.859**	**19.413**	**11.499**	**2.965**	**-12.093**	**21.784**	**19.015**	**2.769**

In onderstaand overzicht zijn de geraamde lasten en baten opgenomen van de bouwgronden in exploitatie en het geschatte eindresultaat. De inschattingen zijn gebaseerd op externe makelaarsrapporten en kostencalculaties van derden.

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2023	Lasten	Baten	Resultaat

TOTAAL grondexploitaties	21.784	43.580	59.745	-5.619

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar bestaan uit:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	**31-12-2023**			**31-12-2022**	
a. Vorderingen op openbare lichamen		914			5.387
b. Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen		221			508
c. Rekening-courantverhoudingen met Rijk (schatkistbankieren)		135.067			120.335
d. Overige vorderingen:					
Belastingvorderingen	8.289			7.296	
Af: Voorziening dubieuze belastingdebiteuren	-570			-400	
Vorderingen bijstand	10.349			11.764	
Af: Voorziening dubieuze bijstandsdebiteuren	-7.108			-8.132	
Overige vorderingen	7.734			10.346	
Af: Voorzieningen dubieuze debiteuren	-64			-2.694	
Totaal overige vorderingen		18.630			18.180
Afrondingsverschil					
TOTAAL		**154.832**			**144.410**

Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen bestaan uit vorderingen op de volgende openbare lichamen, waaronder gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, het Rijk en overige openbare lichamen.

Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen
Dit betreft een rekening-courantverhouding met de stichting Stimuleringsfonds Nederlandse Gemeenten (SVn), waar de startersleningen worden geadministreerd. Via deze rekening-courant worden de kosten (beheervergoeding) en opbrengsten van de startersleningen verrekend.

Rekening-courantverhoudingen met het Rijk (Schatkistbankieren)
De wet Schatkistbankieren verplicht decentrale overheden om hun overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist van het Rijk. Het betreft middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Tot een bepaald bedrag (drempelbedrag, gebaseerd op de begrotingsomvang) mogen de decentrale overheden overtollige middelen buiten de schatkist van het Rijk aanhouden.

Onderstaand een overzicht met de drempelbedragen per kwartaal. In geen van de kwartalen is sprake van een overschrijding van het drempelbedrag.

Bedragen x € 1.000

(1)	Drempelbedrag	7.930	7.930	7.930	7.930
		kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	5.114	679	211	115
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	2.817	7.251	7.720	7.816
(3b) = (2) > (1)	**Overschrijding van het drempelbedrag**				

Overige vorderingen
De overig vorderingen zijn verdeeld naar categorieën op basis van de aard van de vordering.

Belastingvorderingen
De openstaande vorderingen betreffen de belastingjaren 2011 tot en met 2023. Hiervan is € 0,6 mln. Als dubieus aangemerkt. Voor dit bedrag is een voorziening dubieuze belastingdebiteuren getroffen, die in de balans is verrekend met de betreffende vorderingen.

Vorderingen bijstand
De openstaande vorderingen hebben voornamelijk betrekking op vorderingen op (voormalige) bijstandscliënten. Hiervan is € 7,108. als dubieus aangemerkt, o.a. door het ontbreken van afloscapaciteit bij de bijstandscliënten of doordat cliënten vertrokken zijn met een onbekende bestemming. Voor dit bedrag is een voorziening dubieuze bijstandsdebiteuren getroffen, die in de balans is verrekend met de betreffende vorderingen. In 2023 heeft een aanwending i.v.m. gestelde debiteuren van in totaal € 1,141 mln. plaatsgevonden, **waarvan € 557,733** buiten invorderingen en € 0,584 mln. kwijtscheldingen. Op grond van de debiteurenpositie per ultimo **2023 is € 1.024 mln** aan de voorziening onttrokken.

Overige vorderingen
De openstaande vorderingen betreffen diverse overige debiteuren. Hiervan is € 0,06 mln als dubieus aangemerkt. Voor dit bedrag is een voorziening dubieuze debiteuren getroffen, die in de balans is verrekend met de betreffende vorderingen.
De grootste posten zijn:

Bedragen x € 1.000

Omschrijvingen	
Leges omgevingsvergunning	1.131

Liquide middelen

Omschrijvingen	31-12-2023
BNG rekeningen	101
RABO rekening	9
Centrale Kas	2
Kassen VT	2
	114

Overlopende activa

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

Het verloop hiervan in 2023 is als volgt:

		Saldo 01-01-2023	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2023
	Uitkeringen van het Rijk				
1	Min J&V Opvang Oekraine GOO	6.131	9.267	15.056	342
2	Min J&V Opvang Oekraine POO	585	443	585	443
3	Toeslagenaffaire	2.196	2.753	2.196	2.753
4	Toeslagenaffaire kwijtschelding gem bel	387	61	95	353
5	Subsidie arbeidsmarkt toelage	131	0	131	0
	Totaal	**9.430**	**12.524**	**18.063**	**3.891**

	Uitkeringen van overige Nederlandse overheidslichamen	**Saldo 01-01-2023**	**Toevoegingen**	**Ontvangen bedragen**	**Saldo 31-12-2023**
1	MRDH - Praktische fietslessen	35	0	12	23
2	MRDH - School op Seef	24	0	13	11
3	MRDH - verbeteren verkeersveiligheid schoolomgeving	92	0	0	92
4	MRDH - Veilig thuis	165	0	165	0
5	Digitalisering vouchers	7	0	0	7
6	A12 Intospace (ULP Bleiswijk)	5	0	5	0
7	Mobiliteitsstrategie	26	0	0	26
8	Vliegende Brigade	0	141	46	95
	afronding		2		2
	Totaal	**354**	**143**	**241**	**256**

Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen
De overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen bestaan uit diverse posten van verschillende aard en omvang.

De grootste posten zijn als volgt:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	
Nog te ontvangen	
NTO Dividenduitkering de Binnenbaan BV 1.000.000,00	1.000
VPB reclameopbrengsten 2016 tm 2020 - 5242 584.246,25	584
nto BCF 2023 minus voorschot	23.033
nto rente schatkistbankieren Q4	1.423
Vooruitbetaalde bedragen	
div. facturen VVH nr vooruitbetaald	5.506

Onder de overige nog te ontvangen bedragen bevinden zich ook vorderingen in het kader van faciliterend grondbeleid. Volgens de notitie grondbeleid 2019 van de Commissie BBV zijn deze onderverdeeld naar de onderstaande categorieën. De verhaalbare kosten betreffen de projecten waarvoor al een anterieure overeenkomst is gesloten. De nog te verrekenen kosten betreffen de projecten waarvoor nog geen anterieure overeenkomst is gesloten.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	
Verhaalbare kosten	
Faciliterend grondbeleid	655
Nog te verrekenen kosten	
Faciliterend grondbeleid	646
TOTAAL	

Passiva

Vaste passiva

Eigen Vermogen

Reserves
In de jaarrekening (realisatie) zijn toevoegingen of onttrekkingen aan reserves slechts verantwoord als daarvoor bij de begroting of begrotingswijziging autorisatie door de raad is verleend en voor zover ook nodig en tot maximaal het daarvoor gebudgetteerde bedrag. Uitzondering hierop zijn de volgende resultaatbestemmingen, die in de jaarrekening zijn verantwoord ongeacht de hiervoor begrote bedragen:

- De aan een aantal reserves toegevoegde inflatie om de betreffende reserves waardevast te houden. De hoogte van de inflatie wordt vastgesteld bij de begroting en de werkelijk storting is gebaseerd op de werkelijke stand van de reserve. Deze werkwijze is geautoriseerd op grond van het raadsbesluit bij de rentenota 2018 op 5 november 2018.
- De (voorlopige) bestemming van het resultaat van het Grondbedrijf, dat in de jaarrekening voor 50% is verrekend met het Investeringsfonds 2030 en voor 50% met de reserve versterking financiële positie Grondbedrijf. Dit is vanaf 2008 geautoriseerd op grond van raadsbesluit van 17 november 2008 betreffende TB2.
- De over- of onderschrijding op de budgetten voor groot onderhoud bovengronds worden op basis van de Begrotingsraad op 11 november 2013 verrekend met de egalisatiereserve groot onderhoud bovengronds.
- Voorts wordt de reserve afgeroomd ten gunste van de vrij inzetbare reserve als deze uitstijgt boven het maximum van € 5 mln.
- De afroming van de rente-egalisatiereserve boven de vastgestelde bovengrens ten gunste van de vrij inzetbare reserve. Deze generieke gedragslijn is door de raad vastgesteld op 5 november 2018 (rentenota 2018).
- Bij verkoop van vastgoed worden incidentele verkoopresultaten (positief en negatief) in de vorm van een hogere/ lagere verkoopopbrengst ten opzichte van de restant boekwaarde ten gunste of ten laste van de vrij inzetbare reserve gebracht. Dit is door de raad besloten op 27 juni 2016 (Perspectiefnota 2017 en gevolgen Gemeentefonds 2016).
- Het verschil tussen de maximale garantstelling afgegeven aan de GR Bleizo en het tekort Bleizo ten laste dan wel ten gunste te brengen van de brede bestemmingsreserve.
- Bij een beroep op specifieke voor het doel in leven geroepen bestemmingsreserves wordt het bedrag van de feitelijke onttrekking gelijkgetrokken aan de gemaakte kosten tot maximaal de raming van de kosten. Deze werkwijze is geautoriseerd op grond van het raadsbesluit bij de perspectiefnota 2020 op 1 juli 2019.
- Meldingen van resultaatbestemmingen in de TB-en.
- Bij een beroep op specifiek voor het doel in het leven geroepen bestemmingsreserve is het bedrag van de feitelijke onttrekking gelijk aan de gemaakte kosten tot maximaal de raming van de kosten. Deze beleidslijn maakt het mogelijk om bij lagere kosten dan geraamd ook een lagere aanwending van de reserve te kunnen verantwoorden volgens de nota reserves en voorzieningen.

Gerealiseerd resultaat
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening is afzonderlijk in de balans vermeld als onderdeel van het eigen vermogen.

Toelichting reserves
Het verloop van de reserves in 2023 is als volgt:

Bedragen x € 1.000

A	Algemene reserves:	Saldo 01-01-2023	Resultaat bestemming	Toevoegingen	Onttrekkingen	Verminderingen i.v.m. dekking afschrijving activa	Saldo 31-12-2023
1	Reserve verstrekking financiële positie grondbedrijf	6.839		1.445	1.098		7.186
2	Reserve i.v.m. risico's grondbedrijf	1.166		83	299		950
3	Vrij inzetbare reserve	33.390	30.262	25.500	19.735		69.417
	Totaal A. Algemene reserves	**41.395**	**30.262**	**27.028**	**21.132**		**77.553**

B	Bestemmingsreserves:	Saldo 01-01-2023	Resultaat bestemming	Toevoegingen	Onttrekkingen	Verminderingen i.v.m. dekking afschrijving activa	Saldo 31-12-2023
1	Reserve Integraal veiligheidsbeleid	183					183
2	Reserve egalisatie investering schoolgebouwen	5.852		1.989	1.681		6.160
3	Reserve investeringsimpuls amateurverenigingen	495			184		311
4	Reserve beeldende kunst in de openbare ruimte	393		141	97		437
5	Egalisatiereserve groot onderhoud bovengronds	4.003		1.208	211		5.000
6	Reserve algemeen dekkingsmiddel	154.038			27.500		126.538
7	Brede bestemmingsreserve	9.480			1.664		7.816
8	Reserve dekking kapitaallasten	1.274					1.274
9	Rente-egalisatie reserve	2.700		1.494			4.194

10	Investeringsfonds 2030	46.177		11.493	57.670		0
11	Reserve EU-initiatieven	93					93
12	Reserve risico's programma Entree	5.460					5.460
13	Reserve fonds Zoetermeer 2040	65.885		50.639	1.631		114.893
14	Reserve Duurzaamheidsfonds Zoetermeer 2040	7.500		2.500			10.000
15	Sociaal innovatiefonds	3.312			707		2.605
16	Reserve Zoetermeer Noodfonds			2.000	192		1.808
	Afrondingsverschil	1		-2	-1		
	Totaal B. Bestemmingsreserves	**306.846**	**0**	**71.463**	**91.537**	**0**	**286.772**
	TOTAAL RESERVES	**348.241**	**30.262**	**98.491**	**112.669**		**364.325**

Exploitatieresultaat 2022
Het voordelig exploitatieresultaat van 2022 is op grond van het raadsbesluit van 5 juni 2023 (Resultatendebat) toegevoegd aan de vrij inzetbare reserve. De definitieve resultaatbestemming heeft plaatsgevonden in de raad van 26 juni 2023 bij de behandeling van de Perspectiefnota 2024; deze is verwerkt in de toevoegingen en onttrekkingen bij de betreffende reserves.

Hierna volgt een toelichting van de aard en de reden van elke reserve en de mutaties daarin. De vermelde bedragen zijn x €1.000.

A1. Reserve versterking financiële positie Grondbedrijf
Deze reserve dient om samen met de reserve in verband met risico’s Grondbedrijf te waarborgen dat het totaal van de risico’s binnen het Grondbedrijf afdoende kan worden gedekt. Deze reserve vormt het belangrijkste onderdeel van de weerstandscapaciteit van het Grondbedrijf waarbij de minimale en maximale omvang zijn bepaald op respectievelijk 1,0 en 1,2 keer de gekwantificeerde risico’s. Vooruitlopend op de definitieve resultaatbestemming wordt jaarlijks 50% van het resultaat van het Grondbedrijf aan deze reserve toegevoegd danwel onttrokken. De reserve wordt elk jaar herijkt op basis van een herziening van grondexploitaties.

Toevoegingen	Bedrag
Tussentijdse winstneming van de winstgevende grondexploitaties en het resultaat grondbedrijf 2023	1.445
TOTAAL TOEVOEGINGEN	**1.445**

Onttrekkingen	Bedrag
Afroming n.a.v. herziening grondexploitaties	1.098
TOTAAL ONTTREKKINGEN	**1.098**

A2. Reserve i.v.m. risico's Grondbedrijf

Deze reserve dient ter beperking van het risico dat vanuit de winstgevende grondexploitaties te vroeg winst wordt genomen en maakt ook deel uit van de weerstandscapaciteit Grondbedrijf. Het risico heeft uitsluitend betrekking op de grondexploitaties waarvoor tussentijds winst is genomen. Deze reserve bedraagt op peildatum 2,5% van de nog te maken kosten en de nog te realiseren verkoopopbrengsten tot maximaal het bedrag van de gecumuleerde tussentijdse winstnemingen.

Toevoegingen	Bedrag
Herziene grondexploitaties Lansinghage, Engelandlaan en Van leeuwenhoeklaan	83
TOTAAL TOEVOEGINGEN	**83**

Onttrekkingen	Bedrag
Vrijval vanwege de voortgang van de grondexploitaties Oosterheem en Dwarstocht	299
TOTAAL ONTTREKKINGEN	**299**

A3. Vrij inzetbare reserve
Deze reserve dient om reservemiddelen waarop geen verplichting rust in beeld te brengen. Hierdoor vervult deze reserve ook de functie van financiële buffer voor het opvangen van negatieve rekeningresultaten en risico's. Als zodanig maakt deze reserve deel uit van het weerstandsvermogen zoals aangegeven in de nota weerstandsvermogen en risicomanagement van 14 december 2020.

Toevoegingen	Bedrag
Jaarlijkse toevoeging in verband met eenmalige afwaardering Stadhuis	290
Overheveling van de Reserve Algemeen Dekkingsmiddel	25.000
TOTAAL TOEVOEGINGEN	**25.290**
Onttrekkingen	**Bedrag**
Dekking Budgetoverhevelingen 2020	145
Dekking Resultaatbestemming 2021	266
Dekking Resultaatbestemming 2022	9.185
Dekking Budgetoverhevelingen 2022	167
Bijdrage Noodhulp Turkije en Syrië	127
Overheveling naar de Reserve Zoetermeers Noodfonds	2.000
Overheveling 50% rekeningsresultaat naar Reserve Investeringsfonds 2030	7.845
TOTAAL ONTTREKKINGEN	**19.735**

B*1. Reserve Integraal Veiligheidsbeleid*
Deze reserve dient om de kosten te dekken van maatregelen tegen onveilige situaties in de openbare ruimte, waaronder cameratoezicht (raadsbesluit 9 juli 2007).

B2. Reserve egalisatie investering schoolgebouwen
Deze reserve dient om pieken en dalen in de lasten van investeringen te egaliseren. Op deze wijze ontwikkelen de lasten zich in de jaren geleidelijk en minder schoksgewijs. Dit is noodzakelijk omdat de schoolgebouwen (vooral in het voortgezet onderwijs) in een relatief korte periode zijn neergezet en daarom ook de kosten van renovatie of herbouw in een korte periode op de gemeente af zullen komen.

In 2023 is het integraal huisvestingsplan primair onderwijs 2023-2027 vastgesteld. De daaruit voortvloeiende afschrijvingslasten bepalen mede de hoogte van deze reserve.

Toevoegingen	
Storting conform de meerjarenbegroting	1.708
Toevoeging waardeaanpassing prijsstijgingen	281
TOTAAL TOEVOEGINGEN	**1.989**
Onttrekkingen	
Onttrekking jaarlijkse afschrijvingslasten	1.681
TOTAAL ONTTREKKINGEN	**1.681**

B3. Reserve investeringsimpuls amateurverenigingen
Deze reserve dient ter dekking van subsidies op grond van de verordening investeringssubsidie en gemeentegarantie amateurverenigingen, die op 23 februari 2006 door de raad is vastgesteld.

Toevoegingen	Bedrag
TOTAAL TOEVOEGINGEN	
Onttrekkingen	**Bedrag**
Onttrekking reserve Investeringsimpuls Amateurverenigingen	184
TOTAAL ONTTREKKINGEN	**184**

B4. Reserve beeldende kunst in de openbare ruimte
Deze reserve dient om de kosten van het realiseren van beeldende kunst in de openbare ruimte te dekken. De reserve is ingesteld bij het raadsbesluit van 11 mei 2019, gelijktijdig met het opheffen van de reserve kunstopdrachten en de vaststelling van een geactualiseerde verordening "Percentageregeling beeldende kunst in de openbare ruimte".

Toevoegingen	Bedrag
Dotatie 2023 obv BRM/WRM Grondbedrijf deel 2	2
1 procent Kunstregeling IHP2023 Onderwijs	76
Dotatie 2023 obv BRM/WRM Grondbedrijf	63
TOTAAL ONTTREKKINGEN	**141**
Onttrekkingen	**Bedrag**
Boeking reserve Beeldende Kunst in Openbare Ruimte	97
TOTAAL ONTTREKKINGEN	**97**

B5. Egalisatiereserve groot onderhoud bovengronds
Deze reserve dient om wisselingen/pieken in feitelijke uitgaven door de jaren op te vangen. De reserve is in 2014 ingesteld bij de vaststelling van de begroting 2014 (op 11 november 2013). De hoogte van deze reserve is gemaximeerd op € 5 mln. Als de reserve boven dit bedrag uitkomt, wordt deze bij de jaarrekening afgeroomd ten gunste van de vrij inzetbare reserve. Over- of onderschrijding op de budgetten voor groot onderhoud worden verrekend met de reserve.

Toevoegingen	Bedrag
Corr Afr GO 2023 SB gemaximeerd tot 5 mln in res	1200
overig	8
TOTAAL TOEVOEGINGEN	**1.208**

Onttrekkingen	Bedrag
Correctie Afrekening Groot Onderhoud 2023 SB	211
TOTAAL ONTTREKKINGEN	**211**

B6. Reserve algemeen dekkingsmiddel

Deze reserve staat tegenover de activa op de balans en zorgt ervoor dat niet voor alle activa een lening hoeft worden aangetrokken. Dit zorgt voor lagere rentelasten in de exploitatie.

Toevoegingen	Bedrag
TOTAAL TOEVOEGINGEN	

Onttrekkingen	Bedrag
Overheveling naar de Reserve Egalisatie Investeringen Schoolgebouwen	1.000
Overheveling naar Reserve Investeringsfonds 2030	1.500
Overheveling naar de Vrij inzetbare reserve	25.000
TOTAAL ONTTREKKINGEN	**27.500**

B7. Brede bestemmingsreserve
Deze reserve dient om expliciet door de raad aangegeven kosten te dekken. Deze reserve heeft een financieel-technisch karakter.

Toevoegingen	Bedrag
TOTAAL TOEVOEGINGEN	
Onttrekkingen	**Bedrag**
69905410 bijdrage aan expl. Wachtlijsten WMO	597
Bijdrage wijkplan Palenstein	19
Arbeidsmarktregio - brede bestemmingsreserve (TB2)	381
Nazorg afgesloten grondexploitaties 2023	622
Onttrekking cf. PB2023	46
TOTAAL ONTTREKKINGEN	**1.665**

B8. Reserve dekking kapitaallasten
De reserve dient ter (gedeeltelijke) dekking van kapitaallasten. Op basis van de laatste BBV-regelgeving dienen meer investeringen te worden geactiveerd. Waar in het verleden bijvoorbeeld investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut mochten worden gedekt uit reserves, moeten deze nu net zoals investeringen met economisch nut worden geactiveerd. De daaruit voortvloeiende kapitaallasten drukken structureel op het saldo van de begroting. De reserve dekking kapitaallasten wordt aangewend ter (gedeeltelijke) dekking van kapitaallasten en heeft zodoende een dempende werking op het begrotingssaldo.

B9. Rente-egalisatie reserve
Deze reserve dient om de effecten van een wijziging in rentedruk voor de exploitatie van de begroting op te vangen. Door de aanwezigheid van deze reserve zijn schommelingen in de marktrente niet van invloed op het rekeningresultaat. Bij raadsbesluit van 5 november 2018 (Rentenota 2018) is besloten tot de generieke gedragslijn om de reserve boven de bovengrens bij de jaarrekening af te romen ten gunste van de vrij inzetbare reserve. De bovengrens is bepaald op 1,5% van de financieringsbehoefte voor 4 jaar.

Toevoegingen	Bedrag
saldo rentelasten en baten naar egalisatiereserve	1.494
TOTAAL TOEVOEGINGEN	**1.494**
Onttrekkingen	**Bedrag**

B10. Reserve Investeringsfonds 2030

Deze reserve dient om de investeringskosten die voortvloeien uit de stadsvisie 2030 te dekken (raadsbesluit 14 december 2009). In het raadsvoorstel “Samen de Toekomst van Zoetermeer Vormgeven” uit 2017 is door de raad aan het college de opdracht gegeven om (opnieuw) in hoofdlijnen de toekomst van Zoetermeer in een vergezicht uit te werken. Dit vergezicht is vormgegeven via de omgevingsvisie Zoetermeer 2040. Met raadsbesluit raadsvoorstel uit 2017 (‘Samen de toekomst van Zoetermeer vormgeven’) is de opmaat gedaan voor de vorming van een nieuwe visie. Met de vaststelling van de toen bepaalde uitgangspunten is ook een nieuwe kader voor de aanwending van het Rif gecreëerd.

In de vergadering van 26 juni 2023 is besloten om de reserve per 31 december 2023 samen te voegen met de reserve Fonds Zoetermeer 2040

Toevoegingen	
Verr. resultaat Grondbedrijf Algemeen	-183
Bijdr. van expl. i.v.m. groei ozb en GF	53
Overh. 50 proc rek res 2022	7.845
Overheveling van Res alg dekkm	1.500
Bijdr. van expl. i.v.m. wegvallende ISV	350
Verr. resultaat Grondbedrijf Algemeen corr VpB	99
Groei stad storting investeringsfonds 2030	300
Diverse winstnemingen	1.529
TOTAAL TOEVOEGINGEN	**11.493**

Onttrekkingen	Bedrag
Verr. resultaat 830.73 Grondbedrijf Algemeen	1.097
69905411 Overheveling naar Fonds Zoetermeer 2040	50.639
bijdrage Rif in Dutch innovation Park	562
69905410 bijdrage aan expl. beheer opb. ruim.	97
63390087 Overheveling naar Duurzaamheidsfonds	2.500
bijdrage Rif onderzoeksbudget Bestemmingsplannen	63
bijdrage Rif in uitv progr Binnenstad	684
bijdrage Rif Woningbouwprogrammering	223
bijdrage Rif in relatienetwerk	191
bijdrage Rif in voorbereidingskst Markt 10	87
bijdrage Rif in voorbereidingskst Centraal Park	166
bijdrage Rif Zoetermeer 2040	589
bijdrage Rif Entree stationsgebied	11
bijdrage Rif in Meerzicht	56
bijdr Rif in gebiedsvisie v Tuyllpark en Vernede	156
bijdrage Rif in onderzoek landtunnel	8
bijdrage Rif in nieuwe initiatieven	327
bijdrage Rif in extra kst stationsgebied Entree	200
bijdrage Rif OV schaalsprong	14
overige bijdrage	0
TOTAAL ONTTREKKINGEN	**57.670**

B11. Reserve EU-initiatieven

In 2004 is een zogeheten ‘Revolving Fund subsidieverwerving’ ingesteld. In 2006 is dit gewijzigd in de huidige reserve. De reserve wordt gevoed uit de netto-subsidieopbrengsten van EU-projecten (het surplus aan vrije subsidiemiddelen). Uit dit budget kan de incidentele inzet van vakinhoudelijke medewerkers aan subsidieverwervingsprojecten worden gedekt. De restrictie hierbij is, dat de netto inkomsten uit de betreffende subsidieprojecten jaarlijks worden toegevoegd aan het ‘Revolving fund’. Het plafond van de reserve is gesteld op een maximum van € 150.000. In 2023 is er geen onttrekking gedaan.

B12. Reserve risico's programma Entree
Met Raadsbesluit- geamendeerd raadsvoorstel voorstel Ruimtelijk kader en Investeringsbudget middengebied Entree is budget beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het programma Entree.
Voor deze risico's is een inhoudelijke analyse opgesteld van het risico zelf en van de beheersmaatregelen. Na deze beheersmaatregelen blijft er met de kennis van dit moment, een rest-risico over. Hieraan is een bedrag verbonden van € 5,46 mln.

B13. Reserve fonds Zoetermeer 2040

De reserve is op 28 juni 2021 ingesteld (Raadsbesluit 06 37 69 47 55 - Afwegingskader Investeringsfonds op basis van Eneco-middelen). Op 26 juni 2023 is besloten om de eerder vastgestelde criteria te laten vervallen en deze te vervangen door een hoofdvraag naar wat de verwachte maatschappelijke bijdrage is die met het voorstel wordt bereikt. Dit is verdeeld in drie onderdelen:
a. Bijdrage aan het keren van de mechanismen van Zoetermeer 2040
b. Maatschappelijk nut in tijdsduur
c. Maatschappelijk nut in bereik doelgroep.

Bijdrage aan het keren van de mechanismen van Zoetermeer 2040
Om over een langere termijn positieve maatschappelijke impact voor de stad te bereiken is het belangrijk om positief bij te dragen aan de mechanismen zoals die staan beschreven in de VisieZoetermeer 2040:
1. Concurrerende woonaantrekkelijkheid
2. Sociaaleconomische kracht
3. Samenhang beroepsbevolking en werkgelegenheid
4. Verschillen tussen wijken en buurten

Als absolute ondergrens voor voorstellen wordt het uitgangspunt gehanteerd dat een voorstel overtuigend moet bijdragen aan minimaal één -en bij voorkeur meerdere- van de vier mechanismen.

Afweging maatschappelijk nut in tijdsduur
Het verdient de voorkeur om de Eneco-gelden in te zetten voor zaken die – ook al betreft het een tijdelijke investering – een zo lang mogelijk effect voor de stad en haar inwoners hebben. Dit 'tijdsduur criterium' sluit aan bij de analyse van Zoetermeer 2040 waarin richtingen/plannen zijn gepresenteerd die een lange adem vergen. Als richtlijn wordt hierbij gehanteerd dat voorstellen minimaal drie jaar effect opleveren en dat dit effect uiterlijk binnen vijf jaar zichtbaar is.
Afweging maatschappelijk nut in bereik doelgroep
Het verdient de voorkeur dat het bereik van het voorstel zo groot mogelijk is. Het in beeld brengen en beargumenteren van de omvang en samenstelling van evenals het bereik en effect op- de doelgroep waarop een voorstel zich richt, wordt meegewogen in het afwegingproces. Hierbij is het uitgangspunt: hoe kleiner de groep begunstigden, hoe groter de positieve impact van een voorstel moet zijn om een investering te kunnen rechtvaardigen.

Toevoegingen	Bedrag
Overheveling van Investeringsfonds 2030	50.639
TOTAAL TOEVOEGINGEN	**50.639**
Onttrekkingen	**Bedrag**
Correctie Bijdrage RIF coalitieakkoord handhaving	-600
Evenementen ihkv 60 jaar groeistad 2023	40
Kwaliteitsimpuls 2022-206 jaarschijf 2023	1.024
Bijdrage RIF coalitieakkoord handhaving	600
bijdrage fonds in Meerzicht	542
bijdr Fonds in gebiedsvisie v Tuyllpark en Vernèdepark en Paltelaan	25
TOTAAL ONTTREKKINGEN	**1.631**

B14. Reserve duurzaamheidsfonds Zoetermeer 2040

De gemeenteraad heeft op 31 januari 2022 € 7,5 miljoen beschikbaar gesteld voor de vorming van een duurzaamheidsfonds. De raad heeft op 5 juni 2023 hier € 2,5 mln. aan toe te voegen. Het fonds draagt bij aan het keren van de gesignaleerde negatieve mechanismen in Zoetermeer 2040 door een hierop gerichte realisatie van de ambities in het programma Duurzaam & Groen Zoetermeer in Transitievisie warmte en Lokale verkenning windenergie en zonnestroom. Het fonds is gericht op het creëren en ondersteunen van voorbeelden die knelpunten aanpakken en oplossen ten behoeve van het aanjagen van startende initiatieven.
De gelden in het fonds zijn op grond van het raadsbesluit van 5 juni 2023 verdeeld over drie bestedingscategorieën: Duurzame initiatieven, Eigenaar-bewoners en Gemeentelijk vastgoed. In dezelfde raadvergadering zijn ook criteria per bestedingscategorie vastgesteld.
In 2023 zijn er geen uitgaven.

Toevoegingen	Bedrag
	2.500
TOTAAL TOEVOEGINGEN	**2.500**

Onttrekkingen	Bedrag
	0
TOTAAL ONTTREKKINGEN	

B15. Sociaal innovatiefonds

Op 28 juni 2021 heeft de gemeenteraad het Raadsvoorstel “Afwegingskader Investeringsfonds op basis van Eneco-middelen” vastgesteld. Onderdeel van dit besluit is het instellen van een sociaal innovatiefonds, inclusief het afwegingskader waar aanvragen voor dit fonds aan moeten voldoen. In aanvulling op de criteria waar elke aanvraag aan moet voldoen zijn hierin ook specifieke criteria opgenomen voor het sociaal innovatiefonds: investeringen zijn gericht op het herstellen van de bestaanszekerheid, het bevorderen van positieve gezondheid, en het verbeteren van kansengelijkheid van Zoetermeerders, om te komen tot betere (gezondheids-) zorg en ondersteuning voor meer mensen met minder geld. Leidend criterium voor de aanvragen is de impact die daarmee gemaakt wordt, oftewel wat is de verwachte maatschappelijke bijdrage die met het voorstel wordt bereikt. In het raadsvoorstel zijn zeven aanvragen opgenomen voor het investeringsfonds, voor het thema sociaal innovatiefonds. Het gaat om:

a. Basisbanen
b. Vindplaatsen verborgen schulden
c. Onder de pannen
d. Impact gedreven inzet voor jeugd & gezinnen
e. Innovatief wijkgericht en integraal ondersteuningsaanbod gericht op preventie
f. Positieve gezondheid en het huishouden
g. Preventie in de praktijk
h. Programmamanager sociaal innovatiefonds

Voor deze zeven aanvragen is de inzet van middelen op basis van het sociaal innovatiefonds het fundament waarop nieuwe ontwikkelingen in gang kunnen worden gezet.

Toevoegingen	Bedrag
TOTAAL TOEVOEGINGEN	

Onttrekkingen	Bedrag
Project: Basisbanen	51
Project: Vindplaatsen verborgen schulden	37
Project: Onder de pannen	51
Project: Impact gedreven inzet voor jeugd & gezinnen	99
Project: Innovatief wijkgericht en integraal ondersteuningsaanbod gericht op preventie	128
Project: Positieve gezondheid en het huishouden	99
Project: Preventie in de praktijk	111
Programmamanager sociaal innovatiefonds	131
TOTAAL ONTTREKKINGEN	**707**

B16. Reserve Noodfonds

Op 13 januari 2023 is de gemeenteraad geïnformeerd over het noodfonds. Het noodfonds is om daar waar rijksregelingen tekort schieten en de nood hoog is ondersteuning te bieden. Het college wil in deze moeilijke situatie steun geven aan inwoners, maatschappelijke organisaties/verenigingen en aan ondernemers en bedrijven. Bij de toedeling van de middelen uit het Noodfonds heeft het college gekeken naar wat nodig is voor verschillende doelgroepen, aanvullend op rijksmaatregelen en naar wat de mogelijkheden zijn. Hiertoe wordt € 1 miljoen gereserveerd ten behoeve van steun aan maatschappelijke organisaties met de Subsidieregeling Incidentele ondersteuning Energiecrisis, € 60.000 voor de uitvoeringskosten van deze subsidieregeling en € 200.000 wordt gereserveerd voor een bijdrage aan de subsidieregeling ‘Stimulering energietransitie’. De resterende € 740.000 wordt gereserveerd om na de tussentijdse evaluatie van het Noodfonds middelen in te kunnen zetten daar waar dan blijkt dat aanvullende steun nodig is voor inwoners, maatschappelijke organisaties/verenigingen en ondernemers en bedrijven.

Toevoegingen	Bedrag
Overheveling van vrij inzetbare reserve	2.000

TOTAAL TOEVOEGINGEN	**2.000**
Onttrekkingen	**Bedrag**
Onttrekking reserve Zoetermeers Noodfonds	192
TOTAAL ONTTREKKINGEN	**192**

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen 2023 is als volgt:

Bedragen x € 1.000

A	Middelen van derden die specifiek besteed moeten worden, m.u.v. de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:	Saldo 01-01-2023	Toevoegingen	Vrijval tgv de exploitatie	Aanwendingen	Saldo 31-12-2023
1	Voorziening afkoopsommen onderhoud graven	450	68	40		478
2	Voorziening middelen derden riolering	198	212			410
3	Voorziening middelen derden afval	103	5			108
	Afrondingsverschil					
	Totaal A. Middelen van derden enz.	**751**	**285**	**40**		**996**
B	**Egalisatievoorzieningen:**	**Saldo 01-01-2023**	**Toevoegingen**	**Vrijval tgv de exploitatie**	**Aanwendingen**	**Saldo 31-12-2023**
1	Voorz. onderhoud schoolgebouwen gemeente	1.277	617		562	1.332
2	Voorziening groot onderhoud overige accommodaties	8.832	3.914		3.146	9.600
3	Voorziening riolering	27.345	5.284		5.393	27.236
4	Voorziening groot onderhoud verzamelcontainers	1.446	391		254	1.583
	Afrondingsverschil					
	Totaal B. Egalisatievoorzieningen	**38.900**	**10.206**		**9.355**	**39.751**
C	**Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's:**	**Saldo 01-01-2023**	**Toevoegingen**	**Vrijval tgv de exploitatie**	**Aanwendingen**	**Saldo 31-12-2023**
1	Voorziening wethouderspensioenen	5.640	271	735	149	5.027
2	Voorziening nadelige complexen Grondbedrijf	5.535	725	656	30	5.574
3	Voorziening pensioencomp. zwembadmedew.	370			39	331
4	Voorziening verplichtingen afgesloten grondexploitaties	120	307			427
5	Voorziening Nelson Mandela brug	3.177	260		3.130	307
6	Voorziening afwikkeling museum de Voorde	676	-56		620	0
7	Voorziening bovenwettelijk spaarverlof	72	278			350
8	Voorziening Jeugdhulp plus	750			251	499

9	Voorziening Tunnelbak Europaweg		1.150			1.150
10	Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden		152			152
	Afrondingsverschil					
	Totaal C. Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	**16.340**	**3.087**	**1.391**	**4.219**	13.817
		55.991	**13.578**	**1.431**	**13.574**	**54.564**

A1. Voorziening afkoopsommen onderhoud graven
Deze voorziening dient ter dekking van de kosten die de gemeente de komende jaren moet maken voor de aangegane verplichting om het onderhoud aan graven en bijbehorende omgeving te plegen en de graven te ruimen. De waardeaanpassing en de van derden ontvangen afkoopsommen voor onderhoud zijn aan de voorziening toegevoegd. Jaarlijks vindt er een vrijval plaats ter dekking van het onderhoud.

A2. Voorziening middelen derden riolering
De van burgers ontvangen bedragen uit de rioolheffing moeten ook besteed worden aan kosten van de riolering. Een resultaat op het rioolbudget (waarvan dat budget gedekt is uit de inkomsten uit rioolheffing) als gevolg van bijvoorbeeld niet uitgevoerd werk moet gestort worden in de voorziening, zodat deze middelen in de toekomst beschikbaar zijn voor het uitvoeren van deze werken. Een positief resultaat komt dus niet ten gunste van het rekeningresultaat.

A3. Voorziening middelen derden afval
De Voorziening middelen derden afval is gevormd om uitgestelde investeringen met betrekking tot de afvalstoffenheffing in latere jaren te compenseren. In 2023 is hier geen gebruik van gemaakt.

B1. Voorziening onderhoud schoolgebouwen gemeente

Het doel van deze voorziening is om de kosten voor groot onderhoud aan schoolgebouwen waarvoor de gemeente geheel of gedeeltelijk verantwoordelijk blijft (multifunctionele gebouwen met onder meer een onderwijsbestemming) te egaliseren. Daarmee worden sterke fluctuaties van uitgaven voor gebouwenonderhoud voorkomen. Omdat deze voorziening is gebaseerd op contante waarde wordt deze aangepast met inflatierente.
Aan de basis van deze voorziening ligt het beheerplan groot onderhoud schoolgebouwen en overige accommodaties. Na actualisatie van de beheerplannen groot onderhoud eind 2022 blijkt dat de voorziening van voldoende omvang is om de groot onderhoud kosten voor de komende 10 jaar op te kunnen opvangen. Uiterlijk om de vijf jaar wordt de voorziening herijkt voor de dan volgende periode van 10 jaar.

B2. Voorziening groot onderhoud overige accommodaties.

Het doel van deze voorziening is om de kosten voor groot onderhoud aan de gemeentelijke accommodaties te egaliseren. Daarmee worden sterke fluctuaties van uitgaven voor gebouwenonderhoud voorkomen. Omdat deze voorziening is gebaseerd op contante waarde wordt deze aangepast met inflatierente.
Aan de basis van deze voorziening ligt het beheerplan groot onderhoud schoolgebouwen en overige accommodaties. Na actualisatie van de beheerplannen

groot onderhoud eind 2022 blijkt dat de voorziening van voldoende omvang is om de groot onderhoud kosten voor de komende 10 jaar op te kunnen opvangen. Uiterlijk om de vijf jaar wordt de voorziening herijkt voor de dan volgende periode van 10 jaar.

B3. Voorziening riolering
Zoetermeer maakt gebruik van de mogelijkheid uit het Besluit Begroting en Verantwoording om bedragen te doteren aan een spaarvoorziening (BBV art. 44.1.d.) en deze spaarbedragen in mindering te brengen op de vervangings- en verbeteringsinvesteringen voor de drie water-zorgplichten (zie ook BBV-notitie Riolering – nov. 2014). Deze toepassing is bekend als het Ideaal Complex, een methode die met name bij grotere gemeenten toegepast wordt.

B4. Voorziening groot onderhoud verzamelcontainers
Het doel van deze voorziening is om de kosten voor het groot onderhoud aan de verzamelcontainers te egaliseren. In 2023 zijn de kosten voor groot onderhoud aan de verzamelcontainers gedekt uit deze Voorziening groot onderhoud verzamelcontainers.

C1. Voorziening wethouderspensioenen

Op grond van de Wet Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa) is een voorziening getroffen voor de pensioenverplichtingen aan wethouders. Jaarlijks worden de verplichtingen op basis van nieuwe actuariële berekeningen herijkt. Voor het bepalen van de hoogte van deze voorziening wordt de door het ministere van BZK voorgeschreven wettelijke overdrachtsrente gehanteerd. Eind 2023 is deze rente gestegen van 2,74% naar 3,16%.

Ultimo 2023 zijn er 14 deelnemers die een (nabestaanden) pensioen ontvangen en zijn er 22 huidige en voormalige bestuurders, die pensioenrechten hebben opgebouwd, maar nog geen pensioen ontvangen. De aanwending betreft de uitbetaling van pensioenen.

C2. Voorziening nadelige complexen Grondbedrijf
Bij een negatief eindresultaat van een grondexploitatie dient direct een voorziening getroffen te worden ter grootte van het volledige verlies. De voorziening nadelige complexen is gewaardeerd op eindwaarde. De voorziening is in de balans in mindering gebracht op de boekwaarde van deze complexen (activazijde van de balans). In die gevallen waarbij de voorziening hoger is dan de boekwaarde per complex is dat gebeurd tot de (netto) boekwaarde per complex nihil is. Het restant blijft in de voorziening aan de passiefzijde van de balans. Dit laatste bestaat per ultimo 2023 uit:

Bedragen x € 1.000

Complex:	
Bouwgrond in exploitatie	**Bedrag**
Palenstein	4.849
Centrum Oost/Cadenza	725
TOTAAL	**5.574**

C3. Voorziening pensioencompensatie zwembadmedewerkers
Op grond van de uitplaatsing van een zestal zwembadmedewerkers is in 2015 een voorziening getroffen voor toekomstige verplichtingen die voortvloeien uit rechten op pensioen- en loonsuppletie.

C4. Voorziening verplichtingen afgesloten grondexploitaties

Deze voorziening is ingesteld bij raadsbesluit van 28 november 2016 (Technische aanpassingen grondexploitaties BBV) voor verplichtingen i.v.m. afrondende werkzaamheden die voortvloeien uit grondexploitaties die worden afgesloten.

C5. Voorziening Nelson Mandela brug
Voor de totale lasten van het ontmantelen, het verstevigen, de noodbrug en het gebruikers gereedmaken moet in het jaar dat de onveiligheid van de brug is vastgesteld een voorziening worden gevormd (nagevraagd bij Commissie BBV). De bijkomende kosten zoals vervangend vervoer, wegafzettingen en verkeersregelaars zijn onderdeel van de te vormen voorziening. Deze voorziening is om deze reden gevormd.

C6. Voorziening afwikkeling museum de Voorde

De gemeente heeft in 2022 besloten om de subsidiëren van museum De Voorde met ingang van 1 juli 2023 te beëindigen. Het stopzetten van de subsidie betekent het einde van de museum omdat het museum nagenoeg volledig van subsidie van de gemeente afhankelijk is. Op grond van de BBV moest er een voorziening komen voor de kosten die het gevolg zijn van dit besluit. In de voorziening is de geldswaarde van de door de gemeente Zoetermeer gegarandeerde geldlening van het museum (met stand 31-12-2022) opgenomen. Het saldo van de voorzienig staat op 31 december 2023 op nihil. De voorziening gaat afgesloten worden.

C7. Voorziening bovenwettelijk spaarverlof

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Hiermee kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeleid. Bovenwettelijke vakantie-uren die worden gebruikt voor verlofsparen, verjaren niet.

Bij verlofsparen is er sprake van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen.

C8. Voorziening Jeugdhulp plus

Deze voorziening is om de risico’s op te vangen als gevolg van de landelijke ontwikkelingen om jeugdigen niet meer op te vangen via jeugdhulpplus (JHP), maar volgens de landelijke politieke wens deze jeugdigen op te vangen in kleinschalige voorzieningen. Het huidige vastgoed is ingericht op gesloten jeugdzorg, in combinatie met de dalende instroom JHP zorgt dit voor leegstand die niet wordt vergoed.

C9. Voorziening tunnelbak Europaweg (groot onderhoud)
Na een calamiteit en uitgevoerde herstelwerkzaamheden zijn aaneenvolgend constructieve inspecties geweest. Uit deze inspecties is gebleken dat in 2025 extra groot onderhoud nodig is. Het doel van de voorziening is om de totale lasten die samenhangen aan de uitkomst van de inspectie te laten landen in het jaar dat het is geconstateerd. Dit is in dezelfde werkwijze gebeurt als de Voorziening Mandelabrug.

C10. Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden
De voorziening is getroffen voor de financiële verplichtingen tegenover ex-medewerkers en de fiscus heeft op basis van de RVU. Bij de RVU nemen medewerkers ontslag en volgt er een (maandelijkse) ontslagvergoeding die de ex-medewerker in staat stelt om te overbruggen tot aan de AOW-leeftijd. De hoogte van de voorziening voldoet om de verplichtingen te kunnen dekken tot aan de AOW datum.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

A. Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen
De onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen betreffen de volgende leningen:

Bedragen x € 1.000

Bank	Looptijd	31-12-2023	31-12-2022
Bank voor Nederlandse Gemeenten	30 jaar (3 januari 1994 / 2024)	48	94
Bank voor Nederlandse Gemeenten	30 jaar (3 januari 1994 / 2024)	43	84
Bank voor Nederlandse Gemeenten	10 jaar (19 december 2017 / 2027)	10.000	10.000
Bank voor Nederlandse Gemeenten	5 jaar (20 juni 2019 / 2024)	20.000	20.000
Bank voor Nederlandse Gemeenten	10 jaar (6 december 2019 / 2029)	12.009	14.008
TOTAAL		**42.100**	**44.186**

B. Onderhandse leningen van buitenlandse instellingen
De onderhandse leningen van buitenlandse instellingen betreffen de onderstaande lening(en). De totale rentelast in 2023 bedraagt afgerond € 0,4 mln.

Bedragen x € 1.000

Bank	Looptijd	31-12-2023	31-12-2022
AG Insurance	20 jaar (27 februari 2018 / 2038)	20.000	20.000
TOTAAL		**20.000**	**20.000**

C. Waarborgsommen
De waarborgsommen hebben vooral betrekking op verhuurde objecten en aangekochte gronden. Als de afspraken zijn nagekomen door de andere partij wordt de waarborgsom teruggestort.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

A. Overige kasgeldleningen
Saldo van de kasgeldleningen is € 0

B. Banksaldi
De banksaldi betreffen negatieve banksaldi bij de BNG

C. Overige schulden
De overige schulden bestaan uit een veelvoud van kortlopende schulden aan diverse crediteuren. De volgende posten zijn groter dan € 0,5 mln.:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving:	
Loonheffing december 2023	6.488
Besteding SPUK IZA 2023	488
ABP keuzepensioen OP/NP december 2023	1.297

Term 30 zwembad Van Tuyllpark	550
Coöperatie Alliantie Zoetermeer U.A. Nabetaling 2023	1.400
Gemeente Zoetermeer Tweede Kamer Verkiezingen Logi	590

Overlopende passiva

A. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume
Deze post bestaat uit diverse posten van verschillende aard en omvang. De grootste posten zijn als volgt:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving:	
VT uitk.ger 2023	1.003
Regiotaxi 2023	1.289
ESF re-integratie en arbeidsinpassing	1.350
berekende VPB grond 2022	1.400
Huish ondersteuning 2023	1.485
Gedeelt. Terugbet. VWS SPUK IZA 2023	5.185
Specialistische Jeugdhulp 2023 pp 1-1-24	8.742

B. De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren
Het verloop hiervan in 2023 is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Uitkeringen van het Rijk	Saldo 01-01-2023	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terug betalingen	Saldo 31-12-2023
1	Rijksbijdr. Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (Wet Oke)	3.618			3.618
2	Rijksbijdrage Volwasseneneducatie	604	1.365	1.561	408
3	Rijksbijdrage sanering verkeerslawaai	31			31
4	Rijksbijdrage Aanval op de Uitval	36	123	148	11
5	Rijksbijdrage Kwalificatieplicht	82	157	111	128
6	Rijksbijdrage Corona handhaving	378		378	0
7	Rijksbijdrage actieplan wapens en jongeren	35		3	32
8	Rijksbijdrage Sportakkoord	53			53
9	Rijksbijdrage Woningbouwimpuls	11.553			11.553
10	Rijksbijdrage NPO	756	734	666	824
11	Rijksbijdrage RMC	27	90	85	32
12	Rijksbijdrage Wet inburgering	881	1.397	918	1.360
13	Rijksbijdrage arbeidstoeleiding PRO-VSO ZHC	341	204	341	204
14	Rijksbijdrage RIO-IPTA	174	405	416	163
15	Rijksbijdrage bestrijding energiearmoede	1.404	1.023	316	2.111
16	Rijksbijdrage OAB (onderwijs achterstanden beleid)	858	5.477	4.711	1.624
17	Rijksbijdrage Huisvesting Aandachtsgroepen (RHA 2023)		1.186		1.186
18	Rijksbijdrage spuk CDOKE		2.045	873	1.172
19	Rijksbijdrage spuk Lokale Aanpak Isolatie dl 2		1.138		1.138
20	Rijksbijdrage GALA '24		231		231
21	Rijksbijdrage mobiliteitsfonds voor de Binnenstad		10.960		10.960
22	Rijksbijdrage Dealbreakers 2023	37	160	119	78
23	Rijksbijdrage Entree stationsgebied		5.567		5.567

24	Rijksbijdrage versterkingsgelden/radicalisering	239	395	481	153
25	Rijksbijdrage spuk start bouwimpuls		4.912		4.912
26	Rijksbijdrage ventilatie scholen	1.911		413	1.498
27	Rijksbijdrage spuk tijdelijke regeling klimaat		390		390
28	Rijksbijdrage spuk impuls jongerencultuur		268		268
29	Rijksbijdrage SUVIS maatregelen		368		368
	Totaal	**23.018**	**38.595**	**11.540**	**50.073**

	Uitkeringen van overige Nederlandse overheidslichamen	**Saldo 01-01-2023**	**Ontvangen bedragen**	**Vrijgevallen bedragen of terug betalingen**	**Saldo 31-12-2023**
1	Prov ZH Engelandlaan (Haaglanden depot)	492			492
2	GR Bleizo / Bijdrage Vervoersknoop Bleizo	4.079		244	3.835
4	Corona toegangsbewijzen	433		433	0
7	Knelpuntenpot Sociale Huur	400	100		500
8	PZH Palenstein vlek D	200			200
9	PZH Bedrijventerreinen	2		2	0
11	Woonvormen senioren project Roggeakker		184		
12	Dutch innovation community		170		
13	Soorten management plannen		50		
14	A12 corridor		31		
15	On Stage evenementen		4		
16	RSIV 2023		108		
	Totaal	**5.606**	**647**	**679**	**5.574**

C. Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren
Deze post bestaat uit diverse posten van verschillende aard en omvang.
De grootste post in 2023 is:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving:	
VO 648038107000 Nutrihage VTA Faciliterend	200
VO 64853107 Zuidflank - Nederlandlaan faciliterend	150

Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen buiten de balanstelling

Gewaarborgde geldleningen

In het volgende overzicht is een specificatie opgenomen naar de aard van de geldleningen, waarvoor de gemeente garant staat. Hierbij worden twee categorieën van gewaarborgde geldleningen onderscheiden:

- Primair risico (gemeente verstrekt garantie op een door de instelling bij een derde aangetrokken lening).
- Secundair risico (gemeente werkt mee aan garantie via extern garantiefonds; garantstelling met achtervang dan wel vrijwaring via een waarborgfonds).

Geldnemer	Doel van de geldlening	Oorspronkelijk bedrag geldlening	% waarvoor borg is verleend	Restant geldlening	
Primair risico:				31-12-2022	31-12-2023
Woningcorporaties	Gemeentegarantie	136.280	100%	129.980	129.980
Zorgcentra / gezondheidsinstellingen	Gemeentegarantie	26.093	100%	3.888	3.224
Sportverenigingen c.a.	Gemeentegarantie	786	100%	533	505
Overige instellingen	Gemeentegarantie	1.000	100%	744	63
Overige instellingen (glasnet)	Gemeentegarantie	850	15%	388	303
Afronding					
TOTAAL PRIMAIR RISICO		**165.009**		**135.533**	**134.075**
Secundair risico:					
Woningcorporaties t/m 31-07-2021	Achter vang	713.564	50%	405.500	618.564
Woningcorporaties t/m 31-07-2021	Vrijwaring WSW	88.021	50%	69.052	53.885
Sportverenigingen	Vrijwaring SWS	309	50%	303	242
Woningcorporaties vanaf 01-08-2021	Achter vang	329.081	div	60.058	88.690
TOTAAL SECUNDAIR RISICO		**1.130.975**		**534.913**	**761.381**
TOTALEN:		**1.295.984**		**670.446**	**895.456**

Woningcorporaties
Het betreft garantstellingen die noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van Diensten van Algemeen en Economisch Belang (DAEB). Onder DAEB wordt verstaan: investeringen in nieuwe en bestaande sociale huurwoningen en de directe leefomgeving door een toegelaten instelling (woningcorporatie). DAEB-activiteiten komen ten goede aan de primaire doelgroep: mensen met een laag tot modaal inkomen.
In het overzicht zijn de leningen voor de woningcorporaties onderverdeeld in de volgende categorieën:

Primair risico
Gemeentegaranties
Dit zijn garanties op leningen voor woningcomplexen die, op één na, voor 1996 zijn verstrekt, met een looptijd die gelijk is aan de exploitatieduur van het woningcomplex. Door de raad is in 2009 voor één woningcomplex nog gemeentegarantie verleend. In het overzicht staan meerdere (ingangs)data van na 1996. Deze hebben betrekking op de herfinanciering/ nieuwe rentevaste periode van een lening, die binnen de gestelde voorwaarden van de verstrekte garantie zijn toegestaan.
In 2023 is het saldo van de garantstelling gelijk gebleven. In 2023 is één garantstelling van € 6.300.000 geherfinancierd.

Secundair risico
Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)

De landelijke systematiek van garantstelling en borgtocht is met ingang van 1 augustus 2021 gewijzigd. De gemeente heeft een overeenkomst gesloten met het WSW. Voor garantstellingen vanaf deze datum wordt het percentage waarvoor de gemeente garant staat jaarlijks vastgesteld door het WSW.
Voor de garantstellingen die voor 1 augustus 2021 zijn overeengekomen, blijft het percentage ongewijzigd (50 %). Deze garantstellingen komen te vervallen bij het einde van de rentevaste periode, het einde van de looptijd van de lening of door vervroegde aflossing van de lening

- *Garantstellingen tot en met 31 juli 2021 (garantie 50%*)

  - Vrijwaring WSW
    Dit zijn leningen waarvoor gemeentegarantie is verstrekt maar het WSW heeft deze garantie van de gemeente overgenomen.
    In 2023 is deze garantstelling € 15.167.296 lager wegens reguliere jaarlijkse aflossing/aflopen rentevaste periode.

  - Achtervang
    Dit zijn leningen waarvoor een garantstelling is verstrekt door het WSW nadat de gemeente heeft ingestemd met de achtervangpositie.
    In 2023 is deze garantstelling

- € 20.000.000 lager geworden wegens reguliere jaarlijkse aflossing/aflopen rentevaste periode;
- € 75.000.000 lager geworden wegens de garantstelling ruil per 1 maart 2023 inzake het dossier Vestia voor garantstellingen die naar andere gemeenten zijn overgedragen
- € 308.063.929 hoger geworden wegens de garantstelling ruil per 1 maart 2023 inzake het dossier Vestia voor garantstellingen die door andere gemeenten zijn overgedragen aan Zoetermeer.

- *Garantstellingen vanaf 1 augustus 2021 (het garantiepercentage per corporatie wordt jaarlijks door WSW vastgesteld)*

    - Achtervang

Dit zijn garantstellingen verstrekt door het WSW zonder tussenkomst van de gemeenten. Het WSW beoordeelt namens de gemeenten of de aanvraag van een woningcorporatie, die in Zoetermeer actief is, voldoet aan de gestelde vereisten. Indien aan de vereisten wordt voldaan dan verleent het WSW de garantstelling.

In 2023 is deze garantstelling per saldo € 28.632.294 hoger geworden door:

- de jaarlijkse aflossing van leningen waardoor de garantstelling lager is geworden.
- de toename van de omvang van de garantstellingen door het verlenen van nieuwe garantstellingen en het sluiten van een nieuwe rente vaste periode voor eerder verleende garantstellingen;
- de jaarlijkse aanpassing door het WSW van het garantstellingsaandeel van de gemeente in de corporaties die in de gemeente actief zijn.

Eigen woningen

Niet in het overzicht opgenomen zijn de gemeentegaranties voor eigen woningen. In het verleden zijn hiervoor ongeveer 10.000 gemeentegaranties verstrekt, die gevrijwaard zijn door de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). Nieuwe garanties voor eigen woningen worden niet meer door de gemeente verstrekt maar door het WEW. De gemeente fungeert als achtervang voor het WEW. Het risico dat de gemeente hierop wordt aangesproken, wordt miniem geacht.

Het rijk en de VNG zijn overeengekomen dat het rijk vanaf 1 januari 2011 de achter vang van nieuwe leningen volledig op zich neemt. Hiervoor is de gemeente op 29 juni 2010 een wijzigingsovereenkomst met het WEW aangegaan. Het fondsvermogen van het WEW blijft voor alle gevallen beschikbaar.

Zorgcentra, gezondheidsinstellingen en sportverenigingen en overige instellingen

Er zijn leningen afgesloten door gezondheidsinstellingen, sportverenigingen en andere instellingen met een maatschappelijk nut, waarvoor de raad een garantie heeft verstrekt. De meeste garanties zijn van vóór 1996; in dat jaar heeft de raad besloten in beginsel geen garanties meer te verstrekken. Als onderdeel van de investeringsimpuls voor amateurverenigingen heeft de raad in november 2005 besloten om dit instrument in relatie tot deze verenigingen weer toe te passen. Op 1 juli 2023 is het museum De Voorde opgehouden te bestaan, per die datum is ook de gegarandeerde geldlening bij de BNG door de gemeente afgelost.

Toezicht op risico's

De omvang en de risico's van de garanties worden bewaakt en regulier via de geëigende instrumenten van de P&C-cyclus gerapporteerd aan de raad. Specifiek voor garantstellingen zijn de financiële risico's gemeentegaranties in beeld (zie de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing):

- Geldleningen aan woningbouwcorporaties
- Eigen woningen

Overzicht gewaarborgde geldleningen
In bijlage 4 van deze jaarrekening is een overzicht opgenomen van alle gewaarborgde geldleningen.

Garantieaanspraken
Er zijn in 2023 geen garantieaanspraken.

Garantstellingen (bankgaranties)
Per ultimo 2023 waren bij de gemeente 25 bankgaranties met een totaalwaarde van afgerond € 26 mln. aanwezig. Het betreffen vooral garanties van aannemersbedrijven die de gemeente als financiële zekerheid vraagt bij de uitvoering van werken.

Toelichting niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen

De commissie BBV schrijft voor dat meerjarige inkoopcontracten die van materieel belang zijn in de toelichting op de jaarrekening bij de 'niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen' opgenomen moeten worden.

In onderstaand overzicht zijn de kosten in 2023 opgenomen van contracten die nog langer lopen dan 2 jaar en een besteding hebben in 2023 boven de € 100.000. Dit overzicht wijkt af t.o.v. voorgaande jaren omdat er sinds 2023 voor een andere opzet is gekozen. Veel van de langlopende verplichtingen zijn gebaseerd op raamcontracten waarbij geen maximale waarde is benoemd en waarbij de kosten jaarlijks sterk fluctueren. Hierdoor kunnen we geen goed beeld geven van de contractuele meerjaren verplichtingen.

In het overzicht staan met deze nieuwe opzet geen toekomstige lasten meer, maar wordt er inzicht gegeven in wat de gemeente heeft uitgegeven aan deze contracten in het verslagjaar.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Besteding in 2023
1. Accountancy	210
2. Afval	716
3. Beveiliging	750
5. ICT diensten	1.652
6. Inhuur	1.348
7. Kleding	154
8. Maatschappelijke hulp	618
9. Onderhoudsdiensten	15.414
10. Parkeren	322
11. Personeelsdiensten	219
12. Postdiensten	548
14. Riolering	612
15. Jeugdhulp	61.222

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarstukken zijn opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de Financiële Verordening gemeente Zoetermeer daarvoor geven.

Waarderingsgrondslagen

Algemeen
De waardering van de materiële vaste activa geschiedt op basis van verkrijging- of vervaardigingsprijs. Passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde of eindwaarde zijn gewaardeerd.

Vaste activa algemeen
In de Financiële verordening gemeente Zoetermeer zijn regels voor het financieel beheer opgenomen, waaronder regels voor waardering en afschrijving van vaste activa. Hierbij is de ondergrens voor het activeren van investeringen met een economisch nut bepaald op € 50.000, waarbij bedragen onder de € 10.000 niet worden geactiveerd (uitgezonderd gronden en terreinen die altijd geactiveerd moeten worden). Bij bedragen tussen de € 10.000 en € 50.000 is er een keuzemogelijkheid die in het raadsvoorstel voor de kredietaanvraag moet worden gemotiveerd.

Bij het activeren en afschrijven van vaste activa is ook de op de Financiële verordening aansluitende nota activa- en afschrijvingsbeleid gevolgd.

Immateriële vaste activa
Onder immateriële vaste activa zijn opgenomen kosten voor onderzoek en ontwikkeling, zijnde voorbereidingskosten voor grondexploitaties. Hierop wordt niet jaarlijks afgeschreven.
De kosten mogen maximaal 5 jaar geactiveerd blijven staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal 5 jaar moeten de kosten hebben geleid tot een actieve grondexploitatie dan wel worden afgeboekt t.l.v. het jaarresultaat.

Op geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven als was het actief, waarvoor de bijdrage wordt verstrekt, in bezit van de gemeente.

Materiële vaste activa
Activa die ultimo 2016 nog op de balans waren opgenomen als niet in exploitatie genomen bouwgronden, zijn per 1 januari 2016 grotendeels tegen dezelfde boekwaarde op de balans opgenomen onder de materiële vaste activa.

Investeringen met economisch nut
Geactiveerde investeringen met een economisch nut worden afgeschreven op basis van de annuïteitenmethode, tenzij hierop bij specifiek kredietbesluit van de raad is afgeweken.
Op gronden wordt niet afgeschreven. Materiële vaste activa, waarop specifieke investeringsbijdragen van derden in mindering zijn gebracht, worden op het saldo afgeschreven.

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut:
Zoals voorgeschreven in de verslaggevingsregels (BBV) zijn vanaf 2017 ook de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geactiveerd. Dit zijn investeringen waar geen markt voor is, die niet verhandelbaar zijn en waarvan het gebruiksnut langer is dan één jaar, zoals de aanleg van wegen, straten, pleinen, groen en water en het levensduur verlengende onderhoud.
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden onder € 100.000 niet geactiveerd, maar ten laste van de exploitatie gebracht.

Afschrijvingsbeleid
Op 17 november 2017 is de nota activa- en afschrijvingsbeleid vastgesteld. Voor materiële vaste activa gelden op grond van deze nota de volgende afschrijvingstermijnen:

Categorie	Afschrijvingstermijn
Gronden en terreinen	Niet afschrijven
Woonruimten	40 jaar
Bedrijfsgebouwen:	
- Schoolgebouwen 9investeringen vanaf 17 december 2012)	50 jaar
- Schoolgebouwen dei volgens het in 2012 herijkte beheerplan geheel worden gesloopt en vervangen door nieuwbouw	50 jaar
- Per 17 december 2012 bestaande schoolgebouwen die bij of na het bereiken van de 25 jarige leeftijd, technisch en/of functioneel worden aangepast	25 jaar
- Overige gebouwen grotendeels van steen	40 jaar
- Overige gebouwen grotendeels van hout	20 jaar
- Tijdelijke gebouwen/noodlokalen/loodsen/opslagplaatsen	15 jaar
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
- Wegen:	
Asfaltverharding	50 jaar
Elementenverharding	50 jaar
- Kunstwerken:	
Bruggen hout	35 jaar
Bruggen staal	60 jaar
Geluidsschermen	40 jaar
- Water:	

Kademuren	80 jaar
- Overige:	
Parkeerverwijssysteem	10 jaar
Liften	20 jaar
Roltrappen	20 jaar
Vervoermiddelen:	
- Personenauto's	6 jaar
- Bedrijfsauto's	8 jaar
Machines, apparaten en installaties	5 jaar
Overige materiele vaste activa:	
- Inventaris	10 jaar
- ICT hardware	4 jaar
- ICT software	Per investering in raadsvoorstel
- Rioolstelsel	50 jaar
- Ondergrondse inzamelmiddelen t.b.v. afvalinzameling (excl. betonbakken)	30 jaar
- Ondergrondse betonbakken	Niet afschrijven
- Sportvoorzieningen	20 jaar

De eerste (volle jaar) afschrijving vindt plaats in het jaar volgend op het jaar waarin de geactiveerde investering tot stand is gekomen c.q. in exploitatie is genomen.
De in (voortdurend en eeuwigdurend) erfpacht uitgegeven percelen met canonbetaling zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij de eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, worden tegen een geringe registratiewaarde opgenomen. Erfpachtgronden worden onder de materiële vaste activa opgenomen. Bij raadsbesluit kan worden afgeweken van de standaard afschrijvingstermijnen.

Financiële vaste activa
Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Uitgezette geldleningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Op financiële vaste activa wordt niet afgeschreven, enkel op het moment dat sprake is van een duurzame waardevermindering van de aandelen zal een afwaardering plaatsvinden naar de lagere marktwaarde.

Voorraden
Grond- en hulpstoffen
De overige voorraden zijn als volgt gewaardeerd tegen kostprijs of netto-opbrengstwaarde, als deze lager is.
- Onderdelenmagazijn autowerkplaats: laatst bekende inkoopprijs exclusief omzetbelasting;

- Voorraad dieselolie: inkoopprijs exclusief omzetbelasting;

Onderhanden werk/ bouwgrond in exploitatie
Dit zijn gronden waarvoor de raad een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.
Deze gronden zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs, verhoogd met de genomen winsten of verminderd met de gerealiseerde opbrengsten, of de lagere marktwaarde. Aan de boekwaarde aan het begin van het jaar wordt rente toegerekend. Voor zover, op basis van de voorcalculaties (grondexploitatieberekeningen), sprake is van winstgevende grondexploitaties, wordt die winst genomen naar rato van de voortgang van het complex (POC-methode). Voor de complexen waarvoor een nadelig resultaat wordt verwacht dat als onvermijdelijk is te beschouwen, wordt een voorziening nadelige complexen getroffen op basis van eindwaarde. Dit deel van de voorziening wordt in de balans in mindering gebracht op de boekwaarde. In de gevallen waarbij de voorziening hoger is dan de boekwaarde per complex gebeurt dat tot de (netto) boekwaarde per complex nihil is. Het restant wordt in dat geval vermeld bij de Voorziening nadelige complexen grondbedrijf aan de passiefzijde van de balans.
De waardering van de voorziening is gebaseerd op de Voortgangsrapportage ruimtelijke fysieke projecten (inclusief herziening grondexploitaties per 1-1-2021).

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar (vorderingen), liquide middelen en overlopende activa
Deze activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid kan een daarvoor gevormde voorziening in mindering worden gebracht.

De hoogte van de voorzieningen voor dubieuze bijstandsdebiteuren en belastingdebiteuren wordt ingeschat op een percentage oninbaarheid van de vorderingen op basis van ervaringscijfers. Jaarlijks wordt bij de voorziening voor dubieuze belastingdebiteuren op grond van werkelijke en ingeschatte oninbare vorderingen een beoordeling gemaakt op toereikendheid van de voorziening.
Voor de overige vorderingen wordt een voorziening wegens oninbaarheid gevormd op basis van een beoordeling op oninbaarheid, bijvoorbeeld ingeval van een dreigend faillissement.

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves het gerealiseerd resultaat in het boekjaar. Mutaties in deze reserves komen enkel tot stand op basis van genomen raadsbesluiten over de toevoegingen en onttrekkingen aan de specifieke reserves. Regel hierbij is dat toevoegingen volgens raadsbesluit dienen plaats te vinden. Onttrekkingen dienen in beginsel volgens raadsbesluit plaats te vinden, tenzij anders is besloten. Hierbij kan een onttrekking plaatsvinden op basis van werkelijke kosten of saldoregulatie van een product.

Opbrengsten leges
De opbrengsten van de leges worden verantwoord in het jaar dat ze worden ontvangen.
Voor de omgevingsvergunningen geldt dat ze een lange doorlooptijd kunnen hebben. De opbrengsten van de leges omgevingsvergunningen worden verantwoord in het jaar dat de beschikking naar de aanvrager verstuurd wordt.

Eigen bijdrage op grond van de Wmo
Een aanvrager van een voorziening op grond van de WLZ en de WMO (zoals hulp in de huishouding, begeleiding, hulp- en vervoersmiddelen of beschermd wonen) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en

volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.
Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Voorzieningen
De voorzieningen worden gebruikt om te besteden aan een specifiek doel. Om te zorgen dat de besteding in de toekomst ook daadwerkelijke uitgevoerd kan worden, is het nodig deze reserves en voorzieningen waardevast te houden. Dit waardevast houden wordt gedaan door jaarlijks de inflatie toe te voegen aan zowel de voorziening als aan het bedrag van de storting. Het betreft de volgende voorzieningen:

- Voorziening afvalstoffenheffing
- Voorziening onderhoud schoolgebouwen
- Voorziening riolering
- Voorziening afkoopsommen onderhoud graven
- Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen

De voorziening wethouderspensioenen wijkt hiervan af. Hiervoor wordt door het rijk een percentage aangegeven.

Schattingsmethodiek
De hoogte van de voorziening nadelige complexen wordt berekend aan de hand van een inschatting van het eindresultaat van de complexen (eindwaarden), veelal op basis van kostencalculaties van derden en externe makelaarsrapporten.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen.

Vlottende passiva
De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is hiervan een specificatie opgenomen.

Verantwoordingsgrens rechtmatigheidsverantwoording
De verantwoordingsgrens is een door de raad vastgesteld percentage, waarboven het college de afwijkingen moet opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording. De verantwoordingsgrens valt binnen de bandbreedte van 0% tot 3% van de totale lasten van de gemeente, inclusief de dotaties aan de reserves. Voor zowel fouten als voor onduidelijkheden afzonderlijk geldt hetzelfde percentage. Fouten en onduidelijkheden worden niet bij elkaar opgeteld.

Op 14 december 2020 heeft de gemeenteraad van Zoetermeer besloten om de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording vast te stellen op 1% van de totaal begrote lasten. Voor dit percentage is gekozen omdat dit aansluit bij het percentage dat de controlerend accountant hanteert in het kader van de materialiteit, namelijk de 1%-norm voor fouten. Dit is eenduidig en helder. Daarnaast heeft Zoetermeer de interne beheersing op orde en bewezen over een effectieve verbijzonderde interne controlefunctie te beschikken.

De gemeenteraad heeft op 17 oktober 2022 besloten om de grens voor het rapporteren over afwijkingen over rechtmatigheid vast te stellen op € 100.000. Deze afwijkingen worden vervolgens gerapporteerd in de paragraaf bedrijfsvoering van de jaarrekening.

Grondslagen voor resultaatbepaling
Volgens het BBV is voor de jaarstukken een voor gemeenten gemodificeerd stelsel van baten en lasten gehanteerd. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Dat wil zeggen dat het jaar waarin de prestatie is verricht (levering van goederen of diensten), bepalend is voor de toerekening. Of de baat of last al feitelijk ontvangen of betaald is, doet niet ter zake.

Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen in het jaar waarin het dividendbesluit is genomen.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Maar als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende verlofaanspraken en dergelijke.

Per balansdatum nog lopende verplichtingen (met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume) of rechten over het boekjaar zijn alsnog verschuldigde (nog te betalen) c.q. nog te vorderen (nog te ontvangen) bedragen opgenomen.
Het bovenstaande toerekeningsbeginsel (prestatiemoment) is eveneens bij interne leveringen (tussen organisatieonderdelen) toegepast.

In het totaal van de baten en lasten wordt ook opgenomen de over het eigen vermogen en de voorzieningen berekende bespaarde rente.

Bijzondere gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum geweest die een toelichting of aanpassing van de cijfers in de jaarstukken vereisen.

SiSa (Single information Single audit)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-02-2024								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
JenV	**A14**	**Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme in 2022**	Naam hoofdcategorie	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee)	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie Vanaf SiSa 2021 Incl. SiSa tussen medeoverheden	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator 06 verplicht	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie
		Gemeenten	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D1*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: A14/01	*Indicator: A14/02*	*Indicator: A14/03*	*Indicator: A14/04*	*Indicator: A14/05*	*Indicator: A14/06*
		1	Analyse en evaluatie van de lokale problematiek	Ja	€ 0	€ 16.250	Nee	
		2	Persoonsgerichte aanpak	Ja	€ 203.197	€ 376.195	Nee	
		3	Netwerk van personen en organisaties	Ja	€ 0	€ 3.910	Nee	
		4	Deskundigheidsbevordering	Ja	€ 20.480	€ 22.970	Nee	
		5	Preventie-activiteiten voor radicaliserende personen en hun directe omgeving	Ja	€ 0	€ 0	Nee	

		6	Preventie-activiteiten die de weerbaarheid versterken van specifieke groepen en individuen	Ja		€ 18.165	Nee	
		7	Het evalueren van de activiteiten	Ja	€ 7.500	€ 7.500	Nee	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A14/07*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A14/08*				
			Ja	Nee				
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 9.267.033			€ 568.439	€ 0	€ 276.833
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*		
			€ 40.565	€ 125.580	€ 10.278.450	€ 17.015.921		

JenV	**A20**	**Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme 2023-2026**	Beschikkingskenmerk	Naam taak/project	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per taak/project (Ja/Nee)	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per taak/project	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per taak/project	
		Gemeenten				Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)	Incl. SiSa tussen medeoverheden	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D1*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	
			Indicator: A20/01	*Indicator: A20/02*	*Indicator: A20/03*	*Indicator: A20/04*	*Indicator: A20/05*	
		1	4338776	Basis op orde	Ja	€ 0	€ 67.000	
		2	4338776	Preventieprojecten	Ja	€ 47.560	€ 47.560	
		18						
			Kopie Beschikingskenmerk	Kopie Naam taak/project	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per taak/project - bij Ja is indicator 09 verplicht	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens activiteitenplan per taak/project	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: A20/06	*Indicator: A20/07*	*Indicator: A20/08*	*Indicator: A20/09*	*Indicator: A20/10*	*Indicator: A20/11*
		1	4338776	Basis op orde	Nee		Nee	Nee
		2	4338776	Preventieprojecten	Nee		Nee	Ja
		18						
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek**	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021)	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021)
							Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2
		Gemeenten						
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: B2/01	*Indicator: B2/02*	*Indicator: B2/03*	*Indicator: B2/04*	*Indicator: B2/05*	*Indicator: B2/06*
			197	1.081	145	427	Ja	Nee
			Wijziging keuze per (2023/2024)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	**Reeks 1**	**Reeks 1**		

					Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)		
					Keuze werkelijke kosten	**Keuze werkelijke kosten**		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: B2/07	*Indicator: B2/08*	*Indicator: B2/09*	*Indicator: B2/10*		
			2024	Nee				
			Reeks 1	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
			Werkelijke kosten	**Werkelijke kosten**	**Keuze werkelijke kosten**	**Keuze werkelijke kosten**	**Werkelijke kosten**	**Werkelijke kosten**
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: B2/11	*Indicator: B2/12*	*Indicator: B2/13*	*Indicator: B2/14*	*Indicator: B2/15*	*Indicator: B2/16*
			€ 1.835.148	€ 3.064.645	€ 137.407	€ 339.173	€ 38.961	€ 38.961
			Reeks 2	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**
			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
			Keuze normbedragen	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: B2/17	*Indicator: B2/18*	*Indicator: B2/19*	*Indicator: B2/20*	*Indicator: B2/21*	*Indicator: B2/22*
			€ 80.560	€ 332.880	€ 502.860	€ 1.480.836	€ 260.275	€ 390.456
			Reeks 2	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Totaal**	
			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling	
			Keuze normbedragen	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**		

				Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	
				Indicator: B2/23	*Indicator: B2/24*	*Indicator: B2/25*	*Indicator: B2/26*	*Indicator: B2/27*	
						€ 0	€ 0	€ 2.594.936	
BZK	**C9**	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls**		Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee)	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)
		Tranche 1 t/m 5							
		Gemeenten							
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D1*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: C9/01	*Indicator: C9/02*	*Indicator: C9/03*	*Indicator: C9/04*	*Indicator: C9/05*	*Indicator: C9/06*
			1	2021-0000014544	Nee	Nee	0	0	0
				Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
				Indicator: C9/07	*Indicator: C9/08*	*Indicator: C9/09*	*Indicator: C9/10*	*Indicator: C9/11*	*Indicator: C9/12*
			1	2021-0000014544	Nee	€ 2.243.381	€ 7.232.323	€ 304.352	€ 3.290.890
				Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee)		
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
				Indicator: C9/13	*Indicator: C9/14*	*Indicator: C9/15*	*Indicator: C9/16*		

		1	2021-0000014544	Ja	In 2023 is de bestaande bestemmingsplanprocedure gestopt. Door een veelheid van zienswijzen en de aanbevelingen van de Commissie MER op het conceptbestemmingsplan en door de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1/1/2024 is een nieuwe terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan niet meer mogelijk. Hierdoor zal het vervolg onder de Omgevingswet plaatsvinden. De anterieure overeenkomsten die in 2023 van rechtswege afliepen, zijn m.u.v. twee eigenaren, verlengd. Hierin is opgenomen om tot uiterlijk 30/06/2025 met deze eigenaren nieuwe contractuele afspraken te maken. Onderdeel van het vervolg is dat er rekening wordt gehouden met een herprogrammering van het kantorenprogramma door het wegvallen van de marktbehoefte en de mogelijke invloed daarvan op het woningbouwprogramma en businesscases van de individuele ontwikkelaars.	Nee	

BZK	C32	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen**	Beschikkingsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C32/01	*Indicator: C32/02*	*Indicator: C32/03*	*Indicator: C32/04*	*Indicator: C32/05*	*Indicator: C32/06*
		1	SUVIS21-00821404	€ 376.854	€ 376.854	Ja		Nee
		2	SUVIS21-00821417	€ 415.649	€ 415.649	Ja		Nee
		3	SUVIS21-00821427	€ 538.647	€ 538.647	Ja		Nee
		4	SUVIS21-00873433	€ 0	€ 0	Nee	SUVIS vervalt. Verzoek gedaan om subsidie te laten intrekken	Nee
		5	SUVIS21-01360625	€ 190.773	€ 433.916	Ja		Ja
		6	SUVIS21-2-02824277	€ 0	€ 0	Nee	2e Tranche (uit 2022)	Nee
		7	SUVIS21-2-02824485	€ 0	€ 0	Nee	2e Tranche (uit 2022)	Nee
		8	SUVIS21-2-02824491	€ 0	€ 0	Nee	2e Tranche (uit 2022)	Nee
		9	SUVIS21-2-02824713	€ 0	€ 0	Nee	2e Tranche (uit 2022)	Nee
		10	SUVIS21-2-02835234	€ 0	€ 0	Nee	2e Tranche (uit 2022)	Nee
			Kopie Beschikkingsnummer/ Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: C32/07	*Indicator: C32/08*	*Indicator: C32/09*			
		1	SUVIS21-00821404	Ja	Afronding volgt in 2024			
		2	SUVIS21-00821417	Ja	Afronding volgt in 2024			
		3	SUVIS21-00821427	Ja	Afronding volgt in 2024			

		4	SUVIS21-00873433	Nee	Subsidie wordt terug gegeven ivm aanvraag DUMAVA voor het gehele complex en het niet krijgen van de SUVIS voor Noorderlicht en Vuurtoren			
		5	SUVIS21-01360625	Ja	Gerealiseerd			
		6	SUVIS21-2-02824277	Nee	Werkzaamheden zijn nog niet afgerond			
		7	SUVIS21-2-02824485	Nee	Werkzaamheden zijn nog niet afgerond			
		8	SUVIS21-2-02824491	Nee	Werkzaamheden zijn nog niet afgerond			
		9	SUVIS21-2-02824713	Nee	Werkzaamheden zijn nog niet afgerond			
		10	SUVIS21-2-02835234	Nee	Werkzaamheden zijn nog niet afgerond			
BZK	**C41B**	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/01*	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: C41B/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/03*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C41B/04*	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/05*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/06*
		1	030008 Provincie Zuid-Holland	€ 42.483	€ 42.483	€ 0	1	1
		2	030008 Provincie Zuid-Holland	€ 122.368	€ 122.368	€ 30.592	1	1
			Kopie provinciecode *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/07*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/09*			
		1	030008 Provincie Zuid-Holland	4.500	Nee			

		2	030008 Provincie Zuid-Holland	4.500	Ja			
BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			1.317	€ 178.115	€ 178.115	756	€ 118.354	€ 118.354
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			2.073	€ 16.038	€ 258.648			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen

			Aard controle n.v.t. *Indicator: C55/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			5.812	2.536	0	0	2.073	222
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaf faire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 61.361	Nee				
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 121.382	€ 14	3	463	5	
BZK	**C94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C94/02*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] , eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...] *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/03*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] ,eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle R* *Indicator: C94/04*	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en *Aard controle R* *Indicator: C94/05*	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen *Aard controle R* *Indicator: C94/06*
		1	*LAI23-03608115*	€ 0	0	0	0	€ 0

			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)		
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: C94/07	*Indicator: C94/08*	*Indicator: C94/09*	*Indicator: C94/10*		
		1	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
BZK	**C105**	**Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls**	Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D1*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D1*	*Aard controle R*
			Indicator: C105/01	*Indicator: C105/02*	*Indicator: C105/03*	*Indicator: C105/04*	*Indicator: C105/05*	*Indicator: C105/06*
		1	*2023-0000096317*	0	Ja	0	Ja	€ 0
			Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D1*
			Indicator: C105/07	*Indicator: C105/08*	*Indicator: C105/09*	*Indicator: C105/10*	*Indicator: C105/11*	*Indicator: C105/12*
		1	*2023-0000096317*	€ 0	Ja		0	Ja
			Kopie projectnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*				

			Indicator: C105/13	*Indicator: C105/14*				
		1	*2023-0000096317*	Nee				
BZK	**C106**	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering gebiedsbudget**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C106/01*	Totale besteding (jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C106/02*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C106/03*			
			2023-0000100077	€ 0	€ 0			
			Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T) *Aard controle D1* *Indicator: C106/04*	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T) *Aard controle D1* *Indicator: C106/05*	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T) *Aard controle D1* *Indicator: C106/06*	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T) *Aard controle D1* *Indicator: C106/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C106/08*	
			0	0	0	0	Nee	
			Naam gebiedsmaatregel *Aard controle n.v.t* *Indicator: C106/09*	Besteding (jaar T) per gebiedsmaatregel *Aard controle R* *Indicator: C106/10*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per gebiedsmaatregel *Aard controle n.v.t* *Indicator: C106/11*	Gebiedsmaatregel afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C106/12*		
		1	*Gebiedsmaatregelen woningbouwlocatie-Zoetermeer Entree*	€ 0	€ 0	Nee		
BZK	**C209**	**Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: C209/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C209/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/04*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project *Aard controle D2* *Indicator: C209/05*	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/06*
		1	*RHA2023-03512793*	*Edisonpark, project Villa Eigenwijze*	€ 0	€ 0	€ 0	0

		2	*RHA2023-03513660*	*Transformatie Vaartdreef en 't Seghe Waert*	€ 0	€ 0	€ 0	0
		10	*RHA2022-03305003*	*Flexwonen Ruimtebaan, Zoetermeer*	€ 0	€ 0	€ 0	0
			Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/07*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/08*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/09*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle R.* *Indicator: C209/10*		
		1	*Edisonpark, project Villa Eigenwijze*	0	Ja	Ja		
		2	*Transformatie Vaartdreef en 't Seghe Waert*	0	Ja	Ja		
		10	*Flexwonen Ruimtebaan, Zoetermeer*	0	Ja	Ja		
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/11*					
			Nee					
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	

		Gemeenten						
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	
			Indicator: D8/01	*Indicator: D8/02*	*Indicator: D8/03*	*Indicator: D8/04*	*Indicator: D8/05*	
			€ 3.057.908	€ 1.761.983	€ 245.352	-€ 353.825	€ 2.828.182	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag**		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*		
			Indicator: D8/06	*Indicator: D8/07*	*Indicator: D8/08*	*Indicator: D8/09*		
		1						
OCW	**D10**	**Volwasseneneducatie**	Verstrekte uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling)	Reservering educatie voorgaand jaar (jaar T-1) [beschikking OCW]	Totaal beschikbare middelen educatie (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie	Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Onttrekking besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1)
		Contactgemeenten					Bij lagere besteding dan beschikbare middelen	Bij hogere besteding dan beschikbare middelen
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: D10/01	*Indicator: D10/02*	*Indicator: D10/03*	*Indicator: D10/04*	*Indicator: D10/05*	*Indicator: D10/06*
			€ 1.635.726	€ 333.197	€ 1.968.923	€ 1.125.619	€ 408.931	€ 0
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	
			Indicator: D14/01	*Indicator: D14/02*	*Indicator: D14/03*	*Indicator: D14/04*	*Indicator: D14/05*	

				€ 665.640	€ 0	€ 0	€ 0	€ 756.781
				Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*	
			1					
OCW	**D19**	**Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden**		Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D19/01*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/03*		
				€ 0	€ 11.961	Ja		
OCW	**D21**	**Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur**		Naam instelling of samenwerkingsverband *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21/01*	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband *Aard controle R* *Indicator: D21/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21/04*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21/05*
			1	Bibliotheek Zoetermeer	€ 0	€ 11.266	Nee	
			2	St Cultuurpodium Boerderij	€ 0	€ 40.834	Nee	
			3	St Kunst en Cultuur	€ 12.092	€ 71.350	Nee	
			4	St Museum De Voorde	€ 0	€ 39.000	Nee	
			5	St Franx	€ 0	€ 42.800	Nee	
			6	Ver. Mevrouw Latenstaan	€ 0	€ 11.900	Nee	

			7	St Nationaal Videogame Museum	€ 0	€ 50.850	Nee		
			8	Stadstheater Zoetermeer	-€ 13.900	€ 27.200	Nee		
			9	Stichting Greg & Baud Productions	€ 9.200	€ 9.200	Nee		
			10	Stichting Storytellers	€ 24.800	€ 24.800	Nee		
			11	Anna Vastgoed Beheer B.V.	€ 7.810	€ 7.810	Nee		
OCW	**D22**	**Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde peuters**		Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
				Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
				Indicator: D22/01	*Indicator: D22/02*	*Indicator: D22/03*			
			1	€ 0	€ 0	Ja			
IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)		Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
				Indicator: E3/01	*Indicator: E3/02*	*Indicator: E3/03*	*Indicator: E3/04*	*Indicator: E3/05*	*Indicator: E3/06*
			1	IenM/BSK-2017/191978	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)

				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: E3/07	*Indicator: E3/08*	*Indicator: E3/09*	*Indicator: E3/10*	*Indicator: E3/11*	*Indicator: E3/12*
			1	*IenM/BSK-2017/191978*	€ 5.050	€ 0	€ 0		Nee
IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**		Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: E44B/01	*Indicator: E44B/02*	*Indicator: E44B/03*	*Indicator: E44B/04*	*Indicator: E44B/05*	*Indicator: E44B/06*
			1	060503 Gemeente Delft	5000005745	€ 110.334	€ 165.702	€ 220.667	€ 331.403
			2	060503 Gemeente Delft	5000006257	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
				Indicator: E44B/07	*Indicator: E44B/08*	*Indicator: E44B/09*			
			1	060503 Gemeente Delft	5000005745	Nee			
			2	060503 Gemeente Delft	5000006257	Nee			
				Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		

			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: E44B/10	*Indicator: E44B/11*	*Indicator: E44B/12*	*Indicator: E44B/13*		
		1	060503 Gemeente Delft	5000005745	1 t/m 4	Nee		
		2	060503 Gemeente Delft	5000006257	1 t/m 5	Nee		
IenW	**E104**	**Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur**	Beschikkingsnummer	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) *Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024*	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: E104/01	*Indicator: E104/02*	*Indicator: E104/03*	*Indicator: E104/04*	*Indicator: E104/05*	*Indicator: E104/06*
		1	*5000006433*	€ 0	€ 0	€ 0	*440*	*339*
			Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: E104/07	*Indicator: E104/08*	*Indicator: E104/09*	*Indicator: E104/10*		
		1	5000006433	*0*	*0*	Nee		
			Naam infrastructurele voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) per infrastructurele voorziening *Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024*	Totale besteding (jaar T) per infrastructurele voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructurele voorziening	Infrastructurele voorziening afgerond? (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: E104/11	*Indicator: E104/12*	*Indicator: E104/13*	*Indicator: E104/14*	*Indicator: E104/15*	
		1	*Woningbouwlocatie Zoetermeer: binnenstad*	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
EZK	**F28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten

			Aard controle R *Indicator: F28/01*	*Aard controle R* *Indicator: F28/02*	*Aard controle R* *Indicator: F28/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/04*	*Aard controle R* *Indicator: F28/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/06*
			€ 371.097	€ 325.238	€ 59.292	€ 755.627	€ 117.198	€ 117.198
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/07*					
			Nee					
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 42.756.598	€ 69.440	€ 2.147.233	€ 101	€ 65.675	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*

			€ 66.712	€ 302	€ 0	€ 2.558.796	€ 0	€ 59.114
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 39.247	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeenteded eel 2023** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 212	€ 106.249	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 5.616	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 22.085	€ 0	€ 0
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 17.534	€ 0	€ 0
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 293.872	€ 20.637
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 14.114	€ 46
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 39.619	€ 307.986	€ 20.683
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		

		Gemeente	Gemeente	Gemeente	
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	
	Indicator: G4/07	*Indicator: G4/08*	*Indicator: G4/09*	*Indicator: G4/10*	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja	
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja	
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja	
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja	
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja	
6	Totaal	0	0	N.v.t.	

	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
	Indicator: G4/11	*Indicator: G4/12*	*Indicator: G4/13*	*Indicator: G4/14*	*Indicator: G4/15*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D2*	*Aard controle R*	
			Indicator: G4/16	*Indicator: G4/17*	*Indicator: G4/18*	*Indicator: G4/19*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		6	Totaal	0	0	0	
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: G10/01	*Indicator: G10/02*	*Indicator: G10/03*		
			€ 574.420	€ 0	Ja		

SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*				
			€ 47.536	€ 0	Ja			
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 126.476	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 1.036.948	€ 791.840				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is

			Aard controle n.v.t. *Indicator: H4/03*	*Aard controle R* *Indicator: H4/04*	*Aard controle R* *Indicator: H4/05*	*Aard controle R* *Indicator: H4/06*	*Aard controle R* *Indicator: H4/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	Exploitatie stimulering sport	€ 748.699	€ 708.229	€ 0	€ 40.470	
		2	Investeringen sport nieuwbouw	€ 43.141	€ 43.141	€ 0	€ 0	
		3	Investeringen sport renovatie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		6						
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd**	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd**	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd**	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd**
			Aard controle n.v.t. *Indicator: H8/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	*Aard controle R* *Indicator: H8/03*	*Aard controle R* *Indicator: H8/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
		1	1042596	€ 113.150	€ 0	€ 0	€ 0	€ 60.000
			Kopie beschikkingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. *Indicator: H8/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*				
		1	1042596	Ja				
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)		
			Aard controle R *Indicator: H12/01*	*Aard controle R* *Indicator: H12/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/04*		
			€ 16.734	€ 16.734	Ja	Nee		

VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026		Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: H30/01	*Indicator: H30/02*	*Indicator: H30/03*	*Indicator: H30/04*	*Indicator: H30/05*	*Indicator: H30/06*
			1	Lokaal Sportakkoord	€ 86.753	€ 78.726	€ 8.027	€ 78.726	Ja
			2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 597.263	€ 597.263	€ 0	€ 597.263	Ja
			3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 133.467	€ 18.270	€ 26.693	€ 18.270	Ja
			4	Kansrijke Start	€ 100.100	€ 88.122	€ 11.978	€ 88.122	Ja
			5	Mentale Gezondheid	€ 46.713	€ 14.217	€ 9.343	€ 14.217	Ja
			6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 116.783	€ 14.524	€ 23.357	€ 14.524	Ja
			7	Valpreventie	€ 343.677	€ 116.504	€ 68.735	€ 116.504	Ja
			8	Leefomgeving	€ 66.733	€ 27.227	€ 13.347	€ 27.227	Ja
			9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 16.683	€ 6.956	€ 3.337	€ 6.956	Ja
			10	Versterken sociale basis	€ 243.577	€ 139.575	€ 48.715	€ 139.575	Ja
			11	Mantelzorg	€ 66.733	€ 67.128	€ 0	€ 67.128	Ja
			12	Eén tegen eenzaamheid	€ 66.733	€ 51.298	€ 13.347	€ 51.298	Ja
			13	Welzijn op recept	€ 36.703	€ 41.814	€ 0	€ 41.814	Ja
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 16.683	€ 25.592	€ 0	€ 25.592	Ja
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 59.393	€ 24.299	€ 11.879	€ 24.299	Ja
				Kopie naam onderdeel	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?				
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*				
				Indicator: H30/07	*Indicator: H30/08*				

		1	Lokaal Sportakkoord	Ja		
		2	Brede regeling combinatiefuncties	N.v.t.		
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Ja		
		4	Kansrijke Start	Ja		
		5	Mentale Gezondheid	Ja		
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	Ja		
		7	Valpreventie	Ja		
		8	Leefomgeving	Ja		
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	Ja		
		10	Versterken sociale basis	Ja		
		11	Mantelzorg	Ja		
		12	Eén tegen eenzaamheid	Ja		
		13	Welzijn op recept	Ja		
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	Ja		
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	Ja		
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/09*			
			Nee			
VWS	**H32**	**Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/01*	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/03*	

			MEOZ23269	€ 890.606	€ 381.092				
			Naam zwembad	Totale verlening per zwembad (jaar T)	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee)	Toelichting		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle D1*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: H32/04	*Indicator: H32/05*	*Indicator: H32/06*	*Indicator: H32/07*	*Indicator: H32/08*		
		1	*De Veur*	€ 463.793	€ 186.749	Ja			
		2	*Driesprong*	€ 426.813	€ 194.343	Ja			
VWS	**H35**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026**	Beschikkingsnummer	Zijn activiteiten verricht zoals vermeld in artikel 3 van de regeling (jaar T) (Ja/Nee)	Is meegewerkt aan monitoring zoals gesteld in artikel 7 lid 2 in de regeling (jaar T) (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) Zelfstandige uitvoering	Correcties besteding (T-1) inclusief uitvoering door medeoverheden *vanaf SiSa 2024*	Eindverantwoording (jaar T) (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: H35/01	*Indicator: H35/02*	*Indicator: H35/03*	*Indicator: H35/04*	*Indicator: H35/05*	*Indicator: H35/06*	
		1	*IZA2023nr013*	Ja	Ja	€ 667.519	€ 0	Ja	

Overzicht taakvelden

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Saldo begroting na wijziging	Saldo jaarrekening
0.1 Bestuur		
Baten	0	737
Lasten	-5.858	-5.523
Totaal 0.1 Bestuur	**-5.858**	**-4.785**
0.10 Mutaties reserves		
Baten	63.694	112.669
Lasten	-49.485	-98.491
Totaal 0.10 Mutaties reserves	**14.209**	**14.178**
0.2 Burgerzaken		
Baten	1.443	1.677
Lasten	-7.669	-7.888
Totaal 0.2 Burgerzaken	**-6.226**	**-6.211**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		
Baten	4.324	4.315
Lasten	-1.059	-1.059
Totaal 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	**3.265**	**3.256**
0.4 Overhead		
Baten	108	243
Lasten	-48.628	-48.709
Totaal 0.4 Overhead	**-48.520**	**-48.466**
0.5 Treasury		
Baten	4.673	5.065
Lasten	-804	-822
Totaal 0.5 Treasury	**3.869**	**4.242**
0.61 OZB woningen		
Baten	26.463	26.492
Lasten	-1.815	-1.732
Totaal 0.61 OZB woningen	**24.648**	**24.760**
0.62 OZB niet-woningen		
Baten	17.343	17.887
Lasten	-621	-1.036
Totaal 0.62 OZB niet-woningen	**16.722**	**16.851**
0.63 Parkeerbelasting		
Baten	2.008	1.984

Exploitatie	Saldo begroting na wijziging	Saldo jaarrekening
Lasten	0	0
Totaal 0.63 Parkeerbelasting	**2.008**	**1.984**
0.64 Belastingen overig		
Baten	727	646
Lasten	-87	-208
Totaal 0.64 Belastingen overig	**640**	**438**
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		
Baten	269.243	273.787
Lasten	930	0
Totaal 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	**270.173**	**273.787**
0.8 Overige baten en lasten		
Baten	724	586
Lasten	-4.906	-645
Totaal 0.8 Overige baten en lasten	**-4.182**	**-58**
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)		
Baten	0	229
Lasten	-327	-366
Totaal 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	**-327**	**-136**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer		
Baten	0	20
Lasten	-11.063	-11.298
Totaal 1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**-11.063**	**-11.277**
1.2 Openbare orde en veiligheid		
Baten	868	959
Lasten	-6.876	-5.948
Totaal 1.2 Openbare orde en veiligheid	**-6.008**	**-4.989**
2.1 Verkeer en vervoer		
Baten	1.377	1.411
Lasten	-28.284	-25.142
Totaal 2.1 Verkeer en vervoer	**-26.907**	**-23.731**
2.2 Parkeren		
Baten	0	0
Lasten	-1.226	-1.300
Totaal 2.2 Parkeren	**-1.226**	**-1.300**

Exploitatie	Saldo begroting na wijziging	Saldo jaarrekening
3.1 Economische ontwikkeling		
Baten	0	0
Lasten	-105	-108
Totaal 3.1 Economische ontwikkeling	**-105**	**-108**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		
Baten	11.103	6.081
Lasten	-6.303	-4.801
Totaal 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	**4.800**	**1.281**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		
Baten	399	368
Lasten	-676	-719
Totaal 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**-277**	**-351**
3.4 Economische promotie		
Baten	739	662
Lasten	-2.979	-2.697
Totaal 3.4 Economische promotie	**-2.240**	**-2.035**
4.1 Openbaar basisonderwijs		
Baten	41	35
Lasten	-155	-124
Totaal 4.1 Openbaar basisonderwijs	**-114**	**-89**
4.2 Onderwijshuisvesting		
Baten	1.873	2.146
Lasten	-12.476	-12.790
Totaal 4.2 Onderwijshuisvesting	**-10.603**	**-10.644**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken		
Baten	8.117	7.624
Lasten	-14.131	-13.845
Totaal 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	**-6.014**	**-6.221**
5.1 Sportbeleid en activering		
Baten	713	729
Lasten	-2.275	-2.231
Totaal 5.1 Sportbeleid en activering	**-1.562**	**-1.503**
5.2 Sportaccommodaties		
Baten	2.971	4.327

Exploitatie	Saldo begroting na wijziging	Saldo jaarrekening
Lasten	-6.129	-7.608
Totaal 5.2 Sportaccommodaties	**-3.158**	**-3.281**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		
Baten	2.180	1.925
Lasten	-8.989	-8.585
Totaal 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	**-6.809**	**-6.660**
5.4 Musea		
Baten	84	85
Lasten	-1.795	-1.808
Totaal 5.4 Musea	**-1.711**	**-1.723**
5.5 Cultureel erfgoed		
Baten	0	0
Lasten	-277	-211
Totaal 5.5 Cultureel erfgoed	**-277**	**-211**
5.6 Media		
Baten	1.185	1.085
Lasten	-4.922	-4.955
Totaal 5.6 Media	**-3.737**	**-3.869**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie		
Baten	319	444
Lasten	-14.851	-13.887
Totaal 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**-14.532**	**-13.443**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		
Baten	13.012	13.680
Lasten	-24.617	-33.240
Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**-11.605**	**-19.560**
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen		
Baten	123	135
Lasten	-9.692	-9.526
Totaal 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	**-9.570**	**-9.391**
6.3 Inkomensregelingen		
Baten	50.145	51.869
Lasten	-80.459	-81.309
Totaal 6.3 Inkomensregelingen	**-30.315**	**-29.440**

Exploitatie	Saldo begroting na wijziging	Saldo jaarrekening
6.4 WSW en beschut werk		
Baten	0	172
Lasten	-8.429	-8.258
Totaal 6.4 WSW en beschut werk	**-8.429**	**-8.086**
6.5 Arbeidsparticipatie		
Baten	2.897	3.134
Lasten	-15.063	-15.135
Totaal 6.5 Arbeidsparticipatie	**-12.167**	**-12.001**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)		
Baten	1.075	999
Lasten	-9.915	-9.908
Totaal 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**-8.840**	**-8.909**
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)		
Baten	0	0
Lasten	-13.286	-12.960
Totaal 6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	**-13.286**	**-12.960**
6.71B Begeleiding (WMO)		
Baten	150	106
Lasten	-8.170	-2.585
Totaal 6.71B Begeleiding (WMO)	**-8.020**	**-2.479**
6.71C Dagbesteding (WMO)		
Baten	0	0
Lasten	-2.423	2
Totaal 6.71C Dagbesteding (WMO)	**-2.423**	**2**
6.72A Jeugdhulp begeleiding		
Baten	0	90
Lasten	-14.765	-10.979
Totaal 6.72A Jeugdhulp begeleiding	**-14.765**	**-10.889**
6.72B Jeugdhulp behandeling		
Baten	0	0
Lasten	-4.000	-6.844
Totaal 6.72B Jeugdhulp behandeling	**-4.000**	**-6.844**
6.72C Jeugdhulp dagbesteding		
Baten	0	0

Exploitatie	Saldo begroting na wijziging	Saldo jaarrekening
Lasten	-5.500	-5.099
Totaal 6.72C Jeugdhulp dagbesteding	**-5.500**	**-5.099**
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig		
Baten	0	-102
Lasten	-5.522	-4.023
Totaal 6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	**-5.522**	**-4.125**
6.73A Pleegzorg		
Baten	0	0
Lasten	-3.118	-2.628
Totaal 6.73A Pleegzorg	**-3.118**	**-2.628**
6.73B Gezinsgericht		
Baten	0	0
Lasten	-3	-1.510
Totaal 6.73B Gezinsgericht	**-3**	**-1.510**
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig		
Baten	0	0
Lasten	-700	-5.549
Totaal 6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	**-700**	**-5.549**
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf		
Baten	0	0
Lasten	-16.800	-17.704
Totaal 6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	**-16.800**	**-17.704**
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf		
Baten	0	0
Lasten	-9.310	-5.370
Totaal 6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	**-9.310**	**-5.370**
6.74C Gesloten plaatsing		
Baten	0	0
Lasten	0	-2.987
Totaal 6.74C Gesloten plaatsing	**0**	**-2.987**
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)		
Baten	80	80
Lasten	-470	-345
Totaal 6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	**-390**	**-265**

Exploitatie	Saldo begroting na wijziging	Saldo jaarrekening
6.82A Jeugdbescherming		
Baten	0	0
Lasten	-3.242	-2.021
Totaal 6.82A Jeugdbescherming	**-3.242**	**-2.021**
6.82B Jeugdreclassering		
Baten	0	0
Lasten	-500	-1.234
Totaal 6.82B Jeugdreclassering	**-500**	**-1.234**
7.1 Volksgezondheid		
Baten	7.935	2.405
Lasten	-9.605	-4.106
Totaal 7.1 Volksgezondheid	**-1.670**	**-1.700**
7.2 Riolering		
Baten	8.056	8.087
Lasten	-6.835	-8.503
Totaal 7.2 Riolering	**1.220**	**-417**
7.3 Afval		
Baten	19.279	19.352
Lasten	-12.910	-12.963
Totaal 7.3 Afval	**6.369**	**6.389**
7.4 Milieubeheer		
Baten	2.204	1.214
Lasten	-4.829	-3.746
Totaal 7.4 Milieubeheer	**-2.625**	**-2.531**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria		
Baten	697	922
Lasten	-769	-746
Totaal 7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**-72**	**176**
8.1 Ruimte en leefomgeving		
Baten	2.252	1.316
Lasten	-9.241	-7.073
Totaal 8.1 Ruimte en leefomgeving	**-6.989**	**-5.757**
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)		
Baten	15.647	10.854

Exploitatie	Saldo begroting na wijziging	Saldo jaarrekening
Lasten	-15.121	-12.508
Totaal 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	**526**	**-1.654**
8.3 Wonen en bouwen		
Baten	5.134	4.004
Lasten	-7.923	-8.744
Totaal 8.3 Wonen en bouwen	**-2.789**	**-4.740**
Gerealiseerd saldo	**4.345**	**10.401**

Verdeling Taakvelden

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording is hieronder een overzicht opgenomen met het verdelingsprincipe op basis waarvan de taakvelden over de programma's/beleidsvelden zijn verdeeld.

Programma	Taakvelden	Produkten
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	0.10 - Mutaties reserves	310.15 - Economische ontwikkeling
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	0.10 - Mutaties reserves	400.01 - Onderwijshuisvesting
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	0.10 - Mutaties reserves	610.01 - Participatie
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	0.10 - Mutaties reserves	920.01 - Kwijtschelding van belastingen
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	3.1 - Economische ontwikkeling	310.15 - Economische ontwikkeling
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	310.15 - Economische ontwikkeling
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	310.15 - Economische ontwikkeling
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	310.25 - Beheer warenmarkten
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	3.4 - Economische promotie	310.15 - Economische ontwikkeling
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	4.2 - Onderwijshuisvesting	400.01 - Onderwijshuisvesting
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	400.01 - Onderwijshuisvesting
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	480.01 - Lokaal onderwijsbeleid
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	480.04 - Onderwijsachterstanden
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	480.06 - Voortijdig schoolverlaten
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	480.07 - Leerlingenvervoer
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	480.08 - Zorgstructuur onderwijs
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	482.02 - Onderwijs-arbeidsmarkt/ volwasseneducatie
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	480.01 - Lokaal onderwijsbeleid
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	6.2 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	610.03 - Inkomensondersteunende voorzieningen
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	6.3 - Inkomensregelingen	610.02 - Hoogwaardig handhaven
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	6.3 - Inkomensregelingen	610.03 - Inkomensondersteunende voorzieningen
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	6.3 - Inkomensregelingen	920.01 - Kwijtschelding van belastingen
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	6.4 - WSW en beschut werk	611.03 - Wet sociale werkvoorziening
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	6.5 - Arbeidsparticipatie	610.01 - Participatie
2. Samen leven en ondersteunen	0.10 - Mutaties reserves	682.01 - Jeugd voorzieningen
2. Samen leven en ondersteunen	4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	671.01 - Universele preventie jeugd
2. Samen leven en ondersteunen	4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	671.03 - Maatwerk jeugd
2. Samen leven en ondersteunen	4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	714.01 - Gezondheidszorg
2. Samen leven en ondersteunen	6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	662.01 - Wmo maatwerk
2. Samen leven en ondersteunen	6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	670.01 - Wmo algemene voorziening
2. Samen leven en ondersteunen	6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	670.05 - Wmo maatschappelijke zorg
2. Samen leven en ondersteunen	6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	671.01 - Universele preventie jeugd
2. Samen leven en ondersteunen	6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	671.02 - Selectieve preventie jeugd
2. Samen leven en ondersteunen	6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	671.03 - Maatwerk jeugd
2. Samen leven en ondersteunen	6.2 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	662.01 - Wmo maatwerk
2. Samen leven en ondersteunen	6.2 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	670.01 - Wmo algemene voorziening

2. Samen leven en ondersteunen	6.2 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	670.05 - Wmo maatschappelijke zorg
2. Samen leven en ondersteunen	6.2 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	671.03 - Maatwerk jeugd
2. Samen leven en ondersteunen	6.2 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	671.04 - Specialistische jeugdhulp
2. Samen leven en ondersteunen	6.4 - WSW en beschut werk	662.01 - Wmo maatwerk
2. Samen leven en ondersteunen	6.4 - WSW en beschut werk	670.01 - Wmo algemene voorziening
2. Samen leven en ondersteunen	6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)	662.01 - Wmo maatwerk
2. Samen leven en ondersteunen	6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+	662.01 - Wmo maatwerk
2. Samen leven en ondersteunen	6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+	670.01 - Wmo algemene voorziening
2. Samen leven en ondersteunen	6.71a - Hulp bij het huishouden (WMO)	662.01 - Wmo maatwerk
2. Samen leven en ondersteunen	6.71b - Begeleiding (WMO)	662.01 - Wmo maatwerk
2. Samen leven en ondersteunen	6.71c - Dagbesteding (WMO)	662.01 - Wmo maatwerk
2. Samen leven en ondersteunen	6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-	671.03 - Maatwerk jeugd
2. Samen leven en ondersteunen	6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-	671.04 - Specialistische jeugdhulp
2. Samen leven en ondersteunen	6.72a - Jeugdhulp begeleiding	671.04 - Specialistische jeugdhulp
2. Samen leven en ondersteunen	6.72a - Jeugdhulp begeleiding	682.01 - Jeugd voorzieningen
2. Samen leven en ondersteunen	6.72b - Jeugdhulp behandeling	671.04 - Specialistische jeugdhulp
2. Samen leven en ondersteunen	6.72c - Jeugdhulp dagbesteding	671.04 - Specialistische jeugdhulp
2. Samen leven en ondersteunen	6.72d - Jeugdhulp zonder verblijf overig	671.04 - Specialistische jeugdhulp
2. Samen leven en ondersteunen	6.73a - Pleegzorg	671.04 - Specialistische jeugdhulp
2. Samen leven en ondersteunen	6.73b - Gezinsgericht	671.04 - Specialistische jeugdhulp
2. Samen leven en ondersteunen	6.73c - Jeugdhulp met verblijf overig	671.04 - Specialistische jeugdhulp
2. Samen leven en ondersteunen	6.74a - Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	671.04 - Specialistische jeugdhulp
2. Samen leven en ondersteunen	6.74b - Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	671.04 - Specialistische jeugdhulp
2. Samen leven en ondersteunen	6.74c - Gesloten plaatsing	671.04 - Specialistische jeugdhulp
2. Samen leven en ondersteunen	6.81b - Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	670.04 - Wmo preventie
2. Samen leven en ondersteunen	6.81b - Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	670.05 - Wmo maatschappelijke zorg
2. Samen leven en ondersteunen	6.82a - Jeugdbescherming	671.04 - Specialistische jeugdhulp
2. Samen leven en ondersteunen	6.82b - Jeugdreclassering	671.04 - Specialistische jeugdhulp
2. Samen leven en ondersteunen	7.1 - Volksgezondheid	670.04 - Wmo preventie
2. Samen leven en ondersteunen	7.1 - Volksgezondheid	714.01 - Gezondheidszorg
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	0.10 - Mutaties reserves	723.36 - Milieubeleid
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	0.10 - Mutaties reserves	810.28 - Dagelijks beheer en klein onderhoud
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	0.10 - Mutaties reserves	810.48 - Groot onderhoud
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	0.63 - Parkeerbelasting	810.38 - Exploitaties
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	0.8 - Overige baten en lasten	922.33 - Algemene baten en lasten stadsbeheer
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	1.2 - Openbare orde en veiligheid	810.38 - Exploitaties
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	2.1 - Verkeer en vervoer	810.18 - Algemeen beheer

3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	2.1 - Verkeer en vervoer	810.28 - Dagelijks beheer en klein onderhoud
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	2.1 - Verkeer en vervoer	810.38 - Exploitaties
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	2.1 - Verkeer en vervoer	810.48 - Groot onderhoud
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	2.2 - Parkeren	810.38 - Exploitaties
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	723.36 - Milieubeleid
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	810.18 - Algemeen beheer
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	810.28 - Dagelijks beheer en klein onderhoud
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	810.48 - Groot onderhoud
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	7.2 - Riolering	810.28 - Dagelijks beheer en klein onderhoud
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	7.2 - Riolering	810.38 - Exploitaties
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	7.3 - Afval	721.19 - Afvalinzameling
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	7.4 - Milieubeheer	723.36 - Milieubeleid
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	7.4 - Milieubeheer	810.28 - Dagelijks beheer en klein onderhoud
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	7.4 - Milieubeheer	810.48 - Groot onderhoud
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	810.38 - Exploitaties
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	8.1 - Ruimte en leefomgeving	810.18 - Algemeen beheer
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	8.1 - Ruimte en leefomgeving	810.28 - Dagelijks beheer en klein onderhoud
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	8.1 - Ruimte en leefomgeving	810.48 - Groot onderhoud
4. Vrije tijd	0.10 - Mutaties reserves	002.31 - Evenementen
4. Vrije tijd	0.10 - Mutaties reserves	530.05 - Strategisch beleid sport
4. Vrije tijd	0.10 - Mutaties reserves	540.04 - Beeldende kunst in de openbare ruimte
4. Vrije tijd	3.4 - Economische promotie	002.31 - Evenementen
4. Vrije tijd	4.1 - Openbaar basisonderwijs	530.04 - Vrijetijds-, sport- en spelontwikkeling
4. Vrije tijd	4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	560.38 - Natuur- en milieu-educatieve voorzieningen
4. Vrije tijd	5.1 - Sportbeleid en activering	530.04 - Vrijetijds-, sport- en spelontwikkeling
4. Vrije tijd	5.1 - Sportbeleid en activering	530.05 - Strategisch beleid sport
4. Vrije tijd	5.2 - Sportaccommodaties	530.02 - Exploitatie sportaccommodaties
4. Vrije tijd	5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	002.31 - Evenementen
4. Vrije tijd	5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	540.03 - Cultuur
4. Vrije tijd	5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	540.04 - Beeldende kunst in de openbare ruimte
4. Vrije tijd	5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	541.16 - Monumentenbeleid
4. Vrije tijd	5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	630.02 - Welzijnsaccommodaties
4. Vrije tijd	5.4 - Musea	540.03 - Cultuur
4. Vrije tijd	5.4 - Musea	630.02 - Welzijnsaccommodaties
4. Vrije tijd	5.5 - Cultureel erfgoed	541.16 - Monumentenbeleid
4. Vrije tijd	5.6 - Media	540.03 - Cultuur
4. Vrije tijd	5.6 - Media	630.02 - Welzijnsaccommodaties

4. Vrije tijd	5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	560.38 - Natuur- en milieu-educatieve voorzieningen
4. Vrije tijd	6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	630.02 - Welzijnsaccommodaties
5. Veiligheid	0.10 - Mutaties reserves	140.18 - Handhaving openbare ruimten
5. Veiligheid	1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	002.27 - Veiligheid en openbare orde
5. Veiligheid	1.2 - Openbare orde en veiligheid	002.26 - Vergunningen apv- en bijzondere wetten
5. Veiligheid	1.2 - Openbare orde en veiligheid	002.27 - Veiligheid en openbare orde
5. Veiligheid	1.2 - Openbare orde en veiligheid	140.18 - Handhaving openbare ruimten
5. Veiligheid	1.2 - Openbare orde en veiligheid	140.19 - Dienstverlening handhaving openbare orde
5. Veiligheid	1.2 - Openbare orde en veiligheid	140.28 - Opvang zwerfdieren
5. Veiligheid	7.4 - Milieubeheer	820.26 - Handhaving wabo,apv en bijzondere wetten
5. Veiligheid	8.3 - Wonen en bouwen	820.26 - Handhaving wabo,apv en bijzondere wetten
6. Dienstverlening en participatie	0.1 - Bestuur	001.01 - Functioneren bestuur
6. Dienstverlening en participatie	0.1 - Bestuur	001.06 - Griffie
6. Dienstverlening en participatie	0.10 - Mutaties reserves	003.01 - Publieksplein
6. Dienstverlening en participatie	0.2 - Burgerzaken	002.21 - Basisregistraties ppl
6. Dienstverlening en participatie	0.2 - Burgerzaken	003.01 - Publieksplein
6. Dienstverlening en participatie	0.2 - Burgerzaken	820.16 - Wabo-vergunningen
6. Dienstverlening en participatie	0.4 - Overhead	820.16 - Wabo-vergunningen
6. Dienstverlening en participatie	0.8 - Overige baten en lasten	922.90 - Algemene baten en lasten concern (progr.6)
6. Dienstverlening en participatie	2.1 - Verkeer en vervoer	820.16 - Wabo-vergunningen
6. Dienstverlening en participatie	3.1 - Economische ontwikkeling	001.01 - Functioneren bestuur
6. Dienstverlening en participatie	8.1 - Ruimte en leefomgeving	820.16 - Wabo-vergunningen
6. Dienstverlening en participatie	8.3 - Wonen en bouwen	820.16 - Wabo-vergunningen
7. Inrichting van de stad	0.1 - Bestuur	810.11 - Strategie en programmacoordinatie
7. Inrichting van de stad	0.10 - Mutaties reserves	810.11 - Strategie en programmacoordinatie
7. Inrichting van de stad	0.10 - Mutaties reserves	810.23 - Ruimtelijke plannen en verkeer
7. Inrichting van de stad	0.10 - Mutaties reserves	830.18 - Grondexploitatie oosterheem
7. Inrichting van de stad	0.10 - Mutaties reserves	830.73 - Grondbedrijf algemeen
7. Inrichting van de stad	0.10 - Mutaties reserves	830.76 - Grondbedrijf projecten in uitvoering
7. Inrichting van de stad	0.10 - Mutaties reserves	922.30 - Algemene baten en lasten directie stad (bedrijfsvoering)
7. Inrichting van de stad	0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	830.75 - Grondbedrijf projecten in voorbereiding
7. Inrichting van de stad	0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	830.76 - Grondbedrijf projecten in uitvoering
7. Inrichting van de stad	0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	913.03 - Overige financiele middelen (opbr.gem. eigend. niet voor openb.dnst. bestemd)
7. Inrichting van de stad	0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	922.30 - Algemene baten en lasten directie stad (bedrijfsvoering)
7. Inrichting van de stad	0.4 - Overhead	820.76 - Vastgoedbeheer
7. Inrichting van de stad	0.4 - Overhead	960.30 - Saldi van kostenplaatsen directie stad
7. Inrichting van de stad	0.5 - Treasury	820.36 - Uitvoering volkshuisvestingsregelingen

7. Inrichting van de stad	0.5 - Treasury	830.18 - Grondexploitatie oosterheem
7. Inrichting van de stad	0.8 - Overige baten en lasten	922.30 - Algemene baten en lasten directie stad (bedrijfsvoering)
7. Inrichting van de stad	2.1 - Verkeer en vervoer	810.23 - Ruimtelijke plannen en verkeer
7. Inrichting van de stad	3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	820.76 - Vastgoedbeheer
7. Inrichting van de stad	3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	830.18 - Grondexploitatie oosterheem
7. Inrichting van de stad	3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	830.74 - Grondbedrijf verspreide gronden en panden
7. Inrichting van de stad	3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	830.76 - Grondbedrijf projecten in uitvoering
7. Inrichting van de stad	3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	922.30 - Algemene baten en lasten directie stad (bedrijfsvoering)
7. Inrichting van de stad	3.4 - Economische promotie	913.03 - Overige financiele middelen (opbr.gem. eigend. niet voor openb.dnst. bestemd)
7. Inrichting van de stad	3.4 - Economische promotie	922.30 - Algemene baten en lasten directie stad (bedrijfsvoering)
7. Inrichting van de stad	5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	810.23 - Ruimtelijke plannen en verkeer
7. Inrichting van de stad	8.1 - Ruimte en leefomgeving	810.11 - Strategie en programmacoordinatie
7. Inrichting van de stad	8.1 - Ruimte en leefomgeving	810.23 - Ruimtelijke plannen en verkeer
7. Inrichting van de stad	8.1 - Ruimte en leefomgeving	830.74 - Grondbedrijf verspreide gronden en panden
7. Inrichting van de stad	8.1 - Ruimte en leefomgeving	830.76 - Grondbedrijf projecten in uitvoering
7. Inrichting van de stad	8.1 - Ruimte en leefomgeving	830.80 - Binnenstad
7. Inrichting van de stad	8.1 - Ruimte en leefomgeving	922.30 - Algemene baten en lasten directie stad (bedrijfsvoering)
7. Inrichting van de stad	8.2 - Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	830.18 - Grondexploitatie oosterheem
7. Inrichting van de stad	8.2 - Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	830.42 - Grondexploitatie palenstein
7. Inrichting van de stad	8.2 - Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	830.73 - Grondbedrijf algemeen
7. Inrichting van de stad	8.2 - Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	830.75 - Grondbedrijf projecten in voorbereiding
7. Inrichting van de stad	8.2 - Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	830.76 - Grondbedrijf projecten in uitvoering
7. Inrichting van de stad	8.2 - Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	922.30 - Algemene baten en lasten directie stad (bedrijfsvoering)
7. Inrichting van de stad	8.3 - Wonen en bouwen	810.23 - Ruimtelijke plannen en verkeer
7. Inrichting van de stad	8.3 - Wonen en bouwen	820.36 - Uitvoering volkshuisvestingsregelingen
7. Inrichting van de stad	8.3 - Wonen en bouwen	820.46 - Volkshuisvestingsbeleid
7. Inrichting van de stad	8.3 - Wonen en bouwen	822.36 - Woonwagenhuisvesting
7. Inrichting van de stad	8.3 - Wonen en bouwen	830.74 - Grondbedrijf verspreide gronden en panden
7. Inrichting van de stad	8.3 - Wonen en bouwen	922.30 - Algemene baten en lasten directie stad (bedrijfsvoering)
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	0.10 - Mutaties reserves	914.01 - Rente reserves en voorzieningen
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	0.10 - Mutaties reserves	922.95 - Algemene baten en lasten concern (oad)
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	0.10 - Mutaties reserves	922.98 - Dekking eenmalig concern
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	0.5 - Treasury	913.01 - Beleggingen (exploitatie)
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	0.5 - Treasury	914.01 - Rente reserves en voorzieningen
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	0.5 - Treasury	915.01 - Treasury
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	0.61 - OZB woningen	002.47 - Belastingen
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	0.62 - OZB niet-woningen	002.47 - Belastingen
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	0.64 - Belastingen overig	002.47 - Belastingen

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	0.7 - Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	921.01 - Algemene uitkering
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	0.8 - Overige baten en lasten	922.95 - Algemene baten en lasten concern (oad)
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	002.47 - Belastingen
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	3.4 - Economische promotie	002.47 - Belastingen
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	7.2 - Riolering	002.47 - Belastingen
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	7.3 - Afval	002.47 - Belastingen
Heffingsbedrag Vennootschapsbelasting	0.9 - Vennootschapsbelasting (VpB)	909.09 - Vennootschapsbelasting
Overzicht overhead	0.1 - Bestuur	999.15 - Juridische Advisering en Bestuursondersteuning
Overzicht overhead	0.10 - Mutaties reserves	999.15 - Juridische Advisering en Bestuursondersteuning
Overzicht overhead	0.10 - Mutaties reserves	999.26 - Overhead Strategie, Beleid, programma's
Overzicht overhead	0.10 - Mutaties reserves	999.99 - Concern
Overzicht overhead	0.4 - Overhead	002.29 - Communicatie
Overzicht overhead	0.4 - Overhead	999.10 - Directie
Overzicht overhead	0.4 - Overhead	999.11 - Communicatie
Overzicht overhead	0.4 - Overhead	999.12 - Financiën
Overzicht overhead	0.4 - Overhead	999.13 - Concerncontrol
Overzicht overhead	0.4 - Overhead	999.14 - Personeel en organisatie
Overzicht overhead	0.4 - Overhead	999.15 - Juridische Advisering en Bestuursondersteuning
Overzicht overhead	0.4 - Overhead	999.18 - Informatie & Automatisering
Overzicht overhead	0.4 - Overhead	999.23 - Overhead vrije tijd
Overzicht overhead	0.4 - Overhead	999.24 - Overhead Zorg en JGH
Overzicht overhead	0.4 - Overhead	999.25 - Overhead Inkomen en Zekerheid
Overzicht overhead	0.4 - Overhead	999.26 - Overhead Strategie, Beleid, programma's
Overzicht overhead	0.4 - Overhead	999.27 - Overhead Publieksplein
Overzicht overhead	0.4 - Overhead	999.33 - Overhead Stedelijke ontwikkeling
Overzicht overhead	0.4 - Overhead	999.35 - Afdelingsoverhead Projectenbureau
Overzicht overhead	0.4 - Overhead	999.36 - Overhead Veilgheid, Vergunningen en Handhaving
Overzicht overhead	0.4 - Overhead	999.37 - Vastgoed
Overzicht overhead	0.4 - Overhead	999.38 - Overhead Stadsbeheer
Overzicht overhead	0.4 - Overhead	999.39 - Overhead Afvalinzameling
Overzicht overhead	0.4 - Overhead	999.99 - Concern
Overzicht overhead	0.8 - Overige baten en lasten	999.99 - Concern

Bijlagen

Bijlage 1 Afkortingen en begrippen

Lijst afkortingen

AB	Algemeen Bestuur
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
ACM	Autoriteit Consument en Markt
AIVD	Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
A&O	Arbeidsmarkt en Opleidingsfonds gemeenten
APPA	Algemene Pensioen- en uitkeringswet Politieke Ambtsdragers
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBL	Beroepsbegeleidende Leerweg
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
BDU	Brede Doeluitkering
BI	Business Intelligence

BIBOB	Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur
BIE	Bouwgrond in Exploitatie
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BKOR	Beeldende Kunst Openbare Ruimte
BLEIZO	Bleiswijk - Zoetermeer
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BOL	Beroepsondersteunende Opleiding
BPH	Businesspark Haaglanden
BRAVO	Brede Activiteiten voor Ouderen
BRM	Bouwrijpmaken
BRP	Basisregistratie Personen
BTW	Belasting over Toegevoegde Waarde
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BV	Besloten Vennootschap

B&W	Burgemeester en Wethouders
BW(N)	Begrotingswijziging (nummer)
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (ministerie)
CAK	Centraal Administratiekantoor
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CDOKE	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid
CEO	Cliënt Ervaringsonderzoek
CISO	Chief Information Security Officer
CITO	Centraal Instituut voor Toetsontwikkeling
CKC	Centrum voor Kunst en Cultuur
CNV	Christelijk Nationaal Vakverbond
COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden

COVID	Coronvirus Disease
CPB	Centraal Planbureau
CSO	Centrale Stemopneming
CTO	Clienttevredenheidsonderzoek
CV	Commanditaire Vennootschap
CV	Curriculum Vitae
CVW	Centrum Veilig Wonen
DAEB	Diensten van Algemeen en Economisch Belang
DB	Dagelijke Bestuur
DHW	Duin, Horst en Weide
DIF	Dutch Innovation Factory
DIP	Dutch Innovation Park
DOR	Digitaal Opkoop Register
DPIA	Dataprotection Impact Assessment

DVO	Dienstverleningsovereenkomst
EAB	Externe Adviescommissie Bomen
ECB	Europese Centrale Bank
EMU	Economische en Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
EPI	Centrum Epidemiologie en Surveillance van Infectieziekten
ESF	Europees Sociaal Fonds
EU	Europese Unie
EURIBOR	Euro Interbank Offered Rate
F&C	Financiën en Control
FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
FIPO	Financiële Positie Grondbedrijf
FNV	Federatie Nederlandse Vakbeweging

FTE	Full Time Equivalent (formatieplaats(en))
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GBT	Gemeentelijk Beleidsteam
GDO	Gemeenten voor Duurzame Ontwikkelingen
GFT	Groente-, Fruit-, en Tuinafval
GGD	Gemeentelijke Geneeskundige Dienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GI	Gecertifceerde Instelling
GNKM	Geneeskundige Meldkamer
GOO	Gemeentelijke Opvang voor Oekraïners
GR	Gemeenschappelijke regeling
GRP	Gemeentelijk rioleringsplan

HA	Hectare
HBO	Hoger Beroepsonderwijs
HEIT	Haags Economisch Interventieteam
HGOS	Historisch Genootschap Oud Soetermeer
HIC	High Impact Crime
HLA	Hoofdlijnenakkoord
HSL	Hogesnelheidslijn
IBT	Interbestuurlijk Toezicht
ICM	Intensief Case Management
ICT	Informatie- en Communicatie Technologie
IDO	Informatiepunt Digitale Overheid
IENW	Infrastructuur en Waterstaat (ministerie van)
IIT	Individuele Inkomenstoeslag
IKC	Integraal Kindcentrum

ILO	International Labour Organization
IMVA	Immateriële Vaste Activa
IOAW	Inkomensvoorziening voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IPI	Informatiebeveiliging, Privacy en Informatiebeheer
IPTA	Integrale Persoonsgerichte Toeleiding naar Arbeid
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
IT	Informatietechnologie
ITS	Intelligente transportsystemen
IZA	Integraal Zorgakkoord
JGH	Jeugd- en Gezinshulp
JGZ	Jeugd Gezondheidszorg
JHP	Jeugdhulpplus
J&V	Justitie en Veiligheid (ministerie)

KVK	Kamer van Koophandel
LLZ	LangeLand Ziekenhuis
LTA	Landelijk Transitie Arrangement
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MER	Milieueffectrapportage
MJOP	Meerjarenonderhoudprogramma
MKA	Meldkamer Ambulancezorg
MKB	Midden- en Kleinbedrijf
MMA	Meld Misdaad Anoniem
MOVE	Mobiliteit en Verstedelijking
MPG	Meerjarenperspectief Grondbeleid
MRDH	Metropoolregio Rotterdam Den Haag

MVA	Materiële Vaste Activa
MW	Megawatt
NAR / NARIS	Nationaal Adviesbureau voor Risicomanagement
NCW	Netto Contante Waarde
NIS	Network and Information Security
NME	Natuur- en Milieueducatie
NOM	Nul op de Meter
NPO	Nationaal Programma Onderwijs
NV	Naamloze Vennootschap
NVVK	Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet
OAB	Onderwijsachterstandenbeleid
OAD	Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

ODH	Omgevingsdienst Haaglanden
OLO	Omgevingsloket Online
OV	Openbaar Vervoer
OZB	Onroerendezaakbelasting
PBD	Plastic, Blik, Drankenkartons
P&C	Planning & Control
PDCA	Plan Do Check Act
PFAS	Poly- en Perfluoralkylstoffen
PGA	Persoonsgerichte Aanpak
PGACTER	Persoonsgerichte Aanpak Contraterrorisme, Extremisme en Radicalisering
PGB	Persoonsgebonden Budget
PN	Perspectiefnota
POO	Particuliere Opvang Oekraïners
POC	Percentage of Completion

POK	Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag
PW	Participatiewet
PZH	Provincie Zuid-Holland
Q2	Tweede kwartaal
RGH	Reinier Haga Groep
RGT	Wet Revitalisering Generiek Toezicht
RI&E	Risico-inventarisatie en -evaluatie
RIEC	Regionale Informatie- en Expertisecentra
RIF	Reserve Investeringsfonds 2030
RIO	Reïntegratieofficier
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdige schoolverlaters
RPB	Regionaal Beleidsplan Rampenbestrijding en Crisisbeheersing
RMT	Regionaal Mobiliteitsteam

RRE(W)	Regeling Reductie Energiegebruik (Woningen)
RRP	Regionaal Risicoprofiel
RSZ	Ruimtelijke Strategie Zoetermeer
RWC	Regionaal werkcentrum
SB	Stedelijk Beheer
SBB	Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs en Bedrijfsleven
SBI	Standaard Bedrijfsindeling
SBI	Start Bouwimpuls
SEBO	Sociaal Economisch Betrokken Ondernemen
SGO	Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties
SISA	Single Information Single Audit
SMP	Soortmanagementplan
SO	Stadsontwikkeling
SPUK	Specifieke Uitkering

SSVOZ	Stichting Stedelijk Onderwijs Zoetermeer
SUNZ	Stichting Urgente Noden Zoetermeer
SVN	Stimuleringsfonds Nederlandse gemeenten
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ministerie)
TB1 / TB2 / TB3	Tussenbericht 1 en 2 en (3) Memo Waterstanden December
TOZO	Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers
UG	Uitgezette Gelden
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VGB	Vastgoedbedrijf
VGO	Voorziening Groot-onderhoud Ondergronds
VJD	Voorjaarsdebat
VMBO	Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs

VN	Verenigde Naties
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VNO	Verbond van Nederlandse Ondernemingen (VNO) en het Nederlands Christelijk Werkgeversverbond
VO	Voortgezet Onderwijs
VPB	Vennootschapsbelasting
VRH	Veiligheidsregio Haaglanden
VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
VSV	Voortijdig Schoolverlaten
VT	Veilig Thuis
VTA	Voorbereiding, Toezicht en Administratie
VTH	Vergunningsverlening, Toezicht en Handhaving
VVE	Vereniging van Eigenaren
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport (ministerie)

WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
WAP	Waardeaanpassing
WBI	Woningbouwimpuls
WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
WEW	Waarborgfonds Eigen Woningen
WGR	Wet Gemeenschappelijke Regelingen
WKO	Warmte-Koude-opslagsysteem
WLZ	Wet Langdurige Zorg
WMEBV	Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WNT	Wet Normering Topinkomens
WOB	Wet Openbaarheid van Bestuur
WOO	Wet Open Overheid
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WPO	Wet op het Primair Onderwijs

WRM	Woonrijpmaken
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WWIK	Wet Werk en Inkomen Kunstenaars
ZHC	Zuid-Holland Centraal
ZIN	Zorg in Natura
ZORO	Zoetermeer Rotterdam

Begrippenlijst

Accres	Jaarlijkse groei van de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds, gekoppeld aan de groei van de netto gecorrigeerde Rijksuitgaven. Stijgen de Rijksuitgaven dan stijgt ook de omvang van het Gemeentefonds en andersom.
Afschrijving	Jaarlijkse afboeking van een deel van de boekwaarde van een geactiveerd goed. De afschrijving wordt geacht waardevermindering van het actief tot uitdrukking te brengen. De afschrijving wordt ten laste gebracht van de raming van baten en lasten.
Algemene reserves	Deel van het eigen vermogen dat dienst doet als weerstandsvermogen en als buffer voor calamiteiten.
Algemene uitkering	Uitkering uit het Gemeentefonds, aan alle gemeenten op basis van algemene verdeelmaatstaven, vastgelegd in de Financiële verhoudingswet, met het karakter van algemene, vrij te besteden middelen.
Baten	De aanduiding in het BBV voor de opbrengsten/inkomsten van de gemeente.
Begroting	Jaarlijkse verwachtingen op het gebied van beleid (programmaplan en paragrafen) en financiën (overzicht van baten en lasten met toelichting en uiteenzetting van de financiële positie met toelichting).
Bestemmingsreserves	Reserves waaraan de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven.
Budgettair neutraal	Een maatregel die de begroting van baten en lasten per saldo niet beïnvloedt.

Collegeprogramma	Dit zijn de hoofdlijnen van het beleid voor een betreffende collegeperiode.
Contractloonstijging	Stijging van het inkomen per werknemer als gevolg van een afgesloten collectieve arbeidsovereenkomst (CAO).
Dekkingspercentage	Bepaalde gemeentelijke lasten kunnen aan de inwoners worden doorberekend (bijvoorbeeld de kosten van de riolering en reiniging). De mate waarin dit gebeurt wordt tot uitdrukking gebracht door het dekkingspercentage. Bij een volledige doorberekening is er sprake van een dekkingspercentage van 100%.
Doelmatigheid	Verhouding tussen ingezette middelen (kosten) en gerealiseerde doelen (opbrengsten).
Financiering	De wijze waarop de gemeente in de behoefte aan geld en kapitaal voorziet: het geldbeheer. Uitgaven en inkomsten gaan niet altijd gelijk op en voor investeringen wordt in principe geld geleend. Daardoor kunnen overschotten of tekorten ontstaan. Op de geld- (kort geld) en kapitaalmarkt (lang geld) wordt dit glad gestreken.
Gemeentefonds	Het landelijke begrotingsfonds onder ministerieel beheer waarin een deel van de opbrengst van de meeste Rijksbelastingen wordt gestort. Uit dit fonds worden jaarlijks (algemene) uitkeringen gedaan aan de gemeenten ter dekking van een deel van hun uitgaven. Deze gelden zijn doorgaans vrij besteedbaar.
Incidenteel	Eenmalig, dat wil zeggen niet jaarlijks terugkerende lasten en baten.
Integratie-uitkeringen	Uitkering uit het Gemeentefonds van tijdelijk aard ter overbrugging van een gefaseerde overheveling van specifieke Rijksuitkeringen naar de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds.

Investering met economisch nut	Betreft een aanschaf van een bedrijfsmiddel waarvoor op de markt een prijs te krijgen is.
Investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	Betreft een aanschaf van een bedrijfsmiddel waarvoor op de markt geen prijs te krijgen is.
Jaarstukken	Jaarlijkse realisatie op het gebied van beleid (in het jaarverslag met een programmaverantwoording en de paragrafen) en financiën (in de jaarrekening met een programmarekening met toelichting en de balans met toelichting).
Kapitaallasten	Kapitaallasten bestaan uit de componenten afschrijving en rentekosten. Het zijn exploitatiekosten van activa. De rentekosten ontstaan omdat beslag op vermogen wordt gelegd. Door de dalende boekwaarde vanwege jaarlijkse afschrijving nemen de rentekosten in de loop van de jaren af.
Kasgeldlimiet	Deel van het financieringstekort dat maximaal tegen kort geld mag worden geleend. Is het financieringstekort hoger dan de kasgeldlimiet dan moet dat via lang geld worden gefinancierd.
Kengetal	Een absoluut getal of een verhoudingsgetal dat is uitgedrukt in fysieke- of in geldeenheden en dat de toestand van of de ontwikkeling op een beleidsterrein in beeld brengt.
Kerngegevens	Opsomming van relevante gegevens met het doel in één oogopslag een indruk te geven waar het in het desbetreffende werkterrein om gaat.
Kort geld	Gelden die worden geleend op de geldmarkt.
Lang geld	Gelden die worden geleend op de kapitaalmarkt.

Leges	Betaling voor een gemeentelijk goed of een dienst op een publiekrechtelijke grondslag (bijvoorbeeld leges voor paspoorten, leges voor rijbewijzen). Leges mogen kostendekkend zijn.
Liquiditeitsplanning	Een liquiditeitsplanning geeft inzicht in tijdstip, omvang en periode waarvoor financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken. Door een tijdig inzicht in het toekomstig liquiditeitsverloop wordt voorkomen dat dure ad-hoc maatregelen moeten worden genomen.
Missie	Bestaansrecht (boodschap) van de organisatie, bezien vanuit de maatschappelijke functie die zij vervult.
Nominale compensatie	De aanpassingen van de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds ter compensatie van loon- en prijsontwikkelingen.
Onderuitputting	Onderbesteding van budgetten in enig jaar.
Open-einde-regelingen	Regeling op grond waarvan derden buiten de overheid recht hebben op geldelijke bijdrage van de overheid of de sociale fondsen ongeacht of deze overheid / fondsen voldoende budget daarvoor hebben. Deze derden moeten voldoen aan in de regeling vastgelegde voorwaarden. Anders dan door het aanpassen van deze voorwaarden kan de overheid het beroep op een openeinderegeling niet beheersen.
Perspectiefnota	Nota van het college aan de raad, die in het voorjaar verschijnt en tijdens het zogenoemde voorjaarsdebat wordt besproken. Hierin worden de uitgangspunten voor het beleid voor de komende jaren voorgelegd. Daarvan afgeleid worden centrale thema's voor het volgende jaar aangegeven.

Precariobelasting	Belasting voor het gebruiken van openbare grond of water. De belasting kan worden geheven van degenen die voorwerpen onder, op of boven openbare gemeentegrond of water hebben of van degene voor wie dit gebeurt.
Stelpost	Een begrotingspost waarop bedragen worden geraamd die nog niet specifiek benoemd kunnen worden of nog te verdelen zijn.
Treasury	De treasury is het geheel van activiteiten in verband met de financiering.
Treasurystatuut	Hierin worden de uitgangspunten, doelstellingen, beleidsmatige en organisatorische kaders voor de treasuryfunctie vastgelegd. Tevens worden regels opgenomen over de inhoud, vorm en periodiciteit van de verantwoordingsinformatie van de ambtelijke organisatie aan het college. In het treasurystatuut worden ook regels opgenomen over de treasuryparagraaf.
Tussenbericht	Tussentijdse informatie van het college aan de raad over de realisatie van de begroting van het lopende boekjaar.
Voorziening	Bedrag gereserveerd voor toekomstige uitgaven waarvan de aard en in mindere mate de omvang bekend zijn of om fluctuaties in (exploitatie) kosten op te vangen. Voorzieningen vormen geen deel van het eigen vermogen maar kunnen wel als eigen financieringsmiddelen dienen.

Bijlage 2 Staat van de gemeente

Rapportage interbestuurlijk toezicht over 2023

Toezichtgebied	IBT-ladder	IBT score per toezichtgebied	Toelichting
Huisvesting vergunninghouders	0 Geen interventie	groen	De gemeente heeft op 31 december 2023 voldaan aan de taakstelling met een voorsprong van 10 vergunninghouders en is daarom op 1 januari 2024 op trede 0 van de IBT-ladder geplaatst: taakstelling gerealiseerd.
Informatie- en archiefbeheer	2a Informatie opvragen	geel	Het archiefverslag over 2022 is na behandeling in het college van B&W op 2 mei 2023 aan de raad en de provincie gestuurd. Uit het verslag komt naar voren dat de gemeente ook in 2022 stappen heeft gezet in de verdere verbetering van het archief- en informatiebeheer, maar nog niet geheel voldoet aan de wettelijke eisen. Op basis van de bevindingen van de gemeentearchivaris worden in 2023 en de daaropvolgende jaren concrete verbetermaatregelen uitgevoerd.
Monumentenzorg en archeologie	0 Geen interventie	groen	De nieuwe indicatoren voor Monumentenzorg en Archeologie zijn in het Uitvoeringsprogramma IBT 2024 opgenomen. Het oordeel voor 2023 is nog gebaseerd op de oude indicator, zoals vermeld in het Uitvoeringsprogramma IBT 2022. De gemeente scoort groen omdat zij in 2021 beschikte over een deskundige monumentencommissie.
Omgevingsrecht	1 Signaleren	groen	De gemeente voldoet aan de minimale procescriteria die de provincie hanteert op grond van het Besluit omgevingsrecht voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Zoetermeer beschikt over een operationeel beleidsplan VTH-Omgevingsrecht. Bovendien heeft de gemeente een uitvoeringsprogramma voor 2023, waarin een terugblik op 2022 is opgenomen. Het uitvoeringsprogramma is echter later vastgesteld dan de termijn die de provincie als indicator hanteert, hoewel dit in 2022 wel tijdig is gebeurd. Er is vertrouwen dat de gemeente voldoende aandacht zal besteden aan de VTH-beleidscyclus en tijdigheid. Voor 2023 staat de gemeente op trede 1 van de IBT-ladder.
Ruimtelijke Ordening	0 Geen interventie	groen	De bestemmingsplannen zijn geactualiseerd en voldoen aan de Omgevingsverordening.

Bijlage 3 Verbonden partijen

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	
Doel	Het doel/beleid van de gemeente is het gemeentelijke belang, samen met de andere aandeelhouders vanuit het publiek domein als bezitter van de BNG, handhaven.
Beleid	De gemeente ziet het aandelenbezit in de BNG als een duurzame (langjarige) belegging.
Financiële effecten (gemeente)	Basis voor de dividenduitkering 2023 is het nettoresultaat BNG 2022. Het nettoresultaat BNG 2022 bedraagt € 300 mln. (2021: € 236 mln.). Het dividend 2023 bedraagt € 8.800, per aandeel € 2,50 (dividend 2022 € 8.000, per aandeel € 2,28).
Risico	De politieke, economische en monetaire ontwikkelingen. BNG heeft als rating driemaal AAA.
Financieel en bestuurlijk belang	De gemeente heeft 3.510 aandelen (nominaal à € 2,50, totaal € 8.775). Dit is een belang van 0,0063%.
Bijdrage aan doelstelling programma	Het dividend is een algemeen dekkingsmiddel.
Relatie met programma	Programma OAD
Beleidsvoornemens / beleidskader	De gemeente heeft geen specifieke beleidsvoornemens.
Vestigingsplaats	Den Haag

Doel/openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Beleid	Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.
Eigen vermogen verbonden partij	Per begin 2022: € 5.062, waarvan € 4.329 mln. van aandeelhouders Per eind 2022: € 4.615 waarvan € 4.306 mln. van aandeelhouders
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2022: € 143.995 mln. Per eind 2022: € 107.768 mln.
Resultaat verbonden partij	De nettowinst 2022 voor aandeelhouders bedraagt € 300 mln. (2021: € 236 mln.). Hiervan wordt 50% uitgekeerd als dividend (€ 2,50 per aandeel, 2021 60%: € 1,81). Het resterend bedrag wordt toegevoegd aan het eigen vermogen BNG.

Stedin	
Doel	Het aandelenbezit Stedin betreft een duurzame belegging.
Beleid	De gemeente ziet het aandelenbezit in Stedin als een duurzame belegging. De gemeente heeft geen prestatiedoelstellingen.
Financiële effecten (gemeente)	Basis voor de dividenduitkering 2023 is het nettoresultaat Stedin 2022. Het nettoresultaat Stedin 2022 bedraagt € 44 mln. (2021: € 21 mln.).

	Hiervan komt uiteindelijk € 15,6 mln. ter beschikking aan de aandeelhouders (2021: € 1 mln.). Van dit bedrag wordt 50% als dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders. Dit betekent een dividend van € 364.000, € 3,13 per aandeel (2021: € 13.000, € 0,11). Voor kosten voor de aandeelhouders (met name kosten project Nachtwacht, zie bij "Beleidsvoornemens / beleidskader") is € 70.000 afgedragen. In de begroting is meerjarig een dividend van € 300.000 begroot. In 2021 heeft Zoetermeer 18.518 preferente aandelen Stedin voor € 8,9 mln. aangeschaft. Dit in het kader van het versterken van het eigen vermogen van Stedin. Over dit bedrag zal Zoetermeer jaarlijks 3% rente ontvangen (€ 267.000). Dit rentepercentage wordt ongeveer eens per 4 jaar bijgesteld aan de dan geldende rentetarieven plus een vaste opslag. De rente op de cumulatief preferente aandelen wordt, anders dan het dividend op gewone aandelen, in de gemeentelijke jaarrekening verantwoord in het jaar waarop de vergoeding voor de cumulatief preferente aandelen betrekking heeft.
Risico	De potentiële investeringen ten behoeve van de energietransitie betreffen aanzienlijke bedragen, waardoor de financieringsbehoefte de komende jaren sterk toeneemt. Als gevolg van 'Het Methodebesluit regionale netbeheerders elektriciteit en gas 2022-2026' (opgesteld door de toezichthouder ACM [Autoriteit Consument & Markt]) kunnen de uit de hogere financieringsbehoefte voortkomende extra rente en afschrijvingslasten pas gedeeltelijk op een later moment in de tarieven worden doorbelast. Kortom de kost gaat voor de baat uit. De verwachting is dat de winst Stedin en daarmee het dividend Stedin de komende jaren zal oplopen. Stedin heeft als een rating van A-.
Financieel en bestuurlijk belang	De gemeente bezit 116.280 gewone aandelen (nominale waarde € 0), een belang van 2,06% (2022: 2,34%) en 18.518 preferente aandelen (nominale waarde € 480,69, totaal € 8.901.417), een belang van 4,45%.
Bijdrage aan doelstelling programma	Het aandelenbezit Stedin betreft een duurzame belegging.
Relatie met programma	Programma OAD. Programma 3: Leefbaarheid, duurzaam en groen.
Beleidsvoornemens / beleidskader	Voor de energietransitie moet Stedin de komende jaren € 8 miljard investeren. Om dit geld tegen aantrekkelijke voorwaarden te kunnen aantrekken is het versterken van het eigen vermogen met € 1,8 miljard nodig. Voor het versterken van het eigen vermogen heeft/had Stedin (samen met de aandeelhouders) in 2022 twee trajecten lopen.

	Project Nachtwacht had tot doel het rijk als aandeelhouder in Stedin te laten stappen. Dit traject is december 2023 afgerond en het rijk is voor € 500 mln. ingestapt. in het project Nachtwacht zijn ook afspraken over eventuele toekomstige verzoeken aan het rijk voor mogelijke extra kapitaalstortingen en over governance en dividendbeleid. Het dividendbeleid is bij hogere winsten soberder geworden. Door het instappen van het rijk is het aandeel Zoetermeer in Stedin gedaald van 2,34% naar 2,06% wat in de toekomst ook effect heeft op de dividenduitkering Zoetermeer. De goverance voor de aandeelhouders is met name op het financiële vlak versterkt. Het rijk krijgt op financieel vlak naast de rechten die de "gewone" aandeelhouders hebben nog extra rechten. Met het instappen van het Rijk is de kapitaalbehoefte eigen vermogen gedaald naar € 800 mln.. Dit komt door de € 500 mln. die het rijk heeft ingebracht maar ook doordat het rijk als een financieel krachtige aandeelhouder wordt gewaardeerd waardoor de financiële rating van Stedin A- is gebleven (zonder toetreding van het rijk zou de rating verlaagd worden) en daarom minder eigen vermogen nodig heeft om kapitaal op de markt te kunnen aantrekken. In het project Omega onderhandelt Stedin met niet-aandeelhoudende gemeenten en provincies in het verzorgingsgebied van Stedin om als aandeelhouder in te stappen. Dit traject zal eind eerste kwartaal 2024 worden afgerond. De verwachting is dat een aantal gemeenten en provincies zullen instappen. De financiële inbreng zal alleen relatief gering zijn en hoegenaamd geen invloed hebben op het aandeel Zoetermeer in Stedin en daarmee ook niet op het uit te keren dividend. In 2024 is er een tariefstijging 16% die voornamelijk wordt veroorzaakt door de gestegen kosten van het Nederlandse hoogspanningsnet (Tennet). De aandelen Stedin kunnen alleen vervreemd worden door een aan/verkoop aan overheidsinstellingen.
Vestigingsplaats	Rotterdam.
Doel / openbaar belang	Samen werk maken van een leefwereld vol nieuwe energie. Dat is onze missie. Met elkaar werken we aan een duurzame energievoorziening van vandaag en morgen. We zijn ervan overtuigd dat we de energietransitie mogelijk kunnen maken door focus op onze kerntaken voor (toekomstig) netbeheer en met excellente dienstverlening naar klanten. We richten ons daarbij op drie strategische speerpunten: beter netbeheer, energietransitie mogelijk maken en duurzame bedrijfsvoering.
Beleid /voortgang	<u>Beter netbeheer</u> • Betrouwbare netten: zodat levering van energie op hoog niveau verzekerd blijft. • Betaalbare en efficiënte dienstverlening: zodat de energie-infrastructuur zo betaalbaar mogelijk blijft.

	• Hoge kwaliteit van producten en diensten: zodat klanten en stakeholders goed worden bediend. <u>De energietransitie mogelijk maken</u> • Toekomstbestendige netten: onze netten geschikt maken en houden tijdens de energietransitie. • Beschikbare netinformatie: om stakeholders (marktpartijen, gemeenten) te faciliteren. • Versnellen door samenwerking: alleen door samen te werken is de energietransitie te realiseren. <u>Duurzame bedrijfsvoering</u> • Veilige werkomstandigheden: veiligheid waarborgen voor medewerkers en de omgeving. • Vakbekwame medewerkers nu en straks: onszelf ervan verzekeren dat we over de juiste vaardigheden beschikken. • Financieel gezond: voldoen aan onze ratio's en rendementsdoelstellingen. Positieve milieu-impact: onze eigen bedrijfsvoering verduurzamen volgens de One Planet Thinking gedachte.
Eigen vermogen verbonden partij	Per begin 2022: € 3.270 mln., waarvan van aandeelhouders € 2.764 mln. Per eind 2022: € 3.342 mln., waarvan van aandeelhouders € 2.836 mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2022: € 4.912 mln. Per eind 2022: € 5.178 mln.
Resultaat verbonden partij	De nettowinst 2022 voor aandeelhouders bedraagt € 15,6 mln. (2021: € 1 mln.). Over deze € 15,6 mln. is 50% uitgekeerd als dividend (€ 3,13 per aandeel, 2021: € 0,11). Het resterend bedrag wordt toegevoegd aan het eigen vermogen Stedin.

Dunea	
Doel	Het gemeentelijk belang, samen met de andere aandeelhouders vanuit het publiek domein als bezitter van Dunea, handhaven.

Beleid	Het aandelenbezit Dunea betreft een duurzame belegging.
Financiële effecten (gemeente)	Volgens de statuten keert Dunea geen winst of dividend uit aan de aandeelhouders.
Risico	Op dit moment heeft Dunea een reserve overcapaciteit van minder dan 5% (5% is het gewenste minimum). De verwachting is dat dit de komende jaren richting 0% gaat. De reservecapaciteit daalt enerzijds door de snelle groei van het aantal inwoners in het verzorgingsgebied en anderzijds doordat het uitvoeren van nieuwe projecten wordt vertraagd doordat de vergunningverlening voor het opstarten van projecten steeds meer tijd vergt. Er moeten zich dan geen extreme situaties voordoen waardoor de gevraagde capaciteit niet gerealiseerd kan worden. Wanneer dit onverhoopt toch zal optreden dan treedt het (landelijk vastgelegde) noodplan inwerken van het afsluiten van vooraf vastgelegde activiteiten/bedrijven. Huishoudens blijven daarbij voorzien van drinkwater, maar in het uiterste geval zal de waterdruk verlaagd kunnen worden. Zie voor nadere toelichting bij het kopje Beleidsvoornemens / beleidskader.
Financieel en bestuurlijk belang	Vastgelegd is dat de verdeling van de aandelen Dunea naar rato van het inwonertal van de aandeelhoudende gemeenten is: Periodiek (ongeveer eenmaal per vijf jaar) vindt herverdeling van het geplaatste aandelenkapitaal plaats om niet. In 2023 heeft een herverdeling plaatsgevonden. De gemeente heeft nu een belang van 9,33% (373.309 aandelen met een nominale waarde van € 5) in Dunea (was 9,68%). Tot 2022 werd aan precariorechten op waterleidingen € 0,3 mln. geheven. Vanaf 2022 is het precario op ondergrondse leidingen (wettelijk) afgeschaft.
Bijdrage aan doelstelling programma	Er zijn geen specifieke beleidsvoornemens.
Relatie met programma	Programma 3: Leefbaarheid, duurzaam en groen. Programma OAD.
Beleidsvoornemens / beleidskader	Dunea zet in om de betrouwbaarheid van haar leveringsplicht robuuster vorm te geven door te investeren in de multi-bronnen strategie, het vergroten van de strategische zoetwatervoorraad in de duinen en het optimaliseren van het huidige systeem. Een grote uitdaging voor Dunea is het verhogen van de productie. Het aantal klanten (voornamelijk huishoudens) van Dunea groeit meer en sneller dan tot nu toe verwacht. Ook is de verwachting dat het watergebruik per persoon de komende jaren zal stijgen. Dit betekent dat geplande projecten en daarmee de investeringen naar voren moeten worden

	gehaald. De vergunningverlening voor nieuwe projecten wordt alleen steeds omvangrijker en tijdrovender wat vertragend werkt. Bijkomend probleem is dat een aantal systemen toe is aan groot onderhoud en dat dat tijdelijk ten koste gaat van de productie. Hierbij komt kijken dat het steeds tijdrovender wordt om alle benodigde procedures (met name rond natuurvergunningen) te volgen voordat nieuwe investeringen en groot onderhoud kunnen worden uitgevoerd. Ook vraagt de kwaliteit van drinkwater als gevolg van toename in regelgeving op gebied van PFAS en de vervuiling van rivierwater meer investeringen. Voor het onderhoud van het duingebied zijn meer investeringen en beheer nodig. De tarieven Dunea zullen de komende jaren stijgen. De bovengenoemde ontwikkelingen leiden tot hogere investeringen en exploitatiekosten en daarnaast stijgen de kosten door de gevolgen van de hoge inflatie (met name de kosten voor energie en in iets mindere mate de arbeidskosten zijn hard gestegen. In november 2023 is in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een besluit over de investeringen en tarieven 2023 genomen. Het tarief voor een gemiddeld twee-persoonshuishouding stijgt in 2024 van € 179 naar € 194, een stijging van 8%.
Vestigingsplaats	Voorburg
Doel / openbaar belang	Onze klanten kunnen elke dag rekenen op natuurlijk, goed drinkwater en op rust en ruimte in de Randstad. Dunea zorgt voor duin & water. Water en duinen dragen bij aan een goed leven. In een veranderende wereld werkt Dunea aan haar toekomstbestendigheid. Dat doen we samen met anderen. Luisterend naar onze omgeving, komen we op voor de belangen van onze klanten en verbeteren we onze dienstverlening continu.
Beleid / voortgang	Op langere termijn willen we een gezond en groeiend bedrijf zijn dat middenin de maatschappij staat. De strategie Koers 2020 focust daarom op vier accenten: • We zijn er voor onze klanten: onderscheidend in dienstverlening en kwaliteit; • We zijn duinbeheerder van wereldklasse; • We strijden voor het drinkwaterbelang van de Lek en de Maas; • We zijn beter voorbereid op de toekomst door verbreding producten & diensten. Dunea is/wordt, vanwege haar kennis en leidingennetwerk, steeds meer betrokken/ingeschakeld bij projecten die een bijdrage leveren aan de energietransitie. De betrokkenheid van Dunea is van belang om bij de voorbereiding en/of realisatie van projecten waarbij gebruik wordt gemaakt van de fysieke ondergrond, de belangen van de watertaken in een zo vroeg mogelijk stadium te onderkennen. Vanwege de bepalingen in de Waterwet en de eisen van de toezichthouder heeft Dunea voor haar inzet bij projecten op

	gebied van de energietransitie een dochter BV opgericht. Op die manier kunnen de taken van de dochter juridisch en financieel worden onderscheiden van taken die vallen onder de uitvoering van de Waterwet. Daarnaast heeft het ruimere taakgebied van Dunea geleid tot een aanpassing van de statuten met betrekking tot het doel van Dunea en de bepalingen rond governance.
Eigen vermogen verbonden partij	Per begin 2022: € 245,3 mln. Per eind 2022 € 251,6 mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2022: € 366,9 mln. Per eind 2022: € 371,2 mln.
Resultaat verbonden partij	De nettowinst 2022 bedraagt € 6,6 mln. (2021: € 8,5 mln.). Dit resultaat is door Dunea toegevoegd aan het eigen vermogen om haar solvabiliteit op orde te houden en om ruimte te krijgen/behouden om in haar toekomstige financieringsbehoefte te voorzien. Het uitkeren van een dividend ten laste van het resultaat is statutair uitgesloten.

GR Gemeentelijke Gezondheidsdienst en Veilig Thuis Haaglanden	
Doel	Doelen van de Gemeenschappelijke Regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst en Veilig Thuis Haaglanden (hierna: GR GGD en VT Haaglanden) zijn: 1. Het bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid. 2. Het voorkomen van en de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. De Wet publieke gezondheid verplicht gemeenten gezamenlijk een GGD in te stellen en in stand te houden. De Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet bieden de wettelijke grondslag voor een advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, dat op grond van de GR de uitvoeringsorganisatie Veilig Thuis wordt genoemd. De GR GGD en VT Haaglanden is de voortzetting van de GR GGD Haaglanden en is per 1 januari 2018 aangegaan door de gemeenten Den Haag, Delft, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.
Beleid	Het takenpakket van de GR GGD VT Haaglanden bestaat uit het basispakket GGD, het pluspakket GGD en het pakket VT. Het Algemeen Bestuur (AB) van de GR GGD en VT Haaglanden stelt het uitvoeringsniveau van de takenpakketten

	vast. De uitvoeringsorganisaties GGD en VT Haaglanden van de gemeente Den Haag voeren de taken uit. Om de relatie opdrachtgever en opdrachtnemer invulling te geven en te versterken zijn afspraken en voorwaarden over de uitvoering vastgelegd in een raamovereenkomst en een dienstverleningshandvest tussen de GR (het openbaar lichaam) en de gemeente Den Haag. De uitwerking van het uitvoeringsniveau van de takenpakketten is vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst. Tot het basispakket GGD behoren de taken die de GGD wettelijk verplicht uitvoert. Tot het pluspakket GGD behoren met name de lijkschouw, de reizigersadvisering en –vaccinatie en de gemeenschappelijke taken inzake de inspectie van seksinrichtingen. Tot het pakket VT behoren de instandhouding van een advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling en taken als voorlichting, coördinatie huisverbod en het verstrekken van informatie en advies. De deelnemende gemeenten kunnen desgewenst ook kiezen voor een lokaal pakket. Dit valt buiten de scope van de GR GGD en VT Haaglanden. De afspraken over de lokale taken worden vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst tussen de gemeente Den Haag en de betreffende regiogemeente. De lokale taken worden uitgevoerd door de betreffende uitvoeringsorganisatie GGD of VT van de gemeente Den Haag. De kosten voor de taken uit het basispakket GGD worden in rekening gebracht op basis van het inwonertal (inwonerbijdrage). Een uitzondering hierop betreft de taak Toezicht kinderopvang. Die wordt bekostigd op basis van een tarief per eenheid. Dat geldt ook voor de taken uit het pluspakket GGD. Voor het pakket VT is in de begroting een onderscheid gemaakt tussen een Wmo-deel en een jeugddeel. Het Wmo-deel komt voor rekening van de centrumgemeenten Delft en Den Haag. Bij het jeugddeel zijn de variabele lasten verdeeld op basis van o.a. het aantal meldingen en adviezen. Daarnaast worden de vaste lasten verdeeld op basis van een inwonerbijdrage.
Financiële effecten (gemeente)	De bijdrage van Zoetermeer aan de GGD bedraagt voor 2023 in totaal € 1.573.000, waarvan € 1.501.000 voor het basispakket en € 72.000 voor het pluspakket. De bijdrage Veilig Thuis voor Zoetermeer is voor 2023 vastgesteld op € 1.120.000. De bijdrage voor de GR-ondersteuning is vastgesteld op € 49.000. De totale bijdrage 2023 aan de GR GGD en VT Haaglanden bedraagt daarmee € 2.742.000. De cijfers zijn gebaseerd op het voorlopig rekeningresultaat 2023 GR GGD en VT Haaglanden (raadsbrief DB GR GGD en VT Haaglanden d.d. 15 februari 2024). De cijfers zijn nadrukkelijk onder voorbehoud van de definitieve eindafrekening met controleverklaring, de instemming met de definitieve eindafrekening door het DB en de vaststelling van de jaarstukken 2023 van de GR door het AB.
Risico	In de GR is bepaald dat financiële tekorten van de uitvoeringsorganisaties GGD en VT Haaglanden, die niet worden gedekt door voorzieningen daaromtrent in de dienstverleningsovereenkomst, niet ten laste van het openbaar lichaam komen. Kosten in verband met veranderingen in taken of eisen aan de GR als gevolg van wetswijzigingen, calamiteiten e.d. zijn – voor zover deze niet binnen bepaalde bandbreedtes vallen – voor rekening van het openbaar lichaam.

	Eventuele additionele kosten komen ten laste van het weerstandsvermogen van de GR. Als deze niet toereikend is komen deze kosten rechtstreeks in rekening bij de GR-deelnemers.
Financieel en bestuurlijk belang	De wethouder Zorg vertegenwoordigt de gemeente in het AB. Op grond van de GR kan het AB commissies van advies instellen, waaronder vaste bestuurlijke commissies, bestaande uit leden van colleges van B&W die deelnemen aan de regeling en Veilig Thuis en/of GGD in portefeuille hebben. In de vergadering van het AB van de GR GGD en VT Haaglanden op 9 juli 2018 heeft het AB besloten om vooralsnog geen Bestuurlijke Advies Commissie voor zowel GGD als VT Haaglanden in te stellen. Mocht daar behoefte aan zijn dan kan deze door het AB worden ingesteld. Daarnaast is besloten om de ambtelijke vaste commissies van advies Veilig Thuis en GGD, bestaande uit beleidsambtenaren met Veilig Thuis en/of GGD in portefeuille, in stand te houden.
Bijdrage aan doelstelling programma	Van programma 2 Samen leven en ondersteunen zijn de volgende doelstellingen van belang: Bevorderen vroegtijdige, toegankelijke, passende en effectieve jeugdhulp en Bevorderen gezondheid, veiligheid en welbevinden.
Relatie met programma	Programma 2 Samen leven en ondersteunen.
Vestigingsplaats	Den Haag
Beleid / voortgang	Het AB heeft in 2021 het functioneren van de regeling geëvalueerd. De aandachtspunten die uit deze evaluatie zijn gekomen worden door de GGD opgepakt. Voor 2023 was de nieuwe kernboodschap van de GGD met betrekking tot de leefomgeving ‘het verbeteren van de luchtkwaliteit’. De GGD heeft een uitvoeringsplan bij de regionale visie opgesteld en gaat hiermee werken en er komt een generiek model hoe om te gaan met de stijging van het inwoneraantal. Voor 2023 lag de nadruk bij Veilig Thuis op: 1. de Regiovisie aanpak huiselijk geweld en ketensamenwerking ; 2. kwaliteitsimpuls VTH; 3. werving en behoud personeel; 4. informatievoorziening en ICT.

	Het kabinet heeft in 2021 de vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen aangekondigd in het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Hierin wordt op termijn een nieuwe publiekrechtelijke organisatie opgericht bestaande uit Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de Gecertificeerde Instellingen.
Eigen vermogen verbonden partij	Het eigen vermogen per 31-12-2022 is € 2.618.000 positief. Dit eigen vermogen bestaat uit de bestemmingsreserves VT Radarfunctie/meldcode (€ 486.000) en Versterken lokale teams gemeenten (€ 1.330.000), en de bestemmingsreserves GGD Tijdelijke beleidsintensiveringen (€ 577.000) en EPI vierjarige gezondheidsmonitor (€ 100.000) alsmede uit het onverdeeld resultaat van de jaarrekening 2022 (€ 125.000).
Vreemd vermogen verbonden partij	N.v.t.
Resultaat verbonden partij	De voorlopige eindafrekening 2023 van januari 2023 toont voor het onderdeel GGD, voor resultaatbestemming, een resultaat van nihil. Dezelfde voorlopige eindafrekening 2023 vermeldt voor het onderdeel VT, voor resultaatbestemming, eveneens een resultaat van nihil. Op het onderdeel GR-ondersteuning is sprake van een positief resultaat van € 263.000. Dit komt met name doordat de GR het afgelopen jaar rentebaten heeft ontvangen over het saldo op de rekening courant bij de schatkist van het Ministerie van Financiën. Vanwege de combinatie van inhoudelijke en financiële uitdagingen voor gemeenten in de komende periode wordt dit resultaat bij de besluitvorming over de jaarstukken 2023 van de GR toegevoegd aan de bestemmingsreserves GGD en VT. De gevolgen van de voorlopige afrekening voor de bijdragen 2023 van de gemeente Zoetermeer aan beide programma’s zijn hiervoor weergegeven (Financiële effecten gemeente).

GR Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden	
Doel	Het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden is een bedrijfsvoeringsorganisatie die tot doel heeft het behartigen van de belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken jeugdhulp. De bedrijfsvoeringsorganisatie is een samenwerkingsverband van de gemeenten Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Voorschoten, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.
Beleid	De samenwerking richt zich met name op het uitvoeren van de gezamenlijke inkoop en contractering, het op verzoek namens gemeenten optreden richting leveranciers om de voorwaarden en eisen, waaronder de overeenkomsten die

	worden afgesloten te harmoniseren en het op verzoek van een individuele (of cluster van) gemeente(n) contracteren met leveranciers.
Financiële effecten (gemeente)	De door het Servicebureau begrote uitgaven worden door de gemeenten gedragen overeenkomstig vastgelegde verdeelafspraken. De bijdrage voor Zoetermeer was voor 2023 € 0,5 mln. excl. BTW. Eventuele resterende tekorten worden verdeeld naar evenredigheid van het aantal inwoners van iedere gemeente.
Risico	Terugtredende deelnemers kunnen een risico zijn voor de continuïteit van het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden.
Financieel en bestuurlijk belang	Het bestuur van het Servicebureau gevormd door een voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en een penningmeester. De directeur van het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden treedt op als secretaris van het bestuur. Financiële tekorten worden verdeeld naar evenredigheid van het aantal inwoners van iedere gemeente per 1 januari van het jaar voorafgaande aan het jaar waarop de begroting betrekking heeft.
Bijdrage aan doelstelling programma	Het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden draagt bij aan doelstelling 2.1 Bevorderen vroegtijdige, toegankelijke, passende en effectieve jeugdhulp.
Relatie met programma	Programma 2 Samen leven en ondersteunen.
Vestigingsplaats	Pijnacker-Nootdorp
Beleid /voortgang	In 2023 heeft de raad besloten over het Ontwerpbesluit vijfde wijziging van de GR Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden. Aanleiding voor deze wijziging was het besluit van de gemeente Voorschoten om per 1 januari 2024 terug te treden uit de gemeenschappelijke regeling. Daarnaast is besloten dat de raad geen zienswijze indient over de Zesde wijziging van de GR Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden. In verband met een wijziging in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) per 1 juli 2022 moet de GR voor 1 juli 2024 op onderdelen gewijzigd worden. Aangezien het alleen aanpassingen betreft om de GR in lijn te brengen met de Wgr heeft de raad besloten geen zienswijze in te dienen.
Eigen vermogen verbonden partij	Per eind 2022: € 122.000. De gegevens over 2023 zijn nog niet beschikbaar.

Vreemd vermogen verbonden partij	N.v.t.
Resultaat verbonden partij	N.v.t.

Veiligheidsregio Haaglanden	
Doel	Het bevorderen van de veiligheid van allen die zich in het gebied van de veiligheidsregio bevinden door de samenwerking tussen burgers, private en publieke partijen te stimuleren en te faciliteren.
Beleid	De Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) is een door de Wet Veiligheidsregio's verplichte gemeenschappelijke regeling die regionaal de belangen behartigt op het gebied van brandweerzorg en zorg. De 'kolom' Zorg van de VRH bestaat uit de Geneeskundige Hulpverleningsorganisaties in de Regio (GHOR) en de geneeskundige meldkamer (GnkM), die ook de Meldkamer Ambulancezorg (MKA) omvat. Naast een gemeenschappelijke regeling is de VRH ook een regionaal samenwerkingsverband met betrekking tot rampenbestrijding en crisisbeheersing.
Financiële effecten (gemeente)	De bijdrage voor 2023 was € 10,311 mln.
Risico	Het weerstandsvermogen van de VRH is voldoende na het toevoegen van een deel van het resultaat van 2022. Daarom is er in de nabije toekomst geen risico.
Financieel en bestuurlijk belang	De gemeente Zoetermeer heeft zowel een financieel als bestuurlijk belang in de VRH. De vertegenwoordiger is de burgemeester (lid van het Algemeen - en Dagelijkse Bestuur).
Bijdrage aan doelstelling programma	Versterken van de brandveiligheid en voorzien en beheersen van de gevolgen van een mogelijke ramp.
Relatie met programma	Programma 5 Veiligheid

Beleidsvoornemens / beleidskader	De veiligheidsregio werkt toe naar een flexibelere, multidisciplinaire crisisbeheersingsorganisatie. Deze flexibiliteit is nodig omdat rampen en crises steeds complexer worden. Een flexibele, multidisciplinaire aanpak is mogelijk omdat elke hulpdienst door de drukte in deze regio beschikt over ruime en brede kennis en ervaring alsook operationele slagkracht. Goede samenwerking kan het effect van een ramp of crisis beperken en bijdragen aan de continuïteit van de samenleving. Om de kwaliteit van het werk te blijven garanderen moet de veiligheidsregio blijven inspelen op (toekomstige) maatschappelijke trends, ontwikkelingen en wijziging van wet- en regelgeving.
Vestigingsplaats	Den Haag
Doel / openbaar belang	De VRH behartigt de belangen van de gemeenten op het gebied van: brandweerzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. De VRH beoogt: • betere bescherming burgers; • betere hulpverlening en nazorg; • brandweerzorg, zorgen rampenbestrijding en crisisbeheersing; • versterking bestuurlijke en operationele slagkracht.
Beleid /voortgang	De kerntaken van de VRH zijn: • risicobeheersing (brandveiligheid); • incidentenbestrijding (redden mens en dier); • rampenbestrijding en crisisbeheersing. Daarbij zijn voorkomen, beperken, bestrijden en nazorg aandachtsgebieden.
Eigen vermogen verbonden partij	Per eind 2022: € 6,2 mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per eind 2022: € 111,2 mln.
Resultaat verbonden partij	Het gerealiseerde resultaat over het jaar 2022 bedraagt voordelig € 3,9 mln.

Omgevingsdienst Haaglanden	
Doel	De gemeenschappelijke regeling is getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), alsmede de in artikel 5.1 Wabo genoemde wetten: • Wet Natuurbescherming • Kernenergiewet • Monumentenwet 1988 • Natuurbeschermingswet 1998 • Ontgrondingenwet • Wet bescherming Antarctica • Wet bodembescherming • Wet geluidhinder • Wet inzake de luchtverontreiniging • Wet milieubeheer • Wet ruimtelijke ordening • Waterwet • Woningwet De ODH richt bij haar taakuitvoering primair op de uitvoering van wettelijke taken in het VTH-domein. Slechts incidenteel kan een uitvoeringstaak van de ODH worden aangemerkt als niet wettelijk.
Beleid	Als principe geldt dat de deelnemers verantwoordelijk zijn voor het beleid. Beleidsvorming gebeurt aan de hand van landelijke kaders, landelijke regelgeving, aanwezige eigen beleidsruimte en gemeentelijke en provinciale bestuurlijke ambities. De uitvoering van deze beleidskaders wordt gelegd bij de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH), voor zover het de uitvoering van over te dragen taken betreft. Bij het ontbreken van beleidsdocumenten volgt de ODH de voor die betreffende overheid geldende landelijke wet- en regelgeving en/of adviseert de opdrachtgevers om beleid op te stellen.
Financiële effecten (gemeente)	De deelnemersbijdrage 2023 voor Zoetermeer bedraagt € 1.193.848 . In 2016 is de begroting overgegaan naar een begroting op outputbasis. Met ingang van 2019 worden producten en diensten met de individuele deelnemers verrekend op basis van nacalculatie

Risico	Om goed zicht te houden op het niveau van taakuitvoering, de omvang van de taakuitvoering per deelnemer versus de door de deelnemer beschikbaar gestelde middelen, is 3 jaar na aanvang van de ODH (in 2015) een evaluatie uitgevoerd. Eventuele risico's (bestuurlijk, financieel, uitvoering) zijn door de ODH in beeld gebracht.
Financieel en bestuurlijk belang	De gemeente heeft zowel een financieel als bestuurlijk belang in de regeling. De deelnemers zijn samen eigenaar van de ODH en sturen deze samen aan. De vertegenwoordiger vanuit de gemeente Zoetermeer is met ingang van juli 2022 wethouder Weerwag als lid van het Algemeen Bestuur.
Bijdrage aan doelstelling programma	De ODH zorgt voor een zo eenduidig mogelijke taakuitvoering in het gehele gebied van Haaglanden, met maatwerkafspraken als het gaat om ambities en bestuurlijke keuzes van de individuele organisaties. De ODH zorgt er voor dat de taakuitvoering beduidend efficiënter gaat plaatsvinden dan de som van de huidige taakuitvoering in de situatie voorafgaand aan de start van de ODH.
Relatie met programma	Programma 5 Veiligheid (onderdeel toezicht en handhaving) Programma 6 Dienstverlening en Samenspraak (onderdeel vergunningverlening)
Beleidsvoornemens / beleidskader	De ODH is een samenwerkingsverband van de deelnemende gemeenten en de provincie Zuid-Holland o.b.v. de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (ingangsdatum 1 april 2013).
Vestigingsplaats	Den Haag
Doel / openbaar belang	Op grond van het beoogde profiel en de daarbij behorende kenmerken is aan de ODH een aantal concrete doelstellingen verbonden. Deze zijn als volgt: • Zorgt ervoor dat de taakuitvoering gaat voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen zoals die gelden voor robuustheid, onder voorwaarde dat zij daarvoor de opdracht en de financiële middelen krijgt. • Zorgt voor een goede afstemming/samenwerking met partijen. • Zorgt voor een zo eenduidig mogelijke taakuitvoering in het gehele gebied van Haaglanden, met maatwerkafspraken als het gaat om ambities en bestuurlijke keuzes van de individuele organisaties. • Zorgt ervoor dat de taakuitvoering beduidend efficiënter gaat plaatsvinden dan de som van de huidige taakuitvoering in de situatie voorafgaand aan de start van de ODH. • Zorgt voor een breder pallet aan ontwikkelingsmogelijkheden in termen van specialisme vorming en doorgroeimogelijkheden dan de huidige die er zijn binnen de deelnemende organisaties. • Zorgt ervoor dat specifieke expertise wordt geborgd en waar mogelijk verder wordt uitgebouwd.

	• Zorgt als klantgerichte organisatie voor borging van de relaties en contacten met de deelnemers c.q. opdrachtgevers (bestuurlijk en ambtelijk) en de bedrijven.
Beleid /voortgang	De ODH staat voor professionele dienstverlening op gebied van milieuvergunningverlening en –handhaving en op het gebied van complexe milieu en ruimtelijke ordeningstaken in de regio Haaglanden. Uitgangspunten daarbij zijn slagvaardigheid en kwaliteit. De ODH geeft hieraan vorm door de capaciteit en gespecialiseerde kennis van de aan deze gemeenschappelijke regeling deelnemende overheden te bundelen. Eén van de nog in te vullen ambities van de ODH is het groeien naar een gezamenlijk ambitieniveau binnen vijf jaar na start. De meerwaarde van de ODH ligt de komende jaren vooral op het gebied van complexe milieu- en ruimtelijke ordeningstaken.
Eigen vermogen verbonden partij	31-12-2021: € 1.817.085 31-12-2022: € 2.952.965
Vreemd vermogen verbonden partij	31-12-2021: € 19.539.936 31-12-2022: € 15.448.764
Resultaat verbonden partij	De jaarrekening 2022 sluit met een onverdeeld positief resultaat van € 1.461.555.

Gemeenschappelijke Regeling Bleizo	
Doel	De Gemeenschappelijke Regeling Bleizo is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Zoetermeer en Lansingerland. GR Bleizo heeft als doel realisatie van de Vervoersknoop Bleizo en het ontwikkelen van het gebied rondom de Vervoersknoop tot een hoogwaardig gebied met functies als kantoren, bedrijven en leisure.
Beleid	Het ontwikkelen van het gebied rond het OV-knooppunt Bleizo vindt plaats volgens de in 2014 door de raden vastgestelde ontwikkelingsaanpak 'Ontwikkeling Bleizo van plan naar strategie'. De ontwikkeling van het gebied richt zich onder andere op functies die goed passen bij het OV-knooppunt. Vanwege de impasse in de besluitvorming over PROEFtuin Bleizo staat de gronduitgifte nu ‘on hold’.
Financiële effecten (gemeente)	Er zijn geen directe geldstromen tussen de gemeente Zoetermeer en de GR Bleizo. De deelnemende gemeenten delen ieder voor 50% in de winst of in het verlies van de gemeenschappelijke regeling. De grondexploitatie laat aan het einde van de looptijd een positief resultaat zien van € 11,1 mln. (NCW per 1-1-2023 en excl. vennootschapsbelasting).

	Tussentijdse bewaking van het resultaat geschiedt door het periodiek herzien van de grondexploitatie. De deelname in de gemeenschappelijke regeling heeft verder geen structureel financieel effect op de begroting. Het doorrekenen van de financiële effecten van een gewijzigd ontwikkelperspectief maakt deel uit van de bestuurlijke opdracht Bleizo-West.
Risico	De benodigde weerstandscapaciteit voor de risico's kan worden gedekt vanuit het positieve resultaat. Met het vaststellen van een nieuwe ontwikkelperspectief en ontwikkelstrategie veranderen ook de risico's.
Financieel en bestuurlijk belang	De deelname in de gemeenschappelijke regeling heeft geen structureel financieel effect op de begroting. De vertegenwoordiging in de gemeenschappelijke regeling is als volgt: Algemeen bestuur: wethouders Weerwag en Iedema en raadsleden Meurs en van der Vlies. Dagelijks bestuur: wethouders Weerwag en Iedema.
Bijdrage aan doelstelling programma	Het sleutelproject Bleizo ligt buiten de gemeentegrenzen van Zoetermeer maar is van directe invloed op de ontwikkeling van Zoetermeer.
Relatie met programma	Programma 7 Inrichting van de stad
Beleidsvoornemens / beleidskader	Versterken van de OV-bereikbaarheid, imago, economie en werkgelegenheid van Zoetermeer.
Vestigingsplaats	Lansingerland
Doel / openbaar belang	De GR Bleizo opereert binnen een publiekrechtelijke setting met name in privaatrechtelijke zin.
Beleid / voortgang	Samen met de gemeente Lansingerland wordt gewerkt aan actualisatie van de ontwikkelvisie die de huidige ontwikkelingsaanpak voor de GR Bleizo uit 2014 zal vervangen. In het najaar van 2021 hebben de gemeenteraden van Lansingerland en Zoetermeer het ontwikkelperspectief PROEF-tuin Bleizo vastgesteld. De uitwerking in een ontwikkelstrategie loopt vertraging op omdat het provinciale omgevingsbeleid nog niet is aangepast. De provincie heeft in haar coalitieakkoord besloten de invulling van de windopgave in gemeente Lansingerland als voorwaarde te stellen voor verdere planvorming van de PROEFtuin Bleizo. Een recent onderzoek van de provincie naar de technische haalbaarheid van windmolens in Lansingerland toont aan dat het realiseren van windenergie op Bleizo-West erg complex is. Het onderzoek constateert daarnaast dat er een

	kansrijkere, alternatieve locatie in Lansingerland is. Het college van GS heeft besloten om Bleizo-West, naast twee andere locaties, toch mee te nemen bij vervolgonderzoek voor de realisatie van windenergie. De provincie is voornemens de bevoegdheden voor de ruimtelijke inpassing en vergunningverlening van windenergie terug te nemen van de gemeente Lansingerland en het initiatief zo naar zich toe te trekken. Daar een en ander onzeker is blijft de ontwikkelvisie van 2014 de basis voor de grondexploitatie en de begroting van de GR Bleizo.
Eigen vermogen verbonden partij	Het eigen vermogen bedraagt € 3,5 mln. per ultimo 2021. Dit is opgebouwd via door de BBV-richtlijnen voorgeschreven tussentijdse winstnemingen.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per 1-1-2022: € 40,3 mln. Per 31-12-2022: € 40,3 mln.
Resultaat verbonden partij	De grondexploitatie laat aan het einde van de looptijd een positief resultaat zien van € 11,5 mln. (NCW per 1/1/2032). Van het saldo komt 50% ten gunste van de gemeente Zoetermeer.

Bedrijvenschap Hoefweg/Prisma	
Doel	De Gemeenschappelijke Regeling Bedrijvenschap Hoefweg is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Zoetermeer en Lansingerland. Het doel is het ontwikkelen van vestigingsmogelijkheden voor bedrijven uit Lansingerland en Zoetermeer, alsmede uit de Metropoolregio Rotterdam Den Haag, alsmede voor bedrijven van elders die een belangrijke bijdrage leveren aan de werkgelegenheid.
Beleid	De van de algemene doelstelling 'realiseren van een bedrijventerrein' afgeleide subdoelstellingen zijn vastgelegd en financieel vertaald in de grondexploitatie van het bedrijvenschap. Partijen zijn met de marktpartijen die ook grondposities bezitten een vorm van samenwerking (CV/BV-structuur) overeengekomen, genaamd Prisma, die gericht is op een optimale en integrale realisering van het gehele plangebied.
Financiële effecten (gemeente)	De gemeente Zoetermeer neemt op basis van 50%-50% verdeling deel in de gemeenschappelijke regeling. Dat betekent dat de gemeente voor 50% participeert in het tekort of het overschot dat de gemeenschappelijke regeling uiteindelijk behaalt met de ontwikkeling van haar deel van het bedrijventerrein Prisma. De huidige verwachting is dat de grondexploitatie wordt afgesloten met een verwacht positief resultaat van € 10,7 mln. (NCW per 1-1-2023). Tussentijdse

	bewaking van dat resultaat gebeurt door het periodiek herzien van de grondexploitatie. De deelname in de gemeenschappelijke regeling heeft geen structureel financieel effect op de begroting.
Risico	Het risico bestaat dat het resultaat van de grondexploitatie minder positief wordt. Eventuele tegenvallers worden dan in eerste instantie opgevangen binnen het verwachte positieve resultaat van de grondexploitatie. Uit de risicoanalyse van de actualisatie van de grondexploitatie per 1-1-2023 blijkt dat alle ingeschatte risico's opgevangen kunnen worden binnen het resultaat van de grondexploitatie.
Financieel en bestuurlijk belang	De deelname in de gemeenschappelijke regeling heeft geen structureel financieel effect op de begroting. De vertegenwoordiging in de gemeenschappelijke regeling is als volgt: • Algemeen bestuur: wethouders Weerwag en Iedema en de raadsleden Meurs en van der Vlies. • Dagelijks bestuur: wethouders Weerwag en Iedema.
Bijdrage aan doelstelling programma	De ontwikkeling van het bedrijventerrein heeft een directe positieve invloed op de werkgelegenheid en het vestigingsklimaat voor bedrijven in Zoetermeer en haar omgeving.
Relatie met programma	Programma 7 Inrichting van de stad
Beleidsvoornemens / beleidskader	Het realiseren van vestigingsmogelijkheden voor bedrijven door het aanbieden van bouwrijpe grond. Dit leidt tot een toename van de werkgelegenheid voor onder andere de Zoetermeerse bevolking.
Vestigingsplaats	Lansingerland
Doel / openbaar belang	De GR Hoefweg opereert binnen een publiekrechtelijke setting met name in privaatrechtelijke zin.
Beleid / voortgang	De Samenwerkingsovereenkomst Prisma zou tot 2021 lopen. Vanwege een juridisch dossier bij Prisma is de liquidatie daarvan nog niet mogelijk. Vanuit Bedrijvenschap Hoefweg wordt er ingezet op een zo snel mogelijke beëindiging van de samenwerking tussen Bedrijvenschap Hoefweg en de private partijen MRPD en Maasstede Bleiswijk BV in Prisma. Voor 2023 stonden de werkzaamheden rond de afsluiting van Prisma en van het Bedrijvenschap centraal. Ca. 6 hectare van het gebied van Bedrijvenschap Hoefweg maakt deel uit van het onderzoek naar de toekomstige

	ontwikkelingsrichting voor het gebied Bleizo-West, zoals hierboven genoemd in de tekst van de GR Bleizo. Bij de opheffing van het Bedrijvenschap Hoefweg worden deze gronden overgeheveld naar de grondexploitatie Bleizo.
Eigen vermogen verbonden partij	Het Bedrijvenschap Hoefweg heeft per 31-12-2022 een eigen vermogen van € 8,8 mln. Dit is opgebouwd via door de BBV-richtlijnen voorgeschreven tussentijdse winstnemingen. Op basis van de verwachting van een positief eindresultaat van de grondexploitatie wordt aan het einde van de looptijd een voordelig saldo verwacht dat voor 50% ten gunste van Zoetermeer komt.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per 1-1-2022: € 10 mln. Per 31-12-2022: € 8 mln.
Resultaat verbonden partij	De grondexploitatie laat, op basis van peildatum einde looptijd, een positief resultaat zien van € 10,7 mln. (NCW op prijspeil 1-1-2023). Van het saldo komt 50% ten gunste van de gemeente Zoetermeer.

Metropoolregio Rotterdam Den Haag	
Doel	Het realiseren van een welvarende en bereikbare Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) door het vrijwillig samenwerken met 23 gemeenten.
Beleid	Om deze doelstelling te halen wordt er in de MRDH gezamenlijk gewerkt aan het verbeteren van de bereikbaarheid en het vernieuwen van de economie. Daarvoor is op 26 mei 2023 de strategische agenda MRDH 2023-2026 ‘Met elkaar, voor elkaar’ vastgesteld. De nieuwe strategische agenda is samengesteld rondom vier belangrijke opgaven; Groei van de regio, vernieuwen van de regio, kwaliteit van de regio en herstel van de regio. Met deze nieuwe strategische agenda is meer focus en samenhang aangebracht in de activiteiten en inzet vanuit de MRDH. Om de economie te vernieuwen is er vanuit de MRDH in 2023 aan de volgende programma’s gewerkt: stimuleren van innovatie en economische groei, verbeteren aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en goede digitale connectiviteit. Ter versterking van het regionale vestigingsklimaat is er onder meer gewerkt aan het vernieuwen en verduurzamen van bedrijventerreinen, samenwerking tussen sectoren, gemeenten en kennisinstellingen en is er geïnvesteerd in de bereikbaarheid van woon- en werklocaties. Binnen de MRDH-begroting is Verbeteren Bereikbaarheid vertaald in twee programma’s: een programma Exploitatie verkeer en openbaar vervoer en een programma Infrastructuur verkeer en openbaar vervoer. Het programma Exploitatie verkeer en openbaar vervoer betreft de uitvoering van wettelijke taken concessieverlening openbaar vervoer, beheer en

	onderhoud openbaar vervoer, infrastructuur en de planvormingsbevoegdheid in overeenstemming met de Planwet verkeer en vervoer. Dat laatste vraagt om de inzet van de MRDH voor algemene strategie- en beleidsontwikkeling, autonetwerk, verkeersmanagement en ITS, fietsnetwerk, ketenmobiliteit, reisgedrag en logistiek, duurzame mobiliteit en verkeersveiligheid. Vanuit het programma volgen infrastructurele opgaven die, voor zover de MRDH er financieel aan bijdraagt, onderdeel worden van het programma Infrastructuur verkeer en openbaar vervoer. Binnen het programma Exploitatie verkeer en openbaar vervoer is er in 2023 gewerkt aan zeven doelstellingen: 1. Verbeteren bereikbaarheid toplocaties en banen; 2. Verbetering kwaliteit en efficiency OV; 3. Betrouwbaar op weg; 4. Versnellen van innovatie in mobiliteit; 5. Vergroten verkeersveiligheid; 6. Minder CO2-uitstoot bij verkeer; 7. Samen voortvarend werken aan de bereikbaarheid van woon- en werklocaties. Binnen het programma infrastructuur verkeer & openbaar vervoer er in 2023 gewerkt aan vier doelstellingen: 1. Verbeteren bereikbaarheid toplocaties en banen; 2. Betrouwbaar op weg; 3. Versnellen van innovatie in mobiliteit; 4. Verhogen verkeersveiligheid.
Financiële effecten (gemeente)	De gemeente Zoetermeer verstrekt via haar eigen begroting een jaarlijks bijdrage per inwoner. In 2023 is deze bepaald op € 2,82 per inwoner. In 2023 bedroeg dit in totaal € 354.626.
Risico	In 2019 is een geactualiseerde beleidsnota Risicomanagement en Weerstandsvermogen opgesteld. De beleidsnota is 12 juli 2019 vastgesteld. Voor de activiteiten binnen verkeer en vervoer is binnen de projecten een risicobuffer aanwezig. Wanneer deze niet toereikend is worden projecten uitgesteld of wordt de bijdrage vanuit BDU middelen lager. Voor de infrastructurele projecten houdt de MRDH rekening met de mogelijkheid van een ‘overplanning’. Dat kan inhouden dat in enig jaar het BDU-fonds (tijdelijk met een maximum van 3 jaar) negatief is. Aan het einde van deze periode dient het saldo nihil te zijn. Voor 2023 en de meerjarenbegroting tot en met 2026 worden geen tekorten voorzien. Het fonds heeft een beperkte investeringsruimte voor projecten die nu nog in de verkenning- en planstudiefase zitten.

	Maar deze investeringsruimte is onvoldoende om alle ambities uit de Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid te kunnen realiseren. De MRDH heeft in december 2016 de verantwoordelijkheid voor de financiering van de investeringen in railvoertuigen en railinfrastructuur van de regionale OV-bedrijven overgenomen van de gemeenten Den Haag en Rotterdam. Dat brengt risico's met zich mee, die in een in 2016 uitgevoerd extern onderzoek nader zijn geduid. Om de risico's te dekken is een reserve gevormd die gevoed wordt vanuit een opslag die de vervoersbedrijven betalen. Voor het eventueel wegvallen van een deel van de inwonersbijdrage voor het Economisch vestigingsklimaat is in 2015 een reserve gevormd. Dit risico en daarmee ook de reserve is met de vaststelling van zogenaamde uittreedregels komen te vervallen. Op 12 juli 2019 stelde het algemeen bestuur de 'Algemene regels voor uittreding uit de Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2014' vast. Daarin staat opgenomen dat bij uittreding een uittreedsom wordt bepaald: het bedrag dat de uittredende deelnemer dient te betalen aan de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag (GR MRDH) en dat bestaat uit de schade die de GR MRDH lijdt als gevolg van de uittreding. Voor risico's die samenhangen met de strategische agenda economisch vestigingsklimaat is (nog) geen weerstandsvermogen beschikbaar. De MDRH is extra prudent bij het aangaan van verplichtingen. Het openbaar vervoer, één van de kerntaken van de Metropoolregio, is door de COVID-19-pandemie hard geraakt. Er is sprake van een forse daling van de reizigersinkomsten. Dit is financieel problematisch voor de vervoersbedrijven, omdat zij binnen de metropoolregio opbrengstverantwoordelijk zijn. Vanaf het jaar 2020 zijn daarover afspraken gemaakt tussen het rijk, de decentrale overheden en de vervoerders om het openbaar vervoer met financiële middelen enigszins te ontzien. Deze afspraken hebben geleid tot een beschikbaarheidsvergoeding in de jaren 2020, 2021 en 2022 en een Transitievergoeding in 2023. Naast de gevolgen van de coronapandemie geldt daarboven op het probleem van een tekort aan personeel gekomen. Er is besloten om in 2023 toch 100% van de reguliere exploitatiebijdragen beschikbaar te stellen aan de concessiehouders, ondanks de afschaling. En eveneens in te stemmen met verdere tijdelijke afschaling o.a. in Delft maar ook in Zoetermeer. Voor verdere jaren geldt dat elke verdere oplossingsrichting ertoe zal leiden dat er scherpe keuzes moeten worden gemaakt door de 21 gemeenten van de MRDH. Aan de MRDH is gevraagd om een plan voor te leggen waarin breder wordt gekeken naar robuust openbaar vervoer in de regio voor de toekomst. De financiële consequenties van het plan wordt aan de gemeenten voorgelegd. Dat heeft gevolgen voor de huidige strategische agenda en de bijbehorende investeringsagenda van de MRDH. De uiteindelijke afweging zal nog in MRDH-verband worden gedaan.
Financieel en bestuurlijk belang	De deelnemers zijn de 21 gemeenten en hebben daardoor een financieel en bestuurlijk belang. De burgemeester had zitting in het Algemeen Bestuur. Wethouder Iedema neemt deel aan de bestuurscommissie Economisch Vestigingsklimaat en Wethouder Ter Laak is lid van de bestuurscommissie Vervoersautoriteit.

Bijdrage aan doelstelling programma	Doelstelling 1.3 Bevorderen vestigings-en ondernemersklimaat Doelstelling 1.4 Bevorderen groei werkgelegenheid Doelstelling 3.1 Bevorderen duurzame ontwikkeling Doelstelling 7.2 Bevorderen vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio Doelstelling 7.4 Behouden goede bereikbaarheid en bevorderen verkeersveiligheid
Relatie met programma	Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen Programma 7 Inrichting van de stad
Beleidsvoornemens / beleidskader	Uitvoering geven aan de in de strategische agenda MRDH 2023-2026 ‘Met elkaar, voor elkaar’ opgenomen ambities.
Vestigingsplaats	Rotterdam
Doel / openbaar belang	Realisatie van een duurzame internationale metropoolregio waarin bewoners en bedrijven zich optimaal kunnen ontplooien, (internationale) bezoekers zich welkom voelen en belangrijke woon-, werk, onderwijs- en recreatieve bestemmingen eenvoudig en goed bereikbaar zijn. Versterken internationale concurrentiepositie en economisch vestigingsklimaat van de regio.
Beleid /voortgang	• Nader uitwerken van de OV-ontwikkelstrategie Zoetermeer-Rotterdam, in samenhang met de diverse andere onderdelen van het programma MOVE (Metropolitaan OV en Verstedelijking). • Uitwerking en waar mogelijk realisatie van korte termijnmaatregelen OV-verbinding Zoetermeer-Rotterdam. • Bijdragen in studie naar het variëren in techniekvormen binnen het OV, zoals een mogelijke introductie van Bus Rapid Transit systemen in de metropoolregio. • Bijdrage aan realisatie van een hoogwaardig en veilig Metropolitaan Fietsroutenetwerk: Rotterdam-Zoetermeer (Oostweg/IndustriewegBijdrage aan programmalijn Metropolitaan OV en Verstedelijking met onder meer OV Zoetermeer-Rotterdam. • Ontwikkeling van station Zoetermeer. • RandstadRail lijnen 3 en 4 gekoppeld rijden Leyenburgcorridor. • Bijdrage aan activiteiten in het kader van SCHOOL op SEEF. • Bijdrage aan reconstructie Brusselstraat (fietsstraat). • Bijdrage aan Entreegebied station Zoetermeer. • Ondersteuning bij het vernieuwen, verdichten en verduurzamen van de ‘werklocaties’: van kantoren en bedrijventerreinen.

	• Bijdrage in de uitvoering van de Digitaliseringvoucher regeling MKB Zoetermeer. • Bijdrage aan de doorontwikkeling van de Dutch Innovation Factory Zoetermeer (campusontwikkeling).
Eigen vermogen verbonden partij	Per begin 2022: € 32,5 mln. Per eind 2022: € 33,8 mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2022: € 1.435,1 mln. Per eind 2022: € 1.550,1 mln.
Resultaat verbonden partij	2022 € 0,455 mln. (2021: € 1,460 mln.)

Werkbedrijf De Binnenbaan BV	
Doel	Werkbedrijf De Binnenbaan BV heeft primair tot doel om zo effectief en efficiënt mogelijk de Wsw (Wet sociale werkvoorziening) uit te voeren voor mensen met een sw-indicatie voor de Zoetermeer, Rijswijk en Leidschendam-Voorburg. De Binnenbaan BV is daarnaast verantwoordelijk voor de re-integratie naar werk van mensen uit de doelgroep van de Participatiewet. Onderdeel hiervan is de ondersteuning van mensen met een arbeidsbeperking naar (beschut) werk.
Beleid	Met de komst van de participatiewet in 2015 is de instroom in de Wsw afgesloten. Wel blijft De Binnenbaan BV verantwoordelijk voor de huidige sw-werknemers en biedt de Binnenbaan de voorziening Beschut Werk aan zoals geregeld onder de Participatiewet. Het re-integratiebeleid van de gemeente is opgenomen in de nota ‘Meedoen met Meerwaarde’.
Financiële effecten (gemeente)	De deelnemende gemeenten betalen de werkelijke kosten voor de uitvoering van de Wsw aan De Binnenbaan BV. De rijksbijdrage per arbeidsjaar loopt terug doordat er geen instroom meer mogelijk is in de Wsw en het bestand langzaam ouder wordt en daardoor uitstroomt. De gemeente Zoetermeer staat garant voor het werkkapitaal van De Binnenbaan BV. Naast de werkelijke kosten van de uitvoering van de Wsw betalen de aandeelhoudende gemeenten Rijswijk en Leidschendam-Voorburg een tarief met risico-opslag voor de overige diensteverlening die zij afnemen. De gemeente Zoetermeer betaalt naast de werkelijke kosten volgens de vijfjarige Dienstverleningsovereenkomst en de jaarlijks Opdracht- en budgetbrief een tarief voor de overeengekomen dienstverlening voor de doelgroep Participatiewet.

Risico	De dalende rijksbijdrage en instroomstop voor de doelgroep Wsw leidt tot een daling van inkomsten van De Binnenbaan en daarmee tot druk op het exploitatieresultaat. De aandeelhoudende gemeenten hebben besloten de Wsw activiteiten voort te zetten in combinatie met re-integratie activiteiten in Werkbedrijf De Binnenbaan BV om deze ontwikkelingen het hoofd te bieden. Hiernaast bestaat een financieel risico als gevolg van hogere instroom of lagere uitstroom uit de bijstand dan verwacht. Een minder effectief re-integratiebeleid kan financieel grote gevolgen hebben vanwege de vele miljoenen die Zoetermeer aan bijstandsuitkeringen verstrekt.
Financieel en bestuurlijk belang	Werkbedrijf De Binnenbaan BV is een Privaatrechtelijke onderneming met drie aandeelhouders. De gemeente Zoetermeer houdt 98% van de aandelen en de gemeenten Rijswijk en Leidschendam-Voorburg elk 1%.
Bijdrage aan doelstelling programma	Doelstelling 1.5: Stimuleren duurzame arbeidsparticipatie
Relatie met programma	Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie
Beleidsvoornemens / beleidskader	Zie bij Beleid.
Vestigingsplaats	Statutaire vestigingsplaats in Zoetermeer, nevenlocaties in Leidschendam-Voorburg en Rijswijk.
Doel / openbaar belang	Werkvoorziening voor personen met een arbeidshandicap en re-integratie van werkzoekenden. Dat is een publiek belang.
Beleid / voortgang	De aandeelhoudende gemeenten voeren de regie op de Wsw en beheren de geldstromen (rijksbijdrage + gemeentelijke bijdrage). Gemeente Zoetermeer voert alle re-integratie activiteiten via de Binnenbaan uit. De gemeenten Rijswijk en Leidschendam-Voorburg voeren de re-integratie van de doelgroep Participatiewet geheel, respectievelijk grotendeels zelf uit.
Eigen vermogen verbonden partij	Per begin 2022: € 1,9 mln. Per eind 2022: € 0,8 mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2022: € 5,6 mln. Per eind 2022: € 6,2 mln.

Resultaat verbonden partij	Resultaat 2022: € 0,4 mln., resultaat 2023 nog niet bekend.

VNG	
Doel	De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is de organisatie die alle gemeenten in Nederland en de overzeese gebieden verbindt. De vereniging heeft als doel om de lokale overheid te versterken, zodat gemeenten hun inwoners optimaal kunnen bedienen. Belangenbehartiging, kennisuitwisseling en het gezamenlijk uitvoeren van maatschappelijke opgaven zijn de kerntaken van de VNG.
Beleid	Gemeenten houden zich bezig met een breed scala van onderwerpen. De VNG houdt zich dan ook bezig met alle beleidsvelden waar gemeenten zich mee bezig houden.
Financiële effecten (gemeente)	Het bedrag dat een gemeente aan contributie betaalt, is afhankelijk van het aantal inwoners. Het uitgangspunt voor het aantal inwoners wordt per 1 januari van het voorgaande jaar bepaald aan de hand van de cijfers van het CBS: Zoetermeer 127.031 inwoners. Zoetermeer valt onder de categorie van 25.000 tot 200.000 inwoners en betaalde in 2023 € 1,434 per inwoner. Voor 2023 komt dit neer op een bedrag van € 182.162. De contributie steeg in 2023 met 4,4% ten opzichte van 2022. Deze stijging was bedoeld voor loon- en prijsontwikkeling op basis van CPB-indexcijfers. Ook zat hier een stijging van 1% in die bedoeld was voor de groei naar volledige dekking van de kosten van de kernorganisatie VNG vanuit de contributie.
Risico	Geen.
Financieel en bestuurlijk belang	Wethouder Iedema is lid van het college voor Arbeidszaken.
Bijdrage aan doelstelling programma	De inspanningen op het gebied van belangenbehartiging, kennisuitwisseling en het gezamenlijk uitvoeren van maatschappelijke opgaven van de VNG dragen bij aan alle programma’s.

Relatie met programma	Alle
Beleidsvoornemens / beleidskader	De VNG focust t/m 2024 op zes inhoudelijke thema's; de informatiesamenleving, de gemeentelijke dienstverlening, fysieke opgaven, de inclusieve samenleving, democratisch besturen en een actieve ledenorganisatie.
Vestigingsplaats	Den Haag
Doel / openbaar belang	Drie pijlers, kennisdeling, belangenbehartiging en dienstverlening voor gemeenten vormen de basis van de vereniging.
Beleid /voortgang	Om de vier jaar presenteert de VNG haar strategie, Voor 2020-2024 hebben de gemeenten gezamenlijk in kaart gebracht wat de belangrijkste thema's voor de komende jaren zijn en wat deze betekenen voor de rol en het functioneren van het lokaal bestuur. In de VNG Kadernota 2022 heeft de VNG aangegeven welke onderwerpen binnen de eerder genoemde zes thema's prioritair zijn. Deze lijst omvat o.a. Digitale veiligheid, de Omgevingswet, woningbouw, transformatie Sociaal Domein en de bestuurlijke verhoudingen met het Rijk. Deze hebben in 2022 de inzet in o.a. de contacten met het rijk bepaald.
Eigen vermogen verbonden partij	Eind 2022: € 51,704 mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Eind 2022: € 112,794 mln. (schulden: € 110,640 mln. + voorzieningen: € 2,154 mln.)
Resultaat verbonden partij	Financieel resultaat 2022: € 4,219 mln. positief.

Stichting BusinessPark Haaglanden (BPH)	
Doel	Het versterken van de regionale samenwerking tussen de deelnemende gemeenten op het gebied van bedrijfshuisvesting ten behoeve van het behouden en vestigen van bedrijven en daarmee de werkgelegenheid in de

	Haagse regio. Met de samenwerking het thema ‘werken’ een gelijkwaardige plek geven in de complexe integrale verstedelijkingsopgave. Deelnemende gemeenten zijn: Den Haag, Rijswijk, Midden-Delfland, Pijnacker Nootdorp, Delft, Leidschendam-Voorburg en Zoetermeer.
Beleid	De stichting tracht haar doel te bereiken door onder meer: • Het (verder) professionaliseren van het regionaal loket (front-office) van Businesspark Haaglanden voor ondernemers; • Het intensiveren van de samenwerking met adviseurs in bedrijfshuisvesting; • Het begeleiden van het proces van uitplaatsingen van bedrijven als gevolg van transformatie/herstructurering; • Het leveren van een bijdrage aan het formuleren van nieuw beleid (door monitoring & signalering vraag/aanbodontwikkeling binnen de regio) en het tot uitvoering brengen van beleid; • Het meedenken om te komen tot nieuwe werklocaties binnen de Haagse regio; • Het als netwerkorganisatie aanspreekpunt zijn voor de Metropoolregio Rotterdam Den Haag en de Provincie Zuid-Holland.
Financiële effecten (gemeente)	De gemeente Zoetermeer heeft op de eigen begroting jaarlijks circa € 25.000 voor de bijdrage aan de stichting. Dit bedrag is gebaseerd op de verdeelsleutel die staat opgenomen in het reglement. Zoetermeer draagt 15% van de jaarlijkse kosten bij.
Risico	Voor de gemeente zijn er geen financiële risico’s aanwezig. Bij een eventueel financieel risico van de stichting is de gemeente maximaal de eigen bijdrage voor een jaar kwijt.
Financieel en bestuurlijk belang	De deelnemers zijn de 7 gemeenten en hebben daardoor een financieel en bestuurlijk belang. De wethouder economie heeft zitting in het Bestuur. De wethouder economie heeft zitting in het bestuur. De gemeente is in de directieraad ambtelijk vertegenwoordigd.
Bijdrage aan doelstelling programma	1.3 bevorderen vestigings-en ondernemersklimaat 1.4 bevorderen groei werkgelegenheid
Relatie met programma	Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie

Beleidsvoornemens/ beleidskader	Uitvoering geven aan het jaarplan. Centrale actiepunten zijn: • BPH deelt als netwerkorganisatie beschikbare kennis en kunde. • BPH is een netwerkorganisatie en gesprekspartner voor PZH en MRDH en andere samenwerkingsverbanden gericht op bedrijvigheid. • BPH heeft het aanbod van bedrijfshuisvesting van de deelnemende gemeenten scherp in beeld. Vragen uit de markt worden geregistreerd. • BPH draagt op de schaal van de Haagse regio bij aan het bij elkaar brengen van vraag naar en aanbod van voldoende en passende bedrijfshuisvesting.
Vestigingsplaats	Zetel in de gemeente ‘s- Gravenhage
Doel/openbaar belang	De schaal waarop de bedrijventerreinenmarkt zich beweegt, is bovengemeentelijk. Bedrijven kijken veelal op regionale schaal naar vestigingsplaatsen en uitbreidingsmogelijkheden. Activiteiten van bedrijven volgen zelden bestuurlijke grenzen maar vinden plaats in een marktregio. Binnen de MRDH is de Haagse regio één van de drie marktregio’s, waarbinnen bedrijven zich vestigen dan wel uitbreiden en/of verhuizen. De gezamenlijke doelen zijn economische ontwikkeling en het creëren en behoud van werkgelegenheid in de Haagse regio, het bieden van voldoende passende vestigingsplekken op bedrijventerreinen en het tegengaan van onnodige onderlinge concurrentie tussen gemeenten. Businesspark Haaglanden werkt vraaggericht en zoekt naar pragmatische oplossingen, op het juiste schaalniveau.
Beleid/voortgang	BPH is in de basis een kennis- en netwerkorganisatie op het gebied van bedrijventerreinen. Doordat bedrijventerreinen meer aandacht krijgen wordt er ook op verschillende niveaus en in verschillende overlegstructuren samengewerkt en overlegt hoe de ruimte voor economie behouden blijft. In 2023 heeft BPH onderzocht op welke wijze ze een rol wil en kan spelen in de opgave van beter benutten van bestaande bedrijventerreinen. Hoe dit er exact uit gaat zien is nog niet duidelijk te zeggen. Het uitgangspunt in de ontwikkeling is dat er in regionaal verband blijvend wordt ingezet op het hebben en behouden van ruimte voor werk. De belangrijkste uitgangspunten daarbij zijn: 1. Beter benutten van de bestaande bedrijventerreinen en 2. Het juiste bedrijf op de juiste plek.
Eigen vermogen verbonden partij	Per eind 2022: € 58.011 Per begin 2022: € 71.499
Vreemd vermogen verbonden partij	Per eind 2022: € 0 Per begin 2022: € 3.727

Resultaat verbonden partij	2022 € 13.487 negatief 2021 € 39.795 voordelig

Vereniging De Brede Stroomversnelling	
Doel	Uitvoering van het klimaatbeleid. De raad heeft op 12 september 2016 besloten om Nul op de Meter concepten toe te passen waar mogelijk.
Beleid	Stroomversnelling en haar leden hebben als oogmerk een impuls te geven aan de energietransitie in de gebouwde omgeving. Stroomversnelling is in eerste instantie een vereniging van corporaties, bouwers, toeleverende industrie, netwerkbedrijven en regionale overheden maar de bedoeling - van de initiatiefnemers en de huidige trekkers – is breder. Stroomversnelling wil een beweging zijn waarin deelnemers zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen voor de energietransitie en waarin ze, door samen op te trekken, versnelling weten te realiseren in het realiseren van deze doelstelling.
Financiële effecten (gemeente)	Jaarlijkse lidmaatschapsbijdrage van € 5.000.
Risico	Er is nog steeds sprake van onduidelijkheid met betrekking tot het recht op teruggave van omzetbelasting op inkopen en de verplichting tot het afdragen van omzetbelasting over subsidieontvangsten. Hierover is overleg gaande met de belastingdienst. Het overleg met de belastingdienst kan ertoe leiden tot zowel een teruggave als een naheffing van omzetbelasting over de periode 2015 tot en met 2018. Er is ondertussen wel een formeel verzoek gedaan voor teruggave over de periode 2018 die kan leiden tot een storting van de belastingdienst. De gemeente is alleen lid en is geen risicodrager. Als de vereniging bij ontbinding een tekort heeft, hoeft de gemeente als lid daaraan niet bij te dragen. Dit hangt samen met de rechtspersoonlijkheid van de vereniging en het feit dat de vereniging een eigen, afgescheiden vermogen heeft. Als de vereniging wordt ontbonden, gaat dat volgens de regels over de vereffening van het afgescheiden vermogen.
Financieel en bestuurlijk belang	Stroomversnelling heeft op dit moment ca. 60 leden en meerdere partnerschappen. De samenstelling van het ledenbestand geeft direct een helder beeld van de breedte van Stroomversnelling: woningcorporaties, aanbieders (bouwbedrijven), toeleverende industrie, gemeentes en netwerkbedrijven. Daarnaast heeft Stroomversnelling al een aantal partners - CVW, Federatie Ruimtelijke Kwaliteit, Efectis, de Woonbond en Hogeschool Utrecht. Stroomversnelling is zelf partner van de vernieuwingsagenda van Aedes.

	Stroomversnelling staat open voor elke partij die inzet wil leveren op, en kan bijdragen aan, de (door)ontwikkeling van woningconcepten en de transitieopgave. Omdat het een vereniging is van koplopers en actieve volgers wordt altijd kritisch gekeken hoe partijen die zich willen aansluiten de beweging en benodigde ontwikkeling verder kunnen versterken. Het doel is daarom niet veel groter te worden in aantallen dan ca. 100 leden. Deze beperkte groeidoelstelling heeft consequenties voor de financiële slagkracht van de vereniging. Om die reden is er veel aandacht voor bijdragen van overheden.
Bijdrage aan doelstelling programma	3.1 Bevorderen duurzame ontwikkeling.
Relatie met programma	Programma 7 Inrichting van de stad
Beleidsvoornemens / beleidskader	1. Volop werken aan de ontwikkeling, van het aanbod, de vraag en de daaraan gerelateerde marktcondities voor concepten waarmee woningen en/of wijken aardgasvrij en spijtvrij CO2- en/of energieneutraal gemaakt kunnen worden in alle marktsegmenten. 2. De realisatie van een zodanige kostprijsreductie (schatting 25%-30%), op NOM of NOM-Ready aanbod met gegarandeerde functionele prestaties (minimaal rond energie, binnenmilieu en veiligheid), waarmee een woonlastenneutraal aanbod voor de bewoner en een gezonde business case voor de investeerder in de oplossingen (inclusief de afnemers) mogelijk is.
Vestigingsplaats	Den Haag
Doel / openbaar belang	De vereniging Stroomversnelling heeft als doel het verenigen van leden die renovatie- en nieuwbouwbouwconcepten met minimaal het ambitieniveau van Nul op de Meter (NOM) ontwikkelen, bouwen, afnemen of het afnemen willen faciliteren. De leden beogen NOM te bereiken met uitsluitend gebruik van duurzame energie, opgewekt uit niet fossiele brandstoffen.
Beleid /voortgang	Ad 1. Pas wanneer 25% van het potentieel is bereikt, is de fase van ontwikkeling (door koplopers en volgers) afgerond en de fase van autonome opschaling bereikt. Ad 2. Jaarlijkse productieaantallen van 50.000 gekoppeld aan renovatie, 25.000 aan nieuwbouw en 100.000 aan installatievervanging.

Eigen vermogen verbonden partij	Per begin 2022: € 408.042 Per eind 2021: € 402.218
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2021: € 929.824 Per eind 2021: € 668.617
Resultaat verbonden partij	2022: € -5.824 (negatief) 2021: € 68.748

Bijlage 4 Gewaarborgde geldleningen

Geldnemer	Doel van de geldlening	Oorspronkelijk bedrag geldlening	% waarvoor borg is verleend	Restant bedrag geldlening per 31-12-2022	Aflossing 2023	(Her)financiering 2023	Restant bedrag geldlening per 31-12-2023	Jaar afloop garantstelling
Primair risico:								
Woningcorporaties	Gemeentegarantie	10.890.725	100%	10.890.725			10.890.725	2029
	Gemeentegarantie	4.300.000	100%	4.300.000			4.300.000	2032
	Gemeentegarantie	4.764.692	100%	4.764.692			4.764.692	2038
	Gemeentegarantie	4.500.000	100%	4.500.000			4.500.000	2038
	Gemeentegarantie	7.124.350	100%	7.124.350			7.124.350	2032
	Gemeentegarantie	8.500.000	100%	8.500.000			8.500.000	2063
	Gemeentegarantie	5.000.000	100%	5.000.000			5.000.000	2032
	Gemeentegarantie	6.400.000	100%	6.400.000			6.400.000	2032
	Gemeentegarantie	6.400.000	100%	6.400.000			6.400.000	2032
	Gemeentegarantie	6.000.000	100%	6.000.000			6.000.000	2032
	Gemeentegarantie	11.500.000	100%	11.500.000			11.500.000	2063
	Gemeentegarantie	6.300.000	100%	6.300.000	6.300.000		0	2023
	Gemeentegarantie	7.800.000	100%	7.800.000			7.800.000	2033
	Gemeentegarantie	4.500.000	100%	4.500.000			4.500.000	2031
	Gemeentegarantie	15.000.000	100%	15.000.000			15.000.000	2038
	Gemeentegarantie	12.000.000	100%	12.000.000			12.000.000	2039
	Gemeentegarantie	9.000.000	100%	9.000.000			9.000.000	2028
	Gemeentegarantie	6.300.000	100%	0		6.300.000	6.300.000	2031
	subtotaal:	**136.279.767**		**129.979.767**	**6.300.000**	**6.300.000**	**129.979.767**	
Zorgcentra/ gezondheidsinstellingen	Gemeentegarantie	3.403.000	100%	765.754	85.084		680.670	2031
	Gemeentegarantie	4.538.000	100%	597.092	119.418		477.674	2027
	Gemeentegarantie	4.538.000	100%	581.770	116.354		465.416	2027
	Gemeentegarantie	4.538.000	100%	581.786	116.357		465.429	2027
	Gemeentegarantie	4.538.000	100%	680.670	113.445		567.225	2028
	Gemeentegarantie	4.538.000	100%	680.670	113.445		567.225	2028
	subtotaal:	**26.093.000**		**3.887.742**	**664.103**	**0**	**3.223.639**	
Sportverenigingen c.a.	Gemeentegarantie	34.000	100%	19.821	1.582		18.239	2032
	Gemeentegarantie	682.000	100%	498.392	22.728		475.664	2039
	Gemeentegarantie	70.000	100%	14.720	3.912		10.808	2039

	subtotaal:	**786.000**		**532.933**	**28.222**	**0**	**504.711**	
Overige instellingen	Gemeentegarantie	100.000	100%	67.891	5.004		62.887	2036
	Gemeentegarantie	900.000	100%	676.151	676.151		0	2033
	subtotaal:	**1.000.000**		**744.042**	**681.155**	**0**	**62.887**	
Glasnet	Gemeentegarantie	850.000	15%	388.520	85.004		303.516	2025
	subtotaal:	**850.000**		**388.520**	**85.004**	**0**	**303.516**	
Totaal primair risico		**165.008.767**		**135.533.004**	**7.758.484**	**6.300.000**	**134.074.520**	

Secundair risico:

Woningcorporaties	Achtervang	15.000.000	50%	15.000.000			15.000.000	2058
t/m 31/07/2021	Achtervang	15.000.000	50%	15.000.000			15.000.000	2057
	Achtervang	20.000.000	50%	20.000.000			20.000.000	2034
	Achtervang	20.000.000	50%	20.000.000			20.000.000	2035
	Achtervang	9.000.000	50%	9.000.000			9.000.000	2036
	Achtervang	9.000.000	50%	9.000.000			9.000.000	2037
	Achtervang	50.000.000	50%	50.000.000	25.000.000		25.000.000	2060
	Achtervang	25.000.000	50%	25.000.000	25.000.000		0	2058
	Achtervang	25.000.000	50%	25.000.000	25.000.000		0	2058
	Achtervang	25.000.000	50%	25.000.000			25.000.000	2058
	Achtervang	100.000.000	50%	100.000.000			100.000.000	2060
	Achtervang	6.000.000	50%	6.000.000			6.000.000	2025
	Achtervang	20.000.000	50%	20.000.000	20.000.000		-	2053
	Achtervang	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000	2049
	Achtervang	12.000.000	50%	12.000.000			12.000.000	2035
	Achtervang	9.000.000	50%	9.000.000			9.000.000	2040
	Achtervang	10.000.000	50%	10.000.000			10.000.000	2040
	Achtervang	15.000.000	50%	15.000.000			15.000.000	2037
	Achtervang	10.500.000	50%	10.500.000			10.500.000	2030
	Achtervang	18.609.825	50%	0		18.609.825	18.609.825	2032
	Achtervang	15.000.000	50%	0		15.000.000	15.000.000	2029
	Achtervang	100.000.000	50%	-		100.000.000	100.000.000	2061
	Achtervang	100.000.000	50%	-		100.000.000	100.000.000	2061
	Achtervang	32.478.556	50%	-		32.478.556	32.478.556	2036
	Achtervang	32.475.548	50%	-		32.475.548	32.475.548	2037

	Achtervang	9.500.000	50%	0		9.500.000	9.500.000	2061
	subtotaal:	**713.563.929**		**405.500.000**	**95.000.000**	**308.063.929**	**618.563.929**	
Woningcorporaties	Vrijwaring WSW	2.936.746	50%	165.956	165.956		0	2023
t/m 31/07/2021	Vrijwaring WSW	20.619.773	50%	20.619.773			20.619.773	2029
	Vrijwaring WSW	15.882.308	50%	13.613.406			13.613.406	2030
	Vrijwaring WSW	3.153.773	50%	175.897	175.897		0	2023
	Vrijwaring WSW	2.858.815	50%	1.284.100	101.347		1.182.754	2033
	Vrijwaring WSW	7.941.154	50%	7.941.154			7.941.154	2036
	Vrijwaring WSW	10.527.701	50%	10.527.701			10.527.701	2036
	Vrijwaring WSW	22.235.231	50%	14.618.380	14.618.380		0	2043
	VrijwaringWSW	1.866.000	50%	105.467	105.467		0	2023
	subtotaal:	**88.021.501**		**69.051.835**	**15.167.047**		**53.884.788**	
Sportverenigingen	Vrijwaring SWS	110.000	50%	24.200	24.200		0	2033
	Vrijwaring SWS	170.000	50%	114.332	29.076		85.256	2039
	Vrijwaring SWS	14.375	50%	0			0	2027
	Vrijwaring SWS	14.375	50%	164.480	7.680		156.800	
	subtotaal:	**308.750**		**303.012**	**60.956**		**242.056**	
Woningcorporaties	Achtervang	1.907.000	100,0%	1.907.000			1.907.000	2061
vanaf 01/08/2021	Achtervang	1.430.000	100,0%	1.753.000			1.753.000	**
	Achtervang	23.693.000	1,7%	391.000		1.000	392.000	**
	Achtervang	2.470.000	1,7%	41.000		1.000	42.000	2061
	Achtervang	10.000.000	1,7%	165.000		4.000	169.000	2058
	Achtervang	10.000.000	1,7%	165.000		4.000	169.000	2058
	Achtervang	14.470.000	38,7%	6.241.000		380.000	6.621.000	**
	Achtervang	5.782.000	38,7%	2.380.000	43.706		2.336.294	2061
	Achtervang	15.000.000	38,7%	6.175.000	375.000		5.800.000	2060
	Achtervang	15.000.000	38,7%	6.175.000	375.000		5.800.000	2027
	Achtervang	12.500.000	38,7%	5.146.000	312.000		4.834.000	2037
	Achtervang	15.000.000	38,7%		225.000		-225.000	2034
	Achtervang	10.000.000	38,7%		250.000		-250.000	2026
	Achtervang	25.000.000	38,7%		50.000		-50.000	2027
	Achtervang	15.000.000	38,7%		101.000		-101.000	2030
	Achtervang	20.000.000	38,7%		100.000		-100.000	2029
	Achtervang	9.000.000	38,7%	3.705.000	499.000		3.206.000	2049
	Achtervang	10.000.000	38,7%	4.117.000	250.000		3.867.000	2032
	Achtervang	2.000.000	38,7%	823.000	312.000		511.000	2038

	Achtervang	3.630.000	38,7%	576.000		5.800.000	6.376.000	2059
	Achtervang	3.630.000	38,7%	522.000		3.867.000	4.389.000	2030
	Achtervang	20.000.000	38,7%	8.233.000		9.667.000	17.900.000	2031
	Achtervang	10.000.000	38,7%	4.117.000		5.800.000	9.917.000	2068
	Achtervang	12.500.000	38,7%	5.146.000		7.734.000	12.880.000	2053
	Achtervang	9.929.000	1,4%	145.000	5.000		140.000	**
	Achtervang	1.000.000	1,4%			14.000	14.000	2034
	Achtervang	7.000.000	1,4%			99.000	99.000	2044
	Achtervang	10.000.000	1,4%			142.000	142.000	2073
	Achtervang	7.000.000	1,4%			99.000	99.000	2052
	Achtervang	3.750.000	1,4%			53.000	53.000	2033
	Achtervang	22.390.000	9,5%	2.135.000	2.135.000		-	2050
	subtotaal:	**329.081.000**		**60.058.000**	**5.032.706**	**33.665.000**	**88.690.294**	
Totaal secundair risico		**1.130.975.180**		**534.912.847**	**115.260.709**	**341.728.929**	**761.381.067**	
TOTAAL ALLE LENINGEN		**1.295.983.947**		**670.445.851**	**123.019.193**	**348.028.929**	**895.455.587**	

Bijlage 5 Verplichte indicatoren

Volksgezondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval
kg per inwoner

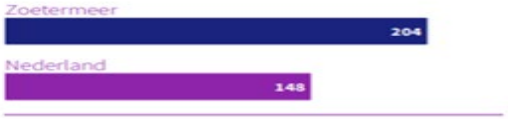

CBS | 2022

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

8,5% Zoetermeer

33,2% Nederland

berekening | 2021

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde
x €1.000

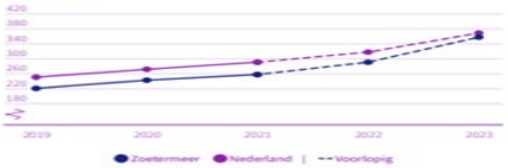

CBS | 2019 - 2023

Nieuw gebouwde woningen
per 1.000 woningen

5,4 Zoetermeer

9,3 Nederland

BAG/ABF | 2022

Jongeren met een delict voor de rechter

2% Zoetermeer

1% Nederland

CBS | 2022

Achterstand onder jeugd
Zoetermeer

CBS | 2022

Netto arbeidsparticipatie

70,4% Zoetermeer

72,2% Nederland

CBS | 2022

Personen met een bijstandsuitkering
per 10.000 inwoners

CBS | 2023

Lopende re-integratievoorzieningen
per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

213,1 * Zoetermeer

191,5 * Nederland

CBS | 2023 | *Voorlopig

Demografische druk

CBS | 2023

Jongeren met jeugdhulp
% van alle jongeren tot 18 jaar

CBS | 2023

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

€ 1.002	**€ 860**
Zoetermeer	Nederland

COELO | 2023

Jongeren met jeugdbescherming

1,0% *	**1,0% ***
Zoetermeer	Nederland

CBS | 2023 | *Voorlopig

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

€ 1.055	**€ 942**
Zoetermeer	Nederland

COELO | 2023

Jongeren met jeugdreclassering

0,5% *	**0,3% ***
Zoetermeer	Nederland

CBS | 2023 | *Voorlopig

Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo
per 10.000 inwoners

620	**710**
Zoetermeer	Nederland

CBS GMSD Wmo | 2022